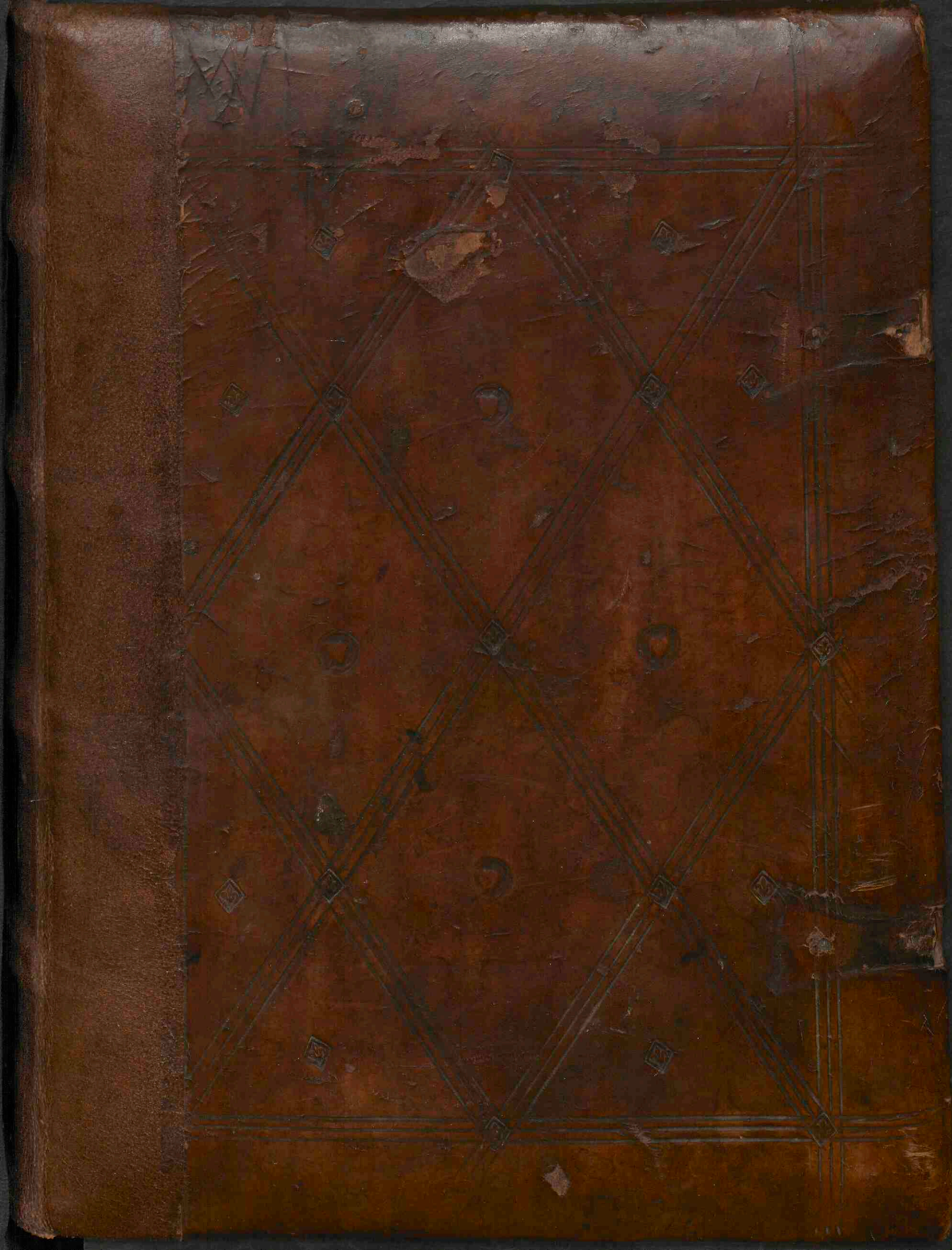
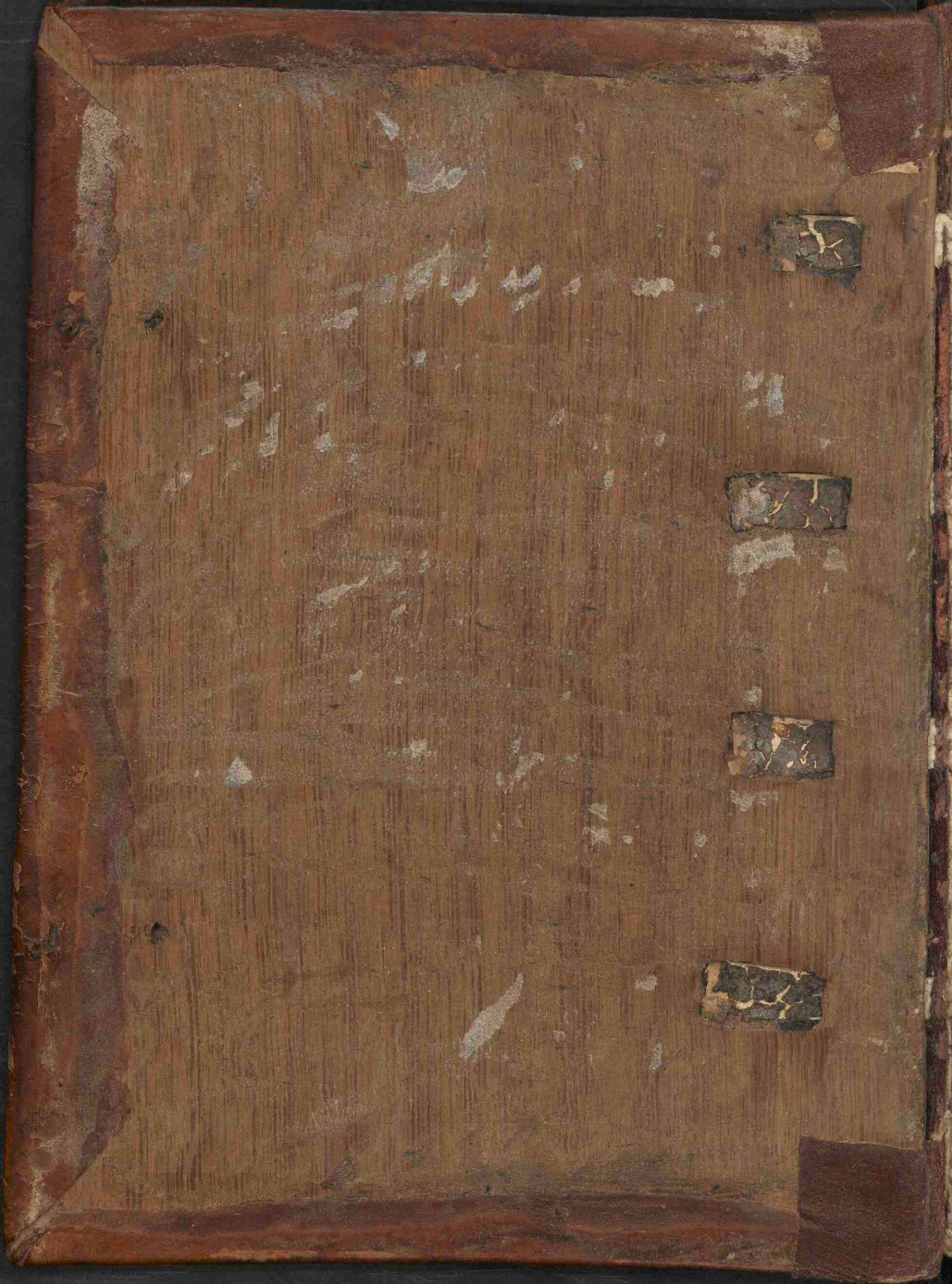
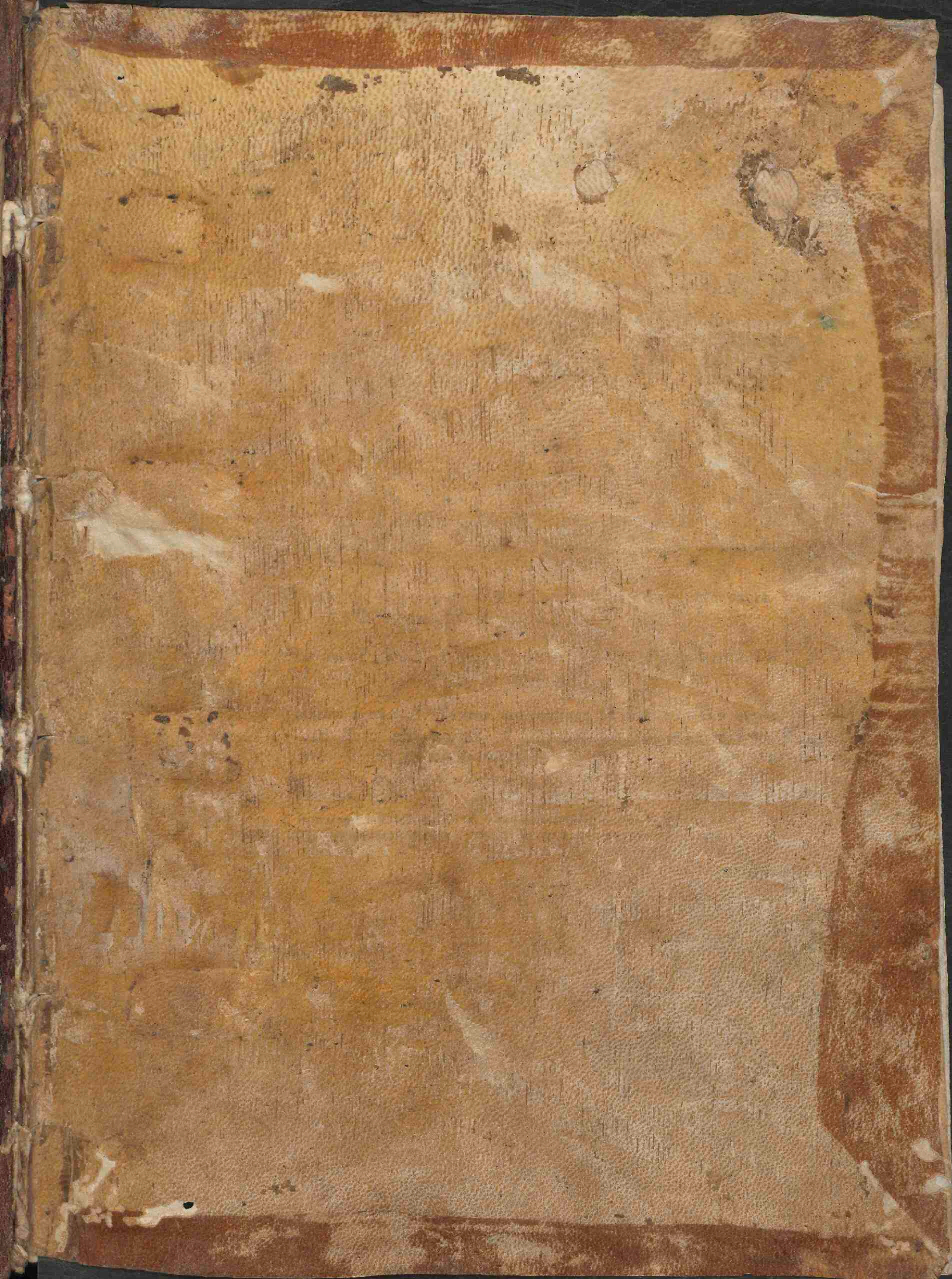

Opera

<https://hdl.handle.net/1874/304042>

fupco

Theologia

Folio n°. 208.

736. **Thomas a Kempis**, Sermones, epistolae ac devoti tractatus. [Utrecht, Nic. Ketelaer en G. van Leempt c. 1473]. 2o.

E. 2o. 2081

Type 1. — HMT 37 (38) 1. — HC 9768. — CA* 1657. — MMW II 211. — Pr. 8849.

Op het 3e schutbl.: „Iste liber pertinet ad regulares in traiecto”. — In oorspr., beschadigden led. stempelband zonder sloten, waarvan de stem-pels zijn beschr. en afgeb. bij Hulshof-Schretlen p. 5, pl. I 4, 8. — Samen-geb. met nr. 737. — In den catalogus van 1718.

737. **Thomas a Kempis**, Soliloquium animae. [Utrecht, Nic. Kete-laer en Ger. van Leempt c. 1473]. 2o.

E. 2o. 2082

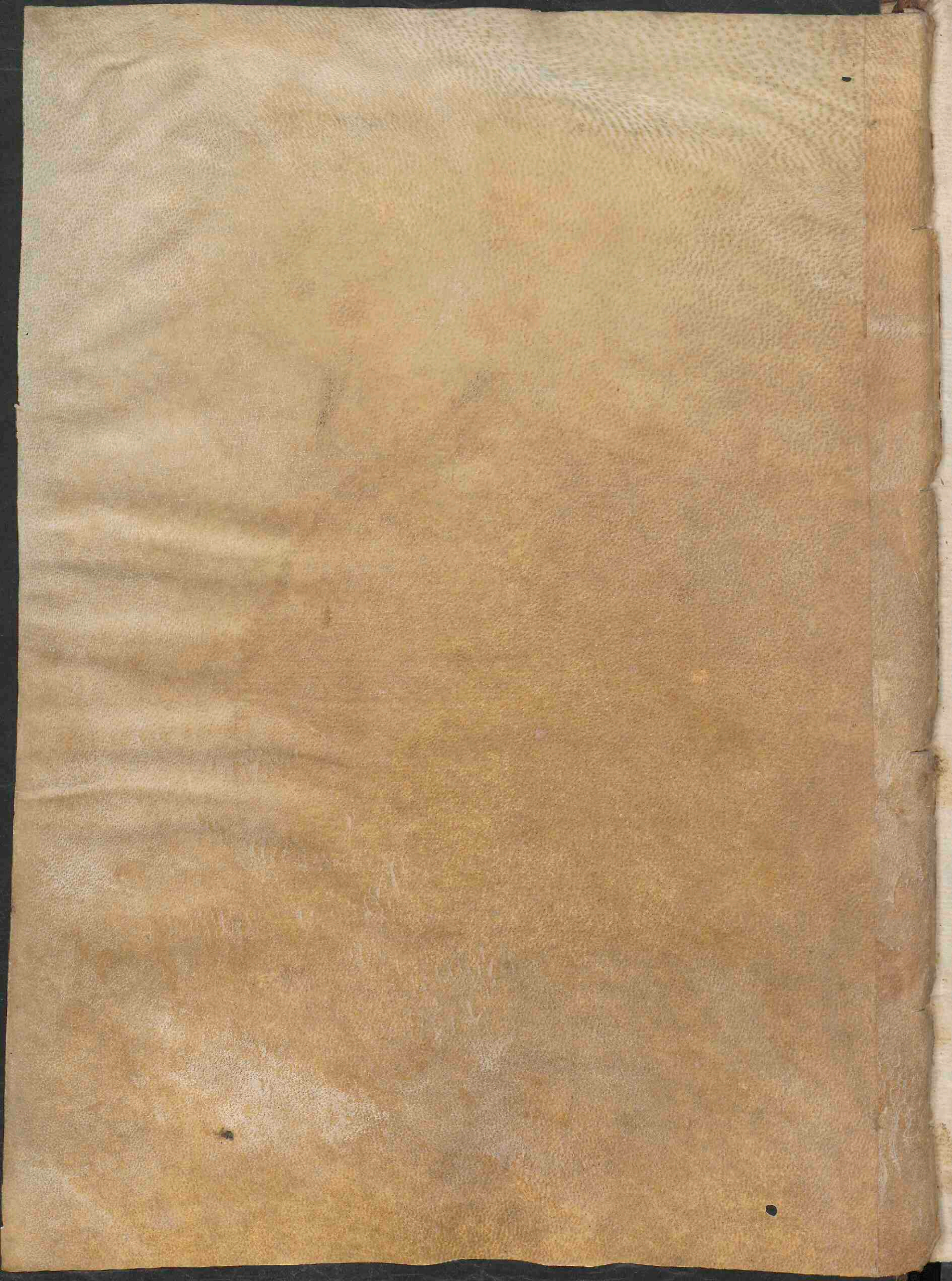
Type 1. — HMT 37 (38) 1. — CA* 1567. — C II² 5551. — MMW II 212. Samengeb. met nr. 736.

III. *liber primus de regulis et canonibus*

a

xij. *Canonibus per magistrum*

C. A. 1657

v 42. B.

Recipit tabula diuersorū sermonū ac epistolarum deuotozūq;
tractuū. Quos inter alia ad gloriā et honore scē et indiui-
due trinitatis. glorioseq; virginis marie dei genitricis com-
pilauit dictauit titulisq; ac capitulis distinxit deuot⁹ ac religiosus vir
frater thomas kempis p̄sbyter canonic⁹ regularis p̄fessus ac defūc-
tus In monte scē agnetis virginis ac martiris p̄pe 3uollis. diocesis
traiectensis.

Sermones ad nouicios regulares. Quos tribus partib⁹ diuise
Quarum parciū p̄ima cōtinet nouem sermones. ad designandū
nouem choros angelorū. vt ipse venerabilis pater in p̄ologo eorūdem
loquit̄. **Et hñ tituli eorū**

De cōcordia fr̄m et melodia diuine laudis.	S.	i.
De laude bone congregationis.	S.	ñ.
De verbis et consilijs seniozū huiliter audiendis.	S.	iiij.
De bonis colloquijs iuicem habendis.	S.	iiij.
De paciēcia cōseruanda inter desides et puerfos.	S.	v.
De vigilijs nocturnis contra ipugnationē soporis.	S.	vi.
De custodia oris et diligēcia opis cū obediēcia supioris.	S.	vñ.
De vana gloria vitāda et q̄ soli deo est laus exhibenda.	S.	vñ.
De periculo malozū multoz ex multiloquio verborum.	S.	ix.

Hozū vero sermonū p̄s secunda cōtinet sermones decē ad designandū
decalogum legis scđm numerū decem p̄ceptorum. **Et hñ eoz tituli**

De multis tribulationib⁹ iustozū p̄o regno celozum.	S.	i.
De cotidiano martirio et bello in statu religionis.	S.	ñ.
De sapiēcia confessorum et cōtinēcia religiosoz.	S.	iiij.
De cauta custodia cordis et grā interne deuotionis.	S.	iiij.
De constācia et perseuerācia in statu religionis.	S.	v.
De cauta custodia iuuenū contra multas tēptationes.	S.	vi.

De discribo iudicio ubi accusabunt nos oēs creature.	S.	vñ.
De vana gloria vitanda et huili obediencia sectanda.	S.	vñ.
De spūali milicia contra vicia.	S.	ix.
De varijs bellis et periculis huius vite.	S.	x.

Eorumdem vero sermonū pars tertia. continet vñdecim sermones ad designandū statum religiosorum in renūciatione seculi et baiulatione crucis. ¶ Et hñ eorū tituli.

De cruce cotidie tollenda in religione assumpta.	S.	i.
De veneratione et cōmemoratione btē marie virgīs.	S.	ñ.
De laude dulciss. mi noīs ihesu et dulcissē mris eius marie.	S.	ñ.
De deuoto seruicio btē virgīs et recordatione noīs eius.	S.	ñ.
De dolore et consolatione beate marie virginis.	S.	v.
De excellencia meritor et de priuilegijs btē marie virginis.	S.	vi.
De tribus speciosis vestibus beate agnetis virginis.	S.	vñ.
De aurea corona in capite beate agnetis virginis.	S.	vñ.
In dedicatione templi. De quēqz luminaribz templi.	S.	ix.
De ornamento et moribz ministroz i templo dei.	S.	x.
De quatuor cōditionibz ad edificationē et decorē domz dei pertinentibz.		
Sermo vñdecimz tēcie partis sed omniū sermonū tricesimz.		

Sermones deuoti breues et vtilis volentibus deo seruire cunctis huius seculi spretis. ¶ Et horum rubricę sunt iste.

De abnegatione suiipi et contēptu cōsolationū terrenaz.	S.	i.
De merore et consolatione anime in deo.	S.	ñ.
De duplici compunctione anime pro celesti patria.	S.	ñ.
De laudibus preciose margarite castitatis.	S.	ñ.
De custodia castitatis.	S.	v.

Contra carnalia tēptamenta	D.	vi.
De bono solitudinis exēplo xpī et sanctorū patrū.	D.	vij.
De bono silenciū. et fructu eius.	D.	vij.
De solitudine cordis qua supra se leuatur aīa.	D.	ix.

Dialogus nouicioꝝ de contēptu mundi liber vn⁹. **Hic incipit**
Colligite q̄ superauerāt. Et hec capitula eius.

Locutio de deo multum prodest nouiter conuersis.	Ca. i.
Meliora sunt in exemplū trahenda et deteriora vitanda.	Ca. ij.
De laudabili statu religiosoz si bene seruet.	Ca. iij.
De periculis nouicioꝝ ex consorcio mūdanoꝝ.	Ca. iij.
De sacerdote tēptato et a deo consolato.	Ca. v.
De iuvene clerico q̄ relicto studio monasteriū ītrauit.	Ca. vi.
De mōna q̄ filiū cōuersum plāxit sꝫ postea ad deū cōuersa grās egit.	Ca. viij.
Pocius est deo obediendum q̄ amicis.	Ca. viij.

Epistolare per epistolas diuersas distinctum. Quarū due per ca
 pitula sunt diuise ac earū capla per articulos subdiuisa. Et
 hī earum tituli.

Epistola incitatiua ad spūalem profectū. **Hec incipit. Karissime fr libent**
 Epistola de custodia habenda ad seipm. **Hec incipit. Frater mi in xpō**
 Epistola p cōfortatiōē cuiusdā deuoti. **Hec incipit. Suscipiam⁹ carissime**
 Epistola de conuisiōē et pseuerācia ī bono pposito. **Hec incipit. Dilcē fr**
 Epistola de pia memoria defunctorū. **Hec incipit. Multū iam tps.**
 Epistola deuota ad quēdam regularē. **Hec incipit. Ita sunt precipue.**
 Epistola de īstituto marthe et cuiuslibz fidelis dispēsatoꝝis. **Hec inci**
pit. Quia igit carissime. Hec autē habet tria capitula et q̄libz hoꝝ
 per suos articulos subdiuidit.
 Primi igit capituli rubrica de īstituto marthe et cuiuslibz dispensa

tozis. **A**rticuli autē sunt isti.

De fideli et prudenti seruo.

Recapitulatio de fideli seruo.

Quantū confert homini fidelitas.

De confidentia in deo tempore paupertatis.

De libertate dandi.

De premeditatione circa operanda.

De prudentia religiosa in omni facto.

Quod prudens sit sibiipſi etiam intimus.

De passionibus vincendis.

Quod certis quibusdam horis vacandū est deo.

De custodia oris.

De bono exemplo.

De vitandis occasionibus scandali.

De nō credendis nouitatibus neque referend.

De vtilibus narrationibus.

Qui sunt vitandi.

Cum quibus est conuersandum.

De quibus magis ē interrogandū et colloquēdū

De reuelatione scripturarum mysticarum.

De spūali collatione.

De cotidianis operibus quomodo fiant.

De consilio maiorum in spūalibus causis.

De reuerencia prelatorum.

De cauenda familiaritate cum prelatiſ.

De periculo pauperum in officiis.

De vitandis rebus non commissis.

De preuia consideratione.

Differencia inter sapienciā et prudentiam.

Quod necessaria est prouidentia habenti curas temporales.

Secundi autē capituli Rubrica est. De ministerio marthe et ocie marie. et de concordia cōueniēcia ad inuicem. **A**rticuli autē sunt isti.

Opus marthe.

Opus marie.

Ammonitio marthe.

Consolatio marthe.

Ammonitio marie.

Increpatio tepide marie.

Tercij vero capituli. Rubrica. De recōmendatione marthe et fide-
lis dispensatois. Articuli sunt isti.

De abnegatione.

Declaratio hālis. Introduxit me. Rex in cellaria sua.

Qualiter teipm consolaberis in xpō.

Due interrogationes.

Spūalis intellcūs introduxit me. Rex in cellaria sua.

De aspiratione ad celestia.

De spūali esu et potu de cellarijs xpī.

De hylaritate vultus et prōptitudine ad externa opera caritatis post
gustū diuine suauitatis.

Quis sit aptus diuinis colloquijs.

Epistola de Recōmendatioē solitudis et custodiē silēcij. Hec incipit
Karissime cū esses in occupationib⁹. **I**sta vero duob⁹ capitulis distic-
ta est. et qōlibet hor⁹ suis articulis.

Primū igit capitulum de recōmendatione solitudis. Et hñ articuli.

Consideratio diuine bonitatis.

De huilitate nrā scōm ordinationē dī.

Utile est in quiete existenti vt recogitet de priorī labore.

De amore ad solitudinē et secretum.

Non est oīm vacare.

Contempt⁹ consolationū extranear⁹.

Consolatio infirmorū.

Consolatio in scripturis diuinis.

Spūalis dilectio ad sanctos.
Congratulatio ad pie defunctos.
Consolatio spūalis hominis.
Cōis vita magna iā apparet si bñ seruetur.
Signa deuotozum.
Temptationes deuotozum.
Reprobatio temporalis solaci.
Recōmēdatio dulcedis celestis q̄ ē ī xpō ihū
De familiaritate cum ihesu.
Qd diuersimode nūc adest ihesus dilectis suis
De laude paciētis adūsa cū ihesu et scandala.
De solatio habendo cum xpō ihesu.
Vita xpī et sanctorū extra mundum fuit.
De quiete cellicole a turbine seculi.
De inclusorio et secreto cordis in oī loco.
Rubrica secundi capituli.
De custodia silenci. **Et hñ articuli.**
Exemplū silenci in dauid ppheta.
Recommēdatio silenci secundū patres religiosos.
Virtutes silenci.
Remedium contra locutionem.
Reprehensio loquatium.
Excusatio vtilium doctrinarum.
De cautela contra rigorem nimī et abstractionē singularem.
Distinctio diuersorum hoīm in silendo.
De quibusdā specialibus īpedimentis in locutione longa.
Contra nocturna colloquia.
Experimentum male consciencie arguit talia colloquia.
Remedium contra predicta.
De necessarijs locutionibus.
Consiliū iustorum.

Consideratio utilis prudentib?
Qualiter dissuescit homo multiloquū.
De peccō locutionis.
De vicio detractionis.
Faciliter peccat in verbo.
Qualiter decipit homo et retrahitur a custodia silenci.
Recognitio erroris post lapsum.
De laqueis lingue.
Questio oritur ex hīs et longe predictis.
Discretio sequenda est et inquirēda pze oībus iam dictis.
Deuoti et religiosi plus ceteris silencio insistere debent.
Cōter silere magis indigem? q̄ loqui.
Defectus consolationis spūalis vnde veniat.
Silendū est magis deuotis temporib? et festiuitatib?
De cōione.
Compatio dilecti amici ad dilectissimū amicū xp̄m.
Dignitas et huilitas xp̄i ad nos.
Quantā habet aīa suscepto xp̄o consolationē.
Cur non suscipim? frēm ex frequenti cōione.
Sēpius cōicare cōsolatio maxia aīe religiose.
Diabolus nitit̄ impedire deuotionē hoīs ad deū.
Insidiat̄ solitarijs maxie diabolus.
Virilitas et alacritas cōtra inimicū.

Liber de tribus tabernaculis. **I**ncipium ei? **E**st scriptum in p̄o-
pheta. **T**ria habet capitula.

De paupertate.
De humilitate.
De paciēcia.

Ca. i.
Ca. ii.
Ca. iij.

De vera compunctione liber vnus. Et hic incipit. Flete mecum:
omnes amici mei.

Ortulus Rosarum liber vnus diuisus per decem et octo capitula
sequencia. Et incipit. Cum sancto sanctus eris.

De bona societate querenda et mala fugienda	Ca. i.
De fuga seculi et laqueis diaboli.	Ca. ii.
De vera sapientia querenda apud deum.	Ca. iii.
De pugna contra propria vicia.	Ca. liii.
De deuotionis gracia acquirenda.	Ca. v.
De audatione et lectione diuini sermonis.	Ca. vi.
De diuina consolatione in tribulatione.	Ca. vii.
De gaudio bone consciencie in spu sco.	Ca. viii.
De bonis moribus humilis fratris.	Ca. ix.
De instabilitate humani cordis.	Ca. x.
De fiducia in deo habenda tempore angustie.	Ca. xi.
De virtute oronis et utilitate sacre lectionis.	Ca. xii.
De laude caritatis et fructibus eius.	Ca. xiii.
De vigili cura et labore contra temptationes.	Ca. xiiii.
De fraterno onere inuicem portando.	Ca. xv.
De amore xpi et odio mundi.	Ca. xvi.
De imitatione sanctissime vite ihesu xpi.	Ca. xvii.
De eterna laude dei.	Ca. xviii.

Vallis liliorum liber vnus habens capitula xxxiii sequencia.
Initium eius. Ego flos campi.

De triplici statu humane uite.
De laude dei in paupertate.
De probatione deuotoꝝ per contraria.
De vero amatore dei.
De gratitudine anime pro omni bono.
De cōformitate anime deuote cum crucifixo.
De ambulatione anime pure cum deo.
De pace cordis et quiete in deo.
De recol' cione cordis cum deo.
De uigilatione et oꝛōne contra temptationes.
De timore eterne pene contra uicia carnis.
De memoria dominice passionis.
De iuocatione scī nominis ihesu et beate marie.
De forti certamine contra uicia.
De stabilitate in loco et in ordine.
De diuino solatio in tribulatione.
De custodia consciencie.
De solitudine et silencio.
De refugio pauperis ad deum adiutorem suū.
De paupere et infirmo lazaro.
De claro intellectu sacre scripture.
De magnis meritis paciēcie pro xpō.
De bonis morib⁹ humilis monachi.
De pꝛouida locutione et fraterna cōpassione.
De incerta hora mortis.
De eterna laude dei.
De laude sanctorum angelorū.
Oratio deuoti amatoris dei.
De vnione cordis cum deo habenda.
De vera pace in solo deo.
De recta intentione ad deum.

Ca. i.
Ca. ii.
Ca. iij.
Ca. iij.
Ca. v.
Ca. vi.
Ca. vii.
Ca. viij.
Ca. ix.
Ca. x.
Ca. xi.
Ca. xij.
Ca. xij.
Ca. xiiij.
Ca. xv.
Ca. xvi.
Ca. xvij.
Ca. xvij.
Ca. xix.
Ca. xx.
Ca. xxi.
Ca. xxij.
Ca. xxij.
Ca. xxij.
Ca. xxij.
Ca. xxv.
Ca. xxvi.
Ca. xxvij.
Ca. xxvij.
Ca. xxix.
Ca. xxx.
Ca. xxxi.

Oratio humilis et contriti spūs.

Ca. xxxij.

de bona societate cum ihesu et sanctis eius.

Ca. xxxiij.

de summo bono et ultimo fine in solo deo.

Ca. xxxiiij.

Alphabetū monachi in scola dei per ordinē abcdarij liber vnus
Incipit. Dias tuas dñe demonstra michi.

Consolatio pauperū et infirmorū liber vnus et brevis hñs arti-
culis distinctus. Principiū eius. Consolamini consolamini po-
pule meus.

Pauper.

Debilis.

Lazarus infirmus.

Joseph peregrinus.

Claudus despectus.

Colūbanus tacitus.

Simplicianus indoctus.

Turtur solitarius.

Epitaphium monachorū liber vnus Incipit. Via iustorū recta
facta est. Habet x capitula.

De via iustorum ad regnū celorum.

Ca. i.

de bona custodia cordis et oris.

Ca. ij.

de frequenti inuocatione noī ihesu et marie.

Ca. iij.

de certamine contra vicia cotidiana.

Ca. iiij.

de optimis bonis anime.

Ca. v.

de vera et interna consolatione anime.

Ca. vi.

de recollatione cordis in silencio oris.

Ca. vii.

de remedijs contravanam gloriā et laudem
de mundicia cordis a vicijs et passionibus occultis
de vera pace cordis in virtutib⁹.

Ca. viij.

Ca. ix.

Ca. x.

Uita boni monachi liber brevis rymatice compositus. Incipit
Audi religiose monache. Et habet capitula sequencia.

de renunciatione seculi.
de remedijs viciozum.
de exemplis heremitarum.
de paciencia martirum.
de studio doctorum.
de labore et oratione confessorum.
de extirpatione viciozum.
de exercicio monachorum.
de corona et premio monachorum.
de vita ihesu imitanda
de inuocatione nois ihesu marie et sanctorū omniū.

Ca. i.

Ca. ij.

Ca. iij.

Ca. iiii.

Ca. v.

Ca. vi.

Ca. vii.

Ca. viij.

Ca. ix.

Ca. x.

Ca. xi.

Anuale paruulorum liber vnus xv capitulis sequentib⁹ diuisus
Incipit. Venite paruulos venire ad me.

de vocatione paruulorum ad xpm.
de doctrina ihesu et humilitate eius.
de puritate et sublimitate sancti iohannis apostoli.
de sanctitate et excellencia sancti pauli apostoli.
de magna humilitate sancti francisci.
de bona ymaginatione contra malam.
de breuitate omnis rei sub celo.
de deuotione sancti dauid Regis in oratione.

Ca. i.

Ca. ij.

Ca. iij.

Ca. iiii.

Ca. v.

Ca. vi.

Ca. vii.

Ca. viij.

de paupertate spūs propter xp̄m.
de studio simplici fratris in passione xp̄i.
de puritate multarum virtutum.
de laude dei ex ore iusti.
de arta custodia cordis et oris.
de frequentia orandi.
de eterne vite premio promerendo.

Ca. ix.
Ca. x.
Ca. xi.
Ca. xii.
Ca. xiii.
Ca. xiiii.
Ca. xv.

Doctrinale Iuuenū liber vnus habens capitula xii sequencia.
Incipit Fili a iuuentute tua excipe doctrinam.

De recōmendatione sacre scripture.
de differencia clerici et monachi.
de thezauro eloquiorum diuinorū.
de bonis scriptoribus librorum.
de firma custodia librorum.
de ornatu claustrī bene fundati.
de indocto clerico sine sacris libris.
de cantu ecclesie in ymnis et psalmis.
de festis xp̄i et reliquijs sanctorum.
de morib⁹ huīlis fratris et vicijs superbi et pigri.
de abnegatione sui et omniū rerū.
de desiderio celestium gaudiorū.

Ca. i.
Ca. ii.
Ca. iii.
Ca. iiii.
Ca. v.
Ca. vi.
Ca. vii.
Ca. viii.
Ca. ix.
Ca. x.
Ca. xi.
Ca. xii.

Hospitale pauperum. liber vnus Incipit. Domin⁹ regit me et
nichil mihi deerit. Et habet capitula sequencia.

de contemptu omniū mundanorū bonorū.
de quinque panibus in deserto huius vite.

Ca. i.
Ca. ii.

de duplici pugna carnis et spūs.
de instabilitate humani cordis.
de obediencia simplicis ac huīlis fratris.
de triplici signaculo sancte crucis.
de pia compassione cum infirmis.
de perseverancia in bonis inceptis.
de varijs antiqui hostis insidijs.
de scuto bone voluntatis contra hostes.
de laude dei in omni opere bono.
de vicio vane glorie et ppe complacencie.
de varijs bellis impiorum et paciencia piorum.
de malicia pavorum contra inocentes.
de invidia dyaboli contra salutem hominū.
de armatura xpī et sanctorum contra vicia.
de utilitate frequentis orationis.
de priuatis orōnibus quasi iaculis acutis in hostes.
de versiculis ante incipium operis legendis.
de septem virtutū gemmis bone congregationis.

Ca. iij.
Ca. iij.
Ca. v.
Ca. vi.
Ca. vii.
Ca. viij.
Ca. ix.
Ca. x.
Ca. xi.
Ca. xij.
Ca. xij.
Ca. xij.
Ca. xv.
Ca. xvi.
Ca. xvij.
Ca. xvij.
Ca. xix.
Ca. xx.

Incipit prologus deuoti viri fratris Thome kempis presbiteri cano-
nici regularis p[re]fati et defuncti in m[en]te beate agnetis prope 3 vol-
lis. in sermones ad nouicios regulares

Dilectis in cristo fratribus innocentio simpliciario ac
ceteris crucifixi discipulis: sacre religionis discipli-
nam diligentibus. **F**rater peregrinus in valle lacri-
marum degens: orationum vestrarū iuuamina humi-
liter petens. Pax cristi in cordib[us] vestris habūdet: et paciencia mul-
tiplex vobis et mīchi in cruce cristi cōdonetur. **S**ermones quos per
modum dulcis collationis pro nouicijs nostris diuersis quidem tem-
poribus in vnum collegi: vobis in caritate cōmunicare p[ro]p[ri]um censui
iustumq[ue] existimaui. Quāuis igitur incultus sit sermo. et materia nō
ardua: tamen simplicibus placere cupiens. quod dominus inspirauit
et dedit: libenter p[ro]p[ri]is et deuotis offero ad legendum. Quod si forte in-
discretus sermo quēpiam offenderit: peto vt venia concedat[ur] exiguo:
atq[ue] in melius reformetur. quod absurdum foris sonare videtur. **E**t
quia exempla sepe plus mouent audientes q[uam] sola verba: idcirco mo-
re beati gregorij i[n]structus. in plerisq[ue] locis post finem sermonis pro
maiori assertione exempla quedā sicut memorie occurrebant breuiter
annotaui. **G**ratanter fratres accipite que vobis sicut dilectis amicis
offerō: orētis vt sint omnia ad honorem dei et multorum profectum.
Sciendū itaq[ue] q[uod] liber iste continet sermones xxx et habet tres p[ar]tes
Quar[um] prima p[ar]s continet nouem sermones: ad designandū nouē cho-
ros angelorum. **S**ecunda autem pars cōtinet sermones decem: ad de-
signandum decalogum legis. secundum numerum decem p[re]ceptorum.
Tercia vero pars continet sermones vndecim ad designandū statum
religiosorum. in renunciatione seculi et baiulatione crucis: secundum
consiliū nostri saluatoris dicentis. **Q**ui vult venire post me abneget
semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me

Explicit prologus

Incipiunt tituli sermonum prime partis

De concordia fratrum et melodia diuine laudis.	S primus
De laude bone congregationis.	S secundus
De verbis et consilijs seniorum humiliter audiendis.	S tercius
De bonis colloquijs inuicem habendis.	S quartus
De paciencia conseruanda inter adulescentes et pueros.	S quintus
De uigilijs nocturnis contra impugnacionem soporis.	S sextus
De custodia oris et diligetia opis cum obediencia superioris.	S septimus
De uana gloria cauenda. et quod soli deo laus est exhibenda.	S octauus
De periculo multorum malorum ex multiloquio uerborum.	S nonus

Explicunt tituli sermonum prime partis.

Incipit pars prima. De concordia fratrum et melodia diuine laudis sermo primus.

Ecce quod bonum et quam iocundum: habitare fratres in unum. Dauid sanctus et uere propheta magnus coram domino. repletus spiritu sancto. multos edidit psalmos: quosdam pro auxilij postulatione in tribulatione: quosdam pro gratiarum actione de hostium liberatione. sed raro uel nusquam tam bonam et iocundam edidit symphoniam: sicut in hoc breui cantico graduum declarauit dicens. **E**cce quod bonum et quod iocundum: habitare fratres in unum. Omnes enim bonum naturaliter appetunt et iocunditatem: malum uero et tristitiam refugiunt tamquam hominis infelicitatem. Igitur de fraterna caritate et unanimitate loqui gestiens. tacitis alijs bonis presentibus. specialiter deuotioni fratrum congaudebat. sumptoque psalterio iocundo cum cythara in domo domini precinebat dicens. **E**cce quam bonum et quod iocundum habitare fratres in unum. Vere fratres nulla maior extat iocunditas in monasterio religiosorum. et congregatione fratrum et sororum: quam ueniamitas

18
animorum. et concordia morum cum obseruancia regule et statutorum: secundum decreta prelatorum et monita seniorum. **S**ed hanc sanctam ac deo placitam fratrum concordiam dyabolus omnium bonorum inimicus oppugnare et infringere non desistit: varijs modis die ac nocte insidias parans ad decipiendum animas desides ac vagas: et nunc quidem aperte per locutiones vanas conturbat: nunc occulte per suggestiones turpes temptat et inquietat: quatenus nouum crissi militem a sancto proposito reuocet: aut antiquum discipulum in desidiam trahat: aut debilem in murmurationem trumat: aut passionatum in pertinacia stringat. **S**ed contra hos dolos et terrores sathane certat ac triumphat vnanimis conuentus fratrum multorum: qui nocturnis vigilijs incubant. diurnis laboribus insudant: sacris lectionibus intendunt: deuotis precibus et psalmodium melodijs insistendo deo iubilant: et quasi celestibus tubis piter insonando dyabolum persequuntur. **D**ebemeter enim eum affligunt cum ieiunant. verberant cum disciplinam recipiunt: calcant cum veniam petunt. premunt cum se humiliant: terrent cum ihesum inuocant: torquent cum mariam nominant: fugant cum cruce se signant. vident cum crucifixum adorant: vincunt cum obediunt. artant cum in solitudine manent: ligant cum stricte silentium seruant. **P**ere hec est sancta congregatio fratrum querentium dominum: querentium faciem dei iacob: spernentium mundum. diligentium cristum. abnegantium se et omnia propter deum: certantium contra dyabolum. et exercitum eius donec recedat: nec tam cito in castra dei redire presumat. **P**erpendite ergo carissimi quod bonum et iocundum est habitare fratres in vnum: qui in vna domo congregati. vnus regule professione colligati. sub vno prelato bene ordinati. pariter surgunt ad vigilias. pariter conueniunt ad horas canonicas: pariter incipiunt cantare et legere: pariter nituntur diuinum officium honorifice consummare. **O** quod gratum et commendabile collegium ad laudandum deum precipue dedicatum: vbi sunt tot tube resonantes: quot voces in choro alacriter cantantes. **S**ed hec audientes quid dicunt demones religiosos persequentes? **F**ugiamus inquiunt israhellem. hanc sanctam et deuotam congregationem: dominus enim pugnat

pro eis contra nos. **I**sti ei sunt veri israhelites q̄ de egipto et secularis vite tenebris egressi. propter xpm̄ parentes et amicos reliquerūt: et nunc habitu sancte religionis induti. deo perpetue se vouerunt. et contra nos militare fortiter ceperunt: ad confusionem vtriusq̄ nostram et suam gloriam augmentandam. **C**onstanter ergo fratres state armati precibus contra aduersarios salutis vestre. nullius impetum formidantes: sed in domino confidentes gratias agite de beneficijs vobis collatis. pre multis in seculo errantibz. **N**on pigeat omni nocte surgere ad vigilias nocturnales: sed facto signo abijcite torporem ab oculis. euagationem a cordibus: dissolutionem a moribus. **E**ya carissimi attendite presenciam cristi. angelorum custodiam. reuerenciam sacramenti. et reliquias sanctorum: in quorum conspectu statis et psallitis: licet oculis corporalibus eos non videtis. **C**auete diligenter a vanis fantasijis et inmundis spiritibus: ne inueniant locum intrandi et latendi in vobis. **C**ito auertite faciem vestram a mercatu dyaboli: signate corda vestra signo sancte crucis: recurrite ad passionem cristi: erubescite alia cogitare qm̄ verba dei que legitis et cantatis. **I**ncipite modo celibem vitam ducere cum angelis: pacem et concordiam tenete cum omnibus: nulli scandali occasionem detis: verbis vel actibus offensiujs. **I**n cristi caritate supportate imperfectiones infirmorum: non tamen consenciatis vicijis aut querelis eorum. **O**rate frequenter pro tribulatis et temptatis: timete ne vobis similia contingant. aut peiora incurratis. **O**mnibus autem exemplum vere humilitatis. mansuetudinis paciencie. taciturnitatis et obediencie exhibete: vt per hennem a deo mercedem cum sanctis eius et electis in celo recipiatis. **S**i enim minimum gaudium cognosceretis: ad omnia que deo placent conuolaretis: et ad ciborum vbi diuina et celestia die ac nocte tractantur festinaretis. **C**um ergo tedium cordis sentitis ex onere laboris: recolite eterna premia promissa vobis in celis. **U**nde beatus paulus qui plus omnibus laborauit: pigros excitando. debiles confortando: inter labores ad mentem celestia reuocabat dicens. **N**on sunt condigne passionis huius temporis: ad futuram gloriam que reuelabitur

in nobis. **N**ūq̃ poterit dei seruus vinci certamine nec grauari epali la-
boze: qui eterna bona vel mala semper gerit in mēte. **Q**ui ergo deside-
rat habere cor purū et quietū: excludat a se ōne terzenum cōmodum
et humanum solacium. **C**ito nāq̃ perditur celestium desiderium ī silen-
tio acquisitum: nisi fuerit cum omni diligēcia ab extraneis rumoribz
custoditum. **C**enobiū monachoz est sicut salsum mare. qđ corpora
mortua non potest in se retinere: sed statim ad litus putrida proicit.
sana vero et viuida nutrit: atq̃ ad īcrementum producēs nitida in-
tuentibz reddit. **S**citote g̃ qđ homo carnalis sub vili pāno latēs diu
se fingere non potest: sed aut in se per teporē deficit et a feruore aref-
cit: aut cito recedit. aut recedere cogitat: aut cum murmure manens
fetoze de se puerse actionis ostendit. **E**t quia leuis est corde et dissolu-
tus ore. alios sepe deridet: quia supbus et iracundus: contētionēs īter
pacificos mouet et simplices accusat. **E**t qm̃ radices humilitatis non
habet. et spinas carnalitatis euellere negligit: idcirco dulces flores
castitatis cum fructibus obediencie et caritatis gignere non valet.
In congregatione deuotoz probantur corda multozum tamq̃
aurum in fornace ardenti: vtrum desideria eoz ex deo sint. an ex car-
ne. concepta. **Q**ui enim proprium commodum querunt. et communes
labores et obseruancias ordinis negligenter pretereunt: hñ parum in
spiritu proficiunt: sed ad exteriora declinantes sepe ad pristina vicia
labuntur. **Q**uomodo poterit aliquis diu in disciplina et deuotione p-
seuerare: qui contra temptationes et passiones viriliter non pugnat.
Quapropter dum perua latent vicia tempestiue adhibenda sunt re-
media: ne vtice crescentes bona semina premant. **D**icit namq̃ salua-
toz de quibusdam fictis et tepidis fratribus. in quibus non est feruor
spiritualis: sed tantum exterior apparet habitus humilis cum affec-
tu honoris. **O**mnis plantatio quam non plantauit pater meus cele-
stis eradicabitur. **E**t vere qui non edificat domum suam supra petram
firmam id est vitam suam super cristum et veram humilitatem: flante
vento elationis cadat a statu deuotionis ad exteriores occupatioēs:
et in varias tēptationes dyaboli. **A** quibus malis nos benigne custo-

diat ihesus cristus filius dei: qui verbo et exemplo suo docuit nos hu-
militer conuersari: et pacem cum fratribus sine fictione et dissolutione
semper retinere. Amen

ExPLICIT sermo primus. **I**ncipit sermo secundus **D**e lau-
de bone congregationis.

Hater qui adiunatur a fratre: quasi ciuitas firma. Dilec-
ti frēs notate verba ista a salomone sapiēter et pficue
dicta: et tenete pfeueranter loca vestra in societate bona
Sustinete iuicem cum omni huilitate et mansuetudine portando one-
ra vestra: propter multa pericula euadenda. et maxia premia anime
vestre a deo pmerenda. Congregatio quippe bonorum: est quasi tur-
ris fortitudinis a facie inimici. Ibi namqz homo securius viuit: vbi
a pluribus iuuatur. et si interdum ab aliquo tribulatur: ab alio rur-
sus consolatur. Qui bone voluntatis est et deum querit: inter deum
querentes ampliꝝ proficiet. et firmitus stabit. Ibi homo magis in vir-
tute probatur. et exercetur: ibi frequenter de negligencia arguitur.
Ibi ad perfectiora verbo et exemplo trahitur: ibi suam imperfectionē
considerare et lugere compellitur. Ibi alterius seruoze excitatur: alte-
rius humilitate docetur: istius obediencia mouetur. illius paciencia
edificatur. Ibi verecundatur esse vilior: ibi confunditur inveniri tar-
dior. Ibi inuenit q̄s timet: ibi habet quos diligit: et sic ex oībus p-
ficit. Ibi alterius correptio sua fit amonicio: ibi alēnū periculum pro-
priū efficitur speculū. Ibi vñ alterius est custodia: et aliꝝ aliū probat
in paciencia. Ibi homo portat et portat: ibi multa audit et videt vñ
doceat. Ibi regula et sancta institutio in bono conseruant: ibi confes-
sio et disciplina excessus emendant. Ibi boni comendantur vt melio-
res fiant: ibi negligentes arguuntur vt referuescant. Ibi homo non p-
mittitur torpescere: nec secundum suum libitum agere. Ibi cogitur
spiritui seruire: et carnis desiderijs resistere. Ibi diuersa sunt officia:
et multa exhibentur caritatis obsequia. Ibi omnia tempus habent:
et ad opus suū quisque ex obediencia vadit. Ibi nulli ociari cōcedit:

sed unicuique mensura operis iungitur. **I**bi infirmus a fortiore sustentatur. **I**bi sanus infirmum visitans christo servire letatur. **I**bi unus deficiente alius locum eius supplet: ibi sana membra pro debilibus sollicitantur. **I**bi ac tuius pro vacante laborat: ibi deo vacans pro laborante exorat. **I**bi uno legente multi edificantur: ibi singuli ebdomadas suas explentes se inuicem liberant ne fatigentur. **I**bi homo habet multos pro se orantes: et in extremis se contra dyabolum protegentes. **I**bi tot auxilia rios inuenit quot socios habet: qui sibi in necessitatibus assistunt. **I**bi feliciter obdormit in domino: ibi multorum intercessionibus citius liberatur a purgatorio. **I**bi post mortem heredes dei seruos sui utique interdum memores relinquit: quorum pia studia sua erit in celo leticia. **I**bi labor suus et bona conuersatio oblivione non accipiet: sed multis posteris ad exemplum proficiet. **I**bi sequentes per predecessores suis orare tenentur: et dominum pro benefactorum beneficiis laudare. **I**bi quicquid boni agitur: ad omnium ibidem quiescentium participationem prouenire creditur. **I**bi qui adhuc viuunt pro defunctis fratribus solliciti sunt ut a penis soluantur: et qui iam cum christo regnant pro peregrinantibus supplicant ut in bono perseuerent: et qui adhuc supersunt ad fratres suos venire desiderant. **I**bi singulare bonum fit commune: ibi temporale transit in eternum. **I**bi temporaliter conuiuantes: eternaliter erunt cogaudentes. **M**agnum igitur et iocundum bonum: habitatio multorum deuotorum in unum. **Q**ui in sancta congregatione usque in finem perseuerauerit etiam si imperfectus fuerit: propter multorum orationes et merita perfectorum ad beatum finem deo propicio perueniet. **Q**ui autem bonam congregationem deserit: quasi extra portum stabilitatis et salutis diuertens. marinis procellis se exponit. **Q**ui enim de medio congregationis se sepat: incertum est ubi adhuc perseuerabit. **F**inis cito declarabit: utrum ex deo an ex passione recessit. **M**aneas ergo in medio sancte congregationis: et manebit tecum dominus. **I**psa enim ait. **E**go in medio vestrum sum: sicut qui ministrat. **E**t ad discipulos inquit. **V**os estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. **S**i bonus es: mane et edifica alios. **S**i peccator es et infirmus: mane ut edificeris ab alijs. **Q**uocumque autem perrexeris. scito

qm̄ dyabolus tibi aduersabitur: et sequet̄ te tua passio eciā si sol⁹ fue-
ris et inclusus. **S**epe namq; ex verbis leuibz et habitu curioso exteri⁹
cognoscitur status mētis quid vanitatis geritur intus.

Exemplū duorū fratrum

Tenerunt aliquñ duo frēs ad domum cuiusdā nobilis viri et ter-
reni principis: pro aliqua causa monastice vtilitatis. Intuens
ergo eos diligēter princeps honest⁹: cōsiderauit habitū et mores vtro-
rumq; extrinsecus. Illis autem recedentibus dixit vir sagax domicelle
sue in secreto: nulli tñ palam derogando. Videbat michi qd vnus isto-
rum aut nouiter ibi venit: aut cito inde recedere velit. At quem dñā
āmirans ait. Vñ hoc scitis? Respondit. Ex dissimili veste et gestu in
verbis et moribz: coniecturo differentiā conuersationis. Post breue
igit̄ tēpus: res latens apparuit foris

Aliud exemplū notabile

Quidā deuotus grauiter a dyabolo tēptatus: exiuit de congre-
gatione fratrum ad captanda solacia mūdi in ludicris vanis.
Relicto igitur humili cetū clericorū: sociauit se frequēter cōuberniis
laycorū. Quadā vero die exiēs portam ciuitatis cepit cum sodalibus
suis pro pecuniis ludere? diuq; ludens perdidit pecunie taxā et quod
peius est bone consciencie famam. Finito tandem pyramidis ludulo:
coact⁹ est soluere debita sine dilationis termino. Recusat itaq; trufa-
toribus trufam reddere? repugnat fortiter. nitiē effugere: spōte nich-
il solnere contēdit. Cōmoti g⁹: lusores et conglobati pter aduersus de-
bitorem perfidum tāq; canes rabidi contra lupum: clamant trabunt.
verberāt manibus. maledicunt verbis: reddē trufator qd debes. S; cū
non acquiesceret ex actoribus suis: irati nimis redderunt ei multa
dura verbera pro denariis paucis. Demū resumpto spū: a quibusdam
in opidū est reduct⁹. Mandauit ergo deuotis fratribz patriotis suis
obsecrans precibz multis vt eum visitarēt grauatum languoribz: reci-
tans coram eis hystoriam sue misere passionis. versa enim erat cithara
mundane ludificationis: in luctum acerrime afflictionis. Quibz au-

ditis visitant egrotū beniuoli frēs compaciendo aīme afflicte sic repāt
tū seriose erzoneum pro admissō scelere: dicentes digna eum recepisse
verbera iuxta illa euangelica domini verba. **E**xi cito ī vias et sepes
et cōpelle intrare. Si enim inquit in congregatione mansisses: tot
plagas nō recepisses. **T**unc multū īgemiscens: fatebatur stulte se egis-
se et peccasse. **I**ocirco īquit si cōualuero: fauento domino me emēdare
propono. **M**ulti autē ex frībūs hec īfortunā audiētes timore correp-
ti sunt: et constantiores effecti in melius p̄fecerunt: iuxta illud salo-
monis. **P**estilente flagellato: stult⁹ sapientior erit. **B**onū est ergo in
domo cū frībūs manere et a societate seculari abstinere: et sine consi-
lio p̄lati nil attēptare: nec exitum per licentiā extorquere fraude vel
prece. **N**ā sepe penitet ī fine: qđ male acquiritur propria voluntate.
Qui vult p̄ficere et in cōgregatione p̄seuerare: debet aptus esse p̄e-
lato suo in confessione: fidelis in opere uerax in sermone. **D**ebet inter
frēs esse verecundus humilis tacitus quiet⁹: pius morigerat⁹ paciens
gratus et obsequiosus. **I**sta faciunt deo carum: hoīnibus amabilem et
nulli onerosum

Q Aliud exemplū de quodā clerico sepe euagante.
Clericus quidā in cōgregatione fratrū studiū causa habitabat
qđ p̄ recreatione querenda sepe ad amicos diuertit: sepe eciam
loca et domos religiosorū visitauit. **D**ixerunt ergo ei fratres et cōstu-
dentes socij sui: timentes sibi periculum ex frequēti discursu imminere
Si vis in bono statu p̄seuerare: noli extra domū tam sepe vagari:
caue amicos amicos visitare: et familiaritates seīnarū. **C**um gō sepius
et seriose a multis amonit⁹ esset: et prauam consuetudinē non rese-
caret: tandem temptatione crescente sanctam societate reliquit: et ad
amicos rediens vxore accepta totus secularis et vagus effectus est.
ExPLICIT sermo secundus. **I**ncipit tercius. **D**e vertis et
consilijs seniorū humiliter audiendis

Interrogā patrē tuum et annūciabit tibi. maiores tuos et
dicent tibi. **D**ilecti fratres audite libēter salutaria monita
seniorū vestrorū: et nolite esse p̄udentes apud vosmet-

iplos: ne incidatis in laqueum dyaboli et scandalū aīevrē acquiratis.
Nolite altiora q̄rere: nec curiose aliorū facta p̄scrutari: s̄ qd̄ velit d̄s
et quid p̄misistis seruare: ōni tempore cogitetis. Dixit quidā deuot⁹
religiosus. Qui de oībus alienis tacet: de oībz pacē habet. ¶ P̄ciosum
verbū: vtile et sp̄ aīo retinēdum. Quāto enī quis latius foris exten-
dit: tanto intus minorat. ¶ Nemo ergo alios inspiciendo se negligat: s̄
ante oīa curam sui gerens de reliquis taceat: que ad eius commissionē
non spectant. ¶ Idcirco quilibet īternus esse cupiens cum psalmista di-
cat. **A**īa mea in manibus meis sp̄: et legem tuam non sum oblit⁹. Qui
cūq; voluerit in sp̄itu p̄ficere: det se sepius ad orationē et silentiū
secretū: caueat multas questiones et fabulationes longas texere: sed
pocius cum scō dauid deuote oret. **D**ñe ad te confugi: doce me facere
voluntatē tuā. Si queritis q̄ sit voluntas d̄i: respondit beatus pau-
lus plane ac lucide omnibz nobis. **H**ec est voluntas d̄i: sanctificatio
vestra. Que est sanctificatio ista: nisi abstinere a malo et exercere se
cotidie in bono? Si ignoratis quid d̄o magis placeat. et quid utili-
us agere debeatis: ite incunctanter et interrogate diligenter a p̄la-
to vestro. aut a senioribus magis expertis: ne contingat vos in pro-
prio sensu habundare et errare. Que est causa q̄ tam multi a prima
deuotione tepescunt: et tam parum in veris virtutibus p̄ficiunt?
Quia p̄chdoloz a sancto p̄posito paupertatis et simplicitatis qd̄ a
senioribus acceperunt et didicerunt paulatim recedunt: et pocius pro-
prias inclinationes sequuntur: et nouas conuenientias fingunt. Sim-
plicia et humilia abhorrent. familiaritates hominum querunt: scien-
ciam suam ostendere appetunt: et super seniores etiam doctos se arbi-
trantur. Et utinam nouiciozum humilia exercicia iterum app̄hen-
derent: et quam ammonitionem gratāter acciperent. ¶ **F**ratres. nemo
erubescat a senioribus erudiri: nemo spernat a minoribus edificati-
onis verbum audire: quia hoc est humilitatis commendabile signum:
hoc spiritualis p̄fectus est valde bonum p̄sagium: iuxta illud salo-
monis p̄uerbium. Audiens sapiens sapientior erit: et intelligens gu-
bernacula possidebit. Qui vult sapiens esse et doctus reputari ante-

¶ qui audiat et discat: diu stultus inter sapientes remanebit. **P**rouerbi-
um veridicum est. **Q**ui non vult audire magistrum ut bonus discipulus. **E**t
cum discipulis verberabitur ut asinus rudis. **C**onsiderate iam consequens
ex scripturis utriusque testamenti sanctos patres et doctores prophetas
et apostolicos viros scientia et virtutibus preclaros: qui solliciti fuerunt tam
in vita quam in morte instruere filios et subditos suos: qui multa secreta
dei predixerunt eis de futuris et celestibus bonis sub diuersis figuris
et parabolis: quatenus omnes auditores suos beniuolos redderent ad obser-
uancias legis: et cupidos facerent et omnia diuina promissa tam presentia
quam futura percipienda. **M**oyses enim doctor et legislator precipuus sic
ait **A**udi israel precepta et iudicia que ego doceo te: ut facies ea vi-
uas. **N**on addetis ad verbum quod loquor vobis. neque auferetis ex eo
et docebis ea filios ac nepotes tuos. **E**t rursus in alio loco. **D**iliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua: et ex tota forti-
tudine tua. **E**rumque verba hec que ego precipio tibi hodie in corde tuo:
et narrabis ea filiis tuis: et meditaberis sedens in domo tua etambu-
lans in itinere dormiens atque consurgens. **E**t ligabis ea quasi signum in ma-
nu tua: et mouebuntur inter oculos tuos: scribes quoque ea in lumine et in
ostijs domus tue. **E**cce qui sancta mandata ac religiosa exercitia diui-
ne doctrine proposita sunt nobis per moysen: etiam cunctis fidelibus dig-
ne imitanda. **P**ost moysen sanctum surrexit yosue in loco eius fidelis
minister electus ex milibus: cui dixit dominus. **S**icut fui cum moyse: ita ero
et tecum. **C**onfortare et esto robustus valde: et custodias et facias omnem
legem quam precepit tibi moyses seruus meus: nec declines ab ea ad dex-
teram vel ad sinistram. **E**t quia moyses posuit super eum manum suam me-
ruit benedictionem diuinam: et repletus est spiritu sapientie que maxime
necessaria est pro bono regimine in ciuitate et multitudine: et obe-
dierunt ei filii israel sicut moyse iuxta preceptum domini. **N**ec audies quilibet
frater nouicius vel professus. debet trahere utile exemplum ad seipsum obe-
diendo humiliter prelado suo aut seniori fratri propter deum: ut mereatur
habere benedictionem celestem: propter humilitatem suam et obedienciam
promptam. **N**am humilis obediencia specialem meretur a deo gratiam:

et defendit a multis diaboli laqueis: et excusabitur in iudicio de malis
sibi obiectis et offensis. **H**ocirco rogo vos iuniores audite humiliter se
niores qui habent longam experientiam in multis: qui diu portauerunt
in ordine pondus diei et estus: sepe corpore fatigati sepe mente afflicti.
Quos deus fortiter probauit in camino paupertatis tamquam aurum in
fornace ignis: et post longam inedia et angustiam cordis consolatus est
eos sepius gaudio spiritus sancti et dulcedine sacramenti: sicut oli in de-
serto filios israel pavit manna celesti. **L**egit in primo libro regum quod
samuel carus deo et hominibus. cum adhuc esset puerulus. a sancta matre sua
anna deo oblatus est et hely sacerdoti ad erudiendum commendatus: quatenus
eius magisterio a puericia assuesceret deo in tabernaculo altaris humi-
liter seruire: et secundum legem dei bonis moribus ad altiora et sacratiores ca-
pienda paulatim perficeret. **Q**ui et secundum est deo feliciter annuente. **Q**ui in omnibus
agendis et consulendis sacerdoti suo tamquam vicario dei studuit incuncta-
ter obedire: ut nec ad dormiendum quidem sine eius licencia ire presumeret.
Nam trina vice a domino in nocte vocatus: statim de lectulo surrexit. **E**t quia
diuinam reuelationem adhuc ignorabat. ad notam sibi sacerdotis presentiam
promptulus cucurrit: et vocem quam audiuit iudicio prelati sui ex-
posuit: plus credens industrie senioris ac consilio sacerdotis: quam sue in-
nocencie que de facili poterat in secretis dei decipi aut inaniter eleua-
ri. **Q**ualis hic erit puer in futuro: qui tam obsequiosus et obediens
fuit seniori in vite primordio. **C**erte crescente etate: concrescit et altioris
reuelationis gratia: ut post mortem sacerdotis sui iudex fieret totius populi:
et ex iussione domini reges vinceret: et virtute orationis potentiam ini-
micorum debellaret. **C**ognouerunt enim omnes a dan usque a bethleem: quod fi-
delis samuel propheta esset domini. **Q**ui sepius conuocans populum et dei bene-
ficia quam plurima memorans: redarguit eos de stulta ydolorum cultura:
et de magna ingratitude eorum post tanta beneficia data. **E**t quia deum
sepius offenderant: ideo grauissime ab hostibus castigari meruerunt. **D**e-
inde ad sacre legis obseruantiam solliciti reuocati omnes errantes: et ait
Auferte deos alienos: et preparate corda vestra domino. et seruite illi
soli: et liberabit vos de manibus inimicorum vestrorum. **D**avid quoque

rex potens et sc̄us a samuele oleo sancto in p̄ncipē populi unctus: cū pluribz annis israheliticum regnū strennue gubernasset: ante mortē suam vocauit ad se salomonem filium suum: p̄cepitq; ei dicēs. **E**go ī grediar viā vniuersę terre. cōfortare et esto vir. et obserua custodias dñi dei tui: ut ābules ī vñs ei⁹. et custodias cerimonias ei⁹. et p̄cepta ei⁹. et iudicia et testīonia: sicut scriptū ē ī lege moysi. **R**ursus ī psalmo quodā spū scō afflatus. populū sibi⁹ missum erudiēs et ad diuinū cultum exhortans orat et dicit. **A**tendite pplē meus legē meam: īcline aurem vestrā ī verba oris mei. **Q**uāta mādauit p̄ribus nostris nota facere ea filihs suis: ut cognoscat generatio altera. **F**ili⁹ q̄ nascēt et exurgēt et narrabunt filihs suis. vt ponāt ī deo spē suam. et non obliuiscant opm dñi: et mandata eius exquiant. **E**cce q̄ deuota ammonitio gloriosi regis: ad custodiam sacratissime legis. **S**alomon q̄ sapientissim⁹ regū pat̄na uestigia sequēs: īter multas puerbiozū sententias iuuenes sic īstruens ait. **A**udite fili⁹ disciplinā p̄ris: et attendite ut sciatis prudenciā. **D**onum bonum tribuā vobis: legē meam ne derelinquatis. **N**ā et ego filius fui p̄ris mei tenell⁹. et vnigenit⁹ corā m̄re mea: et docebat me atq; dicebat. **A**uscipiat verba mea cor tuum custodi p̄cepta mea et viues. **P**osside sapienciam posside prudenciā: ne dimittas eā et seruabit te. **E**cce q̄ vtilē doctrinā tradit sapiēs iuuenibz et p̄cipue vobis nouitijs scolā dei īgressis: quaten⁹ deo fauēto ī virtutibz usq; ī senectā pficiatis. **L**egit̄ eciam ī libro primo machabeoz de mathachia viro clarissim⁹ et emulatoze legis: stantissim⁹ quia zelo dei inflāmat⁹ et diuino auxilio atq; humano potenter accinct⁹ īpios ac desertozes paterne legis de finibz suis expulit: et neglecta patrū p̄ioz statuta ad sanctam deo placentem obseruanciam decenter p viribus reformauit. **Q**ui nīl aliud ī cunctis bellicosis actibus suis p̄tēdit: nisi vt honoz dei et cult⁹ ī sacris legibz firmissime starent: et popul⁹ desolat⁹ deo seruiedo felici pace gauderet: atq; summa exultatione deum oīpotentē cordibz sinceris colēt: ac vocibz iocundis iugiter collaudaret. **H**ic tandem p̄ multa inclita bonozum opm gesta moritur⁹. et paterna caritate de futuris sollicit⁹ ne bonū

pro conamine inceptum p̄sidiā deperiret. conuocatis ad se filiis et
aiis zelum dei habentibus confortauit corda eorum sermonibus optimis
cum multis sanctorum p̄cedentiū exemplis: et ad p̄seueranciā boni status iā
īcepti singulos strenue exhortans et deprecans ait. **N**ūc ergo o filij emu
latores estote legis: et date animas vestras pro testamento p̄m. **M**emento
te opm p̄m q̄ fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriā mag
nam et nomē eternū. **S**aluator q̄ noster dñs ihesus xp̄s peracto p
passionē et crucē suam redemptionis n̄re misterio post beatā resurrecti
onē suā apparēs frequēter discipulis suis. inē multa sacra verba q̄b̄
eos sapiēter et exp̄sse īstruxit: hec finaliter et salubrit̄ intulit. **E**ūtes
ait ī mundū vniuersum p̄dicate euangeliū oī creature: et docete oēs
gentes seruare oīa q̄cūq; mandauī vobis. **O** felix et meritoria obe
diēcia: q̄ nil aliud cogitat q̄ b̄nplacitum et voluntatē patris celestis
desideratē implere. **O** q̄ scā aīa que nititur se resignare et totam vitā
suam moribus xp̄i conformare. **V**ere optimū exemplum bene viuendi:
reliquit oībus nobis ihesus xp̄s. **I**pse mgr̄ oīm: ipse liber et regula re
ligiosorum: ipse cōmentū monachorum: ipse textus et glosa decretorum
Ipse forma vite clericorum. doctrina laycorum: lucerna fidelium. leti
cia iustorum. gloria angelorum: finis et consummatio oīm desideriorū
sanctorū. **L**egit̄ etiam in actibus apostolorū de beatissio paulo apostolo.
q̄ in īicio conuersionis sue vox celestis dixit ad eū. **S**urge et ingredere
ciuitatē: et ibi tibi dicetur quid te oporteat facere. **Q**ui statim surrexit
et vocī dei obediuit: scūsq; ē sand⁹ et magn⁹ p̄dicator ī orbe terra
rum: qui p̄t⁹ fuerat persecutor ecclesiarum. **H**ic p̄fecte abrenunciatio
nis exemplum ostendit oībus religiosis: p̄ecipue tamen obediēcie for
mā reliquit nouiter conuersis: vt omni hora cum paulo dicāt. domine
quid me vis facere. **E**t sicut tunc de subita cōuersione ei⁹ stupebāt oēs
qui eū nouerāt: ita et nunc mirantur et gaudent de ei⁹ doctrina cuncti
mundi sapiētes. vbiq; xp̄s fuerit nominatus. **I**dcirco diuina cari
tate accensus: oēs ad amorem xp̄i hortabatur dicens. **I**mitatores mei
estote carissimi: sicut et ego xp̄i. **D**e quo ī actibus apostolorum scribit̄:
quia cū barnaba ad p̄dicādum gentibus verbū dei missus fuit et plu

res ad fidē xpī cōuertit. Post aliquot autem dies dixit itē ad bar-
nabam paulus. Reuertentes visitemus fratres p̄ vniuersas ciuitates
in quibus predicauim⁹ verbū dñi quō se habeant: vtrum proficiant
an deficiāt ī bonis inceptis. Et itē. Paul⁹ uero electo syla pzo so-
cio ad predicandū ydoneo. perambulabat syriā et ciliciam confirmās
ecclesias: precipiēs seruare et custodire p̄cepta apostolorū et seniorū
Ecce frēs iam multa bona audistis q̄ solliciti fuerunt scī viri tpi-
bus suis docere filios suos et subditos ut ābularēt ī sacris dei p̄cep-
tis: q̄ sancte 2uerſationis exēpla eciam reliquerunt posteris suis: que
ipsi prius a patrib⁹ et seniorib⁹ frequenter audierunt et didicerunt.
Sic ergo et vos carissimi tāq̄ nouelle oliuarū plantati in domo dñi.
state in obediencia et disciplina clauſtrali: tenete traditiones seniorū
et statuta capli generalis: diffinitozes ordinata diuina inspira-
tione p̄ salute vestra. Gratanter accipite monita p̄latorū vestrozū:
et patienter sustinete correptionē eozū: quia meli⁹ ē q̄ ipsi vos mo-
do corrigant: q̄ dyabolus grauius in futuro vos puniat et desudat.
Si ei nunc propter xpī huīlter cōsilīis seniorū acq̄ſcitis. et ppriā
sapientiā relinquitis: tūc magnā pacē habebitis: et per gratiam xpī
eternam beatitudinē recipietis. Amen.

ExPLICIT sermo tercius. **I**ncipit quartus De bonis collo-
quijs iuicem habendis.

Si ei sunt duo vel tres cōgregati in noīne meo: ibi sum ī
medio eozū dicit dñs. Attendite dilecti frēs p̄nciam cristi
in oī loco vbiūq̄ conuenitis siue ad orandum siue ad la-
borandū: ne alius alium īpediat: aut verbo vel signo leuitatis offen-
dat. Si ergo data licencia loqui interdum vobis liceat: sit sermo de
deo et deuotis materijs ex scripturis scīs: q̄ vos edificēt ī virtutibus
et cōsolent ī aduersis. Sic fecerūt olī sancti patres in egipto: quādo
2uenerunt p̄ter p̄ cōsilīis et remedijs in temptationib⁹ supandis.
De seculi vero rumorib⁹ et varijs hoīm statibus loqui caueatis: nec
aliquē secularē temere iudicetis: qm̄ deus iudicabit omnes inīq̄ agen-
tes. Nulla igit̄ cura vobis sit de tpalib⁹ reb⁹ cogitare. nec īde fabu-

itruerunt ad regnū celoz. **O**remus ergo pro inuicē vt deus adiuuet
nos et confortet in oī tribulatione et tēptatione nostra: et custodiat
ab infestatione et dēceptione inimici. qui vbiq; circuit querens quē
deuoret: quasi arte aliquem de medio congregationis trahat ad seculū
et de seculo ad infernum. **I**bi nulla est redemptio sed sempiternus hor
roz inhabitat: ibi anime querunt mortem et non inueniunt: ibi cru
ciantur die ac nocte in igne et sulphure: quia hic modicam agere pe
nitenciam noluerunt: et tempus suum tam vane et infructuose expen
derunt. **F**rēs non queramus quietem et cōmodum carnis sicut scā
res: sed laborē et dolorem pro peccis: resistamus vicis sepe ieiunando
orādo legendo meditādo. **C**erte non habebimus pacē et quietē super
terrā vbiq; fuerimus vel etiam preximus pro solatio habendo: vel
pro tedio releuando. aut pro laboris onere diminuēdo: nisi conuerta
m⁹ nos ad xp̄m p orationē et contritionem peccatorū. cum firmo pro
posito agendi sp penitenciā: vt possimus p hunc leuē laborē et breuē
dolorē eterni ignis euadere penam. **P**ax nr̄a et quies bone vite est i
multa paciencia secundum vitam xp̄i et exempla sanctorū: non in lon
ga fuga per loca arida: nec in nauicula per flumina transmarina.
Jonas propheta fugere voluit a facie dñi: nauem ascendit sed nichil
ei pfuit. **T**radidit se sopori. quietē quesuit: sed non inuenit. **L**atere
se credidit. sed dē absconditū prodidit: tempestatem mouit et mare
turbauit. **T**unc dormientē naute excitant increpāt et in aquā piciūt
qui mox a pisce deglutit⁹ quasi fugitiuus et iobediēs in vētre ceti p
culpa icarcerat⁹. **C**lamauit ergo in arto carcere clausus: orauitq; dñm
vt liberaret⁹ de tantis periculis maris et angustia piscis. **C**ādē vero
oī hūano auxilio destitutus. cognouit in afflictione sua quia man⁹ dei
effugere impossibile est: et diuinis obedire preceptis tutissā aīe salus
Non ergo fugiam⁹ labores et angustias pro salute nr̄a i religione sub
ortas de quibz antea nesciebam⁹: sed stemus firmi⁹ certem⁹ viriliter
obediam⁹ festināter: oremus frequēter. laboremus diligēter. tacāmus
libenter. **S**ustineam⁹ nos propter xp̄m paciēter sicut oēs scī fecerunt
q̄ grauiora perpessi nunc gaudent i celis et dicūt. **T**ransiimus per a

quā et ignē: et eduxisti nos in refrigeriū sempiternū. Inter multa pe-
ricula versamur: et qui tēptant nos et vexāt non dormiūt nec quiescūt
sed quāt nos decipere et a bono īcepto īpedire: **N**ō tñ desperem⁹. nec
ozare et clamare ad ad xpm celsam⁹: etiā si tepidi et aridi sepi⁹ fueri-
m⁹ et pze āgustia cordis ignoram⁹ qd agere debeam⁹: quia forte pbat
nos deus ī paucis: si vere eum diligim⁹ nō verbis tm sed factis et pla-
gis. **I**git⁹ surgentibz vētis duris nō retrocedam⁹. s3 man⁹ ad remos
ponam⁹: arma spūalia arripiam⁹. aīm tristē erigam⁹. de nouo īcipia-
mus: et multo fortius q̄ fecimus contra carnem. contra mundum. et
cōtra dyabolū certare studeam⁹. **Q**ūta enī durior pugna: tāto glorio-
sior corona: et quāto frequēti⁹ vexatio tribulantis: tanto laudabili-
or virtus paciētis. **M**ultū īpedit pusillanimitas cordis. cito amittere
confidenciā ī aduersis: negligere sc̄m ppositū. reuoluere sc̄i statum:
ymaginari amicorum p̄senciam. socioz pensare iocunditatē: que oīa
sunt vanitatis et fatuitatis: sicut rimis repetit⁹ oīs dēlectatiōis et ho-
noris ostēdit. vita nrā frēs et religio pro deo assumpta in cot. diano
certamē consistit: scilicet contravicia certare que oī loco et tpe ī cho-
ro ī dormitorio. ī silencio. ī labore nos persequunt⁹ et tēptant. utinā
non vincant. **H**ec non mirum si interdum labimur et vulneramur:
si leuiter offēdimus et offēdimur in verbis in sc̄is prop̄is vel alienis
Homēs sumus non angeli: mortales sumus et fragiles peccatores: exu-
les sumus et peregrini non ciues celi: īstabiles et p̄oni ad vicia: non-
dum perfecti in grā. nec bti in glōria. **I**sta cōsideratio humiliare nos
debet. nō eleuare in superbiam mētis: sed per propriam fragilitatem
inducere ad spē diuine misericordie et pietatis: sine qua nichil boni
incipere valemus nec perficere dño attestante qui ait. **Q**uia sine me
nichil potestis facere. **P**rop̄ia nāq3 fragilitas nos maxime p̄mit:
sed diuina inspiratio ac celestis visitatio deficientes iterum erigit: et
ad bene operandum confortat: atq3 ad sustinendum quēcunq3 in p̄oui-
sa super nos veniunt. benigne pro vtilitate salutis nostre ordinat: et
iusto occultoq3 iudicio omnia dispensat. **I**psi enim cura est de omnibz
nobis: ab inicio vite vsq3 ad finem mortis. **Q**ui enim fecit nos non

derelinquet nos si eū non relinquitur: sed faciet eū in tēptatione pūetū
ut possim⁹ resistere: et molestias eius sustinere. **Dicam⁹** ergo cū scō ī
psalmo: qñdo īpugnamur ab īmīco maligno. **Adiua** me domine dē⁹
meus. ne derelinquas me. **Et** iterum cum tota mētis fiducia clamem⁹
ad xp̄m in celis. **Oculi** mei semper ad dñm. qm̄ ipse euellet de laqueo
pedes meos. **Pax** vera et perfecta requies est in celo non ī terra: quia
hic oīa sunt in motu et timore et frequenti p̄ssura. **Igitur** fortis pa
ciēcia nobis summe necessaria ē in hac fragili vita: que nō est nisi co
tidiana luctatio contra vicia. **Siue** enim homo fuerit in domo pp̄ia
siue aliena siue inter notos aut familiares amicos: cito sibi obuiabit
qđ displicet aut pturbat anime quietē nullibi tutam. **Donat** ergo q
libet se ad paciēciā sicut melius potest: et patienter portet quecūq
dē⁹ permiserit: et sic ampliozem pacem habebit. **Si** ab aliquo lesus et
vituperatus fuerit: vineat sup̄biā suā. et discat pati contumeliā:
et iueniet apud deum grām magnā et gloriā eternā. **Doleat** se pec
casse et minus patienter contemptū sui tolerasse: et de oībus offensis
hūmīlīter veniam petat: et deus libenter oīa sibi dimittet. **Dilecti**
frēs non despētis. nec mala malis adiciātis: sed statim qñ consciēcia
vos accusat ad confessionis remedium festinetis. **Solus** deus est: in
quē pccm̄ non cadit. **Nam** in angelis suis repperit prauitatē et mag
na pars eorū de celo cecidit p̄ superbiā: quia de donis sibi collatis nō
dederūt deo gloriā. **Primus** homo ī paradiso tēptatus est et deceptus:
et propter īobediēcie culpā de loco voluptatis eiect⁹ fuit in hui⁹
mundi miseriā. **Quid** ergo mirum si frater aliquis fragilis a dyabolo
et carne grauiter tēptatus. vel a multis pro culpa sua īcrepat⁹. qñq
erret et peccet. aut īpaciens fiat: qñ homo bene conditus in paradiso
cecidit. vbi tot commoda et nulla īcommoda habuit. **Multi** boni et
et iusti viri fuerunt in veteri lege sepius tēptati et vexati a malis
hoībus: sed patienter malos sustinuerunt: ut meliores p̄ aduersa fie
rent. **Qñq** vero per voluntatem dei malis restiterunt: et iustā vin
diā īmp̄is reddiderūt: ne boni opp̄ressi in tribulatione nimia defice
rent. **Quidā** etiā subita tēptatione fracti ceciderūt: alij longa egri

tudine quassati. humiliati sunt in iniquitatibus suis: et quos diuicie et honores extulerunt: dolores et confusiones ad fragilitatis sue cognitionem reducerunt. Multi quoque post graue lapsum cito penitendo fortiores surrexerunt: et in sancta conuersatione vitam laudabiliter consummarunt. **E**xemplis christi et apostolorum eius fuerunt boni malis permixti: in ciuitate. in itinere: in domo in deserto. Alii christo crediderunt et opera eius laudauerunt: quidam sibi contradixerunt. et de eo murmurauerunt. Quidam etiam misitica verba eius male intelligentes ipsum deriserunt: et quae uicia eorum iuste reprehendebat: uera et sancta miracula eius inuidiose denigrauerunt. Etiam christo predicante et presente contigit iter discipulos aliqua indignatio et disceptatio quis eorum esset maior et primus in plantatione et regimine nascens ecclesie: quam ex diuersis locis et populis et precipue pauperibus. et simplicibus congregauit: quos pius et humilis magister uerbo suo et exemplo ad pacis concordiam per humilitatis uiam benigna correptione reuocauit dicens: **N**isi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli: non intrabitis in regnum celorum. **E**t iterum. **Q**ui uult primus esse: erit omnium uerum seruus. **E**cce carissimi per ista humilitatis et patientie exempla quae sunt omnium uirtutum fada meta: potest simplex et obediens frater sine multis argumentis et astutis uerbis ad regnum celorum secura conscientia peruenire: et eternos euadere cruciatus inferni. patienter sustinendo quolibet contraria. a pueris iniuste sibi illata. **A**pparet itaque ex praedictis quia in omnibus locis et temporibus sanctorum fuerunt boni et mali. fideles et increduli: deuoti et dissoluti. beniuoli et peruersi. spirituales et carnales: et boni per suam patientiam profecerunt cotidie in melius: et mali tanquam fumus euanuerunt in maliciis et desideriis suis. **D**eus autem omnium rerum conditor et inspector seculorum a principio usque ad finem. sic nouit moderari causas singulorum: ut bonis omnia coopentur in bonum: et malis omnia proueniunt ad penam eternam. **A** quibus malis nunc et in euum custodiat nos pius et misericors dominus iudex iustus et paciens redditor: qui est super omnia benedictus deus in secula. **A**men

ExPLICIT sermo quintus. **I**ncipit sermo sextus. **D**e uigiliis nocturnis contra impugnationem soporis.

Non dormis: **N**on potuistis vna hora vigilare mecum: **D**igilate et orate ut non intretis in temptationem. **V**ox ista dilecti fratres vox est celestis regis et saluatoris nostri ihesu christi qui hortatur milites suos ad vigilandum in castris contra temptationes dyaboli aduersarii generis humani. **Q**uod ergo dominus vigilantem ad beatum petrum et ad reliquos discipulos loquitur: hoc etiam indubitanter omnibus nobis dicit. **I**gitur custode media nocte veniente et excitare: mox ad sonum cymbali euigilemus: et ad ingressum chozi deuotis precibus nos preparemus: ac celesti sposo ardentibus faculis occurramus. **S**tudeamus carissimi viriliter abicere pigritiam corporis: et somnolentiam ab oculis nostris. **E**xtollamus manus in celum ad laudandum creatorem nostrum vocibus letis et mentibus puris: ne forte preualeat contra nos callidissimus hostis: et derideat quosdam oscitantes. quosdam paru cantantes. quosdam vocibus discrepantes. **P**essimus aliquorum usus est et utinam non multorum quod dicere pudet qui in dormitorio seu in loco diu fantasiando vigilant: et in ecclesia et in choro pre tedio deuotionis dormitant. **H**ij sibi et alijs frequenter noceant: nec christo strennue militant: neque pro benefactoribus et tribulatis fideliter orant. **V**alde enim graue deum offendunt. pigre surgendo. tarde sepius veniendo: tepide psallendo verba corrumpebant. crebrius oscitando. vage circumspectando: male aduertendo. negligenter inclinando: de longitudo psalmorum attediando: et ad finem festinando. **G**audent ad sonum refectorij. horrent signum capituli: properant ad fabulas. tarde intrant ad cellam: languent ad opera. feruent ad fercula bene parata. **O**mnia ista sunt signa pue deuotionis. magne ingratitude: et vehementis confusionis. **D**eum non est timor dei ante oculos istorum: non amor dei in corde. non laus eius in ore: sed fraus in voce. et tepor in actione. ubi est deus. ubi angeli ubi sancti dei omnes. **U**bi platus. ubi custos. ubi cantor: ubi lector. ubi suscitator. **O**mnia euanescent ante oculos dormitantis. **E**uigilate iusti. et nolite peccare. ait apostolus. **D**igilate et orate ait dominus: ne temptet vos sathanas per inopiam spiritus pigritantes. **I**pse etenim circuit die ac nocte qurens quem deuoret: qualiter decipiat simplicem. deuotum distrahat: et quietum perturbet. **L**etat valde si aliquis non cantat. aut male legit: si clausis o

20
culis dormitat: si vagis oculis circūspicit. et seipsū negligit. **I**dest cito
ut versum ex ore torpētis rapiat: et in sacculū suum verborū fragmi-
na iacet. **O** frater azelle de genere dormitanorum et numero fatuarū
virginū. quarum lāpades in nocte extincte legunt: si deum non times
nec āgelos reuereris. nec frēs tuos scādalizare erubescis? quare dya-
bolū ē insidiante non metuis? q̄ oīa verba neglecta et inpfecta in car-
ta sua caute describit. **S**icut enī āgeli scī deuotas deo p̄ces offerunt
et frequēter cantantes diligunt et cōmedant? sic sathanas cum suis
emulis insidiat orantibus ut distrabat et ipediat concorditer psallen-
tes: et habeat non pauca p̄tra eos de q̄bus eos accuset et torq̄at. **S**ed
quā tā imanē raptorē tam astutum circuitorem. tam strictum exado-
rem. tā durū accusatorē. et seuerum tortorem non attendis nec for-
midas: nec futura mala et infernalīa tormenta raro aut parum atten-
dis? ideo torpescis et dormitas: et t̄q̄ mortu⁹ in sepulchro iaces et ta-
ces. **N**ō est labor tā grauis nec dolor tam acerb⁹: q̄n leuior fiet comp-
atione ignis īfernalis. **H**eu quid facies in mortis articulo? dyabolo
occurren- te cū vultu teterrimo et hyatu furioso? **O**bi tūc aīci fideles?
vbi epule splēdide et oēs mundi honores? **D**is hec terribilia euadere
et demones non timere? **S**urge. vigila. ora: canta. lege. labora. **I**n
iurias tace. lesiones sustine. despectioēs dilige: honores superne peccā-
tibus īdolge. **N**on recedant ab oculis tuis ludus dampnatorū ingēs-
clamoꝝ demonioꝝ: grauiſsim⁹ discessus a p̄sencia dei et iocunda soci-
etate scōꝝ. **T**imes plerūq̄ videns īcendim fornacis ardentis: expa-
uescis fulgura et tonitrua? horrescis tempestates. et frigora ualida:
et vix audes dormire et manere in cella. **E**x quo audisti et legisti mul-
tos extinctos subito casu et languore? cur non metuis simili a tibi pos-
se accidere? **S**cito grauiora post mortem cruciamina īminere. **D**one
in mente tua que naturaliter horribilia videntur: scilicet ollam succen-
sam pice plenam. sulphure fetentem? attende leones fremētes. canes
mordentes. serpētes seuiētes. bufones corrodescentes. dracones glutien-
tes? et vinces cicius turpissimā vicia ad cor tuum maculandū p̄ dya-
bolū tibi īmissa: fugabisq̄ longius a te torporem mentis. sompnolē

ciā corporis et desiderium vanissimē laudis. Dico tibi quod longe vigilie. longe lectiones. horae diurne. silentium labor et ieiunium. breue faciunt purgatorium: et magnum inducunt gaudium. post trium aut quatuor horarum spacium. Mirum est quod tam faciliter tedium sentis in choro cantando legendo et non attediaris diuini fabulando. aut rumores sancti audiendo. Intelliges istud esse dyabolicum factum: qui nititur omni modo diuinum impedire seruicium: et retrahere te ab ecclesia et a conuentu psallentium: ut habeat socium in inferno perpetue comburendum. Tunc clamabunt et ululabunt pro nimio calore et dolore: qui modo deum non laudant corde et ore cum ingenti seruire. Si te delectat cum amico colloqui per qualicumque solatio capescendo: quantomagis festinare debes et anhelare ad diuina audienda: ut loquaris cum deo in psalmis et canticis omnibus alijs curis et ymaginationibus pretermisissis. Sed qui a sepe plus mouent facta quam verba: adicienda sunt in fine sermonis exempla aliqua instructionis gratia. Imitare bona que placent: caue mala que offendunt.

Exemplum

Frater quidam infra matutinas parum cepit dormire. Quod attendens frater proxime sibi assistens: silenter auribus eius hoc verbum tantum ingessit. Infernus. Quo audito ille subito perterritus et expugnatus: omnem torporem a se abiecit. Cogita ergo piger de inferno: et non dormitabis in choro lassus pro tedio.

Exemplum aliud

Alius quam frater parum cantans cum voce eius assans non audiret obiecit ei quod tunc temporis in matutinis cantabat. Simon dormis? At ille commotus ex verbis istis deprehendit se notatum in sopore: et expauit ammonentem pro stupore et pudore.

Exemplum aliud

Fuit quidam frater in ordine regularium deo deuotus et bene habitus: artificialis cantor et diuine laudationis amator studiosus. Hic quadam vice loquebatur cum alio fratre socialiter de dulcedine diuini cantus: et de solempni officio quod fit in ecclesia in precipuis festis. Dixit ergo ei per edificationem pusillanimitatem eius confortando: ut alacriter canta-

ret in choro. **F**rater deo laus. ego nūq̃ habui tediū ī diuino officio:
q̃ntumcūq; lōzum esset. **N**ā ī festo palmarū q̃uis diuinum officiū satis
plūzum uidet̃ p̃re ceteris diebz: tñ non sum attediāt de lōgitudine cā
tus: sed ita patū me sensi ad cantādum. q̃ si aliquis itz ab īcio to
tum īcipere voluisset: libēter cum eo īcepissem et cantassē. **H**oc audito
edificat̃ ē frater p̃dictus: et ad cantādum alacrior effect̃. **E**ne huic
seniori credendum fuit: quia sp̃ cum p̃imis ad choz venit. raro exiit.
exies pro necessitate cito rediit: p̃ns fideliter p̃ posse iuuat. et oculos
in diuersa non defixit

Exemplū a' iud

Alius eiusdem ordinis fr̃ zelo dei accensus. contra sompnolenciā
fortit̃ certabat: et hāc sibi violentiā īferebat. **G**rauat̃ namq;
sopno ī choro capillos capitis sui manu traxit: barbā duriter fricuit
nasum stilo pupugit. oculos salua detriuit: et sub mēto acutum lignū
q̃nq; posuit. vt sompni torpore fugaret. **C**umq; motus carnis sentiret
flāmas incendiū infernalis cogitabat: et digitorum vnguibus cutem
corpis sui acriter sulcauit. et rubeas cicatrices tā diu carni p̃uriētī
infixit: donec motus illicitus ex dyabolo īcitatus penitus cessaret.

ExPLICIT sermo sext̃ **I**ncipit sermo septim̃. **D**e custodia
oris et diligēcia operis cū obediēcia supioris.

Bonus hō de bono thesauro pfert bonum. **D**ilei fr̃es semp
aliquid boni de deo et sacra scriptura habeatis in cordibz
vestris reconditū: atq; in opere exteriori replicate dulcia
verba xp̃i: que confortēt vos in grauamē laboris vestri. **R**uminetis
sedule deuotos psalmos et ymnos sub silētio oris vestri: ne dyabolus
inueniat vos intus vagos et ociosos circa facta alioz inutiliter occu
patos: quia cor īstabile et a bonis cogitationibz vacuū. nid̃ est dya
boli. **P**onderate verba ṽra ante q̃ loquamī: ne quid insipidū profera
tis q̃ audientem offēdat. et dixisse peniteat: quia discretionis limitē
nō seruastis. **S**i nō scitis sapiēter loqui: studeatis humiliter et verecū
de tacere: iuxta illd̃ salomonis. **S**tultus si tacuerit: sapiēs reputabitur

Tēpus ad bñ opandū datū ē non ad ociandū: neq; ad fabulan-
dum. neq; ad iocādum. Nullū ergo tēpus absq; fructu boni opis trās-
ire pmittatis: quia si habetis licenciā loquendi: non tñ aliquid iutile
pferendi. Sicut ei de oī verbo ocioso reddituri estis rōem coram deo
in iudicio: ita etiā de oī tpe et momēto male et negligenter expenso.
Scdm diuersa autē tēpora vel festa per diē et noctem assumēda sunt
exercicia temporibz apta: et feruentius accendenda proposita bona.
Attñ propter bonum obediēcie et fraterne caritatis obsequium. oīa
priuata sunt abnegāda: nec aliqđ deuotionale singulare factum sancte
obediēcie et cōi vtilitati preferendū. Sic xp̄s reliquit templum et
doctores legis: et obediuit m̄ri et ioseph sicut bon⁹ filius subdit⁹ pa-
rentibz suis ad exēplum oībus religiosis. Qui in hoc bñ se exercet et
cotidie certat et seipm̄ vincere laborat: altissime coronabit quia legit-
time certauit. Oīa enim opa bona ex simplici obediēcia propter deum
facta. deo sunt gratissima: et maxima remuneratione digna in celo p-
petue coronanda. Abnegatio nāq; proprię voluntatis cū vera huilita-
te cordis subdita prelato et consilio sui supioris: oīa tpalia lucra et
vtilitatis argumēta superat. et p̄sulget laude eterna. Sicut enī nil di-
tius bona voluntate nec q̄tius spontanea subiectione: sic nil d̄terius
propria voluntate cum iflatione superbie. Hic de laude obediēcie sa-
lomon dicit. Vir obediens loquitur victori as. Magnum certamen est
seipsum vincere: gloriosus triumphus ceruicem superbie flectere: pro-
prium vidēre relinquere: propriam sapiēciam deponere: et in nullo se
velle oīlētare. Oīs qui propt̄ deum sponte obedit. opus fortissimi mi-
litis facit: quia cōtra seipsum certat: et diuini timoris gladio proprię
voluntatis mot⁹ necat. Ideoq; cū martiribz coronā perhennis glorie
accipiet: quia viriliter certauit et vicit. Quicūq; g⁹ supiori aut etiā
inferiori huiliter obedit. et sensum suū alteri⁹ sensui libenter subicit:
iste nil perdit. sed cedens alteri āplius lucrat. Oīs qui se sic vincit et
huiliat: caput superbi luciferi conculcat. qui contraria huilitati sua-
det: ne homo alteri cedat. sed ad argumēta callida se vertat. Cur hoc?
Ne tacendo foris vilescat. et quasi fatuus aut iscius appareat: q̄a se

desedere nescit aut supari pmittit. **D**eum supbia q̄ ceca et fatua sp̄ 1. q̄
longe deuias a regno dei: et precipitater curris ad portas inferni. **Q**
uanta bona et laudabilia dea sunt de te humilitas sc̄a semper obedire pa-
ta: tibi enī apte sunt ianue celi: ad uidendam gloriosam faciem ihesu
xpi. **N**on ḡ graue alicui sit. nec indignū videt̄ propter deū obedire
hōmī in licitis et honestis: qm̄ xps factus est obediens vsq; ad igno-
minia crucis. **R**euera fr̄es si quis obedierit aut seruerit fr̄i propter
deum hic exhibet deo maximum in sua subiectione honorem: et ha-
bebit in fine xpiatum sui laboris premiū ac sancte seruitutis remune-
ratorem ita dicentē. **Q**uoniam de hīs fr̄ibus meis nūmis fecistis: michi
fecistis. **S**ine obediencia namq; et fraterna caritate: aut perua aut
nulla sunt opera nra. **C**um huili vero obediencia: placent deo eciam vi-
lia et perua obsequia fratribz īpensa. **V**erū et perfectus obediens non
tardat vocatus: non se excusat occupatus. aut fatigatus: timet enim
dei icurrere offesam: si non sequit̄ iubētis vocem sc̄m suam possibili-
tatem. **S**ive ergo obediens orat vel laborat. siue legit aut scribit: siue
tacet aut loquit̄. siue vigilat aut quiescit. siue comedit aut ieiunat:
oīa sibi in bonum ex merito sc̄e obediencie cōputantur. **N**ā in oībus
actibus suis faciendis vel dimittendis eque bñ meret̄ si seipsum plene
int̄ resignat: si ī hīs bñplacitum et honore dei veraciter q̄rit et īten-
dit. **E**t tanto amplius pficit et deo graciosius placet: quāto citius et ala-
crius implet: qđ voluntas superioris facere dicit̄. **E**t si melius sciret et
clarius sibi mādatum innotesceret: omni nutatione remota promptis-
simum se ad obediendum deo et vicario eius exhiberet. **I**dcirco verus
obediēs sp̄ in gaudio est. et magnam fiduciā in deo habet: cuius volun-
tate perficere oī tpe cupit: a quo p̄m̄ium sine fine recipe cū electis nō
dubitāt. corde et ore decantās. **P**aratū cor meū de: paratū cor meū
Ee itez. **P**aratū sum et nō sum turbatus: vt custodiam mādata tua

ExPLICIT sermo septim⁹ **I**ncipit octau⁹ **D**e vana gloria
cauenda. et qđ soli deo laus est exhibenda.

Sic luceat lux v̄ra corā hoībus vt videāt opera v̄ra bona: et
glorificēt patrē v̄m qui in celis est. **D**ilecti fr̄es qñ aliqd
boni facitis nolite extolli nolite vane gloriari: sed humilie
tis cor v̄m corā deo: ne propter vanā gloriā et propriā cōplacen-
ciā p̄datis celestē gloriā et mercedē eternā. **O**is actio bona deo ascri-
benda ē: non v̄re industrie nec potētie. **S**tudeatis soli deo velle placē:
et p̄ximo bonū exēplum dare. in obseruācia regularis discipline: ne
dyabolus iueniat vñ vos grauit̄ accuset et ip̄properet: q̄a siles estis
sepulchris foris dealbatis. **Q**uid p̄dest vana laus h̄m: qñ intus argu-
it mala consciā peccōr̄. **S**uperbz et ābiciosus glorie t̄p̄alis laborē ha-
bet sine fructu: et nisi cito penituerit et se p̄funde humiliauerit: maio-
ris pene cumulū aggregabit. **E**xtra caritatē dei et proximi nulla pro-
sunt opera ab hoībus laudata: sed sunt sicut vasa vacua oleum non ha-
bencia: et sicut lucerne in tenebris non lucētes. **P**rofecto nāq̄ fatue
sunt virgines: qui p̄ aliquo bono opere vel sermone querūt hoīm lau-
des. **P**rudentes vero sunt. qui ī timore stāt. et puū bonū qđ agunt in
vera humilitate custodiūt: totum etiā qđ sciunt et itelligūt et ad effec-
tū p̄ducunt. ā facere ī meli⁹ proponunt: s̄ summo deo oīm bonorum
largitori veraciter attribuūt. **A**lioquin fures sūt et latrones: fures. q̄a
gloriā et honorē dei illicite vsurpant: latrones. quia vane gloriando
aiām suā ificiunt: et superbiēdo grām dei perdunt. **Q**uis ē iust⁹ et
prudens. **Q**ui deū p̄ oculis semper habz: semper bona cogitat. semper
bona loq̄t: semper bona operat̄ dū viuit et potest. **N**olite fr̄es idē sup-
bire quia multa scitis et legitis: aut quia diu ī via dei et in religione
fuitis. dolendū magis quia tā parū in virtutibz p̄fecistis: et v̄tinam
p̄micias nouelle dulcedis adhuc haberetis et ita sentiretis. **D**erūp-
tū non debetis desperare. nec ab īceptis bonis desistere: sed cū oī hūi-
litate diuinū auxilium flagitate: vt de⁹ dignetur nouum feruorē vo-
bis īspirare. **N**ā qđ diu homo ī statu p̄nti versat̄ instabilis est. et de bo-
no ad malū labilis: et econuerso de malo ad bonum reperabilis. **D**ñ
sapiens rex salomon ait. **N**ō est homo iustus super terram: qui faciat
bonum. et non peccet. **E**t amantissimus ihesu discipulus beat⁹ iohēs

dicit in epla sua: ne aliquis gloriatur inaniter de iusticia et puritate
sua. **S**i dixerimus quia peccatum non habemus nosipsum seducimur: et ve-
ritas in nobis non est. **N**emo ergo se excuset quasi innocens sit et a culpa
purus: quia in multis offendimus omnes ait beatus iacobus apostolus. **A**ut enim
sciēter quis peccat. aut ignorāter. aut sponte. aut iuste. aut ex infirmi-
tate. aut perversa voluntate: aut ex timore vel ex amore aut ex despera-
tione vel presumptione: aut ex animi leuitate. aut ex consuetudine.
aut ex tepiditate: aut ex societate tractus. aut singularitate elatus:
aut iracundia commotus. aut concupiscentia allectus. **I**stis passionibus
varijsque desiderijs tamque contrarijs ventis mouetur et turbatur sepe
cor hominis: et propter has mundi procellas rarissime venit homo ad
portum quietis. **D**ix enim est dies aut nox. hora vel mora tam brevis et bo-
na: quam in aliquo homo erret aut tepescat. aut negligencias committat
Pro quibus omnibus sine intermissione orare oportet: ut pius deus mi-
sericorditer ignoscat omnibus malis nostris: quod verbo vel sermone aut cogi-
tatione deliquimus. **E**t quia nemo purus a sordibus: ideo cum humilitate et
cordis contritione ad confessionis remedium celeriter recurrendum est: et
cum maiori custodia de cetero ab omni occasione malarum cogitationum
precauendum. **O**portet hominem in initio niti precauere malum. ne serpens lu-
bricus foramen perui inueniat: et tandem totum caput cum cauda vio-
lenter infigat. **C**or hominis quiescere nescit: sed vel in bono aut in malo
occupatur: sicut experientia frequens docet. et quantum bonum quis diligit
et virtutes sectatur: tam malum odit et vicia execratur: quia contra-
ria in una domo morari non possunt. **N**emo tamen requiem cordis inuenit
et quietudinem habet vel desiderat: nisi deum verum et summum bonum que-
rat et habeat ad fruendum: et temporalibus moderate utatur ad eternum dei
regnum promerendum. **Q**uerite ergo nunc fratres christum in humilitate: ut
postea videatis eum in sua maiestate. **Q**uerite nunc gratiam eius per
orationes cum lacrimis sinceris: ut purificati a sordibus cunctis dig-
ni sitis videre faciem eius in celis. **Q**uerite nunc christum in lege et prophe-
tis vel tamen sub figuris: ut postea omnia secreta scripturarum perfecte sine
libris et magistris cognoscatis: sicut per apostolum paulum dicitur. vi

dem9 nunc per speculū ī enigmate: tunc autē facie ad facie. **¶** Ad ha-
bēdum summū bonū cum electis dei: q̄s aptus et dignus esse poterit.
Nepe verus huilis. p̄fecte obediēs. mitis et paciēs: multum dolēs de
peccis. fortiter recisēs vicijs: mundi gloriā spernēs. seipm̄ nichil repu-
tans: ad exteriora rar9. ad interiora assiduus: ad terrena frigidus. ad
celestia feruidus: ad portādum alios benign9. ad castigādum se stre-
nuus: ad idulgēdum facilis. ad irascendū difficilis: ad custodiendum
cor suū oī hora sollicitus: ad exeundum foras tardus. ad remanendum
domi aīo letus. **B**eatus qui hec mēte reuoluit: et ad intima sua citissi-
me redit. **B**eat9 qui nil tpale. nil carnale. nil turpidum. nil tumidum
ī secretariū cordis sui sinit intrare: nec patiē īmorari. **B**eat9 qui mul-
ta bona scit et facit que dicit: quia nunc magnā pacem habet: et in fu-
turo beatiorē cum xp̄o gloriā iugiter optinebit. **T**ūc enī euanesceat oīs
vana gloriā et tpalis leticia: cum apparuerit xp̄s vera et celestis glo-
ria. **Q**uā nobis conferre digne cum oībus scīs suis: qui ē sup oīa d9
bñdictus in secula Amen.

¶ Explicit sermo octau9. **¶** Incipit nonus. **De periculo mul-
torum maloz ex multiloquio verbor9.**

Nolite multiplicare loqui sublimia gloriātes. **D**ilecti fratres
teneatis versiculū istum firmiter in mēte vr̄a. et caueatis
loqui de alta materia: ne dyabolus vos tēptet de vana glo-
ria: et p̄datis tēpora vr̄a p̄ deuotione et cōpūdione vobis data. **M**a-
gis expediret multis q̄ cogitarēt de penis inferni et igne purgatorij
q̄ de latitudine mundi et altitudine celi. **N**ā cogitare et loqui de tre-
mendo futuro iudicio et de supplicijs reproborum: sepe timorem īcu-
tit: qui est valde vtilis tepidis et dissolutis. **L**oqui autem de celo eni-
pirio et nouē chozis angeloz. nō deseruit iuuenibus et immortifica-
tis monachis: qui leuiter extolluntur cum subtilia aliqua legūt vel au-
diunt: de quibus melius tacerent et defectus suos inspicerent et luge-
rent. **¶** Fratres tunc vere sapiēter agitis si cognoscitis vicia vr̄a: et
acriter de oībz malis doletis que fecistis. **B**eu q̄nta bona oī hora oci-
ando et fabulādo p̄ditis: q̄ laborādo tacēdo et orādo lucrari potestis

Proponatis g^o firmiter vos emendare et feruenter perficere: et in ordi-
ne constanter perseuerare. **S**epissime oculos vestros cum humili prece leuate
ad dominum in celis gemendo: et in secreto cordis vestri pro delictis oran-
do. **T**ales deus diligit: qui corda sua ad celestia sepius leuant et orant.
Libenter ignoscit culpis vestris preteritis si veniam petitis: et gratiam
queritis et custoditis. **N**umquam fatue cogitetis magna et alta de vobis:
ne cadatis antequam scitis. **Q**uoniam ergo aliquam bonam cogitatis vel dicitis
vel facitis: non hec vobis vel in modico attribuere debetis: sed statim
omnia ad deum integre referre cum gratiarum actione studeatis: a quo
omnia bona descendunt que in vobis cognoscitis et in alijs videtis. **O**ia
dei dona sunt. que corpus et animam ornant: deus enim dedit esse viuere sen-
tire agere discernere et intelligere. **M**agna cecitas cordis est non consi-
derare dona diuina: et quantum tenemur creatori reuerentiam. **T**anta sunt
beneficia dei ut numerari nequeant: nec sufficiant explicari. **G**rauer
ergo peccant et per ingratitude deum offendunt: qui vanis implicati de-
uotas deo laudes per beneficium suis non persoluunt. **V**nde apostolus paulus
ait. **G**ratias agite semper pro omnibus: in nomine domini nostri ihesu christi. **E**t david
in psalterio et cithara canens: post multa beneficia collata deo grati-
as referens dicit. **A**diutor meus tibi psallam: quia deus susceptor me-
us: deus meus misericordia mea. **E**t per ysaiam prophetam ipse dominus lo-
quitur dicens. **G**loriam meam alteri non dabo. **Q**uid ergo dicemus ad hec
qui nichil aut parum boni facimus: et tamen glorari et laudari cupimus?
Feda res omnino: reputari velle de virtutibus quas non habemus.
Relinquamus hanc vanitatem: sequamur sanctos apostulos et prophetas. qui
vere sancti fuerunt: et tamen nichil sibi de sanctitate sed totum deo attribuerunt.
Quoniam igitur gloriam dei querimus et honorem. et de omnibus bonis no-
bis collatis gratias ei pure et integre reddimus: tunc sursum cum ange-
lis in celum ascendimus: qui in natiuitate christi gloria in excelsis deo
cantauerunt. **Q**uoniam vero inanem gloriam de aliquo bono foris appetimus
aut nobis ipsis intus placemus. et plus ponderamus opera nostra quam de-
bemus: tunc veraces non sumus. nec in veritate humiles sed superbi et
iactantes: deo despecti. angelis reprobati. et omnibus sanctis alienati. **V**nde

ex vicio elationis infra nos cadimus et paulatim inferno appropinqua-
mus: quia de moribus et dampnatis assimilamur. qui deum non amant nec
laudant: nec gloriam dei contemplari valent. Et quia honorem deo de-
bitum non exhibent nec sponte cum sanctis se humiliant: sed creatori
suo peruerse et superbe resistunt: iussu dei iudicio penam infernalem
ubiique secum ferunt et in maliciis tabescunt. Ignibus uruntur et non pur-
gantur: acerrime torquentur et nunquam meliorantur. Ex quo in seipsis glo-
riam quesierunt celum perdidit: et ab eterna gloria dei in opprobrium
sempiternum ceciderunt. Sic heu miseri superbi homines in se glozi-
antes et alios despicientes cito peribunt antequam putant: qui de se presu-
metes dicunt aut cogitant. **Manus nostra excelsa: et non dominus fecit hec omnia**
Estote ergo fratres humiles corde casti. benigni. modesti compacien-
tes: circumspecti in verbis. diligentes in opere: seruantes in oratione. pacien-
tes in tribulatione: obediens sine tardatione. simplices sine questi-
one: verecundi sine fictione. taciturni sine suspicionem: obsequiosi sine
murmuratione. **Q**uando etiam deus ex sua magna pietate aliqua bo-
na alicui oranti vel studente inspirat vel reuelat: non statim de hoc se
extollat nec alius se preferat aut sanctiorem estimet: sed cogitare debet
et credere quia non propter suas virtutes et labores. nec propter sua me-
rita et ingeniosa opera hec fecit sibi deus: sed propter imensam bonitatem
sua qua pluit super bonos et malos effundens misericordiam suam super omnem
creaturam. Sic enim loquitur per ezechielem prophetam ad iudeos superbi-
entes de bonis sibi datis. **N**on propter vos sed propter memetipsum hec
feci domus israel: notum sit vobis. **N**emo ergo abutatur bonitate et misera-
tione diuina super se sibi aliquid attribuendo per superbiam: ne indigna-
tionem dei mox incurrat propter ingratitude suam: et audiat duram contra
se iudicis sententiam terribiliter intonantem. **A**uferte ab eo misericordiam id est de-
uotionis gratiam qua indignus est propter vanam gloriam: et date ei qui de-
cem misericordias habet. propter suam humilitatem et gratitudinem. **N**am dignus est
maiora recipere dona: qui per minoribus studet spiritui deo gratias agere: et
indignum se omnibus fateatur. **D**at sepe benignissimus dominus consolationem suam
non solum propter unum hominem vel duos se invicem consolandos: sed etiam

propter aliorum edificationē et multorum instructionē ad amandum et
laudandū tam pium dulcem ac largifluum dñm in donis suis: qui tā
bonus et beneficus est dando graciā suā humilibus māsuetis et corde
cōpunctis. **S**ubtrahit vero cito dulcedinē suam ab elatis et ingratis: a
vaniloquis. a curiosis. a dolosis et murmurosis. **O**portet enī cor mū-
dum esse a vicīs. si intrare debet dulcedo sancti spūs: q̄ p̄ciosior ē cūc-
tis opibus terrenis. **V**itabit autē bonis etnis ī celis: qui respuit de-
lectari in laudibz hūanis. **Q**ueratis ergo poti⁹ cōsolari ī deuotis p̄cibz
et lacrimis: q̄ in altis questionibz et longis fabulis. **S**tudete in libro
consciencie: fugite umbras vane glorie: recondite oleū ī vasis vestris
cū prudentibus virginibus: abscondite thesaur⁹ cordis in valle humi-
litis. **S**i enī culmen veri honoris queritis: ad illam celestē patriā
toto desiderio festinetis. **A**d quā feliciter optinendā: p̄ducat nos pari-
ter ihesus xp̄s. **A**men

ExPLICIT pars prima sermonū ad nouicios regulares fra-
tris thome kempis sacerdotis ac canonici regularis.

Incipiunt tituli sermonū secunde ptis eiusdem ad eosdem.

De multis tribulationibus iustorum pro regno celorum.	S primus
De cotidiano martirio et bello in statu religionis.	S secundus
De sapientia confessorum et continentia religiosorum.	S tercius
De cauta custodia cordis et gratia interne deuotionis.	S quartus
De constantia et perseverantia in statu religionis.	S quintus
De cauta custodia iuuenum contra multas temptationes.	S sextus
De districto dei iudicio ubi accusabunt nos omnes creature.	S septimus
De vana gloria vitanda et humili obedientia sectanda.	S octauus
De spirituali militia contra vicia.	S nonus
De varijs bellis et periculis huius vite.	S decimus
Expliciunt tituli secunde partis.	

Incipit secunda pars sermonum fratris thome kempis canonici regularis ad nouicios regulares.

De multis tribulationibus iustorum pro regno celorum. **S** primus

Multe tribulationes iustorum: et de omnibus hijs liberabit eos dominus. Dilecti fratres sanctorum vitam aspice: doctrina sanctorum libenter audite et legite: exempla eorum imitari desiderate: ac gloriosa eorum suffragia instanter petite ut in aduersis fortes sitis: et omnes labores diurnos ac nocturnos pro christo constantiter ferre valeatis. Non dubitetis de futura christi promissione quam reddet diligentibus se ope completo et agone viriliter consummato. Non fuistis in inferno nec in puteo luciferi: ideo onerosa videntur statuta claustrum. Non estis expti ignem purgatorium. ideo horretis sustinere verbum improperij. rigorem silentij. duriciam lectuli. grauitatem ieiunij. vilitatem cibi. laborem cantandi et frequentiam orandi. Si vultis omnia habere pro libitu vestro: quid idem meremini coram deo? Ista non concordant sanctis: qui passi sunt grauissimas penas temporibus multis. Consideretis igitur in propriis laboribus et angustijs vestris acerbissimas sanctorum martirum passionem: et quorum sollempnia per annum celebratis: horum agones sectamini per veras virtutes.

Cūq; tribulationē aliquā sentitis. scutum paciencie assumite: ne ante
tēpus finiti certamīs in religione deficiatis. **N**ō scādaliset vos. si ma-
li florent ī mundo: et boni gemunt sub onere: si pueri gaudent in ho-
noribus: et boni priuant̄ rebus necessarijs et amicis. **D**eus clemēs et
iustus meliora et eterna bona pūdit electis suis ī posterū reddēda:
quos nūc diuersis modis pcutit per malos et castigat: vt digniores
fiāt ad maiora p̄mia recipiēda ī celestibz regnis. **M**ulte itaq; sūt tri-
bulatiōes iustoz p̄pter regnū celoz: sed et multa flagella peccatoz
q̄ sunt iicia dolorū futuroz. **E**t quis poterit plene cogitare et perpen-
dere abissum iudicioz d̄i super filios hoīm? **E**tenī iustus d̄ns et iustici-
as dilexit: q̄ bonis et reīs corde oīa in bonum ordinat et in salutem
eorū cōuertit: et malis duris ac pueris oīa in eozū p̄niciem et luctū
retorquet. **S**ustinete ergo fratres sicut boni et f̄. d̄. es serui xp̄i paci-
enti corde et aīo beniuolenti pauca grauamina que vos interdū mo-
lestant et p̄bant q̄ fortes estis: quia non diu durabūt. nec confundent
huīles: sed pie tolerata valde letificabunt animas vestras iuxta illud
psalmiste. **E**xultabūt ossa humiliata: et humiles spū saluabit. **S**i essem⁹
vere huīles et onera pccōzum nostroz stricte pōderare vellem⁹: nichil
īportabile sentirem⁹: vix vnū p̄ mille nos recipere dicerem⁹. **P**oportē-
bat namq; xp̄m pati qui tñ pccm̄ non fecit: quantomagis nos miseri
peccatores: qui cotidie offendimus multos in multis: scilicet d̄ū. ange-
los. scōs. et hoīes. **P**ermittit autē deus multas tribulationes cadere
sup̄ electos suos. non ad eozū reprobationē: sed ad peccatozū purga-
tionem. ad meritorum augmentum. ad maiorem cautelam: et ad eozū
inbecillitatem per paciencie virtutē roborandam. **P**onat g⁹ vnus
quisq; se ad pacienciā si vult habere cordis tranquillitatē: si cupit co-
ronam glorie recipere in celo post certamīs sui laborē. **V**ita ista tpa-
lis plena est tribulis et spinis: in qua excercēt et p̄bātur elcī per as-
pera: vt eo ardentius dēsiderent bona eterna. **E**cce nemī percit deus
sed dat vniciq; on⁹ propriū ad portandum: vt habeat causam ad
multum p̄merendum. **A**lia namq; adueniūt et tēptant nos a dextris
per blandimenta: alia a sinistris p̄uituperia. alia ab anteriori parte

occurrunt p austerū vultū: alia a posteriori pūgunt p detraditiōis mor-
sum: alia a supioribz nos artant ad laborādum: alia ab īferioribus e-
bulliunt ad deridendū. sicut pueri puuli sc̄m helyzeū. **H**īs sex vētis cō-
mouet status vite pntis: et īpugnat oīs xpianus siue religiosus siue
sclaris. **N**ec diues nec pauper. nec sanus nec eger: sine onere est. **Q**uili-
bet habet satis ad portandum: et qui dorsum suum ad hoc preparat
et īcuruat: sapiēter agit et leuius portabit. **Q**ui autē ociari querit et
delectari fabulis: ac vagari per officinas et nemora campi: nīciet in
latrones et canes mordentes: hoc est in varias temptationes carna-
les gratiam deuotionis extinguentes: et conscienciam multis vulne-
ribus sauciantes. **S**ic est religiosus in clauistro professus: sicut no-
bilis miles ab hostibz ī castro vndiqz obsessus. **N**ō potest fugere. nō
potest ocio torpescē: sed vigilare opz et in armis sp stare cōtra īmi-
coz īsidias et sagittas. **N**isi enī pugil xpī cingulo castitatis sit accie-
tus et scuto paciēcie vndiqz p̄munitus: ā cito turbat. aut deicit. aut
vulnerat. **S**tate ergo ī timore dī et preparate vos ad certādum cōtra
passiones v̄as et hoīm vexationes et linguas iniqs: quia habebitis
sp aliquē aduersariū nunc istum nunc illum: p̄ut deus permiserit ad
huiliandū vos ne in bonis superbiatis: et per vanā gloriā totum
pdatis. **Q**d si humiliter et patienter aduersarios vestros sustinetis e-
ritis dō accepti. et sanctis martiribz in paciēdo conformes: atqz in
regno celesti valde gloriofi et sublimes. **O**portet omnino q̄ humili-
tas gloriā p̄cedat: et paciēcia victoribus coronam cū multis ictibus
p̄peraret. **N**am sine paciēcia et certamine et labore: vana est spes
p̄mij celestis. **I**nduite ergo vos dilecti fratres sicut beatus paul⁹ ait
loricam fidei. non hesitantes de adiutorio dī: p̄o summo solatio diui-
na promissa inter angustias recalescentes: ac totam sp̄em vestram ī dō
et non in hominibus ponatis: quia homines sepe fallunt et fallun-
tur in opinionibus et astucijs suis: meditantur inania et stulta loquū-
tur: iudicia futura non prospiciunt: nec dēum vt oportet metuunt.
Cauete precipue ab hominibus iracundis et dolosis a socijs
vagus et iocosis: ne discatis fabulari et ridere cū leuibus: qui

ambulant per amena loca ad hospicia praua. Sed cum simplicibus et
huilibus cum mitibz et deuotis sit conuersatio vestra? ut ab istis capi
atis consolationē spiritus: et in virtutibus magis ac magis pficiatis
Paciencia et fortitudo est vobis maxime necessaria: qui in religione
estis et statis sub obediencia. Et ideo libenti aīo et pleno corde obe
dite? et bonis consilijs maiorum acquiescere studeatis: licet interdum
aspera et uilia videntur que iubentur. Igitur sicut ab omni pre instant
pugne impugnantes fragilitatem vestram? ita sunt premia maxima
in dextera dei posita: pro multa paciencia oīm tribulationū vobis res
tituenda. Animetis ergo vos ad oīa ferēda: et nō abiciatis onera ad
pmerenda gaudia sempiterna. ¶ **A**superioribz nāqz oportet vos fre
quēter sustinere correptiones pro excessibz uestris: quia meli9 est hic
q̄ in futuro purgari. Sed et eoz obedire pceptis propter deum tutis
simū est: si vultis cum elcīs felicissime coronari. Subiciatis ergo vos
spontanee eorum dicioni? ut ducant vos tutiori via et breuiori spa
cio inter tot hostes et pericula: ad portum salutis sine murmure et si
nistra aliqua suspitione. ¶ **A**inferioribz oportet vos sustinere eoz
impfēctiones tam morū q̄ corpū quod est opus pietatis? et quādoqz
eciam irrisiones sufferre: quod est mansuetudinis isigne. ¶ **A**dexte
oportet vos caute attendere ne per adulationes et vanas commenda
tioēs seducamini? ne sanctos et iustos vos estimetis: aut sup id quod
dicitur cor eleuetis. Nocent sepe vane laudes? fallunt dulcia verba
animos leues: sicut auceps fistula dulciter canens decipit et arripit a
ues. Ergo laudem et honorem ab hominibus non queratis sed fugia
tis: ne apud deum marcedem plenam pro fabulis stolidis perdati.
Multi in facie laudant: post tergum vicia narrant. Qui conscienci
am suam inspicit: humanas laudes non ponderat nec affectat. ¶ **A**
sinistris vero oportet eciam cautelam magnam habere? ut non turbe
mini ab hīs qui vituperant facta vestra: deridendo. proclamando. et
ad peius bona interpretando: ne impatientes sitis in corde. aut dure
respondeatis in voce? quia forte volunt vos obrobrijs probare? si ve
re humiles estis et patientes aduersis. ¶ **A**anteriori partet optet

vos considerare cum quibz loquimr. cū quibus statis et ābulatis: q̄les
sint vicini v̄ri et confrēs ī moribus ī verbis ī actibus suis: ne forte se
ducamr et inq̄namr malis exēplis p̄dissolutiones et libertates iuueni
bus valde nociuas. **N**ā sepe post iocos leues pueniūt ad tristis cōscien
cie dolores: iuxta illd̄ puerbiū salomonis. **E**xtrēma gaudiū luctus oc
cupat: et risus dolore miscebit̄. **N**on debetis oī verbo credere: nec ul
teri⁹ cito audita p̄ferre. **N**on oīa edificāt: nec aliorū secreta scire ex
pedit. **S**epe mēdacia narrātur p̄veris: q̄ a celestibz desiderijs retra
hūt audiētes. **A**bstinete ḡ a nugis et iocis. q̄ bona studia īpediūt: in
tellectū obscurāt. memoriā distrabunt: et pacem habentes friuolis sus
picionibus inq̄tant. **I**n posteriori pte oportet vos eciam oculum ha
bere apertū et de futuris periculis nō exigue p̄cogitare: scilicet qua
lia possent vobis per eos quos iā aīcos tenetis cōtraria adueīre. **P**re
paretis igit̄ dorsū v̄rū ad sustinendū omnē euentū malorū: ad ablu
endum peccata p̄terita: ad uitandum iocūda p̄ncipia: et ad minūendū
futura purgatorij tormenta. **N**ā hoīm oblocutiones. detractiones ac
cusationes et derisiones paciēter acceptē: medicine sunt optime pro
salute aīe: a iustissimo deo p̄ccōribz iuste infligēte. **N**on itaqz nocebit
dura correptio verborū si beniuoli et īnocentes estis: quia sermo du
rus vtilis ē ad correctionē dissolutorū. **A**udistis iā ex supradictis in q̄
multis piculosis bellis cōsistitis: et q̄nta bona potestis p̄mereri si vi
riliter repugnatis. **N**on ergo sitis remissi nec premultitudine hostiū
desperati: sed cum religiosā sollicitudine satagite semper in meli⁹ et
feruētius exerciciū p̄ficere: vt per longanimitatē et paciēciam in
virtutibus et laboribz multis pueniatis ad requiē perpetuā. ab oībus
malis securā: largiente dño n̄ro ihesu xp̄o. ītercedentibus scīs marti
ribus suis diu desideratā vobis eterne vite coronā. **A**men

ExPLICIT sermo prim⁹. **I**ncipit scdus. **D**e cotidiano mar
tirio et bello in statu religionis.

Quoniam p̄pter te mortificamur tota die: estimati sum⁹ sicut
oues occisiōis. **D**ilecti fratres bene notate verba ista in auri
b⁹ vestris iam lecta: que valde salubriter pro iustrucone

vestra diu ante natiuitatē vestrā p prophetā in psalmo sunt p̄nunci-
ata. **B**enedictus de⁹ qui vocauit vos de presenti seculo neq̄. in quo pi-
clitantur multi i corpore et in anima: sequētes carnis desideria et fugi-
tiosos honores. **V**idete ergo vocationē vestrā ad cōgregationē istam
a deo paratā: in q̄ p̄mereri potestis breui tpe cum modico labore vitā
eternā. **E**cce religionē i traxistis. spōte proprijs renūciastis: et quodam
modo mundo mortui estis: aut quasi mortuos i sepulchris vos reputa-
re debetis. **H**oc etenim habit⁹ vester foris ostendit: et fama de vobis
transit: q̄ de mundo nō estis. sed fili⁹ dei excelsi oēs. **D**icūt enī frequē-
ter hoīes seculares de religiosis personis. **Q**ui deo seruit totum mun-
dum deludit: et valde sapienter facit. **C**elum sibi cōparat: et ab infer-
no non timebit. **M**ortificate ergo mēbra vrā super terram: ne dyabo-
licus furor vos itēz alliciat: et ad eterna supplicia per molliciē car-
nis secum trahat. **M**agn⁹ profecto labor est certare cotidie cōtra pas-
siones et vicia: sed premia maxia vinctibz sūt p̄missa. **P**ercogitetis
verba q̄ cantant tam sedule de scīs martiribus in eccīa nrā pro eozū
laude et memoria ad impetranda suffragia: quozū dulcedo tangere de-
bet cordis nostri iūta: et excitare tepiditatē nostrā ad tolerāda pro
xpō vel pauca contraria. **S**ic enim ad vesp̄as sepius suffragatur
Certamen magnū habuerunt sancti dei: trāsierūt p ignē et aquā. &
O dilecti frēs qui in religione sub obediēcia statis: si fideliter impletis
qđ vouistis mēs estis: aut adhuc cotidie paciēdo fieri potestis. **N**ā
totiēs nouas coronas et margaritas p̄ciosas p certamine vrō accipi-
etis: quocēs singula mēbra vestri corporis cotidiaīs laboribz p xpō
exponitis. **E**t si proprias volūtates relinquitis. et sensualitati vestre
fortiter resistitis: magnā a deo consolationē intus p̄cipietis. **O**is reli-
giōsus in obediēcia viuēs patus suam voluntatē frāgere. atq; plato
sub huiliter nitens obedire hīste veraciter in spū martir efficiē: q̄uis
materiali gladio in collo non feriatur. **E**t quicūq; perfecte mortifica-
tioni tota die. id est p totū tempus vite sue se tradit. simplici ex corde
obediēdo exēplum abrahe imitatur: qui vnicū dilectū filiū suū p
sac in holocaustū offerre ligare et occidere non recusauit. **L**egimus

eciam de sanctis martiribus quod per diuersa tormentorum genera transierunt ad
regna celorum: qui non elegerunt pro sua voluntate qualem penam aut
mortem paterentur: sed totaliter diuine ordinationi se commiserunt: corpus
et animam creatori suo ad omnia sustinenda constanter optulerunt. **Q**uoniam igitur
aliquis vestrum audit preceptum sibi contrarium a prelato imponi. et tamen pa-
ratus est obedire: si tunc etiam vim sibi ipsi inferre conatur. atque murmu-
rationem insurgentem compescit et necat: tunc gratissimum deo sacrificium
in ara cordis immolat: et cum martiribus de hoste victor suipsum factus
strenue triumphat. **M**ulti namque martires violenter tracti sunt ad car-
ceres. et durissimis inibi vinculis ferreis stringebantur: quoniam necia sine ci-
bo et potu. sine lumine et aliquo humano solatio dimittebantur iacere in
fetoze et mortis horroze. **E**t tamen in fide christi constantes permanserunt et
gratias deo in doloribus suis agere studuerunt: quia pro nomine eius contume-
lias et tormenta pati meruerunt. **H**orum exempla intuentes nolite in ad-
uersis deficere et de nimia paupertate conqueri: nec propter rigorem disci-
pline de premio ante finem victoriae fugere. **A**lli digne coronari merentur:
qui legitime certant et perseverant. **L**euissimum est omnis labor penitentie nostre
comparatione penarum et abstinenciarum sanctorum martirum: et considera-
tione dolorum infernorum. **A**udistis frequenter in passionibus mar-
tirum. quia in diuersis membris suis fuerunt cruciati: et post graues do-
lores eisdem membris priuati. deinde ferocissimis bestiis ad deuorandum
dati: aut etiam flammis ardentibus iniecti. **N**ondum fratres ista estis ex-
perti: nondum sic temptati nec probati: nondum sic vexati nec verberati:
nondum sic derisi. nec contumeliis repleti. nondum de domibus vestris nu-
de et ignominiose expulsi. et per plateas publice tracti. **N**ondum usque
ad sanguinis effusionem temptationibus resististis: nec manum nec
pedem amputari pro fide et castitate permisistis. **V**erum si sepe deficitis
in numeris passionibus pro christo in religione subortis: quomodo maiora pati in
persecutione possietis? **S**unt namque multa in quibus probare potes-
tis fortitudinem vestram quamuis sanguinem non fundatis: nec usque ad
mutilationem membrorum repugnatis. **S**ancti martires membra sua
penis exposuerunt grauissimis: vos in multis ieiuniis et vigiliis

in silentio et laboribus corpus vrm ne isolescat castigare debetis. **Q**ui
ei oē amax pro dulci. omne vile p pulchro. omne triste p gaudio acci
pit et sustinet: hic veraciter calicem dñi cū martiribz bibit: et infutu
ris penis vzi nō timebit: sed sanctorz choris sociari summe gaudēbit.
Unū ex hīs eligatis: aut eternaliter cōburi cum demonibz pro modi
cis voluptatibz: aut pro breui abstīnēcia per bēni glōria perfrui cum
angelis scīs. **E**t quia martires mala perpetua attēderūt: ideo mala
trāsitoria leui⁹ ptulerunt: et potius per angustā viā ad latitudinem
celi intrare optauerunt. **P**otest quilibet in ordine et in statu suo reli
giose et deuote viuēdo palmā martirij optinere: si cōtra vicia sua for
titer certat. si pro aduersantibz et detrahētibus orat: si castitatē illi
batam strennue seruat: si obedienciā vsq; ad mortē exēplo xpi custo
dit: si de oībus terrenis et necessarijs hui⁹ vite sp min⁹ q̄ plus habē
desiderat: et bñplacitū dei in oībus querit et suū velle relinquit. **S**cā
quippe voluntaria paupertas pro martirio cōputatur: et ideo sicut mar
tiribz ita et pauperibz regnum celoz a dño pmissum est et donatur
Cū ergo verboso et dissoluto silenciū inponit ne extraneis vel fratri
loquat⁹: tunc lingua ad fabulādum prona quasi recte ligatur: et ne no
ceat alteri silētio cohibet. **E**t vere multis verbosis expedit p pace cō
sciēcie verecūde tacere: q̄ hinc inde historias de statu sc̄li re texe. **E**t
cū vago hoī precipit i claustro manere. aut in cella q̄ete residere: tūc
petes eius pia violēcia quasi in cippo locant⁹: et sic ad viā salutis cor
instabile redire cōpellitur: iuxta illud dñi verbū. **E**xi cito in plateas
et vicos ciuitatis: et cōpelle intrare. **N**eu quāti foris vagādo pierūt:
quāti sue curiositati seruēdo nil sanctitatis retulerūt. **O** q̄ multi per
rectoris virgā reducti sunt ad consciēcie et bone vite custodiā. et de
necessitate fecerūt virtutē. **C**ū curiosus oculos suos claudit ne sc̄li va
nitates aspiciat: tunc mercedē cum sanctis recipiet: quozum oculi fue
runt a tyrānis execati. **C**um piger aliquis laborare cogit: tūc manibz
et pedibz ad locum martirij trahit⁹: et si obedierit ad oīa sibi iuncta
p̄miabit cum martiribz quozū manus vinculis fuere ligatē. et pedes
in eculeo suspēsi. **C**ogitare g⁹ debet bon⁹ obediēs fr̄ quia proprij cor

no. l. am.

poris non habet potestatem sed platus: cui propter deum se resignavit li-
bere: ut eat et faciat quod ille iusserit pro anime sue salute. Sic ei optinebit
cum martiribus paciencie palmam: et eterne vite coronam. **P**restate domino
nostro ihesu christo regnante in secula seculorum. Amen.

ExPLICIT sermo sanctus patris sancte. **I**ncipit eiusdem tercii de
sapientia confessorum et continencia religiosorum.

O dilecti fratres ista solet cantari et legi de confessoribus et doc-
toribus: quos precipua deuotione honorare debemus. atque suf-
fragia eorum desideranter implorare: quatenus eorum virtutes strenue imita-
do meramur finito presentis vite stadio ad eorum societatem puenire. **I**gitur
si non possumus grauissima et diuersa tormentorum genera cum sanctis martiribus
sustinere: studemus pro viribus nostris cum confessoribus et heremitis in sancta
religione humiliter pacienter et continenter viuere: quemadmodum et illi deo
placuerunt. multis longis uigiliis et ieiuniis carnem macerando. **D**escri-
bit namque propheta in dicto psalmi versiculo. qualis sit vita iusti viri pla-
cetis deo: et quod beatus exitus eius qui permanserit constans in proposito sancto.
Dolet autem vita iusti viri ac boni religiosi ex quibusdam signis notari:
et maxime commendari: videlicet ut habeat os custoditum a malo. lingua
eruditam in bono: cor quietum a turbatione: deuotum in oratione. sus-
pensum in contemplatione: ut faciat opus bonum cum recta intentione ad
deum: careatque sinistra suspitione ad proximum. **E**t qui ista habere desi-
derat. legem dei in corde suo ponat: sacra verba frequenter cogitet libenter
audiat et legat: de mundanis vero sileat: tamen de hiis que ad salutem anime
pertinent curam amplius gerat. alienas sollicitudines abiciat nullum
tempus ocio indulgeat: sed vel oret aut studeat. aut laboret: quatenus
boni operis talentum sicut fidelis seruus cotidie augere valeat. **D**iscat
antequam doceat: et magis eligat tacere quam loqui: si sapiens fieri desiderat.
Pauca verba et utilia habeat: cum modestia singula proferat: coram
magnatis apparere caueat: cum timore dei omnes actus suos et ser-
mones disponat: tamquam ab ipso iudicandus si in aliquo offendat. **T**u
cuius ergo est et melius ut homo taceat: qui debite loqui nescit. **S**i quis

imperitus diuinā sapienciā habere concupiscit. delicias carnis spernat.
 sensus exteriores stricte custodiat. ne vanitates mundi hauriat. ad i-
 teriora se cōuertat. defectus suos inspiciat: conscienciā per singulos di-
 es examinet. commissa defleat. nil impunitum relinquat. ad celestia sus-
 piret. futurum iudicium metuat: pntem uitam carcerē reputet. a xpō
 elongari penale sentiat. scōp choris non interesse maximū tedium pō-
 deret: nichil ī hoc mundo possidere cupiat. vt cor liberum sp habeat.
 qē gaudium tpale ludum estimet: ac p desiderio eternorum oēm copiā
 rerum egestatem computet. **H**ec intima sentimenta vagabundus et
 fabulosus ignorat: et qui honores ambit: veram sapienciam nunqm i-
 ueniet. beatus igitur ille religiosus in cui⁹ corde lex dei req̄escit: cui⁹
 os meditat sapienciā scōp. non seculi vanitatem: cuius lingua erudita
 rem iudiciū in oī causā tractat. ne quid frustra quasi in ventum pro-
 ducat: cui⁹ bona opa ad dei bñplacitū semper tendunt: cuius gressus
 intus et foris scōm eloquiū diuinum dirigunt in bonum. **S**apiētis gē
 et spūalis xiri studiū est discernere verū a falso: viciū a virtute. ne-
 cessariū a supfluo. honestum a scandalo: clarum ab obscuro. expediens
 ab illicito. priuatum a publico: distortum a recto. iustum a perverso.
 simplicēq ab astuto: innocentē a fido et doloso. **U**nde dñs per ieremiā
 prophetā ait in laudem xiri iusti. **S**i sepaueris preciosum a vili: qua-
 si os meum eris. **V**erax et iustus est de⁹. et iusticias dilexit: equitatē
 vidit vultus eius. **E**t ideo tales qrit et diligit: qui ambulēt corā eo ī
 veritate. **N**ox gressus non supplantabuntur ab aduersario dyabolo:
 nec a mūdi blādimentis. nec a proprijs cōcupiscētijs. neq ab aliorum
 laudibus aut vituperijs seducuntur. **N**am dextera dei protegit gradi-
 entes in simplicitate cordis sub alis suis: et omnia que dixerint et fe-
 cerint ad maximum eis proficient meritum. et premiū sempiternum.
Quo feliciter adepto: non erit qd cupient ampli⁹. **U**tī enī omnes qui
 digni erunt regno dei interesse et cum xpō epulari et gaudere: pro eo
 q in vita sua xpm amauerunt: et omnia terrena vilipenderunt. **D**i-
 lecti fratres imitamī huilem uitam ihesu xpi. sicut et sancti cōfessores
 fecerunt: inter quos fuerunt multi nobiles ac diuites viri qui longo

tpe in abstinentia carniū. in carencia frumenti vini et olei et aliorum
delectabiliū ciborum duxerunt vitā valde religiosam et durā. crucifi-
gentes cū vicis et concupiscencijs suis carnē fragilē. nō propt̄ laudem
hūanam: sed vt deo satisfacerēt pro peccis per feruentē penitenciā. **H**ī
contra tēptationes diaboli et mundi honores certātes vsq; ad mortē
felici tandem fine cursum vite sue cōpleuerunt. Quāuis igit̄ isti tirā-
noz gladium aut ignē vrentē. ā morsū bestiarū seu alia seuisiā tor-
mēta nō ptulerunt ī corpore: maximū tñ bellū et cotidianū martiriū
pfecerunt in mēte. vitam castā humilē abiectā. internam deuotam.
benignam. patientē. sobriam modestā. pauperē et absconditā pre cūc-
tis mundi opibz amplexantes: ideoq; digne coronas meruerūt habē-
re. etuas. **S**i ergo q̄ritis verā sapienciā et cupitis habere pacificā
vitā deo placentē et hoībus gratā: detis vos ad verā cordis huilitatē
sicut scriptū ē. **U**bi huilitas: ibi sapientia. **H**anc sapienciam mundus
odit. dyabolus ipugnat. caro ab horret. stultus deridet: superbus des-
picit. iracundus psequit̄. **M**agis etenī plaret deo humilis et casta vi-
ta: q̄ alta sciencia. et pl⁹ est optanda bona et pura consciencia: q̄ sub-
tilis et verbosa eloquencia. **L**onge etiā melior est simplex obediēcia
q̄ cauta excusatio. **V**tilior silentij custodia: q̄ extorta loquēdi licenti-
a. **P**rotergit enī de⁹ obediētes simpliciter: et callidos ī stultū finē ca-
dere sepe pmittit. **N**ō ē pua prudēcia seipsum attendere: et sub oī cre-
atura se huiliare. quia de⁹ propt̄ hoīem se huiliauit vsq; ad extrema
terre. vt peccōres conuerteret: et penitētes ad altā celoz p verā huili-
tatem traheret et eternaliter beatificaret. **M**ulti docti philozophi et
magni ī oculis suis viam salutaris prudēcie neglexerunt aut nesci-
erunt. et ab huilitate xpī recedentis a veritate errauerūt: et difficul-
ter ad contēptum seculi venire potuerunt. **M**ulti etiā ingri scienciā
dei et noticiā virtutū ex longo studio hauriētes. de humilitate et cas-
titate. de contēptu mundi et sancta religione et obediēcia optie predi-
cant. q̄ tñ amore seculi detenti vix alonge xpī sequunt̄: et vt dicitur
on⁹ qd laudant digito tangere vitāt. **T**am nobilis est virt⁹ huilitas:
vt eā frequenter supbi et seculares cōmēdent. **E**t tā laudabilis ē vir

tus castitatis? ut eā magnifice extollant etiam incontinentes et ad cō-
fusione sui dignis laudibz honorent. Et hoc utiqz ex deo est: qui suos
fidelissimos amatores et humiles ac castos clientes glorificat in pñti
vbi aduene sunt et pegrini? quos in future bñtitudinis mansione an-
pliori gloria letificare p̄tendit pro oī confusione quā ptulerūt. Qui
cūqz ergo continēter vīuit. et sensus suos sub disciplina regulari itus
et foris custodit hīste iure confessor dñi vocabit: quia super pauca bo-
na prudens et fidelis fuit. **N**ā quinqz talenta sibi tradita idēst quinqz
corporis sensus bñ rexit: inocēter viuēdo. et alijs bonū exēplum exhi-
bendo. **H**ec enī duo maxime in religiosis et abdicatis psonis deo pla-
cent. et corā hoībus lucent: bona vita et scā doctrina. Tales autem
seruus post cōpletos labores in gaudiū dñi sui letus introibit: quia
fidelis iuentus in oī ope et sermone bono: ad laudem dei et edificatio-
nem proximī ī secula seculorū Amen

**Explicit sermo tercius. Incipit quartus. De cauta cordis
custodia et gracia interne deuotionis**

Omnī custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit.
Dilei fratres diligenter pensate amonitionē prudentissimi
regis salomonis? et sollicite vigilate circa custodiā cordis
vestri: ne diabolus iueniat foramen intrandi. Ille non querit aliud nisi
vos decipere: et a deo fraudulēter abstrahere. Qñ enī cor hoīs a sumo
bono abstrahit? tunc in īfinis qrit delectari: et varijs desiderijs hinc
inde mouet. Et q̄ tēpestiue non resistit: captiuatur et superat. Nichil
laboriosius q̄ cor custodire ab euagatione et viciosis ymaginibus:
ex sensibilibz rebz acquisitis. **P**raui et īscrutabile est cor hominis: et
ad malū procliuum ab adolescēcia sua. Et quis cognoscet illud? et om-
nes motus eius p̄ singulos dies enumerabit? **N**īqz solus deus qui vni-
uersa conspiciat ante q̄ fiant: de quo dicitur in psalmo. Dñs scit cogita-
tiones hoīm: qm̄ vane sunt. Cor nunq̄ quiescit qñ in aliquo sit occu-
patum. siue bonum fuerit siue malū. In bono cor confortat: ī malo p-
turbatur. Si quis cor suū gestit custodire et ab euagatione restrigē
bonā meditationē studeat assumere: et de verbis sacre scripture fauū

mellis colligat vñ aīam suā pascat: leuia verba dimittat: curiosa non
q̄rat: in p̄speris non se eleuet. in aduersis pacienciā seruet et oīa sup
se ventura deo libere cōmittat. **H**oc q̄ precipue p̄sēt qualiter vñlo
nē cum deo habere possit: q̄ ī pacifico corde locum ad habitandum que
rit. **P**ecirco totis viribz ab īsimis curis se elonget: et cor assuetum va
gari per orationes ignitas et crebra suspiria sursum leuet et dicat. **O**
culi mei sp̄ ad dñm. Quotiens autē a summo bono ex fragilitate. aut
aliq̄ necessitate īpeditur: rursus incipiat. et cito per orōnē resurgat
gemēs et dolens peniteat. q̄ ad momentū creatorem pro creatura neg
lexit: cui pro posse totis affectibus intendere et iugiter adherere de
bet. **E**x sacra namqz lectione trahitur bona meditatio de deo: ex bona
meditatione procedit deuota affectio et p̄opta eleuatio mētis in deū
Exinde surgit seruēs et īterna orō penetrās celos: oīm creaturā reli
quēs. et soli deo adherere cupiēs: in quo oīa bona sunt que concupis
ci possunt. **S**olus enī de⁹ est qui totum aīe desiderū implet quietat et
beatificat: ad quē suspirare et conuolare. debet oīs religiosus secretū
amans: et occasiones fabulandi vitans. **Q**ui enī loca spaciandi fo
ris q̄rit. et cor suū custodire negligit: hanc vñionis grāciam aut non
sapit: aut parū gustans cito perdit. **E**t heu vix cum magno labore et
doloze deuotionis dulcedinē recuperabit: quia min⁹ sollicitē eā custo
diuit. **R**estat ergo oībus friuolis omissis ad xpm̄ sedule cōfugē et cū
eo amīciā specialit̄ iungere: et cundā ab eius amore retrahencia ab
icere et refutare. **Q**uecunqz bonam conscienciā non possunt facere
nec caritatis xpi feruorē dare vel augere: oīno vitanda sunt et respu
enda ab omni claustrali viro et monacho religioso: cui⁹ cor debet esse
ī celo non vagari ī seculo. **O** fr̄ monache qui sanctitatis speciē geris
habitu et noīe: claudē hostiū ozis tui. et secretum cordis nō oībus re
ueles. **A**peri camerā cordis tui ihesu xpo consolatori amantissimo ac
tutori vite tue fidelissimo: vt bñdictus ihesus ante oīa et p̄e oībus
ī celo et in terra tibi dilect⁹ diu desiratus et expectatus: ad te veni
re dignetur et mansionem facere. **O**bscra obnix vt sepius te visitet
et illuminet: doceat ignoranciā tuā. confortet pusillanimitatē:

erigat spem. repellat diffidentia: confirmet fidem. infundat amorem. au-
geatque feruorem. **Q**uod bene est custoditus et armatus contra dyaboli insi-
dias et malas cogitationes ac turpes ymaginatioes: qui ymaginem
crucifixi habet in corde fixam. omnia interiora sua penetrat: et ad om-
ne bonum cogitandum et agendum semper et ubique instigante. Tunc recte
poterit mira cum dulcedine cordis ex presencia christi intime consolatus
dicere: quod dauid sanctus cum magna leticia deo psallebat. **D**ia mandato-
rum tuorum cucurri: cum dilatasti cor meum. **N**ichil ergo inter te et ihesum
amatozem innocentie et puritatis veniat. nec intus lateat nec duret:
primo nec paru tangat: nec vanis laudibus mulceat ne inficiat: quia
cor purum et tenerum deo in religione oblatum: non patitur secum aliquem
extra ihesum sibi coniungi et confabulari. **N**am omnia in creaturis temporaliter
solaciofa et pulchra non sufficiunt ad plenum anime gaudium: sed solus
ihesus sufficit ad omne desiderium perficiendum. **C**uncta extra ihesum crucifixum
generant fastidium et habent defectum: et quasi absinthium et fel ama-
rissimum torquent animum varijs desiderijs occupatum. **F**ons igitur omnis
boni et totius consolationis mellifluus riuus: ihesus christus verus conso-
lator animarum. **Q**ui vult a deo consolari ihesum in socium eligat: cum quo
loquat et ambulet donec ad celum pueniat. **S**tude in amore ihesu vi-
uere. toti mundo mori: et in cruce christi non in teipso nec in hominibus
gloriar. **I**lla hora tibi sepe pensanda est. quando non poteris amplius unum
verbum loqui. nec membrum mouere. **E**t quis religiosus sit terrenis
bonis et amicis priuatus: habet tamen celestem thesaurum in archa cor-
dis sui clausum ihesum christum et hunc crucifixum. **H**abet et fidelissimum animum
sue amicum ac sapientissimum vite sue doctorem: ipsum regem angelorum
omnium rerum conditorem. **V**is ergo habere pacem et tranquillitatem cor-
dis: et gratiam christi et amicitiam angelorum promereri. **C**ontempne te
ipsum propter christum: et quantum possibile est stude habere cor purum a se-
culo segregatum: ad diuina feruidum. et ad celestia suspensum. **Q**ui enim
nichil terreni solacii foris querit. nichil in creaturis inordinate diligit
cito internam quietem et christi amorem sentiet: et cunctas grauitates un-
decumque venientes christo intus confortante et iuvante facillime tolerabit.

Multas namque turbationum materias amputat. multos laqueos temptationum euadit et superat: qui propter Christum ab omnibus terrenis desideriis perfecte se denudat et elongat. **H**ic ad celestia nullo terrenorum potere grauatius libere euolare possit: quotiens dilecti amatoris sui qui in celis est recordatus fuerit: aut eius verba audierit vel legerit. **D**olor nepe de absentia Ihesu vehementer compungit: amor vero ex presentia gratie eius languentem vngit: triste consolatur. et torpentem accendit. **Q**ui ad hanc deuotionis gratiam et contemplationis celsitudinem non valet tam repente pertingere: non desperet. nec laborare desistat: gemit oret. solus sedeat: taceat et se recolligat. expectet longanimitate: speret confidenter: et ultra quam credi potest consolabitur affluenter. **B**enignus est ei Ihesus super omnes sanctos suos: non deserit sperantes in se. **P**robat frequenter. corripit amanter. instruit sapienter: vocat incessanter. pullat fortiter. aperit libenter. suscipit letanter: indulget clementer. donat sufficienter. coronat excellenter. **N**on ergo te frangant amorosa Ihesu verba: nec fastidias audire sacra eius verba: a quocumque vel ubicumque fuerit loca. **N**on te deiciat cordis inconstancia nec corporis egritudo: nec dolor capitis in Christi seruitio acquisitus. **Q**ui te creauit et ad seruitium suum vocauit: non derit tibi pro nomine suo patienti. **O**mnia enim mala que pateris. et quaecumque bona ad honorem dei in hac domo feceris in disciplina perseverando: scribentur in libro vite eterne: et computabuntur tibi ad maximum premium in regno celorum. **Q**uerte igitur te a vanis. redi ad interiora mentis: recogita beneficia dilecti amatoris tui sepius tibi concessa: et adhuc ampliora in futuro reuelanda. **T**rahat te ad seruiendum gratanter premissimo saluatori pietas eius immensa: ad amandum ipsum bonitas infinita: ad sperandum in misericordia eius caritas eius usque in seculum extensa: vere penitentibus promissa perseverantibus in fine redenda. **T**ranscunt omnia preter amare deum: pereunt cuncta sine Christo: amarescunt omnia sine Ihesu pro salute mundi incarnato. passio crucifixio. resuscitatio. et glorificatio. **H**ec sit sapientia vestra fratres. hoc studium pre cunctis litterarum studiis eligatis: meditari die ac nocte Ihesum crucifixum pro omnibus nobis in cruce immolatum. et in celis eleuatum: ut tota spes vestra sursum tendat in ipsum super omnia amandum et laudandum. **P**ropterea pro

ipso pati et fatigari in eius seruitio reputetis pro thesauro maximo in agro sancte crucis inuento. **M**editatio operum diuinorum et sermonum christi dulcedinem parit et leticiam: fidem roborat. spiritum erigit. caritatemque in corde accendit: quam se datur fidelibus suis ipse promissit. **S**ed inuidus dyabolus qui christum temptare audebat: et persecutiones in ecclesia sepius suscitauit. ac multos sanctos vexauit: adhuc non cessat molestare deuotos: tedium boni ingerens. et claustrum rigozem dissuadens. **H**eu callida instigatione multos decipit per blanda et mollia: terret per dura et aspera. **D**erum in christo auxiliante non nocebunt tela eius nequissima: sed erunt fortiter dimicantibus et viriliter resistentibus in laudem et gloriam: et dyabolo ad perpetuam confusionem et penam. **A** cuius laqueis et fraudibus nos semper custodiat ihesus christus: qui est ad dexteram patris super omnia deus benedictus in secula. Amen.

Nota religiose.

Dixit quidam deuotus solitudinis amator. **B**eatus monachus desolatus: cui mundus exilium celum patria: cella paradisus est. **B**eatus religiosus. deo deuotus. seculo ignotus: cui opidum carcer. claustrum refrigerium: labor requies. solitudo solatium: luctus gaudium. silentium pacis hospitium. **B**eatus cui sacra lectio cibum: oratio potus. psalmus iubilus: meditatio christus. speculatio deus. **B**eatus religiosus qui omnia studia et exercitia sua ad virtutes et beneplacitum dei ordinat: et nichil singularitatis et ostentationis verbo vel facto preterendit: cauens ubique ne deum vel proximum offendant. **B**eatus qui pro bono accipit quando aliquis eum corripit et recte instruit: ne in errore permaneat et male pereat. **B**eatus qui os suum stricte custodiat: ne ociosum aut nocuum verbum proferat. **T**ales magnam pacem habebit bonam conscientiam et famam: deuotionis quoque gratiam optinebit specialem. **M**ulta iurgia cessare facit: qui paciens est et tacet. **R**eligiosus in abscondito manens: quasi lucerna in nocte secure ardens. **F**lauerunt venti: et non nocebunt deo vacanti et oranti. **D**ere magnus thesaurus in ore sapientis: sed non minore in corde tacetis et oratis. **D**ixit quidam expertus. **Q**uidque boni tacendo colligo: hoc fere totum loquendo cum hominibus discipulo. **Q**uia sapiens secretum suum mulieri retulit. et parabola mellis non ab-

scōdit: postea ab hostibz capt⁹ et delusus fuit. Bonū ē g. religioso silē
tiū seruare: et verba sua caute ponderare. Qui enī silētium bñ seruat:
quasi sacculū pecunia plenum secum ad domū mētis portat.

Exemplū de silentio.

Fuit ī partibz superioribus monachus qdā ordinis asterciēsis
sollicit⁹ custos oris sui: et claustralis disciplinē diligēs observa-
tor. Hic zelo deuotiōis accensus: vix vnicū verbum ī ebdomada loq
bat. Cui abbas causa solati⁹ ait. Fr̃ do tibi licenciā qñqz loquēdi cū
fratribz. Qui rñdit. Pater reuerēde nō desidero talē licenciā habere
Qd̃ audiēs abbas edificat⁹ est in responso fr̃is libenter tacentis.

Exēplum de solitudine.

Quidā frater regularis ordinis foras emissus expleto negotio
ad domū suā celeriter ac desideratē redire studuit: vt deo libe-
rius ī silentio vocaret. In via autē cōstitut⁹ iuenit quemdā viatozem
sibi aīcum et notum: q̃ diuersa loca scōz et monasteria se visitasse asse-
rebat. Interrogat⁹ ergo de religiosis locis: dicebat se etiā ī sacro car-
thusie claustro fuisse. Cūqz multa bona de situ loci illi⁹ in alto monte
et arcta solitudine. ac fr̃m ibidem habitantiū rigore loqueret⁹: hoc tā-
dem itulit. Inueni ibi fratrē cum quo licenter loquēs: curiose interro-
gavi dicēs. Qñto tpe hic habitastis? Qui ait. Quadraginti anni lapsi
sunt: et interī non vidi primā portā: per quā primo īgressus sum. Au-
diens hec frater p̃dictus miratus est: et alijs fratribz suis ista pro bono
exēplo amandē solitudinis recitauit. Q̃ r̃rarum et alienū est ist⁹ in
multis religiosis tpebus istis: qui p̃ pena carceris reputarēt: si infra
annum extra septa monasteri⁹ vel extra portā spaciādi causa exire nō
deberent.

**Explicit sermo quart⁹. Incipit quint⁹. De constancia et
perseuerancia in statu religionis.**

Constātes estote: et videbitis auxiliū dñi super vos. Dilecti
fr̃es gratanter accipite verbū pie exhortatiōis ad perseue-
ranciā vos amonens in statu religionis: que maximam ha-

bet remunerationē i celis. **P**roponatis firmitē i cōcordiis vris qd veli-
tis i loco et ordine et isto qd spōte elegistis pmanere constātes: et cū
oibz in hac domo propē xp̄m diu an tpa vra cōgregatis bona et mala
sustinere. **Q**ui dedit bñ incipere: dabit per graciā suā meli⁹ cōsummae.
Nō enī vris meritis ad hūc cōuentum vocati estis: sed coronis eorū
participes vos fieri credatis. **H**orū orōnibz adiuuari et bñficijs sustē-
tari gaudetis: et grās sp̄s agatis. **N**ō ei ad ociādū et epulādū venis-
tis: s; vt deo fideliter et deuote seruiatis. **E**t tāto sollicitiores et prōp-
tiores esse debetis ad oēm obseruanciā ordīs et cōēs labores: qnto plu-
ra conueniēcia in edibz et libris. in cibarijs et vestibz. iam habetis:
q multi seniores an vos nō habuerunt. **D**os i labores eorum itroistis.
idēo grati sitis de bonis acceptis: hec tpa a deo parata: qsi encenia q
dā ad sustētaculū corporis vobis conferunt. **S**i vtinū istis sobrie cū
graciāz adione et beniuolēcia: tuuc adiciēnt vobis adhuc āplioza bo-
na in celis: q certissime reddent oibz perseveratibz in ordinis disci-
plina. **E**t si necdū itelligere nec capere potestis futura gaudia prepa-
rata in mup̄is celestibus: firmiter tñ credatis quia fidelis et potēs ē
de⁹ dare q p̄misit diligentibz se: qui non coacte sed libera mēte serui-
unt ei die ac nocte sine qrela. **I**dcirco cum īgenti sollicitudine abicite
cito de corde vro nociuā tristitiā: et oēm indignationē tāq venenū di-
aboli: et studeatis iter fratres vros tamq̄ angeli pacis inter cōciues
suos canuersari. **C**ollite super humeros vros iugū dñi amantibz leue
et suauē: donec perueniatis ad patriā felicitatis eterne. **I**nterī vero
pbari habetis more scōz per varias tēptationes q in religione sepe
cōtingunt: et nouicios hincinde grauiter affligere solēt: quaten⁹ tāq̄
aurū i fornace pbatī et a rubigine viciozū preteritozū purgati: ful-
geatis i conspectu dei sicut agni nouelli in fontibz loti. **E**nīvero post
lacrimas et dolores recipietis consolationes diuinas et illuinationes
mētales: oēs labores et angustias alleuiantes. **Q**uid vultis amplius?
Ecce nunc danē vobis terrena bona pro sustētacula corporis in via
laboris: postea vero dabunt celestia et sempiterna bona i regno dei
cū angelis scīs: quia cognatos et amicos reliquistis. et deo potius q

seculo seruire elegistis. **S**i igit̃ constātes pmanseritis ī eo qđ cepistis
letāter et fiducialit̃ a xpo ī iudicio audietis. **V**os estis qđ pmanistis
mecū ī tēptationibz meis. et ego dispono vobis sicut disposuit m̃ p̃
meus regnū : vt edatis et bibatis super mensam meā ī regno meo.
O dulce et consolatiuū verbum confortās ad pseuerādum ī ordine as
sumpto: et ī quacūqz tēptatione et tribulatione ā īfirmitate quis fu
erit circūuent̃. **D**eī profecto est adiuuare: et de oī angustia mentis et
corpis afflētū liberare. **E**t qđ confidit in deo orando et paciēter se sus
tinendo: consolabit̃ tpe oportuno grās agendo de auxilio celitus sibi
collato. **N**ō est personarū acceptor deus. sed ī oī statu et loco quo fuerit
mēozia noīs eius sub celo: aderit tēptatis et tribulatis corde. **E**xaudi
et eos p sua clemēcia: et ostendet eis secreta iudicia sua: et mirabili
a magna ī oī re quā opatur ī terra. **N**ō potest quis dicere deo cur me
ita affligis et aridū relinquis: et aliū sic promoues et plures volūta
tes habere permittis. **S**tulta et vana ē huiusmodi cogitatio: vel ī
mīma re dubitare aut cōqueri de dei puidēcia et bonitate. **I**nfirmorū
et insipientium mos est reprehendere et male interpretari facta pru
dentium que non intelligunt: qui mirantur et scandalizant̃ plerumqz
ī seipsis: quare deus ista vel illa tā aperta mala fieri permittit. **Q**uibz
psalmista ita respondet. **I**ustus dñs in oībus vñs suis: et sanctus in om
nibus operibz suis. **E**t itez. **I**ustus es dñe: et rc̃m iudiciū tuum. **H**oc
igit̃ firmiter teneatis qđ ī oī loco oculi dñi contēplant̃ bonos et ma
los: et nemo potest se abscondere a iudicijs eius. nec multis pulchris
verbis mala sua excusare: neqz ad superiorem iudicem contenciose ap
pellare. **Q**uicūqz ergo ī statu humili et ordine suo manens. contra
temptationes et vicia sua strictius certauerit: maiorem nunc graciā
deuotionis a deo meretur: et ī futuro amplioris glorie beatitudine
perfruetur. **P**otest quilibet religiosus ī ordine suo et loco a deo sibi
prouiso animam suam saluare et virtuose proficere: si sollicite seruat
qđ ordo īstituit. et pzelat̃ facere iubet ac cōsultat. **N**emo igit̃ īstabilis
se seducat: neqz stulta et vana p̃maginatione de alio loco cogitet: et
de incertis futuris iocūdiora sibi prophetando dicat. **O** deus si ī tali

loco et ordine essem? **Q**uod bene et deuote me habere uelle: nec de aliquo
amplius commoeri vel turbari. **H**eu miser et insipiens homo. qui extranea
ob defectum feruoris cogitas: et sepius ex angustia presentis passionis
leuora confingis? cur non facis hec bona in loco isto. ubi cum multorum
fratrum gratia et bone consciencie pace uiuere potes deo teste et fauente?
Quare negligis modica tibi dicta? et presumis ampliora futura? **P**ro-
scito quod sepe aliter et multo deterius contingere solet tepidis et disco-
lis discipulis: quod ipsi in animo prius finxerunt. absque fructu alicuius va-
loris. **M**ultos fefellit ista ymaginatio? multos eruditos errare fecit
facilis loci mutatio: plures contristauit ad alium ordinem inconsulta
migratio. **S**epissime namque in alijs probatum est: quod raro emendatio-
redunt. qui plura loca quesuit. **U**bicumque enim homo fuerit homines
inueniet: etiam claudos et debiles quos utique tollerare oportet. **E**t
forte imperfectiores aliquos uidebis qui tibi in multis non placebunt
nec tu eis similiter complacabis. **D**icent forte quidam aut cogitabunt
de te sinistre: si ualuissem aliquid mansisses potius in loco et ordine
tuo cum pace. **M**anifesta tamen cito erit causa cuiuslibet discursantis
de loco ad locum: quid eum amplius agitauit. **N**on enim diu latere
potest ficta sanctitas. nec ~~an~~ leuitas: nec alios edificat euagandi liber-
tas. **N**am uere deuotionis nutricius est solitarius et religiosus inclu-
sus. **A**udite cuiusdam deuoti senis pabolam. **C**um aliquis uno pede clau-
dus aut monoculus egreditur: raro utroque sanus reuertitur. **P**ulpes
exiens foueam: nescit diu per rectam incedere uiam. **S**ic homo uagamen-
tis et dolosus nequit diu se fingere? sed seipsum prodit etiam inuitus
coram multis ignotis: aut uerbis aut factis aptis. **S**epe etiam iracun-
dia motus ostendit impaciencie sue aculeos? cum fuerit pro culpa sua
correptus: aut silentium seruare coactus. **S**uperbus homo passiona-
tus intrinsecus ad breue coram alijs quandoque se comprimit: ne repro-
betur et uilescat extrinsecus. **P**rocesso uero temporis liberior scius: ad
solita reuertitur inuerecundus. **S**icque patebit pluribus. quia non uere
fuit humilis: sed uoluit uideri bonus et iustus. **T**emptatio dyaboli non per-
mittit fugitiuum diu abscondi nec quiete agere. sed per noua et inopi

nata obstacula pungeret inchoat: multoq; ~~de~~terius vexare et confun-
dere timidum laborat: quia nidulum suum insipienter reliquit. **O**nus
quippe ordinis diurnū et nocturnū collo monachi inpositum: ostendit
cito quātum portare potest p amore dei et sustinere. **I**dcirco i oī loco
et status i oī officio et dignitate spūali ā occupatione tpali: permax-
ime necessaria est longanimis paciencia ac diuine gracie larga afflu-
encia cum frequenti precū in-stancia: ne ifirma mēs crebris idibz tac-
ta moueatur subita ira ad ipacienciam, aut suggestione sathane que-
rat reddere vindiā: indigne ferendo obprobria sibi obiecta. **N**oli
miles xpi fugere: noli teipsum decere: noli a primo feruore tepescē
nec de diuine dulcedinis consolatione hesitare. **N**oli qzere exteriora
corporis cōmoda aīe tue valde nociua: sed propter deū sustine tēptacio-
nes et hoīm vexationes tam bene in hoc loco sicut i alia domo. **N**ec
essies te a deo derelictum si multa tibi occurrunt ad paciendum: quia
non es melior xpo passo: nec martiribus sanctior atrociter interfectis
Hoīes agunt et sepe obloquūtur vt hoīes: nec sp verū est qđ dicunt:
nec multum curādum si laudant vel vituperāt. **C**auē oī tēpore et loco
a malefco et scandalo: et deus liberabit te a verbo iūquo de te menda-
citer dicto. **S**criptū est in qdam collecta quadragesime sup populum.
Tuere dñe pplm tuum, et ab oībus pccis clementer emūda: quia nul-
la ei nocebit aduersitas: si nullā dñetur iūquitas. **P**ena enim non fa-
cit aliquē reum: sed culpa iustā exigit penā. **D**eum ergo pre oculis ha-
beas ozare i tribulatione nō omittas: tēporibz debitis scripturas scās
lege vel scribe: vt tediū cordis melius vincas. **D**at deus sepe in vna
hora: qđ in tota denegat septimana. **N**unq; de tua virtute et iusticia
presume: sed de misericordia et bonitate dei optime cōfide: et iter spē
et desperationē caute et discrete pcede. **N**unq; ita hilaris sis et secur?
vt timorē et verecundiā a te excludas. **Q**ui deo vult placere et proxi-
mū edificare: debet oīa verba sua et mores foris et itus taliter ordina-
re: quasi statī corā deo et angelis eius deberet pntari. **N**oli ergo reli-
giose frater si leuis fueris et vag? aut verbosus de exteriori habitu co-
ram hoībus quasi scūs homo gloziari: nec de aliquo opere priuato vel

coi super bire: sed potius inutile te reputabis si recte sapias: utpote quod de
mille talentis vix vnum reddere sufficis. **N**on es ideo scus et magnus
dominus dicendus quia cappam geris extrinsecus. quod asinus facere posset. si eest
taliter vestitus. **A**ttende consciencie tue feditate magis quam estimatione hu
manam: quia non sunt omnia ita sana coram deo et clara: sicut apparent
hominibus esse pulchra. **H**omo vidit in facie. deus autem in corde: qui etiam
minutissima considerat: quod tu non cognoscis. a modicum ponderas. **I**dcirco
deprime cor tuum sub districto dei examine: et noli de dignitate religi
onis vane extolli: neque de virtutibus aliorum et miraculis sanctorum iac
tanter loqui. **S**eipsum denigrat et confundit qui primum suorum sancti
tatem commendat: et huilem eorum conversationem sequi negligit: qui
regularis et religiosus vocatur: et viuendi normam quam sancti posteris
reliquerunt feruenter non sectatur: qui de bonis monasterii cotidie vi
uit: et statuta monastica tepide seruat aut leuiter fragit. **A**ttamen prop
ter sanctos patres preedentes qui religionis ordinem instituerunt et regu
las viuendi composuerunt: desides et vagantes a secularibus personis et
magnatis quos dei seruos credunt etiam honorant. **N**emo vnusquisque se
ipsum recte inspiciat. et alijs bonum exemplum tribuat: ne sancto ordini iniu
ria faciat: et confusionem sibi malis moribus generet. **D**e illi inquit dominus:
per quem scandalum venit. **S**i vis aliquem religiosum vere cognoscere et
commendare: non corporis habitum album vel nigrum inspicere. nec ad subti
litate verborum attendere: sed huiles mores eius interioris hominis ymaginem
preferentes considera. **G**raciam quam christi quam accepit tacitus venerare
et deum pro donis suis ama et lauda: qui talem famulum sibi elegit in
terra deserta temptationibus et periculis plena. **C**aute tamen et moderate
lauda quem diligis: ne te et ipsum decipias: si ultra quam oportet aliquid
dicas. de quo postea erubescas. **Q**ui fratres omnes in christo omnes vnum sumus. v
num patrem celestem habemus: omnes vnus sancte matris ecclesie filij vocamur:
quicumque in christum credimus. et in christo baptizati sumus: ideo de habitu ex
teriori et diuerso modo viuendi contendere non debemus: sed vnusquisque
in ordine et statu suo bene studeat viuere: et deo soli ad votum cum gra
ciarum actione digne placere. **N**on enim loci amenitas nec magnitudo

non vestis pulchra nec gradus excellencia pfectū facit religiosum: sed perfecta scli abrenūciatio. et vicioꝝ cotidiana mortificatio: et pꝑue puritas cordis. et amor virtutū. tendens directe in deum. Religionis nomē magnā habz laudem iter seculares: sed sine contēptu seculi parui ponderis ē apd deum. Sed quid valet altum nomē sine opere virtutis? qđ pdest altus stat? sine huilitate et caritate? Ille vere religiosus ē qui seculo spōte renūciat. et corde ad seculum non regirat: qđ perpetue se deo obligat: et oēs voluntates suas pꝑt deū frāgere studet. Qui enī cum scō habitu et bono noīe opera virtutū sic agit exterius: et tñ soli deo in oī cogitatu et adū placere intendit iterius: hic digne laudand⁹ ē et amicus dei appellādu⁹. Si cupis vanam gloziam vincere: attende singulos defect⁹ tuos quasi oībus notos: et cessabit vane glozie mot⁹. Cave singularitatē verbis et moribz ostēdere: noli nimīū de te psumere cum prospere tibi successerit: ne deiciaris aduersitate īgruente. Maneas ī loco tuo et pone te ad pacienciā: et īuenies pacē et grām corā deo et hoībz: et eris dilectus frībus cūctis. Sz ne aliquis de facili cogitet mutare habitū vel locū: referā vobis cuiusdam frīis factum ad maiorē cautelā habendā.

¶ Exemplum

Erit quidā frī in ordine regularium probabiliter diu conuersatus: et pcurator factus. apd multos religiosos et seculares erat bene vilus et reputatus. Hic longo tpe temptationem habuit et desiderīū trāseundi ad alium ordinē et locum remotū: qđ et fecit licet minus prouide et īconsulte. Nā ex debili fine: patuit postmodum leuitas incōstancie. Prouiderat autē secrete sibi locum apud quosdam religiosos mēdicantes satis bone cōuersionis sub regula beati augustini degentes: a qbus ecīā benigne et libenter ē recep⁹. Nec longa mora extitit ad probandū: sed festinanter est īuestitus propter vehemens suum desiderium adimplendum. Tam instanter pēh̄t et anhelauit ad illum ordinē: ut eodem die libēter professionē fecisset: si frībz hoc placuisset. Sz frēs cautiores qđ ipse quia cōuersionis eius statum nesciebant: repentino desiderio suo non cōsenserūt: sed tēpus probationis

ut moris est libere sibi indulserunt. Estimabant enim sicut exteri appa-
bat: hunc aduenā vtilē sibi fore. quia personis indiebant ad ordinis
reformationē. Sed cum iam inuestitus esset: mutatū est cor ei⁹ in ali-
ud q̄ credidit. Cepitq; vehementer contristari et penitere: quia locū
pristinū ubi diu morabatur reliquit: et frēs suos sine debita causa se-
crete dimisit: quos non parū de suo recessu contristauit et confudit.
Dixit octo dies intercesserāt: et in tātum pre confusione mētis doluit
et igemuit: q̄ comedere nec dormire potuit. **I**nrogatus g⁹ quid sibi
obesset: dixit. Nullaten⁹ possum in consciencia contentari nec pacem
habere: nisi iterū ad pristinos frēs meos fuero reuersus. Quibus au-
ditis satis contristati et p̄moti sūt frēs: et acriter eius inconstanciā
arguebāt: eo q̄ in tam breui tēpoze remutatus esset. et puerilem rē
presumpsisset. Ad quos ipse humiliter et verecunde rēdens: ita se excusa-
bat. Credatis michi frēs quia p̄ multos iam ānos hāc tēptationē ha-
bui: ut ad aliū ordinem transirē: et tam fortiter hoc in animo conce-
pi: q̄ putabam nūq̄ me posse mutari. Sed iam hoc ipsum experientia
propria aliter esse p̄baui: q̄ prius perpēdere nequii. **D**ñs igit̄ ab eo
didicis: ne scandalū adhuc latēs erūperet et cresceret: iūto cōsilio sanio-
ri. miserunt ad priore quēdam ordinis regulariū in vicino morantē:
rogātes ut ad eos properāter venire dignaret̄ causa necessaria per-
urgente. Quo adueniēte. rem gestā p̄ ordinem pandunt: et quid iam
faciēdum sic diligenter efflagitant. **N**ec longa mora trahit̄: sed pati
abvtraq; pte puidetur. **I**gitur frater predictus dolore magno p̄pūa⁹.
habitu presumpto exiit: et rursus a priore habitu regulariū ca-
nonicorum in ordine consueto reinduit̄: sicq; turbationis occasio de
medio sublata repente cassatur. **D**einde dato sibi socio ad monasteri-
um suū pristinū rediit: et petens humiliter veniam de offensis patra-
tis: a fratribus suis misericorditer est receptus. **N**ox q; iniuncta sibi
salutari penitencia: de presumptionis errore castigatus ē. **E**t de cetero
cautior fecus. didicit nil temere debere agere: nec per alienas domos
insipienter discursare

ExPLICIT sermo quintus. **I**ncipit sextus. **D**e cauta custodia

iuuenum contra multas tēptationes.

Tete quō caute ābuletis: quoniā dies mali sunt. **V**ilci frēs
hīs verbis āmonet nos oēs doctoz egregi⁹ beat⁹ paulus
ap⁹: vt cauti sim⁹. et fortiter certem⁹ contra vicia ī hac
domo dñi: vbi ē habitatio peregrinoz mundi: in qua erectum est vex
illum scē crucis: in signum spūalis milicie pro lucrādis aureis coronis
in celestibus regnis. **Q**uapropter a pzoficiendi desiderio nemo torpel
cat: dñs virtutum nobiscum: qui est fortis supplantatoz vicioz et
hostiū fugatoz. **N**emo turbetur neqz formidet. ab īpetu tēptationum
diuersaz. nec a multitudine contrariorum ventozum: neqz a fatigati
one laborum cotidianoz: qm per multas tribulationes oportet nos
omnes intrare in regnum celoz: sicut predicat euangelium cristi et do
cent actus apostolorū. **N**empe et ipse apostol⁹ paulus vas electionis
ad celi secreta frequenter raptus. temptationes habuit: vexationes
hominum passus est: atqz in multis laboribus fatigatus. detractiones
et murmurationes contra se iniustas sepius audiuit et sustinuit. **N**ec
tñ pzoptē aduersa affligēcia a cristi seruicio et amore. discessit nec re
frigit: sed magis viriliter ad tolerandum omnia se exposuit: et alios
secum ad certamen pzopter coronam glorie confortauit: quam cristus
seruis suis multa contraria pzo se sustinentibz promisit. **E**t factus est
beatus paulus tanto letioz et securioz ad percipiēda p̄mia futura ī ce
lo: qnto durioza pertulit a notis et ignotis tamq̄ homo despicabilis
in mūdo. **F**ratres nolite nimiū timere pzo xpo pati et vilipendi:
oīa hec nichil sunt et cito finientur: ymmo comparatione futuroz
bonozum et malozum. vix vnius puncti sunt. aut momenti reputanda.
Scitote ergo quia hec vita et regularis disciplina quā deo inspirante
acceptastis bona est et aīe vestre valde salubris: sed non ab hostiū in
sidijs secura: nec a vexationibz hominū et increpationibz peruersoz
sp̄s quieta. **Q**uia modo iste modo ille dicit aliquit aut facit. qđ oculis
vestris nō placebit. **Q**uid g⁹ facietis? **P**acientes estote et tacete: dñs
pugnabit pzo vobis: et veritas liberabit vos. **N**ō p̄datis meritū ves
trum. sed tacēdo sustinete modicum: dignos vos oī confusione iudicā

tes. Adhuc non estis in celo cum angelis sanctis: sed in mundo cum hominibus bonis et malis: qui non deficiet in hac regione umbræ mortis. **I**dcirco potestis bene sepius gemere et non leuiter ridere: magis autem timere et non fatue de vobis presumere. Itaque sollicite in omni loco et tempore coram deo ambulate: quia incerti estis de bono fine: et qualiter deus velit sanctam vestram iudicare nescitis. **T**imete dominum omnes sancti eius ait dauid sanctus: quoniam nichil deest timoribus eum. **Q**uare hortatur omnes timere: et sub magna custodia discipline stare. Quia terribilia sunt iudicia dei super filios hominum: et nemo certus est an dignus sit odio vel amore. **I**dcirco valde utile est hominibus adhuc carnali dissoluto et immortificato habere timorem dei: et omnia opera sua vereri et vilia de se sentire. **N**am timor dei facit a peccato recedere: pericula temptationum precauere: de preteritis malis dolere de presentibus delationibus abstinere: de necessariis vite sobrie sumere ac discrete actus suos regere: semper ad perfectiora tendere: et cuncta que deo magis placent inquirere ac studiose agere. et ad eius honorem omnia bona laudabiliter trahere et promouere. **H**eu heu fratres multa pericula circumdant nos undique: scilicet caro dyabolus. et mundus totus in malo positus. **E**x hijs generantur pericula et temptationes: et pauci sunt qui sine lesione et iquinatione euadunt. **Q**uid ergo mirum si quis de sua fragilitate timeat: cum ubique laqueos dyaboli contra se extendi precipiat. **S**i enim bona agit. si bene legit. cantat vel scribit: si orat studet predicat aut celebrat: ecce statim adest dyabolus cum vana gloria: probum impugnans per prospera: volens eum decedere et priuare gratia a deo sibi collata. **S**i vero in aliquod vicium per fragilitatem cecidit: mox aduersarius letus accurrit: suggeritque non esse magnum malum nec grauius puniendum. sed et breuiter confitendum et caute excusandum: cum multi talia et grauiora faciunt et fecerunt. **S**ic lapsum tepidum hostis callidus decipit: quatenus parum peniteat. tarde ad confessionem eat: coiccare differat. ministrare timeat: ad exteriora se conuertat. cellam abhorreat: fabulari et ociari querat. debilem se fingat: necessaria omittat. aliena inuestiget: diuina negligat. terrena mente reuoluat. **H**ec omnia si quis tempestiue non expellit: grauius dyaboli

laqueos iurrit. Rursum quosdā debiles p̄ iracūdiam et paciēciā le-
dere et prosterne q̄rit: et modica re p̄dita vel ablata cōtristat uel per-
turbat: idignationē suscitāt. suspitiones imittit: bñ gesta puerit. fal-
sa p̄veris semiat: et mala p̄ bonis reddere suadet. **O** perversitas hos-
tis dolosi: q̄nte sunt insidie et decipule tue ī oī loco et tpe occulte ledē-
tes et iprouise. **E**t quis cognoscet eas: et enumeret oēs? **Sol⁹** de⁹ oīm
secretorū cogitorū nouit astucias dyabolicas: q̄ docet eas p̄cauēdas p̄
scripturas sacras ex spū scō reuelatas. **Q**uid g? faciet hō grauit̄ tēpta-
tus et multipliciter vexat⁹ a facie iimici: qui etiam coram alienis ac-
cusatur et deridetur? **U**bi fugiet vt laqueos euadat: et mala non audē-
at nec videat? **Q**uando veniet tēpus: vt pacem et quietē habeat? **D**ixi
vobis: et itex dico oībus paruis et magnis. **P**ax nr̄a ē ī multa paciē-
cia: ī vera huilitate. ī contemptu oīm consolationū terrenarū. ī
forti tollerācia contrariorū: ī lōganimi expectatione celestium gau-
diorū. **R**ecordamini igitur carissimi ī tribulatione vr̄a beneficiorū
diuinorū et mirabilium operum suorū ab initio creature vsq; ad cō-
summationē seculi: et inuenietis q̄ pietas dei excedit maliciā hominū
p̄cendo eorum malis. vt vitā emendent ī melius. **E**t cū pios flagellat
aduersis: etiam amorem suū ī dilectis ostēdit. **Q**ui ergo verbera be-
neficia reputāt. ipsi nunc pacē habent: et hos iocundissima retribu-
tio seq̄tur ī celis. **I**bi enim plena pax et securitas ab hostibz: libertas
a vicis. sanitas a morbis: requies a laboribz. **I**bi diuicie sine sollicitu-
dine. dilicie sine amaritudine. cognitio sine errore: dilectio sine fictio-
ne. gaudium sine merore: honor sine confusione. laus et gloria sine
cessatione. **S**ed heu hec bona desunt ī mundo. vbi oīa pmixta sunt
malis: nā rara virtus perfectā: raro consciencia ab omni macula pura.
Et nisi assit gracia diuina et diligēs cordis custodia: cito negligens
cadit ī vicia et solita mala. **E**t vnde hoc accidit? **Q**uia cū peccō nati
sum⁹. et a iuuentute ad delicias carnis inclinamur: tepide ad virtutes
nos damus. iuite a proprijs cōceptibus retrahimur vanis iplicamur
aliena scrutamur: idcirco proniores sūt sensus nr̄i etiā post cōuersionem
et confessionē peccatorū ad terrena et visibilia bona sibi nota redire.

q̄ ad celestia et inuisibilia desideranda assurgere. **G**rauis dolor ē vago
hoī abstrahere mentem ab infimis bonis nature sue assuetis: grandis
labor attollere aīm ad sup̄na et eterna bona abscondita ab oculis hu
manis. **H**eu heu q̄nta angustia aīe: laborare et certare cotidie contra
se pro eterne vite retributione. **S**ed latent adhuc tanta bona et mag
na merita et infinita premia: que deus laborantibus certantibus do
lentibus et pie sustinentibus copiosissime reddet in futuro: scdm̄ sua
pm̄issa in euāgelio scō. **E**cce iquit merces vr̄a multa ē in celo: q̄ vobis
dabitur pro breui certamē atq; pressura in mundo. **S**ed quis potest
oīa picula hui⁹ vite cognoscere et p̄dicere? q̄ possunt homini sub sole
in loco tēptatiōis cōtingere? **N**ā iusto et ip̄io: multa eque similia eue
niunt. **S**epe ecīā aduersa plus contristant: q̄ bona adepta letificant.
Si aliquis pauper ē: sollicitudo vr̄get eū de bonis acquirēdis. **S**i di
ues fuerit: timorē habet de p̄dendis. **D**e ergo h̄nti. et ve non habenti:
quia vtrobiq; instant pericula peccandi. **O**rat ergo sapiens mediā
viam eligens: et dicit. **D**iuicias et paupertatem ne dederis michi: sed
tantum victui meo necessaria prebe. **H**īs fili mi amplius ne requiras.
Paupertatē xp̄i amicam propter xp̄m non verearis: quia sponte pati
defectum virtutis est: et acquisitio regni celestis. **D**ulcior est sepe sicc⁹
panis pauperis esurientis: qm̄ crapulosa mensa satiati diuitis. **S**alu
brior est mendicanti aque potus sub vili tecto asseris: q̄ fortis vini
copia in palatio regis. **P**lus enim diuitem sacietas ciborum grauat:
plus vini potus caput eius ledit: qm̄ tenuis victus stomachum men
dici languentis. **P**ericlitatur autem citissime sancta paupertas in di
uicijs magnis: sobrietas in conuiuijs lautis. humilitas in honoribus
altis: castitas in amicitia cum feminis. deuotio in tumultibus. compūc
tio in risibus: silentium in turbis. puritas cordis in rumoribus. quies
in laboribus: mansuetudo in aduersis. prudencia in officijs: tranquilli
tas in occupationibus. discretio in correptionibus. sapor diuinorum ī
fabulis vanis. **E**cce quomodo virtutes obscurantur et subruuntur:
per nimiam familiaritatem quorundam adiuum cum secularibus. **C**i
to namq; spiritalis dulcedo per externa negotia perditur: et feruor

caritatis a deo q̄situs. per longas fabulas frigescit et extinguit. Et nisi per cōpunctionē leuitas mentis refrenet. per orōnem tepiditas expellatur: per ledionē serenitas recuperetur: per purā et humilem confessionem consciencia crebri⁹ mundetur: vicia assueta redeunt. crescūt indurāt. opprimunt et affligūt. Quapropter necesse est religiosum fratrem seipm̄ p̄ecipue ammonere. et aliorum ammonitiones benigne accipere: magnā curā contra passionēs suas adhibere. ac fortiter cōtra vicia irruēcia rebellare: quia per fortia certamina itur sine dubio ad gaudia sempiterna vincentibus in extremis reddenda. Hinc xp̄s per b̄tm̄ iohannē in apocalipsi loquens adhortat⁹ strēnue fidelē militē suū certare: et contra diaboli nequicias per orōnes et sacra studia vigilare. **E**sto iquit fidelis vsq; ad mortē: et dabo tibi coronā vite. Et iterum ī eodem. **D**icenti dabo manna absconditum: et nomē nouū qđ nemo scit nisi qui accipit. De quo beat⁹ paul⁹ ait. **N**emo coronabitur: nisi qui legitime certauerit. Duo p̄ciosa dona xp̄s promittit bellatori suo ne deficiat in certamine contra vicia: scilicet manna diuine consolationis in p̄nti: et coronam perhennis leticie in regno celesti. **N**olite ergo fratres sebnci inanib⁹ verbis per amicos seculares. nec attendatis ad honores tpales: sed tenete bonam et rectam viam per regulārē vitā perducentē ad vitā eternam. Quā nobis oībus dñs ihesus xp̄s post dolores et labores hui⁹ mortalis vite cōcedat: q̄ p̄ nrā salute fortiter ī mundo laborauit. certauit. doluit. fleuit. orauit. passus et crucifixus triūphauit. Amen.

ExPLICIT sermo sext⁹. **I**ncipit septim⁹. **D**e districto dei iudicio vbi accusabunt nos oēs creature.

Humiliamī sub potenti manu dei: vt vos exaltet in tpe visitationis. **V**ilcī fratres seriose attēdite sacra b̄ti petri apli verba: q̄ iā in epistola ei⁹ sunt lecta. **H**ortat⁹ ei⁹ oēs ad veram cordis huilitatē: vt homo cōsideret altissimā super se dei potēciā et p̄prie fragilitatis multiplicem miseriam. **H**ec duo simul iuncta faciunt humiliter de seipso sentire: et de nullo bono opere supbire. **H**ic rursus ait. **D**e⁹ superbis resistit: humilib⁹ autem dat grāciam. **I**nspi-

40

ciatis ergo corda v^{ra} deo i oibus aperta: recogitate mala p^{re}terita. p^{ri}n-
cia picula. futura dei iudicia: et q^{ui} districte sint omnia opera nostra ex-
aminanda. **R**escim^{us} fratres qualiter deus iudicabit nos. Timeo autē
q^{ui} accusatores n^{ost}ri multa graua obicient nobis: de quibus nunc parū
recogitamus. Sed qui sunt isti accusatores nostri? Vere valde multi:
de quibus nunc aliqui sunt recitandi. ¶ Accusabunt nos āgeli scī? q^{ui}a
instinctibus diuinis non obediui^{mus}: sed poti^{us} carni et sanguini vltra
necessitatē sepe indulsumus. ¶ Accusabūt nos demones horrendi et
maligni? loca tēpora et p^{er}sonas allegantes in quibus et cū q^{ui}b^{us} pec-
cauimus: nec dignā penitentiā fecimus. ¶ Accusabunt nos scī patri-
arche et p^{ro}phete? quia bona eoz exēpla et fidem non sumus imitati
per opera: qui p^{re}dixerunt nobis multa bona per sacra eloquia de x^po
et vita eterna. ¶ Accusabunt nos scī apostoli et euāgeliste? quia illā
perfectionis viam quā a x^po didicerunt et tenuerūt. tam negligēter
et tepide secuti sumus: etiam postq^{uam} monasterium intraui^{mus}. et deo ser-
uire p^{ro}misim^{us}. ¶ Accusabunt nos sancti martires p^{ro} x^po occisi? q^{ui}a
eozum pacienciam saltem in paucis vexati debiliter sectati sumus: et
ad mollia carnis p^{ro}lapsi. vix scintillam primi feruoris retinemus.
¶ Accusabunt nos scī cōfesso^{res} et omnes religiosi ordines: quia eo-
rum abstinenciā et laborem in vigilijs et ieiunijs multis. in orōnibus
et lectionibus. sicut de eis legimus. p^{ro} posse sicuti non sumus. ¶ Ac-
cusabūt nos boni pastores sacerdotes et doctores? qui multū labora-
uerunt p^{ro} salute animarum. p^{ro} cōuersione peccatoz. p^{ro} disciplina
religioso^{rum}. p^{ro} consolatione tribulatoz: quia eozum p^{ro}uidentiam et
p^{re}dicationē non sumus in claustris per contēptum scī perfecte imi-
tati? nec cum tanta reuerencia et amore eozū libros super mel et fa-
uum dulcissimos gratanter accepimus: nec studiose perlegimus. nec di-
ligiter ad sacros eozum sermones aduertimus. ¶ Accusabunt nos lec-
tores. cantores. scriptores. et oēs libri quos in choro. dormitorio. i re-
fectorio et in cellis p^{ro} studio habemus? quia fructum paruum in istis
fecimus: sed ad aliena et vaniloquia sepius auscultauimus. Ideo dicēt
si loqui possent. Cantauimus vobis et non saltastis p^{re} magnitudine

gaudiorum et premiorum futuroz que in libris nris scripta continēt:
que de vobis pro cōsolatione et eruditione vā trāsmisit. **R**ursumq;
volentes cum lugentib⁹ pueris dicēt. **P**lanximus vobis et nō ploras
tis p̄ nimis miseris et penis futuris: q̄ vobis frequēter denūciauimus.
Accusabunt nos scī heremite solitarie vite amatores. a secularibus
mente et corpore segregati: quia eoz angelicam cōuersationē et celestē
contēplationē in continuis orōnibus et deuotis meditationibus
in silentio et laboribus: in abrenūciatione terrenoz et mortificatione
vicioz. neglexim⁹ perfecte imitari. **I**deoq; ipsi exultabunt in magna
gloria corā deo et angelis: et nos confusi stabim⁹ propt̄ delicias quas
libēter acceptauim⁹. **A**ccusabūt nos scē virgines scē vidue et oēs
pueri et puellę. pudiciā deo amabilē cōstāter obseruātes: q̄ licet sexu
et etate fragiles essent: tñ per dura tormēta ab amore et fide celestis
sponsi separari non potuerūt. **N**os vero difficulter a piculis et occasi
onib⁹ carnalium vicioz cauem⁹: plerūq; iuite ieiunam⁹ et rigore silē
cij laxę seruam⁹: clausurā et secretum celle p̄ pace cordis et cōseruati
one deuotionis insipienter abhorrem⁹: et heu frequēter susurrādo leui
b⁹ verbis dyabolo instigante offendim⁹: qui auctor ē turbatiōis susur
ri et leuitatis. **M**ulte nāq; sacre virgines et nobiles matrone inter
amicos et parentes seculares. inter diuicias et honores a delicijs ab
stinuerūt: iter persecutores et derisores castitatis propositū fortiter
tenuerunt: clausuras et carceres vincula verbera et exilia patientissi
me tolerarūt. **Q**uid g⁹ ad ista dicem⁹ q̄ viri sum⁹? **N**ā sepius foris spa
ciari querimus: vnde peruūfructum reportam⁹. **E**rubescamus dilecti
frēs q̄ tam multos gloriosos sanctos ac scās virgines senes et iuuenes
passos legim⁹: et adhuc parum pati valem⁹. **S**equamur eos penitendo
de malis: quos sequi non possum⁹ moriēdo pro virtutib⁹. **D**icam⁹ oēs
gemendo et flendo. **M**iserere nostri dñe. parce peccis nostris: da veni
am de oībus offensis: placare scōrum tuoz meritis et p̄cibus tibi gra
tissime acceptis. **S**unt preterea et alij multi accusatores nri: scilicet
loc⁹ aptus. ordo sanctus. et habitus religiosus. **Q**uia et si seculū reliq
mus ad oculū foris. et religiosum habitū portamus cū alijs: tñ statuta

ordinis tam stricte non custodim⁹ sicut pmissimus. **A**ccusabūt nos
plati et rēcores nři: cum fuerit corā xpō de bona conuersatione nostra
diligenter per singula iūterrogati. Oportet enī qđ dicant pure rei ve-
ritatē: ante iudicem xpī oīa secreta scientem. Inter multa precipue
queret ab ipsis et exigetur a nobis: si in oībus cum debita reuerēcia
obedientes fuim⁹? si pacem et concordia cum fratribus salua ordinis
disciplina seruauimus: si diuinū officinū die noctuq; deuote et attēte
alacriter et vigilanter persoluimus? si pro benefactoribus uiuis et de-
functis seruentur ac frequenter orauim⁹? si pro cotidianis excessibus
et defectibus dignam penitēcia egimus? si pro tribulatis amicis et
aduersarijs nostris preces ex caritate et pia compassione effudimus:
si cōe bonum et obediēciam omni priuato studio et deuotioni prepo-
suim⁹. **A**ccusabunt ecia nos fratres nostri videntes conuersationē
nostrā a mane vsq; ad vespēram: quia bonum exemplum eis non dedi-
mus. vigilando. orando. laborando. et alijs deuotis exercicijs insisten-
do? sed preciosum tempus penitēcie infructuose sepe expendimus:
proprium comodū querendo. et vtilia omittendo. **A**ccusabūt nos se-
culares hoīes. peregrini et hospites aduentantes: quia viderunt nos
foris vagātes. leues moribz. dissolutos verbis? bene vestitos. delicate
comedentes. parum laborantes. diu fabulātes: tardē ad choz. ad cellā
et quietē properātes. **N**ā tenemur eis et hoībus oībus dare bone con-
uersationis exēplum: eo qđ facti sumus deo et angelis spectaculum? cūc-
tis qđ intuentibz doctis et indoctis vite eterne oportet oīlendere viā:
et boni noīs gerere famam. **A**ccusabūt nos isuper elemēta et oēs
creature celi et terre. propter multa seruicia vsibus nřis exhibita?
quia creatori nřo debitum famulatū non exhibuim⁹: et graciārū acci-
ones pro collatis beneficijs totis cordium affectibz sicut oportuit ac-
decuit non psoluimus scđm vires quas a deo accepimus. **E**x quo ei sa-
ni videmur ac necessaria cotidiana a prouisoribus nřis sine magna
solicitudine pcipimus? et donaria gratuita libenter acceptamus: ideo
iam magis deo obligamur tamqđ commensales regis celestis. **I**gnis
dicet: et contra torporem et ingratiitudinem nostram exclamabit.

Ego iubete deo creatori meo vobis in multis locis subuenio: ego sicut
fidelis seruus gratis seruo sanis et infirmis in coquina. in pistrino. in
braxatorio in lauatorio et in oratorio: et quocienscumque necessarium
fuit pium me prebui omnibus calefacere se volentibus ad ignem. **E**go vir-
tute michi data comburo stramina. cespites. lapides et ligna: exsicco hu-
mida. calefacio frigida. mollio dura. induro mollia: in diuersis mate-
riis ago contraria: mira dei potencia legibus nature impressa: ut vos
habeatis commodam vestra: ad seruiendum deo cum leticia et gratitudine
magna. **N**am in hyeme manus vestras et pedes calefacio: candelas ac-
cendo. tenebras fugo: claritatem lucis oculis reddo. **Q**uid debui facere
et non feci? Respondete creatori meo: si negavi obedire eius imperio.
Feci enim sine contradictione. tam bonis quam malis: quaecumque mandauit
fieri dominus conditor meus omnipotens et misericors deus. **B**onis
quidem et iustis ad utilitatem eorum serueo et luceo: malis vero et in-
gratis ad vindictam ardesco. **C**umque deus iratus iusserit. tunc ciuitates vil-
las et castra comburo: et tam diuites quam pauperes sine personarum accep-
tione deuasto: omnemque mundi leticiam pulchritudinem et habundanti-
am incinerem redigo: et tamen illesus in proprie nature forma permaneo.
Quer dicet. **E**go autem bonam et serenitatem prebeo ad commodum am-
bulandum: ad ingeniose laborandum. ad fructuose seminandum: et ad
maturos fructus in horrea et vascula hominum colligendos. **S**ed quia
sepe homines abutuntur bonis datis ad vanitates et illicita lucra excer-
cenda: iratus deus malitiam eorum subito me cogit excercere terribilia
in terra. in mari. in arboribus in pecoribus. in castris. in opidis in a-
gris. et in domibus sacris. **N**am clara adhuc die nemine aduertente
nubes eleuo. ventos produco. fulgura emitto. tonitrua genero. tempe-
states excito. mare perturbo. grandines proicio. ymbres effundo. terram
concutio. arbores euello. domos subuerto. et miram dei potentiam in illis
inferioribus terribiliter ostendo: ut omnes peccatores terre deum timere dis-
cant: et quod horrendum futurum iudicium in nouissimo die sequatur ex pre-
sentibus malis perpendant. **Q**uia dicet. **E**go terram ymbribus irrigo.
fontes et flumina produco. pisces diuersi generis euntio. naues et ga-

ledas multis opibus onustas firmiter porto et ad longinquas regiones
et insulas flante vento transucto: et multa mirabilia opera dei in mari
et in aquis multis nauigantibus demonstro: ut annuncient opera eius
in exultatione cum ad portum peruenerint: et de magnis periculis li-
berati magnifice gratias agant. **E**t quia peccata vindictam exigunt.
ideo grauiter deo offenso sepe naues tempestate quatio et frango: sepe
homines submergo. preciosas rerum copias absorbeo: et ita in q̃ lutum
platearum aurum et argentum in quibus homines confidunt in ymo
p̃sterno: quatenus auari et superbi gigantes qui deprimunt paupe-
res et defraudant innocentes. in diuitijs suis non exultent. nec spem in
terrenis ponant: sed in deo uiuo. qui cuncta fecit ex nichilo. et paupes
pascit in modico. **E**go sanctorum manus et pedes lauo. et malis et ingra-
tis ad multa deseruiō: sitientibus potum prestō: puteos et fossas impleo
purgo sordes. candido velles: et ad varios vsus hominum et pecorum dulcia
pocula aquarum de fontibus et torrentibus propino. **E**go propter peccata
hominum versa sum in cruorem in terra eipti: contra naturam de petra de-
serti largissime fluxi: ad preces sanctorum conuersa sum in dulcedinem: et
ad uerbum christi in saporem optimi vini. **M**ultas igitur gratias deo red-
dere tenentur qui copiam aquarum habent. et pisces retribus captant:
qui uero uino et poculis varijs se inebriant et pauperibus parum aut
nichil tribuunt: cum diuite in inferno cruciabuntur. **T**erra dicet. **E**go
homines et iumenta sustentō: vias planas et semitas rectas per campos
et nemora euntibus exhibeo: montes et colles ne aque preualeant ad
refugium seruo. **E**go ligna et gramina et varias herbarum species nutri-
o: vineas et oliueta. ficus et malagranata. poma. pira. nuces. amigdala
faba. pisa. ordeum. triticum. flores. rosas. lilia. violas. profero: et per
singulos annos cultoribus terre et messoribus consuetos redditus sol-
uo. **E**t pro omnibus istis beneficijs largiter hominibus apportatis non
aliud requiro et gratum habeo: nisi ut omnes ubiq; terrarum natio-
nes et insule gentium deum cognoscant. colant. predicent. laudent. et
adozent: et super omnia bona uisibilia et inuisibilia diligant honorent et
exultent: quod uiuant. odorant. spirant. terram calcant. fodiunt. plan-

tant. et edificant. **E**go quoque post mortem carnis recipio corpora defun-
torum in gremium meum tamquam matrem filios luce priuatos: quia de terra facti
sunt. et in terram omnia reuertentur sicut ad matrem suam. **D**ominus sanctus est adam
et tamquam ad comitum hospitale omnium mortalium peregrinorum. **C**um enim quis in-
utilis fuerit mundo. aut senio fatigatus. aut bello occisus. aut morbo in-
fectus. aut vultu deformis. et nemo hunc amplius voluerit in domo te-
nere. nec in loco refouere: tunc sine longa mora ad me amici vel vicini
recurrunt. foueam parant. et abiectum suum ad me reducunt: et sub testamento
meo in terra abscondunt. **E**t quem viventem dilexerant. et valde laudabant
et honorabant: iam mortuum vitant. nares obstruunt. inspicere horres-
cunt. et recedunt. **E**go autem terra a deo creata. misericordia plena. nul-
lum defunctum quantumcumque miserum. lazarum. saucium aut fetidum abhorreo
aut contempno: sed sine personarum acceptione omnes ad deum filios et filias gene-
raliter admitto: quod propter primi parentis culpam coguntur redire in terram.
de qua omnes traxerunt originem. **E**go indifferenter aperio pauperi et
diuiti locum sepulchri: et si interdum viuentes pro loco digniore litigant
defuncti tamen tacent. nec sepelientibus contradicunt. **O**mnes reges terre. omnes
principes. omnes duces. comites barones. praesides milites. nobiles ignobi-
les. antistes. abbates. doctores. legistas. sacerdotes. clericos. et laycos
breui tugurio claudos tegeo et conseruo: donec nouissima tuba resonante Christus
in maiestate sua cum angelis sanctis apparuerit in maxima gloria. **T**unc
enim cogor iterum reddere corpora in sepulchris dormienciam: ad pre-
sentandum in iudicio bonos et malos singulos cum corporibus suis
sine mora: ut recipiat unusquisque mercedem vel penam secundum opera sua
quae gessit in vita. **N**ec tunc potero aliquem violenter retinere. nec pre-
ce nec precio a facie iudicis et ab ira agni amplius abscondere. nec ar-
mis defendere: quoniam iustus dominus iuste iudicabit omnes fines terre:
iustos misericorditer saluans: et impios pro suis demeritis iustissime
damnans. **O** utinam mortales ista pensarent: et de districto dei iudicio
cum tremore et gemitu frequenter cogitarent. **O**mnes enim ut ait apostolus
stabitur ante tribunal christi: de singulis malis praeteritis rationem
reddituri: accusantibus nos ut dictum est quibus creaturis circumstantibus

tribus angelis et demonibus auidē patis ad recipiendum secum ī ignē
dāpnatos. **I**bi nullus se poterit excusare nec ad excellēciam impera-
toris appellare: nec lris apostolicis neq; pūilegijs regalibus se defen-
dere contra sententiā iudicis cuncta ab eterno cernentis: q̄ secretissi-
mas cogitationes et opa singulorū in q̄libet etate et hora patrata cog-
noscit noticiā clara: nullo sibi referente. **C**uius tremēdum iudiciū oēs
nunc reuereri debemus: et ante iudicij diem et mortis horā cum vera
cordis cōtritione de malis oībus penitere. et veniā huīliter petere: ne
forte de hoc mundo subito ad iudiciū rapti. cum ip̄is perpetuo damp-
nemur. **P**restet nobis misericors de⁹ nunc et sp̄ iuenire misericordiā
aī thronū gracie sue: vt cū elcīs mereamur bñdici: et in regnū glorie
feliciter introduci. Amen.

ExPLICIT sermo septimus. **I**ncipit octau⁹. **D**e vana gloria vitanda
et huīli obediēcia sectanda.

Qui gloriat̄: in dño gloriatur. **D**ilecti fr̄es si vestrā secularem
vitā p̄teritā cum dolore cordis recogitatis. et q̄nto de ū
offendistis: ad quid gloriari potestis? **S**i etiā negligēcias
cotidianas et offensiones diuersas caute considerare velitis: vnde glo-
riari habetis qui tam defectuosi estis? **Q**ui mala sua p̄terita et p̄e-
sencia pericula vigilanter attendit et stridē ponderat: nūq̄ de operi-
bus suis vane gloriari potest. **Q**uis nostrum scit qualiter deus singu-
la verba cogitationes et opera die et nocte pensat et iudicat: vtrum
ea acceptat vel reprobat? **N**escit etiā homo q̄uis modo bonus et de-
uotus sit. q̄ diu sic manebit: si melior an deterior adhuc fiet. **F**ratres
si occulta dei iudicia et terribilia opera eius super filios hominum ab
inicio mundi cogitare ceperitis: euanesceat citius omne altum et car-
nale quod delectat in terrenis. **U**nde sanctus dauid orat. **C**onfige ti-
more tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui. **S**icut deus pius et
misericors est penitentibus et feruēter se emēdantibus: ita rigidus
est et terribilis male et negligēter agentibz. **N**olite g̃ gloriari ī ma-
licia et nequicia elati cordis vestri: sicut multi fatui faciunt: qui lu-
to inq̄nati non erubescunt: sed etiam ab alijs derisi letantur et ridēt.

Leuate oculos vestros ab celum: et angelorum dignitate puritate ac sum-
mam beatitudinem respicite: qui non querunt laudem propriam nec alienam
gloriam. sed dei gloriam et honorem et decorem: a quo conditos se cognos-
cunt. in quo et invicem se diligunt: ac totum ei gratissime ascribunt quod po-
tissime ab eo acceperunt. **S**i ergo angeli sancti huiles sunt et grati deo
in tanta sublimitate: quanto magis homo mortalis et peccator humilare se
debet. et omnem vanam gloriam refutare. **D**isce miser et superbe non alium
sapere: sed humilibus corde et ore consentire: ut inuenas gratiam co-
ra deo et angelis: quam elati assequi nequeunt. et ne perdas eternam
gloriam in celo. quam mali angeli per superbiam perdidit. **S**tude soli
deo in omni opere bono velle placere: et omni humane creature. propter
deum te subicere: maioribus obedire. minoribus subuenire. omnibus reueren-
tiam exhibere: moris infirmorum et peruersorum pie tolerare. **S**i queris
saluari. si optas beari. et exultari: sequere humilem christum. et despicere teip-
sum. **N**on enim aliter poteris ascendere in celum: nisi te humiliaueris ex
toto corde propter deum. **N**on desideres esse in ore hominum: qui vanis laudi-
bus decipiunt fatuum temporalis glorie amatorem. **I**nspecte in veritate cor tuum
quod multis passionibus sit obnoxium: et non gloriaberis in teipso: nec
proximum tuum despicias quantumlibet pauper sit et infirmus. **M**emori-
ter retine notabile verbum christi: et cum temptauerit vana gloria mun-
di: responde tibiipsum quod iudeus christus dixit. **S**i ego glorifico meipsum:
gloria mea nichil est. Recedat ergo vana gloria et laus humana de sci-
entia et arte acquisita: cesset stulta iactantia de opere bono et sermo-
ne perito: euellatur secularis astucia de corde religioso: peat falsa y-
maginatio de sanctitate foris ostensa: erubescat presumptio nouitatis
absque fructu caritatis contra pacem communitatis. **G**audere semper co-
lumbina simplicitas absque felle amaritudinis: corripe fratrem in spiri-
tu leuitatis: doce plus exemplo humili quam verbo subtili. **P**ropterea com-
pacienter tibi contrarium: quem emendare non potes ad purum. **V**eni-
et cito tempus quod iniquitas oppilabit os suum: et nequicia redunda-
bit in caput fallentis: sustinebitque confusionem suam qui libenter hu-
manam appetit laudem: et honoris querit dignitatem. **Q**uid scitatis conferre

magni nominis dilatatio: quoniam parum vel nichil virtutes residet in conscientia:
Quid deuotionis prestat diuersarum regionum peragatio: que magne vanitatis causa est et mentis distractio: **Q**uid utilitatis affert religioso dominorum noticia: et altorum muros et castrorum curiosa inspectio:
Repe de terra omnia ista facta sunt: et in terram omnia reuertentur. **S**epe etiam per potentiam armorum ad puluerem decidunt: et igne conburuntur.
Melior est ergo pauper latens in vili domuncula comedens olera et legumina cum bona conscientia: quam diues habitans in aula pulchra bibens vina et edens pingua cum leticia et superbia: repletus mala conscientia. **C**ui potest illud euangelicum verbum recte assignari. **S**tolte hac nocte a te animam tuam repetunt: que autem parasti cuius erunt:
Nemo itaque de vanis hominum laudibus gaudeat: etiam si aliquid laudabile agat. **N**emo de bonitate sua nimis confidat: neque de fortitudine sua inaniter presumat: nec etiam de nobilitate generis se extollat:
Nemo de facultate sciencie infletur: nemo de dignitate prelationis super alios gloriatur: nemo de habundancia pecuniarum et reddituum confidens diuitem ac felicem se reputet. nec pauperes despiciat: quia nescit quam diu viuet et ista tenebit: nescit quid molestie sibi inde prouenire possit cum de hoc permiserit. **I**n omni denique re temperari et opere humano: incertus est processus et bonus exitus. **N**am sepius res aliter eueniunt quam homines putant: et sepe consilia in contrarium mutantur.
Nesciunt ceci montes claro die speculari: quamvis astuti fuerint. **F**alluntur frequenter sapientes in oculis suis de futuris: qui in sua calliditate confidentes. deum ante oculos suos non habent. **N**am qui terrena ambiunt. honores diligunt. voluptates sequuntur. dampna metuunt. prospera concupiscunt. altiora petunt. in vanis gaudent: iusto dei iudicio iteque dolebunt: miserabiliterque de perditis bonis affligentur. **I**nter spem bonorum et metum malorum cor seculare et carnale continue fluctuat: quia anchoram spei in celeste desiderium non figit: ubi omnia bona habundant et perpetue durant. **Q**uapropter carissimi fratres ex quo nemo pro certo nouit. quid de futuris sibi utilius sit aut magis pro salute anime sue expediat: tutius est et honestius uti consilio sapi-

entum. et expertorum et precipue prelatorum nostrorum ac seniorum: qui habent
scientiam scripturarum et experientiam periculorum de se et de alijs multis
Sepe enim dyabolus insinuat maligno: deuotos etiam sub specie boni deci-
pit. Nullus ergo in desiderio suo et ymaginatione priuata capitosus sit:
nec in proprio videre et naturali ingenio animose habundet: sed etiam in
paruis rebus non satis clare sibi notis timorate procedat: consilium
quodcumque. cum deliberatione agat motuum suum dicat: latens mentis vulnus a-
periat. medico credat: sub fictis verbis semetipsum non decipiat: non a-
liter ore dicat quam in corde habet: quia scriptum est: perdas omnes qui loquun-
tur mendacium. **E**st regula iuris qui male narrat nichil impetrat: sed
omni beneficio indignum se facit et suspectum quam pluribus reddit. **M**ag-
na et laudabilis prudentia est. industrie proprie renunciare. humiliter
superiori obedire: doctiori credere experientiori acquiescere: et in omnibus
bonis deo placitis hilariter se semper exhibere. **N**ec timendum ibi erroris
periculum: ubi pia intentio prelati excusat obedientem discipulum. **D**emum
omnibus religiosus christo obligatus secure suadendum: ut totum negotium
perplexitatis sue. totum desiderium deuotionis. totum studium lectionis.
totum oculi contemplationis. omnem fructum predicationis sue. et quicquid bo-
ni mente concipiunt: primo studeant deo in secreta oratione presentare: deinde
hoc idem fideliter prelati suo sicut vicario christi in aperta confessione hu-
militer exponant: et indubitanter ipsis committant quid facere debeant
vel dimittere. **N**am perfecta obedientia de suo proprio quantum nichil habe-
re debet: nec paruum nec magnum cum amore vicioso possidere: quatenus omni
cupiditate et comoditate euulsa: pro posse: liberum volatum anime ha-
beat ad celum. **H**uius christus iam vivere est: et mori pro christo maximum lu-
crum. **E**ssere vere cum christo vnicum desiderium: et felicissimum bonum. **F**rater
spiritus in corde firmis teneatis verbum sapientis salomonis: qui simplicem
obedientiam cum resignatione proprie voluntatis prefert omnibus sacrificijs
dicens. **M**elior est obedientia quam victimae. **E**t item. **O**mnia fac consilio: et pro
factum non penitebit

Exemplum.
Erant duo deuoti fratres in congregatione dauetriensi studio vacantes

et loquebāt pariter de virtute obediēcie. Dixit g^o vn^o alteri socio suo
Sp michi male successit: qñ neglca cōsilio feci voluntatē meā. Rñdit
alter. Nec me penituit: q̃ bonis consilijs acquieui. ¶ Noui fratrem
senem qui in iuuentute sua senioꝝ verba valde libēter audiuit: sed de
hoc multū doluit: quia multa obliuioni tradidit.

Explicit sermo octau^o. Incipit non^o. De spūali militia cōtra vicia.

O m audieritis pzelia et sediciones: nolite freri. Dīlci frēs
in hac vita iter hostes versamur: et ex oī pte bellū nobis ī
stat cōtra vicia gerendū. Cotidie tēptamur et ipugnamur
nunc quidē molliter: nūc acriter. sp autē periculose et nequit: dyabo
lo nobis vbiq; insidiāte et infestante. Nullus quippe viuens a tempta
tionibz et turbationibus totalitē liber ē q̃ diu spūs in corpore manet
sed qui libet cogitur eciā inuit^o portare pond^o diei et estus. Nemo g^o
ocio torpeat: nemo a castris dei recedere cogitet: nemo añ finem belli
arma sua deponat. Accingat^o nou^o miles ense nouo in feruore spirit^o
contra nequicias dyaboli pugnaturus: pugnet fortiter in gladio bis
acuto: timorē pariter et amorē dei in mente habendo. Secretū ozōnis
qrendo: publicū et ocium summe vitādo. Nemo enī coronabit^o ī celo
nisi qui legitime certauerit contra passionē suas et vicia ī hoc mun
do. Ensis nou^o est nou^o feruor sancte deuotiois: qui a principio con
uersionis sepe datur benigna scī spūs illustratione nouis militibus:
ad p̃liandum fortit^o cōtra tēptationes futuras. Caueat ergo diligēter
nouicius ne deuotionis grām perdat torpore īfectus: sed omni tpe ad
spūalem pugnā se p̃paret et oret sepius: vt sit vn^o de electis abzabe
vernaculis. qui hostes suos vicit fide et p̃ce armatus. Acuat gladiū
suum frequēter īnouando p̃imū p̃positū suū qđ accepit: nūc me
ditando passionē dñicā: nunc martirum certamīa et cruenta vulne
ra: nunc eterni ignis icendia. nunc demonū grādem horrozē: nūc ito
lerabilem picis ac sulphuris fetorē: nunc inferni profunditatem. nunc
dāpnatoꝝ flebilem clamorem: nunc oīs salutis desperationem. Hec si
ad mentem venerint torporem excutiunt: concupiscentiā carnis repri

munt: viciozū rubiginē consumunt negligenciā redarguunt: et ad spū-
alem pfectum et deuotionis feruorē feruentē accēdūt. **T**imeat g° nimis
tepidus religiosus: restringat se vagus et dissolutus: ne veniat ī illū
locum tormentoz. vbi null⁹ est exit⁹ nec misericordie loc⁹. **N**ūc vero
in tpe gracie negligencias pteritas corrigere studeat: secretariū cor-
dis sui p huilem cōfessionē et deuotam orōnem purget: recolligat se p
sacrā lectiōē et frequentē cordis cōpunctionem: refrenet verborum le-
uitatē per silenciū custodiā: reformet interne pacis t̄anquilatē per
externoz negotiorum obliuionē: expellat irruētes sordes malay cogi-
tationum per purā celestium meditationē: et ad placandam cici⁹ dei
offensam: verā teneat huilitatem. **H**ec pertinent ad viriles et bellico-
sos tyrones: qui ppter tres hostium cuneos iubentē ī armis stare: et
contra carnē mundum et dyabolum per totā vitam suā strēnue dimi-
care. **B**ellare ergo oportet cum adiutorio dei īstanter orādo: a de-
licatis abstinēdo. paciēter aduersa tollerādo: sicut fecerūt oēs scī. et
precipue martires xpī: qui fortissimē certando vicerunt aduersarios su-
os benigne paciēdo: atq; post multa īproperia et tormenta innocenter
moziendo. **N**on attenderunt ad aīcos et parētes carnales: nō ad diui-
cias et honores tpales: sed ad eterna p̄mia ad celestes thesauros. ad
coronas triūphales: et ad īmarcessibiles glorias promerendas. **E**tenim
per trāsitoria tormenta: meruerunt sine mora migrare ad gaudia sem-
piterna. **N**unc gaudent anime eoz in celis: q̄ uestigia xpī secuti sunt ī
contumelijs et grauissimis penis. **C**ertauerūt ecīā sancti confesso-
res sobrie iuste et pie viuendo: sepe ieiunando. vigilādo orādo. medi-
tādo: studendo. gemēdo. plorādo. p suis pccis et aliorū supplicando:
oblocutiones. detractiones. derisiones. murmurationes. minas. exatio-
nes. dampna et iniurias sustinendo: in fide recta. spe firma. et caritate
perfecta vsq; ad mortem perseuerando. **C**ertauerunt ecīā sancti et
solēpnes sancte ecclesie doctores. cōtra hereticos et varios errores dis-
putando: verbū dei sedule p̄dicando: libros scribēdo. studendo. dictā-
do: questionēs mouēdo. dubia soluēdo. obscura lucidādo: viciosa refu-
tando. salubria proponendo. rē et vtilia hoīb⁹ persuadendo: a curi-

osis intricatis et infructuosis questioniunculis simplices prohibendo: pigros
excitando duos corripiendo: tristes consolando. debiles confortando: ac
bonum exemplum viuendi alijs cotidie exhibendo: vt qđ verbis suadere
non poterat: probis actibz affirmarent. **C**ertauerunt etiā sancti he
remite et monachi et diuersorū ordinum professores. seculo renūcian
tes: vanitates mundi et delicias carnis spnentes. gloriā et honorem
temporale cōculcantes: tumultū hoīm fugiētes. solitudinē diligētes: pro
pria relinquētes: crucē suā tollentes: corp⁹ suum per abstinentiā casti
gātes. liguam silēcio refrenātes: euagationes et discursus deuitantes
violēciam sibi p singulos dies inferētes: iugo sancte obediencie se spō
te subiciētes. in claustris sub regularibus disciplinis stricte viuentes:
aplicam perfectionē imitātes. et propt̄ xpm cotidiane crucifixioni se
tradentes: oībus iordinatis affectioib⁹ et proprijs motibz pfecto corde
reluctātes: nil sibi ex oībus caris vtensibilibz libris vel vestibz priua
to amore retinentes. **N**il quippe pfectius. nil salubrius. nil vtilius. nil
laudabilius. nil securius et quietius pro bona consciencia et pace cor
dis habenda. qđ vt religiosus deo deuotus et pfessus monachus omni
hora sine cōtradictione sine moza. sine fictione. sine auersione prompte
et libenter prelato suo obediat: seipsum fortit̄ vīcendo humiliter sub
iciendo. paciēter onerosa et īsuauia supportādo. **A**d istā perfectionis
viā seruandā. requiritur magnum certamē cōtra sensualitatis inclina
tionē: cōtra propriū sensus prudēciā. contra malam suam consuetudinē
et carnis libertatē. que inuite vult alijs subdi et regi et artari: sed
poti⁹ qrit spaciari iocundari et deliciari. **H**ec ei valde contraria sunt
legi dei et roi. et cōi paci fratrum: ac bono regimini claustrali. **Q**ua
propter multū laudabilis et vere amabilis reputabit simplex obediēs
frater: qui hilari vultu et corde beniuolo parat⁹ est oībus obsequi exē
plo ihesu xpi: seruans legē vite et discipline pro salute aīe sue ī ordīe
regulari. **R**ursum multū culpabilis et reprehēnsibilis est astut⁹ frater
in sensu suo habundās: qui non obedit huiliter suo plato. reuerenciā
et subiectionē ei exhibēdo. **D**e illi q̄ inuite ac ficto corde obedit: et leui
ter murmurat. **H**ūc xps patri suo obediēs grauē arguet: et sepe ī pre

senti duriter vindicare solet. **N**ā ipse prelat⁹ ecclesie dicit. Quī vos au-
dit me audit: et qui vos spernit me spernit. Quodg⁹ apostolis dixit
hoc ecia⁹ successorib⁹ eor⁹ et ceteris p̄latis dicit. H⁹ et monasterior⁹ rec-
torib⁹ loquit⁹: iubēs subditis vt obediāt propter deū propter magnū
meritum et bonum exēplum: quia oībus obedientib⁹ dabit grām et
eternā gloriā: iobediētib⁹ vero et peruersis cōfusione et penā eternā.
Verus nāq⁹ obediēs et potestatib⁹ sublimiorib⁹ a deo cōstitutis se
subdens: comparat⁹ sapienti negotiatori: qui ī omni loco et foro venali
cozitat lucrum suum augere. et dampna p̄cauere: meliora nitit⁹ cōpa-
re et viliorib⁹ non īplicari. Sic ecia⁹ religiosus vīculo obediēcie liga-
tus pensari debet et conari in oī ope et negotio sibi commissio: vt fide-
liter agat nil omittendo qđ deo placet: et prelatus sibi cōmittit. Tūc
enī maxime in bono p̄ficit et meritū suum ampliat: si visibilia mundi
spernēdo celestibus itendit: si obedire ad alteri⁹ nutū p̄e cūctis opi-
bus reputat aīe sue lucrum. **M**elior ē enī obediēcie fruct⁹: q̄ pprie
prudencie cogitatus subtiliter auisatus. Et multo fructuosior est relic-
ta voluntas propter deū: q̄ studiū lōgum et psalterium plectū. **B**eat⁹
igit⁹ religios⁹ cuiuscūq⁹ ordinis et status: q̄ xp̄m sequitur mō per cru-
cem et carnis violenciā semper obedire patus: qm̄ in fine obitus sui
recipiet cum scīs cōfessorib⁹ speciale premiū ī celis: xp̄o promittente
et dicente hīs verbis. **E**xge serue bone et fidelis quia in pauca fuisti
fidelis: intra in gaudium dñi tui. **N**on ergo dedignetur homo vilis et
ignarus puluis et cinis futur⁹. se subdere et obedire hoī salubria sua-
denti: qm̄ angel⁹ obedit angelo vno nutu aliquid sibi inuenti. et sand⁹
gabriel missus a deo venit nunciare marie incarnationē xp̄i. **S**ed hoc
āplius mirādum est et oībus nobis p̄positum ad imitandum: q̄a deus
homini obediuit. seruiuit. et ad vilia et īfima se humiliter inclinavit:
ne alicui quātumcumq⁹ magno docto vel nobili graue sit obedire ma-
iori. aut eciam equali vel minori: cū xp̄ist⁹ hec oīa prius fecerit. **O**be-
diuit namq⁹ ioseph et matri relinquens templum et doctores vbi po-
terat habere fauorem et honorem: descenditq⁹ cum parentibus in na-
zareth et erat subditus eis: vbi multis amicis q̄ magnus esset māsit

diu incognit. **C**ertauerunt etiam fortiter contra hostes suos sacre virgines et uidue continentes: que seculi vanitates et carnis voluptates ac dyabolicas temptationes in etate puellari et sexu fragili vicerunt amore ihesu christi: orationibus vigiliis et ieiuniis insistentes. mundana consortia et colloquia inutilia vitantes. corpora sua castigantes. ab omni ornatu superfluo abstinentes: soli deo sincera mente et casto corpore placere cupientes. ad celestes nuptias per sancta desideria et interna suspiria cotidie se preparantes. deuotis meditationibus ymnis psalmis tamquam floribus albis thalamum cordis adornantes. contritione et confessione maculas conscientie lauantes: et ad celestis et inuisibilis sponsi preciam incessanter cum gemitu et ardenti amore anhelantes. **O** sacra trophea virginum: o fortia bella puellarum. viduarum et nobilium dominarum: que propter amorem celestis sponsi et angelice puritatis pulchritudinem seruandam. contempserunt nuptias terrenas. amicicias virorum. patrimonia parentum. solatia filiorum. conuiuia cognatorum: ornamenta vestium splendorem gemarum. copiam vasorum. anulos aureos. citharas argenteas. varias suppellectiles. cortinas sericas. sedes depictas. ministeria seruorum. comitatus ancillarum. organa musicorum: spectacula ludorum. et omnia delectamenta gaudiorum mundanorum: que offert et ostentat vanus et lubricus hic mundus insipientium oculis. **N**ec enim nichil profuerunt nec prosunt amatoribus suis: qui letantur in perituris et ludicris rebus fallacibus et doloribus plenis. **F**elix igitur caterua sanctarum virginum: que cuncta seculi huius gaudia et corporis ornamenta tamquam stercorea repudiare studuit pro vita eterna: et magis cum angelis et archangelis concupiuit beatificari in celesti gloria. **O** vere beatissima concio virginialis sexus. qui in suo gradu stabilis permansit: et usque ad sanguinis effusionem vicibus ac tyrannicis legibus contradixit. **I**deoque speciosissimas in celo coronas preciosis gemmis et margaritis ornatas: pro victoria certaminis sui a christo percipere gloriosa laude premeruit. **Q**uis etenim digne et sufficienter poterit explicare quales sepe angustias pertulerunt in corde: quales temptationes in carne: quales suggestiones demonum sentiebant in oratione: qui eas a castitate christi ad delectationes instigabant. **H**eu quanta consilia machina-

tus est sathanas p amicos suadentes? p matronas blandiētes. p mul-
tiplices q̄ derisiones et terrores vt seducerēt eas et traherent secum
per breues delicias ad penas infernales. Sed xp̄o auctore miserante
et iuuante nil valuerunt contra virgineas acies dyabolica figmenta?
nec hoīm impiorum clamores nec tyrannorum verbera: nec arma mi-
nancia mortes. **Q**m caritas xp̄i fortior omni armatura dignior oī ho-
nore. pulchrior oī decoze. suauior omni melodia: tam vehementer ar-
debat in virgineis cordib⁹ et femineis turmis signo crucis armatis?
vt nec ignes nec verbera. nec bestias nec carceres. nec famē nec mor-
tem pati timerēt: quaten⁹ firmam fidem et castitatis gemmā puro cor-
de et corpore perpetuo cū honore ī celis coronandā cōseruarēt. **H**ec
igit̄ beatorū martirum certamina. sanctorūq̄ cōfessorū longam et durā
abstinēciā. et precipue sanctarū virginū castimoniā. paciēciam ac per-
seuerāciam ad imitandū vobis proponē debetis: et ad resistēdū vicīis
et passionib⁹ virilit̄ vos armate. **H**ortor oēs ī caritate: vt p scuto luc-
taminis sanctorū suffragia non negligatis? ne ī tēptationibus vris de-
ficiatis: largiēte dño nr̄o ihesu xp̄o oīm bonorū remuneratore. Amen
Explicit sermo nonus. Incipit decim⁹. De varijs bellis et periculis
hui⁹ vite.

Caro concupiscit aduersus sp̄m. sp̄s autem aduersus carnē
hec enī sibi inuicē aduersant̄. **D**ilecti fratres superiori ser-
mone pauca de spūali sanctorū militia audistis: nunc con-
sequenter de diuersis bellis aliqua dicenda sunt. ad cauēdum laqueos
et dolos serpētis antiq̄? qui nequicia plenus tāq̄ leo rugiēs circuit
q̄rens quē deuoret: et specialiē contra nouellos milites xp̄i atrociter
fremit. **I**nuidet ei eis gloriā regni celestis: **N**ō ipse subito p superbiā
cecidit cum multis. **C**uius persuasione pestifera plures decipiunt̄? et
q̄nq̄ famosi viri in sciēcia et regimīe sublimati errauerūt vana gloriā
īfecti: qui hoīm amicicia tracti lapsi sūt et grauit̄ vulnerati. **C**auete
autē nouiter conuersi fr̄es a duobus precipue malis: scilicet a desiderī-
is carnalibus repēte irruentibus per quīq̄ corporis sensus? et a sup-
bia mētis per appetitū vane laudis: ne grām īterne deuotiōis pdatis

cum mercede eterne retributiois. **M**ilicia nra frs carissimi nō ē car-
nalis potencia: sed benigna oīm iniuriarum pro xpo sufferencia: non
secularis sapiencia: sed huilis obediencia: non corporalis commodi exq-
sitio: sed carnis afflictio: non laboris subtractio: sed pzaue & lectatiois
mortificatio. **S**i qritis q̄ diu durabūt bella ista inter carnē et spm̄. i-
ter dyabolū et hoīem. iter mundum et xpm̄: dico scdm̄ euangelium et
apl̄m: vsq; ad vltimum vite nostre terminum et seculi cōsummationē.
Dixit enī xp̄s ante passionis sue horā: tristis est anima mea vsq; ad
mortē. **E**t ad discipulos in vltima cena. **I**n mundo pressurā habebitis
Si me psecuti sunt: et vos persequent̄. **E**t ideo eos confortās ad paci-
enciā et perseverāciam: ait amicis de suo recessu grauatis. **N**ō turbet̄
cor vrm̄ neq; formidet̄: quia vado parare vobis locū: vt vbi sum ego
et vos sitis mecū. **S**ed iterim dum estis ī mundo teneatis pacienciā
p forti scuto: et verbū dei pro gladio acuto: et loriciā fidei in oī pericu-
lo. cōfido sp̄ in deo. **O**rem⁹ ergo fratres vt graciā et misericordiam
īueniamus in conspectu dñi nri ihesu xp̄i: doceatq; nos artē certan-
di contra passiones et vicia nra: que nos ipugnant et temptant qm̄
diu in carne viuim⁹ et corpus nutrim⁹. dicat vnusquisq; cum dauid ī
psalmo qm̄ dyabolo insidiante temptatur aliquo vicio: vel molestatur
ab hoīe pueriso. **D**ñe expugna ipugnātes me ne deficiam sub onere
quia sine te non valeo resistere nec sustinere. **Q**ui eī sepe tēptatur et
in tēptatione sua ad xpm̄ cito confugit et orat: per grām ei⁹ liberabi-
tur. confortabitur. et preualebit: multūq; proficiet in virtute paciē-
cie: et maiorē coronā pro forti certamine recipiet. **Q**ui autem raro ā-
nūq̄ tēptatur. nec proprijs nec alienis malicijs molestatur: hic ange-
lus potius dicendus est q̄ homo terren⁹. **H**ui⁹ habitatio veri⁹ in ce-
lo qrenda est q̄ in terra. **N**ā ibi summa pax et concordia: hic autem
pax rara brevis leticia: quies modica. turbatio frequens: grauis cura.
et incerta victoria. **N**on tamen desperādum est: quia pro nūmo labore
et dolore dabitur gaudium sine fine. **S**ed multitudinem bellozum et
hostium nostrorū fraudes: quis poterit enodare? **N**ullus nisi a deo illu-
minatus fuerit: et bene eruditus in scripturis sanctis. sicut paulus qui

ait. **N**on ignoramus astucias eius. Audite tñ pauca de bellis bonorum
et malorum ex diuinis libris ad cautelam et eruditionē vestrā: ut cau-
tiores semper sitis ad resistendū periculis malorum: et fortiores ad perse-
uerandū ī semitis iustorum. **P**rimū bellū īcepit per āgelos ī celo: qñ
lucifer per superbiam voluit alcius se extollere et assimilari altissimō: et
quasi ī propria virtute gloriari: et ī seipso singularitē delectari. **H**oc pre-
cepto ī superni regis palatio: scūs michael et angeli eius īdigne ferē-
tes arrogantiā superbiētis luciferi permoti sunt zelo iusticie: et eie-
cerunt omnes superbie ciues de finibus suis. **N**on enim debuit aliquis
angelorum quantūlibet magnus sup creatoris sui magnificenciam se eri-
gere: nec factus factori suo se equare: nec in decoze sapientie sue teme-
re gloriari: nec abuti donis altioribus a deo sibi gratuito collatis.
Quia ergo sathanas per tumorem superbie se nimis extulit vane glo-
riando. et sedem suam supra ceteros eleuando: iusto dei iudicio cecidit
de felici societate sanctorum angelorum in abissum inferni et carcerem
dampnatorum. **D**e quo saluator ad discipulos ait. Videbam sathanam
tamq̃ fulgur de celo cadentem. **D**e cuius terribili casu et irrecupabi-
li lapsu: beatus iohannes euangelista loquitur in apocalipsi dicens.
Factum est p̃elium in celo. michael et angeli eius p̃elabantur cum
dracone: et proiectus est draco ī terram. et angeli eius cum illo missi
sunt: et non est inuentus locus eorum ampli⁹ in celo. **E**cce quanta me-
ruit superbia dyaboli: qui proiectus est a facie dei celi ne videat glo-
riam dei. **Q**uam sine dubio consequi non poterit: qui in seipso voluerit
gloriari. **H**inc etiā ysayas manifeste de reproborum perdicione excla-
mat. **T**ollatur impius: ne videat gloriam dei. **C**ertissimo exemplo iam
patet q̃ maxime extollencia superborum deo displicet qui angelis sup-
bientib⁹ non peccit: sed et̃nis eos ignibus tradidit cruciandos omni
spe venie ablata. **H**eu q̃ seuera sententia superni iudicis. proici a io-
cūda facie diuine maiestatis et perpetue felicitatis: et sp cōburi acer-
rimis flāmis que non possunt extinguī aquis. nec remedijs mitigari.
Quapropter vnicuiq̃ formidandum est de tam seuelo dei iudicio in ā-
gelis superbientib⁹ eternaliter dampnatis: sed potius cum psalmista

confitendū et orādum. **N**ō veniat michi pes superbie. et man⁹ peccato-
ris non moueat me. **E**t iterum. **N**onne deo subiecta erit anima mea:
ab ipso enī salutare meū. **S**ecundum bellū incepit in paradiso pri-
mo hoīe formato: scilicet inter diabolum et hominem. iter euam et ser-
pentem. **N**am dyabolus iudens hoīm adhuc innocentē q̄ posset opti-
nere ascensum celi per obedienciam mandati: accessit ī specie serpen-
tis cum callida questione ad mulierem. quam nouerat infirmiozem et
viro molliozem: ac blandis verbis et astutis persuasionebus seduxit
faciliter sibi credentem: et dei p̄ceptum ī tali articulo non attenden-
tem. **S**ed p̄chdoloz homo bene a deo conditus et in optimo para-
disi loco positus: per trāsgressionem sacri mādati. perdidit īnocencie
statum et maxime quietis locum: ob vni⁹ vilissimī pomi morsellum.
Ideoz grauit̄ deū offendens mortis icidit sentenciam. et multā cor-
poris et anime meruit miserā: sicut iam veraciter nos oēs filij eue ex-
perimur patimur et dolem⁹: qui vicio originalis culpe inquinati cor-
rupti et quassati sum⁹. **I**n hoc bello vidus est homo tēptatus de po-
mo: qui dyabolica nequicia seductus et mortalis peccati veneno intoxi-
catus. multis vulneribus sauciatus ē: scilicet fame. siti. frigore. calore
labore. sudore. peste. languore. et mortis horrore. **D**eu ecīā paradysum
p̄didit et celum ob īobediencie culpam: per serpentis fallaciā et muli-
eris īsipienciā. **Q**ue nimīū credula verbis dyabolicis d̄cepta ē quīq̄
modis in quīq̄ sensib⁹ corporis: scilicet per auditū falsi sermonis. per
visum pulchri coloris. per tactū pomi noxialis. p̄ odoratū boni odoris
et per gustum dulcis saporis. **S**ed q̄ peius est gustato pestifero cibo.
decepit vlteri⁹ virum suū blandiendo et tradendo ei fructum illicitū:
sub pena mortis āb obus īterdictum. **H**oc autē malo temere perpetra-
to iratus est deus expellendo reos de paradiso voluptatis: de amenissio
et quietissimo loco toti⁹ orbis: et ad agēdam penitēciam detrusit eos
in huius mundi exilium tamq̄ in carcerem. ad manducandum panem
doloris et laboris: cunctis diebus vite eoz. cū vniuersis filijs poste ris
suis. ex eoz semine nasciturus. **I**stud bellum inter dyabolum et homi-
nem tam diu durabit: q̄ diu humanū genus versatur in terra. **E**t do-

nec compleat electorum numerus: non cessat malignus spūs persequi bonos sibi cōtrarios. **B**ed tñ plus et misericors dñs deus homini lapso cōpaciens: ait ad serpentē tortuosum. inuidiosum et maliciosum. **I**nimicicias ponā inter te et mulierē: et semen tuum et semen illius: xpm designans ex femina nasciturū: et gen⁹ humanum redempturum. **I**psa īquit conteret caput tuū: et tu īsidiaberis calcaneo eius. **E**x hñs verbis patet nequicia et maliciā diaboli contra nos: quia non est sibi credendum nec secum fabulandum. nec cum eo disputandum: quia callidior est oībus aīantibus in terra: et subtilior omnibus stidentib⁹ ī scolis et seculi negotijs. **C**auete nouicij caput serpentis. incipium tēptationis: latet sub herba virus serpentis: qui sepe venit et decipit puerū sub specie pulchri pomi intus fetentis. **N**on solum autem simplices et laycos decipit sed etiam doctos et magistros nominatos atq; claustrales: varias eis īgerens vanitates. **T**emptat quasi cotidie per quinq; corporis sensus: nunc per carnem alliciendo: nunc per spm eleuando: nunc per irā īdignando. **A**ut eī facit hoīes rixari propt̃ honores et diuicias: aut letari in delicijs: aut nimis trīstari ī aduersis et dampnis terrenis. **H**ec sunt opera dyaboli: qui cecidit per superbiam de altitudine celi. **I**pse fecit filios israhel murmurare propter laborē et penuriam ciborum ī deserto: persuasit iudeis sacrificare ydolis in templo deo consecrato. **I**pse tēptauit xpm tribus vicibus post longū ieiunū seinauit zizania inter triticum: iter apostolos traditorē: inter discipulos murmuratorē: inter dyaconos seductorē. inter fideles fidei persecutorem. **I**pse seduxit iudā per furtū: de furto traxit ad laqueum: de laqueo miserum duxit ad īfernū. **I**bi nulla est redemptio: nec vllum rīfrigerium. **H**eu oēs consenciētes sibi allicit ad peccandum contra deum et proximum: atq; post multa mala suadet perdere seipsum: negligere celū et diligere mundum. **Q**uis est qui monachum trahit ad seculū: et ad tumultus hoīm? **D**yabolus īsicator animarum. **Q**uis clericum de choro trahit ad forum? **D**yabol⁹ omnis boli artifex diuinum cultum īpedire cupiens. **Q**uis laicum conuersum de labore trahit ad ocium et fabulandum? **D**iabolus circuiens orbem vt inueniat aliquem foris vagantē:

50
et parū vel nichil pro cōi laborantem. Quis pigrum ī lēdo retinet?
ne suscitatus cito surgat? **D**yabolus claudens oculos somnolentis. ut
parum adhuc iaceat et sompnolencie sue satisficiat. **G**audet enim de pi-
gritante: et sepius tarde veniente. Quis discordias inter fratres semi-
nat? et suspensiones multas in eis generat? **D**yabolus pacis turbator.
litis amator. nequicie inuentor. mēdaci pater. veritatis obscurator.
dolositatis auctor. parialitatis suscitator. Quis docet amare delicias.
vitare labores. concupiscere honores? bene comedere et bibere. et or-
nate incedere? **D**yabolus incitator gula. commotor ire: castitatis pre-
dator. clericorum insidiator. monachorum temptator. virginum mo-
lestator. continentium impugnator. innocentium seductor. simpliciū
derisor. sapiencium subuersor. bonorum detractor. prauorum commen-
dator. deuotionis impeditor. dissolutionis procurator. **H**ec de bellis et
mille artibus ac fraudibus dyaboli innotuisse vobis non displiceat:
ut maiore cautelā et strictiorem custodiam cōtra quālibet eius temp-
tationē et suggestionem habeatis. Quia sicut a multis dicitur et fre-
quenter experitur. nūq̃ a malicia nocendi dyabolus cessat? nec alios
quiescere sinit. sed vbi ipse non venit: suos comites ad vexandum o-
miculas cristi mittit. q̃ si rapere nequeat et occidere prohibetur: ad-
minus eas ledere per terrores conatur. **E**t si aliquem vagantem vide-
rit et a bono opere vel studio aut oratione torpentē? ad hunc temp-
tandum liberius accedit: quia arma resistencia hosti incaute deposuit.
Tercium bellum dicitur intestinum litigium quod ortum est inter
carnē et spm̃? carne concupiscenti contra spiritum ex pena peccati: et
spū repugnante per rōnem contra sensualitatem. **H**anc rebellionem
primus homo in statu innocencie non senserat: quia spiritus dō subiec-
tus corporis vires rōnis freno quiete regebat. **I**stud autē bellum in-
testinum durissimū est: et molestissimum oībus nobis in carne corrup-
tibili et peccatrice generatis et natis. Quid namq̃ durius et molestius
vnicuiq̃ pacem desideranti? qm̃ cotidie bellare contra seipsum. niti cō-
tra naturam restringere fomitem: vincere cōcupiscenciam intus pru-
rientem? **O** serue dēi o miles xpī: audi consiliū bonum et vtile tibi.

ficite qđ incepistis. **T**unc ei pessim⁹ insidiator et ipeditor oīs boni dia-
bolus cito fugiet a vobis: cū fuerit contemptus et non auditus. **S**iqui-
dem cuncta eius susurria de mundo. de carne. de diuicijs. de gloria terre-
na: plena sunt veneno et fallacia. **M**ulti in senio iam plangunt: quia
in iuuentute tam fatue egerunt et deum offenderunt. **S**tate g⁹ et pug-
nate pro aīa vrā: in religione et congregatione scā. **Q**uidqđ ei mali
patimī in laborib⁹ et doloribus. in calorib⁹ et frigoribus. in vigilijs
et ieiunijs. ī abstinencijs a carnib⁹ et lacticijs. ī carēcia vini et po-
tus melioris pro vicijs extingendis et virtutibus acquirendis: h⁹ to-
tum cōputabitur vobis pro maximis lucris et p̄mijs in regno xpī:
super milia auri et argenti. et oīa desiderabilia mūdi. **Q**uid ei digni⁹
qđ esse amicū dei? **Q**uid felicius? qđ computare inter filios dei? **Q**uid
dicius? qđ habere partem in regno xpī? **Q**uid iocundius? qđ interesse
gaudijs angelor⁹? **Q**uid nobilius? qđ perpetue coronari ī p̄ncia dei et
aspectu oīm sanctor⁹? **Q** qđ delectabile et gaudiosum erit aīe agonizā-
ti et deū amanti. ab angelis ferri in celum: et cū lazaro quondā pau-
pere letificare in eterna requie. pro breui labore et modico dolore in
copore perpesto: pro vili indumento. et cibo min⁹ sapido. pro lectulo
duro et sompno sepius subtrāto: pro lacrimis effusis. et orōnib⁹ deu-
tis: pro meditationib⁹ sanctis. et alijs multis exercicijs bonis et lec-
tionibus sacris: in obediēcia et paciēcia cōsummatis. **O** scā obediēcia
et felix paciēcia p̄ xpō: que celi portā aperit morituro. **Q**uartū
bellum vocat⁹ domesticum duellū: qđ ortum est īter duos fratres ger-
manos. durum nimis et perniciosum: diabolo īstigante et īuidia ar-
descēte. **N**am sicut legit⁹ in libro genisi natis duobus adē filijs. īui-
diosus cain surrexit aduersus abel fratrē suū. iustū et deo dilectum: cu-
i⁹ munera deo accepta narrantur. **N**ō in ira furoris crudeliter permo-
tus. quasi lupus rapax contra agnum pium desēuit: et innocentem fra-
trem suum meliorem se occidere studuit: non veritus deum. nec paren-
tes contristari erubescens: sed p̄teruo animo accensus man⁹ suas noxi-
as extēdit: et p̄im⁹ inter hoīes homicidū perpetravit. **E**x hīs duob⁹
fratrib⁹ litigantibus inceperunt multe discordie et p̄cialitates inter

hoies: in diuersis regionibus et locis. in ciuitatibus et villis. per primatu
et diuicias inuicem altricantes. Ex hac occasione crescente ubique emu
latione accidit etiam persecutio prauorum contra vitam bonorum. sicut sacre
historie indicant sanctorum: et diuerse cronice continet gentilium et christi
anorum. que tractant copiose de bellis troianorum. romanorum. regumque
multorum et diuersorum populorum. Sicut fuit ab initio mundi inter fili
os adam lis et guerra. zelus et contentio: et precipue inter auaros et ambi
ciosos pro trenis habendis et ampliandis: sic adhuc litigant in diebus
istis hoies pro perituris rebus et honoribus vanis. Et timendum quod etiam
post nos ista durabunt: donec dominus ad iudicandum omnes fines terre
in nouissimo die manifeste aduenerit. Tunc enim christo apparente in ma
iestate sua et gloria: reddet unicuique iuxta opera sua. Tunc cessabunt
omnia iurgia et impiorum bella: et tolletur de regno dei omnia scandala.
Tunc tacebunt ora loquacium iniqua: et gaudebunt ossa sanctorum humi
liata. Tunc audietur ab ore iusti iudicis una finalis et irrevocabilis
sententia: Ite maledicti in ignem eternum: et venite benedicti patris mei
possidete regnum ab origine mundi vobis preparatum. Interim vero quod diu
generatio preterit et generatio aduenit: mixta sunt omnia in terra nostra.
Spinis et tribulis plena. Nunc assunt leta nunc tristitia: nunc fames cru
ciat. nunc sitis exurit: nunc timor decit. nunc spes erigit: nunc labor fa
tigat. nunc quies recreat: nunc sanitas delectat. nunc languor debili
tat: et post modicum tempus mors imminens omnia pulchra et iocunda
consumit. In omni igitur loco statu et ordine inveniuntur boni cum malis
permixti: benigni cum proteruis. humiles cum superbis: pacifici cum iracu
dis. deuoti cum dissolutis: verecundi cum audacibus. taciturni cum loqua
cibus: sobrii cum gulosis. seruidi cum tepidis: studiosi cum pigris. interni
cum externis: simplices cum astutis. veraces cum dolosis: prouidi cum neg
ligentibus. docti cum ignaris: prudentes cum fatuis. validi cum infirmis
stabiles cum inconstantibus. modesti cum discordantibus: et sic de aliis
multis viciis et moribus hominum bonorum et prauorum. iuxta illud ysaie pro
phete. Habitabit lupo cum agno: et pardus cum hedo accubabit: vi
tulus et leo. et ovis simul morabuntur: et puer paruulus minabit eos.

Fuunt autē hec oīa tam prospera q̄ aduersa cum bonis et malis simi-
liter in hac vita permissione diuina: ad ostendendum occulta iudicia dei
in oībus vīs suis: vt probent̄ elcī et purgentur deuoti per malos: et
non superbiant de bonis sibi collatis. **V**iuunt mali cū bonis. vt p̄ exē-
pla bonorū prouocentur ad emendationē morum suorum: et nō habe-
ant excusationē per ignoraciā bone vite et discipline: quam vident in
bonis sibi coniunctis. **Q**uidam valde iconstantes sunt: et cito mouen-
tur ī odium vel amorē ex leui verbo vel facto alterius. Ridēt pro le-
ui fabula: et pro musca volante irascuntur. **Q**uidam pro recreatione q̄-
runt hoīes: vt amittunt deum et sanctos. **N**on est paruum dāpnū: p̄-
dere deuotionis grām per multiloquium. **Q**uidā de aliorum malis lo-
quunt̄: et suos defectus emendare negligunt. **Q**uidā de futuris bellis
terrarū preloquunt̄: sed melius esset q̄ de bellis contra vicia cogitarēt
et qualiter illa vincerent. **S**i eterna bona et mala ad cor trāsirent:
oīa temporalia citius euanescerēt. **Q**ui de mundo sunt de mūdo loquū-
tur: et q̄ xp̄m diligunt et de celestib⁹ cogitant: et alijs celestia que a-
mant libenter denunciant. **S**tulti stulta et vana referunt: et leues
corde libenter leuia audiunt: bonum est ergo de friuolis rebus et īcer-
tis euētib⁹ tacere: et deo oīa occulta iudicia sua cōmittere: sine cui⁹
prouidencia nec folium arboris cadit in terra. **N**ec sine causa iust⁹ p̄-
mit̄: nec pauper spoliatur: nec innocens occiditur. **N**emo de deo iuste
conqueri habet: quia omnia iuste sapienter et prouide disponit: licet
homo vias iusticie eius non comprehendat. **Q**ui ei spem suā ī deo fir-
miter ponit. bene stat et nō vacillabit: qualitercūq; res ī mundo trā-
seunt. **N**ō ergo lites et bella inter hoīes. **N**onne ex cōcupiscencia car-
nis et superbia spūs. **R**adix ei oīm malorum cupiditas. **Q**ue si refre-
nata non fuerit: ad innumera mala perducit. **C**um enim desiderata bo-
na negantur. aut habita subtrahuntur: fit animus tristis. exurgit la-
tens passio litis in corde: et indignatio apparet in vultu. et vox dura
erumpit ab ore. **I**n nobis ergo est materia litis et discordie fomes:
scilicet cupiditas rei. amor habēdi. timor perdēdi. dolor boni amissi.
Malus vero et impaciens plus nocet sibi q̄ alijs: et magis lecitur

a seipso intus. q̄ ab alijs foris. **O**is passionatus on⁹ sibi ipsi est et tur-
batio cordis: vbiq; fuerit siue sol⁹ siue cum alijs multis. **C**ōtinua
et domestica lis nr̄a hec ē quia caro nr̄a non est subiecta spiritui sc̄m
rectā rationē bene viuendi: nec ip̄s p̄fede subditus est deo: secundum
oēm voluntatē suam. sibi soli intime placendi hic et in eternum. **S**ed
diabol⁹ maliciosus quiescere nescit: et vbi ipse non venit nuntium oc-
culte mittit: vt pacē aliorum turbet. aut callide decipiat. **A**ut ei a bō
no retrahit. aut ad malum incitat: aut falsa pro veris suggerit: aut de
veris dubium facit. **S**ed fallitur qui sibi credit. **Q**uid aliud habet a-
gere? q̄ per mundum discurrere et hoīes temptare. et bonos vexare.
Sed q̄ in deo confidunt. et ad orationē cito recurrunt: oīa cōsilia ei⁹
tamq̄ araneorum tela xp̄o iuuāte dirumpere p̄nt: et in nullo timere
debent minas malorum. **N**emo securior a laqueis temptationum q̄ ve-
rus humilis. perfecte obediēs. et pauper peregrin⁹: qui nil commodi
tp̄alis querit: nec bona mundi cōcupiscit. **Q**uis est hic et vere laudabi-
mus eum? **O** quā laudabilis virt⁹ huilitas: que laqueos diaboli eua-
dit oēs. **Q**uā preciosa et decoꝝa virtus castitatis: que carnis illecebras
vicit cum oībus mundi pompis. **M**agna virtus paupertas sp̄otanea:
qua emitur celum sine pecunia. **N**obilis virt⁹ paciēcia: per quam vin-
cuntur oīa mundi aduersa. **S**ublimis virtus ebediēcia cui sepe obe-
diunt elemēta et q̄ vident hoī impossibilia.

Exemplū ebediencie.

Fuit deuota q̄dam p̄iorissa in ordine regulariū quodā tpe ex
febris valde ifirma. **C**ui⁹ dolorib⁹ vna iuuenula soror cōpa-
ciens: etiā lacrimas fudit. **Q**ue secrete intrauit chorū prosterbens se
an reliquias sanctorū. orans obnix vt mater conualesceret. et ipsa p̄
ea febꝛicaret. **E**t statī factum est ita. **N**am oratione cōpleta iuuecu-
la cepit egrotare. et p̄iorissa eodem die et deinceps reconualuit. **A**udi-
ens autē m̄r p̄ssima iuuenulam infirmari. vocauit eam querens ab
ea quid egisset aut comedisset. **Q**ue respondit. **N**ichil mali comedi.
Sed cogitavi et rogavi dominum q̄ melius esset vt ego pro vobis i-
firmarer: et vos sana essetis. **T**unc deuota mater cū bona fiducia quā

in deo habuit ait. Expte dei precipio tibi per obediencia: vt amplius non egrotas. Quay preces deus exaudiens dedit vtriusq salutē ad sci nois sui iuocationē laudem et honorē. Amen.

Exemplū paciencie.

Quidam frater interrogauit quēdam peregrinū de longe veniē tem dicēs. Dic m bone aīce: quid boni in uia audisti et vidisti? Respondit. Pacienciam pauperum audiui a multis satis laudari: sed a paucis vidi imitari. Quid plura? Ait inter delicias cōperi spinas iter honores vidi dolores: et inter diuicias inueni frequenter lites et curas magnas. Est ne aliquis liber ab hīs malis? Ait tristis. Pauci admodū in dieb9 istis. Et si plures sunt: ignoro. Beati igitur religiosi qui sciunt pauciorib9 contentari: et a nemine honorari cupiunt. nec laudari. De9 enim erit merces eoz. Nam raro michi talis occurrit q de proprio dampno non doluit: vel de proximo suo non est conquest9. Verūtamen si est alicubi pax in hac vita speranda: tunc eam verus humilis habet: qui iniurias patienter sustinet et tacet. Qui vult ergo habere pacem et bonā conscienciam: relinquat pro amore dei voluntatē suam: et discat paciēter ferre iniuriā et hoīm despectiōē. Sic enī xpūs fecit portando p nobis ignominiosam crucē: et obediēdo patri vsq ad mortem.

Explicit scōa pars sermonū ad nouicios regulares.

Inciunt tituli tercię partis eozūdm sermonū.

De cruce cotidie tollenda in religione assumpta.	i
De veneratione et cōmemoratione btē marie virginis.	ii
De laude dulcissimi nois ihesu et dulcissie matris ei9 marie.	iii
De deuoto seruicio btē virginis et recordatione nois ei9.	iiii
De dolore et consolatione btē marie virginis.	v
De excellencia meritoz et de priuilegijs btē marie virginis.	vi
De tribus speciosis vestib9 btē agnetis virginis.	vii
De aurea corona in capite btē agnetis virginis.	viii
In dedicatione tēpli. de quib9 luminari9 tēpli.	ix

De ornamento et moribus ministroz in templo dei.
De quatuor condicionibus ad edificationem et decorem domus dei p-
tinentibus.

Expliciunt tituli.

Incipit pars tertia sermonum fratris thome kempis ad nouicios regu-
lares. sermo primus. de cruce cotidie tollenda in religione assumpta.

Ihesu autē absit gloriari: nisi in cruce dñi nostri ihesu
xpi. Dilecti frēs beatus paulus celestiu secretorū contē-
plator eximi⁹ ostendit nobis in predictis verbis scē cru-
cis rectam viā benevivendi: optimā doctrinā aduersa
patiēdi: firmissimā scalā ascendendi ad celū p iudicissimū scē crucis sig-
nū. Hec ei ducit amatores suos i regionē eterne lucis: eterne pacis. e-
terneq beatitudinis: quā mund⁹ dare nō potest. nec diabolus auferre.
Horet hūana fragilitas pati paupertatē. abiectiōē. vilitatē. esuriē
laborē: dolorem. angustiam. derisionem. que sepe contingunt: et hoīem
grauant et cōturbant. sed hec omnia simul iuncta a deo nobis dispēsa-
tiue trāsmitta salutarē fabricant crucē per multiplicem penam: et ve-
ris cruciferis crucē suam tollentib⁹. aperiunt celestis regni portā. cer-
tantibus preparāt vite palmam: et vincentib⁹ dant eterne glorie coro-
nā. **O** vere btā crux xpi. q regem celozū portare meruisti: et toti
mundo gaudiū salutis attulisti. **P**er te demones fugant. infirmi curā-
tur: pauidi confortant. viciosi mundantur. pigri excitantur: superbi
hūliantur. duri compunguntur: et deuoti fletibus irrigant. **B**eati qui
passionē xpi cotidie recolunt: et crucem suam post cristum baiulare cō-
cupiscunt. **H**abent nūc boni et religiosi fratres sub obediencia stātes
in cotidiana afflictione corporis et in resignatione proprię volūtatis
crucē foris asperā et amaram: sed intus dulcedine plenā: propter spem
eterne salutis. et diuine consolationis affluenciam tribulatis corde p-
missam. **Q**uā si continue non sentiunt. aut tardi⁹ influere percipiunt.

longanimiter tñ expectare debēt: et diuine voluntati se resignare. **N**ā ipse melius nouit tempus miserendi et modum tribulatis subueniendi: sicut medicus artem curādi: et magister periciam regendi. **H**abēt interni baiulatores crucis magnā confidenciam et gloziandi causam in cruce ihesu xpi: quia non de suis meritis et operib⁹ cōfidunt et saluari p̄sumūt: sed de misericordia dei et meritis ihesu xpi pro pccis nostris crucifixi: i quē fideliter credunt: et corde diligunt: quē ore cōfitentur laudant predicant. honozant et benedicunt. **S**olet de⁹ familiares amicos suos per crucē sanctam probare ut⁹ vere an fide eū querāt et ament: et si mandata eius p̄fecte custodiant. **P**recipue tamē probantur per tollerāciam iuriarum et subtractionē consolationum internarum: per mortē amicorum et dāpna rerum: p dolores capitis et lesiones membroy: per abstinenciā ciboy et asperitatē vestium: p duriciā lectuli. et frigora pedū: per longas vigilias noctis et diurnos labores: per oris silentium et correptionēs p̄sidentū: per vermes mordentes et linguas detrahentes. **I**nter hec tñ consolant⁹ per deuotā meditationē dominice passionis: sicut multis deuotis i secreto cōpertum est. **R**ēpe istoy est gustare absconditum mel de petra: oleumq⁹ miscbie stillans de benedicto ligno scē crucis: cuius sapor optimus. odor suauissimus. tactus sanissim⁹. fructus felicissimus. **O** vere dignissimū et p̄ciosissimum lignū vite: in medio ecclesie plātatum. pro medicamē aīe. **O** ihesu nazarene crucifixe: tu peccatoy vincula soluis: sanctorum aīas liberas. superborum colla hūilias: p̄auorum potenciā cōteris. fideles cōfortas: incredulos fugas. pios eruis: duos flagellas. aduersarios deprimis: elisos erigis. oppressos eripis: nocētes percutis. innocentes defendis: veraces diligis. mēdaces odis: carnales despicias. spirituales respicias: ad te venientes suscipis. ad te fugientes abscondis. **T**e inuocantes exaudis: te visitantes letificas: te q̄rentes adiuuas: ad te clamantes confortas. **T**e honozantes honozas: te laudātes laudas: te amantes amas: te adorantes glorificas: te benedicentes benedicis: te exaltantes exaltas. **T**e respicientes respicias: te osculantes oscularis: te amplectentes amplecteris: te sequentes ad celū pducis. **S**ed ve amato

toribus mundi qui vestigia xpi non attendunt: nec per viā scē crucis
ambulāt: sed ad sua desideria complenda aurum et argentum congre-
gāt: que secum ferre nullaten⁹ possunt. **De** supbis et magnis ī oculis
suis: qui huilitatem deuotorum spernūt: simplicitatē derident: pauper-
tatem miseriam vocant. obedienciam puipe dunt: pacienciam a se re-
pellunt. castitatem male custodiunt: et crucifixo contrarie viuunt. **De**
delicatis et curiosis. qui carnem suam nimis fouent et foris vestibus
ornant: et aīam suam negligunt et peccatis maculant. **De** auaris et ā-
biciofis: qui pro terrenis bonis et honoribus multum laborant et se-
pe litigant: et pro celestibus bonis et eternis gaudijs parū agere et
pati pnt. Ideo terrena frequenter subito perdunt: et celestia nō acq-
runt. Nemo eī potest hic gaudere cum seculo: et ibi regnare cum xpo
pro nobis crucifixo. **N**on est seruus maior dño suo nec discipulus me-
lior magistro suo: quem oportebat pati crucem et ita intrare in glo-
riam suam. **E**t certe post breuissimā vite huius gaudia: sequuntur e-
terna lamēta. **E**t tunc duriter cruciabuntur in igne et sulphure: qui
modo edunt laute et habundē: et bibunt vinū cum risu et dulcedine.
Nisi enī ait dñs penitenciā egeritis: oēs simul peribitis. **S**unt homi-
nes mortales qui suam fragilitatē non considerant. nec vilitatem luti
vnde facti sunt cogitant: sed de nobilitate generis sui gloziantur: de
diuitibus parentibus intumescunt. de scienciā et arte sua inflantur: de
fortitudine et pulchritudine presumunt: de regimine et prelatura ex-
ultant. de ornatis et varijs vestibus se eleuant: de noticia et fama no-
minis sui letantur. de visitatione amicorum consolantur: de priuati-
one sui honoris tristantur: de aliorū felicitate et p̄mōtione sibi con-
trarioz torquentur. **S**ed heu hec omnia diligēter īspecta et veraciter
pensata: vana sunt. nec aliqua reputatione digna: quia subito casura
et in nichilum rebitura. **O**mnis quippe caro fenū: et oīs status mundi
tam q̄ flos agri cadit. arefcit et putrescit: ac si nūq̄ hic ortus fuisset
Sunt et alij multi vanis ludis intenti. crucis cristi signo contra-
rii: et a sanctorum societate moribus et actibus valde remoti. **Q**ui q̄si
īnsani gaudent in varijs mundi spectaculis. in psalterijs et citharis.

in tubis et organis: currunt et saltant pedibus. plaudunt manibus: cantant vocibus. rident dentibus: et pre leticia cordis vix se capiunt in gestibus corporis: quia summum bonum suum constituunt in ludis et gaudiis presentibus. Quod si durable et deo acceptabile esset: multum desiderabile et laudabile foret. Sed heu quod maxime falluntur homines tam reges quam principes populi: letantes in vanitatibus istius seculi. Nam vanitas omnis homo vivens tamquam umbra fugiens: et ros mane pertransiens. O quam longe sunt isti a summo bono. a dulcedine dei. a melodibus angelorum: a semitis iustorum. a sanctitate religiosorum: et a spiritali gaudio devotorum. Veniet veniet cito mors super eos antequam sciant. qui modo letantur quasi securi essent: et cessabit omnis ludus et cantus in domibus eorum et plateis. Et gaudebunt pauperes infirmi et huic mundo despecti cum omnibus veris cruciferis amatoribus christi: qui carnem suam crucifixerunt cum vicibus et concupiscentiis in hoc mundo: ne cum impiis dampnentur in iudicio futuro. De etiam vagis et dissolutis monachis: solo nomine et habitu religiosi: qui crucem suam cum murmure portant et inuite obediunt: cellam male custodiunt. silentium leuiter fragunt: labores fugiunt. orationes breuiant. fabulas prolongant: ad exteriora proueniunt. ad interiora pigri: ad cogitandum bona torpidi. ad pensandum mala procliuui: ad edendum et bibendum alacres. ad ieiunandum tristes: ad increpandum faciles ad sustinendum debiles: ad honores cupidi. ad humilia verecundi: ad rigorem discipline auersi. et ad laxiora semper inclinati. Sed heu pie deus quam filii huius seculi prudentiores sunt et feruentiores in terrenis acquirendis. augumentandis et conseruandis: quam filii lucis et serui sancte crucis. per virtutibus colligendis et vicibus extirpandis. Utinam omnes scirent et intelligerent quam delectabile est deuotis exercitiis intendere scripturarum archana perscrutari: verba christi et opera meditari. sepe legere sepe orare. lecta et audita masticare: beneficia dei cotidie recolere: pro omnibus bonis datis et creatis etiam pro minimis deo gratiari: ad meliora semper tendere. ad celestia suspirare: et omnia terrena ex corde elongare. O quam sanctum est in cauta custodia cordis stare: euagati

ones per feruidas orōnes et puras meditationes excludere ymagina-
tionem mundi per ymaginem crucifixi vincere: temptationes diaboli
cum sancta cruce clavis. et lancea repellere: motiones carnis spinis et
flagellis acutis extinguere: iniurias illatas patienti aīo ferre. dampna
et vituperia pro lucro anime reputare: et omnia grauamina presencia
pro amore cristi leuissima ponderare. **H**ec enim et similia attente co-
gitare et niti exercere est crucem tollere: et in cruce xpi et non in
carne gloriari. **E**x dulci namq; ligno crucis. dulcis odor celestis gra-
cie effluit: qui cuncta seculi gaudia repellit. carnis delectamenta extin-
quit: cordis elationem premit. interne consolationis munera tristib;
affert: iniuriam patientibus fortitudinem prebet: anxios animos va-
riis modis verbis cristi et exemplis quietat. **¶** **O** religioso frater q̄-
re contristaris et conquereris de grauitate crucis tue in vigilijs lon-
gis. in ieiunijs multis. in labore et silencio. in obediencia et stricta dis-
ciplina: que pro profectu tuo et anime salute a sanctis patribus sunt
deo inspirante utiliter instituta: quatenus per ista secure et prudenter
incedas: qui teipsum bene et virtuose regere nescis. **P**utas q̄ tu sine
cruce et dolore ad regnum celorum intrabis pre omnibus sanctis:
quod xpus non potuit nec voluit. nec aliquis ex carissimis amicis et
sanctis ei⁹ impetrauit. **N**am ipse dixit. **O**portebat pati cristum: et ita
intrare in gloriam suam. **E**rras plane in estimatione tua: nec atten-
dis vestigia xpi tibi ostensa: qui per crucem ex hoc mundo transiit
ad patrem suum celestem. **I**nterroga quemlibet de victoribus et cele-
stis regni ciuib⁹: quō venerit ad hanc gloriam dei perpetue possiden-
dam. **N**onne per crucē et penā? **E**ya dilecti frēs tollite iugū dñi sup
vos amantibus suauē et leuē: amplectimini desideranter crucem sanc-
tam omnibus virtutibus floridam. celesti vnctione plenam: ut perdu-
cat vos sine errore cum spe glorie in vitam eternam. **Q**uid vultis ā-
plius? **H**ec est via et non alia: via recta via scā. via pfecta: via cristi
via iustorum. via electorū saluandorum. **A**mbulate in ea. perseuerate ī
ea. sustinete in ea. uiuite in ea: morimur in ea. expirete in ea. **C**ruce cristi
vincit omnia dyaboli machinamenta: crux ad se trahit omnium fide-

lum corda: crux delet oia mala. et confert nobis oia bona: per ihesum
xpm qui pependit et mortuus est in ea. **N**on est aliqua armatura tam
fortis nec sagitta tam acuta et terribilis contra diaboli potenciam. et
sauciam. quam sic timet sicut signum sancte crucis: in qua filium dei
suspendi fecit et occidi: qui innocens fuit et ab omni macula purus. **V**
vere beata crux xpi oī hōre dignissima. omni amore āplexanda. amanti
bus levis ad portandū onera. tristibus solaciofa ad sustinendum ob
bria. penitentibus benigna ad dimittendum debita pro omni offensa
Hec est sanctis angelis valde honorabilis: hominib9 multum amabilis
demonibus nimis terribilis. despecta superbis. accepta humilibus: aspera
carnalibus. dulcis spiritalib9: incipida stultis. affectuosa deuotis. affa
bilis pauperibus. consocialis peregrinis. amicabilis afflictis. consolator
bilis infirmis. confortabilis morituris. **R**econdite ergo omnia sacra
ihesu vulnera in secretario cordis vři: que super omnia aromata sapē
unt aīe deuote ī meroze existenti: nec solaciū foris ab hoīb9 querēti
Pensate etiam dolores beate virginis matris ihesu stātis iuxta crucē:
q̄ multas tunc lacrimas cum intima cōpassione effudit cū multis fe
minis secum plorantibus: vt et ipsa memoz sit vři in angustiis vris.
Sequimī xpm per passionē suam et crucem ducentē ad eternam req̄
em et lucem: quia et si modo estis socij tribulationis: eritis postmo
dum cū eo socij mense celestis et perpetue exultatiōis. **P**lātate in
ortulo memorie vře arbozem sancte crucis: contra oēs mortiferas dia
boli suggestiones medicinā virtuosam proferentē. **H**uius ei nobilissimē
et felicissime arboris radix est humilitas et paupertas: cortex labor
et penitencia: rami misericordia et iusticia: folia veritas et doctrina:
flores honestas et pudicia: odor sobrietas et abstinencia: pulchritu
do castitas et obediencia: splendor fides recta et spes firma: fortitu
do magnanimitas et paciencia: longitudo longanimitas et perseuerā
cia: latitudo benignitas et concordia: altitudo caritas et sapiencia:
dulcedo amor et leticia: fructus salus et vita etna. **B**ene ergo et dig
ne in scā ecclesia de sancta cruce cantatur: quia nulla silua talem pro
fert arbozem frōde floze germine plenam. **S**ed nec in ortis salomo

nis inuenitur species talis nec herba tam valens pro medicamine ois languoris: sicut arbor sancte crucis proferens aromata diuine virtutis ad reformationem humane salutis. **H**ec est arbor fecundissima super omnes arbores paradisi benedicta: ramis pulcherrimis extensa. folijs virentibus ornata: fructibus vberimis per mundum dilatata: altitudine tangens celos: profunditate penetrans inferos: latitudine ambiens montes et colles: magnitudine implens orbem terrarum: fortitudine vincens impios reges et fidei persecutores: pietate attrahens debiles. suauitate sanans peccatores. **H**ec est vitis deifera. oliua fructifera: dulcis ficulnea foris aspera. intus melliflua: in domo dei plantata. in humilitate radicata. in paciencia probata: in obediencia consummata. in caritate confirmata. **H**ec est palma preclara digne christifera vocata. humero ihesu baiulata. in monte caluarie alte leuata: a iudeis contempnata. a gentilibus deturpata: ab impijs exprobrata. a perfidis abnegata: a fidelibus lamentata. a pijs implorata: a deuotis multum amata. a religiosis summe venerata. **H**ec constantino imperatori celitus est ostensa: a sancta helena regina diligenter quesita: et cum magno gaudio inuenta. **H**ec ab eodem nobili cristicola fuit amozose amplexata. lacrimosa facie irrigata: et labijs puris affectuosissime osculata. **H**ec iam deo mirabiliter disponente in multis locis signis emicat et virtutibus: hec a regibus et principibus mundi. ab omni clero et populo adoratur queritur et honoratur: et pro omnibus plagis et contumelijs ab impijs sibi factis a cunctis christi fidelibus ampliori deuotione colitur et celebratur. **U**ttamen ex occulto dei consilio et prouidencia: hec omnia pro salute mundi gesta sunt et ordinata. **H**ec animam deuotam pie compassionis affectu sepe compungunt: sepe lacrimari facit cum ymaginem crucifixi aspicit: sepe cor amantis conuulnerat: cum christum pro se vulneratum pensat. **B**eatus homo et fidelis seruus ille: qui sacra ihesu vulnera in corde suo iugiter portat: et quicquid aduersitatis sibi obuiat. de manu dei hoc accipit et pie sustinet ut crucifixo saltem in modico conformis fiat. **D**ignus namque est a christo visitari et consolari: qui se studet passioni eius in vita et in morte plene conformare. **H**ec est via sancte crucis. hec doctrina nostri sal

uatoris. hec sapiēcia sanctorū. hec regula monachorū. hec vīta bonorū
hec lēcio clericorū. hec meditatio deuotorū. xp̄m huīliter imitari. pro
xp̄o mala pati. pro dulcibus amara sumere. honores spernere. cōtemptū
equanimiter ferre. a delectationib⁹ p̄auis abstinere. occasiōes viciozū
fugere. dissolutiōes vitare. pro defectibus p̄oprijs et alienis gemere.
pro tribulatis et temptatis orare. pro benefactoribus grācias agere.
pro aduersarijs vt conuertant⁹ supplicare. bene agentib⁹ congaudere.
iūriā patientibus condolare. indigentibus subuenire. alta non appē
tere huīlia eligere. simplicia diligere. sup̄flua resecare. paucis conten
tari. pro virtutibus laborare. contra vicia cotidie certare. carnē ieiū
nio domare. sp̄m oratiōe et lēctione roborare. hūanam laudem refuta
re. solitudinē querere. silentium amare. deo vacare. ad celestia suspira
re. omnia terrena ex corde vilipendere. nil p̄ter deum sibi solaciosum
reputare. **I**ste potest cū b̄to paulo apostolo dicere: quia in viuere xp̄s
est et mori lucrum. **E**t itez. **G**loriari me oportet in cruce domini mei
ihesu xp̄i: per quē mundus iste michi crucifixus est et ego mundo. **O**
religiose monache et sectator artioris vite: noli ab assumpta cruce in
ordine recedere. sed sustine et porta crucem vsq; ad mortē: et iuenies
eternam requiem celestē gloriā et honorē. **Q**uā aliqua tribulatio tibi
aduenit tunc xp̄s cū cruce tibi obuiat: et iter ad celeste regnū quo p̄
gere debeas ostendit. **S**i quis autē gloriat⁹ et sperat in diuicijs et ho
noribus hui⁹ mundi vere decipit: et nichil ex oībus secum portabit. q̄
in mundo amare consueuit. **Q**ui vero in cruce xp̄i gloriat⁹ et oīa p̄ter
ter xp̄m cōtēpnit: hic itez a xp̄o in p̄nti consolabit⁹: et ī futuro celestibus
bonis replebit⁹: ac sine fine cū xp̄o et oībus sc̄is felicissimē gaude
bit. **Q**ue nobis prestare dignet⁹ ihesus xp̄s p̄ nobis ī cruce passus et
mortu⁹: cui eterna laus et gloria in secula seculorū. **A**men.

Exemplū de sc̄a. cruce.

Hic apud nos laycus quidam nicolaus petri nōtatus: ex p
tribus hollandie natus. **H**ic deo inspirate cū esset carpenta
rius bonus statuit in animo seculum relinquere: et monasterium n̄m

intrare. Cū ergo solus esset in via et monasterio appropinquaret: dia-
bolo insidiante et tēptante cepit anxari et multum formidare: nesciēs
quid sibi obesset in bona via sole adhuc clare lucente. Stans ergo et
deliberans se quid ageret. cum nullū adesse cerneret: cepit cogitare q̄a
forte diabolus eū impedire vellet: ne ulterius ad monasterium proce-
deret. Circūspiciens g̃: hīc inde vidit a longe quasi nigrā nubeculā de
terra ascendere. et paulatī in altum exrescere: et quasi a vēto agitante
moueri. Perterritus itaq; valde et coniecturans quia sathanas iter ei
impedire niteretur ne propositum suum impleteret: statim eleuata manu
sanctę crucis signum fecit: et salutari signo frontem armavit. Sicq;
abiecto timore et forti fide confortatus: frontē iterum cruce signans
viriliter pcessit. Quo factō diabolicū illō fantasma virtutem scē cru-
cis non valens ferre. quasi sagittam acutam contra se missam deuītās
avia declinauit: moxq; tāq; fumus euanesceus ex toto disparuit. Tūc
q; multum letus effectus monasterium nostrum in honore sanctę agne-
tis virginis dedicatū constanter intravit: q̄b tunc temporis in magna
paupertate inceptum paucis cognitum fuit. Hic postmodū multis ānis
superuiues ad honore scē crucis oībus feriis sextis ieiunauit: et eciā
tpe messis magnis laborib; fatigatus nūq; scē crucis ieiuniū soluit:
sed propositū suū q̄b bene incepit constantissime terminauit.

Aliud exemplū.

Et dicit q̄dam soror conuersa margarita noīe deo deuota in ordi-
ne regulariū sororum: que officio coquine deputata tamq; fide-
lis martha: xp̄o et sororib; buīliter seruire studuit q̄diu potuit. Qua-
dam igitur vice posita erat patella olei super ignem qui ardebat: ipsa
vero operi intenta non longe distabat. Cūq; cerneret oleum nimis e-
bullire et in altum spumas ei; ascendere: timens illud effundi et igne
cōsumi: citius ad focum cucurrit. Et factō desuper sanctę crucis signo:
mox tumor spume ad yma cecidit: ac si aquam frigidam inieciisset. Q̄b
focia ei; videns mirata est: et alijs postea hoc factum reuelauit.

Exemplū aliud.

Mulier quādam cāpensibz ibat ad forum ciuitatis: vt sibi et do-
mesticis suis modicum lactis emeret. **C**emptionsē antē scā ad
domū redire festinabat: tenēs ī manu anforā lactis quā secum tulerat.
In via ergo posita cupiebat de lacte bibere: et inclinans se reledit sup
terrā. **A**cepta itaqz in manu āphora. fecit desuper signum scē crucis
anteqz biberet. **S**tatiqz amphora īferius crepuit: et lac in terrā ruens
vberti effluxit. **Q**uo viso nimis exterrita surrexit: et perpēdens quid
miri sibi accidisset: pnti signo virtutem lacte crucis patēter agnouit.
Quidam autem rem gestam audientes: dixerunt. **F**orte nisi hec mu-
lier signo sancte crucis se signasset: diabolum cū lacte ībibisset. **B**onū
est ergo cibum ac potū prius signo scē crucis bndicere: ne aliquid no-
cium hōi ex vicio gule contingat: per quā diabolus multo sepius temp-
tat et captat.

Aliud exemplū.

Duo frēs religiosi habita licencia ibāt pariter non lōge extra
monasterij portā: post horā reuersuri ad cellam deuotionis a-
micā. **D**um ergo fabularent adinuicem de diuersis sibi placitis histo-
rijs: īteruenit eciam ex incustodia oris sermo detractionis de factis sui-
prioris īstigatione maligni spūs. **T**unc ecce subito apparuit eis equus
niger valde terribilis cum īpetu occurrens ābulantibus: et quasi vo-
lens īuadere fabulantes. **A**t illi nimitū pterrīti mox signo scē crucis se
muniētes. cōcito cursu ad monasterij portā fugerunt: et sic periculum
seuissimi hostis per scē crucis signū euaserunt. **E**t dixerūt. **N**alefecī-
mus: ociosa et detractoria de alijs loquendo. **I**deo accidit nobis tam e-
noīme monstrū: ad cauēdum de cetero pessimū detractionis viciū oībz
abominandum.

Exemplū Aliud.

Quidā frater ex labore fatigatus cum sero facto ad dormiēdū
se disponeret: neglexit solito more scē signo crucis contra ter-
rorem īmici se signare. **N**ā celeri oppressus sompno: nō est armat⁹ sa-
lutifere crucis signo. **P**ostea tam grauiter fuit pterrīt⁹ in sompno ab
antiquo humani generis īmico: ita qz pze timore clamaret alta vo-

ce: et expergefad⁹ tremere cum igenti stupore. Tūc demum recorda-
tus est. quia vespere precedenti non satis caute se signasset solito vex-
illo scē crucis: et idcirco hostis malignus fuit sibi in illa nocte tam se-
uere molestus. Ad se ergo plene reuersus inuocato salutari noīe ihesu
cruce se signauit: et suffragiū scē crucis deuote legit: sicq; itez obdor-
miens ī pace xpī secure quieuit. Et ob hui⁹ rei factū p sancte crucis
signū: sine cruce xpī nullū locū mūdi ab hostis terrore putat ēē secur⁹.

Aliud exemplū.

Quidā honestus vidit in sompnis sibi astare ymaginem scē
crucis. Que primo ante eum stetit et aspexit: postea vero retro
ipsum itans ī dorso detrusit et recessit. Super quo nimis perterritus
et perplexus. cuidam deuoto presbitero quod viderat reuelauit. Qui vi-
sionē perpendens nec ī cassum reputans: ait trepidāti. Forte dominus
noster vult vos probare: et ad sustinēdum aliquid oneris vobis impo-
nere. **P**reparetis ergo dorsum vrm ad portandū pie cum eo crucē: qā
flagellat omnem filium quem diligit. Hīs dictis consolatus est homo
committens se deo: qui nichil facit nisi pro bono. **P**ec diu post extitit.
venit super eum tribulatio et despectio hominū: quam crux prius vi-
sa in sompnis prefigurauit. Ipse vero diligenter premonit⁹ ad paciē-
ciam se disposuit: et post dignā pbatōnē bono fine vitā terminauit.

Exemplū aliud.

Quidā deuot⁹ frater p ceteris sacris libris ī passione domini se
exercere studuit: et ymaginem sancte crucis in magna reue-
rentia habuit. Et vbiq; aliquam crucem vidit. humiliter incli-
nans libenter se signauit: memor dei sui pro se crucifixi. quem amare
et honorare desiderauit. Quadam igitur nocte vidit in visione quam-
dam ymaginem sancte crucis in pariete cuiusdam ecclesie pendentem:
multis vulneribus ac plagis sauciatam. Quam nimis dolenter aspici-
ens: flexis genibus et iunctis manibus suppliciter adorauit. **S**taticq;
ymago dextrum brachium suum de cruce ad eum extendit: et dexterā
manum sibi porrexit. De quo cum multum de tanta dignatione mira-
retur: dictum est ei. **H**oc pro honore quem michi in cruce exhibuisti.

Exinde cepit maior deuotio i corde ei⁹ erga p̄maginē scē crucis excrescere: et dulcius ei fiebat de passione dñi cotidie meditari legē et orare

Oratio de laude scē crucis.

O Dulcissima et amantissima crux dñi mei ihesu xpi. foris nimis tristis et amara: sed intus diuina dulcedine plena. **O** arbor decoza et fulgida: membris xpi tamq̄ preciosis margaritis ornata. **O** vitis fecunda: duris clauis perforata. **O** oliua speciosa: sanguine xpi colorata: aqua lateris eius sanctificata. **O** lignum vite: portans regem glorie pro mundi salute. **O** crux scutum inexpugnabile. vexillū regis incomparabile. signum salutis ammirabile: in titulo capitis habens scriptum tale: ihesus nazarenus rex iudeorum. **S**alue ihesu nazarene. laus angelorum. vita beatorum: venia peccatorum. salus omnium populorum. **O** crux salutifera ab eterno p̄uisa et electa: tu omnium virtutum floribus adornaris. digne adoraris: miraculis choruscas: fructibus eterne salutis exuberans: super omnia aromata redoles. morbos corporis et anime sanas: iustis celum aperis. peccatoribus veniā prebes: diabolū fugas. infernū frangis: captiuos liberas. redemptos beatificas. **O** crux arbor speciosissima super omnia lingua siluay benedicta: tu cedro altior. palma latior. cipresso odoratioz. balsamo nobilioz. vite fecundior. oliua pinguior. ficu dulcior. buxo viridior. queru forcior. rosa pulchrior. lilij candidior. **O** crux splendidissima sole excelsior. stellis clarioz. luna lucidior. gemmis micantior. lapidibus preciosior. auro dignior. argento melior. nardo efficacior. cunctis aromatibus et medicinis salubrior. **O** crux valde amabilis. summe venerabilis: esto michi peccatori propicia et placabilis: dux bone vite. lux recte vie. protectrix ab hoste: liberatrix in tremendo iudicio: et pia susceprix in regno superno. **A**ssiste michi in agone. conforta in fide. spem venie tribue. caritatem cordi infunde: et cum felici fine ex hoc mundo migrare concede: vt per te me recipiat. qui in te pependit et me redemit: ihesus cristus dominus noster. **L**audat mundus amatores suos. milites fortes et barones: quia pro patria et

60
ciuibus suis bellauerunt: et periculis multis ac morti viriliter se ex-
posuerunt: et cōmune bonum omnibus pziuatis et ppropzjs p̄tulerūt:
q̄nto magis xp̄s laudand⁹ est et amādus. q̄ p oībus nobis crucifixus
est et mortu⁹: vt in eternū uiuerem⁹ et cū eo ī celis regnarem⁹. **A**me

ExPLICIT sermo prim⁹. **I**ncipit secund⁹. **D**e veneratione et cōme-
moratione beate marie virginis.

Stabat iuxta crucem ihesu mater ei⁹. **D**ilcī fratres dignū ē
et consequens vt post memoriā scē crucis habeatur eciā
specialis memoriā doloris bt̄issime semper virginis dei ge-
nitricis marie: q̄ assistit fideliter dilecto filio suo ihesu pendenti in cru-
ce: atq; pzo totius mundi morienti salute. **Q** flebile spectaculum ma-
tris et filij crucifixi: m̄ris lacrimantis et filij cōdolentis: m̄ris defici-
entis et filij alloquētis: matris sub cruce stātis et filij in cruce pēden-
tis: matris suspirātis et filij expirantis. **O** īmensi doloris magnitudo.
nūq̄ obliuiscenda: sed in corde deuotorum fixe tenenda. **S**cripsit pyla-
tus titulum in tabula super crucem: ihesus nazaren⁹ rex iudeorū. **S**cri-
be eciā et tu eundem titulū in corde tuo aureis lris cōtra derisus hoī-
num et terrores demonū: et liberabit te ihesus xp̄s rex celorū ab omni
pressura iniquorū. **S**i ita feceris astabit et tibi mater ihesu maria pre-
cibus suis: ne desperes in extremis et angustijs tuis. **N**ulla enim m̄r
tam magnum in natiuitate filij sui gaudium et solacium habuit sicut
hec bt̄issima sensit: que filium dei concipe et parere meruit. **N**ulla ei
mater tantā tristitiā et intollerabilem dolorem in morte carnalis filij
sui habuit et pertulit: sicut hec bt̄issima et amantissima mater ī pas-
sione p̄dilecti filij sui ex cōpassione persensit: quādo iuxta crucem eius
stetit ac doloris gladio conuulnerata amarissime fleuit. **C**erte tantis
visis dolorib⁹ in filio quē singulariter super oīa excessiue diligebat:
mirū valde fuit q̄ vltra in corpore viuere potuit: cui⁹ animā totiē
doloris gladius pertransiuit: quotiens filium torqueri et illudi vidit
vel audiuit. **O** vere singulare martirium in desolata matre et tenera
virgine: que acrius torquebatur ī corde cōpaciendo filio: q̄ martir a

liquis suspensus in eculeo. **F**rēs si dñam nostrā diligitis et eius patrociniū in oī tribulatione desideratis: tunc stetis cū ea iuxta crucē ihesu cōpaciendo sibi et dilecto filio suo ex intimo corde: vt et ipsa iterum sedule oret pro peccatis et negligentis vestris in morte. **Q**ui enī nunc sepe et deuote passionē dñi et lacrimas tristissime matris eius pio mentis affectu recogitat et perpendit: sperare debet de mīa dei et beniuolencia amboꝝ matris et filij q̄ sibi etiam aderunt in necessitatibus suis: et subuenient consolando iacentem in extremis. **Q**uāq̄ leta erit aīa illa que ihesum et mariam dilexit in vita sua: et tristēm stationem marie iuxta crucem ihesu omni die reuoluit in mēte. **F**elix religiosus ille contēpnens omnia solacia mundi: qui dñam nostrā sanctam mariam elegit sibi in matrem consolantē: et totiꝝ vite sue custodem protegentē. **N**ulli dubiū quin pia et misericors m̄r cōsolatrix pauperum. et orphanorū adiutrix. loquet̄ libenter pro fideli seruo suo de mundo pergenti verbum bonū et suauē: placādo faciē dilecti filij sui redemptoris n̄rī precibus suis scīs dicens. **F**ili mi amantissime misere re anime famili cui amatoꝝ et laudatoꝝ mei: sicut tu bene nosti et vidisti: de cuiꝝ ore sancti angeli sepius michi deuote salutationis gaudia nunciarunt: qui etiam ad laudandū nomen sanctum tuū et meum plures secum frēs inuitare consuevit. **H**ic etiam notarius n̄r scribens sacros libros. et amatoꝝ scē crucis: libenter orans et psalmos cantās qui audito noīe sancto tuo atq; meo reuerenter solebat ad nos inclinare et geniculando salutare. **T**ransiens per viam et videns alonge crucem: memoz passionis tue exhibuit tibi reuerenciam inclinando se ad crucem. **T**ernens etiam in ecclesia vel in aliquo loco pictam ymaginem meam vel te in sinu meo iacentem aut sedentem vel quasi mortuum inter brachia mea pendentem: statim compassus est et doluit. **F**leuit et orauit: genua flexit et adorauit. **H**ic sine osculo amoris a nobis non recessit: sed tota die ac nocte dolores sanctorū vulnerum tuorum et fletus oculorum meorum in corde suo abscondit: et intime michi compati studuit. **M**emoz ergo esto horum fili mi chrissime: et da ei nunc inuenire misericordiam coram te: me cum omnibꝝ ange

lis et sanctis tuis pro eo instantia magna supplicāte. **Q**uod si ista mō
attēdere debetis dum adhuc sani estis: et tempus emendandi habetis
Procuratis iam vobis tales amicos et aduocatos. q̄ loquant̄ pro offē
sia debitis q̄ vris verbum bonum deo valde gratum: et recipiant vos
in eterna tabernacula sua. post hui⁹ mundi pericula et laboriosa cer
tamina. **N**on enim iuenietis fideliores amicos et potēciores in celo et
in terra: q̄ ihesum regē angeloz. et mariam dominā nostram reginā
celozū. **S**i amatores xpī estis. tollite crucem xpī. sequimini crucem?
Stetis iuxta crucem. amplectimī crucē. non relinquatis crucem: donec
veniat ad ihesum xpī veram lucem qui dicit. **E**go sum lux mundi:
qui sequit̄ me non ambulat in tenebris. **S**i consolari in omni tribu
latione queritis: accedite ad mariā matrē ihesu iuxta crucē stantem.
flentem et dolentē: et omnia grauamina vrā aut cito recedent: aut le
uiora fient. **E**ligite hanc benignissimā matrē ihesu p̄e cūdis paren
tibus et amicis vestris in matrem specialem et aduocatam ante mor
tem: et salutate eam angelica salutatione frequēter: quia hanc vocem
audit valde libenter. **S**i malignus hostis vos temptat et a laude dei
et marie impedit: non curetis nec laudare et ozare cessetis: sed eo
ardencius mariam inuocate. mariam salutate: mariam cogitate. ma
riam nominate. mariam honozate: mariam semper glōzificate: marie
inclinate. marie vos commendate. **C**um maria in cella manete: cū ma
ria filete: cum maria gaudete: cum maria dolete. **C**um maria labora
te: cū maria vigilate: cum maria ozate: cum maria ambulate: cum ma
ria sedete. **C**um maria ihesum querite. cum maria ihesum in vlnis poz
tate: cum maria et ihesu in nazareth habitate. **C**um maria in iheru
salem ite: cum maria iuxta crucem ihesu stete: cum maria ihesum plo
rate: cum maria ihesum sepelite. **C**um maria et ihesu resurgite: cum
maria et ihesu celos ascendite: cum maria et ihesu viuere et mori desi
derate. **F**rēs si ista bñ cogitatis et excercetis: diabolus fugiet a vobis:
et in spūali vita proficietis. **M**aria libenter pro vobis ozabit pro sua
clemencia: et ihesus libenter matrem suam exaudiet pro sua reueren
cia. **P**arum est omne quod agimus: sed si per mariam et filium eius

ihesum huili et contrito corde ad patrem accedim⁹: misericordiā consequemur et grām in hoc tpe: et gloriā in futuro cum ipsis sine fine.

Felix aīa deuota q̄ habet ihesum et mariā amicos familiares ī hac vita: sodales in mensa. comites in via: prouisoꝛes ī necessitate. cōsolatoꝛes in tribulatione: adiutores ī piculis. cōsultores ī dubijs: susceptoꝛes ī extremis. **B**eat⁹ religiosus q̄ se reputat peregrinū in hoc mundo: et pro summo solatio habet ihesum et mariā in cordis hospicio.

Exempla de salutatione angelica.

Fater quidā libellū in cella perdidit. quē diu sollicite querens inuenire non potuit. Cumq; de ei⁹ amissione tristarē et de inuentione eius iā desperaret: conuertit se ad orationē inuocans beatā virginem per angelicam salutationē. Cum ergo solito more aue maria legere inciperet et eandē sepe repeteret. et inter hec de libello dolens cogitaret: subito ei venit ad mentem tale īspiramentū: vbi sedebat iuxta lectulū orans ante btē marie virginis ymaginem. Quere h ante te sub stramine lecti. **S**tatū manū suā ad asserē lectuli extendit: volēs explorare an ibi aliquid absconditū iaceret. **E**t ecce leuato modico stramine: mox libellū manu tetegit et extraxit. Quo viso mirat⁹ est. et pre gaudio libellum osculans deo grās egit: et btē virgini angelicas orationes sibi promissas protinus persoluit. **E**t dixit. **F**orte dñā nrā voluit aliqua aue maria habē: et ideo nō potuisti tā cito libellum inuenire. **B**onū est g⁹ aue maria sepe legē: et matrē ihesu deuote inuocā.

Aliud exemplū.

Quidā frater scribēs libros in cella: diabolo insidiante sordida cogitatione molestabatur. Quod sciciens et indigne ferens statim surrexit vt cellam exiret: et istam vexationē cici⁹ euaderet. **S**z anteq̄ exiret deo inspirante respexit ad beate virginis ymaginem q̄ apud se habebat: et deuotiōis causa salutare solebat. **M**ox igitur flexit genua: et iunctis manibus cepit legere deuote aue maria. **E**t ecce continuo affuit gracia diuina: subueniente sibi pia dñā nostra maria.

cum nobili prole sua bñdicta. Nam incepta et in tēte perlecta saluta-
tione angelica. cum in fine iā dixisset ihesus xps amen. mox in semet-
ipso sensit dei virtutem et ab oī noxa quietē. Stupens ergo de celeri
exauditione? cognouit in presenti articulo magne angelice salutationis
utilitatem: contra quālibet hostis impugnationē. Et gratias a-
gens deo. ait intra se. Nunc scio vere: quia potens est dñā nostra sanc-
ta maria iuuare et eripere omnes clamātes ad se. Nocte vero sequen-
ti talis ei visio apparuit dormienti. Videbat eī sibi qđ in orto pomerij
solus trāsiret. Cui occurrens sathanas: ipsum terrere et fugare cepit.
At ille perterritus a facie eius: cepit precurrere vt euaderet manus
eius. Et cum non auderet extra septa monasterij transire: ex repentino
cursu subito cecidit in fossam aque in limum profundi. Timens ergo
submergi cū nullum adesse videret qui eum iuaret et extraheret: cepit
intra se angelicā salutationem legere et auxilium petere. Mox igit
cum dixisset ihesus xps amen: raptus est de profundo lacu aque et sup
aridam terre restitutus. Tunc valde exhilaratus et quasi de laqueo mor-
tis ereptus: expgefactus est et ad se plene reuersus. Erigens ergo se i
lectulo pre gaudio cepit flere: et pro grāz actione flexis genib? legit
attēte sepissime aue maria. Addidit eciā hec verba. Aue maria dulcis
dñā nrā grā plena: dñs tecum. misericordie porta.

¶ Exemplū aliud.

Do frēs regulares ibāt pariter ad partes superiores: pro pia
causa visitandi parētes et aīcos in xpo fidelis. Cōtiguit ergo
paululū eos a recto itinere deuiare. Dixit itaqz senior iuniori. Frater
videtur michi qđ erramus: reuertāmur iterū ad publicam viā. Reuer-
tentes ergo ad priorē locum cepit senior ozare et beatam virginē in-
uocare: vt mitteret eis recti itineris ducem et bone societatis viato-
rem. Cūqz iam aliqua suffragia cum ymnis et collectis de btā virgine
legisset: ecce occurrit eis vir quidam in specie peregrini baculū et sac-
cellum in dorso pro viatico secum ferens. Qui salutatis fribus: dixit
se velle tendere sursum pro indulgencijs ad scm quirinum et libenter
cum eis comitari. Sequebantur ergo velociter recti itineris ducē per

longe vie spacium: donec venirent ad optatū hospiciū sui locum. Tūc
senior cognoscēs diuinū eis affuisse auxilium. ap̄iores grās deo et b̄tē
virgini studuit referre p̄ ducatu bone vie: memor verbi sc̄i petri a-
postoli dicentis. Om̄ sollicitudinē vestrā p̄cipientes ī eū: qm̄ ipsi cura
est de vobis.

Aliud exemplū.

Frater quidam in tribulatione positus: habuit vsum inuocandi
ihesum et p̄ssimā matrē eius mariam. Et qn̄ temptabāt vicī
osa aliqua passione vel tristitia: statim confugit ad passionē dñi per
orōnem angelicam: iuocando ihesum et mariā ī adiutoriū contra tēp-
tationē. Quadā igit̄ nocte vidit in sompnis diabolū sibi occurrere
et velle nocere. Et cum timeret ledi nec posse effugere: cepit silēter a-
ue maria legere. Sed cū ille audisset ihesū nōiare: statī auertit se ab
eo et cepit fugere et cito currere. Quo viso: clamauit frater adhuc al-
cuius post eum ihesus ihesus. et quanto forti⁹ clamauit: tanto celeri⁹ p̄-
currebat sathanas perterritus voce dulcis nōis ihesu et matris eius
marie. Et subito cadens non cōparuit. Hoc videns frater p̄ leticia cor-
dis euigilauit: et ait. Si cū vno aue marie possum diabolū fugare: qd̄
habeo tunc timere.

Exemplū Aliud.

Erat ap̄ nos laycus quidā egbertus nōie senex et prouecte e-
tatis: deuotus deo et b̄tē virgini ac feruidus sancte paupertas-
tis amator. Hic secundum vires suas fortiter laborauit terrā fodiēdo
et trāsuectando: atq; in laboribus desudans dominice passionis labo-
res recogitabat: et fatigatus ex labore pro releuamēte corporis orōni
insistebat: hunc sathanas diu temptauit vt de monasterio recederet.
et per mundum mendicatum iret: putans qd̄ hoc deo magis placeret
et quia hic multa commoda haberet quibus indignus esset. Sed ab
hac opinione consilio prioris et fratrum ammonitionibus retractus
est. ne se periculo daret: et per mundū vagando finaliter eria-
ret. Sepe enim callidus tēptator sub specie melioris boni simplices decipit
et a bono incepto per mutationem loci ad inconstanciam animi tra-

hit. Cūq; adhuc minime contentus esset ad manendum: nec tñ auderet
incōsulte sine licencia recedere: inter hec tēptamenta cōfugit ad beatā
virginē per deuota orōnum suarum suffragia. Quadā igitur die fati-
gatus ex labore. reclinauit se ad orādum iuxta vehiculum suum: sicut
sepius faciebat inuocando beatā virginē et nominādo ihesum xpm.
Cū gō solus iaceret prostratus in terra: pax soporatus est dulci sopore ī
dño. Viditq; valde venerabilē dñam sibi assistere: et pia ammonitione
hec verba dicentē. **M**aneatis in loco isto: et quod prior vobis consu-
lit et dicit hoc faciatis. **H**is dictis. honorabilis dña statim disparuit
et ille ad se reuersus et experrectus vberrime fleuit. **D**einde ad priore
festinanter accessit. et ea que viderat et audierat per ordinē cū gemi-
tu et fletu ei referebat. **U**t quē prior tamq̃ pastor bonus ouem tristē
consolando respondit. **B**ene placet hoc mihi care egberte. **M**aneatis
notiscum: sicut dña nostra vobis modo ostendit et dixit. **N**ec diu pos-
tea superuixit: sed pro breui labore eterna premia accepturus. cū mul-
ta paciēcia ī obediēcia perseuerās: bono fine in octaua scī iohānis
apli et euangeliste īfra matutinas obdormiuit in dño. anno dñi mille-
simo q̃dringētesimo vicesimo.

ExPLICIT sermo scdus. **I**ncipit tercius. **D**e laude dulcissimi nois ihe-
su: et dulcissimē mris eius marie.

Spiritus meus super mel dulcis: et hereditas mea super mel
et fauū. **D**igne quidē fratres et pulchre satis verba eter-
ne sapiēcie ad matrē referuntur misericordie: de qua oratus
est sol iusticie xps. **D**ulcis ihesus dulcis maria: et non est in eis ama-
ritudo aliqua: sed summa pietas mansuetudo caritas et misericordia
sine mēlura. **B**eatus qui adheret vestigijs humilis ihesu. et ad matrem
eius deuote se conuertit: vt iueniat gratiam in conspectu eorū. **R**ecol-
lige ergo fidelissime serue dei in vnum fasciculum facta ihesu que egit
et dixit: et proderunt tibi plusq̃ oēs thesauri mundi. **P**ertracta etiā
apud te sedula mente sanctissime matris ihesu actus et verba: et erūt
aīe tue solaciofa: atq; super oīa aromata dulciora. **D**electatur corpus
odoribus bonis et repatur ciborū fomētis: aīa autem virtutib; ve-

ris et meditationib⁹ sanctis nutrit⁹ confortat⁹ et letatur. **Q**uanto vero
perfectioribus quis instat studiis et nobilioribus se subdit magistris?
tanto clarius edocet⁹: et ad culmē beatitudinis cici⁹ perueniet. **S**um
mi magistri virtutis. et totius sanctitatis lūnaria sunt ihesus et ma
ria: quos pro modulo tue peruitatis tibi antepondere debes: et tamq̃
pntes intueri. **H**is iunge te: his familiarem et deuotum te exhibe. **U**
bicūq; audieris aliquid de ihesu et maria recitare: ibi aurem diligen
ter accommoda: ibi moram diucius trabe: et quid edificationis ac laten
tis insit dulcedinis pensa. **Q**uotienscumq; eciam ad opus diuinum ac
cesseris peragendum: vel quādo ad laborem communem siue priuatū
actum fueris euocat⁹: primum ad celū oculos leua: et ihesum atq; ma
riam specialiter iuoca: et ipsorum perpetue custodie suppliciter te cō
menda. **O**ffer te quoq; beneplacito eorū ī cunctis agendis: vt fiat ac
tio tua deo grata: proximo utilis. tibi salubris. **S**it semp itencio tua
pura: ferueat voluntas bona: sit labor discretus. sermo circumspectus
executio perseverans. in sancti nominis ihesu laudem. ac benedicte ma
tris sue honorem. **H**ic incipe laudare venerari et amare: vt in futu
ro meraris cum ipsis regnare: atq; in perpetuum cum angelis sanctis
eos laudare benedicere et predicare. **L**aus ihesu suauis et pulchra
laus marie amabilis et decoza. **L**etus igitur lauda. tristis exora: dig
ni enim sunt omni laude: et omni tempore pariter inuocandi. **Q**uanto
frequentius in eorum laude te exercueris: tanto in amore plus cres
ces: atq; in deuotionis gracia conualesces. **N**umq̃ tui obliuiscuntur:
si tu non fueris eorum oblitus. **E**t si eos neglexeris quod absit? aut
male te rexeris. quod longe deus auertat: vel a deuotione concepta
tepueris quod deus non permittat: necesse erit dignus castigatio
nibus te flagellari: et aduersitatibus ad mentem reuocari: vt dis
cas cum deo sollicitior conuersari: et gratiam prestitam de cetero vi
gilantius custodire. **T**uncq; memento benefactorum illorum: et deplo
ra neglienciam tuam et ingratitudinem magnam: quam stulte incur
risti. **F**elix qui meretur ammonitiones ihesu in spiritu audire. vt se
in melius corrigat: quatenus post fletus amarus iterum in iocundos

rapiatur excessus. Excedit namq[ue] pietas ihesu o[mn]ia p[ec]c[ata] mundi: et benignitas marie n[un]q[ue] poterit exauriri. ¶ **O** si posses i[n] amoze et laude ihesu multu[m] proficere: et benedicte matri sue marie digne deuoteq[ue] seruire. Sed quid facies quia dignus non es eos aliquatenus nominare: cum sis homo fragilis tepid[us] et negligens i[n] multis quoq[ue] frequenter offendens. Quo[m]o[d]o g[er]o laudabis: cum non sit speciosa laus in ore peccatoris. Decet ei[us] sanctos a iustis et dignis laudari. Silendum igitur an aliquid dicendu[m]. De tibi si non laudaueris: et ve tibi si indigna labia aperueris. Quid facies vt misericordia inuenias: et offensam non incurras. Nichil meli[us] ad captandam beniuolenciam benignissimi ihesu et misericordissime marie matris eius. q[uam] vt humiles temetipsum in o[mn]ibus: et sub o[mn]ibus te inclines. atq[ue] in nouissimo loco te ponas: i[n] digna et vilia de te veraciter sentiendo: et ad nichilum si quid boni senseris rediendo. Ita placabit[ur] deus: et miserebit[ur] tui ihesus. Maria quoq[ue] orabit pro te: et consolaberis in humilitate tua. Non confunderis a facie eorum: sed copiose recipies soluendo cantica laudis. Q[uod] si digne laudare nequeas. age q[uod] vales: redde q[uod] habes. Refrigerabit enim te i[n] t[em]p[or]e pia: donec dicioz fias ad reddenda obsequia melioza. Qui magni sunt et valde deuoti. laudent magnifice et deuote: qui autem parum olei habent: et hoc ipsum libenter filio olei et m[at]ris gracie sacrificet. Videtur silendum propter excellentem glori[am] et dignitate[m] magnifici germinis matris virginis: sed q[uam] pusillos et p[ec]catores maria non spernit. misericorditer vociferationem tuam in cetu laudanciu[m] admittet: sicut propheta sc[ilicet] dicit. Pauper et iops laudabunt nome[n] tuu[m]. Idcirco modicum dicendu[m] fuit propter deuotionis incitamentu[m]: et si no[n] plurimu[m] diserte. humiliozi t[ame]n genere et affectu p[ro]p[ri]ozi p[ro]virium quantitate. ¶ Qui sunt sublimiozes in celo: et humiliozes in terra. Nonne ihesus et maria. Ihesus seru[u]m se fecit: maria ancillam se no[m]inauit. Caritatem amboz totus expert[us] est orbis: dignitate[m] eorum celi predicant ciues exercit[us] adorat angelorum. ¶ **O** si posses illis interesse: et indefessis voceb[us] dulce nomen ihesu et dulcissime virginis marie collaudare. ¶ **O** q[uod] bonu[m] et q[uod] iocundu[m] est istis seruire: qui nobis tam fideliter q[uam] humi-

liter seruiuerunt. Seruite dño filij hominū: qui vobis sepi⁹ seruire dig-
nat⁹ est. Seruite genitrici dei: que vobis scē seruitutis exēpla ostēdit.
Quātum decet sumos honozare patronos: qui pl⁹ oībus iuuare pos-
sunt: p quoz man⁹ iudicia superna trāseunt et īplentur. **Q**uā g⁹ hora ī-
plorādi sunt q ab hostibus mētis et corporis defendunt: et suis serui-
torib⁹ eterna gaudia conferūt. In qualib⁹ necessitate ad ihesū et ma-
riam recurre: oēm grauitatē tuam eis expone: cōfiteri delicta. deplo-
rā cōmissa. **P**ete veniā. arripe penitēciā: spē resume. emendationē p-
mitte: et de auxilio gracie bene confide. **S**i facili⁹ laberis: cicius resur-
gere cura. **L**ibenter ānuent votis supplicū. nō despiciēt gemitū paupm
sed gaudebunt eciā super te angeli scī. cū cōuersus fueris ex toto cor-
de ab oī deformitate peccī: et meliozē vitā assumpseris scdm formā xpi
et mris ihesu bñdicti. Tu tantūmodo caue offēsam: et illi optata non
negabunt p̄sidia. Tu debitā exhibe reuerenciā: et illi curā tibi adhi-
beunt firmissimā. Amen.

Oratio.

Tibi dñe ihesu et sanctissimē matri tue virgini marie: commendo
animā meam et corpus meum custodiendū in vitam eternā.
Quoniam vnica spes mea ihesus et maria: in oī tribulatione et āgustia suc-
currat michi pietas vestra. Vos estis p̄zoni potentissimi: super omnes
scōs amandi. Non habeo pauper et peregrin⁹ in hoc mundo tam fide-
les et caros aīcos ex oībus caris et notis meis: sicut de vobis cōfido.

**Explicit sermo tercius. Incipit quart⁹. de deuoto seruicio btē vir-
ginis et recordatione noīs eius.**

Mozia mea in generatione seculorū. Maria paupertatis
aīca huilitatis via: paciencie forma. et in omnibus p̄fecta
Ab exordio natiuitatis ihesu pauperculā vitam duxit: et
vsq⁹ ad exitum eius in cruce pacienciam constanter tenuit. **H**āc seq⁹
placeat: hanc honozare humili et deuoto obsequio decet: atq⁹ cotidie
perpendere oportet: quid gratitudinis et specialis dilectionis ei inten-
cius exhibeat. **L**ibenter gaudeas cum maria in celo: fer eciā libeter:

paupertatē et contēptum cū maria ī terra. Intuere huīles mōres ei⁹
et virginalē verēcundiā īter suos sodales: et compesce tuas leuitates
ac fuge tumult⁹. **C**auē offēdere ihesum et mariā verbis vanis: et scīs
indignis. **N**on est enī leue: tam caros offendere prōrios. **V**ident oīa q̄
geris: et qualē te in emendatione p̄stiteris: tales in subuentione tua
experieris. **A**ttē vincit sapiēcia maliciā tuam: et benignitas eorū ad
penitēciā te adducit. **S**i errata cognoscis: muta statum tuum in me
lius. **I**n bonis perseuera: et de bonis dei grācias deuote retribue. **F**ecit
ita b̄ta maria cum esset repleta spū sancto: et ihesum portaret in vte
ro. **D**isce mansuetudinis eius exēplo occurrentes grauitates pie tolle
rare: et submitte te ordinationi diuine. sicut ordinatum est. ab eterno
Ihesus erit adiutor tuus: maria erit tibi mater fidelis: esto tu filius
bonus et seruus deuot⁹ ad oē bonum parat⁹. **Q**uis facere qd̄ placet
b̄te virgini? **S**is huīlis paciens: sobrius castus verēcundus. **S**eruidus
mansuetus: internus mente deuotus. **R**aro sis extra: lege scribe sepius
ora. **S**eruiciū marie nec longum videri debet nec onerosum. **D**electa
bile est et letabundū: tali dñe corde et voce famulari. **N**am ab usq; no
tabili retributione non erit: q̄ntumcūq; modicum in eius honore im
pensum fuerit. **P**arua obsequia huīlis mater nō aspernatur: modica
oblata pia virgo libenter acceptat: cum spōte et deuote offerunt. **N**o
uit qd̄ magna dare non possumus: neq; impossibilia exigit a seruulis
suis misericors domina mansueta regina. **N**escit nobilis illa natura ī
digētib⁹ non misereri: q̄ misericordiā vniuerso pepit orbi. **Q**uā grā
ciose recepit fīdeliter sibi seruientes: que tā frequēter cōuertit mōtis
suis et miraculis euidentib⁹ misere in seculo viuētes. **Q**uanti fuissent
eternaliter cōdēpnati. vel ī desperatione permansissent obstinati: nisi
benignissima virgo maria pro eis īterpellasset ad filium. **D**igne ergo
de ea dicitur qd̄ sit miseratrix miserozum: et auxiliatrix oīm peccatoz.
Non nra querit nec nris indiget: cui celestia ad nutum famulantur.
Amat nrm bonū cum a nobis exigit seruiciū: cupit nostram salutē:
cum postulat sibi exhiberi laudem. **E**t qñ noīs sui memoriā celebrari
cōspicit: inde querit occasionē benefaciēdi nobis: delectatur enī serui

toribus suis rependere vicē. **V**alde fidelis in promissis: et largissima ī donis. **P**lena est delicijs: et semper angeloz fruitur concētibz. **A**ttē hoīm seruicijs iocundat: vt honoz dei et salz multoz lati⁹ inde propa getur. **F**lectit lacrimis miserosum. cōpatitur doloribus tribulatozū succurrit piculis tēptatozū īclinatur precibz deuotoz. **S**i quis in- hesitantē ac huīliter ad eam cōfugerit. et dulce atqz gloriofum nomen eius īuocauerit: vacua manu ab ea non recedet. **H**abet adherentes plurimos: et sibi obediunt angelozū chozi: quos mittē potest in so- latium destitutozū. **D**emonibus īperat: ne aliquē molestare audeant: qui eius ditioni se subicit et cure. **E**xpauescunt celi reginā spirit⁹ ma- ligni: et diffugiunt audito nomine scō eius velut ab igne. **H**orret scō et terribile nomē marie: qđ xpianis est summe amabile et vbiqz cele- bre. **N**ō audent apparere nec pnt sua ludibzia excercere: vbi nouerint nomē clarē scē marie. **T**āq̃ tonitruum de celo factum sit psteruntur ad scē marie vocabulum: et quo sepius illud profertur ac desiderabili⁹ īuocatur: eo cicius et longius ipsi fugantur. **R**ursum angeli sancti et spiritus iustozū letantē et congaudent deuotioni fideliū: eo qđ tam libenter et sedule frequentāt memoriā sancte marie: cuius honorabile nomē in oībus patet finibus ecclē: que ei⁹ nomini specialiter sunt de- dicatē. **E**t congruū ac dignum est pze cunctis scīs dei honorari matrē a terrigenis: quā vniuersitas angelozū veneratur laudibus excelsis. **M**arie itaqz nomē oībus fidelibus venerandum. deuotis semper amā- dum. religiosis āplectendū. secularibus cōmendandum. pccōzibus pze- dicandum: tribulatis īsinuandum. in periculis omnibus īuocandum. **I**psa est propinquissima deo et carissima dei filio nato suo ihesu bene- dicto: potens fiducialiter intercedere pro flebilibz adē filijs: vt ignos- cat eozū delictis. et succurrat piculis. **N**am cum oportunitas se pze- buerit non tardat in auribus filij sui verbum bonum proloqui: et mi- sericordiā impetrare indigentibus. **E**xaudietur autem promptissime in omni causa sibi cōmissa. pro singulari sua reuerencia: qm benign⁹ filius eius ihesus auctor salutis generis humani. nichil negans eam honorat. **Q**uapropter quilibet fidelis et deuotus cupiens mundi nau

fragia euadere: et eterne saluationis attingere portu: confugiat ad do-
minā nrām sanctā mariā: cui⁹ ineffabilis pietas miseris sapit dulci⁹
et forti⁹ inheret: vt merito de ea habundantius presumere liceat. **R**e-
uera ab infancia creuit cum ea misericordia: nec eam reliquit in celo
vt paupm suorum modo obliuiscatur: sed vberius ipsam ac dulci⁹ im-
pleuit. Et licet oīm sit altissima atq; felicissimus circumamicta gaudijs.
nō est tñ hūilitatis sue oblita: per quā meruit dignissimē super oēs sub-
limari. Ideoq; nouit ad mīmos seruos suos dignāter se īclinare: gau-
dens aduocata miserorū fieri: atq; orphanorū mater appellari. Amen.

**Explicit sermo quart⁹. Incipit quintus. de dolore et cōsolatione btē
marie virginis.**

Quasi mirra electa: dedi suauitatē adoris. Alme virginis ma-
rie exēpla: summo tibi desiderio sunt recolenda. Ipsa enim
vt mirra electa fructū optulit odoriferum in paciencia: et
habundantiori diuine dulcedinis solatio iocundissime est refecta. For-
tissimum iuenies et tu solacium: si marie nomen gustaueris corde tuo
īsertum. Habebis etenī multa bona: si bene fueris cū maria. Dilectio
scē marie expellit oēm estum carnalis concupiscencie: et donat refri-
gerium castimonie. Dilectio scē marie facit mundum contempnere: et
xpō ī hūilitate seruire. Dilectio sancte marie ab omni mala societate
conseruat: et ad religiose conuersationis puritatem informat. Dilige
ergo sanctā mariam: et percipies specialē grām. Inuoca mariam: et
obtinebis victoriam. Honora mariā: et habebis mercedem perpetuā.
Quo confert precipue bona: sancta cōuersatio marie ad mēoriam sepe
reducta. In bonis docet te deum ex ītimo corde laudare: et ī aduersis
patientē pmanere. Ipsa sine intermissione deum pro acceptis benefi-
cijs altissime laudauit: que ab ipso ceteris excellencius accepit. Ipsa ī
pressuris huius seculi mitem se semper exhibuit: et contemptibilia ma-
gis q̄ prospera elegit. Nullum diem sine dolore transiit: nec tamē sine
magna cōsolatione inter angustias fuit. Omnis quippe tribulatio p
xpō suscepta dukorat et letificat: et quanto crebrius quis malorum

ictibus teritur: tanto potioribus donis augeri meretur. **V**oluit namque vehementer virgo beata pro mundi erroribus et pro multorum maliciis: compassa fuit vere penitentibus et duriter temptatis. **V**oluit pro magna ingratitude hominum: quibus deus pater misit filium suum unigenitum ex caritate incarnatum: ut rediret ad paradysum per adam olim amissum. **V**oluit de perditione prauorum qui contempnebant audire dei verbum: qui potius diligebant mundum quam celum: et diuitias magis quam veritates fallaces quam virtutes veras. **V**oluit de innocencium oppressione et violencia malignorum: de contemptu pauperum et elatione superborum: de negligencia diuini cultus et de transgressionem celestium mandatorum. **E**t quia mundus totus in malignitate positus erat: et pauci ad uidendum lumen eternum quod mundo illuxerat se disponebant: summe pietatis matris compassionum stimulis habundabat. **I**n his patientissime se habuit: ducens vitam martirio plenam: fundens lacrimosas preces cum singultibus pro salute animarum. **Q**uod si latius attendere velis que et quanta in persecutione atque passione dilecti filii sui sustinuit: inuenias eam nimirum tot amaras potiones ebibisse in vita: quot ihesus habuit etatum momenta et membra vulnerata. **Q**uoniam enim passus est ihesus aliquem defectum et abiectionem hominum: et illa non defecit per compassionem. **S**i voluit quoniam ihesum ad horam perdidit: quantum fleuit cum crucifigi et mori vidit. **N**otum est amantibus ihesum: quia maternus affectus excessit in condolendo generale deuotorum modum. **I**deo si experiri gestis vim doloris in matre: cogita vehemenciam amoris in virgine. **R**ursum gaudium marie nemo effari potest: nemo affluenciam dulcedinis eius et consolationis magnitudinem valet comprehendere: quia ibi amplior leticia et consolatio: ubi plenior infusio gratie atque frequentior dei visitatio consuevit adesse. **H**inc et ardentior semper excreuit diuine laudis affectus: et innovatur totius interioris hominis status. **N**on permittit gracia celestis animam sanctam deum super omnia amantem sine interna consolatione vivere sed ad superna continuo erigit. et in agendis sapienter illustrat: accedit in meditationibus sanctis: et deuotum reddit in gratiis referendis. **Q**uanto autem maior gracia et purior vita: tanto letior consciencia et

deuotioꝝ oratio laudatio: **H**ec naqꝫ conuersacio a terrenis sepatata tu
multibus. nec infimis retenta desiderijs. cotidie angelicis inseri appe-
tit. choris. pntibus superleuat rebus: et summe trinitatis estuat per
beni gloria frui. **Q**ua gloriam nullus sanctorꝝ sic limpide prelibauit in
hac vita sicut beata et gloriosa virgo maria: omniu contemplantium
ac deum benedicientium ardentissima exoratrix effecta. **I**mitare iam
nunc et tu matrem dei auditis laudationu suarum preconijs: quatenus
et ipse in numero deuotoꝝ merearis precibꝫ matris virgis computari
Studeas sollicite in prenominaſ virtutum passibus sanctissima sub-
sequi maria: ad consequenda celestis glorie palmam. **C**ontristare satis
de preteritis negligencijs tuis. et defectibꝫ nondum victis: quibꝫ deu et
oēs creaturas offendisti. **R**equiter egisti in seculo: tepide conuersatus
es i xpi seruicio: ideoqꝫ tibi lugendu. primo super teipso: de hinc ex ca-
ritate p proximo. **C**ompatere itaqꝫ periculis male viuientium: quibus
eternus instat cruciatꝫ nisi recipiscant a malis. **M**ulti male agunt et
nesciunt: plures prauitates suas cognoscunt: nec tamen emendat. **P**ro
hys dolendu et oradum: vt det illis deus copulationis spiritum ad salu-
tem. **O**ra eciam pro amicis et benefactoribꝫ pro aduersarijs et detrabe-
tibus tibi: vt pns tribuatur gracia digna. odiosis cognitio bona: oī-
bus autem pax xpi cum misericordia. **O**ra vt oēs deum diligant. et
mandata eius custodiant: vt creatorem suum creature rōnales glori-
ficet: propter quos deꝫ cūcta mirabilia fecit. et seipsum exinanivit: ma-
rie et ioseph huiliter subiectꝫ. **I**terū esto gratꝫ diuinis beneficijs toti
hūano generi per sacratissimā dei genitricem dignantissime collatis:
reuerenciā et honorem eidem iugiter exhibendo. **C**ū enim lex nature
iubeat parentibus carnis reuerenciā et amorē omni tēpore deferri:
multo magis matri gracie filij ecclesie debent esse grati et graciosi: atqꝫ
dei genitricem super parentes et cognatos omnes amare. **O**por-
tet eciam te addiscere votiuis laudibus ad deum cum maria ascendere
et eiꝫ patrocinijs fideliter inniti non tuis viribus confidere: ne mens
tua oppressa passionibus retardetur inferius: sed cotidie nouis deside-
rijs accensa sursum libere tendat: vbi cum ihesu angelorum rege glo-

riosa celi regina pia virgo maria feliciter regnat. **S**ed heu de nouo des-
cen-^{de}re cogit in hanc vallem lacrimarum mortalis infirmitas: post bre-
uem gustationē consolationū diuinarū. **E**t tunc iterum necesse est cla-
mitare ad matrē multarum misericordiarum: vt suggerat misericordi
filio suo te non habere vinum feruoris: sed indigere sacro deuotionis
vnguento. ad se debita cum veneratione laudandum. **E**tenim ipsi cura
est de egenis et contēptoribus mundi: et de contēptis in mūdo prop-
ter ihesum et euangeliū regni. **D**eoque vtile multum scire locū refugij
a facie iimici: vbi prōtegaris a sagittis acutis: vbi lateas a frigorib⁹
et tribulationum procellis. **N**on est tutior locus ad latēdum q̄ sin⁹
marie: nec equus velocior ad euadendum manus persequentis: q̄ o-
ratio fidei missa in castellum regalis domicelle nostre sancte marie. **N**ā
et ipse ihesus hoc castellum intrauit: sumens ex ea sacra corporis sui
membra ad expugnandum principē tenebrarum. **I**ntra ergo et tu sub
huius castelli vmbzaculo: orans die ac nocte vt a cunctis malis immi-
nentibus eruaris meritis sanctissime virginis: sub amplissimo et pul-
cherrimo mantello dñe nre latitando secure. **E**tenim orante scā maria
ruet omnis turba maligna. **I**uuante maria: euades pericula cūcta. **P**i
pauper habet domicilium: ibi infirmus inuenit remedium: ibi tristis
accipit solacium: ibi turbatus meretur consilium: ibi destitutus acqui-
rit iuuamen. bene tibi et multum bene: si ita te exhibueris dignum
et obsequiosum beneplacito scē marie: vt eius grām optineas in pñ-
ti: et gloriam cū electis oībus in futuro. **T**ene illā nec dimitte eā do-
nec te bñdicat: et ad celi palaciū felici gubernatione pducatur. Amen.

ExPLICIT sermo quintus. **I**NCIPIT sextus. de excellencia meritorū et
priuilegijs donorum bte marie virginis.

Multe filie cōgregauerūt diuicias: tu supgressa es vniuer-
sas. **D**ilci frēs estote fideles serui ihesu xpī: et deuoti amato-
res sanctissime matris ei⁹ virgīs marie: si vultis cū eis sp-
letari in celis. **T**unc eritis deo et bñdicte matri sue dilci: si corde hui-
les et corpore fueritis casti: si in oī conuersatione vestra modesti. pro-

uidi. timorati et circūspēdi nulli occasione dederitis scandali: nec iuste querele. **M**ultū est pro salute vestra. pro honore dei. et laude beate virginis. ut sitis in oratione deuoti: in lectione studiosi. in opere strenui. in dormitorio quieti: in choro vigiles. in cantando alacres. in capitulo corrigibiles. in ammonitione dicibiles: in silentio stricti. in refectione sobrii. in oculis custoditi: et in omnibus moribus vestris disciplinati. **S**i ergo desideratis beatā virginem digne laudare et summe venerari: tunc sitis sicut simplices filij dei sine malicia sine dolo: sine nequicia. sine mendacio: sine ira. sine disceptatione. sine murmure. sine suspitione: omnia contraria vobis supportantes in caritate fraterna cum humilitate et paciencia. propter ihesum et mariam et sanctorum vitā imitandam: propter pacē vestrā et aliorū edificationem: et maxime propter sancte trinitatis gloriā pfruendam. **O**īa enī amara dulcia fiunt: omnia grauiā leuigant: cum amor ihesu et pie mris eius memoria ad cordis intima penetrant. **S**i quis hec probare voluerit: frequenter de eis cogitet. loquat. legat. cantet. et oret. **¶** **U**t autem aliquātulum vobis innotescat excellentissima dignitas beatissime virginis marie: audite pauca de pluribus donis et priuilegijs eius. quibus de eam benedixit et exaltauit pre omnibus sanctis angelis et archangelis in celis: et pre cunctis hominibus in terris. **H**ec est virgo sacratissima et mater dei carissima: de qua canitur ī sancta ecclesia per totum orbem terrarū late diffusa. **E**xaltata est sancta dei genitrix: super choros angelorum ad celestia regna. **R**ecogitate ergo diligenter antiqua sanctorum patriarcharum gesta: de quorum stirpe orta est mater dei maria tamq̃ rosa īter spinas sine spina. **S**icut enim olim per multos sanctos viros patriarchas et prophetas. per iudices et reges. p sacerdotes et leuitas. per doctores et scribas. verbis signis et figuris prenunciatus est xps dei filius ex virgine pro mundi redemptione nasciturus et in cruce passurus: ita conuenienter satis et sapienter ordinatione diuina prefigurata et preconizata est beatissima ac deuotissima virgo maria per sacras illius temporis virgines. per illustres feias. p castas viduas. per deuotas prophetissas. et per ceteras honestas ma-

tronas. in castitate viuentes: atq; ob pudicie custodiam cum puellis
suis in domibus et cameris ab aspectibus viroꝝ inclusas. **H**ec est re
uera attestatione sanctarum scripturarū oīm virginum virgo pruden
tissima. oīm feiarum pudicissima. oīm puellarum speciosissima. omniū
matronarum honestissima. omnium domicellarū venustissima. oīm re
ginarū regina nobilissima: in qua omnis decō virginalis. oīs virtus
moralis. oīs speculatio theologicālis. omnis deuotio affectualis. oīs
opatio virtutis. oīs perfectio scitatis pariter cōueniunt. inhabitant
et perfectissime elucēt: que nec añ se simile. nec post se equalem ha
bet. nec habuit. nec habebit. **E**t sicut olim materiale templum salomo
nis pꝛe omnibus terrarum templis decōratum fuit et latissime nomi
natum ac copiosissime ditatum. magnifice a regibus et populis hono
rabatur: ita spūale dei templum quod est beata virgo maria ab omni
labe pura. super oīa tēpla sanctorum pꝛenitet: et ideo amplius hono
ri debet et amari. **¶** **Q** vere inclita pꝛoles ex isigni pꝛiarcharū pꝛo
sapia nobiliter pꝛocreata: ex sacerdotali genere generose pꝛoducta: ex
pontificali dignitate dignissime diriuata: ex pꝛophetali choro veris
sime pꝛenunciata: ex regali stirpe illustrissime edita: ex dauidica li
nea rectissime originata: ex nobilissima tribu iuda clarissime pꝛolata:
ex israhelitica plebe felicissime pꝛogenita: ex electo populo dei singu
lariter pꝛeelecta: ex sanctis ac religiosis ac deo placitis parentibus di
uina pꝛeordinatione in lucem mundi serenissime exorta. **¶** **F**elix et il
libata virgo maria omni laude et honore dignissima: omni amore et
reuerencia ab oībus amplexanda. **¶** **S**plendida virginum gēma. tu ab
inicio et ante secula a deo es pꝛedestinata. redemptoꝝ mundi tꝛe pꝛ
finito paritura: a pꝛiarchis desiderata. a pꝛophetis pꝛenunciata: a mul
tis regibus et iustis adoptata: a deuotissimo populo in israhel diu ex
spectata: et tandem deo miserante egrotanti mundo visibiliter demon
strata. **¶** **S**acra et illustrissima virgo maria: qꝛ pꝛeclarum et laudabile
est nomen tuum in vniuersa terra. **N**empe a solis ortu vsq; ad occasū
in diuersis mundi partibus. iudeis et gentibus. grecis et latinis. ro
manis et germanis. pꝛedicatum est nomen tuum per euangelium

ihesu xpi filij tui? et adhuc cotidie predicatur inclitum nomen tuum
in omnib? ecclesijs dei. in capellis et claustris. in campis et siluis deo
dicatis. a puiis et magnis. per sacerdotes et doctores. et per diuersoz
ordinu? p?dicatores: qui oēs pariter te laudare et elucidare desiderant
Nā vsq; ad celi sydera te extollere. et super angelicam dignitatē tuam
sanctitatem et pulchritudinē cōmendare vocibus altis cuncti iustozū
spūs iardescunt et congaudent? et pze amoris magnitudine et deuotio
nis dulcedine cantando. meditando. orando. et sacra solemnia tua
celebrando. nequeunt fatigari: iuxta illud sapientie verbum. **Q**ui e-
dunt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. **L**aus et gla
altissimo deo: qui maximam grām tibi prestitit o maria pze filialibus
hoīm in mundo? et nunc sedem tuam statuit iuxta thronum filij tui in
celesti regno. in eminentiori loco super oēs choros angelozum et scō-
rum. ab eterno tibi pulcherrime preparato: et in perpetuum felicissimē
permanfuro. **O** summe venerabilis virgo maria eterni regis ma-
et filia? oīm ore benedicenda. omni honore venerāda. virginitate cā-
didissima. huilitate profundissima. caritate feruentissima. paciencia
mitissima. misericordia plenissima. oratione deuotissima. meditatione
purissima. contemplatione altissima: compassione suauissima. consilio
prudētissima. auxilio potentissima. **T**u aula dei. porta celi. paradysus
deliciarum. puteus graciārum. angelozum gloria. hominū leticia. for-
ma morum. virtutum splendor: lucerna vite: spes egenozum. salus in-
firmoz. mī orphanozum. **O** virgo virginum tota suavis et formosa:
micans sicut stella. rubens tamq̃ rosa? nitens vt margarita: lucens vt
sol et luna in celo et in terra. **O** virgo mitis. innocens sicut agna: sim-
plex vt columba? prudens sicut nobilis domina: seruiens vt humilis
ancilla. **O** radix sancta. cedrus alta: vitis fecunda. ficus dulcissima? pal-
ma latissima: in te reperiuntur omnia bona: et per te nobis eterna
donantur premia. **O**mnes ergo ad te confugere debemus sicut filij ad
sinum matris. et orphani ad domum patriā. q̃diu viuimus: vt tuis
gloriosis meritis et precibus protegāmur ab omnibus malis. **B**ed
iam audite dicta cuiusdam doctoris de duodecim stellis in corona bte

virginis: quib⁹ fulget domina nra sancta maria pre oibus scis in celis.
Iste duodecim stelle. sunt duodecim prerogative regnantis ei⁹ claritatis:
quas habet respectu oim aliozu ciuium supernoz. **R**espectu ei ecclesie
militantis: habet quatuor specialia supluencia dona mie operib⁹ ple
na. **Q**uia pre ceteris oibus exaudit benignius. condescendit humiliter:
agit virtuosius. succurrit frequenti⁹: sicut experientia docet i arduis
eccie causis. **I**tem respectu ecclesie triumphantis: habet istas qtuor emi
nentes prerogatiuas. **Q**uia ceteris oibus collocat i celo altius. resple
det lucidius: amatur feruentius: honoratur amplius: sicut dignum est
sentire de gloriois eius meritis. **I**tem respectu summe trinitatis beati
ficantis: habet similiter quatuor prerogatiuas siue stellas cunctis sp
deribus clariores. **Q**uia pre ceteris oibus eterne trinitatis gloria co
templantibus. ipsam sancta trinitate intuetur limpidius: afficitur erga
illam iocundius. contemplet intimius: et fruitur illa super omnes in
celo felicius: de quibus nemo dubitare debet amplius. **S**ed adhuc:
audite quid de istis stellis scis ait bernardus specialis amator beate
virginis. dulcis doctor. et deuotus monachorum informator. **I**n capite
inquit eius corona stellarum duodecim. **Q**uis illas estimet gemmas?
Quis stellas enumeret? e quibus marie regium dyadema compactum
est. **S**upra hominem est huius corone ratione exponere: indicare co
positione. **N**os tamen pro modo nre puitatis abstinentes a periculoso
scrutinio secretoru: non in congrue forsitan duodecim stellas istas du
odecim prerogatiuas intelligere stellarum videamur. quibus maria sin
gulariter adornatur. **S**iquidem inuenire est in maria prerogatiua ce
li: prerogatiua carnis. et prerogatiua cordis. **E**t si fuerit ternari⁹ iste
per quaternariu multiplicatus: habemus forte stellas duodecim. quib⁹
regine nre dyadema prefulgeat vniuersis. **M**ichi sane rutilat fulgor
primo in marie generatione. secundo in angelica salutatione: tercio i
spus sancti superuentione: quarto in filij dei inerrabili conceptione.
Vestre quidem sedulitatis erit singula queq diligencius itueri: michi
vero ex multis verbis pauca innotuisse vobis sufficiat. **S**i quis pleni
us vult scire sensum stellarum mysticum: legat illum beati bernardi ser

20

monem tali themate inchoatum. Signū apparuit in celo. **H**ec igitur
dilecti fratres propter singularem reuerentiam et amorem beatissime virginis ma-
rie frequenter reuoluite. ore ruminare: et per gratiarum actionem hymnos et
cantica leticie in festis et in commemoratione eius per annum libentissime
decantate. **P**recipue tamen ante altare dei et coram ymaginem beate virginis
capita vestra nudate et inclinate: genua humiliter flectite. quasi presen-
tem in corpore mariam videretis cum angelo loquentem. aut filium sinu
tenentem: mox quod eleuatis oculis cum bona fiducia sperande salutis. ope-
mie a matre misericordie affectuose implozate et dicite. **O** clementissima
mater dei virgo maria. regina celi. domina mundi. sanctorum gaudium. pec-
catorum solacium. attende gemitus contritorum. imple desideria deuo-
torum: succurre necessitatibus infirmorum. conforta corda tribulorum:
assiste agonizantibus. protege supplices seruos tuos ab infestatione
demonum: produc tecum amatores tuos ad eterne beatitudinis premium: ubi
cum amantissimo filio tuo ihesu christo regnas felicissime imperpetuum. Amen

ExPLICIT sermo sextus. **I**ncipit septimus. de tribus speciosis vestibus
beate agnetis virginis et martiris.

Induit me dominus vestimento salutis: et indumento leticie circu-
dedit me. **D**ilecti fratres ista leguntur et cantantur de sancta ag-
nete virgine egregia sponsa christi et gloriosa patrona nostra.
cuius diem festum annua reuolutione solempniter celebrare debemus:
et eius magnifica suffragia deuotis precibus postulare. **E**t utinam:
dignetur pro nobis omnibus orare. quod valde dilecta est a domino nostro ihesu
christo: et optime visa coram oculis eius et sanctissima matre sua maria:
ad rogandum pro qualibet pia causa. **O** utinam tam deuotas et accep-
tabiles deo preces pro suis seruis et amicis in celesti regno iam ef-
fundere non omittat: sicut quondam pro prefecit filio male extincto
flevit et orauit: quem a mortuis christi gratia donante suscitauit. **N**ota-
te ergo verba predicta in principio huius sermonis: quasi ea ex ore
felicissime agnetis iam auribus vestris audiretis. **C**onsiderate pul-
chritudinem vestimentorum speciosissime virginis: quibus eam induit

et ornavit interius magis q̄ exterius ihesus cristus sponsus suus celestis. **D**igna enim fuit a ciristo vestimento salutis indui. et stola iocunditatis ornari: que omnem ornatū seculi contēpsit. et pro amore sponsi immortalis sanguinem fudit: atq; preciosam mortem libenter pro vita eterna accepit. **I**bi nunc gaudet cum amantissimo sponso suo et angelis sanctis cū gloriosa matre ihesu. et innumerabilib; virginū turmis. constituta in altioribus virginum choris: sequens agnū quocūq; ierit. et cantās dulcia cantica dogmatis solis virginibus decantāda que oī organoz sonos et omniū musicoz melodiam excedunt. **I**nsuper hanc prerogatiuā habere meruit in terris: vt felicissimi noīs sui memoria perpetuis laudibus ī ecclesia recolat et deuotissime celebretur et a cunctis xpī fidelibus magnifice honoretur. **H**anc profecto magni et scī doctores frequenter cōmendant. excellenter laudant. patēter p̄dicant: et oībus nobis ad exemplum amandę castitatis textum passionis eius recitant: atq; ad amandum xpī iuuenes et virgines altis p̄conijs exhortantur. **S**ed videamus nunc de speciosis vestibus scē agnetis: quib; p̄fulget p̄e cunctis artificialibus stolis ab hoīb; scīs **V**alde ei preciosa et pulchra sunt vestimenta q̄bus anime sanctorū ornantur ab intra: que xpūs de celesti thesauro attulit mundo: natus ex maria virgine de regia stirpe pro salute nostra. **S**unt autem precipue trium vestium genera spūs sancti artificio cōtexta: q̄ xpūs dedit scē agneti sponse sue pro munere: quatenus nullum amatorem p̄ter ipsum solum amaret: nec aspiceret. nec ad colloquendū admitteret: ne forte amorem eius minueret aut offuscaret. aut extingueret: qđ valde indecens esset. et maxime deuotionem orantis impediret. **P**rima itaq; vestis qua induta est beatissima agnes vna de sapientib; virginibus est alba talaris tunica: vitro clarioz. bysso mundioz. niue candidioz. **E**t hec dicitur virginitas īuiolabilis: deo amabilis. angelis acceptabilis: hominib; multum honorabilis. **H**anc sanctā deo placentē vestē ab annis puerilibus p̄mo ab ipsis cunabilis agnes castissima induit. et īuiolabiliter conseruauit: que inter exordia reptantis īfancie a parentibus deo oblata. et a nullo fidei ciristo desponsata fuit: vt

ab amore et federe celestis sponsi. nulla rōne. nulla potēcia. nullo ter-
rore nec blandimēto reuocari posset. sed virgo in eum permansit:
et pro fide ac castitate mori non formidauit. **H**ec vestis habet inferi-
fimbriā auream digito dei subtiliter cōtextam. in qua albis lris habē-
tur melliflua nomina ihesus. et maria. necnō omnium aliarum sanctarū
virginum ingenua nomina. secundū ordinem alphabeti decēter inscrip-
ta. ad sequendū btā vestigia ihesu xpī. et benedicte matris ei⁹ perpe-
tue virginis marie exempla: pro celesti gloria feliciter optinenda.

Secunda vestis est rubea siue purpurea p̄cioso sanguine agni in
maculati ihesu xpī colorata: et multis albis floribus luculenter orna-
ta. Et hec vocatur paciēcia insuperabilis: siue constancia infatigabi-
lis. In hac veste continentur omnia dominice passionis signa. et stig-
mata scā que etiam cum īterni doloris stimulo per quatuor angulos
ante et retro inueniunt anime amanti impressa. **H**ec autē sunt diuini
amoris signa: et inuidie paciēcie scuta contra diaboli tela. scilicet
crux sancta. clauī. lancea. virga. resis. columpna: alba vestis et purpu-
ra. fel. arundo. sputa. flagella. corona spinea: et alia multa improperia
et vulnera dura. **H**ec vestis habet etiam fimbriam argenteam longā
et latā. hoc ē fidem rectam claram et firmam vsq; ad mortē: in qua
omnium beatorum martirum noīa grecis latinis et hebraicis lris se-
cundum ordinem alphabeti continent rōseo colore inscripta. que dile-
genter īspecta et perlecta: animam tribulatā et temptatam confortāt
ad tolerāda oīa mundi istius aduersa. **H**ac nobili et purpurea veste
indutus est dñs noster ihesus xps rex martirum et sponsus virginum
in sua btā ac benedicte passione. portans spineam coronam et purpu-
reum vestimentum pro nostra salute: ad confortandū pusilloz corda
in tribulatione sua pro qualicūq; contumelia aut iniuria eis facta. q̄te-
nus post leuem et tpalem tribulationem in mundo: recipere merean-
tur īmarcessibilem coronam ī celo. **O**mnis enim tribulatio paciēter
tolerata pro xpo: certam spem facit eternaliter regnādi cū xpo. **H**āc
sanctam et regalē vestē dedit cristus dilecte sponse sue nobili virgini
sancte agneti tpe persecutionis xpianorum in sancta yzbe romana: ad

sectanda sacre passionis sue vestigia: ad perferendas contumelias et
minas ipiorum pro fide et castitate cum magna constancia: exemplo
multorum martirum et innumerabilium virginum pro nomine christi innocen-
ter occisorum. De quorum laudabili triumpho et ineffabili gloria: christum
nunc laudat et magnifice iubilat in toto orbe terrarum sancta mater ec-
clesia. **F**elix anima que fortiter certat contra irruentia vicia: et crebro
suspirat. et orat iter diversa pericula et grauamina: ut possit citius li-
berari ab omni pressura et miseria. **T**ercia vestis sancte agnetis est au-
reum pallium pro velamine virginis de olo sericis factum: quod totum corpus
virginis circumcingit tegit et ornat. Et ut intuitibus clari fulgeat et
placeat. multis candidis margaritis. multis preciosis lapidibus ac cho-
ruscantibus gemis intextum decoratur. Et hec ceteris eminentior vestibus
spiritus sancti artificio textitur: que a doctis et intelligentibus digne ac recte
vocatur caritas inextinguibilis: de qua per beatum paulum dicitur. Caritas
numquam excidit: siue prophetie euacuabuntur. siue lingue cessabunt: siue sci-
entia destruetur. **H**ac veste induta est beatissima agnes: quando interroga-
ta de sponso suo quis esset. fiducialiter respondit. **A**mo christum in cuius tha-
lamum introiui: cuius mater virgo est: cuius pater sciam nescit. **Q**uem
cum amauero casta sum. cum tetigero munda sum: cum accepero virgo
sum. **I**ta caritas sume necessaria est ad ornatum virginis idumen-
tum: quia sine caritate virginitas deo placere non potest: nec etiam
inter prudentes virgines virgo superba computabitur: que oleum carita-
tis et ferventis deuotionis in lampade cordis non habet. **U**t virgo ves-
tis virginalis in conspectu dei et angelorum clare resplendeat: castita-
tis amatrix ab omni superbia mentis et dissolutione oris custodire se
debet: ne forte per negligentiam interiorum et concupiscentiam oculorum
exteriorum decepta. celestis sponsi oculos maxime offendant. **I**deo omnes
sensus suos et sermones omni loco et tempore stricte sub religiosa discipli-
na teneat: et totum bonum castitatis deo fideliter et integre ascribat:
qui tam elatum donum ad decorum anime sibi conferre dignatus est. **I**nsup-
cum magna humilitate et cotidiana supplicatione a christo desideranter
petat: ut usque in finem casta sobria et pudica sicut virginem christi de-

et constanter perseveret: et oēs carnis illecebras vincē et seculi cu-
ras abicere valeat. **Q**ui diu ī fragili corpe subsistit: quia īter hostes et pe-
ricula multa versat. **I**sta caritas est eciam valde necessaria ad orna-
tum scēe vestis virginalis que dicitur paciencia insuperabilis: quia
paciencia sine caritate xpī non prodest ad salutem et meritū vite eter-
ne: eciam si ferarum morsus. aut ignē. aut gladium. aut crucis suppli-
cium quis sustineat. **N**on ei pena martirē facit: sed bona causa sanctū
martirem facit: qui pro fide xpī patitur. aut pro iusticia. aut p casti-
tate: et precipue pro aīarum salute. **C**ontulit autem xp̄s beatissimē ag-
neti has tres preciosas vestes. in signū maxime dilectiois et perpetue
desponsationis: quas valde grātanter accepit: et cum magna leticia
intus se ornans dixit. **I**nduit me dominus vestimento salutis: et indu-
mento leticie circumdedit me. **E**t iterum. **I**nduit me dñs ciēlādē auro
texta: et īnensis monilibus ornavit me. **H**īs itaq; vestibus sacris ce-
litus induta et quasi tribus clipeis munita: processit virgo iuēcula
agnes beatissima contra tres turmas diaboli pugnatura: scilicet con-
tra carnis delicias. mundi diuicias: et contra impiorum hominum mi-
nas. **G**racias oīpotenti deo fortissimo adiutorio nō. regi īuisibili et
īmortali sponso oīm rerum creatori: qui cor virginis confortavit vt
vinceret: corpus sponse sue ita cū custodiuit: agnam innocentem ī-
ter flāmas illesam conseruauit: et tam vehementer cor ei⁹ ī amorem
sui sanctissimi ac melliflui nominis accendit: vt magis eligeret mori
q̄ celestis sponsi sui fidem frangere: cui se deuouit perpetuo federe fa-
mulari. **O** vere ammirabilis constancia virginis: o q̄ laudabilis paci-
encia sancte agnetis: que inter tantas temptationes et persecutiones
inter tot clamores derisiones. blandicias terrores. et armatos viros
gladijs vibrantes. virginitatis propositū tenuit: et cristum sponsum
suum esse palam coram aduersarijs profiteri non timuit: sed cum mag-
na constancia de nobilitate de pulchritudine et potestate xpī sponsi sui
multa magnifica laudabiliter narrando clamauit dicens. **I**psi sum de-
sponsata cui angeli seruiunt: cuius pulchritudinem sol et luna miran-
tur. **I**psi soli seruo fidem: ipsi me tota deuotioē committo. **E**t merito

quidem. Ipse enim solus verus deus est. potens in celo et in terra: sedes
super cherubin et seraphin intuetur abissos et abscondita cordis. Ipse
humiles respicit: et superbos alonge cognoscit. Ipse personam hominis
non accipit: sed redit iudicium in omnibus seruat: tribuens unicuique ve
raciter quod debet. Ipse ab eterno omnia cognoscit: et cum summa prouidentia
cuncta gubernat. Ipse electos suos multipliciter probat. et pro multa
paciencia copiose in celo remunerat: reprobos vero propter eorum maliciam
districte punit et dampnat: seruata in his omnibus magna misericordia cum plena
iusticia. Cui eterna laus et gloria: per infinita seculorum secula Amen.

**Explicit sermo septimus. Incipit octauus de aurea corona in capite
sanctissime agnetis virginis et martiris.**

Et tamquam sponsam: decorauit me corona. Dilecti fratres nunc
de corona sancte agnetis virginis qua coronauit eam Christus
in celis: pauca si placet audiat. Corona est ornamentum
capitis et maxime dignitatis: que specialiter debetur regibus et regum
filiis ac filiabus ob nobilitatem generis: aut etiam aliquibus magnis
personis in signum victoriae: aut doctrine. aut sanctitatis: seu eximie
virtutis. Unde de sanctis martiribus specialiter legitur et cantatur. Co
rona aurea super caput eius: expressa signo sanctitatis. Sed quis huius coro
ne pulchritudinem digne enarrabit? Estimo quod nemo mortalium scire
poterit nisi cui deus hoc misterium reuelauerit: aut eius gracia post
mortem ad regnum dei puenerit. Ista aurea corona omnem seculi huius
gloriam et decorem tam regum quam principum. tam nobilium quam presu
lum. mitras excedit: qua non de terrena materia facta est: sed in celesti
officina a deo parata noua semper claritate refulget. Et quid melius
et dignius pro nostra ymaginatione per hanc coronam intelligere
possumus? quam ipsum dominum nostrum Iesum Christum eterne glorie do
natozem? Ipse est enim essentialis premium et corona omnium sanctorum: pri
cipium et finis omnium bonorum. Ipse summa felicitas. summa iocundi
tas: summa pulchritudo. summa suauitas. Ipse eterna veritas. eterna
sapientia: eterne bonitas. eterna maiestas. Ipse fons vite amenis.

simus: qui oēs celi ciues sua pñcia letificat et inebriat: in mīa saluat
et coronat: per grām iustificat et illuminat: per gloriā btificat et sati-
at. Ipse oīa ad se trahit. oīa per se implet. super oīa exaltat. et supe-
fluentem remunerat: tribuens singulis aureum denarium pro laborib⁹
paucis: et pro breui certamine auream coronam in vita eterna cum
angelis potissimē possidendam. Pro hac corona habenda oēs laborare
debemus et certare vt vincam⁹: sicut omnes sancti añ nos fecerunt et
vicerunt: q̄ modo cū xp̄o regnant: et coronas triūphales pro duri cer-
taminis labore in capitibus portant. Qui tamen sibi victoriā de hos-
tibus non ascribunt: sed cum omni reuerencia et gratitudine coro-
nas suas ante sedem dei coram agno deponunt: et cum ingenti exulta-
tione et consona voce psallunt et dicunt. **B**enedictio claritas sapiēcia
laus honor gloria. sal⁹ virtus victoria. deo nro in secula: qui nos per
multas tribulationes perduxit ad hanc gloriosam coronam feliciter
optinendam. hanc auream coronam cū aureola percipere meruit ag-
nes beatissima pmanens fortis et constans in passione sua pro fide et
castitate. tradens semetipsam in mortem: vt acciperet coronam glorie
numq̄ amittendam. **Q**uid hac corona pulchrius: quid iocundius. q̄d
sublimius. quid felicius: q̄ regem angelorum clarissime contemplari
cum omnibus sanctis in celis: **Q**uod virgo xp̄i contemperit mundi. q̄
elegisti xp̄o in castitate seruire: exilaresce in spe future glorie. **S**i
desideras auream coronam ferre in celo: fer modo cristū semper in cor-
de: semper in ore. semper in opere. **A**uerte oculos tuos a mundo: leua
aīam tuam ad ihesum in celo. **S**is feruens in laude eius. humilis et
vilis in oculis tuis: frequens in precibus. prompta in obsequiis. pro-
uida in verbis: paciens in doloribus. tacita in opprobriis. hilaris in
despectibus: simplex in vestibus. pudica in moribus: custodita in om-
nibus vīs tuis. **N**oli cristum negligere in aliquo opere vel momento
tēporis sub celo: qui numq̄ auertit oculos suos a te ī quocūq; fueris
loco. **A**ttende agnem sanctā quasi ī corpore morantē: et castitatis exē-
pla tibi monstrantem. **T**am sancta tam casta: tam deuota tam pudica
tam honesta tam custodita fuit agnes beatissima in hac vita: vt nec

oculos suos leuaret ad ydola gentium. nec ad spectacula ludorum: nec
ad fulgozem auri vel argenti: nec concupisceret decorem aut amicitia
am alicuius mortalis viri: sed deum mente gerens. fide tenens. corde a
mans. ore laudans: toto anime desiderio oculos suos erigebat continue
ad celum: ubi sciebat esse xpm sponsum suum. cordis sui thesaurum op
timu: super omnia desiderabilia amandum et amplectendu. **I**gitur adhuc
pro ampliori deuotione excitanda. contemplari libet pulchritudinem
corone beatissime agnetis: que speciosis ornata floribus miranda ioc
cunditate castis ingerit mentibus. **H**abz eni tres circulos argenteos ad
honorem sancte trinitatis: continentes tria serua cōstipata floribus pul
cherrimi coloris et suauissimi odoris. **Q**ui habet aures audiendi: audi
at et intelligat quid mystice ista significant. Delectantur virgines in
pulchris vestibus et floribus: milites in armis aureis et loriceis: clerici
in libris et studiis. monachi in ymnis et psalmis: seculares in terrenis
principes in deliciis: spirituales in diuinis. **N**ulla tamen delectatio
maior et suauior: qm in deo et virtutibus veris ad dei honorem factis
exultare. **P**rimus ergo circulus continet sertum ex albis flori
bus et candidis lilijis: in valle humilitatis conceptis et natis. **I**sti flo
res designant sanctas ac deuotas meditationes de incarnatione ihesu
xpi ex maria pura et sancta virgine nati: mundis pannis inuoluti. in ar
to presepio locati: virgineis vberibus lactati: angelicis laudibus com
mendati. a deuotis pastoribus visitati: a stella radiante reuelati. a sanc
tis regibus q̄siti iuenti et adorati: ab eisdem cum tribus muneribus auro
thure et mirra oblati digne venerati: a scō symoine in vlnis amorosis
āplexati: ab anna vidua corde et ore summe benedicti et cōfessi. **Q**uid
in hīs oibus bonis auditis lectis et cogitatis aliud reperitur? qm or
tus plenus floribus et lilijis cum aromatibus multis. **V**ere hec oia ritet
florent et choruscant: flagrant odorant et delectant. **I**sti flores de natiui
tate xpi et perpetua virginitate beate marie mris eius. habet tā su
auē odorē. tam mirum saporem: tam magnū decorem. tam fortē ardorē.

rem. q̄ expellunt ab anima languente omnē temptationē et carnalem
amorem. omnē irā et indignationem. omnē inuidiā et superbiā: omnē ac-
cidiam et torpore. omnē duriciā et perturbationē. omnē tristiciā et
diffidenciā. omnē neqeciam et fallaciā: omnē turpitudinē et dyabo-
licā imissionem. siue a viro siue a muliere. siue a iuvene siue a sene.
siue a diuite siue a paupere: quia pro omnibus natus est cristus. pro
omnibus passus et crucifixus. vt omnes saluaret. omnes a pccis mū-
daret: et virtutum floribus adoznaret. **S**unt autem in isto sermo
quinq; lilia pro castitatis custodia virginibus valde necessaria: scilicet
verecundia. taciturnitas. sobrietas. solitudo. et clausura. **H**ec valde
muniunt virginis aulam: et clariozem reddunt eius coronam. **A**udi
virgo virginem: sanctimoniam commendantem. **V**irgo iquit cogitat
que domini sunt. vt sit sancta corpore et spū ī xpo ihesu domino nro.
Quis est iste ihesus quem sic amāt scē virgines. vt relinquunt eciam
parentes. **H**ic est ihesus nazareus. dei patris vnigenit⁹. filius marie
virginis. sponsus agnetis: amator castitatis. custos virginitatis. **H**ic
est consolator pauperum. defensor viduarum. susceptor orphanorum:
qui loquitur ad virgines in canticis canticorum. **E**go flos campi et
lilium conuallium. ego sanctarum mentium visitator et inhabitator.
Quapropter virgo xpi si vis celesti sponso digne placere. stude flo-
res virgineos et munda lilia intus habere: et omnes sensus tuos fo-
ris a deceptionibus custodire. **C**auē miluum o simplex columba. fuge
lupum o mitis agnella: caue serpentem tibi approximantē casta pu-
ella. ne per fenestras corporis intret ad cubiculū cordis. et corrum-
patur puritas cōsciencie tue per incautum visum vel turpē auditū: aut
per ceteros sensus tuos pronos semper ad malum. **I**ocirco sūme cauē
da sunt loca. persone. tpa: colloquia. salutatioēs. munera. risus iocus.
aspectus: ornatu. conuiuia cantica vana. **H**ec et alia multa carnis
blandimenta mundus habet: que pro chdoloꝝ offert suis amatoribus
ceca mente currentibus ad inferni tormenta. **O** stulta mūdi gaudia:
post que sequunt̄ eterna lamenta. **P**eribūt enim omnia pulchra et de-
lectabilia sine moza: cum mortis venerit hoza. **S**unt autē ista ter

rena et carnalia oblectamēta venenosa virginibus: horrēda pudicis
fugienda deuotis: execranda religiosis. summe cauenda iuuenibus:
stricte corrigēda in adultis et in incautis. **V**era namq; discipula xpi
et amatrix castitatis ab aspectibus hominū se abscondit ne offendat
deū: ne amittat spūs sancti solatiū: ne forte sibi et alijs sit ī periculum
et scandalum: et diabolo in ludibrium fiat que erat socia angelorum.
Igit̃ in quanta arciori manserit custodia et ordinis disciplina: tanto
pulchriora lilia habebit in sua aureola et aurea cozona. **C**umq; virgo
abscondita soli deo placere intendens et cupiens. ab omnibus munda
nis curis et fabulis se elongauerit et mundauerit: tunc cr̃sti aspirante
gracia suauis ex ea odor bone vite sicut odor mirre et thuris emana
bit: et multe filie syon adhuc seculo deditę audientes sanctam conuer
sationem incluse monialis. excitabuntur eciam ad relinquendum ꝑpter
xpm̃ omnem seculi vanitatem: vt apprehendant cum virginibus auree
cozone pulchritudinem. **Q**uā sapienter agis filia syon: que mundum
lubricum spernis: angeloz regi nubere et adherere semper itendis: et
ad celestes nupcias intrare festinas. **I**ntra itra claustrū virginum vbi
discas facere voluntatem dñi regis tui: et prepara te cum sodalib⁹ tu
is vigilando orando et expectando beatū aduentū sponsi tui de celo.
Certe si pseueraueris in eo qđ cepisti: erit sine dubio quod desiderāter
a dño deo tuo sepe petisti. **S**ecundus circulus huius auree cozone
continet sertum ex rubeis floribus colligatum. visu pulchrū. adora tu
dulcissimum. auditu mirādum. cordi solaciofum. **I**ste rose designāt car
nis castigationē. mundi despectionem. cordis compunctionem: et sacra
meditationem cū intīme compassionis affectu erga dñicam passionem
Iste rose crescunt inter spinas et tribulos et vrticas: idēst inter vari
as temptationes carnis et hoīm vexationes: qui nunc verbis duris
nunc prauis moribus alios inquietant: et deuotionē modesti hoīs sepe
perturbāt. **D**e illis: et bene hñs qui patiūtur molestias ab īportunis.
Iste rose ideo dicuntur rubee siue purpuree: quia verecundis mentib⁹
dolorem inferunt et ruborem. **A**ttē flagrant sauiē. si fuerint duriter
cōfricate: quia huīles mentes dulciter respondent et pie. cum fuerint

ab iracundis argute et despecte: et ampliores gratias deo reddunt: quia
a spinis proximorum ledi et pungi meruerunt. **I**ste rose super ignem
posite et exulte. dulcem aquam emittunt pro medicina vtilem: simili-
ter mites et humiles igne sancti spiritus accensi pro iniuriis et inuidis
pie intercedunt: et lacrimas cum gemitu sepius fundunt. **R**euera mag-
na sunt patientium merita magna virginum trophea: magna apud deum
continentium fulgent preconia: quibus eterna merces tum aurea co-
rona reddetur in celis. stellis preclarior vniuersis. **O** virgo mitis et
humilis: valde multum potes promereri in pressuris pro christi nomine sum-
ptis. **E**tenim quociens verbum durum aut factum lesuum patienter susti-
nes: totiens rubeas rosas de spinis gignis et producis: et coronam tuam
magis clarescere facis. **I**ste rose inveniunt in magna copia apud sanctos
martires et virgines deo dedicatas: qui fide armati. caritate inflama-
ti. et paciencia accincti. roseum sanguinem suum pro christo largiter fude-
runt: et coronas triumphales rosis ac liliis emicantes meruerunt ha-
bere perpetuas summo honore gaudentes. **U**nde de sancto tiburcio nobili
martire christi legitur: quia iussus super arduos carbones nudis pedi-
bus ire: ipse in domino ihesu confidens intrepidus accessit: et facto
sancte crucis signo super igneos globos stetit illesus: et gaudenti animo iu-
dici respondit. **I**n nomine domini nostri ihesu christi videtur michi quod super roseos
flores ingrediar: quia creatura ipsa creatoris famulatur imperio. **H**ic
etiam de sancta dothea nobili virgine et martire pulcherrime fer-
tur: quia ante horam passionis sue breuiter horans meruit impetrare
de paradiso celestis sponsi sui ihesu christi tres florissimas rosas cum
tribus odoriferis pomellis: quas theophilo viro scolastico sibi insul-
tanti et non credenti per puerum angelici decoris eleganter transmisit
Quibus ille conspectis conuersus est et fidelis effectus: atque fidei calo-
re accensus. protinus per martiris palmam dotheam sequens para-
disum letus intrauit: sicut eidem egregia sponsa christi dothea promi-
serat. **N**emo igitur de illis rubicundis rosis acquirendis desperet: quasi
longe positis et difficulter iam inueniendis. **N**am possunt ab omnibus
christianis et precipue a deuotis et religiosis personis tam die quam nocte

tam hyemeq̃ estate studiose queri et fructuose iueniri: sed debent cau-
te seruari. Legendo enim xpi passionē et sanctorum martirū passiones
rose rubee in libris ecclesiasticis querunt: meditando et orando inueni-
untur: iuste sobrie et caste et pie viuendo carpunt et seruātur. **A**m-
pli⁹ autē iste rubicūde rose q̃rendē sūt tpe angustie iuxta montē oliue-
ti in orto secreto a turbis: in quem introiuit ihesus et discipuli ei⁹ ve-
orarent. **Q**ui tunc a iudeis captus. ligatus. percussus. flagellatus. coro-
natus. crucifixus. vulneratus. et quasi toto corpore cruent⁹: apparuit
oī rosa rubicūdioz preciosi sanguis sui rubore perfusus et purpurat⁹.
Quā multas rubeas rosas ex singulis plagis et vulneribus suis mi-
tissimus ihesus produxit: oībus aromatibus suauiores et pulchriores
Repe quanto sepius rose iste aspiciuntur. durius terunt. diuti⁹ mente
reuoluunt: tanto vehementius flagrant. dulcescunt. florent rubescunt
crescunt et dilatantur. **E**xcedunt ei⁹ rose ihesu xpi nazareni in rose-
to passionis eius ortu et ī iherusalem quasi in mortariolo a iudeis con-
trite omniū sanctorum martirum ac virginum passiones: dignitate.
magnitudine. suauitate. pulchritudine. et omniū gratiarum plenitudi-
ne. ab ortu solis vsq; ad fines orbis terre. **S**unt autem iste rose val-
de preciose et ad ornandum cuiuslibet deuote anime coronam habiles
et formose: ita q̃ nullo precio mūdi valent estimari. nec a mercatori-
bus comparari: neq; in apothecis medicorum inueniri. **U**bi ergo pos-
sunt discerni et acquiri? **N**on in foro. sed in choro: non in platea sed
in eccia: non in bello sed in cella: non in tumultu sed in silencio: non
in risu sed in plāctu: non in conuiuio sed in ieiunio. **V**erum specia-
liter a contemptoribus seculi crucem suā cotidie tollentibus: et in pas-
sione xpi seriose meditantib⁹ cicius inueniunt: et vberius ifra missam
colliguntur. **V**alde ei⁹ recreant tristes animos: et confortāt aduersita-
te depressos. **O**portet autē deuotā aīam magnā sibi adhibere custodiā:
ne dolosus raptor dyabolus in hunc ortum rosarū cum figmentis suis
pessimis subito veniat: et si archam cordis apertam inuenirit. suaues
xpi rosas exinde tollat: et fetidas vrticas et nigros carbones iterum
silenter inmittat. **U**bi est tunc ihesus. vbi crux. vbi clauī. vbi lancea?

ad fugandum hostē malignum de archa tua. **S**urge et vigila: clama
et ora: ihesum inuoca: crucifixum adora. **I**mpreme tibi signum sancte
crucis contra hostē omnis virtutis: arripe lanceā lōgini militis cōtra
terrore seu leonis: claudē cor tuū contra virū serpentis: cōfirma illis
tribus dñi clavis quasi tribus fortib⁹ seris: ne callido et rapido hos-
ti pateat tam facilis intrandi locus ad abdita cordis. **¶** Terci⁹ circu-
lus continet sertū ex blaucis et glaucis flozib⁹ optime cōpositum: sup
oīa agri gramīa odoriferum. celēstibus misterijs plenum. **R**ecte enī ad
decore virginalis corone huiusmodi flozes ptinent: qui puritatem
cum virginibus seruāt. **E**t si bene intellgunt: non parum religiosorū
mores edificant: qui terrena fundit⁹ reliquerunt. **I**gitur blauci flozes
qui speciem tenent etherei coloris designant contemplationem glorie
celistis et magnum desiderium perfectorum et inclusorum: qui oblitis
omnibus infimis et pñtib⁹ bonis perituris meditantur eterna: in-
hiantq⁹ incessanter ad pñciam dei et angelorum consozia: vbi omnia
sunt trāquilla iocunda atq⁹ perfecta. **H**ī in orōne frequenter accensi.
cupiunt cum bto paulo a vinculis corporis dissolui: et cum helya in
igneo curru ad celum trāsserri: et xpo ī regno suo feliciter presenta-
ri: vbi semper gaudeant et epulentur in conspectu dei: laudando et ca-
nendo cū angelis scīs sine oī impedimento et labore altissimas laudes
summe trinitati in perpetuas eternitates. **H**ī flozes scilicet meditati-
ones de celestib⁹ gaudijs valde ornant coronā cuiuslib⁹ sacre virgis
et aīe fidelis xpm cordialiter amantis: et ad deum fontē viuū auidē si-
tientis. **H**ī sacri flozes maxime inueniunt⁹ et leguntur in euangelicis
pratis et ortulis saluatoris: meditando de gaudijs dominice resurrec-
tionis. ascensionis et spūs scī donis: et de miraculis p apostolos cristi
ī primitiua eccīa in noīe ihesu gloriose perpetratis. **S**imili mō ex spe-
ciali deuotione carpunt⁹ flozes celestis leticie in singulis festiuitatib⁹
btissimi virginis marie. et aliorum sanctorū natalicjs: quādo de ipsis
deuote in eccīa cantat⁹ legitur et celebratur: et de eterna sanctorū glā
desideratē cogitatur. **T**ociens namq⁹ flozes etherei splendoris in aīa
contēplatiua ad deum suspensa oriuntur crescunt et dulcescunt: quoti-

ens ex memoria celestis glorie mens compungitur et accenditur: et ad
pñciam xpī et sanctorū suspirat et anhelat. **U**nde sepe per feruida desi-
deria sursum respicit: et ex intimis pñcordijs cū helia clamat et orat. **S**uffi-
cit michi dñe tolle aīam meā: quia melior est dies vna in atrijs tuis
super milia hui⁹ vite gaudia. **S**ed rursus considerandum. quia tunc no-
biles iste rose de corona anime deuote cadunt. sordescunt et arescūt: cū
in īfimis vanis et curiosis rebus mens incipit delectari. aut friuole fo-
ris occupatur: et ex quodā torpore pressa negligit celestia meditari oī-
bus visibilibus preferenda: et oībus thesauris mundi meliora. **U**nde
et beatus paulus discipulos suos ad florigerā patriā exhortās ait. **Q**ui
sursum sunt quērite vbi xp̄s ē in dextera dei sedens: que sursum sunt sapite
non que super terrā. **Q**uare? **Q**uia cito preterit figura hui⁹ mundi: et
nichil permanet sub sole qđ potest cor hoīs sociari. **S**unt etiā in hoc
virgineo sermo multi pulcherrimi flores crocei et cerulei coloris igne-
um habētes splendore aspēu delectabiles. odoratu suaues: tactu lenes
et flexibiles. **I**sti pñtinent ad vitā actiuā: et designāt cōpassiuos affect⁹
cordis ad subueniendū debilibus et īfirmis: et dulces sermones ex o-
re prudentis ad consolandū tristes et grauatos: ne deficiant ī tēptati-
onibus et laboribus cotidianis. **S**ic ei lex dei precepit et caritas fra-
terna exigit: vt fortis debile portet prudens īstruat ignarū: mitis cō-
pescat iratū. feruidus excitet torpentē: letus consoletur tristē. matur⁹
corripiat dissolutū: discretus refrenet nimium. humilis reprīmat su-
bum: simplex cobibeat curiosum. stabilis retineat vagum: taciturnus
increpet verbosum: vt silencio suo edificet potius audīētes q̄ verbis
effusis. **E**x istis croceis floribus odor suauissim⁹ sepius manat: q̄ aīos
debiles spiritalibus fomētis confortat: vt in virtutib⁹ magis pficiāt
Hinc est qđ diuinus paul⁹ multis virtutum floribus ornatus: ad col-
ligendum caritatis flores discipulos hortat⁹ dicens. **P**er caritatē ser-
uite inuicē. quia sum⁹ inuicē mēbra. **E**t itē. **A**lter alterius onera por-
tate: et sic adimplebitis legē xpī. **I**sti flores fraterne cōpassionis et eru-
dicionis iueniunt⁹ plenius in agro dñice predicationis: scilicet ī dultis
bus xpī sermonibus et oīdo btitudinibus: ī mysticis parabolis. et io-

tundis reuelationibus regni celestis: in signis varijs. sup infirmos et
obcellos. in mīa sup egenos et pauperes: i benignitate super pccōzes
et penitētes: i māfuetis verbis ad duos et peruersos: i honestis mo
ribus et huilib⁹ obsequijs et penurijs rerum corā discipulis suis: in fa
tigatione teneri corporis sui. et lōga pnoctatione in orōnibus deuotis
in altis montib⁹ et locis secretis: ad meditandū de celestibus gaudijs
aptis. **E**cce quot sacri sermones tot pulchri flores: quot mistice para
bole tot nobiles rose. **E**t qñ de regno dei et angelis ihesus loquebat⁹ a
postolis: tunc flores ethereos aīcis suis ostēdit in celi secretis. **E**t qñ
mandatum nouū eis dedit vt iuicem se diligerent: atq; pedes eorū la
uit tam verbo q̃ exēplo eos instruendo: tunc optimi odoris flagran
ciam ex croceis floribus inter eos dispersit. **Q**uod q̃ stupēdum signū
fecit ihesus: cum seipm p̃buit oībus vere huilitatis exēplum. **M**irū
super oē mirū: q̃ oīm scōz sanctissim⁹ et oīm dñozū altissim⁹ fit oīm
seruoz suoz seru⁹ infim⁹: q̃ sūma maiestas iclinauit se sponte ifra hoī
nes simplices et pauperes suos cōmensales dicēs. **E**go i medio vñ si
cut qui ministrat: non ei veni ministrari: sed ministrare. **S**i ego domin⁹
et magister vester vros laui pedes: et vos debetis alter alteri⁹ lauare
pedes. **Q**uid plus dñe? **A**lius pro alio orare debet: exēplo instruere. ne
minē ledere: oībus benefacere velle. **I**sti flores fraterne cōpassionis et
pie subuentiois valde ornant coronā virginē puritatis et vitā reli
giose conuersationis: tā in contēplatione celestium secretorū q̃ in vi
sitatione languēcium pximozum. **T**unc ei flores virtutum inter frēs
suauius redolent et vberius crescunt. tum deuot⁹ contēplator āgelicos
ordines ad horā deserit: et ad seruiendum infirmis et egenis let⁹ acce
dit. quasi xpm in pñci videret. cum ecīā studiosus lcōz scripturarum ā
diligens scriptoz librorum vocat⁹ codicē claudit et pēnam de manu
ponit: et ad sonum pulsantis statim surgit et ad chorū vadit: aut ad
coēm laborē conueni⁹ incundanter properat: tunc noui flores in orto
cordis sui per grām scī spūs cum fructib⁹ obediēcie icipiunt oziri di
latari et magnificari: et sibi ad maximum meritum et pulchriorem co
rone ornatum cōputabuntur. **P**recavendum tamē amatori solitudis

et deuote meditationis speculatozi a leuitatib⁹ et rumorib⁹: ne per lo-
gas occupatioēs et supfluas locutioēs perdat suauitatē vnguēti misti-
ci: et sapore mellis extingat leuis ifectio fellis et aceti. **Q**uis ei ē tā de-
uot⁹ i orōne. tā studiosus in sacra lēione. tā strēnuus i opatione: q̄ tā
cito se recolligit ab inera. q̄ facile labit⁹ ad extra: **Q**uis tā cito cōsoli-
dat fracta: q̄ facile frāgit aliq̄: **Q**uis tā cito imūda lauat. q̄ facile in-
lutū cadit: **I**git⁹ o uirgines xpī o religiosi serui dei: state sup custodiā
cordis et oris vři: ne corūpant⁹ sensus vři p varia desideria mūdi: q̄
nichil p̄sunt ābulantib⁹ in eis. cū magnis piculis et āgustis. **E**cce in-
numeris fallacijs et laq̄is: mūdus ē plen⁹. **I**deoq; scōm verbū xpī optz
vigilare et orare cōtra tēptatioēs et tribulatioēs ab oī pte surgētes
et ad bñ agendū nō deficē q̄ diu vires assūt et tpa grē pmerēde flozēt
Non ei ē corrigiā calciamēti p̄dere. grām dei amittē: tēpus penitēcie
negligere: diē vane cōsumere: et vitā eternā p modico delectamento
despicere. **R**ecogitate imensam bonitatē xpī super oē gen⁹ hūanum.
q̄nta bona fecit q̄nta mala pertulit: et q̄ magna p̄mia electis suis p
hui⁹ vite certamīa pmisit: **H**abete bonā fiduciā in dño semper: et ad
auxiliū diuinū in oī necessitate recurrite: et i tēpoze tribulatiois noli-
te desperare nec ab orōne cessare. **C**apiatis notabile exemplū paciēcie
et perseuerācie de scā agnete virgine xpī et martire: corpore q̄dem iu-
uencula: aīo cana: statura paruula. meritis magna. sexu ifirma. fide for-
tissima: vestib⁹ spoliata virtutibus ornata: q̄ vt diabolū et comites
eius vinceret: ad xpī deuotis et sedulis p̄cibus cōuolabat. **C**umq; hu-
mana rabies nō cessaret. sed diabolo instigāte ignē copiosum pararet
ipsa intrepida manēs i medio flāmaz expansis manibus orabat. xpī
corde et ore laudabat: atq; per martirij palmā ad sponsū suū perueni-
re optabat: quē super oīa sincerissio amore diligebat. **P**lus enī valuit
ingens amor xpī in sola fragili virgine: q̄ tyrannicus furoz armatus
gladio et igne. **I**dcirco speciosissimā hanc aureā coronē cū tribus flo-
ridis sertis ornatā habere meruit: quia mundum spreuit. carnē domu-
it: dyabolū vicit tyrānum derisit: p̄mia calcavit. penas superauit. et
ad xpī gloriā pro xpō moriendo felicissimo fine peruenit: **N**unc oēs

pariter orem⁹ et clamemus ad dñm nr̃m ihesū xp̃m amatōrē castita-
tis. inocencie et oīs puritatis: vt doceat nos angelicā vitā in fragili
carne imitari: et cū sc̃is virginib⁹ castitatē mētis et corpis precipue
amare. venerari et conseruari. Amen.

Oratio.

O Dulcissimē dñe ihesu xp̃e flos oīm virtutū. castissimē amator vir-
ginū. fortissimē debellator demonū. stridissimē extirpator viciozū
fragilitatē meā propiti⁹ respice. et p̃ intercessionē beatissimē m̃ris tue vir-
gis marie et dilectē sp̃ose tue sc̃e agnetis virginis ac martiris venerāde
auxiliū in superne virtutis īpende. vt discā terrena cūcta despiciere: et
amare celestia: vicij⁹ resistere. et tēptationib⁹ nō cōsentire: virtutib⁹
firmi⁹ adherē: honores fugere. delicias vitare: p̃ccā cōmissa plangere.
occasioēs maloz cauere: a p̃aua cōsuetudine abstinere cū bonis con-
uersari et ī boītate p̃seuerare q̃ten⁹ dono gr̃e tue merear coronā et ne
vite cū sc̃a agnete et cum oībus sc̃is tuis eternaliter ī regno tuo pos-
sidere. Amen

Exemplum.

Frater quidā domus nr̃e capitis dolorem frequēter paciebat:
et idē nōnūq̃ exire chorum cogebat. Habebat autem specia-
lem deuotionem ad sanctā agnetem venerabilem virginē patronam
nostrā. multe pietatis dulcedine affluentem. Desiderauit ergo ingenti
cordis desiderio sacras reliquias eius visitare in traiecto: que ibidem in
archa argentea auro tecta in ecclesia cathedrali sc̃i martini honorifi-
ce conseruantur. Contigit ergo vt cum priore suo p̃geret ad p̃efatū
summe reuerēcie locum visitandum: et veniēs ad p̃efate cathedralis
eccie aulam multis sanctorū reliquijs decēter ornatam: petiit a custode
sibi ostendi beatissime agnetis archam ob deuotionis sue instanciam
diu desideratā. Tunc sanctarum reliquiarum custos ait. Non facile licet
michi referare preciosam sancte agnetis archam: sed libenter vobis an-
tiquam alme virginis capsulam ostendam: in qua sacre reliquie eius
diu requieuerunt ad dei laudem et gloriā. Qd̃ frater audiens letatus ē
et consolatus: expectans honorabile sibi loculum presentandum. Quo

viso et aperto inclinavit se reuerentē et osculans sc̄m scriniū. intrōmī
sit caput suū confidēter: sperās sibi auxiliū meritis scē agnetis affutu
rum inhesitāter. **H**is igit̄ actis maximas grās egit deo et scē agneti
virgini: q̄ patētibus oculis suis hec meruisset intueri. **Q**ui ex h̄ tēpo
re et deinceps a pristinis dolorib⁹ releuatus ē non solū in corpore: sed
eciā ampliori deuotione p̄fecit in mente: atq; reliquū vite sue tēpus
iocunda et felici agone in feruore spūs bene terminauit.

Aliud exemplū.

Alius q̄dam frater cū ī p̄festo scē agnetis ad refectoriū legisset
accidit ei improuise q̄ postea solus comedens os piscis in ore
eius frāgeretur: et palato tam fixe inhereret: q̄ acumen eius nec ex
trahere nec expuere tunc valeret. **Q**uia propter contristat⁹ valde. et ti
mens periculum vocis ex hac lesione sibi īminere: expectauit paciēter
horā vespertinā de scā agnete solēpniter in choro decantandā. **C**umq;
cantor responsoriū pulchra facie alcius īcepisset: et conuent⁹ chori le
tis vocibus ad honozē scē agnetis residuum prosequeret̄ deuote can
tando et laudando: cepit frater Iesus pariter cōcinere: et scām agne
tem dilectam et benignā patronā suam suppliciter inuocare: vt in hac
hora sibi subueniret. et de ista lesione liberaret. **E**t om̄ia dei clemēcia
et q̄ ineffabilis virtus eius et potencia: qui non deserit sperantes in
se de quacumq; tribulatione clamauerint ad eum. **S**tatim namq; cum
hec verba cum conuentu caneret. intercede pro omnib⁹ nobis: sensit
quemdā pruritū in palato gutturis. cepitq; parum tussire: et in instan
ti cum salua oris expuit aculeum piscis sine dolore sui gutturis. **T**ūc
alacer effectus grās egit deo et sancte agneti virgini: q̄ tā cito meru
isset exaudiri et curari. **F**initis autē vesp̄is. mansit silenter in choro
prosternens se huīliter super scabellū pedum suoz osculando pauimē
rum asserum ex intimo cordis affectu: congratulans in secreto de tāto
beneficio meritis sancte agnetis sibi collato. **D**einde magis volēs cer
tificari de p̄nti factō: quesuit aculeū piscis ex ore proiectum: et inue
nit eum in arena prolapsū. **Q**uem secum tollens ad cellā. posuit iux
ta scē agnetis p̄maginem: ob eius specialem dilectionē perpetue reco

lendam. Cuius sacro precinio pius dominus ab omni periculo nos semper et ubique
dignetur custodire: et in bona conversatione cum omnibus nobis commendatis
conseruare. Amen.

Exemplum Aliud.

Fuit in ciuitate syuollensi ciuis quidam hermannus de oeuer no-
minatus. diues et honestus pius et misericors super pauperes:
atque in hospitali sancti spiritus fidelis infirmorum et egenorum procurator. Hic
quadam turbatione orta in ciuitate contra eum et quosdam conciuies
suos: confugit ad monasterium nostrum in monte sancte agnetis virginis
hospitandi gratia. Qui pro sua probitate et mansuetudine susceptus est
et benigne tractatus est: cum multa caritate et fraterna beniuolencia
Modico autem tempore transacto didicit confiteor legere et sacerdoti ad
missam ministrare: licet iam senex esset et litteras penitus ignoraret. Quod cum tan-
ta diligencia et deuotione fecit: ut alijs aliunde occupatis sepe bis vel
ter vno die sacerdotibus ad missam libenter et alacriter ministraret
Siquidem venerabili patri nostro wilhelmo vorniken tunc temporis
priori domus nostre speciali amatori sancte agnetis: frequenter infra sum-
mam missam choro canente. ipse retro in ecclesia superpellicio indutus
magno cum affectu ministravit. Accidit autem quadam vice ut ipse
quasdam pecunias ex cella in qua morabatur peteret: de quibus vehemen-
ter doluit mirans quis hoc fecisset. Rondum enim sua resignauerat:
sed sicut hospes et amicus fidelis inter fratres in ambitu claustrum habi-
tabat. Rursus infra meridianum prandium quidam alienus et ignotus latenter
per fenestram apertam cameram eius intrauit: et quantum sibi placuit furatus
est et cito recessit. Prandio igitur facto cum hermannus post gratias
dictas cellam suam intraret: pecunias suas querens non repperit: et satis
contristatus vni conuersorum fratri iohanni de eme sibi familiari conque-
redo dixit. O bone dilecte frater iohannes. sunt hic fures in domo. Qui
ait. Non utique bone hermannus. Tunc ille furtum sibi iam factum reuela-
uit dicens. Perdidisti pecunias quas habui in cella: et modo infra pran-
dium sunt secrete furate. Cui frater iohannes consolando triste respondit.
Non cogitetis bone anime quod aliquis fratrum nostrorum aut ex familiaribus domus

huius hoc fecerit. **E**t forte aliquis extraneus hospes q̄ ortū pomerij ī
trauit tēptatus ē egit: sicut q̄q̄ p̄teritis t̄pibus experti sumus ves
tibus occulte furatis. Audiens autem hec venerabilis p̄r et p̄ior n̄r
vuilhelm⁹ cōtristatus est valde: et oēs fr̄s de dampno boni viri ex cō
fusione furti doluerunt. Tūc q̄dam fr̄m nostrorū sibi magis familiares
consolando et ad pacienciā hortando: dixerunt ei. **O** hermannē caris
sime sitis modo paciens in isto: quia forte dñs deus noster non vult q̄
occupetis āplius cor v̄m cum pecunijs istis. **F**aciat is ergo nūc de ne
cessitate virtutē: et offeratis eas deo et scē agneti p̄ salute aīe vestre
Et si postea contingeret vos itez eas acquirere: q̄ nō velitis inde ali
quid retinere: sed ad cultū dei et ministeriū scē agnetis oīa p̄ouenire
debeant. **F**ecit bono aīo et pia ītentione q̄d consultum est. vouens spō
te oīa deo plene. et beate marie virgini et scē agneti patrone ecclesie
n̄re breui tēpoze cōsecrate. **I**gitur oblatione ista votiua consummata:
venit post triduū nuncius bon⁹ de 3vuollis missus a dño iohanne de
haerlem tunc rectore deuotaz sororum beginarū dicens. **F**r̄s non sitis
solliciti et tristes de pecunijs p̄ditis: cito eas recipietis deo fauente.
His auditis gauisus est hermann⁹: et cū eo p̄ior noster et totus cō
uentus. **Q**uis autem fuit iste fur et raptor? clericus an laycus: hucusq̄
nescitur. **N**am speratur q̄ penituit. et dño iohāni secreto vt ad mona
steriū oīa remitteret supplicauit: q̄d ecīā tacito nomine fideliter fecit
Emp̄ta sunt autem et parata de pecunijs illis receptis ad scē agnetis
honorē duo ornamēta sacerdotalia: et calix vn⁹ argenteus deaurat⁹
titulo hermāni de oeuer sub pede calicis īscriptus.

Aliud exemplū.

Quidam frater dom⁹ n̄re celebrās in domo capli in altari scē
agnetis virgīs diabolo insidiante subito tēptatus est ī missa
de fide et sacramento corporis xpī: in quo sepius habuit consolationē
et deuotionem magnam. **S**enciens ergo grauem influere questionem:
conuertit se cito ad pium dñm ihesum cum gemitu et recta fidei ītenci
one orādo. **M**oxq̄ audiuit diuinū respōsum int⁹ sibi dictū. **C**rede sicut
scā agnes cecilia barbara et alie sacre virgines crediderunt: que p̄o

80

xpo palle sunt et de nullo verbo i fide dubitauerunt. **H**is auditis: cessauit temptatio et questionis dubitatio. Et sepius postea contra dyabolicam inmissionem hec verba reuoluit. **C**rede sicut agnes cecilia barbara: et nunquam errabis in fide catholica. **N**am tot sunt testimoia vera: quot sunt sancta verba in biblia.

¶ Exemplum aliud.

Alius etiam quidam de fratribus nostris infirmus in eodem loco et altari ex deuotione coitauit: qui diu baculis se sustentans curum iacere solebat. **B**ed post celebrationem misse virtute xpi et meritis sancte agnetis sic conualuit: ut baculos suos post missam ibidem relinqueret: et postea ad chorum et conuentum letus et rectus transiret. **M**irare autem quodam fratre de isto facto: sciscitari cepit pie quid egrotus egerit et infra missam cogitauerit. **R**espondit sanatus. **C**ogitavi et reuolui verba sancti euangelij: luca referente de domino nostro ihesu xpo. **E**t omnis turba querebat eum tangere: et virtus de illo exibat et sanabat omnes. **B**ona ergo fides et virtus sacramenti cum precibus sanctorum sanare adhuc possunt mentem et corpore debiles: ut fiant feruentes in amore dei et ad omne opus bonum promptiores: et suis prelati sine mora obediētes. **H**ec sunt eterne salutis miracula: que adhuc frequenter opatur christus cum deuotis miraclemencia.

¶ Aliud exemplum.

Accidit quodam tempore in quadragesima quod quidam frater rogatus fuit celebrare missam mane circa horam quintam pro hospitibus et tota domus nostre familia: sicut consuetum est fieri pro bona custodia laborantium in officiis: et pro itinerantibus in via propinqua vel remota. frater autem ille pie annuit: et ex caritate libenter fecit pro quo rogatus fuit. **E**rat tunc festum sancti gregorii pape. quem frater speciali affectu diligebat: quia in eius festo scholas ad discendum alphabetum cum alijs pueris primitus intrauit. **C**um ergo accessisset ad altare cepit cogitare qualem missam vellet legere: de ieiunio vel de sancto gregorio. **S**tatim venit ei ad mentem. tu mundum legisti missam in hac ebdomada de sancta agnete: pro speciali causa tibi commissa. **L**ege ergo mo-

do de scā agnete cū collecta de scō gregorio: et postea cātabis missam de
eo ī choro cū toto cōuentu corde iocūdo. **F**ecit sic ī noīe dñi cū bona
fiducia: soluēdo vota sua de scā agnete pōna nrā xpō summe dilecta.
Oībus igit in eccīa fere congregatis et missam audientib⁹: contigit
periculū incēdij in domo agriculture nrē nemine adhuc sciente. **S**ed
pius et misericors deus optime prouidit: qđ incendiū cito extindū fu
it. **N**am laycus quidā donat⁹ nr mathias noīe post eleuationē eccīam
exiens superuenit: et fomitem ignis extinxit. **Q**đ meritis scē agnetis
confidimus ascribendū: de qua tunc specialiter legebat missa ad ro
gandū pro pia causa dñm. **D**eus ei qui beatā agnetē in medio flāma
rum expansis manib⁹ orātem illesam conseruauit: ipse illo die domū
nrām cum oībus suis intensilibus incombustā precibus et meritis ei⁹
clementi bonitate custodiuit. **U**nus ei laycorū ad audiendā missam cū
alijs intrauit eccīam: et neglexerat sub tecto dom⁹ lucernā extingue
re: que cōbusto ligamine cecidit super segetes ibi iacentes et accēdit.
Sed pius dñs oīa videns et inopū preces misericordiē attēdens: hu
ic periculo per alium vt p̄dictū ē tēpestiue subuenire cōcessit. **A**udiēs
autē deuotus et p̄dilect⁹ p̄r nr frater theodricus cliuis tercius dom⁹
nrē p̄rior venerabilis periculū incendi⁹ accidisse. et dei grā cito cessas
se: primo satis expauit. nec mirū. **P**oīde cōsolatus ē. et grās egit deo
qđ tam graue periculū non p̄cessit: sed repente dissipatum fuit. **C**um
ergo rumor incendi⁹ ad aures aliorū peruenisset frater qui de scā agne
te missam eodem die celebrauit. secrete ad p̄iorē patrem suum accessit
et huīliter ei īdicauit. **P**ilecte pater grās agam⁹ deo et scē agneti pa
trone nrē: qđ missa de ea hodie lēa fuit pro speciali causa: et spero qđ
fideliter pro nobis orauit. et ab incendio isto nos dñs liberauit. **T**uc
bonus pater et pius pastor congraudens magnifice vtpote cast⁹ ama
tor scē agnetis iniunxit speciales orōnes fratrib⁹: atq; largiores ele
mosinas distribui iussit pauperib⁹: pro tā euidenti p̄tectione ab incen
dio p̄senti. et ab oī malo futuro. **A**men.

Exemplū aliud.

V Ir quidam furatus est equum ex pascuis monasterij nrī mon

tis scē agnetis: quē secum duxit ultra miliare a monasterio nro sitū:
putās se esse securū et ad propriā domum cū praeda pspere rediturum
Veniēs ergo ad villam quādam ligauit equū cum resticulo ad stipitē
cuiusdam sepi in biuio: et intrās hospiciū sedit ibi ad bibendū et
modice quiescendum. **I**nterī vero equus solus foris stans et nullum
adesse videns. quodā mō ipaciēter mot⁹ q̄ i loco alieno esset. et a domo
sue habitationis violēter abduct⁹: cepit caput suum frequenter hinc/
inde agitare et pedibus calcitrare. **E**t tādū lozum quo ligatus erat
hac illacq; distraxit: donec penitus solueret ligaminis nodum. **C**ūq; se
liberum et enodatū iam sentiret. et selsozē suū diu expectādo nō pci
peret: et quia naturale est aīali ligato diligere libertatē et ad suū tē
dere stabulū cōsuetum: statī vertit caput suū ad viā rectā qua vene
rat: et solus deo ducente fortiter currēs ad portā monasterij salu⁹ per
uenit. **I**biq; morose stans et expectans i loco sibi noto: a portario et
colono nro bene cognit⁹ ē et letanter i troductus: de quo deus eterna
liter sit benedict⁹. **P**o btiissima agnes sp honorāda tuis hoc meritis
deputam⁹: quia in multis necessitatibus nris tua pōcinia expti sum⁹
Ite oq; xpm in te predicam⁹ et deuote iuocamus et laudamus: g rās a
gentes deo sp p oībus bonis suis misericorditer nobis sepe collatis.
ExPLICIT sermo octauus. **I**ncipit non⁹ de quīq; luminarib⁹ templi
in dedicatione ecclesie.

Domus mea dom⁹ orōnis vocabit⁹ dicit dñs. dilei frēs ho
die ē solēpnis festiuitas dedicationis eccie nre: que ab ōni
bus in hoc loco habitantib⁹ debet deuote et iocūde celebra
ri: et mētis celebrantiū ad superna angeloz gaudia icitare. **A**d hoc
ei oīs eccia construit⁹ et dedicatur: vt in ea diuine laudis obsequia a
gantur: et orōnes fidelium in loco sancto cici⁹ et plenius a deo exau
diri mereant⁹. **V**alde autē eccia dei ornatur et illuminatur: si hec quīq;
seruicia in ea seruant⁹: et tāq; celi luīnaria vt in tēplo dei luceant sol
licite custodiantur. **P**rimo inter cetera diuini cult⁹ obsequia emi
cat et domū orōnis illustrat: atq; ingredientes ecclesiam ad ozandum
excitat. et in diuino amore corda fidelium accendit: cum sacerdotes

sacris vestib⁹ induti ad altare reuerēter accedunt. missas deuote celebrāt: et pro se et cōi pplo sacrificiū deo summe placitū offerunt. et pie ītercedunt. **¶** Secūdo domū dei p̄cipue ornat et illūinat chor⁹ clericorū cū cotidie hore canonice ab eccia institute a clericis et religiosis personis t̄pibus suis debite persoluunt⁹: et oīa cantanda et legēda ad honore dei modeste et honeste fiunt et cōplent⁹: et oīs leuitas strepit⁹ et confusio pro posse stricte vitatur. **¶** Tercio domū dei maxie ornat et illūinat: cum verbū dei frequēter a sacerdotib⁹ pastozib⁹ et doctozib⁹ populo xp̄iano regib⁹ et p̄ncipib⁹. senibus et iuuenib⁹. paruulis et magnis strēnue predicat⁹: et q̄si tuba celesti ne peccēt supplicis terrentur: et ne desperent et̄nis p̄mijs consolant⁹. **¶** Magna eī p̄mia habebūt scī sacerdotes et predicatorēs qui vita et doctrina multos erudiunt: et ad virtutes frequēter amonendo trahunt et accedunt. **¶** Dñ de scō p̄re n̄ro augustino gloriozo scē eccie doctore legit⁹ et cantat⁹: q̄a verbum dei vsq; ad ipsam suā egritudinē ip̄zetermisse alacriter et fortit̄ sana mente sanq; consilio in scā eccia predicabat. **¶** Qui deo auxiliante diu vixit in virtute pro multoz salute. scribens libros et docens inc̄scios: scām ecciam multitudine libroz suozum magnifice ditauit ornaui et illūinuit. **¶** Quem ob meritoz suozum dignitatē laudare oportet: et filiali amore sp̄ honorare et suppliciter exorare: vt recto itinere eum sequi valeam⁹ ad xp̄m regnatē in celis: quem tā ardentē amaui et laudauit in ymnis et psalmis dum esset in terris. **¶** Quarto domū dei p̄fecto ornat et illuminat frequens visitatio ecclesie ad audiendū verbum dei: et ad custodiendam legem vite et discipline perducentē ad patriam claritatis et pacis eterne. **¶** Qui enim ad celestis regni gaudia post mortem peruenire feliciter desiderant: modo dum sani sunt et viuunt debent domum dei frequenter visitare et predicationem libenter audire: confessiones sepe facere. indulgencias querere et impetrare. **¶** Tempus enim breue est: et incerta mortis hora. **¶** Qui ergo modo non penitet nec se emendat: post clausam ianuā foris stabit et misericordiam non impetrabit: clamabit dolens. nec exaudiet⁹ plorans. **¶** Beatus populus et laudabilis nimis: qui relictis vanis spectaculis. properat

tēpestiue ad domum orōnis et predicationē diuini sermoīs: grās agēs
deo & beneficijs acceptis. atq; pro futuris amplius orans. **P**ulchrum
spectaculum: videre templum dei fidelibus vbiq; repletum: et forum a
negocijs seculi esse quietum. **Q**uāto eccliam dei ornat et illuminat fre-
quens et cois oratio multoz tam cleri q̄ totiꝝ populi xpiani ad deū
instanter supplicantis: pro diuersis causis et necessitatibus oīm indi-
gēcium sanoz et infirmoz viuozum et defunctorum. **I**ta quiq; luīna
ria sunt valde necessaria et vtilia in oī ecclia: q̄ domum orationis opti-
me ornat: et tāq̄ quinq; ardentes lāpades templum dei illuminant. et
rectā viam ad supnam iherusalē et celestem mansionē demonstrant. **V**-
biūq; gō in ecclia ista deuota et scā officia debetis tēporibꝝ reuerēt
et diligēter fiunt: ibi dē habitat. ibi p̄sident. docet et gubernat: sicut ī
apocalipsi beatꝝ iohānes ait. **E**cce tabernaculū dei cū hoībus: et habi-
tabit cum illis. **O**ībꝝ igit̄ tumultibꝝ et fabulis cum iocis exclusis nil
aliū in domo orōnis et loco scō fieri dēcet et debet: nisi qđ deo maxime
placet et p̄ximos edificet: et ad diuinū officium specialit̄ ptinet. **Q**ue
gō ad deuotionis grām et ad canticoz dulcedinē et verborum intelli-
genciā iuuant: hec corde pensari debēt et leto ore ad laudem dei profer-
ri. **O**īa viciosa et ociosa colloquia vbiq; vitāda sunt: sed precipue in
tēplo dei in aula summi regis. in sanctuario spūs scī in conspectu āge-
lozū et celestium ciuiū. supernozq; spiritūū p̄ncīa. **S**umme igit̄ ve-
nerabil̄ ē locus iste a deo ab eterno p̄uisus. et ad seruiēdum sibi cum
suis mīstris et sacris vasis electꝝ et deputatꝝ: et ī tpe p̄finito perma-
nus pontificis cum multis sanctorū reliquijs consecratꝝ et ornatus. **I**n
quo quidem loco humana iungunt̄ diuinis. yma summis. terrena celestibus:
per sacramenta xpī que ibidem tractant̄ et celebrātur a sacerdo-
tibus ī missis. **Q**đ agunt scī angeli in celis. hoc ecclia agere debēt fide-
les ī terris: scilicet laudare et b̄ndicere deum totis viribꝝ: et magnifi-
care eum p̄e oībus scīs et creaturis p̄ donis et b̄nficijs suis. **E**t si nō
tanta dignitate et alacritate sicut āgeli: tñ p̄ posse sue ifirmitatis q̄li-
bet debet niti facere et aptare se vt deum perfecte cum angelis semper
laudet: super oīa amet. et in oībus b̄ndicat. **S**i non potes labijs oris

resonare: debes suspirijs cordis ad deum clamare. **S**i fueris raucus vel
dissonus noli cessare a laudibus: nec te subtrahere a diuinis officiis: sed
ausculta quod cantatur et legitur ab alijs: et cogaude bene cantantibus. **S**i non
vales tam pulchre cantare sicut alaude et philomene: canta et lauda lu-
gubre sicut corui et rane in palude: qui cantant sicut deus dedit et natu-
ra concedit. **N**oli extolli monedula de clamore vocis: quia nescis quodiu
durabis et alte cantabis. **V**ox quippe humilis et contriti cordis: bene sonat
in auribus dei omnipotentis omnia audientis. **C**anta et lauda deum in voce exul-
tationis: memor tuum propter vilem tuam cum timore future tribulationis. **C**anta
humiliter cum sancto dauid in psalmo: letetur cor meum ut timeat nomen tuum domine
Quis sicut dauid fidelis in omnibus pergens ad imperium regis: qui miles
fuit in die fortiter bellando. monachus in nocte alacriter surgendo et
deuote orando. **S**i non potes cum sancto iohanne euangelista sublimia et diui-
na contemplari: procipe cum maria magdalena ad pedes ihesu humiliter ve-
niam petendo et pro peccatis lacrimando: ut dimittatur etiam tibi peccata multa
quibus deum sepius offendisti. **S**i non vales cum sancto paulo ad terciu celum
euolare: maneat cum eo apostolus ihesum christum crucifixum. non in carne gloria-
do: sed carne cum vicibus et concupiscentiis suis crucifigendo. **S**i non ha-
bes alas aquile volantis ad celi sidera: habeas penas simplicis colube
nidificantis in petra: meditando cotidie sacrosanta ihesu vulnera. **Q**uia ei sci-
tatis et dulcedis inuenit humilis frater sciscus in passione christi: quod subtilis as-
tronomus in speculando sidera celi. **R**elictis ergo curiosis et infructuosis re-
bus stude in vita et in passione christi: et perficiet tibi magis quam omnes artes
mundi. **S**i vis consolari celitus: fuge homines et seculi rumores. **E**sto libe-
ter cum domino solo: et quere solacium inter in deuotis precibus et meditationibus
sanctis. **N**ichil salubrius. nil iocundius et dulcius quam deum laudare in ymnis
et psalmis: et habere cor sursum cum angelis in celis infimis neglectis. **T**a-
lis dicere potest in raptu spiritus: memor fui dei solius in iubilo cordis. **V**e-
re dominus est in loco isto: non est hic aliud nisi domus dei et porta celi.
Aperite michi portas angeli sancti: et laudabo vobiscum nomen domini dei
mei in seculum sanctum. **D**e autem illi qui scienter cogitat vana inter diuina: et in-
iuriosa reuoluit mente peruersa. **D**e qui ydola perimaginat immunda: et neg

ligit preciosa xpī vulnera: nec inferni timet pati tormēta. **De** q̄ ibi ta-
cet et dormit: vbi vigilare et orare debet. **De** pigris et dissolutis et
tarde venientib⁹: qui vagis oculis pietes aspiciūt: et dulces psalmos
nō aduertunt. **De** q̄ de cibo et potu frequēter cogitāt: et de penis aīa-
rum ī purgatorio paz pēsant et raro plorāt. **Si** q̄s ibi fuisse per horā
nūq̄ sentiret ī choro tedium: nec ī ieiunio tristitiā: nec in labore gra-
uedinē. **Benedicti** oēs religiosi et deuoti serui dei. alacres in diuinis.
studiosi in libris legēdis et scribēdis: qui se et alios cōpescunt a ver-
bis leuibus: et fideliter orant p̄ bñfactoribus suis. et oībus tribulatis
et tēptatis: quoz magn⁹ ē numerus: deo melius q̄ hoībus nos. **Qui**-
cūq̄ ergo gratus et fidelis fuerit in modicis et p̄ntibus donis: dign⁹
erit āplioza recipere a deo in celis. in diuino officio negligēter ali-
quid agere: ip̄une non ibit. **Cauete** et timete ne elemosine clamēt con-
tra vos quia male sunt expense: et hore negligēter sepius lecte et per-
solute. **A** quibus malis ihesus xpūs nos liberet: oēs offensas nobis di-
mittat: et ad celestia regna post hui⁹ vite pericula feliciter pducāt.

Explicit sermo non⁹. Incipit decim⁹ de ornamētis et moribus mi-
nistrozum in tēplo dei.

O **R**nauerunt faciē templi coronis aureis: et dedicauerunt al-
tare dño: et facta est leticia magna in populo. **Philēdi** fra-
tres ista legunt machabeozū libro primo. de tēplo dei reno-
uato: et cantant eciā a nobis ī eccīa tēpore cōsuetō. **Sicut** g⁹ illi ā-
tiqui scī fuerunt alacres et deuoti in tēplo materiali laudando deum
in ymnis et organis pro victoria data eis de celis contra aduersari-
os: ita et nos multo deuotiores esse debemus regraciando deo qui nos
eripuit de tumultib⁹ seculi et laq̄is dyaboli: et dedit spē perueniendi
ad festiuitatē celestis iherusalem: et ad dedicationē tēpli īmaterialis
in quo habitat deus cum oībus scīs suis. **Queratis** in lra spiritua em-
sensem. et in cera mel absconditū: et delectetur aīa vestra in deo viuo.
et ī omni verbo quod procedit de ore dei: sicut angeli et oēs scī ī celo
Tunc ei poterit aīa vīa per scalam sanctorum verborū ad alta celozū
ascendere: qñ negligit exteriorē ornatum attendere: et ex intimis pre-

cordis recordatur dñi dei sui soli: qñtū datur sibi sapere ex grā sup-
ne visitationis in statu hūane fragilitatis. ¶ **F**ratres ibi est magna
festiuitas dedicationis eccie: vbi ē puritas inocentis vite. libertas bo-
ne cōsciencie. iocūditas spūalis leticie. p̄dicatio scē doctrine. observatio
regularis discipline: recordatio regni celestis. obliuio omnis gaudiū
secularis. Ibi est vera pulchritudo templi. et ornatis eccie cum ramis
et floribus bene redolentibus: vbi est vera contritio cordis. huīlis cō-
fessio oris: et digna satisfactio pro pccis cōmissis. Ibi ē leta dedicatio
noui altaris: vbi est nouus feruor deuotionis. cum gratiarum actione
in iubilo cordis pro beneficijs acceptis. ¶ **N**emo vacuū apparere de-
bet in conspectu dñi: sed semper aliquid offerre in altari ad honorem
dei. Ille vitilū offert et hyrcū: qui carnis petulanciam frangit p̄ ieiū-
nium. Ille bouem mactat et taurū: qui superbiā mentis et duriciā pro
p̄ij sensus redigit ad nichilum per huīlitatē et sapientis consiliū. Ille
agnum imaculatum deo dignū offert: qui passionem xpī cotidie deu-
te cōmemorat: et se ei per pacienciam et mansuetudinem conformat.
Ille arietem imolat: qui totam virtutē et fortitudinē suam deo ascri-
bit: et nil boni sibi attribuit. Ille renes cor et pectus in altari cremat
qui omnes carnales affectus sancti spūs feruore refrenat. Ille columbā
offert: qui simpliciter ambulat. et de alienis rebus tacet: qui cum do-
lentibus gemit: et pro sibi cōtrariantib⁹ orat. Ille turturē deo offert:
qui castitatē diligit et solitudinē querit: et cum solaciū terrenum per-
dit: ad celeste palacium liberius volat. Ille passerem immolat: qui a
garritu verborum inutilium abstinere: et in secreto celle solus residet:
vt maiozem pacē habeat: et nulli onerosus loquendo existat. Ille vero
faciem templi coronis aureis ornat: qui preclara gesta sanctorū libēter
legit scribit et predicat: et ad incitamenta virtutū eorū premia alijs
denunciat. ne in temptationibus deficiant. Ille aureos clipeos ī eccia
pro ornatu suspendit: qui veteris et noui testamenti patres quātis
virtutibus fulgeant. proximis suis ad edificationem narrat: qui marti-
rum certamina ad tollerandum aduersa recitat: labores confessorū ad
abstinendum cōmemorat: trophea virginum ac viduarū continenciā

ad castigandū corpus beatificat: libros doctoꝝ et sermones predica-
toꝝ ad studendum legēdum scribendum digne cōmendat: et alioꝝ
bona opa ad laudem dei et decoꝝ scē eccīe repliat et expandit. Ille
pulchras ymagines pingit et ornat: qui vita et moribus proximum
edificat. Ecce tot aurea scuta fulgent ī eccīa: quot sunt sanctorum no-
mina. quot festa. quot sacra verba: quot bona videmus exempla.

Quā magna festiuitas celebratur in dedicatione eccīe triumphan-
tis: vbi oībus deuictis hostibus cuncti simul gaudent scī cū angelis a-
micti stolis albis: et coronati coronis aureis nūq̃ perituris. **I**bi q̃p-
pe eterna laus et gloria. sine cessatione mansura. **I**bi vox dulcis sine
rancore: cantus altus sine labore: pax ingens sine timore: leticia sine
merore. amor sine liuore: sciencia sine errore. **I**bi habundancia sine de-
fectu. dignitas sine despectu: sanitas sine interitu: iocunditas sine fletu
securitas sine metu: voluptas sine vicio. sacietas sine tedio: claritas
sine nubilo. veritas sine ambiguo: puritas sine piaculo: libertas sine
obstaculo: consciencia sine scrupulo. summa felicitas sine termino: om-
nia bona in deo. **Q**uā festiue gaudent ibi sanctorum anime a vinculo
corporis absolute. ab omni labe peccati purgate: deo itime cōiuncte. sine
medio vnite. per ambitū celi volantes libere. canētes et grās agētes
deo letissime. **L**aqueus contritus est: et nos liberati sumus. **Q**uociens
ergo adest aliqua festiuitas sanctorum in ecclesia recordare debemus
qualis et q̃nta sit ī celesti patria: et despiciere omne q̃d delectat in hac
vita. **B**eati religiosi qui a secularibus turbis remoti: a tēporalib⁹ cu-
ris liberi. a passionibus trāquilli: ad celestia oculum mētis dirigūt: et
p̃e dulcedine amoris itimi quē sentiunt dissolui et esse cū xpō cōcupis-
cunt. **B**ei qui ad celestem dedicationē et ad cenam agni vocati sunt:
et ita se student preparare vt cum electis digni sint ītrare. **V**ox vera.
Nemo potest hic gaudere cū seculo: et postea regnare cū xpō. **A**mena
p̃zata: stultos ducunt ad hospicia p̃za. **E**t qui modo delicias et hono-
res sp̃ querunt: post breue gaudium inueniēt eternum ignem et luc-
tum. **N**eu miseri et insensati amatores seculi: q̃ festa xpī et sanctorum
honores in conuiuia ciboz et ludos cōuertitis: vbi manebitis? **D**e vo

bis qui ihesum deseritis et mundi requiritis: scōs negligitis et vagos
ac lubricos vobis associatis: angelos offenditis: et demoēs letificatis.
De q̄ simplices deridetis et fallaces cōmendatis: rosas virtutū concul-
catis et spinas peccōrū colligitis: p̄ncipia bona aspicitis et futura mala
non p̄uidentis nec timetis. **C**ur stulti vosip̄sos decipitis: et ad rectam
viā non reditis? **T**imete deū nequādo irascat̄ domin⁹. et pereatis cito
de terra cū ip̄is: et recipiatis īfernū p̄ delicijs quas amastis. **D**ign⁹
est ei operarius mercedē suā: siue bonum siue malū fecerit in hac vita
Habet eciam felix et sancta mater ecclesia p̄o magno solatio et de-
core dom⁹ dei multa scōrū corpora ī bona custodiā: omni honore digna
Ad quorū asp̄m multi fideles excitantur sepe ad amorē dei et fletum:
desiderāter petentes cotidiana suffragia: vt per eorū scā merita mereā-
tur peruenire ad gaudia eterna. **Q**ue est enim eccia vel capella tam
pauper et modica: que non habet vel procurat habere aliquas sacras
reliquias p̄o ornatu oratorij sui. ex deuotione erga animas sanctorū
regnantiū cū xpō in glōria? **N**am sacra ossa sanctorū huiliter venerari.
xp̄m est honorare: in quibus habitauit sp̄s sc̄s: a quibus victus est
mundus: et diabolus per fidem xp̄i cōfusus. **S**perandū igit̄ indubitā-
ter q̄ libenter orabunt p̄o nobis aīcīs suis in terra degentib⁹: quos
viderint in oratione feruētes. et oculos crebro ad celos cū gemitu le-
uātes: et oīa p̄pter xp̄m ex aīo relinquētes. **I**uuat ecia non modicum
īfirmos aīos et leticiā cordis: si in festis melioribus vestibus et cap-
pis sacerdotes et mīstri induant̄ p̄o diuino officio decenci⁹ celebrā-
do: si floribus et frondibus altaria et loca sacra adornātur: quaten⁹
per externa signa torpencium corda ad meditandum celestia bona ci-
cius accendant̄. **N**ichil tamen in hīs cerimonijs cultibus et ornatib⁹
inaniter p̄o hūana laude et p̄pria complacencia fieri debet: ne deus q̄
corda huilium respicit vanis clamorib⁹ et vagis morib⁹ offendatur:
ne festū tpale in vicium anime ex aliqua leuitate aut curiositate con-
uertatur. **N**on enim est speciosa laus in ore superbientis: nec placēt deo
labia sonora. vana glōria fedata: vel discordi voce prolata. **D**icat g⁹
grates deo oīs deuotus orator: iubilet domino laudes oīs ardens ama

toꝝ cantent et laudent deum oēs aīe sanctorū cum angelis in celo: can-
tent et laudent deum oēs eccīe terrarū cum fidelib⁹ in hoc mundo dice-
tes. Te decet laus et honor dñe: pro tua maxia dignitate in secula se-
culorum. Amen.

Explicit sermo decim⁹. Incipit undecim⁹. de quatuor condicionib⁹
ad edificationē et decorē dom⁹ dei pertinētibus.

Domum tuā dñe decet scitudo: in lōgitudine dierum. Dilec-
ti frēs sitis circūspēdi et cnsiderāti in oī loco et tpe: maxi-
me autē in eccīa in choro et ī diuino officio: vbi a multis
potestis cōsiderari. Vos estis tēplum dei. vos estis dom⁹ dei: vos elegit
deus in hereditatē sibi quibus p̄misit dare regnū dei. Notate ergo cō-
ditiones q̄tuor ad decorē domus dei pertinētes: et ad sanctitatē vere
religiois pducētes. Q̄is bona domus debet habere fundamētum fir-
mum: parietes rectos: fenestras claras: et tectū ītegrum. Primo debet
dom⁹ aīe nr̄e habere fundamētū p̄funde hūilitatis: ne totum edifi-
cium cadat ab alto elationis in baratrum eterne dāpnationis. Procir-
co multi ceciderunt de statu religiois in varias tēptationes diaboli
et vicia carnis: quia nō habuerunt nec steterunt sup firmū fūdamē-
tum vere hūilitatis: q̄ hoīem custodit ab īnumeris dyaboli īsidijs et
casib⁹. Felix aīa q̄ honorē tpalem non appetit: sed oē cōmodum pro
posse vitat: et despectum p̄ maximo lucro reputat. Dixit q̄dam deuot⁹
Qui me laudant sepe decipiunt: et qui me vituperāt: bonum michi se-
pe faciunt. Unde danid sanctus orat. Non michi veniat pes superbie.
Quare? Ibi enim ceciderunt qui operant̄ iniquitatē: expulsi sunt. nec
potuerunt stare. Et q̄re non potuerunt stare? Quia superbi fuerunt:
et deo grās non egerunt. De⁹ enim superbis resistit: hūilib⁹ autem
dat grām. Nemo quippe secure et iuste laudat̄ nisi verus humilis cui
sordescit mundus et oīs glōria ei⁹. Qui ergo vult bene et firmiter sta-
re fundamētū hūilitatis teneat: ab hūilitate non recedat: quantum
cumq̄ laudat⁹ fuerit et honoratus. Caveatis frēs ne totum p̄miū la-
boris v̄ri perdat̄is per superbiā et vanā hoīm laudem: ne cum dyabo-
lo cadatis in dāpnationē et ignē eternum. Transit cito tamq̄ fumus

oīs delectatio carnis. oīs honoz et glōria tēpālīs: sed non cito tāsibit
pena īfērnālīs: ymmo īnēternū durabit ignis ille sulphureus īpīs p-
paratus. **¶** Scō debet dom⁹ aīe nr̄e habere q̄tuor parietes rcōs et
firmos sursū erectos et cōiugatos: non de curuis lig nīs et asserib⁹ rup-
tis: sed de lapidibus p̄ciosīs artificiosē q̄dratis et benepolitis. **Hī** sūt
quatuor scā euāgelia de īcarnatione xpī veracit̄ conscripta: toti mū-
do ad rcē credendū et iuste ac pie viuendū salubriter destinata. **Isti** pa-
rietes sunt sicut muri fortissimi: et sicut turres iherusalē cū p̄pugnacu-
lis suis: qui cadere non possūt nec īnēternū perire: quia veritas dñi ab
eterno et usq; īnēternū p̄manebit. **Quantūlibz** ergo seuiat mund⁹ cō-
tra fideles huīles et deuotos: aut tēptet diabol⁹ aut persequat̄ tyrān⁹
aut rapiat avarus. non tñ conturbabitur iust⁹ īn dño confidens. **Et** si
maledicat malignus. irredeat pagan⁹. deludat iudeus: arguat astutus
reprobet philosophus: dubitet incredulus. erret hereticus. latret blas-
phemus. clamet obcessus: terreat gladi⁹ iratus. mordeat dentibus in-
sanus: sp̄ tamen p̄ualebit contra mendaces hoīes veridicus xpūs: et
vincet cū eo fidelis xpīanus veris verbis eius confortat⁹. **Nolite** inq̄ t
timere pusillus grex. **Ego** dabo vobis os et sapienciā: cui nō poterūt
resistere et contradicere oēs aduersarij v̄ri. **Nā** facilius est celū et ter-
ram p̄terire: q̄ de lege v̄ni apicē cadere. **Qui** ergo sequit̄ xp̄m et rcē
credit ac bñ viuit. sicut euāgelia docēt et scī doctores plane exponūt
habz quatuor parietes rcōs et firmos diuina caritate connexos: qui
templū aīe sue valde muniunt: et oēs dubitationes ex animo repellūt
Hic enim sunt īn hoīe fideli et deuota anima sancti euangeli⁹ verba di-
uinitus inspirata: sicut aurea scuta contra ignita dyaboli temptamen-
ta et carnis blandimenta: sicut p̄ciosi lapides ī pectore aaron sacer-
dotis contra mundi errozes: sicut candidę margarite ī corona vir-
ginis contra cogitationes iniquas: sicut lampades ardentes ī medio
ecclesie ante dominū celi et terre clarissime lucentes et sicut columpne
eree argento decorate totū edificīū templi sustentātes. **¶** Felix aīa
cui placet et sapit omne verbum quod de ore dei p̄cedit: et quicquid
ī euangelio xpī audit et legit. **Quanto** enim sepius quis euangelica

verba audierit et legerit: atq; attēcius cogitauerit et ruminauerit: tanto in virtutib⁹ plus proficiet: et domus aīe sue firmi⁹ stabit pulchrius q; fulgebit. **M**ultum q; in fine gaudebit q; ihesum ītime diligē et specialē grām ab eo ob ei⁹ memoriā optinebit. **I**pse ei ait ad dilectos discipulos suos: in mundo exultantes. **M**anete in dilectione mea. **Q**ui manz in me et ego ī eo: h̄ fert fructum multū. **S**i vultis ferre fructum multum et augere meritū laborum v̄roꝝ: tunc eatis p artā viā relinquēdo p̄p̄riā voluntatē vestrā p̄pter obedienciam: que ducit redō itinere in vitā eternā. **S**i vultis etiā scire summā oīm librorum tunc studeatis seq̄ xp̄m p crucē et contēptum oīm mundanoꝝ: et inuenietis requiē aīabus vestris: et aperiet vobis regnū celoꝝ. **P**urgetis p̄inde agrum cordis v̄ri a tribulis et spinis vicioꝝ: et recipietis grām xp̄i et amiciciā oīm sanctorū angelozum. **O**rient enim p̄fecto vobis laborantib⁹ in vinea dñi multe in aīa virtutum species: scilicet p lappa superbie nard⁹ huīlītatis: p vrtica libidinis lilium castitatis: p absinthio iracundie ficus mansuetudinis: p spina inuidie rosa caritatis: p aribulo tristicie botrus spiritalis leticie: p zizania discordie balsamum suavis concordie: p iunipero lesionis oliua fraterne compassionis: p fabula dissolutionis: mirra deuote meditationis. **T**ercio debet domus aīe nostre habere septē fenestras claras ad recipiēdum lumē celi dēo sp̄ apertas: sed cōtra dyaboli tonitrua et fulmina clausas. **I**ste fenestre sunt septē dona spūs sancti: que illuīnant aīam per veritatis cognitionē: et accēdunt int⁹ p amoris feruorē. **H**īs donis acceptis et accensis fugant tenebre peccatoꝝ. et delectatiōēs sensuum exteriorum: q̄ excecant oculos stultozum respiciencium vanitates mundanoꝝ: q̄ negligunt heu gloriā beatoꝝ in regno celoꝝ. **C**auēdum ḡ: valde ne fenestre anime n̄re obscurantur fumo iracundie. aut nebula tristicie: aut puluere vane glorie. ā turpi ymagine: aut longa confabulatione. **V**itandum p̄cipue ne fenestre n̄re illuminate spū sapientie et intellectus in scripturis rumpantur duris verbis: aut luto male suspicionis inquinantur: aut tēporalibus curis nimis implicentur: et sic a superni luminis claritate distrahant:

et celesti cōsolatione sepe priuent. **C**aute igit̃ oīno custodiendē sunt fenestre dom⁹ nr̃e in oī loco et tpe ob fragilitatē humane vite: que de facili declinat a deuotionis feruore ad t̃renas occupationes pro recreatione aut sub specie vtilitatis aliene. **S**ed fallit deo sepe vacantem angelus sathane: sub specie recreationis exterue. **I**deoq; deuotis precibus amplius est insistendum: et sacris meditationibus fenestre domus nr̃e forcius sunt munieudē: ne dyabolus locum intrādī habeat p̃ euagationē mentis: et hoc maxime in tēpore orōnis et studio sacre sc̃iōnis. **V**enit ei sathanas occulte per ostiū visus vel auditus cum fātasīs externis querēs rapere psalmum vel verbū ex ore legētis: aut suadens exire choru ex tedio mentis. **Q**uapropt̃ magnopē satagendū et ad interiora tēpestiue reuertendū: quaten⁹ xp̃o veniente et ostiū pulsante statim sibi aperiatur: et lux gracie eius dulciter influat: et totam domū mentis illuminet purificet et sc̃ificet: et ab omnibus irruentib⁹ vicij⁹ caucius custodiat et defendat. **O** benignissime dñe ihesu criste mi sericordia mea et refugiū meū in oī tribulatione et angustia mea: o vtinam digneris quandoq; cum celesti lumine comitantibus angelis ī domū anime mee intrare: et cum aureo thuribulo aromatibus pleno oīa interiora mea thurificare. et cor meum in templum sc̃i spiritus consecrare: cruce sancta signare. oleo gracie inungere: aureā vnam cum manna ibi reponere. et librum legis tue lateri meo fixe applicare vt in eo studeam celestia ac diuina mandata tua die ac nocte: q̃dū dego exul in terra. **D**ebet etiā dom⁹ anime nr̃e habere quatuor fortes trabes: ne elationis vento parietes moueantur: aut maledictiois iaculo aliquis percussus a veritate euangelij et sanctitate humilis vite recedat. **O**mnia enim sine humilitate et firma custodia: periculis patent et ruinis. **T**eneat ergo aīa fīd̃ lis trabē iusticie. nulli īferendo īiuriam: teneat trabem fortitudinis. pie sustinendo aliorū maliciā: teneat trabem temperācie refrenando carnis petulanciam: teneat trabem prudencie cauendo erroris fallaciā. **F**ili a iuuetute accipe doctrinam: disce a sapiente sapienciam vt sis prudens: est enim ignorancia mater erroris. **N**oli etiam esse negligens: quia negligencia est p̃dicio

multi boni operis et t̃pis. **Q**uis facile recuperabit t̃pus amissū: **U**na
hora silenci cum deo expensa plusletificabit conscienciā: q̃ tres hore
vanis fabulis consumpte. **V**itis ergo carissimi diligētes in opere: cul
toditi in ore. simplices in malo: prudentes ī bono: deuoti deo. benigni
p̃ximo: alieni mundo. p̃opinq̃ celo. **Q**uarto debet domus aīe ñre
habē tectum solidū et itegrum contra pluuiā et vētum: ne op̃ bene ī
ceptum pereat añ sinē cōpletum: et incurrat scandalū qui reliquit ex
incutia tegere domū bene fundatā. **V**icit sponsus in canticis. **T**igna
domoz ñrarum cedrina: laquearia cipressina. **E**x duobus lignis fiunt
tigna: q̃ in vertice dom̃ sunt iuncta et inferius diuisa: sed clauis pari
etibus affixa. **H**abeat ergo aīa cōstanciam in principio conuersionis
sue ad p̃ficiendū in virtutib̃: teneat ecīā perseverāciā boni operis
vsq̃ ad exitū vite de ergastulo corporis: vt consequat̃ pro breui labo
re certamīs p̃m̃ium eterne bt̃tudinis. **Q**uī istis duobus lignis constan
cie et perseverācie construit̃ et p̃ficetur tectum aīe fidelis: q̃ sc̃a est ad
p̃maginē sc̃e trinitatis. **M**ulti feruēter incipiunt sed paulatim tepes
cunt: ad exteriora se vertunt: et negligunt p̃ficere q̃d īceperūt. **H**o
rum dom̃ sanum tectū non habet: ideo cogitationēs male sepe intrant
q̃ conscienciam maculant: et deuotionis grām perdunt. **T**andem vento
tēptationis duriter flante. aut cadunt a bono proposito: aut cogitāt
recedere a loco suo īstigante diabolo. **I**sti g̃: nisi consilio p̃elatoz ac
quiescunt: diu cum bonis p̃seuerare nō possunt. **N**oli homo fragilis a
statu religiōis et a sc̃a congregatione recedere: sed sustine te per mo
dicum tempus: propter sp̃e eterne retributionis in celestibus gaudijs.
Sta in bono proposito firmiter. acquiesce cōsilio humiliter: certa co
tidie viriliter. labora diligēter: ora frequēter. sustine patienter. īdul
ge libenter: exspecta lōganimiter. spera cōfidenter. perseuera constan
ter et coronaberis a deo corona glorie īdubitanter. **Q**ui eī perseuerauerit
vsq̃ in finē: hic salu⁹ erit. **U**tile est ecīā domum nostrā tegere lapidi
bus petrinis: ne ventus elationis inflet: aut ymber carnalis delecta
tionis conscienciam maculet. **R**egule petrine sunt exempla et verba
xp̃i: que nos docent dyabolo resistere: et contra p̃rauas suggestiones

bonas meditationes assumere: et die ac nocte in oratione vigilare.

Felix anima que vitam suam ad bonū perseverantē finē perducere meret: ut post multos labores corporis et dolores cordis possit dicere in fine quod Christus dixit in cruce: consummatū est. **H**is paucis ad laudem dei de domo et templo anime dictis: multe gratiarum actiones deo referre de sunt: etiam pro minimo verbo et cogitatu bono desuper inspirato.

Debet ergo omnis sacer locus a nobis in reuerencia semper haberi: propter multa beneficia que ibidem orantibus solent deuotis prestandi. **I**bi namque peccator penitens et orans accipit veniam: iustus gratias agens meretur gratiam. **I**bi pauper gemens et orans accipit elemosinam. diues copaciens et tribuens meretur dei misericordiam. **I**bi sacerdos celebrans offert deo sacrificium omni sacrificio dignius: pro se et alijs multis orans et genua flectens: ibi missam audiens sepe compungitur usque ad lacrimas intime dolens. **I**bi deuotus orator infra missam cogitat sacram Christi passionem: ibi peregrinus viator ambulaturus per terram et aquam accipit benedictionem: et boni itineris ducem habet Iesum Christum amicum fidelem. **I**bi minister sacerdotis superplet angelorum locum per obsequium maxime deo gratum: ibi coicans recipit scissimum corpus dominicum angelorum cibum omni dono dignissimum. **I**bi iturus ad laborem per diem accipit a deo confortationem: tristis consolationem. timidus fiduciam: copunctus deuotionem. **I**bi temptatus inuenit remedium: anxius consilium: defectuosus auxilium. **I**bi sanus accipit leticiam. infirmus medicinam: moriturus ab hoste in via tutelam: defunctus a penis liberationem. per missarum celebrationem. **B**onum est ergo domum dei intrare. ecclesiam visitare: missam audire. cimiterium circuire. pro mortuis orare: sacra loca et altaria adornare: reliquias sanctorum conseruare. ymagines sanctorum honorare: super omnes sanctos et sanctas sacramentum Christi suppliciter adorare: alta non discutere: difficilia nolle penetrare: secreta humiliter venerari: profunda deo committere. **N**am veritas neminem fallit: omnipotens deus omnia potest. **Q**ui vult bene stare et deo placere: debet de omnibus malis preteritis multum dolere: etiam de bonis neglectis et peccatis confessis. **S**alutem anime sepe gemere. sepe orare: sepe confiteri. sepe coicare. **D**euotionis signa sepe bona proponere: sepe bona cogitare: scribere legem. psalmos et psal

mos ruminare: numquid ociosi: friuola vitare: fructuosa operari: corde de-
um amare et ore deuote laudare. **¶** Fratres modo est tempus gracie
modo debemus querere petere et pulsare: et omni conatu ad recipiendam dei
gratiam nos aptare. **¶** Modo possumus omni die et in omni loco eternum regnum
promereri et eternas euadere penas: si per dei gratiam veram agimus peni-
tenciam. **¶** Rόδum clausa est porta celi: ianua patet: qui pati sunt intrēt
Qui non sunt parati adhuc melius se studeant preparare: et vitam per-
fectius emendare: ut christo veniente et vocante digni sint cum iustis le-
tanter intrare. **¶** Fidelis et humilis anima considera quod magna est misericordia
dei super te in omni vita tua: quia non statim se vindicat: sed diu ex-
spectat et ad se pie reuocat. **¶** Felix mater ecclesia vere apud te est deus
absconditus: thesaurus infinitus. copiosa redemptio: et salus eterna.
¶ Oculus humanus non vidit nec videre potest: nec intellectus aliquis
capit. nec ratio fragilis penetrat: qualiter deus in sacramento vere to-
tus sit: manducatur et tamen integer semper manet. **¶** Quod magna mirabi-
lia agit deus in sacramento: cui nichil impossibile est facere quodcumque vo-
luerit in celo et in terra: pro sancti nominis sui gloria et eterna me-
moriam. **¶** Salutaris hostia que celi pandis ostium: quod mirabilia dicuntur
de te. quod ineffabilia sunt omnia que latent in te: quod pie et veraciter cre-
duntur de te. et inuisibiliter operatur per te. **¶** Hec nobis proponunt fide-
liter credenda reuerenter celebranda: desideranter sumenda. suauiter gus-
tanda: incessanter recolenda. ardentem amplectenda: et cotidie pro om-
nium salute gratissime deo patri offerenda. **¶** Nam quociens missa celebratur
et hostia verbo dei consecratur: tocies deus noster ad homines venit:
pro hominibus de celo descendit: cum hominibus manere desiderat. quos crea-
uit et redemit: ac in eternum beatificare intendit. sicut promisit dicens.
¶ Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus: usque ad consummationem seculi
¶ Solacio sum verbum. o firmum et fidele testimoniū: o magnum et indu-
bitabile diuinumque promissum: deum habere secum in sacramento pre-
sentem: quem angeli habent et adorant in celo regnantem. **¶** Quando
ergo sacra hostia in altari sacerdotis manibus leuatur. et hominibus ad-
oranda ostenditur: tunc christus pro nobis passus et crucifixus sub

místico velamine pñtat: vere adorāt. deuote iuocat. digne honorāt
Quicūq; igitur voluerit templum dei intrare et orare: aut legere aut
cantare aut missam audire vel celebrare: debet prius se preparare. et cū
pia itencione ita se disponere ac cogitare: q̄si ad summū pontificē et
īperatorem esset iturus in necessaria causa aliqd petiturus p se et ai
cis. **I**uuat eī orantē et psallentē in oī loco et tpe: cogitare deū quasi
pñtem et se cū scis āgelis seriose claris oculis respicientē. **Q**ualē autē
quisq; añ orōnem se disposuerit: talē se postmodū in orōne frequenter
īueniet. vagus vage orat: leuis leuiter cātat. **A**ttende homo fragilis re
ueuenciam dei: et cū scō dauid īgredere ī locū tabernaculi āmirabilis
in timore scō: non psumas de te ipso: sed cū publicano pete mīam et ve
niam in pñti exilio: vt in futuro merearis cū lazaro habere eternā re
quiem et gloriā in celo. **Q**uā nobis oībus prestare dignē ihesus xps
dei filius ex maria virgine nat⁹: pro nobis crucifixus et imolatus. q̄
cum patre et spū scō viuit et regnat deus: p oīa secula seculor. Amen

Explīciunt sermones fratris thome kempis p̄sbyteri canonici re
gularis ad nouicios regulares.

Incipiunt tituli sermonū sequentiū.

De abnegatione sui ipsius et contemptu consolationū terrenarum

Sermo primus.

De merore et consolatione anime in deo.

De duplici cōpunctione anime pro celesti p̄ia.

De laudib⁹ preciose margarite castitatis.

De custodia castitatis.

Contra carnalia temptamēta.

De bono solitudinis exēplo xp̄i et sanctorū patrū

De bono silenci⁹ et fructu eius.

De solitudine cordis qua supra se leuatur aīa.

Expliciunt tituli.

Secundus.

Sterci⁹.

Squartus.

Squintus.

Sextus.

Septim⁹.

Soctauus.

Snonus.

De abnegatione sui ipsius et contemptu consolationum terrenarū

Sermo primus.

Qui non renunciauerit omnib⁹ que possidet: nō potest me
us esse discipulus. **I**stis verbis dñs ihesus videtur illos
arguere: qui perfectionē quā inchoant vsq; ad consum-
mationē non sequunt. **I**ncipium enī dum quidam arripi-
unt relinquendo exteriora que possident: ad hoc qđ perfectius est scili-
cet se ipsos relinquendo. voluntates proprias frangēdo non assurgunt
Et ideo multociens ad priorem statū reuertuntur. **Q**uia ex quo parti
aliquibus renūciāt neq; iuxta sententiā domini cuncta terrena p̄fec-
te deserunt: adhuc laqueos quib⁹ capiantur et relabant in se retinēt
Sed omnis verus xp̄i discipulus tam se q̄ sua p̄pter eius amorem con-
tempnat: nichil de terrenis tenere velit. ne īpediatur in itinere quo
tendit. **D**iscat seipsum per ardorē virtutū et grām sancti sp̄s vincere
qui antea potuit eius inspiratione mundana contēpnere. **B**eata mēs
que oībus renūciare nititur: que in vmbra huius vite florere viden-
tur. **H**ec p̄fecta est renūciatio: seipsum ex corde relinquere: nulli⁹ qđ
creature solaciū querere: quia dum tēporale aliquid īordinate appetit

vera abdicatio non habet. **E**t qñ ad contēptum presenciū xpī seruus
non nititur: pax de diuina consolatione percipere meret. **Q**ui enī foris
sequitur qđ appetit: in dei amore et in scō pposito refrigerat. **S**ed pen-
sari sepi⁹ et meditari talis debet qđ cito perit quidquid carum et mag-
num estimatur: tam de hoīb⁹ qđ etiam de vniuersis mundi creaturis:
hoc corde pertractet quia in vno statu non manet. sed mutantur oīa
et deficiūt. **E**rgo ibi solacium querat: vbi soli⁹ veritatis et eternitatis
plenitudo est. **E**t ex indeficiente fonte ad refrigerandum seu consolan-
dum animam suam haustu aque viue petat: quia nobilioz est guttula
vna diuine dulcedinis qđ puteus plenus voluptatibus terrenis. **F**alli-
tur oīno quicūq; in hoc tempore solaciari amat: perit ab eo veri gau-
diū solamē quicūq; mundi hui⁹ sequitur fallacem amorē. **Q**uā felix et
scā anima que solius dei pascit amorē: et scārum virtutū trahitur o-
dore: cui⁹ tantū ppositum est vt visibilia contēpnendo inuisibilibus
et diuinis saginet. **T**alis multū sapiēs esse liquido demonstratur: quia
pro modicis immensa: pro trāsitorijs perpetua: pro vilibus pretiosa:
pro deformibus pulchra: pro miseris iocunda: pro amaris suauia: et qđ
sublimius est et verius pro nichilo vniuersa mercatur. **I**ta enim iam
in terris celestem sponsum querit: cuius amore presencia fastidit: fu-
tura diligit. et aduentum ei⁹ prestolatur: vt audire ab eo mortis tpe
possit. **E**cce sponsus venit: exite obuiam ei. **H**ec celibem agit vitam: et
angeloz sequit formam. atq; xpō soli exhibere se curat illibatā. **V**ult
ergo interim cunctis carere solatijs: vt ab eo mereatur consolari ple-
ni⁹. **E**t deflet omne quod mentē de terrenis afficit desiderijs: alioquin
illius non posset munda presentari aspectib⁹. **U**nde etiam tanto rigo-
re se constringit intus: vt quicquid de cetero extrinsecus se applicaue-
rit indignando potius qđ probādo expellat. **N**ec mirum. **T**imet enim
ne angustia illi fiet vnius amor quem diligit. **O**ptat soli adherere:
quem cum multis perfecte casteq; nequit diligere. **H**inc est qđ vna ex
hīs loquitur. **I**lli soli seruo fidem: ipsi me tota deuotione cōmitto. **H**ic
tñ in exilio pntis vite solaciū: sed non gaudiū plenum. **S**uscepit sponsi
arram: sed non ipsum. **L**egit epistolā de nupcijs scriptam: sed nondum

venit hora ei⁹. **E**t cū venerit tūc introduceſ: nec mora erit. **V**eſtes et
 ornamēta per legatos accepit: ſz tūc duplicib⁹ veſtiet. **S**olaciū nāq⁹
 ei⁹ memoria xpī ē: et āplius illi ſolaciū ſit. q̄a diu h̄ nō erit: q̄a ſtatim
 ipſe veniet: oſtiūq⁹ pulſabit et dicet. **S**urge et veni. **S**z q̄d ipſa: **N**ōne
 ad hāc vocem euigilabit. **S**urgat itaq⁹ pſpiciat p fenestrā. ſi ipſe eſt
 quē diligit: et cum itez atq⁹ iterū pulſauerit ſine mora aperiat: et illi
 dicat. **E**cce ego: quia vocaſti me. **S**i me q̄ris: preſto ſum dñe. **E**duc de
 custodia aīam meā ad conſitendū nomini tuo. **N**ō me pmittas domine
 diucius ſeparari a te: ſed in bonitate tua ſuſcipe me. **E**t quantū leta-
 bitur ſi tale aliquid a domino audire mereat. **S**equere me: tempus ē
 vt pariter epulemur. **E**amus iam non ad vineam excolendā: ſed ad vi-
 num optimū bibendū. **E**amus non iterū in iudeā: ſed in patriā meam
Aſcendam⁹ ad diem feſtum hūc: quia magn⁹ iſte dies feſtus angeloz
 et hoīm. **S**ed quid de te o anima mea in corpore peregrināte. et iam
 diu expectante et cotidie in oratione tua dicente: adueniat regnū tu-
 um. **Q**uādo videbo. **O**utes de me recogitet. **O**utes abluſcet miſereri
 deus. **Q**uādo apparebit et quādo veniet. **S**ed forte in cubiculo eſt et
 dormit. **N**umquid tu dormieſ: et cor tuum non euigilabit. **C**lamabis
 igitur ſi dignetur audire: et pulſabis cordis voce dicens. **E**xurge q̄-
 re obdormis domine: exurge et ne repellas in finem. **S**ed fortalliſ ſe-
 creiori adhuc conſilio et ſaniori iudicio domin⁹ differt: q̄d tu o aīa
 magis ipetu q̄ discretionē facieſ. **P**auſabis igitur parū ſed ſubvmbra
 ei⁹: nec in eſtibus mundi quieſceſ. **M**eliuſ tibi mori eſt: q̄ mundo
 viuere. **F**eliciuſ tibi lugere: q̄ de hi⁹ que non ſunt et videntur gau-
 dere. **I**n dño conſolabitur aīa mea: audiant manſueti et letentur. **Q**m̄
 diu ei ſcā aīa viuit in corpore peregrinari ſe a domino dolet: ſed q̄a
 voluntas ei⁹ eſt. peregrinationē patienter ſuſtinet. **U**t interī tamē
 alium dilectum non quērat vel eligat illiuſ amore certare fortiter ne-
 ceſſe habet: quia multi aduerſarij: multi ad decipiendum parati. **E**t
 ideo diſtricte caſtigare debet: q̄nitiq̄d foris ſe finxerit amabile. **N**ec
 alicui q̄ntumlibz blandienti credat: ne dilecti amiciciam fraude capta
 perdat. **Q**uia dum ſponſuſ abeſt lugere magis ei⁹ abſenciam decet et

oblunſcet miſereri

viduitatis tēpus cognoscere: donec veniat et eam ad se ī eterna taber-
nacula perducatur. **I**bi enī requiescunt sanctorū aīe non in vmbra sed ī
presencia: et serenissimā iugiter speculātur faciem dei patris quem cū
filio eius vnigenito dilexerunt in terris: et secuti sunt relictis oībus.

ExPLICIT sermo primus. **I**ncipit secundus. **D**e meroze et cōsolatione
aīe in deo.

Solet anima deuota que xpm diligit de eius absencia dolere: et
de ipsius spiritali visitatione plurimum consolari. **H**oc tamen
magne dilectionis cristi signum est non ipsius meritum: quocienscūq;
ab illo consolatur. **B**onum ergo ei est si se dignam non putet sed exi-
guam et insufficientē ad donū gracie ei⁹ percipiendū. **Q**ue est ei aīa
que tantis beneficijs respondere valeat: etiā si iugiter grās rependat.
Certū est qd nulla inueniet: dato qd oīm esset repleta sanctorum meri-
tis. **S**oli namq; deo conuenit rationibus scīs: honor virtus et gloria.
Aīe autē diligenti deum magnū est. si pro suo modulo laudare vel ex-
iguū possit: et in sanctis eius mirabilem eum predicare. **A**ut si id a-
gere non sufficit: satis iparem laudibus dei se sciens: saltem nō amit-
tat ppiam deflere miserā. **E**t istud fortassis multo vtilius proderit. qd
non tam altiora sapere. qd minora queq; beneficia amare videatur. **C**ō-
gruus ordo ascendendi ad deum est ab inferioribus studijs ad potio-
ra tendere: et rursus ad pristinā infirmitatem humiliter se reflectere.
Ibi igitur maneat diucius: vbi tutior probat esse loc⁹. **Q**uod si ascende-
re ipsam delectat: cum oī humilitate et timore pficiat. **I**n descensu suo
non tñ penit⁹ deiciatur: qm huilibus sedes regni celestis pmittit: sed
libentissime ibidem commoretur. **E**t si natura horret et inferiorū videri
non vult carnalis homo: pondere futuri iudicij terreat: vbi oēs elati
confundentur. **B**eata nimis aīa que locū in hoc tpe eligit nouissimū:
et sese deflet per momenta singula: quoniā magna eius miseria existit.
Multā dolendi materiam habet: quā nec perfecte valet cognoscere:
nisi se a terrenis consolationib⁹ exuat: et ad eterna bona fide nō ficta
trāseat. **E**tenim ex ppiā fragilitate qua tantū ad hec pma premitur

fideliter aīa deprehendit: quia sine xpī gracia neq̃ stare s; neq; se ele
uare ad celestia potest. Ideoq; indiget vt a xpō ihesu per visitationē
spūalem et consolationē internā sustentet̃ frequēcius: ne obsozbeat̃
aliqua delectatione tēporaliū: aut fallaci suggestionē dyaboli auertat̃
a scō proposito. Multiplices sunt ei insidie et imissiones diabolice: q̃ ca
ueri absq; speciali eciam gracie luce nō possunt. Diuerse temptationes
et iopinabiles tribulationes occurrunt plerūq; hoībus scīs: s; benign?
dñs cuncta facit prodesse bonis. super quo benedictū sit nomen sc̃m ei?
Debet autē deo deuota aīa inter labores quib; in hoc peregrinationis
loca affligit̃ de futura sanctorū meditari requie: ne sub onere deficiat:
q̃uis sepe tristanti luct? solet esse solamen. Videns nāq; ineuitabilem
miseriā: quid mirum si doleat? Considerans q̃ grande exilium? quomō
leta erit? Penciens abesse sepius quē intime diligit: notum est aman
tibus quale incōmodum paciatur. Perū qui non amāt ista nesciūt. nec
quo dolore aīa scā concutitur: que venditis oībus terrenis ad queren
dum inuisibilē sponsum se contulit. Talis ei xp̃m pze oībus consolatio
nibus qui sponsus ē et amicus dulcissim?: sui pectoris desiderat habere
solaciū. Quāplures terrenā et vanā dilectionē habentes grauiter fe
runt dilationē aut ablationē alicui? rei corruptibilis: quā sibi vtilem
estimāt. gaudentq; de prouentu illi?: et cotidiano aspectu consolantur.
Si sic agitur ī insipientiū cordib;: forci? flagrare debet aīa deuota ī
amore summi conditoris. Cum ergo per grām xpī visitatur: mox noua
leticia in ea nascitur. ac eternoꝝ sepe erigitur: exultat q̃ in desiderio
cordis sui: omniūq; affectu viriū internarū ad hanc gustandam verti
tur du'cedinē. Et vt crassius per verbū internū reficiatur: in quo tāta
dulcedo exuberat: aperit os suū et attrahit spīritum. dicēs. Qm̃ bonus
israhel deus: hīs qui recto sunt corde. Deus meus deus me?: dulcedo nō
fallax: dulcedo sola reficiens: virtus et decor aīe mee. q̃ bene michi in
hoc visitationis tēpore. Non meis meritis. non meis votis. sed tue bo
nitati ascribo hāc horā domine: qui es ver? et vnic? oīm merenciū et
te diligenciū consolator animarū.

ExPLICIT sermo sc̃dus. Incipit tercius. De duplici cōpunctione aīe

pro celesti patria.

Quis det vt veniat petitio mea: et quod exspecto tribuat michi
deus. Magnū desiderium fidelis anime presenti versiculo inuit^r:
que non terrenas res sed contēptis illis cū cōcupiscencijs suis: eterna
bona sibi largiri depossit. Illa enim sunt que fidelis anima exspectat p
quibus laborat: cotidie toleranda certamina. Verūptamē finiri labo
riofam vitam cicius optat: et venire beatam requiem quam exspectat
cordialissimo affectu deprecatur. .Inteq̃ ad deū conuersa esset et hui⁹
mundi delectationes eam tenerent: non illa que in celis promittebant^r
querere curabat: sed aut ignorās aut perripēdens iuisibilia bona: sa
ciari visibilibus et diu illis frui sumopere intendebat. Nunc vero ad
xpm conuersa et pñcia nichilipendit: et futura ardenti⁹ cōcupiscit. Si
mili q̃ desiderio ardebat illa prophetalis anima: que dicebat. Pnam petij
a domino hanc requirā: vt inhabitem in domo domini omnib⁹ dieb⁹
vite mee. Duplici autem stimulo cōpungit^r anima: vt tam instanter
et ardentem querat trāsire ad patriā. Interdū quippe presenciū maloz
vzgetur incōmodis. Videns namq; tā in se q̃ i alijs multiplices temp
tationes graues labores: diuersas q̃ occupationes in quibus multi pe
richitantur et pauci illesi euadunt: prudenter sibi consulens et alijs
compaciens q̃ diu proposito sancto feruet: a miseris istis liberari sup
pliciter desiderat. Timet enim ne forte iterū ad secularia aut carnalia
trahatur: aut in alios errores morum vel leuitates aīmi inducat^r: quia
et si modo plenā voluntatem deo placendi habet: non tamen securita
tem sic perseuerādi accepit. Unde non īmerito timida et infirmitatis
sue conscia: patriam supernam petit: et omnibus votis tolli ex hac mi
serabili vita sanius sibi fore sentit: priusq̃ q̃ absit nouissima sua peio
ra priorib⁹ fierent. Ibi ei oī timore sublato cū voluntate perfecta secu
ritas eciam perfecte stabit. Ex hoc ergo stimulo quasi sinistro calcari
equus sancti desiderij valenter instigat^r: quo anima cursu incepto ad pa
triam pergit celestem: quia in pñti non habet manentem ciuitatem:
sed nec requiē quidem. Quandoq; vero deo deuota anima nō tribula
tione malozū et dolore afficit^r ad exeundū de carcere suo sed nobiliori

modo videlicet visiois diuine accēsa: trahitur vehementer ad supna. **F**it
q̄ ei nimis angusta p̄ns vita: quia adhuc copia sibi plenitudinis nega-
tur: que de fonte magis saciari appetit q̄ sobrijs haustis refocillari.
Valde autē distat iste stimulus a priore. **N**am dextro iā calcari impul-
sus equus desiderij tanto expeditius fertur ad anteriora: quāto amor plū
valet q̄ dolor efficere. **H**uic autē pulchre et digni aptat: q̄ de patri
archa iacob scriptura cōmemorat. **Q**uia inquit seruiebat iacob pro ra-
chel septem ānis: et videbantur ei dies pauci p̄e amoris magnitudine
Hic etiam omnis labor paruus videtur amanti deum et desideranti cla-
ritatem vultus eius inspicere: nec ieiunia horret. nec labores diur-
nos ponderat: neq̄ elongari ab amicis et proximis triste ducit: sed ne
q̄ aliquid estimari aut promoueri in hoc mūdo huiusmodi anima cu-
rat. **I**deo omnia p̄uipendens presencia. et vnū super oīa desiderans: ei⁹
amore frequentissime vulnerat: quia q̄ summe desiderat adhuc indies
et dies differtur. **Q**uocūq̄ tamen istorum modorum anima cōpungit
tam q̄ in excessu mētis posita presentī versiculo desiderij celestis bea-
titudinis completitur: ac sepius eūdem reuoluēdo enutrit deuotionē
quā de supernis concepit dicens. **Q**uis det vt veniat petitio mea et q̄
expecto tribuat michi deus. **D**e ergo omnibus ambulantibus in deside-
rijs carnis: qui nec consideratione miserie temporalis oculos ad celestia
leuant: nec magnitudine eterne felicitatis ad ea percipienda vitam
suam disponūt. **S**ed nichil tibi et illis anima fidelis: sine eis agere q̄
volunt et implere omne q̄ delectat: sine dubio constat quia non diu
neq̄ ī perpetuum durabit. **T**u vero sicut nunc audisti et gausa es in
pollicitatione patrie celestis: ita ī ei⁹ queso amore spes tua magis ac
magis robozetur. donec brauium laboris tui merearis accipere. **I**usta
diligenter p̄o virtutibus: passionēs fortiter vince: caritatis et casti-
tatis dona in custodia humilitatis sub clausura diuini timoris collige
et reconde: ac contra spirituales nequicias arma orationis indue: et sp̄
diuine bonitati plusq̄ p̄prie industrie in cunctis confide.

ExPLICIT sermo tercius. **I**ncipit quartus. **D**e laudib⁹ p̄ciosa mar-
garite castitatis.

Loquamur aliquid de laudibus castitatis: et ad decorem eius primo habitatozem illius consideremus. Spiritus namque sanctus auctor est principalis innocentis vite: et consecrator totius castimonie. Quoniam in maliuolam animam non introibit sapientia: et in corpore subdito peccatis spiritus sancti non permanebit gracia. Absque eius speciali munere castus nullus fuit: et nisi illo misericorditer protegente in hac gloria virgo nemo permansit. Gloriosa siquidem continencie virtus: victoriosa castitatis palma: insignis et laudabilis flos virginum inuiolabilis. Quanta sit virginum continentiumque gloria: indicant ipsorum magna certamina et vincentium perseverantiumque paucitas facit eminentiam huius virtutis lucere magis. Deposita omni spe propria, nichil de nostra industria, sed totum de imensa dei confidamus misericordia: que nunquam aberit dilectis suis in hac mortali vita. Nam supra nos est hec virtus: et conferatur tamen diuinitus: neque tamen ingratis aut elatis: sed humilibus et contritis corde: clamantibus cotidie in oratione et dicentibus. Cor mundum crea in me deus: et spiritum rectum innoua in visceribus meis. Speremus igitur eius pietate hanc nobis virtutem ab ipso tribui: que constat sanctorum lacrimis posse placari: cuius etiam inspiratione cupimus de tam admirabili margarita pauxillum loqui. Simile est enim regnum celorum homini negotiatori querenti bonas margaritas: inuenta autem una preciosa margarita dedit omnia sua et comparauit eam. His verbis Christus ihesus ecclesie sponsus premonet et hortatur nos ad amorem castitatis: atque quans illam rebus optimis: per figuram preciosi lapidis. Quia ergo nemo nobilius inuenit qui non velit preciosorum lapidum gloria fulciri dummodo illi facultas assit: ac vestibus valde bonis non affecerit indui ne vilescat hominibus: multo magis nos versa vice deo placere studemus. Sed que est ista temporalis gloria. et qualis vestium corruptibilium decorem esse poterit: cum homo exigui temporis sit tanquam fumus et vapor pertransiens. Proinde sit nobis indignum et confusum valde: quod nobis de consecratis non est sollicitudo tanta pro immortalis ornatu anime: sicut inesse plerumque cernitur stultis mundi amatoribus pro vili corporis indumento. Nunc ergo hortatu saluatoris nostri demus omnem

curam ad comparationē huius nobilissime margarite: si volumus in
sanctorū sorte splendidi apparere. **M**inus ei in conspectu summi regis
gloriosi erant: qui ceteris licet honestant virtutibus hanc in se gem
mam non habuerint. **A**nte q̄ saluator de celestibus descenderet latebat
hec virtus: et quāte esset dignitatis et glorie per paucis innotuit. **E**t
nouus rex nouam produxit de celesti thesauro gemam: et qm̄ sponsus
hic erat contulit hanc ecclesie. et accepit eam in suam. **E**t sic affinita
te coniunctus est ei et ipsa eius sp̄sa dicitur. propter castitatis fidem
et caritatis indissolutionē. **E**rat satis inaudita prioribus seculis vox
turturis in terra nostra quādo nō benedicebant beate steriles: sed re
censebātur p̄ moysen filiorū generationes. **N**ec tamē oīno videbatur
abscondita p̄phetis: quīs non predicabatur popularibus? quod satis
liquet in hoc: cum quidam ex p̄phetis more castissime turturis ita in
sonuit. **L**etare sterilis que non paris? decanta laudem q̄ non pariebas
qm̄ multi filij deserte magis q̄ eius que habet virum. **E**t in altero quo
dam loco contēplatus vitam continencium beatissimā: et seruantibus
a dño donari specialem gloriā p̄phetauit dicens. **H**ec dicit dñs deus
eunuchis. **Q**ui custodierint sabbata mea et elegerint que volui: et te
nuerint fedus meum: dabo eis ī domo mea et in muris meis locū et no
men melius a filiis et filiabus. **E**cce non tm̄ domini voce cōmendatur
castitas: sed etiam precedencium p̄m̄ oraculis est magnifice declarata.
Qm̄ bene decuit vt vtriusq̄ testamenti auctoritas hanc n̄ris cōmenda
ret pectoribus: qua possim⁹ deo fieri viciniore et supernis spiritib⁹
sp̄ cariores. **I**ncorruptio ei vt scribitur in libro sapiencie p̄ximū facit
esse deo. **Q**m̄ splendida et speciosa facta es o beata castitas: vt digna
videaris ad agni intromitti nuptias. **H**ec est formosa columba at sin
gularis amica creatoris oīm⁹ que contēpnit consozcia mortalium: de
testat omne carnis sanie. et ad celestem p̄perat amatorem. **I**psa lilio
assimilatur candidissimo: billino figuratur mundo: et species ei⁹ semp
placuit altissimo. **H**uius candoze reficiuntur sanctorū oculi: et odore
fame eius trahuntur ad xp̄m innumerabiles virginum chozi. **O**dor enī
nimis est in vestimentis eius: quia castitas sp̄git vbiq̄ flagrantia sui

intacti corporis. **C**ūdi nāq; reuerenciā castis deferunt: et inueniē etiā
inter eos laudabilis qui nec mundiciā seruāt incorruptionis. **C**ōtulit
hanc grām castitati xpūs per inhabitationem sui spūs: vt sit benedic-
ta ab oībus: que trāscendit limites humane fragilitatis. **N**il sic homi-
nem super ppriam fragilitatem eleuat sicut virtus castitatis: que celis
etiam vim infert. **D**um enim quis seruat per gratiam in terris qđ per
naturā anglici spūs: nonne vim infert celestibus. **T**alis enī ī domino
gloriat̃ et dicit. **D**omine exaltasti super terrā habitationē meā: et p
morte defluenti deprecata sum: et liberaſti corp⁹ meum a perditione.
Cui merito debetur diuina responsio. **H**ec est q̃ nesciuit thozum in de-
licto: habebit fructum in respectiōe aīarū sanctarū. **E**t rursus in gene-
rali sponsus congratulat̃ celestis. **H**ec sunt que non nubent neq; nu-
bentur: sed sunt sicut angeli dei in celis. **I**am patet clarius: quia casti-
tas de celis sumpsit originem: et a consortib⁹ nobilissimis traxit pro-
geniem: cum sit filia celestis iherusalem et cognata supernorum ciuiū
In germine et fecunditate eius exultat spūs sanctus: nam non p̃terit
tēpus quo deficiat fructificare castas generationes deo multum accep-
tabiles: que sunt deuote orōnes sancte meditationes. et mūdi cordis af-
fectiones. **Q**ū pulchra est ergo casta generatio cū caritate: que celū
replet incorruptionis suauitate: et fecundat terram conuersationis sci-
tate. **T**am suauis deniq; odor inerat castitati: vt eterni regis filius de
sola nasci dignatus est virgine: consecrās hanc in matre: quam detu-
lit postmodū in dotem sancte eccie. **N**on tamē ppter solam fatemur vir-
ginitatem: quoniā virginitas sola non est nec sola placuit cristo. **N**ec
angelus inquit. **A**ue castitate plena. sed aue gracia plena: vt virtutū
plenitudo potius referatur gracie q̃ castitati vel innocencie. **P**er so-
lam quippe graciā possident castitatis humilitatis caritatis ceterarū
q; virtutum carismata. **R**efulsit namq; in maria p̃re cunctis excellen-
tius decus virginitatis: cum eius vita vt ita dicamus sola castitas et
immaculata virginitas extitit. **B**ed habuit etiam graciā p̃fectissime
humilitatis: per quam de summo celo filium dei ad se traxit. **U**nde
de ea scribitur in canticis. **D**um esset rex in accubitu suo: nardus mea

dedit odorem suauitatis. Est itaq; deo munus valde gratissimum habere
perpetue incorruptionis gaudium: et acceptabile sacrificium cunctis tem-
poribus vite sue seruare continentie propositum. Stupet natura: mirantur
angeli: letantur archangeli: exultat quod omnis sanctorum cunctis in ob-
tentu et pulchritudine huius virtutis. Occurrit etiam ihesus christus a-
maior castitatis: conseruator pudicie: salutans animam quam sibi ad-
optauit in sponsam: iubilans et modulans in ipsius aduentu carmina
quedam ex canticorum canticis. Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu
pulchra: oculi tui columbarum. Quid ad hec dicetis homines corpore
et mente corrupti? An non demulcent aures vestras hee voces gratu-
lande? hee delicie mundis et castis reseruate? Et si vultis recipere et ve-
re intelligere: seruite mundicie: studete sobrietati: et mundas manus
vestras conseruate. Et veniet a deo vobis leticia et inenarrabilis exul-
tatio: quam soli percipiunt qui mundi fluxus despiciunt: et mentem ab
omnibus deliciis eius suspendunt. Oya carissimi nunc omnes erigamur
aures nostras intencius: quonia venit nobis sponsus de celestibus. Et
vos christi virgines ferte lapides iam ardentes oleum simul deferentes:
ecce ianua patet que parate sunt intrent. Intremus intremus per por-
tas quas aperuit dominus: ut cum omnibus sanctis mereamur illum benedicere et
laudare in secula seculorum. Amen.

Explicit sermo quartus. Incipit quintus. De custodia castitatis.

Sermone precedenti in laudem castitatis quedam diximus: spera-
tes quod hec virtus multorum erit grata cordibus. que iure nil
in se habet offensionis. Et si sunt qui offendunt: sue potius hoc ob-
scenitati non eius sanctitati imputent: nam castitas velut quidam car-
bunculus in sanctorum vita semper emicuit. Confidimus igitur quod tan-
to carius amplexabitur ab omnibus: quanto splendidior effecta videtur
sacrarum laudum preconibus. Alta profecto laus eius que non ex hominibus
sed a deo procedit: et sanctorum habundancius declaratur exemplis.
Preceperunt nos multi continentie armis amicti: et fuso sanguine
proprio reliquerunt quid sit agendum nobis de corpore nostro: quia sanc-
titati non corruptioni nos optat famulari. Concurrit etiam hodie sacra

tissima vtriusque sexus multitudo ad regales nuptias filii dei optans
pro illecebris carnis adimpleri spiritus sancti fructibus: qui sunt pax paci-
entia modestia continencia castitas. Et quia tam excellentis est dig-
nitatis: non est mirum si trepidi in eius deprehendamus laudibus: cum
ipsa locum habeat celsiorem et materiam loquendi ministrat copiosam
magis potius. **D**ilere tamen de illa non oportet omnimodo: quam tam necessari-
am nobis agnoscimus: sine qua nec sanctitatis perfectionem valeamus
assequi: pro qua in sanctorum omnium remuneratione translato laboris
onere in perpetuum beari non dubitamus. **P**erscrutemur ergo dilige-
ntissime qualiter seruari possit castitas: quibus etiam iuvare remediis
debeat incontinens animus. **A**d virtutem quippe castitatis absque labo-
re et certamine non peruenitur: sine timore dei et sui custodia nulli
in ea perseverare donatur. **G**randis quedam custodia ad conservatio-
nem perseverantiamque castitatis est utique instituenda deuotis: ne vide-
licet loqui audire legere aut talia intueri velit affectio carnis: unde
postea generari queat aliqua occasio temptationis. **V**erum hi qui spiritu
sancto irrorante ab estibus carnis aliquantulum temperati sunt: et magno
iam castitatis munere precincti videntur: si foris adhuc per sensum cus-
todiam se non muniunt: periculo rursus et casui appropinquant. **F**oris
enim per sensus hauritur unde mens casta deturpari et delectationum
sordidarum veneno ad mortem nonnumquam solet infici. **D**ebinc valde est
necessarium cordis cubile sollicitius obstrui. ne visa aut audita pri-
us fantasmata irruant. ne illa que videbantur obliuioni tradita prop-
ter hominis incuriam reuertantur. et pacem cum tranquillitate consci-
encie de corde sumant. sicque de castitatis beatitudine cogitare prohib-
beant. **C**ecatur proinde mens pura si sollicitudinem intimam cum dis-
ciplina corporalium sensuum amiserit: et que gaudio perfundi poterat
indubitanter amaritudini et dolori admiscetur. **Q**uid mirandum si
tradatur ludibrio dyaboli: que pretermisit fidelissimum pactum im-
mortalis sponsi? **Q**uertat benignissimus saluator christus talem iudi-
cium sententiam a cordibus nostris: sed dignetur potius conferre vbe-
riorem spiritus sui gratiam: qua intus sanctificari et confirmari aduer-

luis carnis bella mereamur. **F**lagitem⁹ ab ipso remedia salutaria quibus concupiscencie fomes sopiatur et castitatis augeatur refrigerium: ut simus sanctificationis templum: et sicut decet scōs immaculati perseveremus cum xpō: quemadmodum propheta in psalmo loquitur. **D**onum tuam decet sanctitudo in longitudine dier⁹. **V**aleat maxie ad castimonie decus promerendū sobrietatis virtus: que delicatiores respuit cibos et potum effluentē refecat: vigilijs sacris atq; ieiunijs comprimere carnis lasciviam suadet: laborare manibus predicat: occupari semper in dei opere adhortatur: quia ocium et delicie predones sunt castitatis. **B**eatissima vero castitas toti⁹ gracie et sanctitatis amatrix sapienter quidem ammonet renunciare terrenis affectibus: ne celestibus fraudemur muneribus: et ne sanctorum consortijs simus indigni ita inquit. **E**go mater pulchre dilectionis et timoris: et magnitudinis et sancte spei. **T**ransite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationib⁹ meis adimplemini. **Q**ualis ipsa est: tales fieri et alios desiderat. **N**am ipsa liberrima existit: et nulla peccatorum contagione violata manet in innocencia vite. **N**ullis carnalibus resolvitur elibus: refugit brutorum subdi adibus: et sulphureis consumi flammis contremiscit propter creatoris sui reuerenciam. **I**ngenua inquit sum et speciosissima in genere meo: ut omnis actio vox et sermo index pudicie protestatur. **T**reo obscenis nimium dedignor circumueniri ne gotijs: solis delector sinceris et probis sodalibus interesse. **P**rox et enī mea in canticis est. **F**ulcite me floribus: stipate me malis: quia solius conditoris amore langueo. **T**alibus incitamentis ex spiritus sanctiunctione fluentibus confortatur castitatis amator: ac contra inmissionem sathane et concupiscencie motum fit constans bellator. **H**ic non pugnatur armis aut ferro: sed paciencia oratione et humilitate: nam ita subiugatur facilius omnis mot⁹ libidinis. **D**onum enim dei est et misericordia in electis illius: posse corruptibilis carnis concupiscenciam compescere: ignem quoq; in sinu proprio ferre: nec tamen preualere aduersus mentem. **V**erissime gracie dei est hoc priuilegium: et nullius hominis meritum. **M**erito ergo moyses famulus domini miratus est

quare rubus ardeat et non comburatur: atq; ait. **V**adam. et videbo
visionem hanc grandem. **Q**uis ex nobis est quem stupor non apprehen
dat? quomodo in carne fragili in vase fictili fieri possit. vt homo car
nali grauatus pzuritu. frequenti vexatus temptationum impulsu. nū
q̃ prestet voluptuose cogitationi consensum? **Q** mirabilis deus in
sanctis suis? qui talem virtutem et fortitudinem contulit seruis suis
benedictus in eternum deus. **O**pus namq; magne fortitudinis est:
talem in seipso experiri rebellionem: et continuo per gratiam dei de se
conari habere victoriam. **P**er vero certior sit hec victoria fuga est as
sumenda: hñs tantum magis qui infirmiores se cognoscunt. **N**ec impu
tandum inercie hominis et pusillanimitati talis occultatio cum vtiq;
magnanimus dicendus sit qui festinus effugerit: et cautius ignes lu
bricos declinando deuicerit. **H**oc in ioseph patriarcha castissimo ado
lescente factum legimus? cum impudens femina oculos in lucidissimū
pudicie speculum iniecisset: quia fugit ioseph et exiit foras. **M**ultum
itaq; circumspedus et pavidus esse debet: qui in carne fragili beatus
castius q̃ viuere disposuit. **P**auceat et se custodiat omnis iuuenilis a
nimus: quoniam magne insidie et multa pericula consurgere aduer
sus eum consueuerunt. **I**ncerta victoria et molestiora probantur cer
tamina. **N**ulla etas nullus quoq; sexus libertatem sibi castitatis au
deat polliceri. **C**ogitandus est frequenter sampsonis sanctificati ho
minis lamentabilis laqueus? qui cum funibus et cathenis vinciri nō
posset: vnius mulieris blandimento superatus est et hostibus tradi
tus. **Q**ui statim eruerunt oculos eius. et vinctum perduxerunt in
ciuitatem suam? quia mens carnis dissoluta blandicijs: potestati tra
ditur dyabolice ad illudendum? ac illi per suggestionem cupiditatum
et voluptatum secularium eius spirituales euertunt intentionem. cor
dis scilicet oculum? et vinctum ad seculum pertrahunt: aut quod des
peratius est tartari tandem claustris mancipant. **V**oleamus et timo
re solliciti de nostra infirmitate numq̃ erigamur: quando sanctus da
uid rex et propheta dei deiectus est voluptate carnis? et qui terre
na mente pura sepissime calcabat: flebiliter vt dicimus ad illicita

opera quę cecidit. Pro qua enormitate criminis aduersa illi multi-
plicia suscitauit omnipotens deus: iuste puniens hoc grande facinus
ad terrorem cuiuslibet preuaricatoris. Sapientissimi quoque salomo-
nis lapsus profundiores intueamur? amplius quę diuinum metuamus
iudicium: quod talis ac tantus vir de quo legitur quia dominus dilexit eum
et appellatus sit amabilis domini? et quia fecit illum excelsum pre om-
nibus regibus israel. ad hanc corruit mentis insaniam ut ydola abo-
raret: quia mulieres euerterunt sensum eius. Quis igitur non perti-
mescat de se etiam si fuerit iam castus et sanctus in operibus suis? au-
diens viros tam fortes et illustres cecidisse? Idcirco nemo se fiducia
non bona erigat? quod diu eum grauat corruptibilis huius vite incerti-
tudo: sed tantomagis se humiliet et deprimat? quia qualis illum temp-
tatio apprehendere possit ignorat: et quis eius finis sit prescire non va-
let. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi. Abhibenda est ergo
cautio magna pro perseverantia et custodia castitatis: ne unquam calli-
do temptatori foris aut intus pateat vel minimus accessus. Nullus
tamen quamuis imbecillis frangatur laboribus aliquibus. aut temp-
tationibus perturbetur? sed meminerit: quia tanto illi erit corona pre-
ciosior quanto fuerit in resistendo confectus maior. Regem videri posset
cur castitatis victoria haberetur meritis maior et laude sanctorum in-
signior: si non grauioribus ac tantis probaretur temptationum incur-
sibus. Letificare ergo nos debet illa beatissima felicitatis eterne repro-
missio: et erigere ad laborem certaminis spes corone inmerscibilis:
qua laureate letantur sanctorum anime cum christo sine fine pro leuissi-
mis laboribus. Ad quam nos exules perducere dignetur ihesus christus spes et
corona sanctorum omnium: qui cum patre et spiritu sancto regnat deus. Per omnia secula amen.

Eplicit sermo quintus. Incipit sextus. Contra carnalia tempta-
menta:

De re quidem necessaria et utili sepius tractare nec superfluum
putari debet nec infructuosum. Quid ita necessarium quid tam
utile saluti omnium? sicut mortiferis mederi passionibus animarum. Nil ita

qꝫ sic morbidū sic contagiosum inueniē in homine sicuti cōcupiscencia
carnalis et indomita libido: que totam corrumpit anime pulchritudi-
nem. **S**upra namꝫ pauca de laudibus castitatis egimus: deinde subse-
quenti sermone de eiꝫ obseruancia nonnulla remedia protulimus. **R**el-
tat ergo nūc adhibere aliquod salutiferum cauterium: vt qui neqꝫ de-
core neqꝫ amore trahuntur castitatis: vel terribili metu iehenne ter-
reantur ab estu libidinis. **D**iuersis diuersa conueniunt: et non omnes
vno ordine imbuendi sunt. **A**duerte igit̃ detestabilis assensor libidis:
proferā contra bestialem vitam tuam celum et terrā: inducam iudices
dāpnationis tue angelos et archangelos: dabo testes verissimos con-
cremationis tue vniuersum cetum sanctorū. **N**ouissime ipse creator et
rector omniū seculorum sententiā inferet incōmutabilem: et armabi-
tur vniuersitas creature in vltionem pessime turpitudinis tue. **S**ed
et ipsi maligni et teterrimi spūs intentores et fautores tui rugient su-
per te. et cruciabunt carnes tuas ignitis fuscinulis suis: et parabunt
focum sulphure et pice plenum anime tue qui in eternum nō extingue-
tur. **R**euelabunt celi iniquitatem tuam. quia cum illi legem nature
qui sine sensu sunt numꝫ amiserunt: te qui legem dei transgressus es
et pꝛeciosam ymaginem eius maculasti iudicabunt: et suis coniungi ha-
bitaculis nequaꝫ patientur. **I**taqꝫ celo indignus eris immundissime
peccator. **C**lamabit eciam aduersus te terra inter alia elementa humi-
lima: quia cum illa fructum suum reddere mortalibus consuevit: tu car-
ni obediendo factus es indignior terra: vtpote qui fetorem libidinis
sedatus es pꝛo sanctitate. **N**on ergo te terra suscipiet nisi ad operi-
endum miserabile corpus tuum: eritqꝫ cibus vermiū: donec in nouis-
sima tuba tremefacta illud eiciat vt in inferno submergatur cum ani-
ma tua. **I**bi erit habitatio tua: et clauderis velut in puteo bullienti a
quo nulla erit redemptio. **I**bi cruciaberis die ac nocte pꝛo delectatio-
nibus tuis: et nemo tibi pꝛopiciabitur: quia corrupisti corpus tuum
et confudisti animam tuā. **G**loriosos amicos dei et lūaria celorum an-
gelos videlicet et archāgelos erubescere fecisti: quia cum illi pꝛecipuo
puritatis candore fulgescunt: tu omni tabe fetulentior turpissima fa-

cie denigrata longe ab eorum aspectibus detraheris. et flammigeris demonum forniculis sociaberis: quorum facies super nigredinem carbonum et fauces insatiabiles et oculi proterui et horribiles nimis. **P**ropter indomabilem libidinem tuam et abhominabilem concupiscenciam quam voluisti ad tempus exercere: cogeris sine tempore infernalium tormentorum pati. **N**am ignis infernalis ardebit in amatores libidinis: ita ut ne quod mare neque omnis aquarum habundantia illam flammam sufficiant extinguere. **Q**uapropter exhorresce peccata carnalia: si vis eterna eundem incendia. **N**oli perdere preciosam animam tuam: quam Christus redemit sanguine suo. **N**oli contristari angelos sanctos: et deum inhonorare. **M**etue dominum: et carnem tuam ne ita dilexeris: ut pro illa perpetuam damnationem incurras. **S**i enim secundum carnem vixeritis: moriemini. **S**i autem spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. **O** quam cito transit delectatio: et quam longa instabit cruciatio. **O** quam cito penitebit stulte egisse: quam grauis remorsus erit pro scelere. **E**rgo quantum letabuntur qui non consenserunt operibus neque: quanta etiam fiducia expectabunt iudicium diem qui non inquinauerunt vestimenta sua. **T**unc stabunt iusti qui pie sobrie casteque vixerunt in magna constancia aduersus demones qui eos temptabant et ad opera nequam instigabant: et aduersus omnes qui eis occasiones criminum prestruebant. **T**unc item stabunt ad sinistram iniusti adulteri incestuosi incontinentes: qui deliciis et comestationibus vacabant: atque pro nimia confusione contremissent a facie iudicis celi et terre: ab audicione illa seuerissima: ite maledicti in ignem eternum: qui paratus est dyabolo et angelis eius. **T**unc eiulabunt et clamabunt. **V**e ve quid unquam egimus: ut quid nosipsum in tam breui momento perdidimus? **A**ch ach dampnati sumus. **V**e unquam natifuiamus. **T**arde tarde iam penitemus: frustra est clamor et dolor noster: quia sine mutatione manebit sententia quam accepimus nulla suffragia sanctorum. nulla nos valebunt adiuuare beneficia amicorum. **E**cce eterne nocti et perpetue obliuioni traditi sumus. **S**peculamini igitur vos o filii hominum in damnatorum penis et obprobriis: ne forte veniat repentina mors et calamitas inferni vos oppri-

mat et non sit qui liberet. **C**onvertimini et agite penitentiam: qui cum morte fedus iniistis. **P**rate innocentes et pugnate iuuenes contra libidines: ne dederitis membra vestra arma iniquitatis peccato: quia peccatum consummatum fuerit generat mortem. **E**ternum ignem cogitate: et de cordibus vestris concupiscencie ignem exsufflate. **Q**uis ex vobis habitare poterit cum igne deuorante? **P**remia sanctorum considerate: et eternam gloriam perdere pro immunda delectatione despiciate. **C**lause et oculos vestros ab impudico visu claudite: et deum gemitibus exoritate: ut vos intactos custodiat: et perseuerare usque in fine laudabiliter concedat.

ExPLICIT sermo sextus. **I**NCIPIT septimus. **D**e bono solitudinis exemplo christi et sanctorum patrum.

Homo et origo profectus spiritualis libenter in cella residere: et in solitudine sub silencio se tegere: ut possit dei seruus seculo mori et christo tantum vivere. et cum apostolo dicere. **M**ichi mundus crucifixus est: et ego mundo. **E**t iterum ab eodem audire. **M**ortui estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo. **S**olitudo corporis et cordis pariter querenda est et custodienda. **R**atio corporis bona est et tuta: sed cordis melior et tutior. **Q**ui tantum primam abicit alteram non inueniet: quia una est alterius custodia et hec duo confouebuntur mutuo. **H**ec solitudo est vere deuotis singulare confugium. **H**ec docet ut iam dictum est mori seculo: et exterioris cure non inquinari forde: atque sanctis inherere meditationibus: etiam celestibus nonnumquam appropinquare spiritibus.

Hanc christus verbo et exemplo docuit: quando in nocte solus in oratione pernoctauit: et orationibus cubiculum intrare iussit. **E**st enim non diuturnum tempus aptum sepe pro deuotione: et sacra meditatione non paruum subsidium. **M**axime autem formam vite solitarie exhibuit: quando quadraginta diebus et quadraginta noctibus ieiunauit et in deserto heremita fuit: ubique ut euangelista refert cum bestiis erat. **Q**uod propter nos agere dignatus est: ut etiam nos ipsi libenter soli simus et quantum in nobis est illi semper vacare velimus. **H**anc amauit propheta qui dicebat. **E**longaui fugiens: et mansi in solitudine. **E**t alius quidam sepe

bat solus et tacebat et leuabat se supra se. **¶** Vere in solitudine aliqd
magni latere videtur: que a plerisq; scis tam ardentem est amplexata.
Nam ipsa solet incipientibus a multis esse protectio periculis: et a di-
uersis vmbra temptationib;. **P**erfectis vero et spualibus quoz con-
uersatio est in celis: qui et si corpore in terris sunt: in bonis eternis
tm mente ardentem figere cupiunt: solitudo quasi locus et paradisus volup-
tatis est et tamq; ortus deliciarum amenissimus. **Q**uodammodo eni ser-
ui dei seipso inueniunt: cum incubiculo solitarios se conspiciunt. **C**u-
tis igitur pficere cupientib; amor solitudinis videtur utilis et satis ne-
cessarius. **I**n illa sepe dolore cordis tacti pterita mala plangim;: p-
cia discernimus: et futura cautius preuidemus. **I**taq; apparet quia in
solitudine salubrem anime fructum afferimus: modo mala nostra deploran-
do: nunc contra temptationes et vicia nos excercendo: modo remedia
passionum exquirendo: nunc in profectu virtutum nos consolando. **I**bi
etiam deuotionem cordis leuius accendimus: et ne tepescat vel extin-
guatur melius custodimus. **V**erumtamen ne grauis vel magna videatur
nobis nostra solitudo: ad sanctorum patrum pergamus interioris
solitudinis loca. **Q**ueramus paulum primum heremitam: queramus an-
thonium vel macharium: si forte occurrat aliquis q; hominem infra annos
viginti vel triginta aut amplius non viderit: et tunc q; exiguum sit
tempus quo latere solemus apparebit. **E**t si adhuc plures cernere de-
lectamur: videbimus non modo viros sed et feminas atq; virgines huius
solitudinis consortes: et tam ardue vite et vere spiritualis milicie ser-
uasse semitas. **H**orum igitur omnium exemplis edocti amplius nostre
solitudinis latibula ad amem: et apparere foris qua possumus dili-
gencia deuitemus. **E**t erit nobis tanto xp̄us familiarior: cordibus q;
nostris ipsius amor suauior: quanto huius seculi aspectus atq; affectus
fuerit rarior. **I**n qua solitudine nos dignetur custodire qui solus in cor-
pore potuit sine culpa viuere: ihesus xp̄us dominus noster. Amen.

¶ Explicit sermo septimus. Incipit octauus. De bono silentii et fruc-
tu eius.

Silencium amica solitudinis est: sicut quidam custos eius sapiebat et dicebat. **S**edebit solitarius et tacebit. **N**am raro bene nisi in solitudine custodit: sed et leuius ibidem tenetur: quia absencia occasionis multociens est victoria temptationis. **I**stud silentium obseruare cupiebat scus qui dicebat. **D**ixi custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea. **E**t rursus orabat. **P**one domine custodiam ori meo: et ostium circumstantie labijs meis. **S**ed et dominus noster ihesus xps silentium nos amare docuit dicens. **S**it sermo vester est est: non non. **Q**uod amplius est a malo est. **Q**uibus verbis discrete nos instruit: ut necessaria tamen et utilia loqui curemus: superflua vero et inutilia declinemus. **N**on enim seruus dei silentium ita reputare debet quasi loquendum numquam sit: sed suo tempore et loco verba sua sicut dispensator bonus distribuere sciat. **U**nusquisque perpendat quid sibi salubrius existat: quia quibusdam magis expedit silencio intendere: alijs econtra non nimium taciturnitati se dare. **Q**ui autem silencio vult studere inspiciat xpm quo ab iniquis accusatus nichil respondit: ita ut pilatus miraretur vehementer. **V**nde et iterum scriptum est. **I**hesus autem tacebat. **S**ed et beatissima mater eius virgo maria paucis utebatur verbis. **E**t sicut dicit beatus bernardus quater eam ut ex evangelio colligit locutam fuisse legimus. **P**ropter hoc nobis valde expedit: quatenus tam exemplo eius quam filij eius obseruemus omnia verba hec conferentes ea in cordibus nostris. **I**gitur sit ois seruus dei velox ad audiendum: tardus ad loquendum: et feruidus ad proficiendum. **A**ttende si non silentium totius boni interioris custos est et incrementum. **V**ide etiam si non thesaurus celestium bonorum in hijs cordibus requiescit. **B**eatus qui silentium diligit et custodit: nam in custodia illius magne deuotionis fructum sibi accrescere sentiet: dummodo in alijs sollicitus et ipse fuerit. **P**arum enim valet custodia oris absque custodia cordis: et diligencia cuiuslibet boni operis. **P**ropter hoc qui silentio et luctu salutari gaudent. hijs vere sciunt precium eius: quia virtus et sanitas eorum versatur in linguis eorum. **E**t profectum quem inde sentiunt sepius experiunt: quia leuitatibus subdi noluerunt. **D**e hijs aptari potest quod in psalmo legitur. **N**on est rui

na inacie scilicet spūalis edificationis: neq; transitus neq; clamor in
plateis eorum. **H**oc est. in latitudine cordis eorum non est vllus secu-
lariū actuum concursus: nec inutilium eciam cogitationum strepitus.
Et quia deo intus iuncti sunt: ideoq; a mūdānis desiderijs sepe silescūt
Btm ergo dixerunt populum cui hec sunt: quia dñs de⁹ p̄tectoꝝ ei⁹
est. **O**si daret famulo dei interdum experiri silentij ac solitudinis sue
spūales delicias: q̄ merito ex habundācia suauitatis earū in hec ver-
ba p̄ozūperet. **E**cce q̄ bonū et q̄ iocundū ē sedere solum et tacere: et
leuare se supra se: et aduentū p̄estolari dilecti amici ihesu xpī. **Q**uis
talem dubitet fore felicem: et optimā cum maria partem elegisse. **Q**ui
potest capere capiat: sed non oēs ad hoc tendunt: neq; per scm̄ deside-
rium ad interna bona se accendunt. **Q**ui sunt de mundo ait sanct⁹ io-
hānes de mundo loquunt. et mundus eos audit: et q̄ est ex deo verba
dei audit. **V**ere p̄ciosum: verbum nūq; p̄ferre ociosum: et valde iocun-
dum. in cunctis verbis suis fore sollicitū. **V**nde beat⁹ iacob⁹ hūc asse-
rit p̄fectum q̄ verbo nō offendit: quia linguā nemo hoīm domare po-
test. **S**ed quia ap̄d deū oīa possibilia sunt: id qđ p̄p̄is virib⁹ nō vale⁹
eius munere fieri potest: quia non ē ip̄sibile ap̄d deum oē verbum.
Sed nos miseri nosip̄os decipim⁹: quia remedia contra consuetudines
malas non q̄rimus. **Q**uis non ē exptus q̄ graue sit silentij claustrum
itrare post inutiles aut p̄lixas fabulationes. **B**eat⁹ qui male concien-
cie flagellis pro incontinenācia silentij edoctus: de cetero cautioꝝ inue-
nitur: ne in idip̄sum aut in deteri⁹ rursus corruat. **A**matoꝝ vero silen-
cij et custos caste consciencie bonū qđ intus sentit non iḡnorat: quia
in pace fact⁹ est locus eius. **E**t si ē interdū conflictus ei vt se cōp̄imat
succedit tñ postea pax magna: quia hostibus restitit et sibiip̄si vim ī-
tulit. **T**imet eciam frequenter iste ne inuentum thesaurum per incu-
riam aut leuitatē amittat: quē magis abscondere q̄ effundere domini
consilio debet. **V**idete inquit xp̄s ne quis sciat. **V**nde sicut auarus nū-
mos ita religiosus verba sua trutinare debet: ne inutiliter aut sine lu-
cro verbum aliqđ dicat. **R**eligiosoꝝ etenim et deuotoꝝum est vacare
silere orare: et p̄ter deū nil velle scire. **L**oc⁹ ei in q̄ religiosus stat scūs

est. **U**t quid etiā terram hanc optimam occupat? si fructus bonos non germinat. **B**onus homo ait dominus ihesus de bono thesauro hoc est de puro corde profert bona: et malus similiter mala. **L**oquamur ergo de deo si tēpus fuerit? aut differamus ppter deū: de mundanis oīno rebus taceam? **N**ec sit tibi graue homo dei paruo tpe in hoc seculo silere: quia si feceris cū angelis poteris in eternū gaudere. **H**oc igit modo age in terris: qđ scī angeli seruauerunt i celis. **S**cđm est ait euāgelista iohānes silentiū in celo. **H**oc lucifer quia non tenuit: ppterea cū oī comitatu suo de celo cecidit. **D**ixit ei. **I**n celū conscendam: ponam sedem meā ad aquilonē: ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimo. **O** miser quid loqueris? ut quid cogitationes iste ascendunt i cor tuum? **I**n illo summo monasterio vbi perpetuū silentiū ab oī malo statutū est ab illo supremo abbate: tu quomō loqui non timuisti? **N**esciebas quia in hīs que pcepit tibi de? oportet te esse? **Q**uomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris? **T**urbasti celum superbia tua. nō seruasti disciplinam dei patris: sed transgressus es statuta summi abbatis. **M**erito proinde expulsus es nec potuisti stare: quia silentium in celesti monasterio cōregisti. **C**auendum oīno a tali psumptione et locutione: et ad illud pperādū silentiū qđ a tantis casibus potest pseruare animū. **D**e quo scriptum est. **P**robibe linguam tuam a malo: et labia tua ne loquantur dolum. **E**st tamen qđdam silentiū quod tam angelis et hoībus non conceditur: pmo et nusq̃ admittendum videtur? hoc est: silere a laude dei. a deuotione et gratiarum actione. **D**e quo ppheta ita meminit. **D**os qui reminiscimini domini ne taceatis: et ne detis silentiū ei. **E**t ne viderent inobedientes: clamabāt voce magna dicētes. **S**cūs sanct? sanctus. dñs de? sabaot: plena est omnis terra maiestate eius. **E**t nos similiter clamemus in celum et miseretur nostri: laudem? etiam eū in terris: quem laudant oēs angeli i celis. **S**ed quia longe sumus ab illo loco vbi nemo verbo offendit reuertatur vnusquisq̃ ad cor suū: sileat a malo: sileat etiam cum pphetis qñq̃ a bonis ppter melius. **A**d exemplum silentiū pppone tibi serue dei sepe facta antiquoz pzm. **P**erge si vis perge mēte ad taber-

macula illoꝝ si forte iuenire possis abbatē agathonē: q̄ iam tribus annis lapidē in ore pro rigore silenciꝝ portauit. **E**t magnū illi arseniū si inueniris. illo tacente loqui forsitan non audebis. **E**t alios q̄ multos si quesieris in cubiculis et in spelūciis terre solitarios et silencio debitos poti⁹ reperies qm̄ foris vagātes. Propterea nō illis segnis debet tenere: vnde tā preciosa religionis studia possunt tibi oziri. Quia per solitudinē et silenciū multi sanctorū ad quietē cordis perducti sunt: et inibi multociēs didicerunt quicquid alijs salubriter tandem predicauerunt. Sic anthoni⁹ primo latuit: post vero glorioſus et magn⁹ monachorum pater apparuit. Sic benedictus abbas. sic fecit in monasterio suo sanctus gregorius: ita et consequenter deuotissimus bernard⁹ cum multis alijs viris perfectis. **E**t horū vitā si inspicias: iuuenies quid imitari debeas. Nā viuendi speculum opere et verbo facti sunt.

ExPLICIT sermo octau⁹. **I**ncipit non⁹. **D**e solitudine cordis qua supra se leuatur aīa.

De interiori solitudine iam pauca videam⁹. Hanc querere et amare debet quisquis vniri deo cupit. Hec mētis solitudo dicitur: et longe dignior et vtilior corporis solitudine esse creditur. Hec ei nisi menti insederit: corporis etiā solitudo multitudo fit. Hec ē q̄ totum interiorē hoīem ab oī seruat vicio purum: et contra suggestiones sathane reddit cor valde securum. Nam q̄uis diuersis cogitationibus mens ista concutitur: introire tamen hostis aut preualere ultra consensum ppter hanc solitudinem non permittitur. Laudabilis et predicanda ista solitudo: quia magna mentis est fortitudo: qua cuncta supantur in hoc seculo. Hec est que in multitudine multa nescit: quia alibi occupari se potius debere dicit: cum cito pertrāseat quicquid hic stare aut florere videtur. **E**t vbi cuncta motibus suis inseruiunt: hec vni immobiliter quod tantū necessarium est inherere sumopere querit. Qui hanc intrat solitudinem q̄uis foris laborat. eius tamen mens intus orare non cessat. **E**t si ad horam inde videtur distrahi: mox in id ipsum redire festinat: quia intus habet qui cotidie clamat. **R**edi ad cor. ecce assum: ecce venio cito. **E**n sto ante hostium et pulso: aperi m̄

foros mea: quia concupiui speciem tuā. Beata aīa q̄ ad hanc vocē sp̄
vigilat: quia super oīa bona p̄ncipia cōstituet. Idcirco ei vox dilecti hāc
iūtat ascendere: ne infimis rebus possit ī debito amore retineri. Quia
qui istis caducis tenet: valde intus distrabit: et ad solitudinē cordis
in qua dē hoībus loquit̄ tardi⁹ venit: ideoq; visitatione ei⁹ multoci
ens carebit. **H**āc discipuli illi in monte thabor intrauerāt: qui ne
minē nisi ihesum tm̄ post mentis excessum videbāt. In hanc q̄ moyses
ascendit qm̄ solus in monte cū deo quasi vir cū amico suo loquebatur
vbi quadraginta dieb⁹ et quadraginta noctib⁹ sine humano solatio
fuit. De qua plura dicere quis poterit nisi vberī⁹ expertus: et ab om
ni seculari strepitu alien⁹. Nā dulcius est longe q; nobilius interiora
bona experiri q̄ inde quidq; diffinire: vel a quocūq; iusto tm̄ labiozū
vocib⁹ p̄cipere. Qui tm̄ hec experiri desiderat: cor a fece seculariū de
sideriozū emundet: concupiscencias p̄prias mortificet. de terrenis con
solari reb⁹ metuat: sed in dño deo cōsolari et gaudere sp̄ querat. Et tūc
cognoscere potest qm̄ suavis est dñs. beatus vir qui sperat in eo: tunc
eciam in solitudine interiori libens cōmorabit̄ et de bonis sempiternis
frequenter meditabitur.

Incipit prologus in dyalogum nouicioꝝ.

Colligite que supauerant fragmenta: ne pereant. Verbum xpi est ad discipulos suos. Cū enī omnipotēs et misericors dñs quin ꝑ panibus et duobus piscibus quicqꝫ milia hoīm sa-
ciasset: iussit reliqꝫ fragmentoꝝ colligi ne pereant. **M**istice at loque-
do fragmenta ciboꝝ sunt verba doctoꝝ et exēpla bonoꝝ. q̃ a studio-
sis scribis frequēter pensari debēt: et in libris vel ī tabulis tamq̃ in
cophinis ad utilitatē legenciū diligētē inseri et obseruari. **H**ac con-
sideratione induc̃ ꝑ nouicijs exhortādis quozūdā predecessoꝝ meoꝝ
monita et exempla deo iuuāte huic opusculo inserere cogitauī: quate-
nus hñs bonis auditis laudeſ altissim⁹ deus: a quo bona cūcta proce-
dunt: et multi legētes ista ad contemptū mūdi amplius accendantur.

Explicit prologus.

Incipiunt capitula

Qd locutio de deo multū pdest nouiē conuersis	Ca. i.
Qd meliora sūt in exempli trahenda. et deteriora vitāda.	Ca. ij.
De laudabili statu religiosoꝝ si bene seruetur.	Ca. iij.
De periculis nouicioꝝ ex consorcio mundanoꝝ.	Ca. iij.
De sacerdote temptato et a deo consolato.	Ca. v.
De iuvene clerico qui relicto studio monasteriū itrauit.	Ca. vi.
De matrona que filiū conuersum planxit. sed postea ad deum conuersa
gracias egit.	Ca. vij.
Qd potius est deo obediendum q̃ amicis.	Ca. viij.
<u>Expliciunt capitula.</u>	

Incipit dyalogus nouicioꝝ fratris thome kempis p̃sbyteri de con-
temptu mundi.

Nouicius.

Rogo te pater carissime vt amoē ihū xpī diligentem ad me respectū habeas: q̄ salutaria sūt edoceas: excess⁹ me os stricte corrigas: passioib⁹ meis remedia tempestiue adhibeas: et si q̄ exempla bona nosti michi eciam imitanda pponas. Idcirco enim mundū et ea que in mundo sunt reliqui: vt in statu religionis plenius discā voluntatē dei et faciam⁹ a periculis tēptationum securius viuam: et tandem finito huius vite studio eterne b̄titudinis p̄mia cū fidelib⁹ xpī merear adipisci. Intendo namq̄ de cetero totam vitam meam ad dei seruiciū ordinare: et modicum t̄pis quod m̄ remanet in religioē consummare. Quapropt̄ pat⁹ sum oēs subire laborē et tuis āmonitioib⁹ acquiescere: ac senioꝝ obtemperare statutis p̄ mea salute edicis et p̄fectu: sicut nouiciū decet et status religionis requirit.

Quod locutio de deo multū p̄dest nouit cōuersis. **Ca. i.**

Senior.

Libenter audio q̄ dicis: et si potēo p̄desse faciam q̄ hortaris. Assit nūc spūs scī grācia vt eloquar digna: q̄ten⁹ deo nostra eloq̄a placeāt: et p̄ximis vtilia fiāt. Siq̄dem magna ars docēdi est rcā debite proferre: et eadem testimonijs sacris confirmare. Cupio autem te cū de deo et seruis dei aliqua loqui: vt tibi ex l̄cione solaciū veniat: et michi meritū ex hui⁹ operis editione accrescat. Confido ī dño ihesu q̄ pietas sua nō dērit nobis ozantib⁹: q̄ p̄nciā suā p̄misit de se loquentib⁹ affuturā d̄cēs. Vbi duo vel tres cōgregati sunt ī noīe meo: ibi sū ī medio eoz. Vnde est q̄ duob⁹ discipulis ambulanti⁹ ī via et de se loquētib⁹ ī specie peregrini apparuit: et ait. Qui sunt hī sermoēs q̄s cōferatis ad inuicē ābulantes et estis tristes? Et dixerūt de ihesu nazareno. Ecce qualit̄ pius dñs de se contristatis p̄ncialiē occurrit. Et q̄a nō de secularib⁹ negotijs sed de scīs nrī saluatoris loq̄bāt: idcirco ab eo meruerūt cōsolari. et ī diuinis scripturis p̄ter erudiri. Moxq̄ ī amoꝝe xpī tam vehementer sūt accēsi: vt ex dulci colloq̄o eius mirabiliter illuminati dicerēt. Rōne cor nostrū ardens erat ī nobis: dū nobis

loqueretur in via et aperiret scripturas. Sicut ei bona colloquia accen-
dunt corda piorum in amorem celestium ac germiare faciunt opera virtutum:
sic vaniloquia corrumpunt bonos mores. et gratiam dei perdunt. devotionem ex-
tinguunt. conscientiam maculant: et alios scandalizant. **Oremus** ergo ad dominum
ut illuminet vultum suum super nos: et custodiat nos ab omni opere malo. et ser-
mone ocioso. **Beata** enim maria magdalena ad pedes ihesu ad audien-
dum verbum illi? quod potest saluare animas nostras: et in omnibus actibus nostris
ad beneplacitum dei tendamus.

Novicius.

Confortasti me: et instruxisti verbis optimis et exemplis. Utinam custodi-
am vias meas: ut non delinquam in lingua mea. Utinam dirigantur omnes vię
mee in conspectum dei mei spiritus. Sed non pigeat te ad interrogata in respondere. Dic
quid quomodo potest quis ad perfectum seculi contemptum venire: et verum christi disci-
pulum effici. Videmus namque multos scilicet relinquere: et postea tamen ad secularem
vitam redire. Alios etiam considero habitum religionis assumere: sed a pristino
feruore languere. Cum alijs etiam intrant: sed devotionis gratiam non de-
gustant. Quosdam etiam intueor ad exteriora defluere: et paulatim ad noxiam
libertatem declinare. Rogo te: non me paciaris a via perfectionis exor-
bitare. Sed quid cavendum sit quod ve tenendum: doceas evidenter.

Quod meliora sunt in exemplum trahenda. et deteriora vitanda. **Ca. ij.**

Senior.

Bonum discipulum paratum est acquiescere magistri sui consilio: nec quicquam
temere contra eius sententiam agere presumit. Sic servat humilitatem
implet obedientiam. meretur gratiam: tenet pacem: custodit conscientiam: et auget
sibi gloriam. Qui enim aurem suam prebet sapientie et doctrine in principio
non poterit de facili errare: sed gaudet de bono fine brevis labore transac-
to. Tantoque plus proficiet in virtutibus et sapientior erit: quanto humilior su-
perioribus se submittit. Nam arbor quę in altum crescere debet: oportet quod
radices mittat in primo: ne cadat. Non ergo paueas repentino timore: sed in
deo statue fiduciam firmam: relinque propriam voluntatem: et subice te in ve-
ra humilitate. Dominus erit in latere tuo: qui protegit gradientes simpliciter:
et humilibus sua secreta revelat. Ut autem melius perseveres in bono. a me-
lioribus vivendi accipe normam: a doctoribus investiga sapientiam: ab exper-

tis quē consiliū: et cū deuotis tracta sermonē. Si autē uideris quosdā a
via veritatis errare et retro p̃ sathanā abire: nolī pereuntes imitari:
s̃z bonos et feruētes studeas sp̃ emulari. Quere cū paucis saluari: qui p̃
angustam portā intrāt ad vitā. Nā xp̃o teste lata et sp̃ciosa ē via quē
ducit ad perdicionē: et multi sunt qui intrant per eā. De eis qui a dño
decedunt: et redeunt in egiptū hoc ē in hunc mundū peccis tenebro
sum: ut pascāt carnē suā cito moriturā. **B**tūs autē hō qui metuit dñm
et in lege ei⁹ meditat̃ die ac nocte: ut ābulet in vñs ei⁹. **A**ttamē pius
dñs non deserit suos. sed sicut bon⁹ pastor consolāt oues suas: quē vocē
ei⁹ audiunt et sequunt̃ eū vsq; ad mortē: eligētes magis mori ī bello
tēptationū: q̃ peccō consentire vel turpiter ad sc̃m redire. **T**alib⁹ enī
dicit. **N**olite timē pusillus grex: q̃a placuit p̃ri ṽro dare vobis regnū
Quid timēdū sub tali pastore viuere: p̃ eterno regno militare qđ ip̃e
dare p̃misit. **E**t quidem faciet qđ p̃misit. **N**ec solum gaudia futura pro
contēptu mundi p̃promisit se datū: s̃z etiā in p̃nti dat seruiētibus sibi
consolationē sp̃s sc̃i: quē longe melior ē et suauior q̃ oīs leticia mūdi.
Nā sepe orātibus deuotionis grām infundit: et in lege d̃i meditātib⁹
lumē intelligēcie aperit: ut gustata suauitate sp̃s caro vilescat et mū
dus. **U**n p̃fecte huic seculo renunciātib⁹ dñs ait. **O**īs qui reliq̃it do
mū vel frēs ā sorores ā patrē aut matrē aut agros p̃pter nomē meum
centuplum accipiet et vitā eternā possidebit. **S**z quia multi vanas cō
solatioēs q̃runt et ad exteriora se conitū: idcirco deuotiōis grām nō
sentiunt: nec celestē illuinationē accipere merent̃. **E**st g̃ tutissim⁹ stat⁹
placēdi d̃o. et meritorius āplioris gr̃e et gl̃e fugere mundum: laicos re
linquere. tp̃alia contēpnere: arduiorē vitā assumere. p̃p̃rijs renūciare: sub
obediēcia viuere. laborib⁹ insistere: vigilijs et ieiunijs carnē macerare
l̃cionib⁹ et orōnib⁹ incubere: contra tēptatioēs et vicia cotidie certare
p̃ncipia fastidire. eterna d̃i x̃rare: grām d̃i instāter q̃zere iuentā sollici
te custodire: viliter de seip̃o sentire: alijs libēter obsequium imp̃dere
soli d̃o optare placere: sine q̃rela inter frēs niti cōuersari: et ī scō p̃po
sito ac p̃ficiendi desiderio firmit̃ p̃seuerare. **H**ec ad ṽex xp̃i discipulū p̃
tinent: hec seruum d̃i ad celeste regnum īdubitāter p̃ducūt. **U**nde be

nig:9 mgr electis discipulis suis. Vos estis q̄ pmanistis meū in tēp
tationib⁹ meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit in pr̄ me⁹ regnū
vt edatis et bibatis super mensam meā ī regno meo. ¶ **Rouicius.**

Placet q̄ dixisti. Ex hīs nāq; verbis cōfortatus sum ī dño: et in
ipem vite et ne pro q̄ laboro let⁹ respiro. Nō eī sunt cōdigne passioēs
h⁹ tēp: ad futurā gloriā que reuelabit⁹ in nobis. Et vere q̄ deo fideli
ter seruiūt: et modo bene hnt et in futuro maiora percipient. Oīa enī
cooperant⁹ eleis in bonū tam pñcia q̄ futura. Quāpter precor tuā cle
menciā: vt vacillantē aīam sacris eloquijs confirmes: et si qua bona
exēpla de alijs nosse michi etiā licēter exponas. Quāuis eī multa pre
clara scā de veterib⁹ scīs audiui: opto tñ bona noua audire de moder
nis. Verūtāmē causas a spūali profectu tardātes pri⁹ michi aperi: vt
inimici fraudes cauere: et calles iustoz valeā inoffenso pede trāsire.

¶ **De laudabili statu religiosozū si bene seruet. Ca. iij.**

¶ Denioz

Status religiosozū magn⁹ et scūs est si bene seruet⁹: si quisq; sic
vuiat vt regula docet et habit⁹ demonstrat: sed non ē ideo fr̄ se
curus et spūalis mox reputand⁹ q̄a cū bonis ābulat et sacras lciones
frequēter audit et bñ cātat: s; quia toto corde nitit⁹ implere qd̄ p̄misit:
et facit qd̄ debet. Qd̄ si ex fragilitate excedit qñq; aut aliq̄ tēptatione
vincit⁹ vel passione mouet⁹: cito se corrigere studeat. et multū valeat:
reū se cognoscat. nec excusando culpā augeat: s; ad petendā veniā spō
te se humiliet vt de⁹ ei ignoscat. Pius eī dñs q̄uis offensus sit et con
tēptus: cū fletib⁹ et p̄cib⁹ confitentiū cito placat⁹: sicut dauid scūs pe
nitēdo testat⁹. Cor contritū et humiliatū de⁹ non despicias. Igit⁹ magno
conamie ad āteriora te extēde: q̄ retro sūt et h⁹ mudi obliuiscere: nec
ad remissos et ifirmiores respice: s; ad qd̄ venisti et quid te agē opz
attende. Nā q̄ pficere vult oī die incipe debet⁹: nec vllū laborē abhor
rere: nec aliq̄ tēpus ociose p̄terire. Nō igit⁹ lōgos dies nec ānos plu
res ī religione cōputes: nec de dignitate ordīs gleris. nec loci amēta
te delecteris: s; q̄ lōge adhuc a veris ututib⁹ distas p̄sa: et in qñtis
vicioz sordib⁹ iaceas diligētē p̄trada. Nā qui se aliquid esse putat:

ipse se seducit. **P**er elationē quippe grā xpī p̄diē: et bona diu q̄sita cici⁹
euellū. **I**giē occulta sup te iudicia dei metue: oīa opa tua districte dis-
cute: altiora noli q̄zere. nec curiosa rimari: s̄ q̄ tibi p̄cepit de⁹ cogita
sp̄. **E**t q̄ diu ī corpe pccī manes nō securitatē a tēptationib⁹ nō req̄e
a laocizib⁹ tibi audeas polliceri: s̄ sicut strēnu⁹ miles certa cōtra vi-
cia: et donec accipias coronā gl̄e scutū pacie ī oī tēptatione et āgustia
corō firmissiē tene. **E**t cū ap̄lo paulo dicas: mortis articulo īminente
Bonū certamē certavi: cursum cōsummaui. fidē seruaui: de reliquo re-
posita ē mī corona iusticie: quā reddet michi iust⁹ iudex. **E**t q̄dem dñs
nr̄ ih̄s xp̄s nō misit apostolos suos ad querendū hōres tp̄ale set com-
moda carnis: s̄ ad crucē portādā et p̄prieuolūtatis libertatē abnegā-
dam. **U**n̄ seq̄tes suos hortatē dicēs. **S**i q̄s vult venire p̄ me abneget
semetip̄m: et tollat crucē suā et seq̄tur me. **I**ndue ḡ armaturā dei. et
sta in p̄paratione pugne: q̄m multi bellātes adūsum te caro mund⁹
et diabol⁹: q̄ nō cessant ipugnare die ac nocte īnocētes et xp̄o seruire
volentes. **S**z ne timeas eos nec audias neq̄ credas eis nec cōsēcias
suggestionib⁹ eorū pulchris et fictis: q̄m ī dolo tecū loquūt vt capiāt
et decipiāt atq̄ a deo elongēt: et ad oē malū finalit̄ pducāt. **Q**uap̄ter
vigila ī orōnib⁹: et adūsus īsidias diaboli diuinū flagita huīliter coti-
die auxiliū: et fr̄m expertorū acquiesce cōsilio ne tēptatio tibi dñeē et
mūd⁹ rursum te illiciat et īuoluat. **H**abeto igiē ī mēte q̄b ī apocalipsi
ad cōsolationē militū xpī in seculo pugnantiū legiē. **Q**ui vicerit faciā
illū colūpnā in tēplo meo: et dabo ei edere de ligno vite q̄b est in para-
diso dei mei.

Nouicius.

Sicut iā sup̄a ad emendatiōis studiū et perfede mortificatiōis ago-
nē me aīasti: ita nūc pericula a bono īcepto retrahēcia et ad secularia
desideria inuitācia ad cautelā michi plani⁹ describe. **V**olendū ēi vehe-
ment̄ cū q̄s labiē in tepore refugiēdo parui t̄pis laborē. **S**z magis de-
flendum cū aliq̄s relicto dei timore reuertit̄ ad seculū diaboli sequendo
istinctū: sicut infelix iudas fecit. qui p̄pter pecūie questū reliquit xp̄m:
et cū phariseis īt̄ cōsiliū: ac tādē peruenit ad laq̄um: miserabilit̄ fini-
endo vitā p̄sentem et mortem īcurrendo sempiternā. **A**peri ergo os

tuū. et denuda dolos serpētis antiq̃: q̃ sub specie boni decipit multos
vt sepe pbasti. **De periculis nouicioꝝ ex cōsoꝛcia mūdanoꝝ. Ca. iiii**

Senioꝝ.

Sunt multa que impediunt incipiētes: sunt plura que retrahūt profi-
cientes: sunt verovale pauci qui ad persecutionē pueniūt et oēm diffi-
cultatē per vite meritū trāscendunt. Quidā nāq̃ feruent incipiunt: s̃z
orta tēptatione a pposito scō dēliunt: et ad pristina uicia relabuntur.
Et quia deū pure nō querunt. nec integre se resignāt: tot obstacula i-
ueniunt q̃t tēptamenta eis occurrūt. **N**ō enī ignorāt aut obliuī sunt
q̃d legerunt: quia pro deo et p aīa sua certare atq̃ pati adūsa venerūt
sicut dñs apertissimē dicit. **I**n mundo pressurā habebitis: s̃z cōfide ego
vici mundū. **Q**uō. **P**er tolleranciā videlicet aliene malicie: et perseuerā-
ciam in statu bone vite. **M**ulti eī sic deo seruire volunt tamq̃ nichil
grauitatis passuri: sed cū oī iocunditate sint h̃ victuri. **S**ed qui talia
querūt terrena adhuc sapiunt: et religiosoz certamīa non nouerunt.
Pstinā recalescāt. et per fructū boni operis se excerceāt: ne per p̃rium
cōmodū decepti eterna p̃mia perdāt. **S**tudeas g̃ ad sufferenciā laborū
et dolorū te preparare: q̃ten⁹ in futuro cū xpō eternaliter gaudere et
cū triumphatozib⁹ mūdi in celo coronari merearis. ad cautionē igiē
tuā aīaduerte que dico. **S**i non vis decipi in via dñi. si itendis p̃fice
re et in bono pseuerare: fuge cōsoꝛcia hoīm seculariū: caue occasiones
tēptationū vt non videas nec audias q̃ mundi sunt: ne corpe associat⁹
eis ecia mēte iquineris. **D**ilipende hāres diuicias et voluptates: q̃ se-
ducunt amatores suos. nec vīq̃ faciāt possidentes. **Q**ui eī volūt diui-
tes fieri in h̃ seculo incidunt in laqueū diaboli et in desideria multa: de
quib⁹ non poterūt sine magna grā dei liberari. **H**ec aut tria vicia p̃e-
dicta fouee sunt et radices oīm peccatoꝝ. **E**t ergo meli⁹ vincas et tu-
cia viuas nec venenosi serpentis morsib⁹ itereas: qui mille modis i-
sidiat aīarum salutē: fuge tace quiesce abscondere elongare. **A**īa nesci-
ri. discē mori: fuge p̃terita. sperne p̃sencia: meditare futura. **H**ec bre-
uis regula maneat in memoria tua: et docebit te vincere omnia terre-
na. **R**elinque eciam notos et amicos. p̃sentes atq̃ vicinos: vt xp̃m

inuenias. et angelorum socius postmodum fias. **B**etius est tibi ad elongat⁹ in
nocenter viuas et sol⁹ salueris: q^{uam} cum multis lupis et draconib⁹ discum
bendo et canendo pericliteris. **R**aro ^{non} diu bon⁹ permanebit: q^{ui} sc^{ilicet}ari
b⁹ personis libent^{er} se imiscet. **C**ito q^{ui} deuotione sua perdet qui sollicite
ea non custodit: s^{ed} varia amicorum solacia petit. **L**umen in lucerna clausum
fulgore suum retinet et ardore: extra vero positum et eiectione leui flatu ex
tinguitur et tenebescit. **Q**uod si o^mn^{is} rax ratum censetur: tanto erit quis deo
carior et hominib⁹ reuerentior: quanto rarius foris videtur. **E**t si o^mnib⁹ religio
sis et deuotis excursus nocivus est et occupatio interdicitur sc^{ilicet}laris: precipue
tamen iuuenib⁹ et nouellis nocet visitare amicos seculares ad patriam requi
rere nativam quam reliquerunt. **N**oli ergo affectare familiaritatem extraneos
rum qui habitum geris deuotorum: s^{ed} per contemptum mundanorum discere sc^{ilicet}a
dere ad societatem ciuium supernorum. **Q**uid ad te de statu mundi scire. non
uos rumores inquirere et talia friuola audire. unde postea cogaris fan
tasticari: et vix queas orando ac gemendo et legendo expellere ea de cor
de. **Q**uidam sub specie pietatis induci sunt ad conuertendum amicos et cog
natos: et dum inter illos morari non timuerunt inimici fraude circumuenti
suum propositum infringere. **O**portet namque q^{ui} valde fortis sit et bene fundat⁹
in virtutibus atq^{ue} in omni actione et locutione incedat circumspect⁹: qui fruc
tificare debet in populo et absque periculo consciencie consulari in seculo.
Et zelus quidem animarum laudandus est si sit discret⁹ reus purus nullaque vani
tate infect⁹: qui raro inuenitur in nouellis et nondum plene mortificatis.
Quid ei proderit homini si totum mundum lucret⁹: et seipsum perdidit. **D**ilige a
liorum salutem: sed tuum caueto periculum. **N**on est probendum perdere a corri
gium amittere animam periculo exponere: aut votum frangere: vel a sancto proposito
resilire. **T**utiora loca iermis et infirmis sunt querenda. **A**rduum est nimis
in seculo continenter viuere: et immunem se a peccato conseruare. **D**avid vir
sc^{ilicet}us fortis et armatus cum persecutione a saul rege pateret⁹: ad tutiora
loca in deserto cum suis militibus ascendit: ibidem latuit donec se uicia
hostis cessaret. et tu ergo longe ab amicis et secularibus hominibus discere:
ne peccis prauorum inuoluaris: et post casum inopinatum plagas te errasse
et peniteat bonis consiliis non credidisse. **S**i quidem tenell⁹ flos cito ma

na capitur tactu ledit: et facillime spina perforat. **H**ic iuperit iuuenis
et nouit couersus nisi fugiat et recedat a societate mudana icendetur
celeriter igne carnalis concupiscencie: et inq̄nabit pice lubricalis vite
discurrendo p mortifera itinera gule luxurie auaricie supbie et iuidie:
velut equ⁹ effrenis sine timore. et tāq̄ insensat⁹ sine rōne. **S**i enī vix
potes tēptationib⁹ resistere occasione remota? q̄d in medio laqueorū
presumis mēs ifirma? **E**cce alij precib⁹ alij pmissionib⁹ aggrediūtur
aīm iuueuilē: laudāt corporis formā: suadent incolere priam et agmen
tare progeniem: nec debere parentes relinquere quos d⁹ precepit ore
ten⁹ hōrare. **S**icq; verbis pulchris et huane sapientie cātilenis melo
dizant aurib⁹ pudicis: donec moueāt arbutulā dō adherere cupien
tem: si forte audiat et quiescat amicoꝝ consilijs: et secū abducāt icau
tum ad seculū: qui iā mētis pedem leuauit ad celū: et pposuit incundā
ter itrare monasteriū ac dei se facere seruū ppter summe btitudinis p
missum. **A**lij etiam viceūsa duris increpationib⁹ crebris irrisiōib⁹ et
mordacis lingue stimulis puocant innocentē: ac huiliter icedentē noi
nant ypocritā amentē. **Q**uid tu inquit ifatuatē p̄tendis? q̄d amicos
deseris et bonos dies contēpnis? **A**n tu sol⁹ sanct⁹ eris? et solus regnū
dei intrabis? **P**utas nemo bon⁹ erit et dō placebit? nisi ita fecerit et
ierit sicut tu facis et transis? **A**n soli monachi et tui similes saluaben
tur? **D**esine desine miser: quia nō vales perficere q̄d cepisti. **N**onne vi
des q̄ multi a religioſitate ista recesserunt? et q̄ pauci ibidē perdura
runt? **M**ane nobiscū: reuertere ad aīcos: esto let⁹ soci⁹: fruiere bonis
cōcessis: d⁹ erit p̄picius. **H**ec et hīs multa filia dicere cōsueuerūt sapi
entes mūdi iūmici crucis xpī: vt decipiāt simplices et puerant a via
iusta xpī sequi volētes. **C**ontra quos dicendū ē cū p̄pheta in psalmo
Michi aut adherere dō bonū est: ponē in dño spem meā. **E**t itē. **N**ar
rauerūt m̄ iūqui fabulatioēs: s; non vt lex tua. **C**auetas g⁹ tibi a sibilis
serpentū: qm̄ subuersores sunt tecū: et diabol⁹ ē p̄iceps eorū. **Q**uē enī
diabolus p se vincere non potest nec defraudare: illū p satellites suos
puertere q̄rit ā blādicijs irretire ne sc̄m relinq̄t. **N**am mund⁹ scit tot
colos et neq̄cias. tot iuentiones cōtingit et rixas habz: vt neini pax

tuta sit nec firma fides: et vix aliquis euadere potest innotum nisi segreget
se ab hominum turbis. et ibi quod dicitur euangelium docet in locis desertis. **E**xi
gitur cito cum abraham patriarcha de terra tua et de cognatione tua et de domo
patris tui: et veni in terram sanctam id est mortificam vitam et laudabilem in christo
congregationem: ut audias legem vite et discipline: et seruias domino deo tuo
fideliter omnibus diebus vite tue: donec finito laboris tui certamine eternum
regnum accipias: ubi in conspectu dei et sanctorum cum angelis sanctis spiritus exultes. **N**o
li retro respicere cum uxore loth neque maneat in sodoma carni seruiendo: sed
salua te in montibus superna querendo et angelicum ducatum per obediencie via
humiliter sequere: vniuersas proprie voluntatis affectiones per deo mortificando
Fuge cum sancto helia a facie pezabelis pessime mulieris: et puge in solitudinis
secretum perpetue continencie seruando propositum donec in curru igneo per
turbine sancti leueris in celum. **P**erseuera etiam cum beato samuele in taberna
culo fedris coram archa dei in habitu religioso deuote ac reuerentem domino
ministrando: ut audias vocem dei loquentis de excelso: celestium consolationum
libamenta per gustando: ac tandem plenissime huius domini verbis consolaberis in mor
te. **E**uge serue bone et fidelis: quia in pauca fuisti fidelis super multa te
constituam: intra in gaudium domini tui. **E**sto igitur fidelis usque ad mortem: et da
bitur tibi corona vite. **Q**uia nemo meretur digne accipere nisi qui legitime
certauerit: et usque in finem perseuerauerit in virtute. **S**ed ut iam dicta
sanctis comprobem: etiam exempla perseuerandi tibi describam.

De sacerdote temptato et a deo consolato. Ca. v.

Erat apud nos sacerdos quidam alardus nomine cupiens seculo renun
ciare: et canonice religionis habitum acceptare. **S**ed ante quam inuestitus
esset temptator affuit ad memoriam ei priores seculi delicias reducens. qui
bus diu perdisce utebatur: cepitque tristari vehementer quia penes et amicos
relinquisset: et iam intra alienos tamquam exul a patria sua vivere deberet desola
tus. **T**ristitia igitur suborta secuta sunt et alia non pauca grauamina ve
luti tonitrua dura. **N**am tedium loci et difficultatem ordinis hostis ei in
cussit malignus: et quod bene posset vivere in partibus suis et multis eis
prodesse amicis. **H**ec ei sunt fraudulentis serpentis iacula. quibus sepe noui
ciorum corda nititur vulnerare: et a sancto proposito eos resilire compellat. **S**ed

deo miserate dū adhuc sacerdos staret in acie certamis lux celestis cōsolatiois emicuit: et totā nebulā mūdane tristitie dissipauit. Itaq; spū dei contra diabolicas īmissiones reaccēsus et confortat⁹ cepit intra se cogitare ad qd venisset: et sollerti rōne ī ppositū iā arreptū perpēdens virili aīo seipm erigebat dicens. Ecce deo puidēte hūc locū emēdatio nis grā sponte supplexq; ītrasti: nunc multo plura pro tuis necessarijs īuenisti q̄ p̄idem in seculo reliquisti: paucos aīccs ppter xpm poster gasti: sed iā plures spūales frēs maiori caritate tibi cōiunctos p carna lib⁹ recepisti. Cūda q̄ ad vsum h⁹ mōsterij pertinet tua sunt: ac tecū diuidunt⁹ ī caritate. Alij pro te laborāt. alij p te orāt: alij pro te legūt alij scribunt: nemo hic ociaē. nemo p̄zia possidet: oīa in cōe conferunt. En tot habes h⁹ seruicia: quot sunt claustrī officia cū vniūsa familia. Quid g⁹ habes cōqueri? ā quid times deo libero corde seruire? Subice te incūctant suauissio iugo xpi: tolle sup te onus dñi leue. obliuiscere populū tuū et domū patris tui: vt pro p̄uis magna recipias: pro t̄palib⁹ eterna. pro vanitatib⁹ h⁹ seculi gloriofissimū regnū dei: q̄ten⁹ cū paulo apostolo veraciter p̄loquaris. Tāq; nichil p̄rietatis hñtes: et oīa ī cōitate possidentes. Hec et similia cō cogitāte. et scōrū p̄m vestigia per singulos dies considerāte: cōfortat⁹ ē ī meli⁹ aīm⁹ sacerdotis. Et post p̄bationis tēpus habitu regulari induit⁹ est: atq; āno cōpleto solēpni voto p̄fessus. Qui postmodū in ordine ānis triginta laudabili ter viuens: in bona senectute obdormiuit in pace.

De iuvene clerico q̄ relicto studio monasteriū ītrauit. Ca. vi.

Hic quidā iuuenis scolaris primeue etatis flore vigescēs. q̄ studio līrāz dedit⁹ dauātrie: nonnūq; a cōstudentib⁹ socijs et p̄tio tis ad studiū parisiense iuitabat⁹ p̄missis et donis. S; quorūdā deuotoz consilio ab hac ītentioē reuocat⁹ et īformat⁹ ne se piculo daret desiderio altioris doctrine. Intera accidit vt duo germai frēs conso dales sui corpe et igenio habiles de scola dauātriēsi ūsus p̄lius se trās ferrent. Cūq; paruo tpe ibidem in studio stetissent: vno die ābo defūcti sunt. S; et alij quidā ex studentib⁹ ad magisteriū p̄moti: post multas expēsas et diuturnos labores cū cepissent sciēcia et fama clarere

ex hac luce repente sunt subtrahi. Audiens hec pfatus iuuenis de suis
coetaneis studentib9 cōpunct9 ē āplius atq; in breui valedicēs scolasti-
cis reb9: discipul9 xpī inter regulares effect9 est.

¶ De mrona q̄ filiū cōuersum plāxit. s3 postea ad deū conūsa grās egie

Ca. vii.

Mirona quedā diues et secularis filiū unicū habuit tenere di-
lectum: etate et scīa ac morib9 adornatū. Sic celesti inspiratione afflat9
elegit deo poti9 huiliter seruire: q̄ in seculo p̄nis bonis trāsitorie frui et
marcari. Recessit ergo ab aspectib9 amicor9 longi9: petijtq; monasteri-
um regulariū ad famulandū dño secreti9 et p̄fedi9 cūctis mundi reti-
naculis abdicatis. Quē m̄r vidua subsecuta precib9 ac lamētis studuit
reuocare: sed mīme valuit. Illa igit ad sua abeunte et in meroze gra-
ui existēte: cōtiguit in eadem ciuitate casus infauit9. vt cui9dā potētis
diuitis fili9 ab altero sediciose pcussus plangereē extia9. Quo audito
mrona rem gestam exhorruit: et ad se tādē reuersa alienis periculis
docta p̄p̄iā tristitiā tēperauit: atq; semetipsam redarguit dicēs. Qm̄ tñ
tibi accidit vt hec de filio tuo nō audias: nec de cetero formides. Nō-
ne tuci9 in monasterio deo seruit? q̄ apud te in seculo periret? Ex illa
demū die ad bonitatē dei cōuersa grās maxias egit: nec vltra filium q̄si
amissum plāxit: sed de ei9 conūsiōe sumope gaudebat: frēs regulares
specialit̄ dilexit: hospicio sepi9 recepit. Et hec m̄ in mēsa sua recitauit

¶ Nouicius.

Gratanter audio qd̄ dicis: et spero q̄ michi pficiet et multis. Sa-
tis dolendū q̄ multi p̄ntes ita iōrdinate filios suos diligūt: q̄ magis
eos seculo nutriūt q̄ deo: q̄ pl9 cupiunt illos diuicijs ac hōrib9 subli-
mari: q̄ virtutib9 et bonis morib9 pollere. Neq; non recogitāt q̄
subito mors filios a p̄ntib9 sepat: nec vllus hoīm q̄ntumcūq; diues vel
nobilis fuerit poterit semetipm̄ ā aliquē amicor9 a mortis lege liberaē
s3 op3 nos oēs ante disticti iudicis tribunal p̄ntari: vt referat vnus
quisq; p̄out gessit in vita et recipiat p̄ qualitate meritozū suoz irrev-
uocabilem sententiā eternā scilicet gloriā vel penā.

¶ Qd̄ poti9 est deo obediendū q̄ amicis. Ca. viij.

Benioz

Recte sentis pro tua salute. **N**ā qui deo seruire statuit: debet ei poti
us q̄ parentib⁹ obedire. **H**ic est q̄ veritas sequentib⁹ se discipulis ait
Qui amat patrē vel matrē pl⁹ q̄ me: nō est me dign⁹. **N**ō g⁹ audiēdi
sunt q̄ ppter solaciū amīcoz suadent in seculo manendū: s; illi potissimē
imitādi sunt. qui ppter amorē xpī elegerūt ab aīcis elongari: q̄tenus
deo liberior seruiāt. deuoti⁹ ei inhereāt et frequētius pro aīcis exorēt.
Nā si in via dei voluerint adūsari et ingressum religionis īpedire: vi
tādi sunt et relinqūdi. **N**ā et oīm religiosoz legifer et mgr̄ ih̄s xps
dñs nr̄ formā perfectē abrenūciationis oñdit cū dicit. **S**i quis venit
ad me et nō odit patrē suū et matrē: adhuc aut et aīam suā: nō potest
esse me⁹ discipulus. **A**ttende q̄ non dixit dñs quere primū an placeat
parentib⁹ vel aīcis: sed hoc satage facere qđ michi noueris maxime
placere. **D**imitte ergo mortuos sepelire mortuos suos: tu aut sequē me
et quere primū regnū dei et iusticiā ei⁹. **H**abebis ei⁹ thesaurū in celis:
si renūciaueris oībus terrenis. **Q** q̄ stolidi sunt et ceci: qui pro vili
et breuissimō delectamento carnis negligūt q̄rere eterna gaudia celi: q̄
nunc formidāt subire sacri ordinis disciplinā: et non ponderāt inextin
guibilis ignis perpeti flāmam. **A**ch nimīū differt huīlis habit⁹ mona
choz: et larualis aspēus demonioz. **V**alde dissonāt inter se deuot⁹ cant⁹
religiosoz: et ītolerabilis planct⁹ dampnatorū. **O**si scirent donum dei
et gustassent q̄ suauis est dñs: et q̄ iocundū ē celesti dño seruire: libē
ter terrena cuncta relinquerēt q̄ nec diu tenere valent: et ad religio
nis statū cōuolarent: p̄ quē rēo itinere ad celū concenderent. **N**ā pius
dñs pusillos corde cohortat. ne p̄cepta salutaria in ordine perhorres
cant: sed poti⁹ cū oī huīlitate obediēcie iugū suscipiāt. dicēs. **C**ollite
iugū meum supervos et discite a me quia mitis sum et huīlis corde: et
inuenietis requiē aīabus vestris. **Q**uā nobis prestare dignes ih̄esus
xpus marie fili⁹ qui regnat &c. **P**er oīa s. s.

Canticū de laudib⁹ sanctarū vir-
ginū.

A Ma ihesum cum agnete
magdalenā lauda lete.

In p̃mnis et canticis.

Agatham scām venerare.

Luciam passam imitare

quantum digne sufficis.

Barbarā ora cum balbina

ceciliam roga cum cristina

totis ex p̃cordiis.

Katherinam cum sabina

margaretam cum martina

lauda magnis gaudiis.

Julianam cum iustina

cuneram cum eufrosina

iubila in organis.

Dorotheam cum eugenia

petronillam cum eufemia

honoza cum tympanis.

Sophiam cum eulalia

gheertrudem cum pelagia

exalta letis vocibus.

Priscam dariam cū belena

apolloniam cum serena

magnifica honoribus.

Scolasticam cum susanna

teclam claram cum iohanna

letifica celi p̃emiis.

Prisculam cum sodalibus

cordulam cum equalibus

adorna rosis et liliis.

Oēs scē virgines cū virginib⁹
o scē vidue cum continentibus
orate deū pro nr̃is excessibus.

Sit laus deo honoz et gloria
de virginū magna victoria
et dulcis p̃mn⁹ sc̃is eius oībus.

Qui nos sua gracia
ad se ducat cum leticia.

sanctorum suorum meritis.

Post hui⁹ vite pericula

in eterna tabernacula

laxis peccatorū debitis.

Amen ament dicant oīa

celestia et terrestria.

Angeli cum hoībus

et creaturis oīb⁹. Deo sp̃ gr̃as.

Canticū de gaudiis celestib⁹ et
nouē choris angeloz.

O qualis q̃ntaq⁹ leticia
resonat in celesti patria.

Ubi ihesus gaudet cum maria

leto vultu dulci melodia.

Astant angelorum chori.

laudes cantant creatori.

Regem cernunt in deore

amant corde laudant ore.

Timpanizant.

citharizant.

Volant alis

stant in scalis.

Pulsant nolis

fulgent stolis

coram summa trinitate.

Clamāt scūs sanctus sanctus.

fugit dolor cessat plāctus
in superna ciuitate.

Cōcoris vox ē oīm deū collaudatiū
feruet amor mentiū clare speculantiū
beatam trinitatē in vna deitate.

Quam adorant seraphin
feruenti cum amore.

Dentrantur cherubin
ingenti cum honore.

Mirantur nimis throni
de tanta maiestate.

Quā nationes hos sequuntur
summo bono plene perfruunt
quibus principat⁹ coniungunt
letabunda semper caritate.

Potestates cum virtutibus
micant signis tonant nubibus.

Malos arcent, bonis parcent
ammiranda semper pietate.

Archangeli cum angelis.
alte iubilant in celis.

Vigilant custodiunt
visitant erudiunt
puillos cum maioribus.

Preces deo offerunt
dona eius referunt.

Defendunt humiles
confortant debiles
exultant cum cantoribus.

Hos ergo honorare

nos decet et amare.

Sinceris mentib⁹.

votis feruentib⁹.

lingua doctrina morib⁹.

O q̄ p̄clara regio
et q̄ decoza legi
ex angelis et hominibus.

O gloriosa ciuitas.
in qua summa tranquillitas
lux et pax in cunctis finibus.

Ciuēs huius ciuitatis.

veste nitent castitatis

legem tenent caritatis

firmum pactum unitatis.

Non laborant nil ignorant

Non temptantur nec vexantur.

Semper sani semper leti
cunctis bonis sunt repleti

O q̄ beata societas

ubi regnat deus trinitas

habundat ibi pietas.

cunctos illustrat veritas.

Laudem ergo deo dicite.

omnes sancti simul psallite.

qui vos per suam gratiam

ad tantam duxit gloriam.

Benedictus deus. Amen.

Hymnus ad angelos et scōs in celo

O Eli ciues attendite
et angeli pcipite
in hac valle miserie.

exultanti succurrite.
Dos in perhenni gaudio
et ego in exilio
pensate quid gemens dico
an mirum fit quod lugeo.
In terris diu viuere
et xpm nondum cernere
graue nimis est anime
languentis eius amore.
Hinc sponsa in meridie
sponsum requirit anxie
quem mystica sub specie
absens colit vera fide.
Fides spes mera caritas
clamant ihesu quo speras
taboni vbi habitas
cur ire longe simulas?
Pe mea nunc absentia
noli flere o anima
ibi fige suspiria
quo precede in patria.
Consoletur exilium
gracie stillicidium
fratrum quoque subsidium
ac ludus tui premium.
Ad patrem sursum transeo
vt emissio paracrito
exultes et in filio
q̄ diu es in seculo.

Canticum de virtute paciencie:

Aa Querla mundi tollera
pro xpi nomine.
plus nocent sepe prospera
cum leui flamine.
Cum a malis molestariis
nichil perdis sed lucraris
Paciendo promereriis
multa bona consequeris.
Nam deum honorificas
et angelos letificas.
coronam tuam duplicas
et proximos edificas
Labor paruus est atq; brevis vita
merces gr̄abis est quies infinita.
Tociens martir dei efficeris
quociens pro deo penam pateris.
Paciendo fit homo melior
auro pulchrior vitro clarior
laude dignior gradu altior.
In vicis purgatioz
virtutibus perfectior
Ihesu xpo acceptior
sanctis quoque similior
Hostibus suis fortior
amicis amabilior

Incipiunt tituli epistolaz sequentiū.

Epistola incitatiua ad spūalem pfectum. **H**ec incipit **K**arissime frat
libenter tecum diuido.

Epistola de custodia habenda ad seipsum. **H**ec incipit. **F**rater mi i
xpō dilecte.

Epistola pro cōfortatione cuiusdā deuoti. **H**ec incipit. **B**ulcippiam
carissime de manu dei.

Epistola de cōuersione et perseuerācia in bono pposito. **H**ec incipit
Dilecte frater intime congaudeo.

Epistola de pia memoria defunctorū. **H**ec incipit. **M**ultū iam tēpo
ris preterit.

Epistola deuota ad quēdam regularem. **H**ec incipit. **N**ta sunt pre
cipue necessaria.

Epistola de instituto marthe et cuiuslibet fidelis dispensatoris. per
tria capitula distincta. **H**ec incipit. **Q**uia igit carissime.

Epistola duob⁹ capitulis distincta. **D**e recōmendatione solitudinis
et custodia silentij. **H**ec incipit. **K**arissime cū esses in occupationib⁹.

Expliciunt tituli.

Incipit epistola incitatiua ad spūalem pfectū.

Karissime frater libenter tecū diuido si qd boni dñs pau
peri seruo suo suggesserit. **E**go sum pauper et mendic⁹
sed spero qd dñs sollicitus erit mei et tui similiter. **U**nde
oro eius clemenciam: vt elemosina cois sit nobis de lar
gitate mense eius. **O**ccurrit hodie dominus mendico suo cū suauissio
pane de celo. **D**ulcis admodū et graciosus sermo ifusus est in auribus
meis. **B**onuit ei lectio apocalipsis: et de multitudine tantorum misteri
orum retentus est apud me breuis versiculus. **P**lura capere non suffi
cio: sed nec pauca que obscurius sonāt. **D**edit domin⁹ vt aliqd breuif
et dulciter sonaret vnde traheret affectus. vtinā donet eciam vt hoc
ipsum aperiatur intellectui: quia si spiritalib⁹ videt liquidum: manet
tñ carnalibus occultum. **D**olo ergo te participem fieri huius muneris

Nam tunc vere comites indiuidui sumus cum in christo unum sapimus: unum
querimus et ad unum tendimus. **A**ppone aure et ausculta diligenter quod
sonat valde dulciter. **Q**ui habet inquit aurem audiat quid spiritus dicat
ecclesiis. **V**incenti dabo manna absconditum. **E**t dabo illi calculum can-
didum: et in calculo nomen novum quod nemo scit nisi qui accipit. **Au-**
di iam frater celestem vocem. **V**tinam et interiorum cordium nostrorum
auditum tangat: ut vim virtutis illius sentiamus. **S**ermo vivus est et
omni acceptione dignus. **O**mnis quod celestis vox: quod nil terrenum fatur. **Q**uod si
caro non capit capiat spiritus: quo nimirum totus hic sermo plenus est.
Verba inquit que ego loquor: spiritus et vita sunt. **S**piritus est qui vivifi-
cat: caro non prodest quidquam. **N**on ergo sentit archana superne reve-
lationis homo externus carnalis vagus et elatus: paulo attestante qui
ait. **A**nimalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei: stulticia enim
est illi: et non potest intelligere quia spiritualiter examinatur. **S**piri-
tualibus ergo loquitur qui spiritu facta carnis mortificant et mundum
odio habent: et maligna dyaboli consilia respuunt. **H**ii enim primi-
as spiritus habentes: quid sit hoc absconditum manna ignorare non
possunt: quia hoc gustando potius quam legendo vel audiendo didicerint.
Dat autem manna dilectis filiis ex amore dei patri servientibus: qui
eius voluntati semper placere: eius gloriam student querere. **E**t si non
horres accipere: manna interiorum mentis exprimit dulcedinem suae
consolationis sanctorum in hac vita. **E**st igitur congruus sensus. **V**incenti
dabo manna absconditum: contempti carnalem consolationem
dabo spiritalem: respuenti terrena et exteriora bona ostendam celestia
et interiora carismata: que merito sui excedunt omnia alia delectamen-
ta. **T**alia ac tanta etiam existunt ut dignus nemo sit cognoscere: nisi
prius discat vana et vilia solatia contempnere. **S**criptum est enim.
Vir incipiens non cognoscet: et stultus non intelliget hec. **L**ibet autem
pro expugnandis viciis et malis consuetudinibus vincendis: aliqua
latius hic introducere. **S**icut quondam filius israel in deserto habi-
tantibus deus manna pluit: ita et modo spiritualibus filiis suis: gra-
tiam interne consolationis contra temptationes tribuit. **T**am diu

160
filij israhel cibo illo aliti sunt donec terrā promissionis attigerent: et
quod diu electi in mundo peregrinantur pane vite et intellectus fouentur:
donec deposito corpore terrā viuencium intrent. **D**ū autem de frugibus
illi terre māducare cepissent statim manna desit: et dum sancti assump-
ti fuerint in beatitudinis gloria. ammodo nō indigent recreari nostro
more spiritali alimonia. **U**nus tamen panis est qui angelos pascit et
homines: animas in gloria. et viatores in grā. **S**ed est quod me mul-
tum mouet: quia plures sibi desse manna causantur: plures etiam quā
illo refici consueuerant gustum iam perdidit. **Q**ue est alia causa huius
ariditatis et insipidi oris vestri: nisi quia ad egena et infirma mundi
solacia reuersi estis. **M**ementote egressionis vestre de egypto. **D**ies
ille memoriale nominis domini in sempiternum recordetur. **N**ulli dubium
quin manus domini vobiscum erat: alioquin in seculo remansissetis. **U**bi
est ergo ille spiritus ille primitiualis feruor: intentio firma propositum in-
mobile. fortis ut mors dilectio. **Q**uodāmodo armati egressi estis mu-
dum: dum constanti animo omnia perferre aduersa vilia et aspera assensi
estis. **I**nsuper et cum gaudio venistis ad montem dei oreb. ad audien-
dam legem vite et discipline: dum monita seniorum libenter audire et
secundum ea religiose viuere respondistis. **C**ur ergo nunc vos itine-
ris tedet: cur ad sarcinas sedetis et grauati ingemiscitis. **I**am propter
tempus et annos de fructibus terre promissionis. botros et malagra-
nata alijs afferre et propinare deberetis: et ecce vobis etiam manna
desit. **C**onuertimini filij reuertentes: quia si corpore non estis reuersi
ad seculū: tamē corde adhuc tenemini in varijs desiderijs terrenorum.
Prochdolos multi spiritaliter exeunt egiptū: transeunt mare rubrū:
ambulant per desertū: portant tabernacula et vasa eius: sed nō intrant
terram promissionis. **P**ene omnia accidunt eis que contigerunt filijs
israhel. qui murmurantes contra moysen penituerunt quia educti sunt
de egipto. **H**ic sic quod plures hodie reperiuntur qui mundū relinquunt.
parentes et amicos deserunt: peccata et vicia plangunt preterita: car-
nalia desideria abhominantur: ignotam iusticie noxam ad manum
magistrozum ducti sequuntur: vitam christi crucifixi aspiciunt: et iugū

dñi suaue in obediencia et abnegatione propria ferunt: ita vt omnes
parati et feruentes sint ad labores ad abstinencias: mites ad increpa
tiones. huiles ad obiectiones: paciētes ad correctiones. et ad aduersa
quelibet et indigna constantissimi: sed non in tali feruore omnes per
durant. **R**am aliquanto tēpore egressionis id est cōuersiois sue pacto:
min⁹ cauti et solliciti de profectu suo icidunt in varias temptatioēs et
egritudines passionū: ita vt nōnulli se icēpisse contristentur: quidam
vero deliberāt et modum excogitant redeundi. **A**lij autem et si māserūt
cū tepore quodā et vsu asinaria molā trahunt quia paruam deuotionē
et affectum habent in hīs que agenda didicerunt: laboriosa et dura
oīa sentiunt: quia manna non habent. **C**elum videt eis eneeum et terra
ferrea: quia neq; celestia contemplari neq; agrū cordis virtutibus et
deuotis exercitijs excolere sciunt. **D**icunt tñ quia libenter essent deuot
ti: libenter haberent virtutes: vellent se vicisse suas passiones. **S**ed
non sufficit tñ benevelle: si deest man⁹ et opera. **O**portet q; laborētis
q; vim nature faciatis: sicut dicit dñs. **R**egnum celoz vim patitur: et
violenti rapiunt illud. **V**iolencia opus est: et scitis q; scī non ocio et
sompno promeruerunt regnum dei. **V**squo tardatis et quare non ar
mami cōtra passiones vt optineatis virtutes: et diuersas cōsolatio
nes suscipere digni inueniamini. **Q**uanto amplius tardaueritis tanto
peius semper fiet: et sine labore et dolore optatā requiē nō pēprietis.
Petite et accipietis: querite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis.
Pigricia et negligēcia vos tenēt: sed contra has primo accingimini
et bellate pzelia dñi. **Q**uid negligitis pziū profectū? **C**erte pro vo
bis est: et pro pace vrā erit labor vester. **D**icit scriptura. **M**odicum la
borauī: et multam requiem īueni. **S**ed forte respondētis. **A**dversus vi
cia et passiones certare quis semper potest? **M**ulte sunt et pene insupa
biles vt nobis videtur. **Q**uis tantā sustinere potest vexationē? **A**udi
te increduli et rebelles delicati milites et serui pigri: laborem attendi
tis. pugnam consideratis: sed de pze mio et victoria cur non cogitatis?
Et quid est omnis labor ad eternam requiem? et quid breuis excer
citatio ad bone consciencie consolationem? **O**si inciperetis et fortiter

ac integre pponeretis vt aut vincere aut mori eligeretis: profecto leue
dño auxiliante sentiretis quod modo insuperabile putatis. **Dix** aliquā-
do ita viciosus quis reperit? est: cui diligencia cum perseuerancia boni
virtutes negavit. **Vide** vobis laboriosum vincere passiones vras: sed
nisi edomite fuerint nūq̃ habebitis verā cordis requiem. **Quando** g̃
ali sunt cū deo in deuotione et bona pace: tunc vobis erit tristitia gra-
uedo et tediū foris et intus. **Non** eritis securi et veraciter leti: nisi
mortificaueritis carnalitates vras. **Et** si non trahit vos sanctorum re-
ligiositas et plurimozū deuotio: terreat saltem miserabilis inopia ves-
tra et diuine ultionis sententia. **Congregabo** iquit super eos mala: et
sagittas meas cōplebo in eis. **Consumuntur** fame: et deuorabunt eos
aues moris amarissimo. **Satis** dure intonant versiculi isti et vtinam
conuertant vetustatem vestrā: quatenus inouati et feruidi effecti. me-
liores vos cotidie et alacriores faciāt promissa spūs sancti. **Vincenti**
ait dabo manna absconditum. **Si** volueritis et audieritis me: bona
terre comedetis. **Orietur** vobis pro spina pulcherrima rosa: et pro tri-
bulo candidissimū lilium. **Magna** sunt hec dulcia et consolatoria cu-
pientibz proficere. **Non** ergo te conturbet homo dei: nō te deiciat mul-
tudo viciozū. **Crede** deo et spera in eo: et eris melior victor q̃ fuisti.
Domin⁹ pugnabit p te: et tu tacebis. **Intelligis** ne hoc? **Domin⁹** ipse
dabit fortitudinē vt resistas ire. pigritiam excutias. et concupiscenti-
animo non consencias: et tu tacebis: quia tibi hāc potenciam non as-
cribes. te ppter hoc non eleuabis: sed deo totum pure tribuas qui as-
titit a dextris pauperis: etiam quantum vales hominibus absconde. et
nichil aliud q̃ infirmum et inopem te cōfiteri. **Si** qñ insurrexerit cō-
trarius tibi et dixerit quod non libenter audis: esto paciens et tace:
illatis malis domin⁹ respondebit. **Iustus** enī dñs iultum non paciet
abire quodcūq; nociuū verbum. **Quid** tibi nocere potest alterius mali-
cia si cōtra te inflatur. si detrahit: si obiurgat? **Seipsum** magis prodit:
quia bonus non est. **Nā** si tu bonus fueris et in paciencia manseris:
nil mali tibi intulit: sed potius meritum tuum auxit. **Tu** clarior ex ob-
probrio coram sapientibus: tu probatior ex virtute paciencie. **Remi**

nocet prauitas alterius: neminem ledit verbum contumeliosum quod diu
ipse pius et immotus fuerit. **O**mnis homo qualis interior est: talis ei
exterior aduersitas erit. **Q**uia si tu bonus simplex ac rectus ac deum ti
mens probaris: nemo tibi bonitatem iusticiam et pacem tuam potest
auferre: nisi eam voluntarie reliqueris. **N**on est magna paciencia: qua
parua res perturbat. **D**isce ad minus tacere ad iniuriam: quia prudentis
est tacere in tempore malo. **Q**ui vincere desiderat: victum se tradat. **C**ogita
de corona non de iniuria: et quomodo possis alium sanare: non quid possis
e contrario quasi zelo iusticie motus respondere. **S**i ille non ignoscit tu
ignosce: quia vix frequenter maiorem habet culpam qui alteri irascitur:
quam qui iratum patitur. **M**iserozum proprie est conqueri: et impacien
cium citius commoueri: et causas alius imponere. **T**u ergo esto liben
ter reus ut fias ante deum innocens: tu primo a teipso incipe: et sic pote
ris etiam alium sanare. **A**udiat tamen qui zelum videtur habere aduer
sus aliorum defectus qui indignatur si contra iusticiam agitur. **Q**uoniam recte
et prudenter ageres si zelum tuum etiam contra tuam commotionem ex
terteres: et quod in alio reprehendis prius in te emendares. **C**um ergo
aliorum culpis irasceris: quid iuuat de oculo fratris tui festucam tollere:
et tue impacientie motus non cohibere? **A**n tibi videtur non esse fes
tuca: sed potius trabs illius culpa? **V**ide ne forte ex tuo iudicio tra
bem suspiciose reputes: quod coram deo vix festuca habetur. **N**on si
das nimis proprio iudicio: quia homo es et non deus. **P**rope tamem mag
num siue paruum fuerit: vilius semper teipsum consideras: quia et tu
peccator es et tutatione indiges. **I**n quo ergo alium iudicas: teipsum
condempnas cum eadem facis. **Q**uid enim michi prodest si aliquem ver
bis meis sanauero: et in propriis passionibus mansero? **B**ene illi cui
malicia mea cedit in bonum: sed ve michi proprie salutis interempto
ri. **N**on est iudicium mansueti cordis inconsiderate alium corripere: aut
in correptione modum transire: vel non posse motum inuentionis dif
ferre: donec ira in mansuetudinem et zelus amarus redeat in dulce
dinem. **F**orsitan tunc videbis non esse tante culpe reum quem repre
henderas: ac etiam magis excusabis super quo prius subito indigna

baris. **B**ed et tue malicie imputabis nō incongrue q̄ tantillum non
potuisti incurie perferre: lugebis quoq; plus iniustam correptionem
q̄ illius culpā. **P**udeat igitur te nondum didicisse. puos fratris defec-
tus tollerare: qui cotidie infirmitatem propriam ab alijs desideras por-
tari. **C**ur ergo eandem misericordiam non exhibes alteri? quam optas
fieri tibi? **R**euertere ad te ipsum et pertimesce: ne graui⁹ delinquas
indignando et male ferendo q̄ frater tuus peccando. **I**lle forte casum
suum mox vt agnouit fleuit et de cetero cauere proposuit: tu vero i-
paciens et incompassius peccatum tuum nec inspexisti nec fleuisti.
Adhuc ille satis bene per amorem in corde suo tecū stat et nichil ma-
li de te estimat? sed se magis humiliat: et te super se iustificat. **V**ide-
as ergo ne ille qui videtur peccator in regno dei te precedat? et tu cū
iusticie presumptione similis fias superbo pharizeo: qui reprobat⁹ ē
a domino propter suam superbiam aduersus publicani humilitatem.
Ecce iam audisti aliquantulum carissime quomodo te ipsum debeas vince-
re: et zelum contra propria vicia exercere. **P**roindeas ergo magis ac-
magis proficere: et semper aliquid viciose consuetudinis amputare.
Sicut negligencia vicia nutrire solet et virtutes amittere ita diligē-
cia quelibet inueterata mala euertit et expugnat. **N**am et si labor est
in principio pugne: tamen cum videris paulatim hostes ruere conso-
laberis de prospero fine. **I**mpedit nos valde: quia non audemus violen-
ciam inferre nature. **Q**uantos labores faciunt homines pro terre-
nis lucrandis: et nos pro eternis bonis marcessimus. **N**auta petit ma-
re: mercator circuit regiones: miles fert arma bellica: rusticus vome-
re scindit arua. **E**t sine labore non queunt diuicias et honores opti-
nere. **U**t quid g? nos virtutes sine magna sollicitudine adipisci credi-
mus? **H**odie aliquid inchoare: et cras modicum addere? et sic diebus
singulis virtutem virtuti: propositum proposito iungere? perficit homi-
nem virtuosum: deuotum purum sanctum et religiosum. deo carum et
hominibus graciosum. **H**oc ordine pmeretur homo nomen nouum in
calculo clausum: quia calcatis vicijs efficietur candidus interius? et
sepius fruitur consolationibus superne dulcedinis: que igitur ma-

nent carnalibus et tepidis. **R**uminem? igitur sedula mente pntem versu-
culū aduersus detestabile desideria: ad igniendū nos et frēs nr̄os in amo-
rem spūalis p̄cessus: et ut vicia nr̄a curent et donationes celestiu vir-
tutū in nobis augeant. **R**egē ei fraudabit a desiderio suo fideles certa-
tores spūs scūs: q̄ ut viriliter decertaret hortatoria voce isonuit dicēs
Vincenti dabo māna absconditū.

Incipit epistola de custodia habēda ad seipsum.

Frater mi in xpō dilecte videas quō caute ambules: quoniā bi-
es mali sunt. **M**agna cautela est seruo dei habenda in omnib?
verbis et operibus suis. **N**am qui non est p̄uissus in rebus suis: aut
cito ledit aut leditur. **E**t magnum dampnum sentiet in fine: quisquis
in principio fuerit negligens aut p̄ceps. **D**iu perpendendum est an
teq̄ fiat aliquid: et sepius recurrendum est ad cordis habitaculum?
ne homo sit absq̄ consilio: sicut gens praua et exasperans que non bi-
rexit ad deum cor suum. **I**gitur p̄cedat oculus tuus ōnia opera tua:
et ōia age cum prouidencia. **N**ec incedas per aliena facta te neglecto:
quia nemo illo sapientior est: cuius anima sua semper in manibus eius
est. **N**on habet homo cariorē thesaurum nec meliorē substantiam
super terram si bene cogitauerit: q̄ animam suam. **D**ebet igitur vi-
gilare et semper esse in custodia anime sue: quia nichil cōparari potest
saluti eius. **V**alus ei⁹ consistit in veris virtutibus. **V**era autē virtus
abominatur et odit omne vicium. **Q**uanto quis nititur contra vicia
tanto magis accedit ad virtutes. **Q**uanto virt⁹ amplius placet: tanto
plus detestatur eius contrarium. **C**ognitio viciozū multum prodest ad
superandum vicia. **P**lures non cognoscunt in veritate p̄rios defectus
et quidam quamuis sciunt non satis ponant: aut si ponderant cito
oculos auertunt et obliuiscuntur quod tolerant. **N**on est ita facien-
dum carissime frater? sed resistendum est semper malicie et iniquitati:
et remedium inquirendum et auxilium a deo flagitandum. **M**axime au-
tem est obuiandum motibus passionum in principio pugne? quia
si pugna creuerit infirmus homo ubi erit? **E**x parua refit sepe gra-

uis inq̄etudo: et ex verbo vno nascunt̄ multa verba: et de modico ri-
su scaturit sepe gr̄adis dissolutio. **P**arua contumelia generat stultis
et inconsideratis hominibus difficilem exitū et profundum vuln̄. **H**ñ
ergo et prudenter agit qui omnibus neglectis se custodit: iudicat et or-
dinat. **T**anto minus potest vnusquisq; providere sibi: quanto prouior
est ad considerandum alios. **D**esiderans habere pacem: debet habitare
in syon. **H**oc est vtile homini qui non inuenit requiem in hoc seculo vt
confugiat ad dñm: et cupiat cito dissolui et esse cum xp̄o: quia non est
alius qui pro nobis pugnet nisi ipse qui fecit nos. **S**i sentis surge-
re vicia oppone remedia que scis tibi esse vtilia: et que audisti ab alijs
cogita frequenter si tibi deseruiunt. **C**otidianum bellum gerendum ē:
quoniā temptamur cotidie. **N**ec est vicius: qui viciosam consuetudinē
sepe rebellare sentit. **D**olere tamen debet quia adhuc in eo malum vi-
uit: et mundum perfecte sibi mortuus est. **A**ccipienda est semper noua
fiducia: licet sepe deiciatur homo. **I**n speciali proponendū est et contra
illa vicia forcius: que magis molestant et frequencius adueniūt. **A**liqñ
ira aliquādo superbia. aliquādo concupiscencia cor hoīs tribulatur et
vehementer inflammatur. **B**ed scato orationis aut gemitu cordis aut
inuocatione sancti nomis ihesu est occurrendū: et in celum respiciendū
vnde veniet oē auxilium. **E**t quādoq; sic oret vel cōsimiliter. **O** bone
ihesu: succurre michi modo. **E**ya domine deus adiuua me. quid ego mi-
ser agam sine te. quid incipiam et quomodo finiam deus meus? **M**eli⁹
nosti quid tibi sit necessarium: quia et hoc cotidiana docet infestatio
et qualiter euades docet et docebit spiritus sancti vñctio. **I**bi igitur
quere auxilium et consilium: et ab eo postula cordis tui refrigerium.
Considera teipsum quid queris in operibus tuis: quid diligis. et quid
non diligis. **S**ecundum desideria sua: fit homo stabilis aut vagus. **Q**ui
multum concupiscit et multa habere vult: quomodo in se manebit? **D**is-
pergitur in omnem ventum celi: et capitur laqueo desiderij terreni.
Parua res est sepe propter quam adipiscendā generatur homini per-
plexitas magna. **B**ed qui omnia expellit a se permittēs vnūquodq; sta-
re sicut inuenit: bene in pace erit. **Q**ui vero multis se ingerit ac multa

ordinat et regit: iste seipsum leuit et pōit. Et quia mōr vult esse in re-
bus alienis: non est mirū si nescit esse discipulus in suis. Quāta ad-
huc dīcere habet q̄ non videt. Quantū illi adhuc deficit: et o q̄ longe
stat. Quid gō vult se ītermittere de alijs: et q̄ emendare nō potest. Aut
cur se īplicat talib⁹ que ad ipm̄ nō p̄tinent. Quid p̄tinet ad me inq̄s
Ut tm̄ cogites de te: et aliud q̄cumq; fuerit p̄cias p̄cul a te. In ista
cogitatione īuenies te: et custodies et p̄ficies maxie. Eris sepi⁹ liber
a suspitione et īdignatione. Parū curabis de exteriorū occupatione
et gubernatione eorū que fiunt in domo. Dilecte frater dñs custodiat
te ab oī malo: custodiat animā tuā dñs. Amen.

Incipit epistola pro cōfortatione cuiusdā deuoti.

Suscipiam⁹ carissime de manu dei quicquid voluerit super nos
venire de⁹. Nichil enim sine iusta et certa causa agitur in ter-
ris. Et ideo curemus nos deo subicere cor nostrum et sensum nostrum
vt respiciens hūilitatem et pacienciam nostram bene disponat deside-
rium nostrum. Inclinemus nos sub sancta et glorioſa maiestate eius.
quia puluis sumus: et cogitemus q̄ magnum et dignum sit vt reco-
gitet de nobis aliquādo deus. Ex hac humili estimatione sensus nostri
et accusatione culparum nostrarum: confessioneq; iusti iudicij dei q̄
vt frequenter occuleum. semper autem rectum est: apprehendamus sp̄e
et confidenciam ad ipsum et oremus largiter: atq; ab alijs eciam in-
time flagitemus orationes: quatenus sua maxima pietas nostram mi-
seriam et tribulationem tantarum temptationum immutare dignet.
Nec ideo diffidamus de nobis quia multa contraria sentimus et pati-
mur: et sepius q̄ vellemus et grauius q̄ ali⁹ temptamur. vel q̄ incon-
stātes sum⁹ et tā paz laborare possumus: seu q̄ tociēs cadim⁹ et tarde
resurgim⁹. ā q̄ tā īdeuoti et aridi īuenimur: et paz appetitū ad vir-
tutes et ad deū sentim⁹. Oīa ista solēt bonis accidere: et sepiſſiē deu-
tissimi talia sūt expti. Cū gō talit̄ nos affligi senserim⁹ iter tristitias
totidē: dño hūiliter p̄ciam⁹. Q̄ne de⁹ si dign⁹ nō sum nec tibi placet vt

liberer a pressura cordis mei. saltem hoc michi largiri digneris ut pa-
ciens sim: et non murmurem contra virgam tuam qua me percutis.
Nemoz etenim bene sum quid canitur in eccia tua. **C**onsionibz pres-
suris expoliti lapides: et quia illic itroducitur ois q pro xpi nomine hic
in mundo premit. **P**ropter qd peto: ut quacumq pro culpa ista patioz
ad meam purgatione semper peruenire facias: et pro signo clemencie
non reprobatois furore capienda esse doceas. **D**ebemus ergo sic nos
domino integro affectu resignare: et plus eius bonitati confidere q
audemus postulare. **E**iuz creature sumz: et ipsi cura est de nobis. **Q**ui
vocauit nos ipse adiuuabit nos et custodiet nos a temptatione hac i-
eternum: ut non velimus cum hoc mundo gaudere: neq latam viam
quam multi tenent denuo ambulare. **A**mmoneo te attende scriptu-
ras sanctas. **S**equi vis cristum: an mundum istum? **C**redis apostolo an
magis philosopho? **C**ristus dicit. **I**ntrate per angustam portam: que
ducit ad vitam. **E**t iteru. **C**ollite iugum meu super vos: et disci te a
me quia mitis sum et huilis corde. **D**icit apostolus. **N**olite conformari
huic seculo: et si scdm carne vixeritis moriemini. **N**emo vos seducat
inanibus verbis. **Q**uicunq sunt xpi: carnem suam crucifixerunt cum
vicijs et concupiscencijs. **E**go xpo confixus sum cruci. **E**go stigmata
dni ihesu in corpore meo porto. **M**ichi mundus crucifixus est: et e-
go mundo. **O**ia arbitroz ut stercora: ut cristu lucrifaciam. **I**sta sunt
verba apostolica: sed apud philosophos et seculi prudentes talia non
inuenies. **E**t quauis aliqui gentiles cotemptum diuiciarum laudabat
et voluptates spernebant et eorum doctrinam multi hodie commen-
dant: de cristo tamen nichil sciebant: nec eterne vite amore id agebat.
sed euauerunt in cogitationibus suis. **E**t omnes ni falloz homines
cupiunt esse cum cristo et ad populum ei pertinere: sed pauci volut
sequi vitam cristi. **I**terum dicunt se dyabolum odire: et eius vestigia
nolle sequi: sed vita paucorum continencium se a secularibus actibus
carnalibus q desiderijs ostendit quia multi sunt ex parte eius. **O**pera
probant cuius seruus quis fuerit. **A**it ergo cristus. **Q**ui sequitur me
non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite. **I**n mundum hunc

veni ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant. **N**e si diceret
Ego humilis et pauper in hoc mundo apparui hominibus ut exemplo meo
efficiantur simplices et humiles: et intelligant opera divina et celestia
miracula ad credendum michi. **E**t qui seiplos peccatores et despectos et
quodammodo cecos et inscios cognoverunt: per gratiam meam illumi-
nari digni erunt. sicque capiant deuota humilitate: quod superbi et ap-
se sapientes nequaquam intelligere queunt: atque idcirco in cordis cec-
tate et stulta opinione manent: estimantes suam doctrinam certiozem
meam autem dubiosam et mundo exicalem. **S**icut olim iudei christum
presentem in carne contempnebant: sic modo plures carnales eum con-
emptui habent et iecitate proculdolor perseverant. **M**alunt potius cre-
dere sibi quam euangelio: et carni magis seruire quam deo. **A**tque ideo lon-
gos optant dies et voluptuosos super terram: celum autem respicere
negligunt: et quam velociter tollentur ex hac vita non attendunt. **H**ec si
cogitas nimirum scencies melius esse sequi humilem deum crucifixum et
passum pro nobis: et merito nos debere pati cum illo et relinqui a pa-
rentibus et amicis in hoc mundo. **M**ane igitur apud eum qui te vo-
cauit et ne discedas ab amore eius: sed ascende arbozem crucis ut in-
de videas ihesum ambulantiem. et viam ad eternam vitam preparantem.
Hec est via ait propheta: ambulate in ea. **V**ia crucis vita nostra: via
electorum. via paucorum: via amara via vite et salutis: via brevis:
via directa. via laboris: via perfectionis. **V**ia inquam crucis est sed ducit
ad gloriam: ad latitudinem. ad regnum celorum: ad multa milia et
frequenciam angelorum. ad dulcedinem mirabilem et interminabilem:
ad longitudinem dierum in seculum seculi: ad desideratum finem om-
nium fruitionum et appetituum cordium: ad requiem et pacem secu-
rissimam: ad iocunditatem et exultationem amenissimam. **Q**ue breui
quodam versiculo qui cantatur in festo sancte crucis pulchre tangun-
tur. **S**erui crucis crucem laudant: qui per crucem sibi gaudent vite da-
ri munera. **Q**uia ergo vita christi crux fuit debet vita christiani etiam
crux esse. **E**t multo magis vita monachorum clericorum: et omnis re-
ligiosorum in cruce erit. **E**xtra crucem non est salus: preter crucem non

venitur ad regnum xpi. **O**portebat pati xpm et resurgere a mortuis:
et ita ^{infern} intrare in gloriam suam. **S**i aliam viam querimus: erramus et
in perdicionem ducimur. **E**t qui crucē fugere cupim⁹: in mediū lacus
ardentis picis et sulphuris incurremus. **C**ruce nostra eterno cruciatui
comparata est delectabilissima. **L**abor noster perpetua requie donan-
da: leuissimus est. **F**rangere voluntatem propriam crux est. et forte qua
maior vix est: sed in inferno quis unquā vel in minimo sua voluntate
vritur? cum semper quod nolit pati cogatur: quod voluerit numquā ac-
cipiat. **F**ili inquit recordare quia recepisti bona in vita tua: et simili-
ter lazarus mala. **C**omedisti et bibisti: et saturatus es nimis. **M**eli-
ora et delicatiora elegisti tibi vestimenta: et ornatus es. **R**isisti cantas-
ti saltasti pre leticia? nec prohibuisti cor tuum a voluptatibus: sed
quodcumq; libuit sine contradictione implesti. **E**t hec existimasti par-
tem tuam et regnum tuum et gloriam tuam: nec de lazaro quicquid cogi-
tasti. quantum egeret quantum pateretur. quantum infirmaretur. **R**e-
cordare ergo fili quia recepisti bona in vita tua: et lazarus similiter
mala. **N**unc autem hic consolatur: tu vero truciaris. **I**lle dum viueret
crucem habuit et ad modicum spacium se sustinuit: tu dum viueres ce-
lum tuum in terra habuisti et libenter vitam in delicijs protraxisses?
sed nunc ille nec penam corporis nec anime patitur. sed in requie beata
letatur: tu vero et modo cruciatum in anima habes. et postea simul in
corpore et anima torquend⁹ dāpnaberis. **N**ec meditare inter temp-
tationes tuas: et dño aspirante cessabit earum impetus. **N**am solet ar-
dor ardoze expelli: et labor labore grauiore minui. **I**ta ergo in loco
isto quem elegisti? et eleua paciencie clipeum contra ictus temptatio-
num: mori eligens magis q̄ cedere antiqui hostis vexationibus. **Q**ui
vicerit ait spiritus sanct⁹ faciam illum columpnam in paradiso dei mei
et scribam super eum nomen patris mei et nomen ciuitatis noue ihe-
rusalem. **I**nsuper sanctorum exempla intueri: et eorum suffragia iugiter
querere. **M**emento quantū sancti pro vita eterna laborauerunt: in qua
nunc cum cristo sine fine regnantes gaudent. **Q**uanto in mundo despec-
tiores et pauperiores fuerunt: tanto nunc gloriores et nobiliores i

celo refulgent. **P**ropt̃ amorē igit̃ xp̃i et loc⁹ et stat⁹ ifeioz sp̃ p̃l⁹ pla-
cere debet et dulcescere cordi tuo: quia vanitas est in hac vita aliqd
apparere. **Q**uanto in iferiori et huiliori statu quis fuerit: tato verius
sepe bona agit et facili⁹ habita custodit. **S**i alij nos precedunt⁹: quid
ad nos? **S**equamur ihesum in huilitate et simplicitate: et nō curem⁹
humanā vanitatē. **N**os ppter xp̃m stulti ignobiles et ifirmi: nos ppter
illū libenter sim⁹ abiecti et nouissimi reputati. **E**go iquit sum vermis
et non homo: obprobriū hoīm et abiectio plebis. **Q**ue maior gloriā?
q̃ cum xp̃o gloriari in cruce? **Q**ue maior cōsolatio cordis: q̃ portare
viventē ymaginē crucifixi? **C**ōfortare igit̃ et esto robust⁹: et ne time-
as quia ego tecū sum vt liberē te dicit dñs. **C**ōpassus tibi locut⁹ sum
tāq̃ infirm⁹ ifirm⁹: vt parit̃ in dño cōsolati p̃ ipm̃ conualescam⁹ in
ipso. **A**men

Incipit epistola de cōuersione et p̃lauerācia in bono pposito
Dilecte frater it̃me congaudeo tibi: quia iuenisti locū deo ser-
uiendi. **S**it dñs noster ex hinc benedictus: qui te vocare dig-
natus est ad suū seruiū. **A**gnosco hāc vocationē domi dei esse: quoniam
non ex meritis tuis sed scdm̃ misericordiā suā de seculi vanitatibus
te eripuit. et in electā societatem perduxit: vbi audires atq; oculis
eciā cernerēs qualiter illi seruire. **Q**m̃ multi diuites nobiles et poten-
tes q̃ multi sapientes l̃rati et famosi adolescentes in hoc seculo misera-
biliter fluctuant et abicere iugū diaboli a suis cervicib⁹ nō p̃uealent
nec illo spū adhuc mouentur vt seculo renuncient. **O** vanitas vanita-
tum mundi vtiligere: et que dei sunt minus curare. **V**eniet tempus ve-
niet cito tēpus quādo omnes seculares et carnales delectatiōēs simul
finē habebunt⁹: et tunc relinquēt vel iūti p̃sens seculum: qui modo
voluntarij non sunt abrenunciare pompis eius. **T**u autem dilecte frat̃
maiorē graciā a domino accepisti: quia inter tot sodales tuos a mul-
tis periculis corporis et anime a laqueis diaboli es p̃seruat⁹: et i lo-
co apto ad saluandam animam tuā constitutus. **O** quātas grācias deo
debes qui tibi regnum suū p̃merendum optulit: quod diues pecunia
possidere non potest. **E**t q̃ miranda dei grācia vt iualidus et imperi-

tus sanctorum viā fortiter ambulet: quā robustus et doct⁹ sepe subsequi
vix valet. **R**ecogita ubi nā sunt olim tecum studentes ubi illi socij
familiares: cū quibus viuere et ludere scōm carnem dulce erat: cum qui
bus peregrinari in remotis ptibus non amore xpī sed cupidine tpa-
lis processus et lucri iocundum tibi videbatur: q̄ multi iā obierunt q̄
multi etiam vagi in seculo remanserūt. Bene de ipsis cū sancto moyse
dicere potes: consideratis finibus eorum. **U**tinam scaperent et intelli-
gent: ac nouissima pviderent. **A**udisti alios romam pergere et pro be-
neficijs laborare: alios parisijs residere et ad magisterium tendere:
alios perceptis dignitatibus et prelaturis in medio populi exaltatos
iam esse. **T**u autem quid? **G**racias deo quia nichil horum attemptasti:
pmmo et ppter crīsum iam velut stercora ista mundana culmina et
gaudia reputans: adiecisti etiam teipsum contēpnere loquens cū bto
dauid. **E**legi abiectus esse in domo dei mei: magis qm̄ habitare in ta-
bernaculis peccatorū. **T**u vtiq; elegisti hodie dñm deum in patrē tui
seruire regnare est: pro quo humiliari in presenti seculo eterne exal-
tationis tibi causa erit. **P**ro illo labor requies. penuria diuicie. con-
temptus honoz. tribulatio cōsolatio. infirmitas robur. meroz gaudiū
tibi sp̄ sit. **E**t quo purius et ardencius eū amaueris: eo viliora terre-
na oīa censebis. **C**auē tamē carissime ne aliquādo permittas maligni
spūs consilium intrare cor tuum: vt cōtristeris quia amicos et socios
reliquisti: et quia ipsi iam magni dñi effecti nunciantur: et tu adhuc
permanes in inocencia tua. **N**oli audire eos qui te in aliam viam co-
nantur trahere: et dicunt. **D**isq; quo sic trāsies. et quare ad altioris sta-
tus gradum non tendis? nec aliud opus inchoas vnde alijs etiam ali-
quem fructum feras? **S**olet enim diabolus post aliqua tēpora conuer-
sionis tēptare seruum dei de p̄teritis rebus in seculo: de amicorū visi-
tationibus. de multorū socioz suoz cōuersionib⁹: quaten⁹ talib⁹
cogitationibus eum retrahere possit ad seculū: aut impedire a profec-
tu et ab obliuione mundanorū. **S**ed credes expertis. nocet dei seruo
memoria et retractatio vite secularis: qui nundū plene sibi est mortu-
us. **N**ocet etiam persuasio blanda multorū loquēcium de altiori gra-

du et meliori loco qui veluti sapientes prudenter cōsulere voluit: s; sen-
sum xpī in abiectione et huilitate, in fuga mundi. et tenore artiozis
vite non habet. **N**ā nudum xpī sequi aut recusant aut pigrescunt in-
cipere: ne videant proximis solaciū subtrahere. **E**t quia gratiam non
sentiunt quibus deus sibi seruientes et oīa relinquentes imbuat et cō-
fortat: durum sermonem hūc esse dicunt: oībus amicis et rebus p̄p̄is
abrenunciare. **E**t sicut ipsi sapiunt: ita et alii libenter persuadent.
Bed contra tales loquitur sententia saluatoris. **C**auete inquit ab hoī-
bus. **M**ulti enī sunt qui pulchris sermonibus et aptis vt ipsis videtur
rōnibus: viam leuem et planam cōmendare sciunt. et hominem imperi-
tum quādoq; iustificat et laudant: atq; per tales sermones bene pro-
ficientē et firmiter stantē quādoq; vacillare faciunt. **P**erumptamen de-
us conteret dentes eoz in ore ipsorum: quia iuxta iter sanctorum non
ābulant neq; loquuntur. **N**on veniat anima mea in consiliū eorum: et
dom⁹ eozū longe sit a me. **I**deoq; frater dilecte nūq; tibi placeat talia
audire: et multo minus credere velis. **P**ropterea enim dyabolus instigat si-
ue hoīes fabulentur: quod incepisti in eo permanere obsecro. **R**ecurre
ad euāgelium: et optimū audies remediū. **Q**uid prodest hoīi si lucre-
tur vniuersum mundū: seipsum autem perdat? **H**oc ap̄s te sp̄ retine: et
cuiusuis man⁹ pugnaverit contra te: scuto euangelico vttere. **S**z solent
quidā hoīes sine spū et sciencia dei obicere qnq; seculo renuncianti-
bus. **E**rgo qui in seculo sunt peribunt: et vos soli salui eritis. **N**ut nō
potest aliquis venire ad celum: nisi ita viuat sicut vos vivitis? **Q**uid
fabulamini sic iniuste contra deum et seruos dei? **N**eq; hoc cristus dix-
it: neq; serui eius ita locuti sunt. **B**enefacite iuste vivite et mandata
dei custodite: et nemo vobis salutem negabit. **A**d hec illi iterato.
Mandata inquiunt vellemus seruare: sed non possumus. **S**i debem⁹
lucrari victum et necessaria vite: oportet nos sepe contraria agere.
Qui cum seculo cōuersamur: secularia negocia quō cauebim⁹? **S**i ista
perfecte consideratis et pericula atq; fallacias mundi non ignoratis:
quid ergo obloquimī quia serui dei mundū fugiunt. et monasteria ā
congregationes deuotorum itrant. vt deo sine tali impedimento serui

ant: Si imitari non vultis aut nō valetis: ad min⁹ cōgaudere et adiu-
uare bonos p̄vra salute deberetis. **S**z nō plus frater de istis: q̄a nec ta-
liter loquētes excusationē hnt de pccis suis. **C**onstantē igit̄ age x̄ps q̄
tibi icipere donavit: ip̄e pficiet cōsolidabitq; in finē p̄positū tuū. **E**cce
tēpus breue mors incerta: oīa caduca et vana in mūdo. **M**ulti iā in se-
pulchris ferēt q̄ diu se vivere estimabāt. **R**ecesserūt a memoria hoīm:
q̄ in ore versabant̄ oīm. **C**olite mundus p̄ntes: absentes nescit: deserit
moriētes. **B**eat⁹ ḡ contēpnere fallacē mundū et seq̄ veritatē: q̄ nobis
pariter concedat vitā eternā. **A**men.

Incipit epistola de pia memoria defunctorū.

Multum iam tēpus p̄terijt dilecte frater q̄ decreueram aliquid
pro pia memoria defunctorum caritati tue insinuare: et maxi-
me parentum nostrorum et amicorum specialium. omniumq; deuoto-
rum: quorum nomina deus in libro vite scribere dignetur. et inter sanc-
tos suos collocare animas eorū: sicut et corpora eorū ap̄d nos sepulta
sunt in terris. **N**os debemus libenter pro eis et pro omnibus fidelib⁹
defunctis orare: quia hoc opus est summe caritatis et misericordie.
Sicut igitur nobis desideramus subueniri post mortē: ita et eis q̄ntum
melius possumus dño opitulante laboremus subuenire. **Q**ui enim pro
animarum liberatione fidelis et sedulus fuerit: nimirum et sibiipsi plu-
rimum p̄oficit cum pro talibus orās nequaq; se spoliāt orationis fruc-
tu: et insuper sibi recordationem mortis adducit: et vix sine compunc-
tionis gracia ad solita redit. sciens quia omnes viam vniuerse carnis
ingressuri sumus: et quod illi iam expleuerunt certissime sibi constat
futurum. **O**remus igitur pro caris nostris. quia post modicum eos se-
quemur: et cum melius habuerint omnino in eadem necessitate reco-
dabuntur nostri. **N**on sit fides nostra ozeten⁹ neq; q̄ in facie sunt res-
piciam⁹: sed dilectionē faciam⁹ siue p̄sentes siue absentes corporalit̄
fuerimus. **C**aritas enim nūq̄ excidit: et q̄i se in veritate diligunt:
seip̄s obliuisci non poterunt. **I**n necessitate probatur amicus fidelis
Etenī impium et crudele nimis si videas fratrem tuum aut amicum cor-
dis tui carceri traditum vel flammis iniectum nec moueris ad flētum

et cū manū porrigere possis nichil agas caritatis. ac etiā si loq̄ aliq̄
p̄ ei⁹ quiueris liberatiōē clauso pertrāseas ore. **O** fidelē samaritanū q̄
viso hoīe vulnerato a latronib⁹ et expoliato: mīa mor⁹ ē. **H**eu heu p̄
cernax m̄grō q̄ oblit⁹ est ioseph sui īterp̄etis: cū de carcere esset educ-
tus. **H**ic timeo q̄ multociēs contigit cū aliq̄s amicorū obierit et p̄ se
īstanter orare petierit ac fidei viuenciū se cōmendauerit: q̄ nonnūq̄
obliuionē accipit aut puam aut tardā sentit aduenire expiatiōis hos-
tiam. quā sperasset. **P**ropter qd̄ dilectissimē meipm̄ et te parit̄ amoneo
vt pietatis oculum frequēter dirigam⁹ ad meōziam defūtorū: et quid
quid pro eorū absolutione nouerim: prodesse deuota exequamur festi-
natione. ponderantes q̄ graui tenentur tormēto: et quia nisi purgati
fuerint ad requiem trāfire non possunt. **E**orū ei etei cōsolatio et libe-
ratiō: maxie in xpī meritis et sanctorū suffragiis et fideliū constat ob-
lationib⁹. **S**im⁹ ergo seruētes ad soluenda beneficia salutaria: et de-
uote orem⁹ pro eis generaliter et priuatī. **A**ttente vigilas legam⁹. li-
benter et sepi⁹ ad missam mīstrem⁹: et cū sacerdote vota labiorū nos-
trorum in conspēū summi et veri sacerdotis offeramus: qui est hostia
pignissimā ad exhauriēda oīm peccā. **I**n illa hora dū xp̄s in altari īter
manus sacerdotis deo patri p̄ salute uiuorū et defūtorū offerē: teipm̄
cura cum oībus tibi in orōnib⁹ cōmendatis offerre in acquisitionem
et possessionē perpetue salutis: et vt oēs sint participes hui⁹ preciosi-
simi sacrificij qd̄ imolatu semel in cruce sufficiens est precīū pro pecca-
tis totius seculi: habeas tunc spacialē memoriā eorū qui tibi sunt com-
mendati: et recita noīna eorum in p̄sencia xpī: et reuerenter ac de-
uote sepius flecte gēua cordis tui vbi consistis ante fontem misera-
tionum dñi. **Q**uocienscūq̄ etiam te ad perceptionē corporis cristi p̄-
paras et perceptū tecū habes. esto queso memor fidelium defūtorū
et implora tanto ardentius misericordiam eius. quanto cercius retines
īp̄ te pign⁹ eterne redemptionis. **S**epe de mane sepe de vespere. sed et
īn labore et tempore scripture carissimorū tuorū recogita obitū: quō
habeant. et quomodo aliquo facias pro eis quod ipsis potest prodesse
et tibi nichil obesse. **A**nte q̄ comedam suspiro ait sanctus iob. **E**x quo

verbo pietatis et cōpassionis tibi inuitur opus: vt nūq̃ cibum corpo-
ralem sumas nisi prius fidelibus defunctis aliquā spiritalē elemosinam
mittas. Ego noui aliquoz talē esse consuetudinē: qui signo refectorij
facto se expediunt et vacant orōni ad refrigeriū aīarum fideliū quoz
elemosinis sustentant.

Incipit epistola deuota ad quemdā regularē.

Ita sunt precipue necessaria et vtilia pro cōseruatione deuoti-
onis et pace cordis. pro p̃fectu virtutū et edificatione alioz:
scilicet solitudo silenciū. opus manuū. oratio. lectio. meditatio. scriptu-
rarum: paupertas sobrietas. obliuio patrie. fuga seculi. quies claustrī.
visitatio chozi. et custodia celle. **C**ū hīs obseruationib⁹ fit homo cō-
punctus internus et deuotus. **N**imia occupatio in externis magnū im-
pedimentū est interiorū: et infrigidat a celestib⁹. **D**uo sunt que valde
nocent religiosi q̃ tam parum illuminant⁹: quia sunt nimis multipli-
ces in exercitijs corporalib⁹. non considerantes ad quid omnia ordi-
ta sunt: et quia non examināt sollicite interiora sua quibus affectionib⁹
mouent⁹ ad virtutes vel ad vicia. et quantum distāt ab vnione cū deo
habenda. **N**am tāto quis deo vniet⁹ et plus illūinatur: quāto a mundi-
cijs magis elongatur. **M**ulta non sunt homini necessaria scire nec
habere: sed curiositas et auaricia trahūt ad multa anime nociua. **P**la-
ceat tibi propter xp̃m simplex vestitus et sobria mensa: nec queras
preciosa ornamenta. **C**ristus amat cor purum. non cappam pulchram:
neq̃ casulam sericam mira varietate contextam. **N**on optes vt mona-
sterium tuum habundet diuicijs et altis edificijs: sed vt flozeant om-
nes fratres bonis moribus et virtutibus sanctis. **E**t si alicubi pulchra
et sumptuosa videas excusare potes et tollerare pro honore dei et re-
uerencia loci: sed non debes similia affectare. **Q**uando relinquis a-
micos p̃pter xp̃m et non queris consolationes hominū sed permanes
in cella faciendo opus tuum: tunc aderit tibi gracia celestis illuminā-
do cor tuum: et gaudebunt super te angeli scī et custodient te ab im-
pugnationibus inimici ne dñentur tibi: sed viriliter ages et precib⁹
eis resistes. **Q**ue ad secularem scienciam et reputationē humanam

trabunt oīno caueas: sed semper huīlia sectare sicut fecerūt ihesus et
beata virgo maria. **A**tende quoq; vitam doctrinā et pacienciā sancto-
rum: qui habuerūt verā sapienciā per quā soli deo placere studuerut.
Pius dominus non derelinquit electos suos in mundo afflictos: sed
tollit quandoq; eos tempestiue de laqueis superuenturis ne deteriora
mala incurrant: que forte tolerare nequirent. **D**ebes sollicite cogi-
tare de defectibus tuis et sepe īgemissere: ne vincaris vel seducaris.
Ora primo p̄ p̄p̄is miseris: deinde p̄ alijs amicis viuis vel defunctis
sicut fraterna caritas exigit. **P**lus tñ cōfidere debes de dei grā et mise-
ricordia et scōrum meritis: q̄ de tuis precibus et actib⁹ bonis. **H**abe-
as firmum p̄positū te emendandi: et si centum ānis posses adhuc viue-
re. cogita q̄ p̄pter nichil aliud velis viuere: nisi vt deo possis perfec-
tius seruire. **C**ontra tria vicia oportet cotidie certare. q̄ raro plene
vincuntur: scilicet contra superbiā. contra gulā et accidiuam. **S**upbia
latet in corde et multipliciter extollit stultū in p̄pria estimatione sua:
apparet sepe in vestitu. aperitur in voce: notat in incessu et leuitate
morum. **G**ula graue est viciū: que si refrenata non fuerit facit hoīez
dissolutū pigrum et ad spūalia ineptū: ioucit sompnolenciā et excitat
libidinē. **A**ccidia multū retrahit a spūali exercitio ab intenta orati-
one et sacre lectionis studio: querit carnis molliciē. fugit laborem. odit
cellam. diligit fabulari: delectatur vanis rumorib⁹. attēdiat īteresse
diuinis. **Q**ui non certat viriliter aduersus ista tria vicia parū profi-
ciet in bona vita: et cito cadet ad alia peiora mala ex istis nascencia.
Dilectio dei probat magis in contēptu sui et oīm terrenorū q̄ in
pulcritudine verborū. **P**lus deus delectat in huīli p̄ce contriti cordis
q̄ in alto clamore curioso vocis. **S**ēper huīlis iuenit graciā: et qui se-
dat ad huīlem obedienciā: optimam habebit conscienciā et quietissi-
mam vitā. **S**epe est occulte superbie signum desiderare habere magnā
deuotionem vel reuelationem: potius te iudica diuina consolatione in-
dignum. **N**ā de defectibus tuis atq; excessibus cogitare magis placet
deo et vtilius est tibi: q̄ indagare de celestibus secretis. **Q**m̄ diu non
es verus humilis: et tot⁹ ab intra mortificatus. ita q̄ laudibus nō q̄

lectariis nec maledictis mouearis: non expedit tibi altiora perscrutari.
Eps sepe cōpescuit apostolos de multis futuris et subtilib⁹ materijs
loq̃. **C**ur ergo tu vis scire q̃ excedunt scienciā tuā? **M**unda cōscienciā
tuā et caue presumptionē: et stude diuinā discere et facere voluntatē
non p̃p̃riā. **H**ic ei orat scūs dauid magn⁹ cognitor celestiu⁹ secretorū.
Dñe ad te cōfugi: doce me facere voluntatē tuā. **Q**uidq̃d g⁹ humiliozē
te non facit et ad mai⁹ beneplacitū dei non tēdit noli cupere nec cura
re: q̃a deo obligaris mundā seruare cōscienciā et seculi abicere vani
tatē. **V**erba dñi nr̃i ihesu xp̃i cū magna diligēcia attēde: dauidicos
psalmos sepe ruina: quia in illis est vera sapiencia et salus tua. **P**assio
nem xp̃i et vulnera ihesu in corde tuo quasi in libro scribe: et totam
spem tuā in meritis xp̃i et sanctorū precibus pone. **Q**uid enī nos fragi
les agere possumus: nisi q̃ multum huiliemus nos sub potentu manu
dei. et corā ipso prostrati veniā petam⁹? **R**esistendo vicijs et insisten
do bonis exercicijs cōcupiscencie et passionēs paulatī minuūtur in no
bis: et virtutes amplius roborantur. ita vt homo delectetur in eis fre
quenter: et maxime si honozē dei et non suum commodum vel pacem
p̃p̃riā querat: quia aliter non esset purū nec vere virtuosum. **R**am qui
ad deū oīa opera sua pure non refert: superbus ē et van⁹. **Q**uidq̃d bo
ni homo facit. cogitare debet quia donū dei est: et non se reputet inde
Ram tenetur deo regraciari et magis se huiliare: ne iputetur sibi ad
peccm et grauius de ingratitudine iudicē. **O**mne opus bonum in deo
factū graciā maiorem meret⁹: letificat mentē et delectat operantem: q̃a
deum habet adiuantem. **Q**ui desiderat a deo consolari taceat de mun
danis: oret sepius et raro sit foris. **O**mne ei peccm generat tristitiam.
corrūpit naturā. et meretur penam. **A**ttende donum dei in alio. et dili
ge illud sicut vere est donum dei. **E**rit autē tuū si diligis illud tamq̃
tuū: semper tñ totum ad deum huiliter referendo, ne perdas bonum
male vtendo. **T**unc male vteris bono: si inde extolleris et vane glo
riaris. **T**unc bene vteris malo si inde huiliaris et coustristaris et per
penitenciā emendas: nec te superbe excusas. **S**tatu hui⁹ vite debilis ē
et plenus periculis: ideo ad deum semper currendū est et orandum vt

nos custodiat et adiuet in oī luctamīe et opere bono vsq; in finem

Incipit epistola ad quēdam cellerariū trib; capitulis diuisa.

De instituto marthe et cuiuslibet dispensatoris. Ca. primū.

Quia igit carissime nunc officiū suscepisti marthe: nō debes bonū et sc̄m mīserium accidiose pagare: sed fideliter ppter xp̄m qui oīa nobis admīstrat et ppter eternā salutem tñā exercere. In quo de quibusdā necessarijs considerationib; āmonendus es. Sic eī beat; paulus dicit. Sic aut querit inter dispensatores vt fidelis quis inueniat.

De fideli et prudenti seruo.

Nō oportet eu esse fidē cui cōmittitur mīnisteriū tale: sed et prudentē nichilomin; ne videat sepius errare. **F**idē intellige in cōmissis: ne res negligat ne male custodiat. et ne quidq; qd vtilitati aut cōitati prodesse possit per ipm̄ dep̄auet: sed magis pia cura emendat. **P**udentē vero in ipsis reb; pro tpe et personis distribuendis. **U**no tpe conuenit dare: qd alio tpe licet negare. **Q**uibusdā vtile est et piū condescendere in petitionib;: qbusdā vero oportet te magis resistere. **Q**uorūdam etiā necessitates caritatis officio pueniende sunt. **S**i ergo discrete agis et necessitatē pensas in hoībus: prudentiā nō abiecasti. **S**i cōpateris infirmis et misereris egenis quippe teipm̄ plus cōsideras qualiter et alijs beneficias: caritatē induisti. **T**alem te cupio videlicet fidēlem in ope: et prudentē in cōsilio. **A**n non talē seruū dñs in euāgelio requirit? **Q**uis est inqt fidelis seru; et prudens quē cōstituat dñs su p familiā suā: vt det illis cibū ī tpe? **P**ro te ē si fidelis fueris: q̄uis te mimus prudentem estimare debeas. sicut paulus dicit. **N**olite esse prudentes apud vosmetipsos. **E**t itez. **N**on alia sapientes: sed humilibus consentientes. **S**ic enim de seipsis sapientes efficiuntur sapientiores.

Que recapitulatio de fideli seruo.

Quis est autem fidelis seruus? nisi qui non querit q̄ sua sunt sed que ih̄esu xp̄i vt quicquid agit eius amore faciat. eius gloriā tantummodo desideret et expectet: atq; ipsius magis q̄ suam volun

tatem sequatur et dicat. **P**ater fiat voluntas tua: nō mea. Et duob⁹ tñ
 seruis fidelis potius est q̃ prudens eligend⁹ atq; instituend⁹ ad nego-
 cia. **S**iquidem fideli seruo nichil carius in domo: et amico fideli nulla
 ponderatio est maxime in consilio. **B**ed quid aliquē tam fidēlem et
 vnanimē facit hominem secundū cor dēi: cui libere credi possit. **P**ri-
 mo utiq; timor dñi: de hinc dilectio sine simulatione: postremo null⁹
 terreni commodi questus fidēlem seruum constituunt. **T**alis erat vas
 electionis paulus: cui credita sunt tam multa p̃ciosa et magnifica se-
 creta. **E**t ipse fidelis inuentus est in domo dēi: et prudenter se agebat
 in omnibus. **U**nde ita dicit. **N**on querens quod michi vtile: sed qđ mul-
 tis. **I**tem. **N**on quero ṽrā sed vos: nec quero datum. sed fructum.

Quantū confert hoī fidelitas.
Fidelitas ergo si fuerit iuenta in hoīne reddit ipsum superiori-
 bus suis carū et p̃ciosum: equalib⁹ amabilē. ceteris q; sodalib⁹ suis
 valde venerabilē et graciosum: ita vt nemo iustā aduersus eum habeat
 querelā: sed letentur oēs de virtute fidelitatis ei⁹. **R**ostri aliquos inter
 nos et quāte sint recōmendationis: frequenter audis et gaudente-
 riam p̃tractas. **Q**ueris imitari vt bonū possideas: qđ in alijs laudas et
 bene facis sed melius dum perficis. **S**i qñ itelligis te deficere doles i-
 p̃fectionē tuā: et velles utiq; talis iueniri vt nemo iponeret querelā
 seruituti tue. **M**inistras enī dēi seruis: et ideo formidas ne sis idign⁹
 et inutilis. negligēs aut tard⁹. p̃dignus aut nimis parcus. **B**ed si ni-
 teris tñ facere scđm tuā possibilitatē. respiciēdo sp̃ p̃mo dēi volunta-
 tem atq; deinde proximi necessitatē: erit dñs p̃pici⁹ tue insufficiencie
 quā debes maiore q̃ alijs putāt in te recognoscere. **N**emo securi⁹ excu-
 sat q̃ qui culpā p̃p̃iā agnoscens se hūiliat. **E**cīā si alijs excusant boni-
 tati eorū plus deputa q̃ tue inocencie.

De confidentia in deo tpe paupertatis.
In domo vbi habūdat paupertas et multi cōmensales sūt: ibi
 agustior ē via mīstrandi. **N**ec idcirco tñ deserēda est cura pietatis: s; de
 dēi misericordia confidendū. **U**nde i euāgelio habes. **M**iseroz turbe

quia iā triduo sustinent me nec habent qđ māducent. **E**t ieiunos e
os nolo dimittere in domos suas: ne deficiāt in via. **D**iscipuli dicebāt
Dimittite turbā vt eant in castella et emant cibi: sed ihesus respondit
eis. **D**ate illis vos māducare? vt probaret eos quanta esset fides illoꝝ:
in tāta multitudine cū tanta paupertate panum et pisciū. **I**lli despera
bant de sufficiencia dicentes. **S**ed hec quid iter tantas? **B**enignissim⁹
dñs quid post hec dixerit audi. **F**acite hoīnes discumbere. **A**ccepit pa
nes? benedixit: iussit qđ discipulis suis vt apponerēt turbis. **E**t mādū
cauerunt et saturati sunt: et supfluit de fragmentis. **I**n hac lectione in
tuere fidem quantum valeat? quō nō est desperandū sed sustinendum te
non habente quid apponas: da quantū potes. et dñs prouidebit de fu
turo. **M**ultū valet fides bonoꝝ in necessitate. **N**ec frangunt nisi huma
na plus qđ diuina auxilia sperantes. **E**xēpla fidei audisti ab alijs? sed
nūquid non eciā exptus es? **D**ico qđ audiui a fratre p̄bato. quia in q̄
dam domo cū adessent multi hospites paupes laborātes cū ceteris: po
nebat retke ad capiendū aliquos pisces. et tot capti sunt qđ hospites
aduenerāt. **E**t considerātes hoc frēs dñs grās egerūt: quia tā clement
prouiderat dñs.

Q **D**e libertate dandi.

Quando igit voluntas tua p̄opta ē scđm id qđ habes dñs ac
cepta est: non scđm id qđ non habes. **D**eficiente aut substantia execu
sacio est facilis: dūmodo non obsistat tenatia aliqua aut timor penu
rie sequentis. **P**rouidencia tñ cum sit bona. peitas nimia ne infidetur
cauendū est. **D**ate iquit oīm dator: et dabitur vobis. **Q**m diu vel vnū
panē habueris dimidiabis cū xpō: nam retribuetur omnibus benefa
cientibus hic et in futuro. **D**ispersit dedit pauperib⁹: iusticia ei⁹ ma
net in seculū seculi. **I**n te liberalitas sp̄ agnoscatur in timore dei: cum
dilectione hoīm et odio vicioꝝ. **A**mplius desideres te benefacere: qm
tenere aliquid in crastinū. **Q**ui hodie dedit: cras eciā dabit. **N**eqz aua
ro vt ita dicā datur qđ xpō datur. aut tenaci aut ingrato aut nesci
enti aut obliuiscenti? vt necesse sit de singulis sollicitari sumptibus et
dicere. quis nobis alias aliquid redonabit? **O**culi tui sp̄ ad dñm: qm

non est iopia timentib⁹ eū. **D**iuites eguerunt et esurierūt: inquiren-
tes autē dñm non inueniunt eī bono. **S**pera in dño et fac bonitatē et
ne amittas libera'itatē: loquere confidentē ad dñm cum ppheta. **O**culi
oīm in te sperāt dñe: et tu das escā illoz in tēpoze oportuno. **A**peris
tu manum tuā: et imple omne aīal benedictione. **N**onū adhuc scio
qđ graue possit esse danti libenter: si restringit manus eius per obedi-
enciā superioris. **E**t ne virtutē obediencie perdas: pēsa. quia melioz
est obediēcia q̄ victimē. **A**ttamē bonavolūtas tua perfecte potest im-
plere in paucis: qđ optaueras facere in oībus diuicijs. **Q**ui paratus ē
dare exiguū cum habuerit parum: non utiq; tardabit dare maiora cū
domino largiente dicioz fuerit. **I**n modico disce: qđ ī magno estimas
te facturum. **H**umane fragilitatis est nimium sollicitari de futuris: nec
vci liberaliter posse concessis misere mentis. **P**arco semper est iopia:
fidei totus mundus diuiciarū est. **V**ide ergo ne detrimentum tempora-
le inferat tibi nocumentum spūale. **S**ed deficientib⁹ opibus terrenis nō
deficiat fides tua: quīpmo confidas magnifice de dei p̄uidentia. **Q**ui
promisit celestia et terrena: non negabit tēporalia. **N**on tamē semper
donat pro nō libitu: ne sumus habundātes in seculo: et min⁹ idcirco
desiderem⁹ que sursum sunt in celo. **I**n curis tēporalib⁹ consistenti vix
potest deesse talis īperfectio: quī teneat cupiditate sepe rerū videlicet
amore possidendi aut timore eas omittendi. **V**nde estimo qđ nemo tam
plenare cognoscit qualis sit affect⁹ ei⁹: nisi cū res ceperit aditare tē-
porales et curas habere exteriores. **S**ed q̄ in hīs occupant⁹ et tñ amo-
rem creatoris p̄ponūt ī corde suo defectuosus creaturis: non tā facile
ruūt in culpā. **E**t si se delinq̄re aliqn̄ in p̄uo dep̄rehenderint: festinent
mūdare conscienciā.

De p̄meditatione circa operāda.

Eruditionē tuā habe p̄meditationē aliquā prudentē circa
agenda. **A**liqui sunt tardiores: aliqui quodāmodo precipites in factis
suis. **T**ardi sepe bona omittunt: aut parū operis inchoantes non p̄er-
ficiunt. **D**iuatiores vero dum incōsiderate currūt: leuiter impingunt
Vnde in medio sp̄ virtus consistit. **D**ebes igit̄ seruare mensuram pos-

libilitatis tue: et cogitare qđ solet dici: multū facit qui rem debite et bene facit.

De prudentia religiosa in oī facto.

In necessariū tibi est habere aliquā prudentiā sed huīlem religio-
sam et verecundā: ne videaris superbus austerus et audax qđ cū aucto-
ritate faciēs vel imperās. Multo melius est vt obsecrādo loquaris: qđ
iubēdo ea que oportet fieri. Eris prudens: si vitas videri prudens. Nā
si vis videri prudens: necesse erit vt hoc alijs foris ostendere velis ver-
bo aut facto. Qđ cū feceris non potest cōtingere qui excedas aliquādo
mensurā prudentie tue. ita vt dicas magis ad facta tua vel aliorum qđ
expediat: vel excuses negligenciā tuā plus qđ iustum sit: et per hanc
ostentationē amittas viā vere prudentie qđ cōsistit in huilitate maxie

Et qđ prudens sit sibiip̄si eciā int̄im?

Eris prudens: si fueris semper proxim⁹ cordi tuo. Ibi discere: qđ
iuuet te oī tpe. Ibi cōstitue tibi mansionē: a facie inimici. Inibi ascē-
de per orōnem lacrimantē ante pedes ihesu: vt vincas oēm passionem
et fumigantē delectationem mūdi et carnis aduersum te. Hec est via
prudencie amare iusticiā et odire iniquitatem: benefacere et malum
pro veritate sustinere: exteriora agere et interiora non obliuisci: cu-
ras ad tempus habere. alienum tñ esse ab oīz rerum blandimento: nō
sequi trahentem concupiscenciā sed reluctari per virtutem magnam:
non tu eas sequere sed ille te sequantē. Tu vero quo vadis? Ad eum qđ
misit te vt facias opera tua omnia in caritate: et custodias ea summa
huilitate: hoc enim iter quo ostendit salutare dei. Etenim dicit. Venite
ad me oēs qui laboratis. Et rursum. Ego sum via veritas et vita. Si
hucusq; veneris nō priuaberis spiritualibus profectibus: sed eris sicut
liber scriptus foris et intus: similis qđ patrifamilias proferenti noua
et vetera de thesauro suo: dum exteriora agis et apud altissimum sic
cogitatio tua. Qm simile eciā huic sensui: quod in psalmo legisti.
Os iusti meditabitur sapienciam: et lingua eius loquetur iudiciū.
Lex dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur gressus ei⁹. Hec

tibi signabis: quocienscūq; tumultus ferre grauaris. **N**ā actio non est causa pturbationis nr̄e: sed magis passio.

De passionib; vincendis.

Igitur circa eas vigilandū est: ne incipiāt surgere et possint preualere. Quid sic turbat oculū prudentis sicut frequēs ira? quid ita inquinaat sicut concupiscencia. quid ita excecatur sicut munera et blandimenta noxia? Ingemiscit ppheta aduersus passionē istas: et cofitens deo abscondita cordis sui sic orat. Domine ante te oē desiderium meū: et gemitus meus a te non est absconditus. Cor meum conturbatum ē ecce ira pacem tollens? dereliquit me virtus mea. ecce concupiscencia vigorem animi molliens: et lumen oculorū meorum non est mecum. ecce auaricia munera secum portans sed oculos veritatis et iusticie plerūq; eruens. Nunc ergo vide qualiter euadas laqueos venantiū: in quibus oēs positi sumus. Nullus alteri obicere potest? quid concupiscis? Ecce in concupiscencia oēs generati sumus. Et quia bellū omni ex parte instat: cauti simus. Quis adiutor nr̄: et ideo intente oremus. Quauis est et mitis ideo accedam. Misericors est et clemēs: ideo non desperem. Potens ē et diues in mīa: ppter hoc nō deficiam? sed cū aplo dicam? Oīa possum in eo q̄ me cōfortat.

De certis quibusdā horis vacandū est deo.

In tpa actiones labores q; externos: vt tamē orationi lectioni ac meditationi scripturarū vates aliqua ex parte diei. Si potes: fiat exemplo prophete in psalmo. Despere et mane et meridie narrabo et annuntiabo: et exaudiet vocem meam. Cōsidera sequentes versus eiusdem psalmi: et docebunt te vacare tibi. et sperare in domino. Nam vltimum sic concludit. Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te domine. Nota in hoc versu. quia carnales et animales terrena sapientes et interiora dissimulantes non diuidunt tēpora sua vt aliquādo retractent opera sua: et sciant quid desit eis. Sed non est talis actio bonorum? qui mensurant thalamos cordis sui hinc et inde: ne forte in vacuum currant. Qm̄ multi per multa currunt: sed vnus accipit brauium. Distrahitur sepe mens in labore. ideo

reuertatur post laborem ad unionem sui: quia unio ista multa utilia docet. et hoc est quod dicitur unus accipit brauium. Inuenies tempus sufficiens vacandi si nullum indulges otiositati: non solum operis sed et sermonis et cogitationis. **B**eatus homo qui in sui consideratione sepe vigilat: ne forte propter incuriam de tenebris ad tenebras vadat.

De custodia oris
Custodi etiam diligenter verba oris tui: ut dixisse aliquid post modum non peniteat. Qui iter multos conuersat maior indiget custodia: quia ab omnibus considerari potest cuius conuersationis fuerit. Quis ita simplex: ut non discernat qualiter se habeat aliquis in opere et sermone. Hoc ideo replico ut cogites quia spectaculi facti sumus angelis et hominibus: et ut neminem habeas tam socialem coram quo minus honeste et virtuose te geras. Non des unquam occasionem dissolutionis per verba rara vel signa vana: quia generat hec leuitas duplex malum: in alijs exempli boni. in te etiam sancti propositi dissipatio est. Noli esse fabula hominum. ut aliquis dicat: hec et hec michi ille recitauit. volens se excusare per te: quasi ideo accusanda leuia non sint quia tu dixeris qui melior putaris. In hoc multi frequenter delinquit in quod nostra errata exemplis aut verbis aliorum iustificamus: tamquam nobis idcirco liceat quia idem et alij faciunt. Credo quod pluribus sepe displicet: quod cito ociose aut inconsiderate aliquid dixerint. Quomodo audet se homo per alterius negligenciam defendere in malo: quando nichil minus per hoc peccat coram deo. Quare cecus cecum sequis: ut in foueam propter cadas. Bonum emulamur in bono sequitur ait apostolus: et imitatores mei estote sicut et ego christi

De bono exemplo.
Atende tibi ut quantum vales omnibus sis causa boni exempli: ut in te clarificetur nomen et vita ihesu christi. Nemo veniat ad presenciam tuam: quin edificatus et letus recedat a te. Tu vero retine apud te quod non sis dignus alicuius alloquio: sed magis tibi proficit aliorum visus sermo oratio. Caue tamen familiaritatem eorum qui imitandi non sunt:

Quis in xpo diligendi. **P**redixi et itez dico vt taliter ambules ne fi
as puerbiu hoim: loquenciu sibi placita de quocunq volut. **N**o potest
qs meli? tollere fabulatioes leuii hoim: qd vt ipse leuis in verbis et
mozib? suis non videat. **B**enign? tn et alacer apparere debes: ne hoz
rori sis maxie verecundis et modestis fratrib?.

De vitandis occasionib? scadali.

Non stes ad loquendu diu in aperto alijs laboratib? et occupa
tis circa iniuncta opa: ne dicat tibi. quid hic statis tota die ociosi. **N**on
des occasione loquendi venientibus ad fenestra. sed expedias eos ver
bis benignis et utilib?: neq cu tristitia dimitte illos: sed cu pace et
gaudio refectos cibo potuq? necessario postea comenda te orationib?
eoz. et dic eis. **I**a ite dilecti frs et agite gras deo: et oretis p me. **S**i
aliquid plus addideris pro eoz consolatione: bene retribuet tibi dñs.
Cu veniunt aliq in occursum trasitus tui: no debet te latere qui pre
cogites si iusta et utile potuerit habere causam illuc accendendi: et pe
nes tuu scire non des occasionem volenti occasionem: vnde si te subtra
his talibus postmodu non lugebis. **S**emper tame parat? esto ad satis
factione poscenti te: sed ociari nullu patere apud te: sed fraterne am
mone eos vt trasiant: quia tibi non vacat: xps est qui tibi loqui de
siderat. **H**oc modo te liberat a superfluis: et illos ad quietem sua celleg
custodia inducis. **N**ichil tamen temere iudices: sed vide quata caritas
q amica fraternitas traxit eos ad te. **D**iscrete ergo age in hys vt ali
quando audias venientes: aliquando sinas trasire ecia loqui volentes.

De no credendis nouitatib? neq referendis.

Et quia sepe diuersa precipis et noua tibi plerunq dicunt non fa
cile credas: difficilius ea consequent alijs dicas: et multo melius si
onino sileas. **Q**uid ad te? **I**hesum sequere et sine mortuos sepelire mor
tuos suos. **H**uiscemodi distractionibus et curiositatibus seruus dei in
tendere nullo modo debet: sed edificationi et custodie cordis sui ora
do. legendo meditando. et alia opera sancta in nomine dei faciendo:
In actibus apostolorum habes qd athenienses ad nichil aliud vacabant

nisi aut dicere aut audire aliquid noui: sed talis usus nimis dāpnabi-
lis sit apud claustrales deū pre oculis habentes.

De utilib⁹ narrationib⁹.

Sunt tñ quedā si referantur ex caritate q̄ edificant eciam audi-
entes: sicut denunciatio alicui⁹ defūdi. petitio suffragi⁹ pro tribulato
conuersio peccōrum. status deuotoꝝ. et alia hīs similia: quib⁹ est con-
dolendū seu ecia⁹ congaudendū prout cause requirūt. Considerare simi-
liter diuina iudicia super statū mūdi prodest bonis et electis dei ad cō-
temptū eius: sicut sunt pestilencie fames incendia. preliag⁹ terraz et ce-
tere tribulationes graues: quib⁹ gloria mundi prosterne⁹ et delecta-
tio carnis amaricat. Hec mala sepe boni et spūales ad profectū suum
trahunt: et per exēpla talia se et ceteros ad cōpunctionē cordis. ad luc-
tum peccatoꝝ. ad emendationē vite. et ad preparationē mortis secum
excitant: qui ecia⁹ in sacris codicib⁹ et ecclesiasticis historijs manifeste
legunt. Sed hūc salutarē p̄fectum plures in deuoti et verbosi aut nesci-
unt aut nō intendūt: sed quasi in fabulā deductionis puertunt. Unde
potes elicere q̄ sicut boni et virtuosi ad bonū oīa que audiunt vel
vident conantē inducere: ita instabiles et vagi. tepidi et dissoluti hec
eadem ad suam maliciā exercendā inflectūt. Ideo p̄spicito quid sit q̄
audisti. et quis fruct⁹ esse valeat vltra dicendi.

Qui sunt vitandi.

Propterea noli libenter approximare secularib⁹ neq⁹ personis
magnis: nec ibi ecia⁹ cōuenias ubi nosti esse multitudinē presbiteroꝝ:
quia statui tuo nō congruit nec officio.

Cū quibus est conuersandū.

Cum simplicib⁹ et deuotis et bene sentientib⁹ de deo et consen-
tientib⁹ tibi p̄pter deū in bono: sermotinatio tua et crebrior sociatio.
Et quicūq⁹ non concordāt cum spiritu tuo illis cede p̄pter pacem tuā
et ipsoꝝ: quia defensor et iudex noster ihesus cristus clare nos inte-
rius agnoscit ante quem humana iudicia sepissime errant. Si deside-
ras aliquem edificare soli melius dicis: quia multis nonnumq⁹ displi-

cet qđ vnus vel duo grātantē audiūt.

De quibz materijs ē interrogandū et colloquendū.

Questiones in scripturis noli mouere in cōi audiencia: neqz de materijs altis et curiosis libēter loquaris: sed quecūqz sunt huilia vir tuosa et amabilia deuota et excitatiua ad amorē xpī pacifica publica et honesta corā deo et hoībus hec loquere et exhortare. Si vero audi eris aliq̄ difficilia et obscura moueri ab alijs tace primo et cogita q̄ sis discipul⁹ xpī: quē nō oportet docere sed audire huiliter verba se nioꝝ: et cū verecundia et reuerencia vtilia interrogare et discere in silentio. Vñ paulus dicit. Doceri autē mulieri nō pmitto. Id est non patiar qđ iſistat alioꝝ doctrine q̄ iſirmus ē et debilis in virtutib⁹ et quodāmodo adhuc carnalis est: in quo sepe habundāt passionēs sup bie ire rixe gule inuidie vane glorie et ceterē pestes cordis et morum leuitates: cui neqz ē experientia et ānosa exercitatio spūalis vite et discipline: sed vana et iſdeuota sciēcia et assueta ad nō iſterrogata le uis responsio. Istū ei non decet pntibus alijs et peritiorib⁹ quicq̄ lo qui: docendi saltē mō. Non dicas qđ opinionē tuā ne ostendere sciēciā tuā cū helyu videaris: qui btm iob melioꝝ et sapientioꝝ se ausus est docere et duriter iſcrepare: ac rōnibus cōpositis iſgeniose vincere: sed deus spreuit eū et reprobaui: eo qđ supbe et aiose iusto et scō viro se pzetulisset.

De reuelatione scripturarū mysticarū.

Quando autē desideras aliq̄ obscurū iſtelligere et de dñb⁹ cer tificari: primū a dño pete sensum et intellem illius reuelari ad pꝛofec tum tuū et pꝛo gloria ei⁹. Contigit aliquādo cuidā in tali forma deū exoranti cū se iterum contulisset lectioni statim sibi aperiri ignoran ciam suā: qui consolatus in verbo domini didicit habere recursum fre quentioꝝ ad deū oīa scientem. Tamen rursus hoīs sensus quādoqz a deo humiliatur ne capiat verbum tenebrosū: vt non eleuetur cor ei⁹ et cadat in laqueum diaboli estimans se aliquid scire cum nichil sciat. Et nisi deus voluerit nobis reuelare: nonne tenebre videntur esse scripture? Ideo secundum consuetudinem sanctorū patrum que

rendū est huilitet a fratre aliquo vt exponat et declaret nobis intel-
lectum obscurioris lre. Sic ei discipuli interrogabāt dñm dicētes. **E**
discere nobis pabolā zizanior.

¶ De spūali collatione.

Confert etiā non modicā sciencie vtilitatem studiosa et vnani-
mis duor sibi bene cōsentienciū diuina collatio. Vnde saluator n̄r ait
Vbi duo vel tres cōgregati fuerint in noīe meo: ibi sum in medio eor.
Et alibi. Vū hec autē adhuc loquerent̄ stetit ihesus in medio discipu-
lorum suorū: et ait. Pax vobis et cetera q̄ de resurrectione ei⁹ pleni⁹ le-
gunt̄. Amoz ergo in diuinis scripturis cōmendabilis est: per quem et
carnalia et ociosa tāto celerius vitam⁹ quāto maior ē in nobis. Ben-
cies in operib⁹ tuis effectū meliorē? si diuine sciencie fueris speculator
et impiger imitator.

¶ De cotidianis operib⁹ quō fiant.

Cum opus tibi videtur vt aliq̄ necessaria p̄cures: vel etiā que-
dam ab meliorē durationē reformes: fac in dei noīe sine multa questi-
one: et eris liberior a retractatione eorum qui cōtradicare potuerint.
Ex quadā leuitate quidā oppositionē faciunt: nescio qualē probatio-
nem in alijs querūt. Qui ergo silere scit et facere sapientē viā tenet.
Hec in cotidianis et leuib⁹ obseruāda puto. Decet tñ fratris alicuius
verba patienter audire: et ppter virtutē huilitatis discendā sequi in-
terdū inferiorē: sed non sp̄ cū putat fieri aliud mai⁹ iconueniens: q̄
bone et pure consciencie meli⁹ relinquo q̄ impite consulam.

¶ De cōsilio maiorū in spūalibus causis.

De spūalibus et maioribus causis superiorū primo est voluntas
consideranda: deinde ipsoz si dubitas requirenda sententia: vt quid
quid indicauerint pro meliori accipiatur cōsilio. Si non acquieuerit
vel satisfecerint interrogationi expectanda est responsio: forte ma-
ture se deliberant perspicientes alia eoz ibidem concurrentia vel obui-
ancia: vt non tam facilis et certa possit solutio dari. Postq̄ semel
aut bis sane intellexerint negocium querentis: non expedit nimis

insistere ad informandū eos. ne generet aliqua grauitas aut molestia ab utraq; parte. **Q**uietius est ergo amodo tacere et aliū consiliū querere: sicut scūs ait. **A**uxilium meū a domino: qui fecit celū et terrā. **C**ū desunt humana diuina sunt inquirenda suffragia: ut effectū concedat salutarem causis necessarijs. **S**ed precare tibi ut quātum min⁹ uales importune aliqd postules: et dum sentis parū proficere petitionē tuam. noli vexare te per aliquam impacienciā: sed recordare. **O** felix patria sanctorū replens desideria: et miserorum nesciens grauamina.

De reuerencia prelatoꝝ.
C **O**ra senioribus exhibeas te verecundū et morigeratū: et nil temere i verbo aut ope a te percipiat: sed huilitas et simplicitas. **H**oc seniorib⁹ reuerencia deferatur et honoz siue dignitate prelatoꝝ. siue auctoritate officij. siue etate tꝑis. et cōuersione venerabiles fuerint huili corde exigeris reddere debitā subiectionē: et btūs si implet eā: et deuote veneraris pꝑati tui pꝑesenciā.

De cauēda familiaritate cū prelatis.
Q **D**oz tamē societate declinare debes ubicūq; apte et quociens cūq; licite potueris: quia multis fuit nociuū q̄ paruam reuerenciā corā senibus et prelatis suis habuerunt: et seduxit corda paruulorum et inexpertorum talis consuetudo. **I**deo sapienter facit qui magnoꝝ hominū noticiā et prelatoꝝ familiaritatem deuitat: quia non bene decet nec edificat intuentes. **N**eq; hoc ad subtrahendum quicq; scita ti illozum dicitur: sed ad cautelam nouicioꝝ et simpliciū pponit. **Q**uidam ex familiaritate nimia et alloquijs magnoꝝ audacius se reb⁹ et negocijs altioꝝibus immerferunt: quod forsitā non fecissent si libeꝝ riores erga superiores suos non fuissent. **E**ciam aliquando ceteris fratrib⁹ se pꝑferentes putabāt se aliqūd esse: sed in fine decepti sunt: q̄a hoib⁹ et non deo placere voluerunt. **P**roinde utile iuuenib⁹ est et nouis palmitibus expediens propter futuras occasiones mali. numq̄ talia querere que spectant ad superiorum graciā et familiaritatem minus castam: sed humilioꝝa et simplicioꝝa loca et officia exquirant sibi

gaudentes in abiectiōe oīm pompārū mūdī: et q̄ ignoti et parū ha-
bent in oculis hoīm reputati. Verū nō est parū fructū spūalis gracie
qñ se homo ab oī tēperat ppter xp̄m amicorū īclinatione: et ei⁹ appetit
solūmodo grām q̄ confortat pauperē et exulem consolā in abscondito

Q De periculo pauperū in officijs.

Quendū est paup̄i ne efficiat̄ presumptuosus et audax: et obli-
uiscat̄ paupertatis et inopie sue in qua nat⁹ est. Meli⁹ illi esset vt sp̄
vitam in egestate duceret: q̄ post paupertatē in terrenis substantijs
superbiret. Malebcm̄ sit aux et argentū et oīs preciosa substācia de-
siderabilis visu pereat: q̄ pauperē et simplicē ad superbiam et metis ce-
citātē pducit. Vere īfelix homo q̄ ī terra sibi nomē iuenit: et laudem
finem suū posuit. Quid tā metuendū pauperi et iopi⁹: sicut exaltari et
predicari. Multi qñ latebant deo viuebāt: qñ nesciebantur deus illos
visitare dignat⁹ est: et tanto familiari⁹ qñto min⁹ sociati hoīb⁹. Bz
dū ad negocia tēporalia peruenissent hinc inde dissipati nō potuerūt
cogitare quid fuissent: et aliter hīs cōtigat q̄ putassent. Abscōde ergo
carissime modicum te ad momentū: et vide quid p̄dest oīs labor hoīs
et operatio multa sine fructu. Fruct⁹ est sc̄itas et puritas cordis. pleni-
tudo dilectiois. delectatio in operib⁹ bonis: finis vero vita et na est.

Q De vitandis reb⁹ non cōmissis.

Obserua q̄ cauci⁹ vt de ordinatione maiorū aut fratrum consi-
lio non multū adicias tibi aut de qualibet re quo nō est tibi cōmissa:
quia non parui periculi est reb⁹ ad te non ptinentibus aliquo modo
conscienciā occupare. Quisquis curis multis se interfert: seipm̄ ledit.
Qui vero vnū qd̄ super omnia est solūmodo querit: in pace multiplici
erit consciencia eius. Potes teipm̄ inquietari talibus: et pficies nichil.
Ad tuū conceptum rem quālibet habere: erraticum videtur et impossi-
bile. Noli igit̄ errare: quia error finem non habet: id est perfectā con-
summationē. Si vis esse bonus et perfect⁹ seru⁹ dei: non tuā sed dei op-
ta in oībus voluntatē eius sequere aīo huīlī ordinationem et omnia

tibi parebūt: nil eciā tue discōueniet voluntati sicut scriptū est. **O**rdina-
tione tua perseverat dies: qm̄ oīa serviunt tibi. **D**ies est homo iustus
ppter lucem veritatis et iusticie qua illuminat a sole xpo: scilicet ad
videndum ordinationē oīs equitatis eius. **I**lle ergo perseverat ordina-
tione dei. hoc ē. mente constās est et imobilis super oībus que ei cōti-
gere possunt ferens cuncta equanimiter: quia ab illo procedunt cuius
nutu oīa subsunt et obediūt. **N**oli in isto vel in illo tuā velle impleri
voluntatē vel electionem que sepe ppteretaria ē et iniusta: sed dic sicut
dñs voluerit ita fiat. nam ita fieri melius est. **Q**uicqd eciā per servos
suos iſtituerit pro bono fit: et inde lucet servus dei bon⁹. qm̄ oīa ī bo-
num accipit sciens quia consummatio pfectionis est alienatio oīs ppte
voluntatis. **R**arius ergo statue tibi consiliū tuū: et firmiter nō pona-
tur in aīo quod ē incertū an fiat vel fieri expediat: quia in reb⁹ eūc-
tis finis inspiciēdus est. **E**t que ad bonū finē dirigunt laudem habēt
non que in facie apparent: nam ignota sunt plerūq; talia q̄uis proba-
bilia foris videantur.

De pzeuia consideratione.

Incircō sapientes et eruditi viri res quaslibz intuent alonge.
et longanimitē expectāt rimantes tacite quis sit finis intenti opis: ne
festinācia rem confundāt et precipicio corruāt. **P**rovidencia nāq; re-
gitur status sapientis: et actio ei⁹ vniuersa si plena sit oculis erit p-
batissima et stabilis. **I**pius est rerū causas puta iūctū et finem debitū
discernere: et que sint agenda que eciā vitanda sp̄ pzeuidere vt incon-
fusa fiant. **S**i quis indiget sapientia postulet a deo et dabit ei si vti-
lis ei esse possit et expediens: alias non illā desiderare debet quia dāp-
nabilem rē exoraret.

Differencia inter sapienciā et prudenciā.

Sapiencia tñ celestiu rerum magis videt esse: prudencia vero seu
providencia ad tpalia negocia cōgruenci⁹ spectat: quia celestia et et-
na sapere poti⁹ iubemur: tpalia autē oīa in transitu habere docemur.
Unde licenter concedit vsus necessarius bonis et sanctis viris p po-
nendo viatico. **S**ed nō in oībus cernit tātus diuine dilectionis radi-

us: ut quod dignitate et elegancia mentis proponunt: hoc excerceant auidius.
Notunt sancti quod hec yma pntata supernis sint abiectissima: nec precio
laudis alicuius dicenda. Itaque quodammodo assimilantur caducis qui ca-
duca petunt: et priuantur gloria celestium qui faciunt temporalium. Que omnia
prudens dispensator debet aduertere: et ne terrestrium rerum distribu-
tione dispergat nimium: bonis semper suis suum renouare cordis palatum
studeat. Tantoque libentius dum illi vacat imoretur superis: quo constat
quia grauis est et piculosa omnis cura temporalis quam diuinis non releuat sus-
tentamentis.

Et necessaria est prouidentia habenti curas temporales.
Et quippe maiori prouidentie luce quam inter temporales curas tamquam
inter vite tenebras versatur: et illi bonum est: si tamen modo rebus mutatur non
alligatus corde externa mistret. Laudabile satis: si in negociis sanctis
non desit ocio: si cures ad tempus pro fraterna causa intentus nichilominus
inueniat meditatione eternorum et contemplatione suspensus. Qui enim
sancte marthe fideliter implere negocium satagit: beatissime marie dignus ha-
beatur aliquando dulcedine foueri: et consolationis diuine et allocutionis
silencio imorari. Quo ille recte censetur aptus cui iam fraterne necessita-
ti seruire placet: et christi tantum dilectio super omnem temporalem curam amabi-
lis et intentione precipua est. Non sicut is cuius foris videtur ministra-
cio: sed ab intus non ardet vera dilectio et intentionis non lucet pura sim-
plicitas et simplex puritas. Sua enim comoditate potest iucrum carita-
tis: et libitu proprio destituitur a christi beneplacito. Nam omne quod agitur si in
veritate et puritate non manserit: in interitum vadit et euanescit.
Tegi paululum boni dispensatoris necessarium institutum qualiter sibi
ipsum debeat etiam intentus et prius esse: nec rebus exterioribus variisque
negociis totaliter inhiare: quinymo eligat secundum affectionem suam cor-
dialem nullis implicari curis: sed insistere quantum oportune conces-
sum fuerit studiis theozicis. Verumptamen quisquis per diuinam volunta-
tem tamquam seruus a domino fuerit aduocatus ad faciendum opera misericordie
die impleat mandatum obediencie: et ne declinet ad propriam nimis
quietem: sed magis offerat se per bonam et promptam voluntatem

ad seruiendū deo viuenti in secula seculorū. Amen.

De ministerio marthe et ocio marie et de concordia cōueniēcia ad inuice. Capitulū scdm.

Quamuis eligibilior pars marie sit et suauior: tamē btē marthe sororis eiusdem pars laboriosa. laudabilis ē et deo accepta sicut per seipm dñs ait in euāgelio. Si quis michi mīstrauerit: honorificabit eū pater me⁹ q̄ est ī celis. Ministrare specialiter spectat ad marthā. sicut vacare ad mariā: non tñ debent iste due sorores ab inuicem separari: nec debēt de statu suo cōtendere: sed magis studeāt pariter xpm hospicio recipere: vt in oīb⁹ possint pfecte stare et cotidiana p̄ficere virtutū agmentis.

Opus marthe.

Martha seruiat laboret atq; prouideat bona corā deo et hoībus: vt soror ei⁹ maria liberi⁹ vacet diuinis. Nec murmure cōtra sororē suā q̄ eā solam reliquit mīstrare: sed poti⁹ adhortet⁹ vt in quiete et silentio se teneat: et nullis se mūdi occupet negocijs: sed ihesum semp p̄ oculis habeat: in quē āgeli p̄spicere concupiscūt. Audiatq; eum et miret⁹ de verbis gracie q̄ procedūt de ore ei⁹: atq; talē se exhibeat vt digna sit auditu diuino: tā purū et absq; terrena mole cor suū p̄paret vt celestib⁹ desiderijs accēsa qñq; mereat⁹ ītrire cū ipso ad incōsuetā dulcedis ei⁹ gaudia.

Opus marie.

Maria vero sorori sue cōpati debet et sepius dñm orare vt digne et deuote valeat mīstrare sibi et alijs necessaria huius vite: vt paciēs sit in aduersis: fidelis et prudens in omnibus negocijs suis: atq; sic exteriora moderetur et ordinet vt seipsam interius non omnino negligat: sed cum tempus occurrerit exemplo suo ad vacandum sibi paululum in secretū secedat: nec sibi soli et deo viuere magnū et gaudiosum reputet sorore relicta sub sarcina: sed pio considerationis oculo ei⁹ memor sit adpud dilectū suum: necnon consolationis verbo quantum valet subleuamentū deferat. **Memento maria quia nō uales libere**

vacare nisi martha voluerit pro te laborare: et nisi illa exteriora disponeret tu minus lucide interiora videres. **U**tilis est tibi sororis tue sollicitudo: ut non perturbet tua desiderabilis solitudo. **R**e ergo velis sororem tuam contempnere aut iudicare minus sciam. quia occupat rebus transitorijs viliibusque materijs: magis autem hoc cogita quam tibi in humilitate seruitutis sue prestat contemplantis occasionem. **Q**ue licet exteriora procuret et dispense et custodiat: alia tamen habet in intentione cordis quam principaliter amat. **N**am ihesus christus utique est finis pro quo in terram laborat: propter quem etiam sibi perire a mane usque ad vesperam non refugit: ut alij fructus spirituales ex hoc maiorem consequantur. **D**ilige proinde sororem tuam: et defer ei compassionem: orationem reuerentiam et excusationem. **S**i quid minus potest in spirituali conuersatione: hoc tu supplere desidera per sancta et deuota exercitia tua. **N**on tamen ex te illud presumas. aut de te plus quam oportet sapere velis: si dei gratia te exhortante interiorius bonum caritatis tue studium in hoc commendat: quia omnia bona opera tua ei coicare debeas: que plura impedimenta deuotionis habet quam tu. **S**oror enim tua est: et illi debes quicquid apud deum boni habere vales

A Monitio marthe.

Audi iterum et tu martha quam sollicitaris circa frequens ministerium. **C**auere ne turberis in opere et ne deficias in tribulatione: quia satis habundanter et causarum tumultus aduenient tibi: et aduersitatum contra te varietas non deficiet. **B**eata eris si omnia patienter accipis et cum gratiarum actione a deo esse bona et mala salubriter sentis. **E**xpecta igitur tibi opus est patientia atque prudentia: ut per patientiam mala superes: et per prudentiam alij bona misericorditer impendas quamuis sint etiam ingrati. **A**tende tu quibus serulas: et qua mercede laboras. **N**onne christus est cui te totam contulisti? **E**ius martha es et eius voluntatem facere debes: ne offendas et pecces. **P**otens est dominus tibi dare gratiam maiorem: et ostendere etiam gloriam suam. ut que tam sedule et deuote ei ministras in mundo: tandem iuxta eum recumbas in regno suo.

Consolatio marthe.

Eva martha magna erit merces tua in celo: tñ esto fidelis i ministrando. Propterea serui fer curā? prepara que opus sunt ad vitam istā siue in coquina siue in braxatorio et cellario: siue terendo semina siue molendo synapis siue alterius generis grana. Opus si vile est: tñ precium vita eterna est. Quicquid enim expendis i vsum fratrum xpī reddet tibi iustus iudex in die iudicii. Quando omitis propriam voluntatem et vtilitatem aliquā seu quādo postpōis spirituales lectionem propter aliorum necessitatem? tunc emis a xpō hereditatem eterne vite: et ille fit tibi preciosum et firmissimū pignus solutionis eterne glorie. Vnde patri sic dicit. Volo pater vt vbi ego sum: illic sit et minister meus. O martha multa potes operari opera bona: si sis voluntaria et parata. Egent seruitio tuo serui cristi: et sine tua cura non sūt in deo liberi. Si tamen vis esse meritorum opus tuum: fac ex animo bono et non cum tristitia neq; cum tedio. Magnam potes exercere caritatem in fratres? magnam eciā generare leticiam dum esuriunt et sitiunt nec habent quod manducant: et tu subuenis necessitatibus eorū opponenda ea que domin⁹ concessit infirmitati corporis hūani. Attende quid ysaac patriarcha dixerit esau filio suo. Tolle inquit arma tua pharetrā et arcum tuū. Cumq; venatu aliquid apprehēderis fac mē inde pulmentum vt comedā: et benedicat tibi aīa mea. Similiter benedicet te o martha quicūq; recreat⁹ fuerit cibo et potu in noīne xpī per misterium tuum? nec erit tantū benedictio tua temporalis quedā retributio: sed poti⁹ eterne hereditatis firma perceptio.

Ammonicio marie.

Aloquenda est iterum soror marthe maria: vt domiscedat ac meditetur vt columba verba celestia. Tanto affectu que eterna sunt cogita felix maria: tam suau gustu sapiant tibi interiora bona vt minus cures exteriorem indigenciam? minime quoq; constiteris si datur quandoq; minus: si sapiat minus. si preparetur tardius: si quid aliud defectuosum fuerit in marthe manibus. Non enim parum ipsa edi

ficatur q̄ tam sustinens videaris in necessitate: nec erit ei alio tpe o-
nerosum meliorare cū dñs donauerit. considerata paciēcia tua in tpe
quo non potest. **Q**uāto tu fueris paciētior benignior et quietior: tāto
sorori tue fit oīs labor leuior et occupatio tollerabilior. **C**ōsiderat nā
q̄ fructū spūalis incrementi ex te. et consolāt non modicū in suo ope:
quia tu pascaris spū magis q̄ carne. **I**psa etiā gaudet corā deo q̄ tam
facili cōtentaris mīsterio ne grauet supra modū: sed p̄cis labori ei⁹ at
vacādi orādi q̄ indulges largius tempus. **S**atis reprehensibile esset:
vt cū quietis iter ambulare dēberes molesta fias etiā laboranti.

Increpatio tepide marie.
In oībus exhibe te mitem patientē deuotā. terrena non curan-
tem: sed deo vnitam et eius contemplationi crebro intendentem. **U**ltio
quin quomodo locum impleas marie? si non in vigiliis quieti et custo-
die tue. **N**ut non estimas esse onus grauis iudicij? habere tantam pro-
uidēciam in temporalibus et minus vacare studijs spūalibus? **T**ime
ne auferatur pars tua a te p̄pter ingratitudinem tuam: et detur sorori
tue facienti fructus bonos. **Q**ue huiusmodi est non digne fungitur scō
ocio marie: sed expelletur ab omni mox spiritali dulcedine ex iusta
ratione. **S**ed mirum forte videtur quō aliqd reprehensibile de maria
sentiri possit: que a cristo laudari cognoscitur. **D**ic sciendum est q̄
multi in loco sanctorum stant: qui tamen conuersatione sua multum
a sanctis distant. **M**ulti etiā nomen religionis habent: qui tamen
adhuc spiritali vita torpent. **M**ulti foris quiescunt ab occupationi-
bus ex officio cōmissis: qui necdum tamen cōquiescunt ab externarū
rerum concupiscencijs. **E**x quadam enim infirmitate spūalis feruoris
prouenit totū q̄ tam plures in quiete videntur positi: nec tñ vt dig-
nū est sibi vacare nituntur. **P**ro vt tactū est in loco marie huiusmodi
sectatores negligencie redarguūtur: tamq̄ ab igne diuini amoris ali-
enati et in deuotione tā remissi. **S**ed q̄ vera est maria sectatur semper
ihesu vestigia: et dicit cum sponsa. **S**ub vmbra illius quem desideravi
sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo. **H**ec pauca de ministerio mar-

the et ocio marie si considerata seruentur sollicite: fiet ut post pntes labores redatur nobis fructus dilectionis cum corona iusticie. Amen.

De recommendatione marthe et fidelis dispensatoris. Ca. terciū
Rueni adhuc aliquid suave in scripturis scis: quod te o martha delectet in officio tuo. Tunc ei opera nostra leuiora fiunt nobis et dulciora si confirmatione trahantur ex eloquijs scis: atque imitationem de monstrant iustorum precedentium exemplis. Vilescere possent forte opera pietatis apud non intelligentes virtutum merita: nisi forent a beatissimis hominibus magna cum deuotione continuata. Magnus quippe honor est et nullius erubescencie locus: quando pro celesti regno sponte quis se humiliat: et seruū facit exemplo ihesu christi et sanctorum suorum incitatus. Dicit enim in canticis sponsa figurate ostendens per mystica verba: quid bonitatis in hoc christus velit quod quidam in laboribus sic deseruiunt. Man? mee inquit distillauerunt mirra: et digiti mei pleni mirra probatissima. Man? spose hii sunt qui amore christi opera caritatis excercant in fratres: quorum virtus interior et actio exterior sic habundat ex affectu dilectionis ad omnes ut amara et despecta oculis humanis tractare eo qualemcumque consolationem debiliū et impotentium delectentur. Sed et digiti mei pleni sunt mirra probatissima: dum singula et distincta officia ex spiritus sancti ordinatione formata sic fiunt in domo dei: ut omnes qui ad agendum aliquid deputati fuerint: non ex proprio consensu sed magis trahuntur per salutare obedientiam: renunciantibus proprietatibus omnibus: etiam cum grauitate quodammodo cordis et amaritudine valida. Etenim sic in veritate efficiuntur mirra probatissima: cum in rebus paruissimis et in quibus foret aliqua nature consolatio: seipsum relinquere et mortificare laborant. Potest igitur probata mirra accipi: dum quis propter christum carnalem vitam crucifigit laboribus vigilis et ieiunijs: sed fit tunc mirra probatissima cum in nullis rebus sibi viuit: sed superatis apertis et grossioribus mortificationum stimulis: etiam valde subtiles proprie voluntatis mortus immolat. Quod cum fecerit: nimirum cum christo in cruce sitiente potum felle mixtum spiritualiter gustat. Cui competit illa crucipen-

dentis responsio. Consummatū est.

De abnegatione.

Nam cum aliquis ad tantam peruenierit abnegationis pfunditatem: ut neq; in magnis neq; in paruis nec in aduersis nec in prosperis suam exquisierit voluntatem: iure etiam de se dicere potest. Consummatū est. Hoc est. Quicquid virtutis. quicquid perfectionis quicquid spūalis est conuersationis: in hoc vno munere adimpleui. videlicet in plenaria mei abnegatione. Et hec est mirra probatissima. Sed anteq̃ huius mirre speciem quis agnoscat. in multis sepe grauitatibus seipsum experitur: q̃ de facili caro remurmurat. quociēs trepidat. quociēs subruit: in quo conflictu intelligit quantus sit labor non facere quod concupiscit: q̃ durū frangere ad omnem nutū alterius suos conceptus animi. Si ergo hec et hīs similia latius excogitata pertrāserit tamq̃ vere mortificationis probamenta: que omnia fortes cristi amatores ardentissimo affectu subire festinant: inueniet proculdubio q̃ veraciter deū sit et digiti mei pleni mirra probatissima. Probant enim a mīmo vsq; ad maximū eorum digiti: et a summo vertice vsq; ad p'antā pedis: sine temptatione nichil vacat in ipsis. Nam modo iubentur exteriora. modo cōpellunt ad sui custodiam introire: nūc huc illucq; discurrere. nūc etiā quieti insistere: modo paulo pl' vigilare. et paulo post vigilias nequaq̃ protrahere: nūc q̃ libet protin' abicere nunc etiā q̃ horrent sine mora perficere. Si est aliquod gen' supplicij q̃ martires facit tunc maxime illi martires fiunt qui tocien's verbo dei tāq̃ gladio submissi plectunt: quociēs sibi ipsis per obedienciā moriunt. O q̃ sublimiter de talib' filiis gloriari potest spōsa xpī mater eccīa dic: na. Man' mee distillauerūt mirrā: et digiti mei pleni mirra probatissima.

Declaratio lrālis. Introduxit me rex in callaria sua.

Accepe et aliud verbū ex ore sponsi aptum ministerio tuo: quod etiam prius putabam inducere ad consolationem. sed preuenit me deus quasi nescienter docens me primum debere michimetipsi interi: us mori anteqm̃ digne possem alijs foris deseruire: vtrūta si ad

huc ipaciens in parvis lesionibus essem. qualiter tunc aliorum infirmi-
tates bene sustinerē: et si adhuc superb⁹ esset aīmus me⁹. quō portarē
sine murmure murmurationes: sine contradictione detractioēs et indis-
ciplinatoꝝ mozes. **C**onstat nāq; qd paciēcia et huīlitas summe necessa-
ria sunt mīstrantib⁹. **E**st autē intentū verbū istud qd sponsa cū multa
eciā iocunditate loquē dicens. **I**ntroduxit me rex in cellaria sua. **H**a-
beat ipsa intellectū huius verbi in misterio xpī absconditū: tu estima
apud te magnū si inueniat eciā in te per op⁹ aliqđ extrinsecū egs sibi
gratū. **N**ā si hocipm verbū. **I**ntroduxit me & traxerit qđ ad boni cel-
lerarij officiū: inueniet utiq; plenū sensum et perfectū intus sapidū et
fozis non ociosum.

Qualiter teipm cōsolaberis in xpō.

Propterea libēter et perseverāter age qđ agis: et quodā mēta-
li gaudio vtere in opere tuo: retinēs apđ te verbum suauitate plenum.
Introduxit me rex in cellaria sua. **H**ec est enim voluntas patris tui
qui in celis est et eius qđ in terris: vt ita facias sicut ordinatū est tibi.
Nam potes corā iudicantibus te confidentē protestari: quia non ego
ipse introduxi me: sed introduxit me rex in cellaria sua. **D**eus rex celi
et terre maris et omniū que in eis sunt: rex magnus super omnes re-
ges. qui cuncta sapienter regit que potenter creauit: rex potens rex
clemens. solus et singularis rex: regens eciā eos qui reges vocantur.
rex regum et dñs dominantiū: mecum disposuit. et in me fieri voluit:
vt aliquo saltem tēpore vite mee. ego pauper et indignus homuncio i-
plerem ministerium istud respiciendo ad ea que sub cura cellarij posi-
ta sunt. **S**iue enim hoc idē ordinauit. vt qui ad maiora et altiora vi-
te contemplatiue minus valui in bone saltem adionis via fructum ha-
berem: siue vt humilitatis et paciencie et ceterarum virtutum profec-
tum ad meam vtilitatem melius sic apprehenderem: siue vt eius dum-
taxat voluntatem hoc modo plenaria mei abnegatione facerem: siue
quocumq; alio occulto beneplacito suo. michi tamen semper placido:
nequaquā dissensio. non contradico non refugio. sed gaudeo et gaudebo
de tanto iniundo seruicio: quia introduxit me in cellaria sua. **H**ic eciā

pater noster vicarius et amicus dei in me hocipm̄ adimpleri voluit :
vt fratribus domus huius meo pauperculo labore subseruirem : et ego
paratum me esse cupio q̄diu valeo vel pedem mouere. **S**i ita incipis
sapere et tamq̄m diuinū considerare beneplacitum : tūc et hilariter ac
reuerentur omnia perficere delectabit aīam tuam. **S**ed ad quid intro
duxit te pensare eciam habeo : nec ignorare causam vtilem debes. **N**ō
enim ideo introductus es vt tu fruaris bonis illic repositis : et aīa in
ediam sustineant : sed potius intelligas idcirco te vocatū et introduc
tum : vt per tuum laborem alijs sit requies . per tuam curā et prouiden
ciam subleuentur pauperes xpī : ita vt necessitate adueniente tibi in
terdum subtrahas vnde pascatur esuriens et sitiens xpūs : et ex bono
ope fraterne dilectiois tu p̄se pl̄ reficiaris in corde q̄m caro tua cibo
aliquo corporeo. **T**unc proficies maxime in tam sancto officio : si spūa
lem requiris fructum non curans aliquod terrenū cōmodum vel incō
modum : sed indefesso mentis desiderio preter solū deum non optas pos
sidere thesaurū aliquē in terris : neq; aliud q̄dcumq; lucrum expectas
de labore tuo q̄m celestem vitā et gloriā eternā in futuro cum xpō
Nam te perseverante et omnia perficiente secundum eius bonā volū
tatem : faciet ipse tandem tecum hanc grāciam vt merearis eius itue
ri faciem perhennis glorie : et tanto dulcius et sublimius sentias verba
huius amoris cantici verificari in te : quanto glorioz est illa celestis
domus habundās cellarijs optimis diuersoz meritorū sanctorū : q̄m hec
paupercula et lutea domus paruo contenta cellario in quo abscondun
tur victualia ad sustentationē fratrum nostrorū paupm et peregrinorū :
ita vt dicas in dulcedine aīa tue. **I**ntroduxit me rex in cellaria sua.

Due interrogationes.

Sed iterū video aliud requirendum secundum grossiorē intellectū
respicientem forinsecus atrium : quid in hoc voluit significare verba
cellaria quasi multa essent cum et vnum cellarium videatur sufficere.
Quare eciam addidit sua tamq̄ eius esset possessio . et non nostra :
vt magis communis esset demonstratio. **I**ntellige bonā rationē hāc

questionū. Quia nonūq̃ infirmiores cū fortiorib⁹ et ideo feliciorib⁹ i
vna domo sibi cōmorant. sepe debiles egēt indulgenci⁹ ministrari sibi aliq̃
necessaria quibus saniores non indigent. ne ergo possent quidā ex hac
plenitudine misericordiē scandalizari: dicere maluit spōsa benigna ma
ter fortibus adolescentibus pro excusatione debiliū filiorum se a re
ge clementissimo introducā in cellaria. quatenus visa copiosa benedic
tione vnicuiq̃ ex eisdem ministraret quantum opus esset ad nature cō
gruenciā. Et bene satis subdidit sua. vt vnusquisq̃ seruoꝝ dei videns
se de cellario xpī pticipare bonum corpori necessarium sciat esse totum
a deo: nec hec parua et vilia adiutoria sine gractarū actione estimet si
bi cōcessa. ymmo cum supplici mente pro hīs mīmis vicem deuote con
fessionis deo refundat: quē nulla creatura sufficienter pro mīmo q̃ntu
lumiūq̃ beneficio laudare sufficit. Valde ei magnū est q̃ tam magnifi
cus dñs et rex oīm regum nos pascere dignat de donis suis: cui nichil
dignū retribuere possum⁹. Eciā pulchre sponsa cū dixisset in cellaria
addidit sua: vt nemo inde quicq̃ sibi arroget. sed de ei⁹ bonitate sibi
porrigi necessaria confiteat: atq; cū propheta cantet dño dicēs. Propt̃
nomē tuū deduces me: et enutries me. Ex hīc similiter amonere oēs
voluit: ne vlla pprietate adinuicē cōtenderent. vt neq; iste inflat⁹ di
cat. istū meū est. nec ille. hoc meū ē: taliq; iūqua pprietate vn⁹ cōtra ali
um concupiscat. in pdicionem salutis sue. Placuit ergo dicere cellaria
sua. vt audito q̃ oīa sint dei tollat mox oīs pprietas rei. fiatq; per ipsi
us dispensationē nobis coīa: et ei⁹ dignatione nrā q̃ vere duntaxat
illius sunt ppria. Sic g⁹ p3 q̃ vtiliter et cōpacienter positum sit cella
ria et non cellarium: q̃ salubriter et gratāter adiectum sua. que parit̃
omnia considerata non modicam conferent bono et fideli custodi diui
ne consolationis gratiam: eo q̃ tantam inuenerit in xpī seruicio vir
tutis viam necnon meritoꝝ plurimoꝝ fertilitatem.

De spūali intellectu sup eodē verbo.

Expleto secundū paupertatē meā sensu rubioꝝ. iā ad interiorē
spiritus medullam te transmittō: quam tamen non a me audies. sed vt

ab introductione sponsi capias verbum illius optime faueo. **N**on enī
paruā credo eum percepisse interne cōsolationis pinquēdine? qui sibi
consciū est de abscondito et nouo hoc exultationis ructu: introduxit
me rex in cellaria sua. **M**ichi quidem misero et sterilitatē cordis sepi⁹
patientī p̄ciosum nīmīū esset si aliqñ post singultus et pulsationes
fortes ad hui⁹ sponsi miserationē promerendā de p̄teritis malis po-
tuero veniam inuenire: si eciam contra morbos viciozū et egras affec-
tioēs aī valuerō aliq̄s spēs mediciales īpetrare. **N**ec hoc est utiqz qđ
sponsa que amoze flagrat inebriata ab vbertate domus dē reuertens
auribus nr̄is īfudit dicens: introduxit me rex in cellaria sua. **Q**uid
est ergo qđ loquit? **I**gnorare me fateor. **T**u vero si intelligere potes:
sicut dignū est congādeo gr̄e diuine. **P**arum tamen qđ alonge stans
scēcio p̄ rimas cellarioz ī qđ spōsa iā introducta potitur melioribus
sponsi bonis libens p̄pono: vt si placuerit cordi tuo accipias illud de-
sideranter. **S**i quis xp̄m sincere et intīme amans huius vite qualiter-
cūqz blandientis gaudia contempserit: illū non dubito posse experiri
quid celestis dulcedinis vox ista contineat. introduxit me rex in cella-
ria sua. **Q**uicūque autem in hac valle misera sufficere sibi gratulatur
qđ temporalis p̄speritas et rerū affluēcia non ei deficiat? hic p̄fecto
alienus et tam p̄ īmundus repellitur ab interioribus diuicijs: nec ei
conuenit gustare dulcissimum verbum introduxit me rex in cellaria
sua. **H**abet enim iam hic promptuaria sua et horrea frumenti vini et
olei sui? quibus multiplicatis delectat et requiescit: non in pace xp̄i.
sed in corde terre. **S**cis igitur et fidelibus electozū mentib⁹ solum hec
amicabilis reuelatur ītelligēcia cui intentam aurem accōmodare te
velim: vt merearis et tu p̄ticeps esse bonoz horum spiritaliumqz gau-
diozū. **S**i qñ igit̄ interiorius deo p̄senseris te iunctum. et hunc seculum
penitus amarefcere? si eciam inter sacras lēctiones infundi tibi con-
punctionem atqz mentis illuminationem de sursum venientem: si eciam
post deuotam et perseuerantem orationem desiderium eterne vite ī-
calefcere et augmentari ceperis? vnde hec bona p̄cedere estimas
nisi de cellarijs supernis? **S**i īsuper alcius te attrahi ad īuisibilia bo-

na perspexeris ac oēm cogitatū tuū in dño iactari ita vt solius dei me-
mor sis. in quo vita salus et requies summa ē. pecieris qz vt cū ipso fe-
lici vita viuas. et amodo non reuertaris ad miseras istas? qđiu tale
aliqd tibi sentire donat. cur negare potes quia introduxit me rex in
cellaria sua? **N**ec deo difficile ē ostendere tibi carieatē suā vt videas
eius archana in altissimis cōdita. pro cuius amore libenter exteriora
opera mīstrare non recusas quantumcūqz sint huīlia et despecta:

De aspiratione ad celestia.

Hoc tñ tuū est digne deo cōuersari et in externis negocijs mē-
tem a supnis nō auersari: sed ad illa gustanda secreta de nouo semper
aspirare. Qm̄ felix eris si īterne dī vocationi sine mora gratulanē oc-
curris. Si hoc vel alio etiā modo dixeris. Dñe qui labore et dolore cō-
sideras: qđ libentissimē ad te venirē optime nosti. Ecce assum: fiat michi
scđm verbū tuū qđ olim dixisti. Et ego maifestabo ei meipm̄. Sed et
hoc erat et sp̄ est desiderū meū. Utinā inueniā grām in oculis tuis: et
tibi placeat paupculum seruiciū meum. Nil quippe sic carū esse poterit
seruulo tuo sicut habere grām in conspēu tuo et agnosci īter filios tu-
os: qđ nec dignus sum vocari seruus tuus. Dñe quitqd dico qđquid aliud
desidero. ecce totus ī manibz tuis sum: fac michi scđm verbū tuū. scđm
beneplacitū tuū. scđm ordinationē tuā. et scđm oēm voluntatē tuam.

De spūali esu et potu de cellarijs xpi.

Huc te cū dño sermocinante si dixerit tibi qui michi mīstrat
me sequatu: sequere eum quocumqz ierit. Quid scis an velit pzeire et
preparare viam? atqz aperire signacula vt introducaris in cellaria sua
Sequere eum: et quodcumqz dixerit tibi facito. Si dixerit tibi bibe:
etiam bibe de calice ei. Est enim vinum hoc optimum: et cellaria nos-
tra non habent simile. Caritas enim vinum est. Dum ergo impleris il-
la: optimo vino inebriaris. Vbi inuenies eam? nisi in cellarijs eius? Et
quod est precium eius? Non comparabit eam quis nummis: sed sp̄etis
illis et omnibus que sunt mundi. Bibe carissimē et inebziare dulcedine

caritatis: ecce ydria coram te est et fons vite. **D**eus enim caritas est.
Si dixerit comedere: quodcumque inueneris comedere. **T**otum bonum est:
quicquid tibi reconditum vides. **M**el inuenisti: comedere quod satis est.
Si optulerit etiam partem piscis assi et fauum mellis: sume reliquias
eius. **C**umque liquate fuerint in ore tuo: facient te sentire mirabilem
dulcedinem. **A**periat ipse sensum in pisce asso et mellis fauo. **N**am ip-
se piscis in passione assatus: et fauus mellis in resurrectione apparens
letus discipulis suis et loquens de regno dei. **S**i passionem deuote re-
colis de pisce asso comedis: et si de resurrectionis eius gloria et poten-
cia diuinitatis iocundaris mel in cera inuenisti. **S**i etiam panem por-
rexerit et aqua sapientie salutaris te potauerit: surge in morem be-
lye et comedere et bibe: quia tibi grandis restat via donec venias in
montem dei ozab. **N**am tempus est comedendi: et tempus laborandi.
Descendente te ad nos nichil coctum inuenies: neque quid assum igni.
Manduca ergo ibi et bibe coram domino: erit enim necessarium tibi.
Adhuc enim quinque anni restabunt tibi: quia erit fames in terra. **Q**ui-
diu enim sumus in corpore quod quinque sensibus distinctum est pere-
grinamur a domino: et ideo esurimus et sitimus usque in horam hanc
donec veniat regnum dei. **N**ec potes dicere sufficit michi: nisi cum ap-
paruerit gloria domini et allata fuerit archa cordis tui in templum
celestis iherusalem. **B**ene et prospere te agente cum domino: quid ni-
difficulter redeas ad solita ad tumultuosa ad laboriosa onera? **S**i dix-
eris cum petro. bonum est michi hic esse: non ammiror: quia et ego
idipsum vociferarer si tam vicinus essem. **S**ed nondum venit hora
tua: forsitan audies. **N**ec ideo adduxi te ut perpetuo maneas: sed sci-
as quomodo oporteat te in domo mea conuersari. **P**ropterea stabili-
ui te vino dilectionis: et cibaria dedi tibi in habundancia: et no-
lui te fraudari a desiderio tuo: en vident oculi tui que promiserim
seruiantibus michi. **R**enerte iam in pace. et visita fratres tuos:
ne forte expectent et querant te dicentes. **U**bi est cellerarius nos-
ter? **V**enies autem iterum ad me: cum vacuum tibi fuerit. **C**et

ue ne contristes mendicū in noīe meo venientē. Et quō videbis faciem
meā? frē tuo contristate et ifirmante. Quis eī infirmat? et ego nō in-
firmor. Auditur des in nouissio die. Esuriui? et dedisti michi manduca-
re: sitiui. et dedisti michi potum. Infirmus: et visitasti me. Offer michi
adhuc vas aliud et dabo tibi oleū mīe: et effūdes illud super septē opa
pietatis. Dade ergo et fac oīa sicut nosti me velle: et ero tecum. Esto
fidelis vsq; ad mortē: et dabo tibi coronā vite.

De hilaritate vult? et p̄optitudine ad externa opera
caritatis post gustum diuine suauitatis.

Iam vltra quid ego loquar nisi congaudendo tibi? si reuersus
fueris cum gracia celesti ad infirma corporis nostri. Splendida facta
erat facies moysi ex locutione domini in monte synay. Et vnde hoc.
nisi quia introduxit eum dominus in cellaria sua? Qm̄ splendida et hi-
laris apparebit eciam nobis facies tua: sermo placidus et suavis. gres-
sus pulchri et pacifici? et omnis deniq; actio p̄uida et ordinata: dum
veneris visitare egentes et sitientes: egressus a conspectu domini. q̄a
sine benedictione venire non potes. Et tuum est vtiq; domino dicere
anteq; vadas et descendas de monte in egiptum: presentes scilicet te-
nebras. Non dimittam te: nisi benedixeris michi. Nobis equidem p̄o-
ficat hec benedictio: sed tibi p̄cipalius. Quanto tu paratior ad ne-
cessaria nostra: tanto nos cogis arcius ad diuina misteria. Quanto
quoq; deuotior et affabilior visus fueris a nobis: tanto fit acceptabi-
lius quicquid humanitatis impenderis. Alcuero cum talem te inuene-
rimus? quid nisi opstupescentes congratulabimur dicentes? Vnde ista
copiosa mentis et corporis leticia? Fuit ne hodie dominus apud te? et
nesciebamus vsq; modo? Beatus es tu. et beati omnes qui seruiunt ei
et qui non discedunt ab eo donec reddant illi animas suas: quas tam
frequenter ponunt pro fratribus suis. Quid respondebis ad hec colla-
ta beneficia? nisi humilia et deuota oris et cordis cantica? Quid me
intuemini aut quid in me ammiramini? dei dona sunt quicquid vidis-
tis in me vase fictili. in testa arida et in tenui calamo? Et vt gloria

dñi mei ihesu xpī manifestet: noueritis quia nō meis meritis ad vos
me misit dñs: sed vris bonis operib⁹ participē me fieri. **E**cce dico vo
bis: introduxit me rex in cellaria sua. **E**x hinc est oē qđ cernitis. **P**rop
ter quod rogo: et vos dilectissimi mei vna mecū grās agite super ine
narrabili dono eius. **D**eprecemur qđ seduli eius dilectionem: vt qđiu
hic pariter subsistim⁹? spūalis gracie consolatione nos refouere dignet
ac tandem ī sua eterna cellaria perducatur: vbi oīm electozum corda re
ferta sunt pace dulcissima: et leticia persultant opulentissima. **C**ol
ligite ex hīs premissis qđ pium sit seruire fratrib⁹: qđ placitum deo:
et angelis quodammodo equale: qui missi leguntur in ministerium p
ter eos qui hereditatem capient eterne salutis: qđ multiplex eciam vir
tus que clarioz et verioz per actus probatur qm cogitatione pmagi
naria possidetur. **O** qđ magnam dat fideli seruo fiduciam nūc in tem
pore isto: et dabit maiorem in extremo examine sermo domini quem
locutus est dicens. **E**uge serue bone et fidelis: quia ī modico fuisti fi
delis intra ī gaudium domini tui. **D**ius dominus qui remunerari sp
assolet famulantes sibi: non idcirco denegabit tibi abscondita dulce
dinis sue: quia te promptum externis et seruilib⁹ operibus mācipasti

Quis sit aptus diuinis colloquijs.

Iduat tñ valde pro adipiscenda crebra ipsius amicicia: familiariter
ei colloqui per interna mentis verba. **E**t qui hec sibi concedi deside
rat. oportet vt ineptas locutiones et occupationes caueat: nec huma
nus visus ipsum nimis delectet: quia amor cristi distractis et extrane
is mentibus nescit copulari. **F**elix nimis carissime cui donatum est hu
iusmodi experiri solacia. **S**ed nunc ora pro me vt sua intima consola
tione dignetur dominus mentem meam largius illustrare: atq; a cūc
tis mundi negocijs intactam custodire.

Incipit epistola ad quemdam de misterio suo absolutū. De recōmen
datione solitudinis. et custodia silentij.

De recommendatione solitudinis. Cap. primū.

Rarissime cū esses in occupationibus externis et p noīe xpī labore subisses fraternū breuī quadā amonitione sicut tūc poscebat reūtilitas te iuuare quasi spūali manu volui: qm aliter non potui: vt dū illā aliqn attenderes rectius inter curas ambulares. Sed iā nunc cū solutus sis ab illo onere et restitutus pristīne q̄ eti: eciam solacium fraternū tibi nolo subtrahere: sed modicū de amore celle et silenci custodia quia sic ordo postulat viuendi dicam.

Consideratio diuine bonitatis.

Debes in hac restitutione tua diuinā sup te bonitatē multiformiter attēdere: et ei qualibz de causa scm sit multū regraciari. Estimo q̄ pro tuo pfectu erit quicqd expert⁹ es in illo officio: qd ante nesciebas. Spero itez q̄ non min⁹ tibi prosperabit ad bonū tuū: qm liberatus es et solut⁹ atqz tibi plen⁹ reddit⁹.

De humilitate nrā scdm ordinationē dei.

In oībus deniqz tpalibz variationibz siue p nos siue per alios contingunt supernā ordinationē considerare debem⁹: et talī ordinatiōe nos humiliter deo prosternere: atqz petere vt ipse nobis donet quod salutē nrē plus viderit pdesse. Sicut lutū in manu figuli: ita nos ī manibus eius. Tm dignet⁹ nos facere vas in honore: et non incōtumeliā. Siue fecerit nos paruos et contēptibiles et extremos inter frēs nostros: non hoc multum curem⁹. dummodo eqz illi meramur placere. Et utiqz credimus et confiteri debemus vnum deum patrē nos oēs habere: quoqz siue per grām siue per naturam existimus. Et ideo de īequalitate meritorū et distributione officiorū nulli expedit iūste cogitare aduersus aliquem quantumlibet despectum et inferiorē ceteris hominibus in hoc mundo. **A**d ppositum ergo rediens dico q̄ propter dimissam illius officiū curam non es modo inferior aut īutilior ad pia opera faciendā: de quo aliqua conscripsi tibi vt senseras tunc conuenientia: sed forte modo talia non sapiunt. quia non conueniunt. Bene. Sed quid in futurum adhuc valeant nescis: cum possit res consimilis

aduenire. **S**unt tñ ibi si aduertis qdam: que q̄eti et pposito presenti deseruiunt.

Utile est existenti in q̄ete vt recogitet de priorī labore. **E**rgo ad meōriam tuā redeunt illa onera et occupationes lapsę forsitā vtiliter interdū possunt: tunc credo clarius scies quantum distat inter tunc et nūc. **V**idebis q̄ q̄ tue virtutis nō fuerat. aīm potu isse sub interiori custodia in occupationib⁹ seruare: qñ et in quiete vix cohibere se pualet humana ifirmitas. **D**epercit igit tibi de⁹ et ideo gaude in adepta simplicitate: et cōuerte sensum tuū liberi⁹ iā ad itelligenciam spiritaliū rerū. **C**ito vilescet sapiēcia terrena amāti celestē sapienciā. **R**aro diu cōueniunt frequēs exteriorū occupatio: et diuinorū secretorū noticia.

De amoze ad solitudinē et secretū.

Edge dilectē mi ait sponsa: quia et sponsus ihesus legit etiam declinasse a turba constituta in loco. **E**ris frequentē cum ihesu si amaueris secretū: et curaueris custodire paradisi locū: quē beatus iheronim⁹ cellā noīnat dicens. **Q**ūdiu non es in patria: cella sit paradisus tuus. **I**n ibi gaudebis ī dño: et cōfabularis ei. et ille respondebit tibi. **A**ppropinquabit cordi tuo lux eius: et veritas manifestabit tibi ampli⁹. **S**ole orto et feruente multiplicabunt radī illius: et xpō veniente illustrabitur interior domus tua. **E**mūdaberis lumine nouo: et in fulgore ei⁹ persultabunt oīa interiora tua. **E**t dices. **D**ñe quis similis tibi? **Q**ūve rus sermo quem legi. **I**n lumine tuo videbi⁹ lumen. **E**t nunc dñe deus illuminatio mea et salus mea. in lumine tuo ambulabo: et in nomine tuo exultabo tota die. et in iusticia tua exaltabor: quia gloriā virtutis mee tu es: et in beneplacito tuo voluntas mea stabit.

Non est oīm vacare.

Considera grāciam tibi desuper datam: et viuere scdm eam curato: qm non omnibus sic vacat solaciari cum xpō quemadmodum oblatum est tibi aptum et sufficiens tēpus pze ceteris: tantū assit spīrit⁹ ihesu qui docet et illuīnat omnem hominē venientē in hunc mundum. **C**um

ei adest spūs ei⁹. nō habes requirere pñciā alicui⁹ hoīs vt conſoleris
Qñ aut abest: exspecta eū qm̄ veniet et nō tardabit.

Contēptus consolationū extraneaz.

Conſolatio tñ opz vt deforis superflua ſolatia nō petant: ſed vel i
terim ſilencio et luctu iſſiſtere: aut cū aīco de negligēcia et agūſtia ſua
cōferre. Et iſta hoīs conſolatio ſatis vtilis et neceſſaria tpe ſuo: quia
non oīm eſt dicere cū apoſtolo. quia nō ab hoīe neq; per hoīem didici
ſed per reuelationem iheſu xpī. Qui hūano ſolatio nō eget: multū ſup
hoc regraciari deo poteſt.

Conſolatio infirmoz.

Et qui adhuc carere nō poteſt qd niſi deū in ſeruis ſuis hūilit
audire debet: et non ſicut ab hoīe ſed tāq; ab ore dei prolatū ſit conſo
lationis verbū ſuſcipere. Qui eciam per ſcripturas nobis adhuc tamq;
paruulis loquit: vt habeam⁹ tamen aliquid vnde conſolemur.

Conſolatio in ſcripturis diuinis.

Et ei non parua cōſolatio q̄ nullā exteriorē habet: q̄ delectat
in ſcripturis diuinis. Et cū legit euangelii aut pphetas: nonne videt
quodāmō colloquiū celebrare cū iheſu et apoſtoliſ ſuis necnō cū pphe
tis antiq;? Et cū ceteros libros doctoꝝ audiffiē legie: quid niſi ex bo
na eoz ſocietate a ſe oē mētis faſtidii repellit? An non ſepiffiē cū au
guſtinū vel gregoriū legie: tāq; pñtes eos itueris? Aut minoꝝ affectu
eoz dicta cōplecteris quia in carne nō ſunt: q̄ ſi viuerēt et ad te ſua
ſcripta direxiſſent.

Spūalis dilectio ad ſanctos.

Poſſet forte magis aliquid cōferre tibi venerāda ipſozū pre
ſencia: ſed ſpūalis homo hanc affectionē facile ſupergredit⁹ cui in deo
oēs viuunt et pñtes ſunt: qui et in hoīb⁹ ſanctis non tantum corpora
lem aſpectum quantum diuinā in eis graciā intuens: ſpiritualiter eos
vbiq; diligit et veneratur. Nonne et predictozum duozū patrum ſen
tencia meminit. quia ideo iheſus xpūs ſuam nobis corporalem ſubtrax
it pñciā vt fide coleret poti⁹ q̄ oculo: et ſpū ac mēte arci⁹ diligere⁹

q̄ aspectu: sicut idem ipse dñs n̄r ait. **N**isi abiero: paraclit⁹ nō veniet
Expedi⁹ enī vobis vt ego vadā:

Congratulatio ad pie defunctos.

Quoniam ergo tollunt a nobis spūales amici si sequimur xp̄m ad celos
ascendentē congaudentū erit vtiq; eis quia vadūt ad patrē quia illā
celestem mansionē accipiūt: ad quā nr̄a peregrinatio ex hac valle la-
crimarū tociens suspirat. **S**i vero aliq; adhuc differunt de regno pro p-
uulox eos nimirū cōsolatione viuere credendū est: quib⁹ lac spiritalis
cōsolationis opus est.

Consolatio spūalis hoīs.

Qui autē ad tantā grām peruenire potest vt sine hūano solatio ecclā
et solus viuere dulce habet gaudeat: quia quāto exteri⁹ nichil querit
tanto vberi⁹ intus per sp̄m cōsolari merebit⁹. **H**uiusmodi hoīs est iugī
meditatione diuine legis cūcta terrena obliuisci. et ardenti mentis desi-
derio beatorū gaudijs interesse: ac oēm cōsolationis suauitatē in illa
beatitudine constituere: atq; ex hinc frequenter haurire fluenta deu-
tarū lacrimarū: que sibi eciam pre amoris magnitudīe dulces sunt. quē
admodū scūs dauid ex desiderio videndi dē loquit⁹. **F**uerūt michi lacri-
me mee panes die ac nocte: dum dicit⁹ michi cotidie vbi est deus tu⁹
Quoniam bonū est hoī sic esse: sed nō sine labore et custodia sui poterit diu
sic esse. **M**ulta sunt enī: que hominē a suo proposito retrahunt.

Coīs vita magna iā apparet si bene seruet⁹.

Sed tamen magnum pro nunc videtur si quis coīs vite sequens for-
mam nullos superfluos exitus et circuit⁹ faciat: licet propter grauita-
tem vite quandoq; necessarios egressus deuitare: aliquid magis sit.
Qui adhuc largioribus indigent cōsolationibus non sunt despicien-
di nec frangendi: forte expedit aliquibus vt parūper de aere rapiant
quia si oēm perdidērint humanam cōsolationem cū diuinam non-
dum pdonei sint perfecte capere: consumētur tedio et affligent⁹ plus-
q̄ oportet nescientes viam forcium imitari. **T**u autem ascende modū
cum alcius. et sic compatere alijs: vt imitari tamen eorum infirma

nō velis. **E**strictiora tñ et grauiora q̃ portare sufficiās nō approbo. s̃
sc̃dm facultatē tuā secretū et solitudinē prout religiosi vales ppono.

Signa deuotoꝝ.

Bonū signū deuotionis est cellā amare. vel alterū locū aptum
ad vacandū deo expetē: ne īpediat spūs ī orōne vel meditatioē celestī
Amabilis tal' vita: non onerosa. **S**i q̃dem deuotis mentib⁹ oīs locus se
cret⁹ apt⁹ et placid⁹: et oē tēpus breue ad exercicia spūalia.

Tēptationes deuotoꝝ.

Horte aliter interdū sepe experiunt: et eis q̃libet dulcia et le
uia in amaritudinē et tediū vertunt. **C**ū ergo talia superueniūt: nō
idcirco priora bona postponē debent. nec putare q̃ deo displiceat ppo
sitū sc̃m: sed cogitare q̃ vtile sit vt q̃nq; parū tribulent et pbentur
a spiritib⁹ malignis: et sic per pacienciā fruā⁹ bonos afferāt. **A**mmo
nent p̃ hec q̃ de cetero fieri sollicitiores ad tolleranciā aduersitatum:
q̃a non tm̃ ī quiete. sed etiā in tribulationib⁹ et tēptationib⁹ deū di
ligere et laudare glorioꝝ pfecto via pfectionis ē ad et̃nam vitam.

Reprobatio tp̃alis solaci.

Quid potest boni cōferre hoī breue et īane foris solacium? **N**ut
q̃d postposito creatore capiet de creatura iocunditatis. **N**isi p creaturā
q̃rat ascendere ad conditorē. laborabit nec satiabit aīa ei⁹. **D**e cōsensu
creatoris ad amandū creaturas exire licet: de sensu vero carnis attrahe
re delectationē. vetitū est spūi.

Recōmendatio dulcedis celestis q̃ est in cristo ihesu.

Gnosce sponsi celestis spēm et aduerte dignitatē amoris tui:
quia quitq̃d p̃ter ipm̃ amaueris non implebit te. s̃ fugit abs te. **F**ugit
oīs glā terrestriū: et p̃inat amantib⁹ eā fel et acetū ī nouissimis. **S**a
turitatē non habz mādus: neq; olei suauitatē. **I**hesus aut dulcedo in
effabilis et tot⁹ desiderabilis. q̃ suos consolatione inet̃ne pacis in p̃nti
frequenter visitat. et in futura vita sacietate mirifica adimplebit.

De familiaritate cum ihesu.

Quere igitur ipsius ditari consolatione: ipsius secreta dulcedie

refici: ipsi? casta familiaritate in abissum diuinitatis recipi: quia vox
eius est. nemo venit ad patrē nisi per me. Nullus loc? tam solitarius
sit: quo ihesus priorē locum non habeat. Sine illo oē secretum tumultus:
cum illo oīs locus quietus et delectabilis. Dulcius est esse cū illo in
cruce: q̄ sine illo in paradiso. Ipso p̄nte quid iam desse poterit?

Nō diuersimode nūc adest ihesus dilectis suis.
Nunc tamen adest peregrinationi nr̄e congruit: postea videbitur
sicuti est. Adest quidem semper. sed non eodē modo: quia aliquādo iu-
diciū suū nobis per tribulationū flagella aperit: aliquando mīam
suā per ablationem aduersantium restitutionēq; pacis manifestat.
Sic adest p̄hs dilectoribus suis: ut tamē sine pressura in hac vita non
sint. In mundo inquit pressuram habebitis: sed confidite quia ego vi-
ci mundum. Sic adest ipse tamq̄ filius pater: ut castigati et non mor-
tificati: ut destituti sed non derelicti: ut infirmi facti sed fide non frac-
ti: ut lugentes et egentes sed spe gaudentes et caritate feruentes: me-
lius et expeditius tendant ad eterna: formidulosius et despectius ter-
neant presencia. Rursum adest electis gratiam infundendo: interius cō-
solando. celestia reuelando: pacem mētis et corporis largiendo. vicia
et passiones supprimendo: temptationes et grauitates ceteras auferen-
do. Sed non semper durat hec clarioz hora: quia iterum se subtrahēs
permittit pene omnia contraria euenire: ut fides illorum preciosior sit
auro quod per ignem probatur. Et tamen tunc adest etiam et satis v-
tiliter et fructuose: licet sustinenti sit grauius et indelectabilius.

De laude patientis adūsa cū ihesu et scandala.

Quā laudabilis hic: cui ihesus placet non minus in aduersis qm̄ in
p̄peris. Qui cū illo māducat et bibit: et itez libet esurit et sitit. Qui
sequit eū vsq; in montē visiois et gl̄e et cōstantē nō formidat seq̄ eū ī
patibulo: cōfiteq; ī singulis istis qm̄ bon? qm̄ dulcis et amabilis atq;
laudabilis valde. Hinc ipse dicit. Beatus qui non fuerit scandalizatus

in me. qñ videlicet adūsa contigunt: quia in p̄speris scādala non vñt
nec eo tpe p̄batur esse discipul⁹ ihesu. Dilige g⁹ eū quādo bona tri-
buit: dilige eū quādo eadem tollit. insup et tribulatioz mittēs affligit
Nulla adūsitās nulla prospitas cor penit⁹ ab eo separet. **R**ec mirum
si grauat et tribulat ipsa natura cū istat passio: dūmodo tñ spūs se sub
dat voluntati et ordinatioi ei⁹. manet vñq; in paciēte natura dilcō

De solatio habendo cū crislo ihesu.

Hic itaq; p solatio vnico ē sit vbicūq; fueris: et q̄lītercūq; tecū
trāserit ip̄sius ī te mansioē sp̄ litias: et oīa consilia tua in eo p̄mane
ant. Grām ei⁹ et p̄senciā summe caueas violare: quia illo offēso quid
pacis habebis? Alta cogitatio et sensus elat⁹. amor t̄p̄alis et affectus
visibiliū et q̄dcumq; vile gaudiū de creaturis obnubilat cor ecia sc̄m
ne videat ihesus cū p̄e in celo. aut sub m̄re in presepio. **I**nsipida fiūt
oīa deuota xp̄i misteria: conuertēti se ad exteriora et iania. **A**ffect⁹ ve
ro affectū vicit: et q̄ sp̄ualia sapit oīa īferiora p̄pter xp̄m libēter dere-
linquit.

Vita xp̄i et sanctorū extra mundū fuit

Accessit nos forma fili⁹ dei: et secuti sunt eum oēs exercit⁹
sanctorū in albis. **D**ilipensus est a philoxp̄is omnis decoz exterior sen-
sibilium rerum aurum et argētum lapides p̄ciosi: varius ornatus ves-
tium. habundancia diuiciarum. copiosus apparatus epularum. volup-
tas carnis. frequencia clientum. effrenatio deliciarum. et omne delec-
tabile et commodum corporis non potuit e mollire corda sanctorum?
nec inficere nares eorum neq; seducere oculos eorum. quia florentem
mundū mentis d̄spectu calcarunt: cum scirent p̄fecto celerem finem
habiturum omne gaudium presentis vite: et postea in breui secuturum
premiū quod nullo fine claudetur. **H**īs tamē oībus irretitus est mun-
dus miserabiliter. **H**īs insanit libidinibus: hīs letatur luti volutabris
Tacere melius est de hīs q̄ īmunda purgamenta reuoluere: ne coin-
quinationis sue puluerem eciam ad secretum mentis hostis iacet: ne
tumult⁹ īferat. ne meliora dirimat: ne occasionē alicui⁹ macule ex hac

recoꝛdatione prebeat. et sustinere non possis.

De quiete cellicole a turbine seculi.

Quam bene quis cellicola q̄ sp̄zetis seculi tumultib⁹ cōfugisti sub
vmbꝛaculo xp̄i: vbi interi repausas quiete felici. Qm̄ sapiēter elegisti
latere: q̄ p̄ficue conaris soli d̄o viuere. et ei⁹ oculis tm̄modo appa
rere. Si xp̄m et matrē xp̄i diligis: si amātes ihesum et currētes p̄ eū
deuote sequeris: non erit ī te amor et cura carnis: neq; angust⁹ paup
tatis loc⁹: neq; labor tediosus: neq; tristis solitudo tua: neq; silentiū
non iocundū.

De inclusorio et secreto cor̄is in oī loco.

Nec tibi quoddā cordis inclusoriū: vt etiā quolibz in loco constitu
tus sis: tecū comites tua solitudo. Archā construe ex oī pte firmā et se
ratam. vt salueris ab aquis diluuij: graues enī et īdicibiles fluu⁹ mag
ni maris secularis vtiq; cohabitationis. Super ripā iordanis stabat
iohānes: et vidit ihesum ad se venientē. Stat cū eo sup ripā fluūnis:
q̄ seorsum ab actib⁹ mūdānis degit: vt ihesum oculis fidei alci⁹ contem
pletur. Vnam tñ fenestrā habeat archa tua: vt per eā intret xp̄us: et
sit obliqua: ne veniat sathanas: quia minus lete amicum suscipit qui
inimici fraudes aditumq; non obstruit. Omnib⁹ bonis īmicus est dia
bolus. insidiator q; continu⁹: sed monachis et religiosis ampli⁹. Qui
quāto perfectius iter īcedunt virtutis: tāto acrius ille nitit̄ eos im
pedire quit⁹ poterit artib⁹. Aduersus quē nos muniat et a cui⁹ falla
cia p̄signet et tueatur seruulos suos ihesus xp̄us dñs. Amen.

De custodia si'enci. Ca. scdm.

Non satis debet esse ad p̄fectū tuū vt diligas secretū: nisi dili
gas religionis custodem sacrū scilicet silentiū.

Exemplū silentij in dauid p̄pheta.

Hinc de scō dauid qui tā multa celestis contēplationis archana
in secreta mansione didicit et cecinit. notanter scribitur: quia chusi
erat amicus dauid qui interpretatur silentium. Qm̄ specialis iste ami
cus eius fuerit: in pluribus psalterij locis aperit dicens. Dixi custo

diam vias meas: vt non delinquam in lingua mea. Et paulo p^o. Ob-
mutui et humiliat⁹ sum: et filui a bonis. Qui rursus alibi deprecatur do-
minu pro continencia lingue dicēs. Pone dñe custodiā ori meo: et ostiū
circūstancie labijs meis. Talis ac tātus vir q̄ cotidie nagnis populor⁹
turbis ambiebat et regali potestate eciā multis nationib⁹ dñabatur. si
lenciū diligebat. Lingue sue custodiā ponebat: et ne superaret aliqua
fragilitate aut leuitate pro hac dñm humiliter exorabat. Vbi statutum
legerat silenciū religiosor⁹? vbi disciplinā didicerat monasticā? Certe
spūs scī grā puentus et istructus: legē vite et discipline suscepit ac te-
nuit. Que si nunc assit nobis. poterim⁹ et eādē obseruare silenci⁹ for-
mā: q̄ a seniorib⁹ nris tradita est. et diligenci⁹ ab antiq̄ cōmendata.

Recōmendatio silenci⁹ scđm patres religiosos.

Omnēs religiosi p̄res recōmendauerūt silenciū: et quicūq; eciā
p̄uati vixerūt hoc tenuerūt et docuerūt. Quidā hñt q̄si cotidianū si-
lenciū: quidā aut sub quodā moderamē tēpor⁹ locorū et personarum.
Et licet non arteris ad tantā obseruanciā q̄ntam multi ex p̄fessione
ordinis tenent: tñ magni meriti ap̄ dēu eris q̄ ex voto et amoze silen-
ci⁹ os tuū custodis. Insuper et alijs in h̄ p̄posito bonū et edificabile p̄-
bes exemplū: cū viderint formā scē religiōis in te florere.

Virtutes silenci⁹.

Is igit⁹ sollicit⁹ in hac obseruācia: p̄pter multas virtutes in ea
latet. Nā silenciū bene seruādo obedienciā eciā seruas: humilitatem
retines: verecundiā adornas. senib⁹ reuerenciā exhibes: iuuenib⁹ ex-
emplū p̄bes. leuib⁹ et dissolutis timorē icutis: extraneis bonā famā
i traneis pacē et concordia generas. Habeas aut adhuc talē custodiā.
vt primo serues stricte et p̄fecte qđ cois constitutio fixit: dehinc vt cum
loqui licet tēperate vtilia et necessaria siue tibi seu alijs dicas. Quecū
q; autē ex superfluitate aut ociositate aut negligencia coincidunt: cici⁹
emendare festines: atq; post lapsum p̄munitior esto de cetero.

Remediū contra locutionē.

Nullum remedium est contra excessum locutionis: aliquo tpe abstinere a necessarijs et licitis etiā si nemo iubeat. **L**euus et suauis non fertur: qđ ex affectu volutario et interiori spūs scī correptione accipitur. **P**rudenter qđem se artat sub disciplina discipul⁹ agnoscēs recentē culpam: anteqm mqr̄ virga accedat ad feriendū crescentē iā passionem.

Reprehensio loquatiū.

Non assuescit aliquis ad singulas occasiones loq̄: qñ erit liber et quietus in se. **R**aro dērit loquaci occasio: neq; vlla ei persona discōuenit q̄si oībus notus sit sic affat̄ tacentes et ignotos. **S**apientib⁹ et insipientib⁹ debitozē se facit: sed et materia et pericia sermonis non dē sit: de oībus se instructū putat: tñ hora breuis et signū silenij cogit breuiare sermonē. **I**n hoc vsus est mal⁹ peior correctionis negligēcia: sed fragilitas aliqn̄ venialis et ad correctionē pronior.

Excusatio vtiliū doctrinarū.

Ne tñ putetur oīs locutio aut sermo prolixus reprehensibilis ex doctrina xpī et apostolorum actibus probari potest. **N**am xpūs ascendens in montem docurus discipulos suos: vberiori eos sermone protracto ditauit. **A**ltera quoq; vice electurus duodecim apostolos prius sapientie sue monitis largius illos instruens: ad predicandum misit. **N**ouissime vero cum iam esset recessurus et in crastino passurus post sacratissimam cenam cepit solito dulciorem habere sermonem: sicut trislib⁹ et orphanis sua gratissima presencia orbandis necessarium esse preciebat. **C**onstat de beato apostolo paulo qđ aliquando edificationis gracia vsq; ad mediam noctem sermonem protraxerit. **S**imilia quoq; inueniuntur gesta ab antiquis patrib⁹: quemadmodum beatus anthonius fratrib⁹ collationem vberiozem impartitus est: veluti et beatus benedict⁹ domino h̄ volente sorori sue de celestibus gaudijs nocturnum colloquium preter consuetudinē solitam concessit. **O**bi ergo talis intercesserit vtilitas et gracia: acquiescere aliorum postulationi esset magnum pietatis opus. **N**eq; hoc facto solueretur spiritalis anime intelligēcia: cum possit forte maior propter fraternam edificationem hac ipsa hora intellect⁹ dari. **S**i quis autem subdit⁹ est obe

diencie nichil agere potest sine superioris licencia: nec quidem loqui etiam si possit prodelle. **S**uperior vel quilibet sui adhuc iuris in hoc maxime deo subiectus erit. **S**ecundum recte sapientes sermo longus et utilis cauere non debet longus et tamquam ideo superfluous quia diffuse tractat: alioquin tardiores sensus sepe relinquerent. **O**mne autem verbum quod gravitate aut utilitate non redolet: merito longum a puris mentibus esse sentitur. **L**icet igitur custoditus esse debeas et tardus ad loquendum: quatenus tuo in tempore prudentior et utilior fias ad proferendum: sic tamen ama silentium ut fratri indigenti non deneges verbum. **S**ic teipsum tempera ab omni solatio alieno: ut si res postulauerit libere conferas cum amico. eiusque utaris consilio. **P**one inquit propheta ostium circumstantie labijs meis. **O**stium ad aperiendum et claudendum aptum est: ut necessarius aperiatur. vanus claudatur.

De cautela contra rigorem nimium et abstractionem singularem.
Caveendum est ne rigide et indiscrete quis taceat: precipue is qui cum alijs in congregatione vivit. **N**am qui ita singulari silencio rigesceret: diu stare concorditer cum alijs non posset. **N**ut ipse per se deficit: aut diabolicis instinctibus ad aliquod deterius in fine labitur. **E**xempla plura vidi: et quidam non longe audiui: et tu forte quosdam nosti. **Q**ui bene appetit et perseveranter perficere: non solum attendat quod fortiter incipiat: sed etiam quo fine consummet. **S**epe strictiora principia quorundam finem fecerunt laxiorem ceteris: et quidam abire retrosum. **O**ino ei videbatur eis importabile: iugum domini. **F**ervor in principio necessarius: sed tamen non sine moderamine. **N**on est sine periculo et laqueo: singularis observantia in communi domo. **I**lle magis laudabilis fervor: qui contra proprios preponens. in hijs nunquam negligens latagit inveniri que cum alijs susceperit ad portandum.

Distinctio diversorum hominum in silendo.
Quidam magnam estimant silentium continuum servare: sicut et est: sed silere et loqui prout oportet magis est. **Q**ui abstracte et solitarie vivit: potest quantum strictius voluerit silentium custodire. **Q**ui vero cum multis vivit: non solum satis sibi sed etiam alijs socialis esse debet. **A**dhuc qui in

externis est et cū diuersis hoībus sepe conuersat iplere tantā custodi-
am difficulter potest quī verbo aliquā offendat: et utinā seipsum nō pe-
nitens pdat. Ideoq; illi bene cui donatū est a dño esse et posse in q̄ete
et in cella morari: quia exteriora et secularia vix sine culpa et spūali
detrimēto possunt tractari. Nā cui ī multitudine est: sepe tacere ab a-
lijs non pmittit. Et tū ex necessitate loqui tm̄ appetit: vsu locutionis
ad negligēciā sui primo labit: postmodū lingua p̄liui⁹ ad quēcūq; li-
bet resoluit. Vñ consequēt accidit vt qđ audire pacifice vix potuit
ppter corō custodiā: ex multa negligēcia hocipm̄ nō pudeat eū publi-
care.

De quibusdā spālīb⁹ īpedimētis in locutione longa.
Sciendū ergo qđ in locutionib⁹ solent hoī spūali sepe multa con-
tingere detrimenta. Propterea vtile est habere aliquā amonitionem
et instructionē: ad quedā specialib⁹ cauenda. Vñ frequentē habere lōga
colloquia: irreligiosum est et suspectum. Nā talia ianem faciūt hoīem
et scī ppositi īmemorem: et ad quietis et celle custodiā pigrū: et ad di-
uina cogitanda cecū et insipidū. Raro eī edificatio nascit spūalis hic
īde vage cōferentib⁹. Absq; certa speciali⁹ tractādi materia longa
colloq̄a non expediūt: et hīs p̄cipue t̄pibus quib⁹ deo familiari⁹ va-
candū esset. Nā sumope mane et vesp̄e ab oībus hūanis actib⁹ et collo-
quijs cessandū est: quia hee sunt hore deuotiōis: repationis. emendati-
onis. et p̄positionis. Et q̄ ista t̄pa negligēt ducunt. timendū satis qđ
per totum diē distractiores erunt: plurag; offendicula icurrent. Sacra
iḡ ē illozū institutio religiosoz. qui artiori silencio post horā cōple-
tozū vsq; p̄ primas insistūt: potius considerāda esset et imitanda.

Contra nocturna colloquia.

Non est bona aliquantozum consuetudo sed excecāda: noctem
sacram turbare fabulis: que electa est et deputata tam celestibus disci-
plinis. Nisi enim p̄caueatur vespertina seu nocturna iutilis fabula-
tio: sequitur multociens de mane longa dormitatio et alia disconueni-
encia in reliquis diei operibus: quia secundum quemdam sapientem.

140
vno iconuenienti dato sequuntur plurima. Et est deplenda utique transgressio
digneque punienda. die videlicet laboribus et distractionibus deducere.
et ad uespascente sole huius deteriora addere: nec lapsum diei cursum per
restancia quietis tempore aliquatenus reuocare. Incogruum omnino videtur ut a
huius deuotioni et quieti deditis. alij pascant infelicibus fabulis: unde sibi
ipsis graue consciencia. reliquis autem scandalum occasionem aut aliud puri
tatis impedimentum contra deum et proximum peccantes acquirant.

Confessum sunt quidam experientia instructi parua se gram. tristitia
vero magna ex nocturnis contraxisse colloquia: quia si bona multa in
terfuerant atque prima intentio pura visa est: mala tamen arcus premebantur: que
qualicumque occasione non defuerunt: nam hoc multoties accidit ut aliquid
indeces seu seculare aut detractorium verbum dicatur aut audiat quod non faci
ter a corde recedat: et ex illo plerumque inficiatur auditor vel grauius mordeatur
postea quod dixit: quod de omnibus alijs sane et acceptabiliter tractatis emendetur
Cum enim homines valde fragiles simus: paruus et leue est vnde non parum sepe ledi
mur aut inficimur.

Remedium contra predicta.

Ideo medicina huius fragilitatis efficacior est precauere temptationis la
queum: fugere occasionem loquendi: cicerum etiam abrupere antequam crescat ig
nis lingue: quia ignita tela diaboli exeat per linguam immoderatam. quam ille con
mouere tamquam familiare sibi membrum nunquam cessat.

De necessarijs locutionibus.

Eo cum aliqui sint quos causa satis necessaria sepe ad loquendum
trahit siue de huius quod ad officium cure sue spectant: siue quod iterius ex animi per
plexitate exurgunt: ut autem ad aliorum consilium et solacium eorum solacium aliquot
dependant: non videtur tam possibile ut moras loquendi aliquando non exaggeret.

Consilium istorum.

Quibus tamen hoc faciendum est et suggerendum ne humana solacia
ultra necessarium petant: sed potius misericordiam domini cogitantes in suis
dubijs et perplexitatibus studeant in silencio intencius ad deum con

fugere et ab eo suffragiū petere: atq; ab alijs eciā frībus manū superni
leuamīs huīliter inquirere donec subleuent. Quicq̃d aut̃ hūano metu
aut p̃p̃ia fiducia maculosum contraxerit statim vt aīaduertere cepe-
rint eidem superne bonitati summe p̃ p̃uidencie ei⁹ vniuersaliter: com-
mittant: qm̃quidē nulla sūt hūana cōsilia iūtilis q̃ mortaliū sollercia
nisi ipsius p̃ueniat et subsequat̃ nos sp̃ clemēcia. Sic g̃ semetip̃os po-
terūt a nociuis et nō necessarijs verbis castificare: alijq; occasionem
labendi tollere.

Consideratio vtilis prudentib⁹.

Simulq; cōsiderēt quia nō assuescit homo cauere sup̃flua: nisi a mul-
tis licitis libēter abstineat. Sapientib⁹ ei⁹ pauca sufficiūt: et necessa-
rijs acq̃escentes multoz garrulationē nō aduertunt. Insipientib⁹ ve-
ro non sufficit verboz numer⁹: neq; modū imitari sapientiū nozunt:
et tñ scriptū est: stult⁹ si tacuerit sapiens reputabit̃.

De instabilitate leuiter et dissolute loquentiū.

Hanc doctrinā quidā cupientes seruare non diu perseverāt: quia a-
liter cōsuefacti vincere p̃nitatē verboz leuiū arduū putāt. Cū enī ab
oī sermone vacuo prolixo et vario se suspendere p̃ponunt: qñq; eciā cū
multo gemitu rep̃bendere incipiūt q̃ hucusq; tā icustoditi vixerunt:
sed occurrēte occasione ip̃osum sibi p̃pter viciōsam consuetudinē si-
lencium resoluūt.

Qualiter dissuescit homo multiloquiū.

Quam vtiq; consuetudinē si dēdiscere et amputare voluerint stu-
deant sepe innouare p̃positum hodie silendi propter amorem x̃i: et
solicicius occasiones loquendi declinare: atq; hoīm leuium libenterq;
fabulancium vitare p̃senciam. Nec hoc propter illos quantum p̃pter
suam infirmitatem et insufficienciam sibi faciendum esse sentiāt. Insu-
per pro sua confortatione pensent quanta mala ex tali viciōsi vsu so-
leant sibi accidere: quanta eciā possent adhuc nisi vigilanter com-
pescant linguā accumulare: linguam enī null⁹ hominū donare potest.
Satis grauis et lamentabilis ista sententia. q̃ humanum genus in tā
ta versatur debilitate et insipientia: q̃ tam paruum membrum ra-

tionis imperio nequit subiugare. **F**orte longe facilius esset multis quā tacere quā verbo non iocari: a quo ad rem non pertinet aliquando non dicere. Quod si tacuerit: certe liberi erit ab offensione verbi.

De peccato locutionis.

Quia enim plene iudicet quatenus peccat verbo? Aut est otiosum. aut iocolum: aut elatum. aut durum: aut indignabundum. aut dissolutum: aut adulatorium. aut seductorium: aut vanigloriosum. aut presumptuosum: aut defensorium. aut excusatorium: aut detractorium: aut mendosum: aut inonestum. aut notium: aut exprobratorium. aut illusorium: aut superfluum. aut improvisum. aut interpestivum. aut illicitum: aut alio quolibet genere viciosum est verbum quod committitur.

De vicio detractionis.

Inter que sepius detractionis viciū principatur: quia de absentibus loqui nunc ista nunc illa generalissimum iter homines congregatos inueniunt. Et unusquisque libenter quid sibi in alijs placet aut displicet euomit: minus caute attendens ne forte cuiusdam derogat: quod grauius etiam et facilius possit verbo delinquere. Sepe dicitur quod statim ut dictum est penitere incipit: et nunquam si posset illesum reuocari diceretur. Et utinam semel cadendo doceretur homo dampno suo: ne iterum caderet.

Faciliter peccatur in verbo.

Quid facilius delinquatur quam verbo? Qui enim verbo non offendit: hic perfectus est vir. Sed tamen cogitatione multo facilius: ac etiam grauius delinqui potest. Ex corde enim ut dominus ait oriuntur blasphemie mendacia: que coquinaunt hominem. Malum igitur prius concipitur in corde: verbum autem malum procedit ex malo corde. Sed in corde facilius et occultius: in verbo autem facilius et manifestius peccatur. Hinc etiam scriptum est In multiloquio non deerit peccatum.

Qualiter decipitur homo et retrahitur a custodia silentij.

Decipit homo multociens sub pietatis et affabilitatis vultu a rigore suo quem sibi indixerat: ut cum cauere cupiens nimietatem loquendi

timet periculū aliud ne ex sua taciturnitate quispiā graueſ quia forte non ſatiffacit ei quia rarius eum alloquitur. quia parum de ipsius fraternitate curare videtur? unde etiā aliqn̄ parua caritas. celerior ſuſpicio: cōmotio et indignatio. conqueſſio aut etiā detractio in altero ſurripere poſſet. **S**ed hoc ſi aliquo indicio deprehenderet et alterius caritatem ſuper ſe violari preſentiret? tunc quātumliceret ei ex obedientia loci et tēporis loqui non loquens peccaret: lingua ei placabilis lignum vite. et verbū bonū ſuper omne donū. **S**ic itēz deſcendit homo ad aperiendū hoſtium pulſanti: qui pro ſua pſona claudere ſp̄ appetet os ſuū: tanto ſecuri? cuſtodiret aīam ſuā. **S**ed quō decipitur nondum apparet: quia ex forma predicta ſoluere ſilenciū non culpa ſed virtus videtur. **V**erum quia homo ad loquendū ſerius et cuſtoditus circa principium aliquantulū ſtrictior eſt: ſed cum iā lingua ad longiora mouet colloquia multa etiam negligenter ſubintrare patitur: que ex fine ſero conſciencia ad ſe reuertente clari⁹ videt: ita quod inceptum eſt neceſſitate et vilitate alterius finitur ſepe leuitate et permixtione externe conſolationis? et qui poſuit vix admittere neceſſaria ne rueret ad ocioſa: ex primis neceſſariis ducitur extra ſe ad reprehēſibilia. **S**epe etiam aduertit lapſum ſuū et tamen labendo non tacet? videt ſe deuiare nec redit: donec foueam apertam inueniat aut obſtaculum quod os eius obſtruat? atq; vtiā confuſus et huiliatus eiulando et dolendo reſipiſcat: nec amodo ſibi confidat.

Recognitio erroris poſt lapſum.

Qui cū plene in ſe reuerſus fuerit fragilitatē ſuā multā conſiderans deceptionēq; perpēdens: merito cū ppheta conq̄ri poſeſt. **L**aqueū parauerunt pedib⁹ meis: et incuruauerūt aīam meā.

De laqueis lingue.

Primo ſiquidem homo illaqueatur ad auditum verborum non ſanorum: poſtea incuruatur ad conſenſum vt dicat iam talia que audire metuebat. **V**alde enim incuruatur anima quando deſerto dō et ſermonibus eius conuertitur ad vaniloquia: pro capiēda conſo-

latione misera. **U**el sic quāq; pedib; illaqueatur ut stet ad loquendū p aliquas moras: tandem ex placencia audiendi vel loquendi incuruatur ad sedendū ut sic iocunda et integra fabulatio. **E**cce frater quātus laqueus lingue: q̄ p̄zona subintrat seductio. **N**on ergo dissonat a vero: quia sepe decipitur quis sub pietatis vultu a sancto rigore.

Questio oriē ex hīs et longe p̄dictis.

Rursum te mouere potest cū longe superi; dictū sit cauendū esse de nimio rigore q̄ quosdā de singularitate notat et quāq; p̄didit: cur h̄ ostendit casus et laqueus si rigor negligitur? **I**nter angustias comprehenditur hoc audito animus: et sermo iste magis perplexū legentē facit. **Q**ui p̄pter huiusmodi mouetur. cogitet. qui a vtrobiq; picula vbiq; obstacula plura isunt: siue loquatur siue indistricte quis taceat.

Discretio sequēda est et inq̄renda p̄ oībus iā dictis.

T aut ad aliquā saltē discretionis regulā se aptet et iformet cōueniens fuit ut hāc ostenso bono silenci; et vicio loquacitatis cum eorū laqueis: virtutis amator facili; inueniret. **N**ec ḡ simplici; oportu it cōmendari silenciū q̄ si sp̄ seruandū: neq; reprehēdi ipsam rursus locutionē tāq̄ sp̄ supflūā: quia i oībus discretio pulcherrima virtus est q̄ laqueos a dextris et a sinistris p̄cauens viā perfectissimā demonstrat.

Deuoti et religiosi pl; ceteris silencio isistere debēt

Et tñ plurib; magis necessaria custodia silenci;: qui videlicet in statu religionis et p̄posito bono atq; a secularibus hominibus remoti et oībus temporalib; curis exuti deo seruire elegerunt. **Q**ui etiā maiorem rationē tenentur reddere in die iudici; pro omni verbo ocioso. **N**ec solum de verbo: sed de qualib; alia negligencia et trāsgressionē grauius iudicabunt. **C**ui enī plus donatum est: pl; ab eo exigit. **S**i etiā illi plenā excusationē non hnt qui officio pastoralis cure aut fraterne necessitatis cōmissione. quedā ociosa verba vel superflua per fragilitatē cogunt admittere: quanto minus qui nullo tenentur vin-

culo sollicitudinis aliene?

Coiter silere magis indigem⁹ q̄ loqui.

Coiter oēs plus indigem⁹ silere q̄ loqui: et vere pauci sunt qui ad loquendū tam tardi sunt vt violencia indigent. **E**contra vero multa violēcia opus habem⁹: vt raro vel pauca loquamur. **N**am loqui et fabulari scdm naturā est: sed silere contra carnē. que exteriorib⁹ et secularib⁹ pasci delectat⁹ rumorib⁹. **P**otest tñ fieri vt hoī sepe contrarium sit loqui et maxime cū interioris visitat⁹ et cōpungitur: atq; amore aut terrore erudit⁹: ne tantam grām per negligenciam amittat.

Defectus cōsolationis spūalis vnde veniat:

Hinc etiā potest esse signū q̄ paruā habem⁹ interiorē cōsolationē: quia tā facile et frequēter querim⁹ exteriorē. **E**t ideo nō meremur diuinā accipere: quia libenter admittim⁹ humanā et caducā. quā oportet nos potius fastidire. **Q**uā si perfecte et pseueranter non valet quis abicere: studeat saltē paulatim ad altiora et meliora transire.

Silendū ē magis deuotis tpibus et festiuitatib⁹.

Bene deceret religiosum quibusdā deuotis tpibus āni sicut in aduentu dñi et in quadagesima et quibusdā alijs dieb⁹ scilicet sextis ferijs abstinere se a colloquijs: quāto strictius posset. **I**nsup arripieda esset maior custodia cordis et oris piter in vigilijs et magnis festiuitatib⁹ sanctor⁹: quaten⁹ debita reuerencia et digna q̄ntum stat⁹ su⁹ permiserit preparat⁹ ad festiuentura: mereret⁹ ī die scō sanctissimū dñici corporis et sanguis sacramentū desiderio magno gaudioq; sincero suscipē

De coīone.

Conuenit enim illo precipue die quādo xp̄m sacramentaliter suscepimus ad hospiciū cordis nostri sacratiozī nos insistere custodie: et saltem vnū letum diem cum ipso ducere: qui multis diebus et horis ab eius amplexu distrahimur. **N**on esset nimis mirum si tūc anima deuota cum eo esset tota: quando et ille non dimidius sed totus ad eam ve-

nire dignatus est xps.

Compatio dilecti amici ad dilectissimū amicum xp̄m.
Quis ei veniente ad se amico carissimō statim cū allocutus eū semel fuerit foris egredi festinat: ipso solo in domo relicto. quin potius ingreditur cū eo etiā si foris fuerit et tāti hospitis curā alacrit̄ excipit: ita ut alijs hinc inde occupatis et ad externa egredientib⁹ hic soli se cōiungit: tātoq⁹ familiari⁹ alloquit⁹: p̄pius assidet: et cūcta dilectiois signa exhibet quāto securior est quia neine p̄nte et aspiciēte possit verecūdari vel p̄hiberi. Hoc modo susceptiois xp̄i aduent⁹ deberet ab oīb⁹ famulantib⁹ sibi recoli: et longe deuoti⁹ et reuerētius q̄nto maior est oībus aīcis et creaturis desiderāter ab vnoq⁹ nostrū recipi. **O** dulcissimū aīcum p̄re oībus dilectis gratiosissimō honore suscipiendum.

Dignitas et huilitas xp̄i ab nos.

Qui et tāte dignitatis ē et nobilitatis. ut nulla persona nulla creatura tā valēs et elegās sit que ei p̄ntari debeat vel assimilari: et iterum tāte huilitatis et bonitatis existit ut ad hoīem iopem et ifirmū venire atq⁹ sub tectū ei⁹ intrare nō dedignetur. Et q̄ celū inhabitat et oēm celestē curiā suā deifica p̄ncia letificat: adhuc cū pauperib⁹ hoībus esse. eozūq⁹ hospicia medicare et ingredi quocienscūq⁹ desiderauerit et sibi aperuerint non despicit. Unde sic ait. Ecce ego sto ante osiū et pulso: si quis aperuerit michi intrabo ad illū. et cenabo cum illo et ipse mecum. Fit autem ista cena quācumq⁹ xp̄us spūali mente vel etiam coīone sacramentali deuote et digne suscipiē et manducatur.

Quantā habet aīa suscepto xp̄o consolationem.

Hec ergo cū susceptus fuerit: cui iam libet alicubi foras exire: Habet ei fontē oīm consolationū: habet et paradisum oīs voluptatis. Qui de hoc fonte biberit: non sitiet v̄m̄q⁹. Quia qui corde suauitatē in xp̄o absconditā plen⁹ degustat: nūquam tpalem vel carnalem delectationem appetit: et hoc est non sitiet v̄m̄q⁹. Bene illi aīe que huic sponso et aīco dulcissimo ad se venienti domum mentis semper parat: parā

doq; cotidie mūdiorē efficere curat. Ipse utiq; libēs hāc intrabit: q̄
anteq̄ mundari īcepisset ad h̄ venit ut eiceret tenebras ei⁹ et mun-
daret eā sibi. **V**eni dñe ihesu et munda me laua et exerge me: ut me
rear puro corde et casto corpe suscipere te. quia nō ē michi bonū esse
sine te.

Cur non suscipim⁹ fructū ex frequentī coīone.

Et mēdū q̄ ideo multi fructū parū accipiūt de mēsa xpī: quia nec
ātea nec postea sunt insufficiēti custodia sui: nec satis reuerēter p̄cogi-
tant quis est q̄ ventur⁹ est: nec postea rumināt quia hodie scūs scōzū
īgressus est ad eos. **Q**ui autē solliciti sunt p̄parare interiorē domum
suā: et occurrere letātē obuiā xpō: ipsi nonerūt quid efficacie et sua-
uitatis habeat hec sacrosā coīo. **I**n hoc agnoscit̄ vniuscui⁹ q̄ deuotio
et amor ad xp̄m: scōm q̄ īgeniose se aptare curauerit ad susceptionē
ei⁹.

Sepius coīcare maxia cōsolatio aīe religiose.

Et nāq; vna maxia cōsolatio religiose aīe despicientis iā cūda
p̄ncipia: diligētis solitarie et extra hoīes viuere: soli deo et sibi in silen-
tio intenci⁹ vacare: ut xp̄m consolatorē aīaz oīm sepi⁹ ad suā sumat
cōsolationē et profectū. **N**on est illi materia externe leticie: non egra
spes longiores vite: nō vana occupatio aīcie carnalis: nō euagatio
ābulationis corpalis: nō īplicatio cōmodi tpalis: non superflua sollici-
tudo reī familiaris: non magna fiducia in prosperis: non mētis delectio
in aduersis: sed habet int⁹ in aīa xp̄m p̄pter quē oīa terrena solacia
essiat detrimenta: loquens cū beatissima agatha. **M**ens mea solidata
est et in xpō fundata: ideo non curo hec p̄ma. **T**antū michi consortiū
suum xp̄s donet amicabiliterq; confabuletur: et satis dulciter conse-
labor. **E**xcedunt quippe eius colloquia: oīm consolatorū verba.

Diabol⁹ nitit̄ īpedire deuotionē hoīs ad deum.

Sed omniū bonorum emulator diabolus tantam considerans hoīs
cum deo pactionem: nō patitur eum sine molestia tēptationis in sancto
pposito consistere. **C**urandum ergo sumopere est et vigilandum cōtra

nequicias ei⁹. **N**ā sepe graui tristitia sepe tedio affligit bene conuer-
santem: et cūcta q̄ possunt eū āgustiare ad memoriā ducit. **T**ota bacha-
tio ei⁹ ē: vt eiciat amatozē quietis et silenci⁹ de tabernaculo suo. **I**stis
enī specialiter vici⁹s tristitia et accidia ex quib⁹ quasi sp̄ oritur coz-
dis tediū persequit⁹ solitariū et maxie incipientē et naturalit⁹ tristem
aut pusillanimē: quia per ista hoī quodāmodo vires aufert. **E**z quis-
quis firmiter in deo confidit ei⁹qz amozi nichil anteponit. sed mundū
et omnia que mūdi sunt calcare appetit. seipm⁹qz volentī animo ad om-
nes perferendas tristitias amaritudiēs et grauitates exponit. nulliqz
aliud solacium siue per hoīem siue per aliquam mundi creaturam q̄
xp̄m vnicū oīm bonozum solacium concupiscit. profecto non tantum
tristitie et accidie sed oīm temptancium viciozū victor et expulsoz
erit.

Insidiat⁹ solitarijs maxie dyabolus.

Et quia magn⁹ fructus et celestis thesaur⁹ querit⁹ et inueni-
tur a solitarijs deo deditis: sciens hoc dyabolus qui adā et euā temp-
tando blandiendo et falsa p̄mittendo seduxit paradisoqz idignos reddi-
dit: ipse nūc vsqz nitit⁹ seducere et subuertere vnumquēqz xp̄i seruum
mūdi contēptozē: si quo modo extra cellā et sollicitā cordis sui custo-
diā trahat: et sui p̄positi faciat obliuisci: aut etiam paululū de p̄fectu
sp̄iali et seruoze iminui. **E**t sicut ante iā dixi per tristitiā vel accidi-
am mētis āplius istud machinat⁹: quia cū mens tristitia vel accidia ī-
uoluta fuerit: nil est qđ agere libet: sed vndiqz se constrictā et desola-
tam conspiciens: in consolatione ei ab īmico suggeritur vt dolozi isti
externa recreatione medetur. **E**leganter ergo persuadet sanctus an-
thonius dicens. **V**nica ratio vincendi inimicū leticia sp̄ialis.

Virilitas et alacritas cōtra inimicū.

Nam qui virilis est et alacer in dño quāuis fuerit impetit⁹ tēp-
tationibus: potens erit aduersarium suū expugnare. **E**t quid dicam
de fortitudine illius animi: qui nec patitur īmundū sp̄m ad fores ī-

trare: **E** contra tristitie et accidie morbo languens: etiā si armamenta
resistendi habet nulla vtiē potēcia. **D**eficit ei corde et formidine: ac
pusillanitate p̄pria sepe ante prosterne ē q̄ labor eū p̄rehē t̄agat. **Q**ua
p̄pter o miles xp̄i indue aīn virilem: et ne paueas ad sonitū folij vo
lantis: sed resumptis viribus sta constantē aduersus multiplices diabo
li conatus: nec credas mendatio ei⁹. **D**ñs oīpotens ipse erit p̄tectoꝝ
tuus et merces tua magna nimis: cui⁹ potestas super passiones tuas
ita vt subiciant dicioni tue vniuerse iste nationes. **E**t quia excessum
loquendi feci ad portum silenci⁹ iam remeo: lingua ergo manus q̄ scri
bentis simul hoc iam fine silescat.

ExPLICIT epistola ad quēdam a misterio suo absolutū de recōmenda
tione solitudinis et custodia silenci⁹.

Incipit deuotus libellus fratris thome kempis. de paupertate. humilitate. et paciencia.

De paupertate. Capitulum primum.

Et scriptum in propheta. **P**aciencia pauperum non peribit in finem. **M**agna est domine deus meus paciencia seruatorum tuorum. **E**t hec est victoria eorum: quod cuncta superant aduersa in hoc mundo. **D**ixisti ei. **I**n paciencia tua possidebitis animas vestras. **T**u multipliciter nos probas et vndique tribulationibus nos circumcingis: nunc foris nunc intus: nunc apertis. nunc occultis nos exanimas temptationibus: ita ut in nobis nichil sit quod per temptationis ignem non transeat. **D**is nos in omnibus temptare. in multis angustare: ut in omnibus probati et ex multis miseriis liberati: gratias multas tue referamus misericordie ac bonitati: hoc placitum est visumque bonum in conspectu tuo. et utile ad profectum nostrum. **S**i tu domine deus noster pro nobis: quis contra nos? **S**equar ergo te domine quocumque ieris: dummodo michi dux in via tu fueris. **S**i ambulauero in medio umbræ mortis: non timebo mala quoniam tu mecum es. **C**onfitebor tamen aduersum me iniusticiam meam domino. et infirma mea non abscondam: si forte a bono medico consolationis fomenta percipiam. **V**ide domine paupertatem et infirmitatem meam: attende quod dico. tibi ei reuelavi causam meam. **E**n desidero requiem: et tu iungis michi laborem. **A**nhele ad sublimia: tu autem proponis humilia. **Q**uero deliciarum copiam: sed tu suades paupertatis inopiam. **E**st ne domine deus meus istud consilium et verbum tuum? **P**ropterea **E**t quomodo coartor: ut perficiatur in me? **D**ilige inquit dominus me: et non angustaberis in te. **F**acile est in igne caritatis consumi omnem angustiam paupertatis. **D**ulce est amanti copauferari filio dei: leue est omne onus quod caritas tolerare iubet. **N**ec erit cuiquam labor durus: qui caritatis pane fuerit confortatus. **P**ene locutus es domine: fiat quies sicut dixisti. **Q**ui dedisti consilium: fer et auxilium. **E**fficiatur totum suauis quicquid videtur carni graue: et onus leue: quod iam ante videbatur importabile. **E**xultet caro mea in deo viuo: et spiritus meus in deo salutari suo. **O**mni bonus

israhel deus: hijs qui recto sunt corde. **D**iligam te dñe virtus mea: firma-
mentum meum et refugium meum. **D**iligam etiā sanctā paupertatē humi-
litem atq; pacienciam: sequēdo viam tuā et sanctorū tuorū. **H**abeam
ammodo paupertatem pro diuicijs: humilitatem pro gloria: pacienciā
pro requie: sit michi de hijs cura. et placeant quēcūq; spiritus requirit.
quia caro non potest quiescere. **D**electer in hijs sicut in omnibus diuicijs
et pes superborū diuitum atq; suauiter viuentiū non moueat me. **C**a-
dent ei ipsi cum venerit dies illorū: et finis eorum sine honore. **E**go
autē in dño gaudebo: et exultabo in deo iherusalem: qui factus ē michi
exemplum paupertatis humilitatis et paciencie. **C**onsideras ergo
predictas virtutes in te dñe et in quibusdam seruis tuis: inuenio te sup
oīa huilem: moysen vero seruum tuū valde mansuetū: et helyam multū
pauperē. **R**ecordor quoq; illos tecum in monte aliquando apparuisse:
et qualiter petr⁹ ait. **D**ñe si vis faciam⁹ hic tria tabernacula: tibi vnū
moysi vnum: et helye vnum. **S**ecundum quem modū predictas virtu-
tes quasi tria tabernacula aspicio: in quibus habitare desidero. **S**i
dixero qd dñs meus habitauerit in tabernaculo humilitatis: qd conue-
nientius. **D**iscite inquit a me: quia mitis sum et humilis corde. **I**git⁹ ta-
bernaculū tuū dñe humilitas est: in quo vere spūs scūs requiescit. **U**nde
scriptum est. **S**uper quē requiescā: nisi super huilem et quietū et tre-
mentē sermones meos. **M**oyses vero quale tabernaculum habuit. **S**i
mansuetudinē eius considerauero: non dubiū qn erit paciēcia. **E**rat ei
scriptura testāte moyses vir mitissim⁹ super oēs hoīes qui morabantur
in terra. **H**oc tabernaculum scīm est secundum exemplar qd in monte
monstratū est: vbi domin⁹ ait. **H**ti mites: qm ipsi possidebunt terram.
Helyas iam venit: sed eamus et videam⁹ vbi habitet. **N**ō si paup-
tatem et abstinenciā illius inspexero: paupertas vtiq; respōdebit: qā
ego sum. **H**abitauit in tabernaculo paupertatis: magnus ille helyas
p̄pheta. **T**estantur corui qui eū pascebant: spelunca in qua latebat. as-
peritas vestiū que eum tegebat: et angelus domini q̄ subcinericiū pa-
nem et aquā illi ministrabat. **Q**m bonum est nos hic esse: et qd iocun-

dum in hijs tabernaculis habitare. **O** si merear inter sanctorum tuorum
numerus unus de minimis inueniri: ut locum inueniam in domo tua: et cum
defecerit virtus mea illi me recipiant in tabernacula sua. **Quoniam** felix etiam
essem. si inter hec tam preciosissima tabernacula vel puulum unum in
edificare possem: ut dignaretur ad me venire dominus deus meus et
mansionem facere: scio quod libenter habitat in hijs virtutibus dominus et rex
virtutum. **N**unc igitur loquere domine ad seruum tuum. quia audit seruus
tuus: et ostende michi secundum multitudinem misericordie tue sanctitatem paupertatis:
gratiam humilitatis. et fortitudinem pacencie. **Et dominus.** Dominus in ver-
bis meis quousque consolari: et in hijs tribus virtutibus optas erudiri: li-
benter faciam quod precaris. **Sed** de paupertate quam iniciu harum videtur ser-
mo incipiendus est. **Optissima** paupertas que speciale apud me optinet
sanctitatis locum: in tuo corde utinam alitius imprimatur. **Audiui** enim gemitum
tuum quomodo anxius sis in paupertate: sed displicuit michi. **Non**
est hec res bona quam audio de te. **Nonne** est ista quam elegi: et signata
in thesauris meis? **Eurge** et transi cum pastoribus usque bethleheem: et
vide hoc verbum quod caro factum est. quod dominus ostendit tibi: et cognosce an
ibi paupertas defuit. **Vide** paupertatem meam: et in comperatione eius
satis modica tua paupertas aut etiam nulla erit. **Magnum** utique cha-
os positum est inter meam tuamque paupertatem. **Ram** ipse cum diues essem
nulliusquam egerem: pauper et exul in mundo fieri. et hoc propter te non eru-
bui. **Tu** vero qui pauper es et nudus. qui nichil in hunc mundum tu-
listi: nonne istud attendere debuisti? **Iam** cessit querela tua. **Sufficere**
credo ad consolationem tuam: si mee paupertatis magnitudinem inten-
tius aspexeris. **Epulari** autem et gaudere: non modo sed in futuro de-
bes. **Ibi** enim edent pauperes et saturabuntur: et laudabunt me om-
nes qui exquisierint me in sancta paupertate. **Non** est seruorum dei de
presentibus letari bonis et mundi conformari pompis: sed despectis eius
delicijs ad paupertatis me delicias confugere. **Vere** paupertas at humi-
litas mea hijs cordibus delicie sunt: quibus diuitie terrene viluerunt. **An**
forte cum diuite vis idui purpura et bisso: et cotidie splendide epulari:

Vide ne contingat tibi cum illo in inferno eternaliter cruciari: hoc est
autē iudicium meū. quia opera illoꝝ sequuntur illos. **U**num iam sup-
est. ut penuriā patienter amodo feras: aut de numero pauperū meoꝝ
non eris. **V**iam pauperibus speciosam ostendi: laborantibus et pullan-
tibus portā aperui: huilibus regni ianuā patefeci: et diues non traſi-
bit per eam. **V**is videre intrātem? **A**peri oculos tuos et vide. **F**ecim est
autem ut moreret mendicus et portaret ab angelis in sinum abzabe
Jocunda ne visio? **J**ocunda utiq; et oīno desiderabilis. **E**t quō huc as-
cendere potuit? et quis ē qui eū sequi possit? **M**emeto fili qd lazar⁹ iste
fuit vlcenib⁹ et miseris plenus: qui esuriēs et sitiēs ante ianuās diuī-
sis iacuit. **E**t qui tanta pro noīe meo pertulit? nōne intrare in gaudi-
um meū dign⁹ fuit? **I**mitare eum si vis. **S**i enī michi placita erat aī-
ma illius? **U**nde h. nisi quia placuit prius paupertas et paciencia ei⁹?
Vade et tu fac similiter. **A**mē dico tibi: nisi cōuersus fueris et scūs si-
cut lazar⁹ iste. aut vnus e pauperib⁹ meis: non poteris ab angelis
suscipi in celis. **N**emo intrabit nisi mūdus fuerit. **E**t si imund⁹ fuerit:
purgabit eū p̄r meus in camino paupertatis: et aqua temptationis ex-
piabit eum: et sic mundat⁹ post mortis occasum ad castra sanctorum
reuertet⁹. **I**ntellexisti hec oīa? **E**cīā domine. **E**t nūc quid dicā? **V**enit
hora et nunc est: ut multi hanc sanam doctrinam non suscipient sed
vnusquisq; quod sibi placitum et delectabile videt hoc magis impleat.
Tu vero non ita didicisti ihesum xp̄m: ante cuius oculos paupertas ei⁹
prescripta ē. **A**udi tamē rursus que loquar tibi. **F**amiliaris aīca mea
paupertas quā in terris multipliciter dilexi et astringi: meisq; com-
mendare aīcis disposui: sic a multis aliena scā est ut vix locus sit quo
pes eius requiescat. et si interdū videatur apud quosdam morari: sta-
tim cum grossiora queq; et abieciōra eam viderint diligere: timore
quodā exterriti aut desiderio melioris edulj dicunt. **R**ecede a nobis?
vīa scienciarū tuarum nolum⁹: contraria enī es desideriis nostris? vīe
tue vīe difficiles: et calles tui durissimi. **Q**uare venisti ad nos. an ideo
ut occideres nos. et pecora nostra? **P**ecora carnē suā vocant. **E**cce pau-

pertas quid isti dicunt: et quantum tibi detrahunt. **S**ed scio quia nichil mali disposuisti contra eos: sed iniussione mea ad medendum vulnera peccatorum suorum: ad nutriendum quod si quis habuerunt virtutes ad illos accessisti. **L**onge aliter sentiebat sanctus ille qui dicebat. **P**arasti in conspectu meo misericordiam: aduersus eos qui tribulant me. **P**arasti in dulcedine tua pauperi deus. **E**t iterum letus psallebat. **Q**uia inops et pauper sum ego. **E**t pauper et iops laudabunt nomen tuum. **V**erumtamen paupertas amica mea non mihi contristari. **N**on enim te abiecerunt. sed me. **Q**ui enim te spernit me spernit: et qui te recipit me suscepit. **S**cio quod non ab omnibus diligeris: taceo quod interdum cum indignatione effugaris. **O**mnia haec faciunt tibi quia non noverunt te: nec quanti sis meriti apud me. **T**u vero ne timeas: quia ego sum qui elegi te. **E**mi te: et cunctis opibus preciosiorem. cunctisque deliciis suaviorem existimaui te. **A**b infanzia mea exquisiui te: et usque ad senectam et senium non recessi a te. **Q**ui vos omnes qui transitis per viam: attendite et videte si est talis paupertas sicut paupertas mea. **F**ilie syon occurrite modo et videte regem salomonem in dyademate quo coronauit eum mater sua. quem eum reclinauit in presepio. qui spiritus erat in patris sperio. **Q**uo pannis eum inuoluit: qui celum et terram palmo concludit. **V**idete pannos meos et lintheolos meos quibus adhuc puer inuolutus sum: et michi simile si vidistis. **V**enite et arguite me et paupertatem meam. **E**cce signum quod ostendi vobis quod annunciatum est ab angelis: apparuit in terris: per Mariam virginem impletum est. ut vidistis. **V**is quoque paruuli non diligitis paupertatem: cum paruulus natus sit vobis. et paruulus datus sit vobis. **S**ed diuitibus videtur hec stulticia: et superbis ignominia: michi tamen et omnibus electis meis sapientia est atque gloria. **C**onsidera quiesce et alia facta mea. **I**eiunauimus quadraginta diebus et quadraginta noctibus nichil manducans in illis diebus: postea vero esurimus. **V**ide quid feci. **H**oc erat ieiunium meum quod elegi: quod opere compleui. **Q**uis michi laborem hunc recompensare poterit? **E**t quis est qui vel in modico me imitari gestit? **Q**uisquis ille est dilectus michi est. **F**atigatus ex itinere super puteum sedi: et a muliere samaritana aquam peti. et dixi. **D**ona michi bibere. **E**cce aquam ad potandum peti.

qui hoībus vina dare consueui. et aquam in vinum olīm mutauī. **D**iscipuli autem mei abierunt in ciuitatē vt cibos emerēt: et reuertētes dicebāt. **R**abbi manduca. **T**amq̃ necessitatē patienti hec michi ministrabant: vt paupertas probaret in me. et multa necessitas quā pro salute hoīm suscepi. nota fieret. **E**t nūc si diligis sequere me: quia maiora hīs tibi demonstrabo. **E**n pauper et nuditatē in cruce sum suspensus. **I**n oī ecia vita mea parū videbar habere: iā cunctis ablati solus et nudus in cruce figor. **Q**uis me pauperior: qui oī solatio hūano destitutor? **H**ec in corde tuo scribere debes et itente cogitare: quia ad amorē scē paupertatis pōt te accēdere. **E**cce paupertas aīca mea quibus verbis et exēplis te magnificaui: et nunc iterū cui assimilabo te amica mea? **S**imilis es hoībus gaudentib⁹ in spiritu scō et dicentib⁹. **T**āq̃ nichil habentes et oīa possidentes: vt egentes. multos autem locupletantes. **N**os infirmi nos ignobiles ppter xp̃m: oīa arbitramur vt stercora vt xp̃m lucrificam⁹. **Q**uā apta similitudo: et vtinā in multis michi annunciet talis emulatio. **R**ecordor iā pauperis serui mei fr̃cis: qui paupertatē summe dilexit. **V**ere fidelis et multū fidelis iste seru⁹ meus: quā sic illā diligebat: vt ex cordis affectu dñam suā vocaret. **E**t cum dilexisset eā: etiam vsq; in finē vite sue dilexit. **R**ecog in regno meo meū eripudiat: quia prius in mudo cum sancta paupertate cōmerciū faciēs letus erat. **U**nde ecia illi occurrēs dignanter et dulcis eā in hec verba salutabat. **H**ūueniat dñā mea paupertas castitas et obediencia. **I**sta scilicet paupertas et due predice sorores ei⁹ sunt p̃cipua vota religionis. **H**ec de huīli dixi fr̃cis. **S**ed et de alijs scis vis forsan tibi q̃dam breuiter apponi: quorū paupertas toti orbi refulget. **R**osti martinū virum sanctissimū. q̃ ob singulārē deuotionē paupertatis martin⁹ pauper et modicus meruit appellari. **N**ec hoc videatur tibi despectum: quia in paupertate fuit et est sanctorū gaudium: hinc in eius laude sublimiter decantat⁹. **M**artinus abrahe sinu letus excipit⁹: martin⁹ hic pauper et modicus celū diues ingreditur: ymnis celestib⁹ honorat⁹. **S**i tibi amarū videt⁹ pauper et modic⁹: dulcescat iterū celestis regni introitus. **O**ro

ponam et alienum ciuē fidelissimū scē paupertatis amatozē: hic est be-
atissimus p̄sul augustin⁹. doctoz magnificus: de quo ita canit clerico-
rum chozus. **T**estamētum nullum fecit: quia vñ facerit pauper xpī nō
habuit. **E**t rurſus in ymno. **A**matozē paupertatis te collaudant pau-
peres &. **H**ī sunt pontifices almi: pauperes spū. pauperes rebus: sed
meritis locupletes: et clari virtutib⁹. **P**lures adhuc potuissem testes
paupertatis adducē: sed h̄ breuiter sufficiāt: ne te onerare videar. **E**t
dixi. **C**ur ita loquit̄ dñs meus: non eī attedioz audire q̄cumq; dignē
magister et dñs meus seruo suo dicere. **O**stende m̄ alios et sufficit mic-
hi. **Q**ui sunt isti: et q̄ noīa eoz? **I**sti iquid dñs sunt electi amici mei in-
heremo olī conuersantes patres antiqui. paulus. anthonius. machari⁹
pachomius. arsenius. et rome quōdam alexius. atq; iohannes elemo-
sinarius. dilectus frater martirius. et pauper ille seruulus quoz memi-
nit sanctus papa gregorius. **H**ozū conuersatio cunctis ē viuendi specu-
lum: et elemosinas eoz narrabit oīs eccīa sanctorū. **I**n hīs lucebat hu-
militas: gaudebat paupertas: triūphabat paciēcia. **E**t scīssimam eli-
zabeth viduam quā reticere nolui: in exēplum amāde paupertatis ti-
bi cōmendo. **C**ui⁹ vitā et mores frequēter rogo īspicias: vt amoze vir-
tutum eius ad verā perfectionē accēdatis: et totus in amoze celestium
illī⁹ exēplo te erige. vt despectis mundi delectamētis verus pauper spi-
ritu effici possis. **I**ā ad p̄positū ordinē sermo redeat: et oīs pauper p̄-
noīe xpī diligenter auscultet. **M**ulta habeo de vobis diuitibus dicere
et iudicare: sed vos non recipitis me. **V**obis dico pauperibus: audite
me: qm̄ estis ex ouib⁹ meis. **N**olite timere pusillus grex: quia placuit
p̄ri meo dare vobis regnum. **P**auperē quidem vitam h̄ geritis: s; mul-
ta bona habebitis: si me in paupertate dilexeritis. **S**i diligeritis me
gauderitis vtiq;: quia ad euangelisandum pauperibus missus sum ī mū-
dum. **C**um essem ī mundo dilexi paupertatē: diuicias vero habere no-
lui: quia non sunt ex p̄e sed de mundo. **Q**ui eī volunt diuites fieri ī h̄
seculo icidunt in laqueū dyaboli: et ī varia desideria cordis: et difficile
intrabunt in regnum celoz. **N**on ē autē regnum meū de h̄ mundo: si

ex hoc mundo fuisset regnū meū. mīstri utiq; mei deseruissent michi
et magno comitatu michi assistissent. **N**ūc autem regnū meum non est
hinc: sed factus sum seruus et mīster totius mūdi. **N**on enī veni mīstrari
sed mīstrare: et dare aīam meā redemptionē pro multis. **I**nclinate g^o
pauperes mei aurem vestrā in verba oris mei: et discite a me quia in
paupertate vos precessi. **S**ufficiat vobis paupertas vrā vt diuicie com
putentur. **G**audete et exultate cum ea. quia merces vrā multa est in ce
lo: non turbetur cor vrm neq; formidet: quia ego sum q̄ loquor vobis
Viriliter agite et confortamī oēs: qui amicitiam cum scā paupertate
cōiungere statuistis. **P**ermanete cū ea: et ero vobiscū. **N**olite lugere
neq; cōtristari quia diuicias nō habetis: sed letamī ī dño deo vřo: q̄a
eas contēpsistis et pauperes xpī facta estis. **O** scā et laudabilis paup
tas quibus te laudib; preferā. quō te appellabo: et quib; modis te aī
cis meis recōmendabo. **O** q̄ mirabile exēplum ostēdi cūctis fratrib;
egentibus ppter me: qm̄ iops et pauper scūs sum ppter illos. **E**t timeo
adhuc satis: q̄ peregrina sis in multor; cordib;. **V**eni p̄inde: quia mit
tā te ad quādam famulā michi notissimā. **P**eregrinare paruo tēpore
penes illā: donec veniat tēpus visitationis tue. **I**n die visitatiōis tue
eris glorioſa et sublimis: nec vocaberis tunc dēsolata sed dilecta mea
et eris corona glorie et dyadema in manu dēi tui. **T**ūc fulgebis sicut
sol in regno p̄ris mei: et pulchra eris vt luna in conspectu meo. **I**n
teri tñ multa pro noīe meo oportz te pati: et per multas tribulatiōes
intrare regnū celoz. **N**oli tamē in h̄ deficere: q̄nia tecum sum in tribu
latione: eripiā te et gloriſicabo te. **P**erge p̄inde scdm̄ meū consiliū
ad locū quē monstrauero tibi. **S**cio q̄ dñā loci illius te libenter ppter
nomen meū gūdentēq; suscipiet. **I**am michi de illa per seruum quēdā
famossimū intimatū est: qm̄ tibi scā conuersatio ei; per oīa cōgruit.
Unde nec ipsa sine te perfecta esse aut diu sola non potest consistere.
Surge dilecā aīca mea paupertas et veni. **S**ed dicis michi. **D**omine q̄
vadā: et quō possum viā scire. **P**er me inq; trāsibis: et mox habitati
onem illi; attinges. **E**go enī sum via. **E**t qđ iquis nomē ē h; tam scē

famule? de q̄ tanta bona audio dñe? **I**ndica michi vt audito nomine
exurgā: et trāseam cum festinatione. **E**t cū peruenero ad illam: saluta
bo eam et dicam. **B**enedcā filia tu a dño: gaude et letare filia syon: q̄a
ad te me misit dñs. **Q**uid tu o paupertas interrogas de noīe? magnū
est ei nomen eius ap̄ me et ap̄ seruos meos preclarum valde. **I**psa
vocat hūilitas. **S**anctitas et virtus eius: angelis et hoīb⁹ venerabil
est. **P**ro hac scriptū ē de te. **B**onis mentib⁹ paupertas solet esse custos
hūilitatis. **E**cce paupertas. ecce hec ē de q̄ dixi t. **H**ec ē noemi illa:
pulchra est et aīca mea est. **S**icut te ab inicio dilexi: ita et hāc diligo
Custodi hanc hūilitatem quā maxime in scīs meis diligo. **N**olo vt de
reliquas eā: nam si recte perpēdere velis similiozē tui in oī terra non
iuenies: ap̄ quā securius diutiusq; morari possis. **O**ēs te relinquunt
oēs despiciunt: sed hūilitas vera te in domū suam introducit. **C**ognate
ei es: idcirco simul habitare debetis. **N**on ē brificanda illa paup̄tas
q̄ hūilitatē nescit: neq; deo placita hūilitas que paupertatē despicit.
Sit igit vobis cor vnum et aīa vna in deo: nec dicatis aliquid pp̄riū
sed sint vobis oīa coīa: vid⁹ vestis et oīa q̄ ad huius vite pertinet
necessaria. **S**iquidem paupertas vestis tua iterdum videt vilis et i-
cultā: sed propt̄ h̄ a dñā hūilitate non abicies. **C**redo firmē q̄ hīs
exteriorib⁹ inotesceris: qualis ap̄ me sis itus dñmō nō erutescas. **D**e
vilib⁹ indumētis erubescere signū ē latētis supbie: et de hīs gloriā
q̄ere viciū ypocrisie. **C**alcei tui veteres sunt. nōnūq; et cōfractos vidi
s; hūilitas in hīs ābulare nō veret: q̄a multi sanctorū nudis pedibus
trāsterunt. **V**n apertissimē legīt in ysaia ppheta: quia dixit ad eū dñs
Vade et solue saccū de lumbis tuis. et calciāmēta tua tolle de pedib⁹ tu
is: et fecit sic. vadens nud⁹ et discalciat⁹. **E**cce testis ydoneus ad ap
pbandum veritatē rei. **M**esa tua o bona paupertas simplicib⁹ cubis
tūq; necessarijs contēta ē: hūilitas huic interesse sobrietatis cōiūio
vult p nomine meo libētissimē. **S**cio iquid habundare et penuriā pati
vbiq; et in oībus instructa sum. **O**īa possum in eo qui me confortat.
Scire tñ etiam debz quisq; hec verba legerit: q̄ infirmis et debilib⁹

paupertas condescendere misericorditer nouit: s; fortiorib; hec ardua
pponit vt habeant sp quo crescant. **H**inc est q; ipsa laboribus et fati-
gationibus sepe iussit: nec panē suū ociosa comedit: vt apostoli verba
complere possit qui dicit. **N**ulli onerosus fui: sed in fatigatione die et
nocte. panē ociose nō comedi. et multa cōsimilia. **H**umilitas autem col-
laborās paupertati de quibusdam per pphetam conquerit: quia in la-
boribus hoīm non sunt. et cum hoīb; non flagellabunt. ideo inquit
tenuit eos superbia. **E**t in euangelio dum alios videret ī foro stātes
ociosos: increpat illos dicens. **Q**uid hic statis tota die ociosi? Ite et vos
ī vineā meā: et qđ iustū fuerit dabo vobis. **P**aupertas in stratis in-
dispositis aut interdū in stramentis culcitrīs ā mattulis requiem sibi
qualem cūq; suscipit. **H**umilitas vero non in mollibus nec p̄ciosis lectis
requiescit: sed nec cum cūctis rebus que sunt mūdi statuit vel exigūā
aīciciam iungere. **L**egit ei quia iohānes induit? erat pilis cameloꝝ:
et qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. **E**t audiuit de me
Dulces foueas habēt et volucres celi nidos: fili? autē hoīs non habz
vbi caput suū reclinet. **P**aupertas eciam seruos et ancillas p̄edia et
palacia: cūcta q̄ que ad honestatē aut cōmodum presentis vite per-
tinēt non possidet: alioquin venerabile nomen suū amitteret. **O**mnia
hec humilitas nec habet nec habere cupit: sed filio dei coequari volens
dicit. **E**go sum qui veni ministrare: et non ministrari. **A**ncilla xpī sum:
dñari michi non licet. **S**ūma ingenuitas mea est: vt seruit? xpī in me
re luceat. **E**go que statui soli omniū creatori deservire: quō vñq; pote-
ro hīs vanis et caducis vel ad horam intendere? **L**onge a me et a do-
mo mea sit omnis qui paupertatem et simplicitatem non pretenderit:
p̄pterea scito paupertas dīlctissima q; pro voto et cum gaudio a dñā
humilitate si tñ ita velit appellari solummodo suscipieris. **C**eteris q̄dem
īcognita es: et puto q; diu remanebis. non sit tibi cure. **M**emento q;
et ego ipse multis īcognitus extiti. **S**i me p̄secuti sunt: et te persequēt
Si me oderūt: et te pariter odio habebunt. **M**emento sermonis meī
quē dixi: quia non est seruus maior dñō suo. **I**n humilitate et paciēcia

erit fortitudo et consolatio tua. **R**espondens autē paupertas in p
 sona pauperis ad dñm dixit. Ego ancilla tua: fac mecum scdm volun
 tatē tuam. **T**u locut⁹ es ad familiā tuam: et vnde h̄ michi vt inueniā
 tantam grām coram oculis tuis? **Q**m̄ clemēs es in misericordijs tuis
 vt peregrinam agnosceres: viduam benediceres: et desolatam non re
 linqueres. **N**on pze gaudio se capit cor meum: quomō tanta maiestas
 non dedignatur me infirmam aspicere. tanta celsitudo humiliatam et
 conculcatā inquirere: tam potētissimus rex et opulentissimus pauper
 culam diligere. **E**t quid hec aliud? q̄ diuicie bonitatis eius viscera mi
 sericordie eius. et ineffabilis dulcedo caritatis eius. **M**agnum erat si
 mei recordari voluisset: et aliquē ad me de minimis seruis suis destina
 nasset. nunc autē surrexit de solio suo regali: potēciam regalē pauper
 tate cōmutans. habitu inuentus ē vt pauper homo: formam ecīā ser
 ui induēs. nec tm̄ serui sed ecīā mali serui vt pro oībus mortī tradere
 et crucifigere: qui nil mortī debebat: in quo nec dolus inuentus est
Per oīa similis factus michi etate habitu et cognatione: quia puer p
 uulus et pauperculus erat: non diuites sed pauperes ecīā parentes ele
 gerat. **M**agna michi proinde gloriatio et exultatio: multa fiducia et
 consolatio in cristo ihesu. **C**onsolamini consolamini popule meus
 dicit dñs deus v̄r. **Q**uis populus dñi? si nō pauperes ei⁹? **N**ō populus
 dei diuites seculi. **D**e ei⁹ vobis diuitib⁹: qui habetis consolationē v̄rām
Propterea dixit ihesus. **B**ti pauperes spū: qm̄ v̄m est regnum celoz
Sine de corporali siue de spūali paupertate id intelligit: in singulis vo
 luntaria paupertas p̄dicanda et amanda videtur. **V**idete ergo ne con
 tēpnatis vnum ex pusillis istis q̄ in me credunt: et pauperes propt̄ no
 me meum facti sunt. **E**go ei⁹ dicit domin⁹ de⁹ sum p̄r pauperum. iudex
 orphanoz et viduarum. **D**esiderium paupm exaudiui: preparationem
 et hūilitatem cordis eozum audiuit auris mea. **N**olite tāgere eos ne
 q̄ per vim: neq̄ per fraudem nolite nocere eis. **E**go v̄dex sum oīm: ne
 ergo velitis eos contristari: mei ei⁹ sunt oēs pauperes. **E**t nunc vbi es
 tis pauperes mei? **N**umquid nō audistis vocē meam? **E**cce quanta pro

vobis edidi testimonia: vt vobis grata esset dilecta paupertas amica mea. **H**anc dixi amicā: quia p̄rio aduet habitu feci p̄ciosissimam: vt discant oēs reges et principes terre non eā habere contemptui: s̄z suscipere et venerari sicut vere carissimā: quam celi et terre rex super oēs reges in sacra sua dedicauit infācia. **S**i non creditis verbis meis: operibz credite. **I**te ergo et videte locum vbi positus erat dñs: aut in p̄sepio aut in sepulchro. **N**onne ego ipse sū x̄ps. **P**alpate ergo et vide te quia diuicias et voluptates non habeo: sed p̄nos et sudariū. **I**am credite quia diues nō sum: et paupertatē meā diligite. **H**ec ad laudem paupertatis sufficiāt: que vere laudabilis ē. et ab oībus dei seruis multum amari debet: quia deus illam et oēs sancti cunctis diuicijs mundi p̄ferebāt.

De huilitate Capitulū secundū.

Ed consequēter ad virtutem huilitatis trāseamus. **H**uilitas ei si paupertati coniuncta nō fuerit: deo placere paupertas nō potest. **S**icut igitur de paupertate: ita dñe deus meus et de humilitate loquere michi. **M**ultis modis istā recōmēdare ī scripturis tuis audio et miris in te modis emicuisse p̄e ceteris iuenio. **Q**uis sic verā huilitatē ostēdere et docere potuit: quēadmodū deus homo fons. **N**ō apte oībus dicis. **D**iscite a me. quia mitis sum et huilis corde. **E**t si aliis exēplū vere huilitatis non haberē q̄ te dñm meū ihesum: nec aliā huiliā dī causam. omnino ipse solus sufficeret. **Q**uem sequar: si te non sequor. **C**ui credā: si tibi non credo. **Q**uis michi persuadere poterit q̄a huilitas est via regni celestis: si ille non valet q̄ de celo venit. **D**is quo īspiciēs eris aīa mea ambulās per vias non rectas: sp̄ errās et ad veritatē nūq̄ perueniēs. **E**cce huilitas via ē: et alia non est. **E**go inquit sum via veritas et vita. **H**uilia te inclina te q̄so aīa mea: et erit x̄ps vita tua. **N**oli attēdere quid alij dicāt: s̄z vide q̄d x̄pus huilibus dicit. **N**olite timere pusillus grex: quia cōplacuit p̄ri meo dare vobis regnū. **H**ic rursus et in alio loco exultās in spū scō ad patrē ait. **C**onfiteor tibi pater domine celi et terre: quia abscondisti h̄ a sapiētibz et p̄uden

tibus: et reuelasti ea puulis. Ita p̄r qm̄ sic bñplacitū ē ante te. Quid
tibi videt̄ de xp̄o cuius filius est? Vere filius dei erat hō iste. Si ille in
mundo nichil habere voluit q̄ oīa cum patre condidit? quid tu adhuc
in illo q̄ris et diligis? Time qd̄ dicit. Vos de mundo estis. Cum ihesus
ēet adhuc cū discipulis suis et hora appropinquaret passiois? volēs illis
exēplum dare p̄fecte huilitatis ac mutue dilectiois: surgit a cena et po-
nit vestimēta sua. et misit aquā in peluī cepitq; lauare pedes discipulorū
suorum. Et ait illis. Scitis qd̄ fecerim vobis. Vos vocatis me m̄gr̄ et
dñe: et bene dicitis. Si ego dñs et m̄gr̄? vestros laui pedes: et vos de-
betis alter alteri lauare pedes. Exēplum ei dedit vobis: vt et vos ita
faciatis. O vere summū huilitatis exēplū. Deus ecce hōim seruus fac-
tus est: et homo adhuc hōi aut potius deo subiectus nō ē. Confundant̄
et reuerent̄ oēs superbi: quia contēpserūt cōsiliū filij dei. Dicisti nos
dñe ihesu vicisti nos huilitate tua: ecce confundimur ī superbia nr̄a.
Confusio operuit faciē nr̄am. Quid inq; facere debui tibi o supbe
et non feci? Cur respicis ī me. putas q̄ sis melior me? Si non h̄ appa-
reret tibi forsitan huiliasses te. nunc vero superbia tua ascēdit semp.
Conuertimī filij hōim et nolite ascēdere: quia nō sum vobiscū. Si ei
ascēderitis? cadetis corā iimicis vris: et subfannabunt vos: et cognos-
cetis q̄a superbis resisto. Huiliamī sub potētī manu mea: et exaltabo
vos. Qis ei qui se huiliat exaltabit̄: et q̄ se exaltat huiliabit̄. Qñti vo-
lebant ascēdere et ceciderunt q̄si lapis ī pfundū. Pharaō et currus ei⁹
submersi sunt ī mari rubro. Adā et eua expulsi sunt de paradiso. Ange-
l⁹ et q̄ cū eo erat proiecti sunt de celo. Et hñ oēs ppter ascēsum mōtis
supbie corruerunt in dāpnationē mortis eterne. Heu heu dñe a facie
furois ire tue quis sustinebit? Deiecisti eos dū alleuarentur. Cecidit
cecidit babilon: et facta ē ruina eius magna. Sed quid faciam miser
vbi fugiā? Tremēs fact⁹ sum ego et timeo: quia deus nec angelis nec
hōibus superbiētibus peccit? Ne michi si sic ascendero: et ve iterum
michi si nō descendero. Quis ostēdit mī viā per quā possim secure et
sine piculo ābulare? Ego inquit dñs sū viā: p̄ me si itroieris saluabe-

ris. **T**ransite ad me cōs qui concupiscitis me: et scandalū nō erit vobis
quēadmodū contigit superbis. **E**go lux mūdi: qui sequitur me non ā
bulat in tenebris: sed habebit lumē vite. **E**go forma iusticie: ego ex
emplar huilitatis. **E**go pastoz bon⁹: q̄ pasco oues meas. **P**avi eos in ī
nocencia cordis mei: et in verbis oris mei confortavi illos. **D**ñe qui
pascis me a iuētute mea: ne derelinqs me. **S**pūs tuus bonus deducet
me in terrā rectā: ppter nomen tuū viuificabis me in humilitate tua.
Ipsa est que saluā faciet aīam meā: et ab eternis casibus custodiet eam.
Si fuero huilis: saluus ero. **M**emēto mei domine ait huilis et contri
tus latro: dum veneris in regnum tuū. **E**t dixit ille ihesus. **A**mē dico
tibi: hodie mecum eris in paradiso. **O** quanta est virt⁹ huilitatis: que
latroni aperuit gaudia paradisi. **N**oam vbi es? **D**ñe inquit vocem
tuā audiui: et timeo eo q̄ nudus essem. **M**iser quis te nudauit? nisi su
perbia tua? **E**ritis sicut dñs aiebat princeps vr̄. **M**ētita ē inīqtas sibi
et scūs est ille et ecce fili⁹ ei⁹ oēs miseri: et nichil ditatis inuenerunt
viri diuiciarū in manibus suis: sed labores et dolores cōprehenderunt
eos. **M**elior est ergo iste huilis latro: p̄ adā quondā iustus et elat⁹.
Per huilitatem suā iste ascendit: per superbiam ille descendit. **S**z quid
dixi descendit? **U**tinā descendisset: nūc aut cecidit in latrones. qui etiā
despoliauerunt eum: quia superbia numq̄ descendit sed semper cadit.
Cecidit in celo. cecidit in paradiso. in mari et in oībus abissis. **C**rist⁹
descendit. et de celo descendit: et ipse est qui etiā ascēdit super oēs ce
los vt adīpleret oīa. **B**one ihesu quōvndiq̄ pugnas p me deponēs
supbos et potētes de sede: et exaltans huiles. **E**t clamasti. zachee festi
nans descende: quia hodie in domo tua oportz me manere. **A**t ille festi
nans descendit: et fili⁹ abrahe fact⁹ est. **D**ñe descende priusq̄ moriatur
fili⁹ meus: sic orabat quidā regulus. **E**t dixit illi ihesus. **V**ade fili⁹ tu⁹
viuit. **D**escendens etiā ihesus de monte: secute sunt eum turbe multe.
Descendisti dñe vt saluū faceres genus humanū: qđ perierat ascenden
do. **E**t quare oēs tam cupidī ad ascēdendū: tam tardī ad descendendū
inuenimur? **M**agister ait alius sequoz te quocumq̄ ieris. **B**ene dixit

Sequor te. quia sequendo te nemo errat: quoniam lux es et dies: et qui ambulat in die non offedit. Sequor te quocumque ieris siue ascendendo siue descendendo: quia bonum ascensum et descensum docuisti me. **Non** ascensus de mundo ad patrem: libenter illic ascenda: quoniam ibi est thesaurus meus indeficiens: et celebrant ibi nuptie agni: sed et magnus dies festus omnium sanctorum mox appropinquabit. Ascendite ad diem festum hunc. **Ite** et dicite fratribus meis. Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum. Deum meum et deum vestrum. **Quis** ascendit in montem istum? et quis stabit in loco sancto eius? **Mons** dei mons pinguis est iste: ut quid suspicamini montes coagulatos? **Altus** mons huiusmodi: a iacentibus non videtur. **Propterea** iohannes qui penis contemplationis eleuabatur: vidit agnum stantem supra montem syon. Quem propheta sequi cupiens orabat. **Quis** dabit michi pennas sicut columbe: et volabo et requiescam. **Ascendit** etiam symon petrus et ait. Domine bonum est nos hic esse. **Isti** viri sancti te domine ihesu sunt secuti et ostendisti eis gloriam sempiternam: quam promissisti diligentibus te. **Iam** ascensum audiui: quia transit ad regnum tuum omnis qui relinquit mundum. **Sed** iterum descendimus: quoniam modo tempus descendendi aduenit. **Domine** inclina celos tuos et descende: tange montes superbie et fumigabunt. **Descende** ad nos quia ad te ascendere non valemus: si nitimur deficimus: et si interdum ascendimus curuum iter facimus: et peius agimus: et labimur in lutum profundum. **Si** quiuerit claudus currere. et confectus pedibus ambulare: tunc potest etiam superbus perficere. **Quanto** plus currit tanto magis offedit: et quo altius salit eo desperatius in yma ruit. **Si** posueris in celum o superbe nidum tuum: inde te detrahant dicit dominus. **Audi** uim superbia moab: superbus est valde. **Superbia** eius et arrogancia eius plus quam fortitudo eius. **Quid** superbis terra et cinis? Terra es et in terram ibis. **Descende** prius: et tunc ascendes. **Vanum** est tibi ante lucem surgere: surge postquam sederis: quoniam quidem sic sanctos imitares. **Sedebat** iob in sterquilinio: dauid coram domino: ezechiel in medio captiuorum. **Sede** tu et scribe cito. **Memento** queso domine quod sicut lutum feceris me: et in puluerem reduces me. **Et** ora cum propheta. **Peccaui**: et malum coram te feci. **Non** ergo intres in iudi-

cū cum seruo tuo: quia nō iustificabit in conspectu tuo omnis uiuens.
Recordare et illius publicani. qui stabat alonge et non audebat oculos in celū leuare: sed percutiebat pectus suū dicens. **D**eus propicius esto michi peccatori. **A**men dico tibi: quia descendit hic iustificatus ab illo idest pro illo phariseo. **¶** Quis sicut tu dñe deus noster qui in altis habitas et humilia respicis in celo et in terra: qui suscitās a terra inopem et de stercore erigis pauperē. **E**sto in humilitate nrā memoz nrī: custodi paruulos tuos. et humilia peccatores vsq; ad terrā. **I**udicare domine deus pupillo et huili: ut nō apponat ultra magnificare se homo super terrā. **E**cce per scripturas sanctas trāsiens uideo sicut vulneratū superbum: et ipse de manu tua repulsus est. **¶** Sed iā uidere libz e contrario qualis eciam huilis adu sit et moribus: que cogitatio eius. et qđ signum scitatis eius. **¶** Et dominus. **E**cce domi latet: quia huilis locū semper querit nouissimū: sicut scriptum ē. **C**um iuitatus fueris ad nuptias: uade et recumbe in nouissimo loco. **N**on tamē hoc fide: sed hunc debere sibi sentit ex digno. **A**lioqñ nō erit illi gloria neq; merces apđ patrē qui in celis est: qui oīa uidet in absconso. **S**i ab alijs obiurgat et difamatus fuerit: paciēter sustinet. et huiliter tacet. **M**editat in corde: qñta obprobria sustinuit saluator mundi. **D**icebant ei iudei de filio dei **D**emoniū habet: et seducit turbas. **D**orax est et potator vini: amicus publicanor et peccatorū. **C**onsolator hīs uerbis seipsum huilis et dicit. **N**on est seruus maior domino suo: si patrēfamilias belzebub uouerunt: qñtomagis domesticos ei? **S**equar dñm meū ihesum: quia ipse dixit. **Q**ui uult uenire post me abneget semetipm: et tollat crucem suā et sequat me. **N**oli conturbari aīa mea qm̄ digna fcis recipis: ihesus autem nichil mali gessit. nec quitq; morte dignū fecit: et tñ vsq; ad mortē crucis semetipm huiliauit. **Q**uia si in uiridi ligno qđ erat in paradiso dei hec fecerūt: in arido qđ tu es qđ fiet? **E**t ideo iniuste queruloz: iuste aut potioz. quocienscūq; et a quocūq; vituperoz. **S**i fuerit huilis increpat et accusatus: non querit excusatioēs aut redargutiones: sed oēm ostendit humiliatōē: confitetur culpā: promittit sanam e-

mendationē. **C**ur hoc? **Q**uia non hominib⁹ placere: sed deo q̄rit satif-
facere. **P**eruipe⁹dit confusione⁹ hoīm⁹: quia timet diuinū iudiciū: vbi
occulta erunt manifesta. **Q**uisquis huiliter mō confite⁹ culpā propriā
percipiet tunc a me peccatorum suorum remissionem. **D**icit ergo humi-
lis siue iuste siue iniuste reprehensus. **P**eccavi: et malum coram te feci
Ego in flagella parat⁹ sum: et dolo⁹ me⁹ in cōspectu meo sp. **Q**m̄ iniq̄-
tate⁹ meam annuntiabo: et cogitabo p̄ pccō meo. **V**entit vñ nūc pccō
iterius: et ideo fert leuius q̄d quid cruciat exterius. **H**oc ē enī magnū
huilitatis indicium: confiteri i redargutione pccm̄ propriū. **C**ontra
q̄dam superbe agunt excusando: et se defendendo corā alijs. **N**ō inquit
superbia eoz⁹ h̄ feci? a si feci bene feci: si male? nō multū male: neq; i
tm̄ sicut isti dicunt. **Q**uis est ille homo? qui talia loquit⁹ de me? **E**t tñ
istiusmodi fabula⁹ aliqñ publice de perpetratis malis suis? ibi iquiens
fui et talia feci: hec dixi. et sic respondi. **Q**uāte miserie et cecitatis ē
ist⁹? ore p̄prio p̄nūciare se male egisse: et pccōrem se reputari ab alijs
ferre non posse. **F**ilij hoīm⁹ vsq; quo diligitis hanc vanitate⁹: et q̄ritis
mendaciū? **S**i interrogatus fuerit huilis nō p̄optulus ad responsa iue-
ni⁹: sed serus et puidus. **N**ō ē ecia⁹ ad risum facilis: sed grauitate tem-
perat⁹. **C**or ei⁹ deuotione spūali cicius tangit⁹: q̄a de tpali gaudio nō
consolat⁹. **C**ōpunctioni ē deditus: et ad considerandū se iueni⁹ p̄im⁹.
Studet propria flere mala: aliorum bona considerare. et ifirma eorum
portare: et pio modo excusare. **D**e magnis et sublimib⁹ p̄sentis vi-
ce rebus: de honoribus et dignitatib⁹ de gradibus et cathedris mīme-
curat: sed oīa peritura et vana esse considerat. **H**omo eī cū interierit
non sumet hec oīa secum. **E**t vbi iquit sunt q̄ i hoc mundo flozuerūt
Tāq̄ peregrin⁹ et hospes vni⁹ noctis sic pertrāsierunt. **C**ontēpnit er-
go oēs mundi honores: amplecti⁹ obprobria et abiectiōnes. **E**legit ab-
iectus esse in domo dei: magis q̄ habitare i tabernaculis pccōz. **S**us-
cepit leue iugum xpī: abiecit laboriosam seruitutē diaboli. **N**ichil la-
boriosius. q̄ velle ascēdere: et h̄ frustra? quia supbus timet semper ne
superet⁹: et cotidie deici⁹ ipso ecia⁹ ignorate. **P**ax autē et gaudiū cum

huili: qui per viā planā sanctorū graditur. et in vallibus commoratur.
Valles enī habundabūt frumēto: hēst consolatione spūs scī: clama-
bunt et ymnū dicēt pro donis q̄ pceperunt. **P**ropterea nil iā querit
in terrenis: quia spes ei⁹ tota suspēsa est ī celestib⁹. **O**rat cū ppheta
et dicit. **S**pes mea dñe a iuuentute mea tu es: porcio mea in terra vi-
uentium. **Q**uid ei⁹ michi est ī celo. et a dō meo quid volui super terrā
deus cordis mei et pars mea deus in eternū. **¶** **S**ubesse desiderat: alijs
seruire paratus est: ppter nomē meū. **R**ecordatur ei⁹ scripture dicentis
Remansit puer ihesus in iherusalem: et non cognouerunt parentes ei⁹
ius. **U**bi mox sequit⁹. **E**t descendit cū eis: et erat subdit⁹ illis. **E**t itē
Ego in medio vrm̄ sicut qui mīstrat. **D**icit ergo ad semetipsum. **N**onne
subiecta deo eris aīa mea: qm̄ ab ipso salutare meū. **D**erūptamē subiec-
ta esto deo anima mea: quia ipse est salsus tua. **¶** **F**amiliaris est humi-
libus amor subiectionis. despectionis et nullius reputationis. **E**t ubi
pnt tales iueniri. **D**omine mī tu scis. **T**ibi nota est omnis cōgregatio
scōrum: qm̄ humiliū inhabitator es mentiū. **N**on sum ex illis: sed mise-
rere mei et pce peccis meis: vt detur michi locus penitencie. illozū sal-
tem meritis. **G**audēant qui huiusmodi sunt quia magnā grām apd te
iūenerunt. **E**cce ad memoriā venit illa oīm sanctorū sanctissā dei gen-
trix virgo maria: cui ab angelo dicit⁹. **R**e timeas maria: iūenisti ei⁹ grā-
ciam apd dominū. **¶** **E**t ego cur nō inuenio grām ī oculis tuis. **Q**uia
inquit dñs necdū paru⁹ fact⁹ es sub oculis tuis. **D**escus grē est ppter
aggeres supbie. **E**cce p̄mū hūc trabē de oculo tuo: et tūc vidēbis qd fac-
turus sim huili seruo meo. **Q**uādo negaui humili grām. **E**t quādo non
exaudiui orōnem pauperis. **¶** **A**udi ppheta. **I**ste pauper clamauit ad dñm
et dñs exaudiuit eū et ex oībus tribulationib⁹ ei⁹ saluauit eū: q̄a res-
pexit de⁹ in orōnem humiliū et nō spreuit pces eozū. **M**ulti elato cor-
de accedunt ad me: et ego non exaudiā eos. **D**etunt nō vt sanentur a
peccis: sed vt appareāt scī hoībus. **O**ptant deuotionē: sed pati nolunt
mecū confusionē: humilitatē concupiscunt sed cū humilibus contēpti
ab hominib⁹ refugiunt. **S**ic amare q̄runt virtutes sine odio vicioz: et

falluntur in desiderio suo. Qui ei vult habere dulcedinem virtutis: extirpare debet cor a viciis et passionibus tribulis. **H**umilis autem nititur semper destruere omnem elationem cordis: et odit prelationem super alios. quod est iniquitas maxima. Nam hec angelos fecit demones: et homines constituit peccatores: quia in mundus est coram deo omnis qui exaltat cor suum. De qui magni estis in oculis vestris: et coram vobismetipsis prudentes. De qui creditis omnem altum sanctum: et ad omnem sublime dicitis honor dei est et gloria eius. Et quare decipitis cor vestrum? Multum erigimini filii leui. Nolite ambulare in magnis et mirabilibus super vos: sed inclinate rebelles cervicem vestram. Quod si non feceritis: ego ascendam contra vos et convocabo celum et terram: et omnia elementa aduersum vos: et perignabit mecum orbis terrarum contra insensatos et superbos. Et incuruabitur altitudo vestra: et sublimis erit in conculcationem: et gloriosus terre in confusionem. De qui ascenditis ad latera aquilonis super montem excelsum valde: ut videatis omnia regna mundi: et gloriam eorum. Et dicitis. Spes nostra turris babilonis illic sedimus et gaudebimus: sed non erit neque stabit verbum istud planctum istum per cantum audietis. Filia babilonis misera: beatus qui retribuet tibi retributionem tuam quam promeruisti. Ecce malleus et incus virga et baculus: stridor et fletus super omnem arrogantem. Casus et delectio ignominia et confusio super omnem presumptum. Nolite ergo in altum extollere cornu vestrum: nolite loqui aduersus deum iniquitatem: sed exinanite exinanite vos usque ad fundamentum in ea congregatione in qua statis. Fundamentum est ipsa humilitas: et aliud fundamentum nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est Christus ihesus. Hoc fundamentum fundatur in montibus sanctis: diligit enim dominus portas syon super omnia tabernacula babilonis. De humilibus loquendum fuerat: sed superbia sathane hoc impediuit. Nam sunt plurimi ad ascensum tam prompti: ad descensum vero pigri: satis parati ad honores: ad gradus et prelationes: sentiunt de se magna: presumunt fortia: et ymaginantur his multa similia. Hec mala cauenda sunt: et a corde pauperum Christi citius repellenda. Est etiam laudandum in humili valde. quod tam tardus inuenitur

ad tumultu? seculi: ad interiora vero sollicitu? qm apparere foris nimis
metuit: et abscondi ab hominib? velut mortu? gaudet. **S**tudium eius
circa humilia exēpla sanctoru: circa materiā pprie fragilitatis et me-
moriā humilis ihesu inter homines cōuersantis. **M**ultā inuenit seip-
sum humiliandi causam: et siluā magnā querit deuote meditandi tam die-
bus q̄ noctibus. **L**egit ergo in scripturis sanctis: et considerat q̄ lōge
sit a scōrum virtutib?. **M**irat? eorum exercicia. labores. temptationes
abstinencias: ituetur summā humilitatē. fortissimā patientiam. perfec-
tam obedienciam: et plenam oīm rerum secularium mortificationem.
Deflet ideoq; acriter et cōtristatur vehemēter: quia non ē in eo talis
virtutū feruor: neq; pro acquirendis virtutib? consimilis labor. **O**ch-
pulis inquit quid nos sum?. **C**aro et sanguis in quib? nos inuoluti
iacemus. **T**erra patria nrā. terrena cogitatio nrā: animalis conuersatio
nrā: lignum et lapides occupatio nrā. **E**sca et potus. sompn? et ocium
in finibus nostris. **O** quantū in ymo sumus: qui vix vestigium pedis
de virtutibus sanctorum habem?. **E**t tamen adhuc superbim?: et viam
humilitatis non querim?. **A**dhuc in bonis tepescimus. in malis cotidie
senescim?: et putari aut videri ab alijs aliquid volumus. **H**oc est enim
alienū ab humili corde: qđ feruet iugiter proficiēdi desiderio. **C**onside-
rauit enim se et abiit amarus in indignatione spūs sui: ad interi? cu-
biculum suū vt ploret ibi. **D**einde surgens legit in apostolo paulo qđ
de se sentiat. **E**go inquit sum mīnus apostolorū: qui nō sum dign? vo-
cari apostolus: quoniā persecutus sum ecclesiam dei. **E**t in euangelio
de beata virgine. **R**espexit deus humilitatem ancille sue. **E**t iterum i
ppheta. **H**umiliaui in ieiunio animam meam: et posui vestimentum me-
um cilicium. **E**t cum abraham. **L**oquor ad dominū meū cū sum pulvis
et cinis. **O**ia hec operatur in electorū cordibus vera humilitas: que oī-
um virtutum causa est et custos. **S**urge nunc atq; occurrens illi: dic
ad eam. **B**eneueniat dñā mea humilitas. **I**ngredere ad me o virt? xpī:
inuentrix gracie: singularis gloriatio virginis marie. **A**ccede ad me
o reparatio lese caritatis: reconciliatio totius hūane pditionis. **P**er

te celi aperti sunt: et per te claustra inferni confracta. **P**er te erecti sumus: et per te patriam reduci. **T**u de precoribus facis iustos: et iustos angelis associas. **T**u christum de celo vocasti: et mariam super choros angelorum exaltasti. **D**eus qui licet diues est in gratia: nemini tamen nisi humiliter confert gratiam. **E**t quia hec virtus pre omnibus in maria habundauit: ideo et ipsa gracia plena fuit. **I**am claret quia humilitas est omnium sanctorum et fuit semper virtus maxima. **I**psa meretur quod meritis non debetur: ipsa precipit quod littera non docet. **H**ec casum nescit: quia nunquam de se magna presumit. **Q**ui hanc habet diligit et custodit: in pace christi dormiet et requiescet. sicut christus humilibus repromisit. **D**iscite a me quia mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiem animabus vestris.

De paciencia. Capitulū terciū.

Postquam domine de sancta paupertate et humilitate quedam eloqui dignatus es: restat iam ut secundum promissum tuum de paciencia mirabili virtute seruo tuo aliqua insinues. **F**ateor hoc namque coram te multum me hac virtute egere: et valde michi necessarium fore multa paciencia. **Q**ualis est enim vita mea nisi quedam longa miseria a die natiuitatis usque in diem sepulture mee: et nichil inter hec vacat quod non laborem et dolorem michi multiplicat. **E**t quomodo in hac veni miseriam deus meus? **T**u nosti bene quanta mala circumdederunt me in corporis carcere positum: et nemo est qui ita nouit miseriam hominum. sicut tu domine deus noster. **V**ide ergo quam necessaria michi sit paciencia. **Q**uid est anima mea quam in terra inimicorum es? **R**esponde si in via dei ambulasses: habitasses utique in pace super terram. **D**ereliquisti dominum deum tuum fontem aquarum viuentium: et fodisti tibi cisternas que non poterant aquas continere: et ideo tradita es in manibus odiencium te. **S**ed reuertere ad me dicit dominus: et ego suscipiam te. **P**ropter peccata mea domine habita iusto iudicio tuo euenerunt super me. **P**eccavi cum patribus meis: et porto graue iugum super omnes filios adam: quoniam filii ire omnes filii eius. **V**erumtamen nisi subuenisset nobis auxilium tuum de celo quasi sodomam fuissetis: et quasi gomorra similes essemus: que submersi sunt in mo-

mento. **I**teq; misericordie tue multe dñe q̄ consumpti non sumus: et
bonitas magna nimis quia adhuc viuimus. **F**ilij mortis eramus oēs:
sed preuenisti nos in miserationibus tuis: et non sicut delictū nr̄m sic
et iudicium tuū: sed superhabundauit mīa tua super omnia opera nos
tra pessima. **R**ecordatus es quia puluis sum: et homo sicut fenum et
flos agri. **T**ibi hec dixi deus et pater misericordiarū: vt scirē miseriā
meam et causam miserationum oīm rectum iudicium tuū. **S**ed tamen
adhuc quero ex oībus hīs: si qua sit consolatio in xpo ihesu domino
nostro. **E**t si non ad plenū merear cōsolari: tribue saltē ex parte aliq̄.
Quis ergo consolabit animam meā? **M**ultos inueni desolatores nar
rātes michi iniquas fabulationes: sed non vt lex tua domine. **O** conso
lator optime dulcis hospes anime dulce refrigeriū: qui imple oē aīal
benedictione: aperi manum tuam et effunde benedictionem dē super su
per arentem terram meā. **E**xpando ad te manus meas: quia sum sicut
terra sine aqua tibi. **D**elociter exaudi me domine: dēfecit eī spīrit⁹ me
us. **E**t ego sine te quo ibo? **E**t ad quē confugiā? **T**u es domine dē me
us: et idēo suscipe propicius preces meas. **L**euauī ad te animam meā:
tu noli me dēspicere. **O**stēdi miseriā: tu noli oculos auertere. **D**eceui:
noli me condemnare. **T**ibi dixit cor meum exquisiuit te. facies mea
dñe: noli me dērelinquere. **D**ixisti enim per temetipsum nos consolari
cupiens. **V**enite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego re
ficiam vos. **E**t itē. **S**i quis sitit: veniat ad me et bibat. **S**itit i te
aīa mea: q̄ multipliciter tibi caro mea. **I**n terra deserta inuia et in
aquosa: habitio mea domine. **T**errā arentem dēdisti michi dñe: da et
irriguam superius. **R**eq; enī parua est miseria mea qua affligor i hac
vita mea. **N**ā quocūq; me verto: dolores et labores iuenio. **E**t idēo q̄
so ne irascaris michi: quia anxius est i me spūs me⁹: et verba mea
non murmure sed dolore plena sunt. **E**ffudi in conspectu tuo orōnem
meā: et tribulationē meam ante te pronūcio. **E**st enim misero sepe cō
solatio: suam miseriā aīco reuelare. **E**t vulnus tumens dū aperit mi
nus dolet: et cicuius curatur. **T**ibi ergo reuelauī causam meā pater mi

sericordiarum. Et ait dominus. Quid vis ut faciam tibi? **A**nime quior esto fili mi. **V**idens vidi afflictionem populi mei qui est in egipto: et descendi liberare eum. **S**ed cum etiam benefecero tibi? memor eris nominis mei: quia saluator et redemptor tuus ego sum. **N**am noli contristari: quia ego ipse qui loquebar ecce assum. **Q**uare ergo merore consumeris? nunquid consiliarius non est tibi? **R**ecordare sermonis: quid promiserim in discipulis meis. **N**on relinquam vos orphanos? sed mittam promissum patris mei in vos spiritum veritatis: ut maneat vobiscum in eternum. **N**on est enim: qui in aduersis consolatur corda sanctorum. **E**t dixi hoc de apostolis domine et discipulis tuis dixisti et implesti in eis promissum tuum? sed de me nescio quomodo fiet istud: quoniam non fueram ibi. **E**t dominus. **N**one et tu discipulus eius vis fieri? **E**cce. **Q**uod dixi eis dico omnibus: quia pusillum et magnum ego suscipio. **R**ogavi patrem meum non tantum pro hijs: sed etiam pro eis qui credituri sunt in me per verbum eorum. **O**mnis enim qui voluerit esse discipulus christi: particeps erit bonorum omnium que promisi electis meis. **E**legi eos et posui eos ut eant et fructum afferant in paciencia: et fructus eorum maneat in vita eterna. **H**oc loquor tibi ut in me pacem habeas: et in paciencia animam tuam custodias. **P**acem meam relinquo tibi? pacem meam do tibi: non quomodo mundus dat ego do tibi. **P**aciens esto: et aduersa libens suscipe. **N**e deficias in tribulationibus: quia tribulatio ignis consumens est. **P**urgat peccata? extinguit presumptionem: fugat dissolutionem? ingerit salubrem tristitiam: dat odium mundanorum. et facit christi imitatore. **V**elles istis lucris carere? **N**on domine. **H**ec tantum operatur in tribulatione vera paciencia. **N**oli proinde querere pacem nisi in deo? pacem et gaudium in spiritu sancto: quam mundus non potest dare. **E**t dixi. **O** pax et gaudium domini mei ihesu christi. quales filios tu facere consueuisti? quibus modis tementibus electorum de celo veniens infundisti? **O** pax et gaudium in spiritu sancto quod non datur impijs: sed manifestatur humilibus et omnibus deuotis dei seruis. **V**tinam disruperes celos et ad me descenderes et infirmam animam meam visitare frequentius? et experimento discerem quoniam benignus est spiritus sapientie: et pax multa diligentibus legem tuam. et

gustantib⁹ suauitatē spiritus scī. **Q**m libent tunc ista caduca et ter-
rena oīa contēpnerē: vt eius dulcedini sp inhererē. **Q**m paciēter oīa
aduersancia susciperē: cū pre amore eius graue quicqz nec esse sentire
Et quid tūc vltra oblectari me posset: qm ille sic me oborbuiisset. **Q** q
suauis est dñe spūs tu⁹: qui vt dulcedinē tuā in filios grē demonstra-
res: pane suauissimo de celo prestitō esurientes aīas replesti bonis i-
ternis: fastidiosos diuites dimittēs inanes: quia consolatione scī spūs
digni non sunt. **H**ec oīa operat⁹ vnus et idē spūs tuus: diuidens sin-
gulis prout vult: adiuuās infirmitatē nrām: et consolans nos in pere-
grinatione nrā in grādī exilio: q relegati sum⁹. **S**ed scio domine qā
hec est hora diei tertia quādo petr⁹ aperuit os suū et loquebat⁹ verbū
tuū cum fiducia magna: quādo replet⁹ est vino nouo qd letificat cor
hoīs: quādo vñd⁹ est oleo grē et leticie cū consortib⁹ suis. **H**ec ē hora
de qua coapostolus eius dicit: **C**aritas dei diffusa est in cordibus nrīs
per spm̄ sandū qui dat⁹ est nobis: quia non accepim⁹ spiritū hui⁹ mū-
di sed spm̄ qui ex deo est. **E**t scripsit dicēs. **G**audete frēs in domino sp
iterū dico gaudete: domin⁹ enim ppe est. **V**ere illi ppe erat: qui tantam
gracie copiā a dño perceperat: vt esset ipse plen⁹ et alijs ppinare et ex
habundācia cordis tam multiplices consolatioēs. **V**ive iquit mente
excedim⁹ deo siue sobriū sum⁹ vobis: oīa ppter vos carissimi. **H**ec ē hō-
ra in qua ppheta letatur dicēs. **E**t imisit in os meum canticū nouum:
carmē deo nrō. **E**xultabūt labia mea cū cantauero tibi: et anima mea
quā redemisti. **C**or meum et caro mea: exultauerunt in deū viuū. **E**t
plures fuerunt qui de hac multa precinerūt et gustauerūt bonum dei
donū: virtutē qz et graciā quam habebant. **D**eus meus tu eis hoc de-
disti: deus tu ppicius eis fuisti. et interius per spm̄ tuū docuisti. **V**tī sūt
serui illi qui celestium bonorū pticipes fieri meruerunt: et tam dulci
et pio dño seruire die ac nocte amauerūt. **N**ō sunt de terra vita et cō-
uersatio eorū: sed viuūt de memoriā eternorum corda illozū. **S**aturati
sunt de optimis bonis domin⁹: et vñā dimittāt reliquias suas puulis
suis: vt edant pauperes et saturentur de micis que cadunt de mensa

dñorum suor. **Sed** ubi ē hora illa de qua rursus scriptum est: **Hec** est
hora vr̃a et potestas tenebrarū. Domine ihesu si bene memi: verba tua
sunt hec. **Et** alia q̃ plura ad memoriā reuocare me delectat: quia scio
q̃ ppter me oīa sc̃a sūt et scripta. **Ubi** ē ihesu bone verbū salutis nr̃e?
qđ locutus es in tristitia aīe tue? **Tristis** est aīa mea vsq; ad mortem
Et statī postea ad discipulos. **Venit** hora vt tradat filius hoīs ī manū
peccatorū: et crucifigat et occidatur. **Et** alibi. **Pater** saluifica me ex
hac hora: sed propterea veni in hanc horā. vt scilicet ihesu bone moria
ris p̃ pplo: et non tota gens pereat. **Quia** nisi granū frumēti qđ est
xp̃s dominus cadens ī terrā mortuū fuerit ipm̃ solū manet: si autē mor
tū fuerit multum fructū affert. **O** felix et bt̃a hora: qua homo redemp
tus ē ab eterna morte. **O** leta et grata nimis tristitia q̃ perpetuā nos
tre pditionis deterisit mesticiā: reddiditq; mortalibus amissa gaudia
paradisi. **Hic** erat fructus ihesu sacre passiois tue et tristicie multe pro
nobis assumpte: vt hoīem perditū ad vitā phennē reduceres. **Ergo**
illa hora non erat gaudiū sed meroris: non consolationis s; passiois: nō
pacis sed afflictionis. vt diceret ihesu turbis. **Tāq̃** ad latronē existis
cum gladijs et fustib; cōprehendere me? **Hec** plane fuit hora turbinis
et nebule: qm̃ clamabant vehementer iudei. **Crucifige crucifige eū:** re
us est mortis. **Ihesus** tamē tacebat: et cum accusaret a principib; sa
cerdotū nichil rñdit. **Quid** nunc cōqueris aīa mea? **Dic** ubi sit pa
ciencia tua? **Tu** rea es: et ihesus pro te ī pena est. **Tu** peccasti: et ille
flagellat. **Tu** fecisti hoc malum grande: qđ deleri non potuit nisi eius
innocenti morte. **Quid** igitur retribues ei? pro oīmb; que retribuit
tibi? **Et** quā cōmutationem dabis pro aīa tua? **Ille** pro te posuit aīam
suam. **Quid** rependes ei? **Calicem** inq̃ salutaris accipiam: et nomen
domini inuocabo. **Iuste** oīno. **Et** si volueris nō ingratus esse: stude et
istum bibere. **Et** dñs. **Potes** calicē bibere quē ego gustauī: et dixi
Oīa possum in eo q̃ me cōfortat. **Et** ille. **Bibite** ex eo oēs. **Bibite** vinū
meum: qđ miscui vobis. **Et** itez dico vobis: nisi māducaueritis carnē
filij hoīs et biberitis ei; sanguinē: nō habebitis vitā in vobis. **Et** ne

dixeritis in cordib⁹ vris. **D**ur⁹ est sermo iste: et q⁹s potest eū audire?
Respiciate ad me et videte: quia ego sol⁹ portauī pōdus diei et estus. **E**t
si fuerunt quidam qui portauerunt onus graue: sed quid in compa-
ratione mea mea? **E**go in inocencia mea īgressus sum p foramē acus
Infix⁹ sum in limo pfundi: et non fuit in me culpa. **C**orcular calcaui
sol⁹: et de gentibus nō erat vir mecū. **S**upra dorsum meum fabricauer-
unt pecōres. prolongauerunt iniquitatem suam. **V**idete manus meas
et pedes meos: quia crucifixus sum pro vobis. **M**ittite manus vestras
et cognoscite loca clauorū meorū. **P**alpate vulnera mea: et videte q̄a
fluūt sanguis et aqua de latere meo. **A**fferte uasa cordis vestri: et sus-
cipite liquorem balsami. **O**leum misericordie et gracie recōdite ī va-
sis vestris. **S**ugite mel de petra: oleūq; de saxo durissio. **A**perui ianuā
cordis mei. intrate in illō: latus lancea perforare feci. abscondite vos
in illo. **Q**uid debui ultra facere et nō feci? Respondete michi. **M**anete
in me: et ego in vobis. **L**ibēter sufferte aliquid p me: ego sustinui tā
multa pro vobis. **F**eci leue et portabile exēplo meo: ne formidetis cru-
cem quā cernitis. **A**ccedite ad me oēs qui in tristitia estis: qui angul-
tiam in visceribus vestris: qui consolationē non habetis. **E**go enī
sum cōsolator vester. **C**ur timetis in die mala? **E**go sum ptector v⁹:
adiutor in oportunitatib⁹ in tribulatione. **D**icite michi qñ non affui
sperantibus in me? **Q**ñ defui clamantib⁹ ad me? **I**n psalmo quid scrip-
tū ē. et quō legistis? **I**uxta ē domin⁹ hīs qui tribulato sūt corde: et
huīles spū saluabit. **C**lamauerūt iusti et domin⁹ exaudiuit eos: et ex
oībus tribulationib⁹ eorū liberauit eos. **E**cce q̄bus exhortor vos
verbis: vt nō deficiatis ī tribulationib⁹. **M**agis gaudere deberetis q̄
tribulamī in hoc mundo. **S**ignū dilectiois estimate et vere signū est
electorū meorū. **A**perite libzū signatū foris et ītus scriptū: vetus dico
et nouum testamētū: legite et intelligite: quia nemo scōrum fuit qui
tēptationib⁹ et passionib⁹ varijs non sit exānatus: q̄ non sit iniuriā
passus: qui nō fuerit in oībus hīs deo acceptior: et sanctior corā hoī-
bus effectus. **S**cī mei in aduersis proficiūt: in tribulationib⁹ odore

innocencie sue per paciencia[m] ostendunt. **B**onus esse abel rennuit:
quē malicia cayn nō excurret. **C**astus quō quis putat: nisi quē carnis
lasciua vincere non potuit. **P**udicie amator ostenditur: qui cum io
seph casto iuvene contra virum suadentis femine luctat. **O**bediēs verō
eciā probat: qui pprijs voluntatib⁹ contraire nitit. **E**t hic cū fidei a
brahā p obediencie virtute laudabit et benedictione celesti replebit
quia magis obediuit voci dei. q̄ voci carnis sue q̄ sp proprijs motib⁹
agitatur. **D**e ppria volūtate quid dicā? **I**psa ē quā maxime odit aīa
mea. **N**on est michi quicq̄ acceptū q̄ voluntate propria fuerit vicia
tum. quā et magna simul maculat bona: quēadmodū vera obediencia
cuncta facit esse icorrupta. **A**gat bonum aliquis ex ppria voluntate.
et minus erit: eciā nonnūq̄ culpabile. **D**imittat ex obediencia bonum:
et fiet maius. **C**reuit enī vsq̄ ad contēptū sui: et puenit ad ihesum fili
um dei et exēplum obediencie ei⁹. **Q**uā paucos ego iuenio: q̄ hoc obedi
encie fulgent exēplo. **U**nusquisq̄ q̄ sibi bonū videt libet agere: pp
terea sepe errat. **S**citote filij obediencie. quia malū agere nūq̄ licet:
bonum autē propter obedienciā q̄q̄ intermittere ad pfectum vos du
cit. **S**icut ei pfecta caritas seipsam nō q̄rit: sic vera obediencia extra vide
re proprium sp tendit. **N**ichi obeditis: cū ppositis vris subiaceritis.
Nichi viuitis: dū vos imolatis. **E**go vos viuificaui: ego p vobis oc
cusus fui: et vos mecū viuetis si cōmortui fueritis. **M**ortificate filij mei
mortificate pprias voluntates: pprium videre. propriū cōsiliū: et oē
pauū et carnale desiderū. **O**ccidite inimicos istos: alioq̄n ipsi occidēt
vos. **E**runt vobis sudes ī oculis: lācea ī latere: serpēs ī via et vīsa ī
semita. si nō occideritis eos. **N**on sinēt vos dormire ī lectulo pacifice
consciencie: et pacē auferēt de corde terre vre: q̄a isti sunt q̄ conturbāt
israhel: hoc est fidelē aīam deum videre cupientē. **A**mmonui vos. **V**idete
igī quō caute ambuletis qm̄ dies mali sunt: et abstinete ab oī specie
mala. **P**roposui vobis p̄iarchas: et si pax ē adducā pphetas: qm̄
ipsi tribulationes multas expti sunt ī hoc seculo neq̄. **P**rim⁹ dicit
Tribulationē et p̄loze iueni: et nomē dñi inuocabo. Tribulatio et an

gustia inuenerunt me: mandata tua non sum oblitus. **M**ulte tribulationes iustorum: et de omnibus hijs liberauit eos dominus. **C**onsiderate tamen vim verborum: quia propheta in seipso se inuenit laborem et dolorem: sed consilium euadendi habuit cum ad deum in omni pressura cordis sui clamauit. **H**ic iterum dixit. **A**d dominum cum tribularer clamaui. et exaudiuit me. **S**edus dicit. **E**go ploras et oculi meus deducens aquam: quia longe factus est a me consolator conuertens animam meam. **F**actus sum in derisum omni populo meo: canticum eorum tota die. **R**eplevit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. **E**t fregit ad numerum dentes meos: cibauit me cinere. **E**t repulsa est anima mea: oblitus sum bonorum. **E**t dixi. **P**erit finis meus: et spes mea a domino. **A**ttende verba ista: quia verba lamentationis sunt: et scripsit hec iheremias propheta. **S**ed consolationem suam etiam inuenit: cum iterum subdit. **P**ars mea dominus dixit anima mea: propterea expectabo eum. **H**oc est dominus sperantibus in eum: anime querenti illum: quia non in sempiternum repellit dominus. **T**ercius dicit. **D**e michi: quia factus sum sicut qui colligit in autumnum racemos vindemie. non est botrus ad comedendum: imaturas facit desiderauit anima mea. **P**erit scilicet de terra: et rectus in hominibus non est. **C**onsolatur tamen seipsum dicens. **E**go autem ad dominum aspiciam: et expectabo deum saluatorem meum. **A**udiet me deus meus. **C**um sedero in tenebris: dominus lux mea est. **I**ra domini portabo: quoniam peccaui ei. **E**ducet me in lucem: videbo iusticiam eius. **E**cce testimonia prophetarum: quoniam sunt compuncta corda eorum: et quoniam in deo sunt consolati spiritus ipsorum. **P**acientiam iob etiam nostis. **M**agnus utique paciencie speculum: datum omnibus seruis meis in solacium. **A**lias quam sanctorum passiones persecutiones: et temptationes non ignoratis. **H**ij namque omnes et maxime sancti martires grauioribus sunt probati suppliciis: et per pacienciam sunt persecutorum suorum facti victores. **N**one si bene perpeditis. nemo dignus erit coronari: qui non legitime videtur certare. **E**tenim in certamine probatur bonus miles. **D**eposite certamina temptationum et conflictus tribulationum et nulla erit victoria: et si nulla victoria: recte nulli debet mercedis corona. **D**icit ergo sanctus iacobus apostolus. **O**mne gaudium existimate fratres mei: cum in temptationes

varias incideritis. Et sanctus petrus. Si quod patimini propter iusticiam: bati
Et paulus. Quia vobis donatum est in christo: ut non solum in eum credatis
sed et pro illo patiamini. Tu quod horum ammonitionum exemplis et doctrinis: omni
tempore pacienciam in corde serua: et in omni tribulatione et angustia te
ipsum michi resigna. Quis tibi nocere poterit: si bonus emulator vir
tutis fueris. Ecce omnes gemitus tui numerati sunt: et tamquam nihil
pateris pro quo non coronaberis. In tribulatione positus. memento
quia hec est via sanctorum: per quam transitur ad regna celorum. Consolare etiam teipsum
quia christo ihesu domino tuo in hoc assimilaris: et gratias age si modicum illi
retribuere possis. Dico tibi quoniam maioris meriti est aduersa pati: quam
bona operari. Quoniam multos seruos ego video habere: sed pax possunt
sustinere. Modica tribulatione franguntur: parua contumelia irritantur:
leui occasione scandalizantur: cito de illata iniuria conqueruntur: multa ar
gumeta cogitant quoniam arguantur. Non est ista via bona: sed in et omnibus sanctis
dissimilis valde. Quidam etiam dicunt quia quam pacem habent: et ego dico
quod ideo pacem non habetis: quia pacienciam non seruatis. Ideo pacem non ha
betis: quia proprietarii estis. quia carnales estis: et secundum hominem am
bulatis. Non bella et lites in vobis: nisi ex concupiscentiis vestris. Pacem
in presenti vita non inuenietis: quod in paciencia vestra. Quanto quis paciencior fuerit:
tanto maiori pace perfruetur. Pacem meam do vobis: non quam mundus dat
Pax mea in paciencia multa. in malorum tolerancia: in contemptu secularium
gaudiorum. Qui enim voluerit esse amicus dei: sic oportet eum facere. Non
veni mittere pacem in terram. sed gladium. Pax in terra erit hominibus bo
ne voluntatis: quia non est pax impiis. dicit dominus. Habete pacem in deo et
non cum mundo: pacem non cum vicinis et concupiscentiis vestris: sed pacem contra
vicia pugnando fortiter: hec est bona et sancta pax et acceptabilis michi
Memeto etiam in tribulatione tua: quia omnis labor et dolor finietur
breui tempore: sed merces erit eterna et copiosa apud me in celis. Rursum
attende de damnatione malorum: quanta erunt cruciameta eorum. Si tam pa
rum modo vales sustinere: quid fiet de inextinguibili pena infernali. In
fer digitum tuum in flammam ignis: et forsitan vix tollerare sufficias

Quid ergo erit? si totum corpus mittat in iehennam ignis? Noli proinde timere eum qui occidit carnem? nec indigneris ei qui flagellat miserum corpus: sed time eum qui postquam occiderit potestatem habet et corpus et animam perdere in iehennam. **I**stud dico time. istud pondera. istud frequenter cogita: et videbis quia nichil est omnis tribulatio tua. **I**n omnibus igitur mundi pressuris: hijs te verbis consolaberis. **P**aciens esto usque ad adventum domini: quia finis omnium mox appropinquabit. **T**ransit omnis mundus: et concupiscencia eius. **Q**ui etiam nichil amat in mundo: leuius aduersa tollerat. **D**ecipiuntur omnes amatores eius: in nichili confidentes. **S**ancti vero homines ad eterna premia anhelant: et exire de mundo citius concupiscunt. **N**il in eo habere volunt: sed thesaurum in celo sibi recondunt. **A**duersa tamen multa sustinet: sed paciencie armis se defendunt. **S**epe carere aduersitatibus et tribulationibus mallent: sed tamen in omnibus hijs se manibus meis commendant: dicentes. **P**ater fiat voluntas tua. **P**ater non sicut ego volo: sed sicut tu vis. **O**ia quaecumque voluit dominus fecit in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis: et ideo nemini contigit aduersitas sine mea permissione et iusta ordinatione. **E**t dixi. **D**omine tu omnia nosti: tu scis quid expediat michi. **E**cce seruus tuus sum ego: fiat michi secundum verbum tuum. **O**ia iudicia tua vera sunt et recta: hunc humilias et hunc exaltas: quia in manu tua sunt omnes fines terre. **I**ustus es domine: et rectum iudicium tuum. fidelis es et sanctus in omnibus operibus tuis. **I**n voluntate tua cuncta sunt posita: et non est qui possit resistere tibi. **T**u enim fecisti celum et terram. mare et omnia que celi ambitu continentur: dominus vniuersorum tu es: propterea in manus tuas commendo spiritum meum. quia redemptor meus tu es. **L**iberator meus ab inimicis meis iracundis passionibus et vicibus meis. **S**usceptor in tribulationibus: consolator in angustiis multis que circumdederunt me nimis. **D**omine paciencia michi necessaria est: paciencia defensor mea. **D**ixi paciencie soror mea es. paupertati amica mea: humilitati domina mea et mater mea. **V**os estis omnes dilecti domino: et verbis orationis eius benedicite. **U**tinam michi et omnibus seruis eius tam grates et iocunde: quemadmodum illi accepte. **O**bscuro semel et iterum: ut permaneat

160
nobiscū vsq; ad finem vite nostre: quia securi ad dñm veniem⁹ si vo-
biscum permanserim⁹.

ExPLICIT deuot⁹ libellus de paupertate huilitate et paciēcia qui et
dicitur de tribus tabernaculis.

Incipit libellus de vera cōpunctione cordis

Lete me cū oēs amici mei: et videte dolorem meum quia
vehemens est. Attendite plagam meam: qm̄ profunda ē
Quid est quod defleo? Hoc inq; est. quia proiectus sum a
facie dei celi: a facie oculoꝝ eius. In tenebris et in um-
bra mortis sedo: et lumen celi non video. Quale igitur gaudium po-
test esse michi? Miser ego homuncio descendi ab iherusalem in iheri-
co: et incidi in latrones crudelissimos. Qui etiam despoliauerunt me
tunica immortalitatis: et plagis impositis abierunt semiuivorelieto. In-
uenerunt me custodes ciuitatis: pcusserunt me et vulnerauerunt me:
tulerunt pallium meum custodes muroꝝ. Nunc ergo filie iherusa-
lem: nunciate dilecto quia dolore repletus sum. Mittite ad illū dicen-
tes. Ecce lazarus quem amas infirmatur. Dñe: puer meus iacet i lecto
paralyticus: et male torquetur. Jam multos annos habeo in infirmita-
te: claudus sum ego seruus tuus ex vtero matris mee: quia graui vin-
culo originalis pcc̄i obnoxius sum et constrictus. Filius adam preua-
ricatoris ego sū: et filius mortis totus in peccatis nat⁹. Miserabilis
introitus meus: et horribilis exitus meus. Et vbi fugiā? Nescio. Si as-
cendero in celum tu illic es: qui peccantib⁹ non pcis. Et si descēdero ad
infernum ades: vt punias preuaricantes. Vbi abscondam me a vultu
ire tue quia peccaui nimis in vita mea. Aspexi sursum in celū: et dixit
deus. Tollatur impius: ne videat gloriam dei. Respexi iterum in abis-
sum: et insonuit vox terribilis. Ligatis manib⁹ et pedib⁹ proicite eū
in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentū. Ex hinc cōtur-
batus factus cepi pauere et multum mest⁹ esse: sed et omnia ossa mea

immutata sunt a facie ire indignationis domini. **T**imor et tremor vene-
runt super me: et contexerunt me tenebre. **E**t dixi. **Q**uis ergo poterit salu-
esse? **S**i iniquitates obseruauerit: quis sustinebit? **T**erribile et sanctum
nomen eius. **S**ed nunc tace anima mea. **A**udiui enim consolatoriam vo-
cem: loquentem ad eos qui in tristitia et luctu sunt. **S**cribe: beati qui lu-
gent: quoniam ipsi consolabuntur. **E**t iterum. **P**enitentiam agite: appropin-
quabit ei regnum celorum. **V**ox domini consolatus seruos suos. **V**ox domini post
tergum monetis. **C**onuertimini filii hominum et uiuite. **C**onuertimini ad
me: et ego reuertar ad vos. **V**enite ad me omnes qui laboratis et onerati
estis: et ego reficiam vos. **E**t propheta occurrens merentibus sic ait.
Iuxta est dominus hominibus qui tribulato sunt corde. **E**t de semetipso loquitur uerbum
consolatione plenum. **A**udiuit dominus et misertus est mei: dominus factus est ad-
iutor meus: quoniam non spreuit deprecationem pauperis. **E**cce adhuc locus
est: et necdum clausa est ianua. **P**oteris ergo per penitentiam omnia in-
staurare: et mala que fecisti. et bona que omisisti. **J**am noli nimis ex-
pauescere. **V**enit enim filius hominis querere et saluum facere: quod perierat.
Et rursum. **N**on ueni vocare iustos: sed peccatores. **E**leua igitur te anima
mea in confidentiam bonam: quia dominus locutus est. **V**ita tua inferno ap-
propinquauit et morti tradita eras: sed deus misertus est tui: et cogita-
uit tecum facere misericordiam suam. **T**imuiisti valde a facie dei et cogi-
tasti ut absconderes te ab eo sicut pater adam fecit quando peccauit
sed hoc frustra cogitasti. **M**editata es quod fugam in aliquam regionem
quemadmodum ionas fugit a facie domini in nauem: sed et in hoc uane la-
borasti. **N**ec enim occultando neque fugiendo manus dei euades. **R**e-
uertere igitur per aliam viam in regionem celestem: quam ostendit tibi deus
ut ambulares per eam. **H**ec est via. **P**enitentiam agite. **O**ptimum consilium
et forte auxilium datum est tibi de celo. **C**onsilium tale est ut digne peni-
teas: et flendo peccata tua vindices: et sic reconciliata pacem habeas
ad deum. **A**uxilium tuum etiam a domino: qui fecit celum et terram. **Q**ui
cum tantus esset: pro te omne debitum soluere dignatus est. **T**radidit ei in mor-
tem animam suam et pro transgressoribus exorauit ut non perirent: et

ita morte sua eripuit te a morte eterna. et auxiliatus est tibi per crucē
suā. **N**ud q̄ recommendās fidelibus paul⁹ apostolus ait. **D**eccata nr̄a
tulit affigens illa cruci: condonans nobis oīa delicta vt viuamus cū
illo. **H**inc ī alio loco idem apostolus loquitur. **F**idelis sermo et omni ac
ceptione dignus: quia xp̄s ihesus venit in hūc mudum peccatores sal
uos facere. **E**cce qualē consolationē et quantā spem reliquit deus pec
catorib⁹: sed penitentib⁹ s̄ cōuersis. **M**emēto verbi scī sui: ī quo sp̄
dedit tibi. **E**t nunc dñe prosterno me in oratione ante te: et clamo ex
toto corde meo.

Oratio

Domine dē scē pater: peccaui in celū et corā te. et non sum dig
nus vocari filius tuus. sed pater mi fac me sicut vnū ex mercenarijs
tuis. **I**uste agis si proicis me a facie tua: sed misericorditer facis īdig
num oī beneficio recipiendo. **I**n hac confisus misericordia procido ad
pedes tuos: lacrimas fundo. vestigia tua adoro et osculor deuote: te de
precans humili et contrito corde. **R**espice misericors deus sup culicē vi
uum et canem mortuum: et repropiciare michi sicut beatissime marie
magdalene quondā peccatrici veniam ad pedes tuos tam cito prome
renti. **P**retende mīam tuam scientibus te. da dexteram profugo seruo
tuo: et videant oculi tui pijsimi contritionem cordis mei. **N**e irasca
tur dñs meus īperpetuum super malignitatem serui sui: sed vniuerse
multitudis misericordie sue a seculo recordet: et sit hodie placabilis
in seruum suū. **E**xaudi dñe hanc vnicā petitionē quam fundit coram
te seruus tu⁹: genua flectens ante oīpotenciam tuā: adorans super ter
rā vultum glorie tue: quia stulte egi et insipienter nimis. multociens
offendens māsuētinem tuam: non veritus thronum regni tui. **D**i
mitte obscuro omnem noxam seruo tuo: et ne deleas nomen meum de
libro viuencium: sed in electoꝝm tuozum numero me scribere digne
ris: vt īueniar in laudem et gloriā scī nominis tui. **A**men. **Q**uā
ta est misericordia tua domine qui vt bonitatem tuam habundantius
ostenderes: voluisti hominem dignum morte a morte liberare. **I**n sup

profugos et fugitiuos seruos voce benignissima reuocare studuisti: mittens fideles seruos et amicos tuos hora cene dicere iuitatis: quia parata sunt oia venite ad nuptias. **D**ebueras ex iusticie ordine misisse expeditos vernaculos post inimicos tuos: qui noluerunt te regnare super se: et occidere homicidas illos quia digni erant: aut in carcerem mittere donec redderent nouissimum quadrantem: aut deputare cum hīs qui in inferno sunt. **S**ed non es usus ac potestate: sed omnem mā suetudinem tuam ostendisti: patienter ferens omnia vsq; ad tempus vt liberentur dilecti tui et fugiant a facie arcus: hoc est vt iudicium horrendū conuersione digna pzeueniat. **S**i ei voluisses extendere manum tuam in impios et in cunctos qui peccauerunt multos perdidisses: qui iam amici tui facti sunt: et inter primos apud te locum inuenerunt. **N**on haberes tūc petrum qui ter negando peccauit: nec paulum qui persequendo blasphemauit: neq; matheum publicanum qui terrenis lucris inbiauit: sed nec vnum quidem de p̄ncipibus magnis apostolis tuis: quos constituisti iudices super omnem terram. **N**unc q̄dem carissimi tibi facti sunt: et nota fecisti eis omnia quecumq; audisti a patre: et clarificatus es in eis. et ipsi clarificauerunt nomen tuum super terrā: hec fecit omnipotens man⁹ tua et misericordia tua. et dextera tua repleta oī dulcedine. **A**bscondens enī omnem iram tuā: voluisti nos facere filios gracie et consortes diuine nature et coheredes regni tui. **O** fons pietatis et infinite miserationis qui numq̄ supereffluere cessas: sed appropinquantibus tibi semper expansus pmanes. **A**d te vtinā oēs ingrediantur. et gustent de cibus mensę tue qm̄ suaues sunt: et non est in illis mors neq; amaritudo aliqua. **S**ed nō in omnibus beneplacitum est tibi. **M**ulti enī conuertunt se retro: sum: diligentes hoc seculum magis q̄ cetum sanctorum filiorum tuorum: desperantes semetipsos et seruientes imundicijs et iniquitatib⁹: quoz manet iudicium certum: et longe a te facti sub sentibus esse delicias putāt. **D**ilecti vero filij tui et fideles serui tui odientes mala: ipsi diligunt te in toto corde suo: meditantur die ac nocte in mandatis

tuis; et hos abscondisti sub alis tuis ne capiatur illecebris seculi. **H**ij
plerumque desiderio magno vite perpetue flagrant cicius dissolui cu-
piunt: ut tecum multo felicius viuāt. **E**t cum non exaudiunt ad volū-
tatem suam: fit tamen ad salutem ipsorum et tuam dispensationem ut
adhuc laborib⁹ excerceant. **N**on quod tu domine minus illos tūc dili-
gas quia illorū mox p̄ces et desideria non implet: sed differēdo copiosius
vis remunerare quos ap̄lius fatigari in hoc mūdo p̄mittis. **B**ene illis
qui tantā assecuti sunt a te graciā: qui iā eterne vite desiderio estuāt:
et per fructum boni operis manipulos retributionis prestolant. **E**go
qui peccator sum et peccatorū meorum pondere p̄mor⁹: quomodo leua-
re audeam oculos meos in montes istos eximios scōs tuos et p̄fectos
viros: qui terrenā habitationem tamq̄ vallem lacrimarum altitudi-
ne conuersationis excreuerunt: et celum iam contēplationis acumine
tangunt. **V**e ue inquit iohannes apostol⁹ habitantibus in terra. **V**e
carnalibus mētibus et hūc mundū adhuc per desiderii inhabitantib⁹
Ve etiā hīs q̄ passionū multarum aculeis circumdant. **E**t ve longe
errantibus a via iustorum: qui non flent sed vane rident: et quod gra-
uius est cum in presēcia d̄i male agunt hoc ipsum non metuunt sed
subito quipendunt. **Q**uid ergo mirū si nunc doleo si tamen ut dignū
est et vere doleo? **N**am dolor itern⁹ mutat affectum hominis: et non
vult gaudere nec amodo consolari ī terrenis. **V**ide vñ dolere et flere
debeas. **S**atis raro perfecte se colligit animus: et interdū vix lucet de
super veritas: et modica ex parte fruitur anima suo celesti cibo. **I**deo
merito gemere potest amore grauata terreno: quia deo scā ē et sibi ipsi
tam ignota. **D**eploret igitur quicūq; cor int⁹ habet ī semetipso et di-
cat. **Q**uia cinerē tamq̄ panem manducabā: et poculum meum cum fle-
tu miscebā. **H**oc inq̄ est quod intra me ipsum percogitans defleo: quia
terrenis p̄ochdolor et visibilibus rebus sine necessitate sepius im-
plicor: aliquociēs delector: q̄ndocūq; difficulter quod grauius est auello.
Deu me ab hīs que nociua michi sunt. et que detestor sepius: et q̄ rur-
sum tamen captiuor ab illis. **C**lutum lutū vsq; quo adherebis michi:

Q tenebre et lubricum: quod diu inuoluatur a vobis: Quandiu patiar vos
et quousque ero vobiscum: Magna infirmitas mea ut stare sit difficile
proclium autem vicis et mentis calamitatibus succumbere. **S**um
etenim terrenus de terra formatus: et ideo naturali fragilitate plus
terrenis quam celestibus me sentio cogitationibus commoueri. Eterna bo
na minus auidere quero: que sursum sunt nec sapio: et arescit tamquam tes
ta virtus mea: quia oblitus sum comedere panem meum. **M**eum inquam
meum: quem deus pater dederat michi: sed iam mutatus est michi in
terrenum. Et qui celesti frumento saciari potuissem: ecce manduco ci
nerem. **M**iser et multum infelix ego sum qui ad hanc inediam perue
ni: ut superna nesciens et negligens ad amandum hec inferiora me ver
to. **A**d edendum et gustandum delicias perpetuas super mel et fauum
dulciores creatus eram: sed peccans in deum meum excecatus sum. et
illas amisi epulas: atque mundi huius cupiditatibus foueor. **T**antoque
licencius eorum meum ad singula terrena solatia effusum est: quanto lon
gius se ab intimis expulsum deprehendit. **C**onuersus tamen aliquando ad me
ipsum. in istis terrenis felicem me non inuenio: nam multis aduersitati
bus multisque doloribus circumdatus et repleor: et in multa positus angus
tia sepius contristor: et quid eligam ignoro. **C**oartor nimis e duobus:
et quid preponam alteri tarde quidem et vix discerno. **I**lla que supra me
sunt peto ut veniant et non semper preesto sunt: hec que infra me deus
posuit opto ut discedant: et ipsa manere iuxta me non vocata volunt
Veniunt cateruatim ad me et cum eis cogitationes diuerse: quedam
ex seculo: alique ex carne. plures ex dyabolo: et circumdantes me vir
dique dicunt. **O**s tuum et caro tua sumus. **M**aneamus paulul apud te.
Consentire nobis. **A**micus esto noster: et sede hic etiam apud nos.
Blandimentis suis et promissionibus pulchris astute michi insidian
tur: minis et terroribus variisque malorum euentibus animam meam
nituntur affligere. **E**go autem quoniam mortalis sum homo et inbesillius
ad resistendum horum persuasionibus: et importunitatibus ut oportet
non satis contradico. **E**t tamen si ita ut persuadent fecero: certum est quod

fallos: qm̄ in dolo mecū loquunt̄: et non est ex deo ista persuasio: sed
ex maligno. **Q**ui ei ex deo nati sunt resistunt diabolo: et fugit ab eis
Et qui odio habent mundū et que in eo sunt: non est qđ retardat il
los. **Q**ui etiā in deo sapientes sunt non credunt oī spiritui: sed pbant
oīa vtz ex deo sit spiritus an ex mūdo. **A**udiunt quidē sed non con
sentiunt dicētes. **N**escimus vnde sitis. **D**iscēdite qm̄ ex patre dyabolo
estis et veritas in vobis nō est. **T**alis est confliq̄ pioꝝ: et quis sit la
boꝝ tēptationū oīm nouit dñs qui vniuersa respicit. **V**ita ista dolo
ribus et pꝛessuris plena ē: sicut optime nozūt qui de amaritudis eius
calice biberunt. **Q**uerit idcirco hūanus animus vnde possit recreari:
et frustra est oīs cōsolatio nisi assit diuina. **C**otidiana. īstruitur expe
riencia: quia fallax est oīs spes terrena: et in amaritudinē illi pꝛoue
niet: quicquid extra deum in tꝛpe huius peregrinationis q̄rit. **D**eu mic
hi quia longinqua facta est habitatio mea: et non ē vtiq; in hac vita
tale quid in quo requiescat tute anima mea. **D**icunt michi singula mē
bra mea: noli pꝛo nichilo fatigari: quia pꝛius consumeris ante q̄ pote
ris satiari in hīs terrenis. **D**icit pꝛoinde spiritus meus qui cibum su
auem dēliciosum et optimum semper appetit: reuertar in domum me
am vnde exiui: quia melius michi erat tunc q̄ nunc: et iam nauseam.
patioꝝ in hīs que foris oblata sunt. **S**ed o caro mea vtinā hanc vocē
audires: et postposita tua pꝛudencia sp̄m emulari velles: pꝛocul dubio
vitam īuenires et mortem euaderes sempiternā: **T**emporale debitum o
portet te pꝛoluere: quia dampnata es ī prima pꝛeuaricatione. **E**t idē
pꝛudenter ageres q̄ te oī mansuetudine spiritui subderes. rebellemq;
te non faceres: vt secunda mors te non tangeret sed ī requiē eternā
quā maxime diligis introires. **S**equere ergo me et sp̄m tuum: noli cō
tristari aduersus eum concupiscendo: magis vero ad oīa q̄ ille pꝛcipit
paratioꝝ esto. **D**ico tibi: si pꝛiceps fueris tribulationis: eris et cōsola
tionis. **I**nduere te cinere et cilicio: dēscēde sedē ī puluē filia syon. **P**lā
ge mecū: quia non ē michi bene. et doloꝝ me? non est modic? neq; mo
mentane?. **D**eus meus et dñs meus iratus est super seruum suum: et

maledixit operibus eius: et dixit. **I**n sudoze vultus tui velsceris pane tuo. **E**t ego confiteor q̄ ideo terrā desiderabilem iuste amisi: quia mandātū dēi non custodiui. **C**ibus meus non erat anteq̄ huc ceciderā aīa/ lis terren⁹ et corpore⁹: sed celicus angelic⁹ et spūalis. **P**anis tritice⁹ subtilis et discussus erat quē parauerat michi deus: nūc autē ordeace⁹ grossus et mustidus factus est: etiam si dixerō q̄ sit subcinericius qui non est reuersat⁹ verū fateor. **B**ene ergo deploro ego dolorē meū quē concepi de exilio in q̄ natus sum: et dampnū meū qd̄ sustineo in terra aliena. **P**langite simul fili⁹ hominum. et flete super vosipso⁹ fili⁹ adā qui cinerem tamq̄ panem manducatis: qui celestem cibum pro terre no commutastis. **E**t o infelices et ceci fili⁹: quid amisistis? **D**erū quia non agnoscitis: p̄pterea minime fletis: et eo magis deflēdi estis: q̄ tā grandem miseriam vestram non videtis. **I**ntuemini excidium meum: quibus priuatus sum delicijs. et quantis malis circūseptus: laboro iam in p̄nti vita. et die ac nocte suspiro pro eterno cōiuiū vbi nemo esuriet: sed oēs in iocunditate vinū bibunt: vinū letificā⁹ et clarificā⁹ sanctorū corda: non mentes euertēs: nec est qui michi haustum ex illo prebeat. **D**ix pugillus aque salutaris que ī celestib⁹ regnis exuperat datur postulanti. **C**lausum est celū super me et terra non dat fructum suū sed spinas et tribulos germinat michi: et vos dicitis cur fies q̄re non comedis et bibis? **F**ili⁹ hominum vsquequo graui corde? **Q**uēquequo talia sapitis? et quare affligitis cor meum loquentes michi stulticiam? **N**on est vobis pars in sermone domini: et subuertere queritis iūssum mendaci promissione dicentes: pax pax et non est pax. **Q**uid vobis et paci? **N**on est pax impijs dicit dominus. **R**ec ei p̄pterea fleo quia diues non sum: quia vinū et pane frumēto et oleo non habundo sicut vos habundare queritis: sed quia in mundo sum: et illum nondum video qui est vera pax et summa beatitudo. **I**ntendite plage mee et palpate vulnera mea: et si mecum non vultis flere: dimittite me vt plangam paululum dolorē meum anteq̄ vadā ex hac vita et amplius non reuertar. **D**edebō interim lugens et contristatus ince

dam? scias nō egrediar. sed moriar in nidilo meo: et sepeliar in sepul-
chro quod effodi michi. **G**audius sum vehementer q̄ inueni sepulch-
rū ut dormiam in illo: et non videam mala super terram. **T**edet animam
meam vite mee: et dolor meus renouatur cotidie. **P**eto ergo mi dñe
dus? ut absolvas me ab oī peccatorum vinculo et de super terram eri-
pias me: quia melior est michi mors q̄ vita. **E**t quid hic amplius fa-
ciam? **T**ranseunt dies et dies anni et anni: seruus autem tuus nō mul-
tum proficit. **N**e protrahas indignum seruum tuum: nec patiaris eū
inuisius vagari post vanitatem huius vite. **E**rravi sicut ovis que pe-
rīt: require seruum tuum dñe quia tempus est. **N**eq̄ iusticia mea neq̄
bonitas tua domine: sed misericordia tua et mansuetudo que mensu-
rari non potest. **S**ecundum hanc fac michi seruo tuo: et visita me in
salutari tuo ad videndum in bonitate electorum tuorum: ad letandū
in leticia gentis tue: ut lauderis cum hereditate tua quam acquisisti
sanguine tuo. **Q**ui cum patre et spiritu sancto manes deus benedictus
in secula. **A**men.

Explicit libellus de vera cōpunctione cordis.

Incipiunt capitula libri sequentis qui dicitur. **Oztulus rosarū.**

De bona societate querenda et mala fugienda.

Ca. i.

De fuga seculi et laqueis diaboli.

Ca. ii.

De vera sapientia querenda apud deū.

Ca. iii.

De pugna contra propria vicia.

Ca. iiii.

De deuotionis gracia acquirenda.

Ca. v.

De auditione et lectione diuini sermonis.

Ca. vi.

De diuina consolatione in tribulatione.

Ca. vii.

De gaudio bone consciencie in spū sancto.

Ca. viii.

De bonis moribus humilis fratris.

Ca. ix.

De instabilitate humani cordis.

Ca. x.

De fiducia in deo habenda tempore angustie.

Ca. xi.

De virtute orōnis et vtilitate sacre lectionis.

Ca. xii.

De laude caritatis et fructibus eius.

Ca. xiii.

De vigili cura et labore contra tēptationes.

Ca. xiiii.

De fraterno onere iuicem portando.

Ca. xv.

De amore xpī et odio mundi.

Ca. xvi.

De imitatione sanctissime vite dñi nrī ihesu xpī.

Ca. xvii.

De eterna laude dei.

Ca. xviii.

Expliciunt capitula.

Incipit liber qui dicitur **Oztulus rosarū.**

De bona societate querenda et mala fugienda. **Ca. primū.**

Quoniam sancto scius eris: et cū peruerso puerteris. **A**ttēde diligenter frater amāde in xpō: ne seducaris a socijs malivolis dissolutis et mendosis. Iunge te virtuoso et disciplinato et erudito: a quo audias semper verbum bonum consolatoriū et imitatione dignum. Sicut enim carbo frigidus cōiunctus igni ardenti fit calidus et ardens: sic tepidus socians se feruido et deuoto: fit sepe feruidus et deuotus. doctus et morigeratus. Sic apostoli adherentes xpō: facti sunt viri sancti repleti spiritu sancto. Sic marcus adherens sancto petro fit eruditus in euangelio sancto: quod au-

diuit ab ore bti petri cu ingenti gaudio. **S**ic tymotheus adherens scō paulo: fit doctus in scripturis scīs a iuuetutis sue exordio. **A** quo post modū pficiente dei grā ordinabat episcopus in epheso: multū pōilectus ab eo sicut filius vnice a patre carissimo. **S**ic scūs polycarpus coniunctus scō iohāni aplo fit seruidus predicator fidei i populo: et inclit martir cum sancto ignatio. **S**ic beatissim⁹ pater nr augustin⁹ instructus ac baptisatus a scō ambrosio epō: fit tandem gloriosus doctoz scē ecclesie illustrissim⁹ iam notatus in toto mundo. **S**ic sanctus iuuenis maurus adherens sancto benedicto: fit deo iuuante postea abbas scūs virtutib⁹ et miraculis clar⁹. **S**ic deo dilectus bernardus adherens venerabili abbati stephano in cisterciensi monasterio: fit lumen religionis in ordine suo: et tamq̃ spous clarum fulgens in celo. **E**xempla sunt plurima tā noua q̃ vetera: quia prodest saluti anime. societas bona: et nocet conuentio praua. **P**rodest lectio bona: nocet auditio mala. **P**rodest solitudo cum silentio: nocet tumult⁹ et vagus discursus in mundo. **N**ut igit⁹ esto solus deo vacando: aut cū socio deuoto de xpi virtutibus conferendo. **C**ave de altis reb⁹ curiose q̃rere: stude vicia tua cognoscere: et remedia sana morbis adherere.

De fuga seculi et laqueis diaboli. **Ca. ij.**
Adiuens sapiens sapiētior erit. **A**udi adolescentule bone verbum eterne sapiencie: super oēs sapiētes mundi tibi magis vtile. **N**oli scōm beati iohānis dictū diligere mundū. et ea q̃ in mundo sunt: sed respue oīa tamq̃ stercoza et venena. **C**ogita de fine sine fine: et cessabit temptatio. **C**ave anime tue periculum: non sis alicui scandalū: nec loquaris indecens verbū. **S**i te retrahit a deo pater carnalis responde quia patrem habes in celis. **S**i mater aut soror impedit: dic eis. **M**ortales estis et fallaces: qui me creauit ipse me gubernabit. **Q**ui deo seruit: omni bono non deficiet. **C**ōmenda omnes amicos tuos deo: orans vt se emendent: et caueant a peccatis ne deum offendant: et pro terrenis celestia perdant. **M**agna cordis inquietudo: amicorū visitatio frequens. **M**undus trāsit et concupiscencia eius: et tu piter transibis et amici tecum oēs. **M**ulti laquei dyaboli: et qui vult fieri di-

ues et videri magnus: incidit in varias temptationes eius. Laquei cotidiani sunt cibus et potus. oculus vagus. sermo ociosus: inconstancia cordis. et tebium boni operis. **O**ia vanitas: bonorum diuicie et potestas. Quid queris quid cupis videre in mundo? ubi nichil est mundum. **T**otum vanum lubricum et dolosum: preter amare deum et facere seipsum bonum. Non potes perfecte amare deum: nisi contempnas teipsum et mundum propter deum: qui reddet tibi centuplum in presenti: et vitam eternam in futuro. **O** frat peregrine non sit tibi graue elongari ab amicis et notis: qui sepe sunt impedimentum eterne salutis: et subtractio diuine consolationis. **U**bi sunt socii tui cum quibus lusisti et risisti? **N**escio. **A**bierunt et me reliquerunt. **U**bi est quod heri vidisti? **E**uanuit. **U**bi est quod comedisti et bibisti? **T**otum perijt. **Q**uid nocuit quod abstinuisti? **N**ichil omnino. **S**apiens ergo qui deo seruit: et seculum cum suis delectationibus funditus spernit. Vere ita est. **D**e omnibus mundi illecebris ebrius: quos cito omnis iocunda societas deseret fugiet atque sepeliet. **E**cce mortui sunt omnes. **N**on ultra reuertentur ad me: ego magis sequar eos deo vocante. **H**ospites fuerunt super terram: et ego. **O**mnia hic reliquerunt: et ego. **T**amquam umbra subito transierunt: et ego.

De vera sapientia apud deum querenda. Ca. iij.

Beatus vir qui inuenit sapientiam. **Q**uere veram sapientiam quam Christus docuit: et exemplo suo ostendit. **V**erus sapiens odit iniquitatem: loquitur veritatem: et operatur iusticiam. **Q**ui sobrie caste pie humiliter et deuote viuit. et pericula temptationum cauet: sapiens est et deo placet. **H**ic bonam famam habet: bonam conscientiam seruat: tristitiam fugat. pacem possidet: et cordis leticiam frequenter a deo accipit: quam mundus ignorat nec sapit. **S**apientia mundi vanitas est et stulticia reputatur apud deum: decipit suos amatores et in fine torquet ouantes. **S**apientia vero carnis mors anime est que subito tollit pariter vina bibentes et deliciis inherentes. **N**am luctus et pena: post carnis gaudia feda. **T**rabitur autem vera sapientia de occultis verbis et sacris actibus cristi: qui suadet spernere mundum. fugere delicias: domare carnem. pati dolores: subire labores. amare

virtutes.

De pugna contra propria vicia. Ca. iij.

Regni celorum vim patitur. Multorum est incipere: paucorum proficere: paucissimorum ad perfectionem pervenire. Aut et ad carnem nimis labimur: aut in superbia erigimur: aut adversis fragimur. Deu raro hic invenitur qui deum pure querit et seipsum perfecte vincit: et funditus relinquit. Dixit quidam devotus. Rara avis perfectio: arduum nimis vincere seipsum. Qui non laborat pro virtute: non satiabitur eius dulcedine. Omnis virtus boni habet sibi annexum: et recreat bene operantem. Qui viciose agit generat sibi malum finem: perdit honorem, destruit quietem, invenit dolorem: auget tristitiam, tollit boni saporis. Qui autem abstinet a licitis: securior est ab illicitis. Qui canis linguam restringit: morsum non timebit: et qui silentium stricte servat: labiis suis non offendit. Longe est a mendatio, a lite, a detractione, a maledictione, ab ira et murmuratione: qui libenter latet et tacet. Qui non audit mala, nec videt vana facilius ea vitat: et negligit similia recognoscere. Sensuum enim custodia puritatis est causa: pacis disciplina: devotionis camera. Quando ira venit ad mentem: sapientia recedit a prudente. Qui iracunde loquitur: latranti cani assimilatur. Qui autem mansuete respondet ire motum frangit: et pro spinis rosas prebet afflicto. Benedicta lingua prudentis: quia sanat vulnera iracundis. Qui resistit vicibus quod cito oriuntur et parva videntur: facilius ea expellit ante quam duriora fiant. Qui inicitur devotionis exercitiis orando et meditando que celestia sunt: assimilatur sapienti ortulano: plantanti rosas et lilia in agro suo. Hic valde gaudebit in futuro: cum sanctis angelis in celesti paradiso. Angelis est similis: qui puritatem custodit mentis et corporis. Demonum est servus qui consentit vicibus: et delectatur in cogitationibus pravis. Pura est pugna delectationi resistere: sed durior erit pena futura: in eternis ignibus cruciari. Ardor ardore vincitur: clavus clavo expellitur: risus meroze fugatur. Cum amor dei intrat: cuncta transitoria de corde recedunt. Sapiens est ille: qui spernit milia mille. Omnia sunt nulla: rex papa plumbea bulla.

Cunctorū finis: mors vermis fouea cinis. Quātumcūq; eī quis se extol-
lit: nil est. mors oīa tollit. Felix peregrin⁹ q̄ habet hospiciū in celis.

De deuotionis grā acquirenda. Ca. v.

Vobis qui ridetis: quia flebitis. **S**icut virtus nō potest
flare cum vicio: sic deuotio non potest acquiri cum risu et in-
conuiuiō: sed cum luctu et in silencio. **P**erfecta aut virtus non subito
acquiritur: sed paulatim et cum multo gemitu et dolore: cum firmo p-
posito p̄ficiendi semper in melius: vim sibi faciendo sepius: scilicet
ieiunando vigilando orando meditando studendo scribendo laborā-
do a fabulis abstinendo: et in secreto libenter manendo. **O**mne gau-
diū qđ de deo non est cito perit: maculat et ledit. **B**onus sermo suauis
est ad audiendum: durus turbat amicum: otiosus perdit temporis fruc-
tum. **E**sto diligens in operando bona: paciēs in tolerādo mala: et be-
atus eris in vita tua. **D**eum laudando oī hora. **R**aro tibi vnum vel
alterum istoz derit: trīstari aut letari. **F**elix qui oīa ad bonū trahit: et
de aduersis lucrū sibi facit. **Q**ui deū diligit: amara sicut dulcia equalit̄
a deo accipit. et grās agit. **B**ene et firmiter stat: qui nō in se nec in ho-
mine sed in deo spem suā ponit.

De auditione et lectione diuini sermonis. Ca. vi.

Beati qui audiūt verbū dei. **D**ile est solatiū humanū: quod
impedit diuinū. **C**um sacra lectio legit̄ deus tibi loquitur: ideo
cum humilitate verbum dei audi gratanter. **V**eritas non est aspernā-
da: a quocumq; simplici p̄feratur. **Q**ui bene viuit bene docet: et qui
bene legit: dei nuncius est. **F**idelis nuncius nociua tacet: vtilia refert:
fingere nescit. **P**ura veritas: iocundum verbum. **S**ubtilis sermo par-
uulis nocet: blandus sepe decipit. **F**allus narratoz pacis turbatoz: qui
illum audit scandalum non euadit. **I**udex discretus: oī laude dignus.
Durus et imisericors: non est misericordia dignus. **I**racundus anim⁹
torquet seipsum grauius: vexat inocentes sepius: maledicit potentib⁹
occulte: et deridet apte bene agentes. **D**olosus in verbis fallit sibi cre-
dentes: ideo paucos habebit aīcos. **B**onū est tacere mala: sc̄m vera p-

ferre:rationabile modeste agere. **I**ustum est nulli nocere:piu oibus p
desse:religiosum verbis et morib9 proximū edificare. **P**udentis ē agē
da pmeditari:et sine causa nil noui querere:ignota non facile enarra
re:dubiosa non statim confirmare. **M**agnum bonū pro pace corb. silē
cium oris:nā os fatui quasi sp apertum rixis q9 proximū. **Q**ui deo pla
cere desiderat cor et os custodiat: ne deuotionis grām perdat et quietē
amantes offendat. **M**ulta pulchra verba non implent saccum:nec elo
quencia verborū sanctificat ociosum.negq ambiciosum. **Q**ui bñ facit:
bene habebit.

De diuina consolatione in tribulatione. **Ca. vii.**

Iuxta est dñs hñs qui tribulato sunt corde. **N**emo iuenitur
tam bon9 et deuotus:cui non occurrit aliquid oneris et graui
tatis. **C**ū ergo fueris in tribulatione et corb meroze:tunc es cū ihesu
in cruce. **C**um autem iterum consolaris i orōne per grām scī spiritus:
tunc quasi ex mortuis cum xpō resurgis de sepulchro:et celebras pas
cha in nouitate vite cum ihesu in corde iubilando. **C**um vero audieris
aliquē indigna et dura verba tibi dicentē:tūc datur tibi de calice dñi
bibere pro medicina aīme tue. **T**ace et bibe salutis pocula sine murmu
re:et dñs respondebit pro te in vita et in morte. **N**on obliuiscetur tui
deus. **R**ichil gloriosius:q̄ silendo et paciēdo obstruere os loquentis
iniqua:et sequi exemplum xpī tacentis corā pilato:cui fuere multa fal
sa obiecta. **N**on enī es melior deo tuo pro te flagellato ac deriso:et tan
dem a malignis occiso. **R**escit hō q̄ bon9 sit et virtuosus:nisi cū vexa
tus fuerit adūs. **E**p̄s multos habz amatores et sodales mēse:sed pau
cos sectatores abstinentie. **V**erus amator crucifixi non refugit pati
dolores nec cōfundi a peruersis:vt sit xpō conformis in scādalo cru
cis. **R**am cui xpūs viuere est:huic pati et mori pro xpō lucrū est max
imum. **Q**uanto ardentius deum quis diligit:tanto minus mortem ti
met:et eo amplius dissolui concupiscit vt cū cristo feliciter uiuat:et
imperpetuum cū angelis gaudeat. **F**elix anima que ihesum medullitus
amat:presencia bona amore eternorum vilipendit:pro nomine ihesu
mala patienter tollat:et ad pedes ihesu humiliter se prosternt

et orat: vt in virtutib⁹ p̄ficiat et cōstans perseueret.

De gaudio bone consciencie in spū sancto. **Ca. viij**

Stude in dño semper. **C**ongaude bonis. sustine malos: cō-
patere infirmis. ignosce delinquentib⁹: ora pro omnibus. **P**ro-
ce a te malā tristitiam: que importat accidiā et rancorem. **A**ssume dul-
cem et sanctā meditationem de vita et passione xpī: et inuenies verā
consolationem contra oēm tristitiā et temptationē. **B**ona vita mere-
tur laudem: tepida conuersatio sibi et alijs est onerosa. **B**ona conscien-
cia parit gaudium: mala consciencia generat sibi tormentum. **S**tudeas
semper bene agere: et eris ī bona pace. **N**on te nocebūt mala prauorū
si permanseris firm⁹ in recta via iustorū. **B**ona conuersatio hominis fert
secum leticiā cordis: et famam iuste laudis. **V**ana exultatio cito perit
ab ore laudantis. **M**olus nocet blanda laus stulti: q̄ dura correptio
iusti. **H**umilis oratio ascendit in celum placat deum: impetrat gra-
ciam. repellit diaboli fraudem. **H**umilis confessio meretur veniā: friuo-
la excusatio aggrauat culpam. **V**era contritio delet maculam: feruens
emendatio minuit penam. **V**ana fabulatio subtrahit deuotionis graci-
am: bona locutio auget leticiam. **C**auta custodia sensuum ubiq; neces-
saria: utilis est vaga clausura. **F**requens oratio firma protectio: oris si-
lencium pacis domicilium. **M**ulti feruenter incipiunt: sed perseueran-
cia accipit glorie coronam. **I**ugum cristi amantibus est suauē. tepidis
grauē: superbis amarum: mitibus leuē. humilibus carum. **D**ulcis ihe-
sus omnia dulcia et leuia facit. **C**arnalis semper mollia querit: spiritu-
alis talia fugit et odit. **M**axime iustus dolet: quia omnes motus vici-
orū extinguere nequit. **B**ed quare deus istud p̄mittit? **I**deo vt homo
semper se humiliet: et adiutoriū diuinum semper iploret. **S**icut supb⁹
honoribus et diues in diuicijs letatur: sic verus humilis in contemptu
sui ipsius et paucitate rerum delectat⁹. **G**loria et diuicie seruorum dei:
xp̄us rex celorū. **E**xtra deum oīs delectatio praua: omnis leticia vana:
oīs copia rerum inopia est. **N**il quippe anime famem faciat: nisi solus
deus qui eam creauit. **M**agna libertas animi: nil concupiscere que sat
mundi. **V**ita iusti bona agere mala pati: in omnibus deum laudare:

de bonis nū p̄ superbiſe. Ille deum veraciter laudat: q̄ vlliter de ſe ſen-
tit: et quicquid boni cogitat loquitur et facit: hoc totum deo fideliter
aſcribit. Cum ergo de vana gloria temptaris non conſencias: ſed cum
ap̄beta p̄otin⁹ huiliter dicas. Non nobis dñe non nobis: ſed noi tuo
da gloria. Fortiſſim⁹ triumphus hoīs vincere qđ delectat: aggredi qđ
terret: ſufferre leuiter qđ grauiter dolet.

¶ De bonis morib⁹ huilis fratris. Ca. ix.

Huilibus autem deus dat graciā. ¶ Omnis actio et locutio re-
ligioſi fratris debet huili verecundia ornari: et nulla re vana
occupari. Bonum ſignum future probitatis in nouicijs et iuuenibus:
humiles habere mores. parum loqui et precipue inter ſeniores. Qui nō
aſueſcit p̄mo audire et diſcere tacere: raro reputabitur inter doc-
tos et ſapientes. Ideo multi iudicantur ſulti: quia moribus ſunt icul-
ti. Cito obedire. frequenter orare. deuote meditari. diligenter labora-
re. libenter ſtudere. diſcurſus vitare. ſolitudinem diligere: deuotū faci-
unt monachum et tranquillum aī. Legitur in genēſi quia de⁹ ad mu-
nera abel reſpexit: ad cayn non aſpexit. Quare? Quia abel innocens
et humilis: cayn autem inuid⁹ et puerſus. Eſto abel paciēdo tibi mo-
leſtum: non litiges cum cayn ne perdas pacē et boni noiſ famā. Me-
lius eſt tibi rem tuam perdere: q̄ offendere deū et ledere fratrem ac fran-
gere caritatem. Si vis lucrari theſaurū celeſtem: proice a te terre mo-
lem. Si cupis honorem perhennem: diſpice gloria t̄palem. Si deſideras
pacem: caue contentionis locum et ire radicem. Si vis magn⁹ eſſe in
celo: eſto paruulus in mūdo. Non te iuſtifies corā hoīb⁹: quia vana
laus humana: vbi accuſat mala conſciencia. ¶ Audax et verbosus abo-
vitupabiles: modum rectū non ſeruātes. Multi fortes ceciderūt: quia
nimis de ſeipſis preſumpſerūt. Multi ifirmi cōualuerunt: q̄a in deo ſpe-
rauerunt et eū iuocauerunt. Huilis et māſuer⁹: amabilem ſe facit om-
nibus. Auſterus et rigidus: auertit ſibi approximātes. Vincit ſibi con-
trarios paciens et taciturn⁹: cum obſequio caritatis. Multiplicat aī
eos: q̄ libenter ſeruit alijs et cōpatit⁹ tribulatis. Qui nescit tacere cum
tēpus eſt: confundit ſe corā multis. ¶ Prudens ē et habilis in artib⁹:

qui scit seipm facere bonum et cōmendabilem in virtutibus. Ille fortis est virib⁹: qui fortiter resistit vicis. Magnus est dñs: qui dñatur pra uis desiderijs suis. Fortis est miles et bene armatus qui carnē domat continencie armis. Dignus est locari cū angelis in celis q̄ caste uiuit in terris. Homo castus aīcus dei. et angeloz socius: virginū cognatus et scōzum ciuis amat⁹. Humilis et castus vincit demones: et terret im pudicos. Magn⁹ est prelat⁹ qui virtuose se regit: et dat bonum exemplum subditis. Ille dignus est laude bonoz: qui nititur sequi virtutes eoz. Nobilis est et īgenuus: quē nobilitat sua virtus. Pulcher hic est homo: qui mundus est a peccato. Malus est si ornat⁹ foris: niger tñ ē intus. Ille felix est et diues: qui grā dei plen⁹ est et nil cupit honoris. Fatu⁹ est et īsanus qui amat sibi nociua: et dimittit aīe salubria. Nec est sapiencia diuina q̄zere bona sempiterna: et desp̄cere oīa trāsitoria. Si quis a te appetit doceri: viā huilitatis ei ostende et exēplo p̄cede. Ver⁹ huilis nescit īflari: spernit laudari. contēptus gaudet: iesus cito ignoscit.

De instabilitate humani cordis. Ca. x.

Qui manet in me et ego in eo: hic fert fructum multū. Cogitationes et affectiones hoīm varie sunt et instabiles: sed inanes oēs et impure que de deo non sunt. O cor humanum cupidum nimis et insatiabile: q̄ malum est tibi et amarū relinquere deum tuum. Cur multa inania cogitas? que te p̄fecte consolari nequeunt nec plene faciare? Quid igitur facies? quo te vertes vt bene habeas? Reuertere cito ad cor tuum? vide in quantis offendisti: cura emendare que deliquisti. Prepara deo domum mentis? custodi te ab irruentibus ymaginibus et curis externis: vt replearis consolatione sancti spūs. Qui sepius foris euagatur: raro inde meliorat⁹. Oīa ad nichilum tendunt: que foris nitida apparent. Nec videntem faciant visa. nec audita implent corda? et nisi oīa referantur ad laudem creatoris: inanis est omnis visio videntis. Hinc sanctus dauid cum cithara: laudes canit deo ī ethera. delectasti me dñe in factura tua: et in operibus manuum tuarū exultabo. Nemo stabilitur ī bono creato: sed tantū in deo solo summo

bono. **S**ta in veritate: et veritas liberabit te de omni mendacio et iniquitate: de tua persona fabulata. Omnia que de proximo male fingunt: reuertentur in caput obloquentis. **C**ristus veritas est: et qui sequitur christum amator est veritatis. et omnis virtus. Qui deserit veritatem propter lucrum temporale vel honorem: perdit fidem et virtutis decorem. **D**eus veritas est: et mendaces non sinit diu latere. **M**alus ad tempus se fingere potest: sed finaliter veridicus preualebit: et fictus confundetur ubi non estimat. **N**oli aliqua cogitare nec desiderare nisi que recta sunt et deo maxime placent: hec enim sunt virtutes et bona opera: ad honorem dei facta. **M**ane in veritate et caritate: et eris acceptus deo et angelis et hominibus. **N**e timeas. **M**alus potest auferre aliqua transitoria: sed deus reddet patienti multo maiora et eterna. **S**i vis habere pacem et bonam conscientiam: serua humilitatem pacientiam et obedientiam. **N**ullus hostis peior tibi: quam tu ipse tibi grauiter commotus. **S**i enim proprios defectus caute consideras: aliorum facta parum ponderabis.

De fiducia in deo habenda tempore augustie. **Ca. xi.**

Pera in domino: et fac bonitatem. **N**emo vane exultet de bonis temporalibus: nemo de suis amicis et cognatis nimis confidat: quia omnia incerta sunt et plena periculis. Qui autem confidit in domino et in necessitate ad eum clamauerit: non deseretur ab eo in quacumque tribulatione fuerit. **P**ax magna bene agentibus. bona loquentibus. nemini nocenti: ab omni via mala et iniqua cogitatione se custodienti. **C**laude ostium domus tue: et eris in pace. **C**adit facillime qui non proponit cotidie aliquid boni in corde: tamquam scutum contra ictum sathane. **M**ulti cum eis non succedit prospere: desistunt orare et repugnare. **A**ttamen sine labore et certamine virtus non acquiritur: nec sine cautione custoditur. **V**agus et leuis moribus horret disciplinam et cellam: sicut avis captiuam. **N**on desperes grauiter temptatus: aut duriter correptus. aut derisus. aut confessus. aut despectus: sed memento quia iniquitas tua despici et castigari iuste meretur. **S**ustine patienter: et loquere confidenter. **B**onum michi domine quia humiliasti me: ut discam iustificaciones tuas. **I**n temptatione et tribulatione homo addiscit deum sibi esse magis

necessariū: ppter suā indigenciā et defectū gravitatē. **F**atius et infide-
lis est servus: qui de bonis dñi sui vult supbire et alios despiciere. **Q**ui
conseruos suos despicit et se meliorem reputat: deum et omnes sanctos
offendit. **H**ic error maxime in nobis oritur quia humiles non sumus?
nec ppios defectū attendim?: quos semper attendere et deflare debem?
Unusquisq; sufficiens on⁹ sibiip̄s est. **Q**uid ergo prodest q̄ alienis fac-
tis te ingeris? et plus tollis q̄ portare vales? **I**deo interdum homo a-
perte cadit aut errat aut aliquid negligit: vt confusus coram alijs ma-
gis se humiliet. cōpati discat. erranti subueniat: et apud se casu proprio
dodus dicat. **H**ic homo est: nō angelus. **S**icut michi accidit: sic et sibi
contingit. **F**ratres sumus. **E**go male: ipse forte bene pretendit. **Q**ui nū
q̄ cadit nec errat: solus de⁹ est. **Q**uare rides de lapsu alterius? **Q**ui stas
vide ne cadas. **V**eride lapsum tuum. **A**perta confusio: sepe est extinctio
vane glorie.

De virtute orōnis et virtute sacre lectiois. **Ca. pñ.**
Sine intermissione orate. **Q**uare? **Q**uia vbiq; sunt tribulationes et
tēptationes: vbiq; insidie et imissiones p angelos malos. **R**aro
audiunt bona noua: vbiq; insurgunt p̄lia multa: intus timores. foris
pugne? nulla dies sine labore: nulla hora absq; mortis horrore. **F**iunt
autē iusto dei iudicio bella et incendia ppter hoīm peccā: et electi ex-
citantur flagellis ad celestia q̄renda. **I**deoq; continua oratio summe est
necessaria contra oīa mundi pericula: tamq̄ fortis lorica contra hosti-
um iacula. qui non orat nō pugnat? et qui non pugnat et resistit: cito
vincitur et coronā perdit. **S**ed quis potest sp̄ orare et pugnare? **O**m-
nia potest qui deum inuocat: et in eo confidit. **N**am prope est dñs om-
nibus inuocantib⁹ eum in veritate. **S**i non potest semper ore clama-
re: ora spū et mente: ora desiderio et pia intentione. **I**uge sacrificium
in ara cordis: est bona voluntas semper bene agendi et semper deo ser-
uiendi. **S**p̄ ei orat: qui semper bene facit. **Q**ui de preteritis malis dolet
et pro futuris bonis gemit: orare non desinit. **D**ic cū sancto dauid in
psalmo. **D**ne ante te oē desiderii meū: et gemit⁹ me⁹ a te nō est abscon-
ditus. **V**alde utilis est sermo dei. et sacra lectio ad recolligendū aīm

per diuersa distrahum: aut aliqua passione grauatum. Lectio ostendit
rectam viam viuendi: exempla prouocant ad imitandum. orō impetrat
graciam. ad perficiendū. **B**ona est lectio de deo: melior oratio ad deum:
optima operatio propter deum. **B**eatus qui omnia verba et facta sua
ordinat ad laudem dei sicut in beatitudinis finem: ut sit deus omnia in
omnib: et super omnia benedictus et laudat in secula. ¶ **Q**uō potest
dici religiosus et effici deuotus: quem dilectat magis fabulari q̄ legere
et orare: Qui libenter vana audit et leuia profert: vili precio animam
suam vendit. **I**n omni tribulatione et temptatione ad orationē recur
re: sicut ad portum anime tutū. diuinum implozando auxilium. **Q**uāto
citius tanto melius: quanto tardius tanto peius. **Q**uanto sepius tāto
utilius: quanto feruencius tāto deo acceptius. **P**ius et misericors deus
vult rogari: causas dat orandi: spem promittit exaudiendi dicens. **P**e
tite: et dabitur vobis. **H**ortatur verbis. prouocat exemplis: minatur
virgis. blanditur donis: castitat aduersis. letificat prosperis: et sic fit
vespere et mane dies vnus. **S**epe etiam dat deus experimentum iter
ne suauitatis deuote orantibus. secrete manentibus et libenter tacen
tibus: qđ denegat fabulantibus et foris vagantibus. ¶ **Q**ui vult bo
na noua audire: audiat xp̄m loquentem de regno dei. de iudicio futuro:
de celesti iherusalem. de felicitate ciuium supernorum: de ordinibus et
choris angelorum letancium in secula seculorum. **A**udiat prophetas
mysteria xp̄i nunciantes: et peccatoribus penas intonantes. **A**udiat
apostolos et euangelistas: opera et miracula cristi aperte narrantes.
Audiat doctores et alios magistros pulchre sermocinantes clare expo
nentes: moribus vitam ornantes: hereses et errores confutantes. **C**a
piat quilibet quod sibi deseruit et placet: non spernat simplicia: nec
reprehendat que non intelligit alta. **S**tultum est enim reprehendere
sapientes: iniquum iudicare diuinos et sanctos. ¶ **S**tude primo hu
militer discere et parua implere: et deus dabit tibi maiora si vtile fa
erit citius intelligere. **S**criptum est enim. **S**cienti bonū et nō facien
ti: peccatum est illi. **Q**ui multa scit et legit: si non facit que nouit et di
dicit: vacuus de bona mensa recedit. **Q**ui raro orat et parum laborat:

diu frigidus et pauper remanebit. **Q**ui contra vicia disputat et vicijis non resistit: bona semina inter spinas iacet. **P**aruum fructum de multis verbis colligit: qui orando cor a prauis cogitationibus non premunit. **F**elix anima que ab omni impuritate irruente stricte se custodit: nec patitur quid morari in abdito cordis quod oculos dei latenter offendat. **H**umilis confessio peccatorum: purgatio est omnium viciozum in corde humili et contrito ante deum. **D**euotus delectatur in precibus: studiosus in libris. virtuosus in virtutibus: superbus in bonoribus. humilis in despectibus. diues in prediis. auarus in pecuniis: mendicus in elemosinis. gulosus in cibis et potibus. ociosus in fabulis. sobrius in abstinentia: sapiens in sapientia. bonus monachus in ordinis disciplina: super omnia autem delectatur et letificatur amor dei et bona conscientia. **S**i vis vincere anime tue nequissimos hostes: fuge tace quiesce: ora ieiuna stude labora. **S**anctus cogitat sancta: loquitur vera. operatur recta: spernit presencia. contemplatur eterna. **H**umilis audit consilia. prudens cauet pericula: paciens pie fert sibi molesta: diligens non negligit opera sua. **Q**ui parua non cauet: ad peiora corruet. **C**epidus de mane: raro feruescit in vespere. qui cito abicit a se torporem et arripit laborem: gaudium sibi acquirit et magnum honorem. **E**t si non ab hominibus. certe a deo quod est omnibus amplius optandum et preferendum. **N**am ipse merces omnium bonorum laborum. sudorum et dolorum: perpesque corona sanctorum. **O**ciosus non faciat fabulis: virtuosus etiam abstinet a licitis. **A**lle bene stat et recte ambulat: qui in humilitate se fundat et omnes mundi honores pro nichilo taxat. **A**lle optime sapit et sapienter agit: qui soli deo placere studet: exteriora fugit: eterna querit: celestia appetit. terrena omnia fastidit. se despicit: et amorem dei omnibus bonis semper preponit.

De laude caritatis et fructibus eius. **Ca. xiii.**

Omnia vestra in caritate fiant. **N**obilis virtus est caritas: que omnibus virtutibus supereminet et scientijs et donis. **H**ec deum amplectitur. et angelos sociat hominibus: et de filiis hominum efficit filios dei et

amicos sanctorum. **H**ec xpm fecit nasci de virgine: et crucifigi pro hu-
mana salute. **H**ec animam a peccato purificat: et ad amandum deum
toto corde toto affectu toto intellectu sursum trahit: ac mira dulcedi-
ne replet et accendit. **H**ec de peccatoribus facit iustos. de seruis li-
beros: de hostibus amicos. de peregrinos ciues. de ignotis familiares.
de vagis stabiles: de superbis humiles. de peruersis mites: de tepidis
feruidos. de tristibus letos: de tenacibus largos. de terrenis celestes:
et de indoctis sapientes. **H**ec omnia operatur caritas diffusa in creden-
cium cordibus: per spiritum sanctum datum eis de celis. **H**ec alas ha-
bet latissimas et longas: volat super cherubin et seraphin: et super om-
nes chozos angelorum. **C**oniungit summa infimis: transit per media.
redit ad summa: vnum efficit de multis: letificat omnes et singulos.
non in seipsis vane gloriantes: sed in diuino amore super se exceden-
tes. **C**aritas circuit celum et terram. mare et aridam: et omnia que vi-
det et audit in creaturis: ad laudem et gloriam refert creatoris. **N**on
enim est aliquid tam paruum et vile in rerum naturis: in quibus non
luceat bonitas entis. opus artificis. potencia creantis. sapientia dispo-
nentis: et prouidencia omnia rectissime gubernantis. **H**ec considera-
tio facit animam deuotam deum laudare: omni loco et tempore bene-
dicere. exultare et iubilare. **P**er hanc animus ardescit intus. et sicut ce-
ra liquefcit a facie ignis: nescit modum tenere: sed super omnia celi lu-
minaria volitat: vt vnicum dilectum suum et omnium rerum condi-
tozem omnibus presidentem inueniat: quatenus in eo felicissime gau-
deat et secure quiescat. **Q**uod quod iocunde et peroptime illi est: cui ad he-
rere deo et secrete frui datum est. **S**i parum michi gustare liceat:
quod angelis clare patet. et finem non habet. **S**ed ad actiuam
vitam redeundum: et contra temptationes cotidianas fortiter per vir-
tutem caritatis preliandum. **S**epe enim post magnam consolationem
sequitur grauis desolatio. aut importuna temptatio. vel corporis le-
sio: aut hominum vexatio. aut amicorum subtractio: aut hostium in-
uasio. aut mentis conturbatio: aut derisio paruulorum. aut increpa-
tio maiorum: aut dura correctio prelatorum. **O**mnia hec contingunt

ad humiliandū cordis nostri superbiam: ad cōpaciendum infirmis tribu-
latis et temptatis. **N**on ergo confidamus in nobis. nec alta sapiamus
nec commoda nostra queramus: sed in omnibus humiliemus nos. sub-
iecti deo. et omni humane creature propter deum in vera caritate. **P**er
caritatem venit deus in mundum: per caritatem reduxit hominem ad
celum. **P**er caritatem xp̄us descendit ad hominem peccatorem: per ca-
ritatem et crucis ignominiam ascendit ad patris dexteram: et dedit
homini maximum honorem. **C**aritas numquā est ociosa: operatur
enim magna et sublimia: inclinatur se etiam libenter ad humilia et ab-
iecta. **I**psa perficit diligenter honesta: delectatur vilioza sibi iniungi
ex obedientia. **N**on abhorret tangere infirmorum vulnera: lauare pe-
des. sternere lectulos: purgare vestes. tergere sores. **I**psa paciēter fert
aspera: letatur inter obprobria. **S**icut ignis consumit ligna: sic ca-
ritas vicia extinguit. **C**or mundat per contritionem: lauat per confes-
sionem: abstergit per orationem. illuminat per sacram lectionem: accē-
dit per deuotam meditationem: colligit per secretam habitationem.
coniungit animam deo per feruentem amorem. **C**aritas excitat os ho-
minis ad laudandum deum: manus ad operandum. pedes ad ambulan-
dum. oculos ad contemplandum. memoriam ad recordandum: exteriora
membra ad seruiendum. interiora dona ad amandum deum super
omnia bona in celo et in terra. **I**psa caritas in humili anima delet ma-
la preterita. munit contra futura: instruit de presentibus. liberat de
multis dubijs: prohibet a curiosis. amputat superflua: arguit falsa.
odit turpia. mitigat dura: illuminat obscura. aperit oranti celi secre-
ta: ordinat omnia intus et extra. **C**aritas est bona voluntas in ani-
ma sancta que non desistit recta operari: quāuis debilitas vel necessitas
quandoque non permittit agere bonum quod pretenditur. **F**elix et
munda anima cui deus est omnia: que preter deum nil sentit iocundum
nec preciosum: sed cuncta amara ei videntur et onerosa. **T**alem deus re-
quirit. talem diligit: que se et omnia propter eius amorem spernit et
relinquit: fortiter certat. et cor suum in puritate custodit. **C**ito et li-
bere ad deum anima pura pergit: et super omnia mundi condita eus-

lat: que in terris nil commodi nec honoris concupiscit. **C**aritas cristi omnia vincula mundi soluit: omnia onera leuia facit: et quecumq; deo placent fideliter implere satagit. **U**nde cum xp̄o orat et dicit. **P**ater non mea voluntas: sed tua semper et vbicq; fiat. **A**men.

R **C** De vigili cura et labore cōtra tēptationes. **Ca.** xiiij.
R Esistite diabolo: et fugiet a vobis. **U**bicumq; fuerit bon⁹ homo occupatus cum deo orando meditando studendo scribēdo. ibi assunt angeli sancti congaudendo: assunt et demones ipsum tēptando et distrahendo. **C**um inceperis orare fugiunt demones quasi ab igne sancti spiritus: et cum volueris fabulari redeunt omnes celerit: ad augendum rumores inanes. **S**i autem superuenerit bon⁹ prelatus dissipabit mox omnes fabulantes: et arguet ocio vacantes: et bona opera negligentes. **M**aneas ergo i silentio et cogita de deo tuo pro solatio habendo: et liberaberis de tedio boni operis: te perseverante in bono incepto. **E**sto fidelis in modico: et lucraberis decem milia talenta in regno superno. **N**on scis ociosus in secreto: nec verbosus in publico: et fugiet diabolus victus a taciturno. **O**dit enī laborantem et tacentem: orantem et bona meditantem. **U**bicumq; fueris solus vel cum alijs: oportet te certare vigilare et orare contra temptationes carnis et spiritus. **C**erta fortiter. ora feruenter. labora diligenter: stude frequenter. tace libenter: sustine patienter. **S**pera in dño semper: quantumcumq; fueris tribulatus et desolatus vehementer. **Q**ui seipsum in omni loco et tempore ponit ad pacienciam: maiorem nunc habebit pacem et de aduersarijs victoriam: et in futuro cū electis clariozem glorie coronam optinebit.

C De fraterno onere iuicem portando. **Ca.** xv.
A Alter alterius onera portate. **Q**uoniaquidem omnes in xp̄o vnum sumus: ideo fraternam caritatem tenere debem⁹ in vinculo pacis: et in bono semper concordare. **O**mnes xp̄i membra sumus. renati in baptismo per gratiam spiritus sancti: passione xp̄i redempti. sanguine cristi mundati: corpore xp̄i refectione. verbis xp̄i eruditi: mi-

raculis xpi confirmati. exemplis xpi edificati. Quid ergo alterutrū no-
cetis fratres mei? Qui alium verbo vel facto ledit: xpm offendit. Cris-
tus vindicabit? xpus punitet: nisi cito se emendauerit. Unum deum pa-
trem habemus in celis: omnes xpi fratres sumus. de quacumq; ciuitate
vel patria hic cōgregati: aut quātalibet parentela nobili vel ignobil-
generati. Unus deus nos omnes creauit. vnus pascit et gubernat? v-
nus ad vnus btitudinis finem nos vocauit et cotidie vocat: per vo-
cem foris. per contritionem intus? qui se nobis videndum promisit in
premiū eternū in conspectu angelorum: cum vnanimi felicitate om-
nium ciuium supernozū. Si ergo a deo vnanimiter vocati sumus vno
precio redempti. vno spū omnes potati: studeamus inuicem diligere et
seruire. Si xpo placere cupimus tunc propter xpm inuicem onera nos-
tra portemus? et ex caritate pro inuicem oremus: quia sic deus in no-
bis est et nos in deo sumus. Quidquid imperfectionis et ineptitudinis
videmus vel audimus? hoc pie in bonum interpretari debemus: sicut de
nobis fieri optamus. **C** O frater amande porta et portaberis: excusa
et excusaberis. Compatere peccanti: et compacietur tibi. Consolare
ludentem: et consolaberis a gaudente. Erige cadentem: et erigeris do-
mino auxiliante. Sicut feceris alteri sic fiet etiam tibi: deo iuste iudi-
cante et vindicante. Non mireris nec indigneris si cadit homo fragi-
lis in mundo? quia angelus cecidit in celo: et adam in paradiso vici-
a modico pomo. Sepe valde parua res est vnde homo valde grauitur
temptatur in seipso: vel etiam vexatur ab alio. Hoc deus iuste permit-
tit contingere? ut veraciter cognoscas quia si non potes parua vince-
re: non poteris grauiora superare. **E**sto benignus in fratrem temp-
tatum: et ora pro tribulato sicut pro temetipso. Bonum tuum bonum
meum per congratulationem: et malum tuum malum meum per com-
passionem. Nam omnes fragiles homines sumus: idcirco pro inuicem
orare ex caritate tenemur. Nemo alteri impropere potest defectum
suum se neglecto? quia si quis aliquem defectuosum aspicit: quasi cecus
cecum illudit? et surdus surdo maledicit: et stultus stultum deridit.
Tace de alio tibi non commisso male loqui: sed teipsum magis respice.

et corrige quod forfecisti. Si recte iudicas et proximum emendare intendis: a teipso incipe. Et tunc procede non comote: sed modeste et discretely. Si diligis me sincere et fraterne: copatere michi sicut tibi: et ora pro me. Qui alium corripit et pro eo non orat nec condolet: crudelis est hostis non medicus pius: sed onerosus fabulator. Qui pro alio sicut pro seipso orat: duplex bonum facit. Quanto quis plus habet de bono fraterne caritatis: tanto libencius pro eo orat ut perfectius se emendet et oculos infirmorum non offendat. Ideo amplius contristatur si audire noluerit: et ammonenti indignatur. Quilibet est alteri aut rosa redolens: aut spina pungens.

De amore xpi et odio mundi. Ca. xvi.

Anete in dilectione mea. Vox xpi vox dulcis ad audiendum salubris omnibus ad obediendum. Amor xpi iocunditas mentis: paradilus anime: excludit mundum: vincit diabolum: claudit infernum. aperit celum. Amor cristi et mundi contrarii sunt: et nichil comune habent. nec simul commorari possunt. Amor xpi currus helpe ascendens in celum: amor mundi quadriga diaboli trahens ad infernum. Amor sui lesio sui: obliuio mundi inuencio celi. Plus nocet blanda locutio ficti amici: quam dura correptio hominis iusti. Cogitatio dolosi fingit mendacia: mens iusti recte procedit in causis. Non euadet scandalum: qui alteri infert scandalum. Rectior et cognitor omnium deus non diu patitur ouiculam suam errare et balare: sed aut baculo timoris feriens reuocat: aut amoris oculo intuens ad conscientiam reducit. **U**bi pax et concordia: ibi deus et omnia bona. **U**bi lis et discensio: ibi diabolus et omnia mala. **U**bi humilitas: ibi sapientia. **U**bi superbia: ibi radix malicie. **V**ince superbiam: et inuenies pacem magnam. **U**bi dura verba: ibi leduntur caritatis viscera. **U**bi solitudo et silentium: ibi quies monachorum. **U**bi labor et disciplina: ibi profectus religiosorum. **U**bi risus et dissolutio: ibi fugit deuotio. **O**ciosus et verbosus raro compunctus: raro a delicto purus. **U**bi prompta obediencia: ibi leuata conscientia. **U**bi fabulatio longa: ibi operis negligencia. **U**bi propria exquisitio: ibi caritatis defectus. **U**bi doctrina cristi viget: ibi sa

lus anime crescit. **U**bi fratrum concordia: ibi dulcis melodia. **U**bi medi-
ocritas seruatur: ibi virtus concordie diucius perseuerat. **U**bi discretio
in corripiendo culpas aliorum custoditur: ibi nemo iuste conqueri debet:
nec facile prelato indignari. **U**nde quidam. **O**mnibus adde modum: modus est
pulcherma virtus. **U**bi paciencia: ibi magna hostis victoria. **U**bi tur-
batio intrat: ibi pax cito de domo recedit. **C**laude oris ostium: et pon-
tera verba tua antequam loquaris. **U**bi fides et veritas: ibi pacis securi-
tas. **U**bi dolus et nequicia: ibi stulta cogitatio et ceca prudentia. **U**bi
caritas: ibi spiritus sanctus. **U**bi leuis suspicio: ibi frequens indignatio.
vbi veritatis cognitio: ibi rectis corde leticia. vbi ficta narratio: ibi se-
pe amici deceptio latet. vbi humilis confessio: ibi facilis venie impetra-
tio. vbi terrena sapientia deficit: ibi diuina protectio amplius est inuo-
canda. **Q**uicumque maliciose iniusta pretendit: ipse malum finem conse-
quetur. **P**ax multa bene agentis: et ad pacientiam se preparanti. **D**e i-
pio in malo. et fido in bono: quia nemini plus nocet iniquitas sua quam
ipsa sibi. **U**bi duplicitas: ibi inconstancia et multa nequicia. **B**ene sim-
plici et iusto sine dolo: quia deus cum eo. dirigens omnia opera eius in itinere
recto. **Q**ui verbum suum male seruat: quis facile ei credet? **Q**ui autem
verbum suum in melius mutat: verbum veritatis non infringit. **D**e
lectabile est bona audire: sed laudabile magis opere exercere. **O**pti-
ma collatio: vite emendatio. **F**ructus bone collationis abstinere a pec-
catis: et proficere in virtutibus. **F**ructus deuote orationis: unire cor
suum cum deo in seruoze sancti spiritus. **I**lle deuote orat: qui omnia vana
a se excludit. **Q**ui ymaginem crucifixi sibi preponit: diabolica fantas-
mata cito repellit. **D**ulchra anime ymaginatio: passionis christi iugis re-
cordatio. **Q**ui sacra ihesu vulnera cotidie pensat: mentis sue vulnera
mitigat purgat et curat. **Q**ui omnia terrena tamquam lutum vilipendit
nec honores desiderat: cordis mundiciam acquirit. et deo libere vaca-
re potest. **I**lle deum summe laudat et honorat: qui seipsum profunde hu-
miliat: et defectus suos caute considerat gemit et plozat. **M**agnus cla-
mor in auribus dei: vera contritio cordis ex ore humilis peccatoris.
Quidquid boni facis: ad laudem dei facias. **Q**ui virtutes suas et aliorum

quolibet opera bona simpliciter et integre pure et libere ad laudem et honorem dei refert: totum deo ascribendo. nil meritis suis nec viribus attribuendo. Sed ab omnibus se spoliatur et denudat: superbiam inuidiam et vanam gloriam funditus calcatur et necatur. Eterna namque gloria et honore se priuat: qui in se et non in deo solo summo bono gaudet. Itaque beata virgo maria pro maximis donis sibi collatis in suo deuotissimo cantico iubilans dicit. Exultant spiritus meus in deo salutari meo. Qui se aliquod esse putat cum nichil sit: seipsum seducit ait apostolus paulus. Qui in terram celum raptus non est ex hoc elatus: sed quicquid boni fecit docuit et didicit: hoc totum fideliter deo attribuit dicens. Gratia dei sum id quod sum.

De imitatione sanctissime vite domini nostri ihesu christi. Ca. xvij.

Quod uni de fratribus meis fecistis: michi fecistis. **N**otate verba: signate misteria: imitamini exempla. Qui fratri indigenti subuenit: ihesum per manum retinet. Qui onus sibi impositum patienter sustinet: ihesum et hunc crucifixum in humeris suis portat. Qui fratri contristato solaciosum verbum respondit: osculum amicosum oris ihesu tribuit. Qui alterius culpam plangit et pro eo veniam petit: pedes ihesu lauat et extergit. Qui irascentem ad pacem reformat: lectulum floridum ihesu in anima portat. Qui fratri in mensa meliora quam sibi apponit: ihesum caritatis dapibus et fauo mellis pascit. Qui bonas meditationes de deo assumit: ihesum in thalamum cordis sui introducit. Qui fratri librum sacre lectionis porrigit: vinum optimum oris ihesu propinat. Qui ociosa verba loqui prohibet: muscas de mensa ihesu expellit. Qui detractiones audire rennuat et loquentes inhonesta corripit: nigrum canem de domo ihesu baculo ferit et fugat. Qui infra refectorem bene et distincte legit: conuiuentes in mensa ihesu poculo celesti letificat et inebriat sitientes. Qui male legit saporem cibi minuit: et qui sepe titubat: mappam ihesu maculat imundat. Qui mala alterius audit et multum inde dolet et gemit: sacra ihesu vulnera tangit et perungit. Qui bona exempla et virtutes de proximo suo narrat: pulchros flores oculis ihesu representat. Qui verba ihesu deuote le-

git et predicat: in naribus audientium dulcia aromata spergit. **Q**ui de
fectus alterius pie portat et excusat: misericordiam ihu cito impetrabit.
Qui diffamiam alterius et scandalum proximi occultat: nuda ihesu
membra vestibus tegit. **Q**ui diuina miracula et humilia xpi opera se-
dile cogitat et suauiter ruminat: mel et lac ex ore ihesu accipit. **S**ic
enim beatissima agnes dixit et fecit: que etiam pro amore ihesu san-
guinem suum fudit. **Q**ui pro debili et infirmo fratre legit aut cantat:
ante cunabulum ihesu cum angelis iocunde citharisat. **Q**ui deuote orat
et a delicatis cibis abstinet. et propter rebus renunciat: cum sanctis ma-
gis tria preciosa munera ihesu manibus offert. **Q**ui capita fratrum ac ves-
tes lauat: cum sancto iohanne baptista ihesum baptizat. **Q**ui cellam su-
am custodit et tacet: cum ihesu desertum intrat. **Q**ui vicinis resistit et
corpus castigat: cum ihesu ieiunat. **Q**ui fratri salutare verbum dicit: cum
ihesu regnum dei predicat. **Q**ui pro infirmo et temptato fideliter orat
cum ihesu lazari visitat: et cum maria et martha plozat. **Q**ui pro fide
liber defunctis missas celebrat et vigilias legit: cum ihesu ad monumen-
tum lazari transit: oras ut animas a penis misericorditer liberet. **Q**ui cum fra-
tribus ad coene refectorium vadit ut sacra lectionem audiat: cum ihesu et
discipulis eius cenat et bibit. **Q**ui eloquia dei in mensa laica in corde suo
recondit: cum sancto iohanne apostolo super pedem ihesu in cena recubuit.
Qui in aduersis humiliter et propterea obedit: ihesum veraciter cum disci-
pulis in montem oliueti sequitur. ubi traditus et captus fuit. **Q**ui in tri-
bulatione sua et temptatione instanter et feruenter orat: cum ihesu in
agonia contra diabolum pugnat. **Q**ui suum velle et nolle totaliter re-
linquit: cum ihesu voluntatem patris sui gratanter implet: et crucem in
caluariam portat. **Q**ui pro aduersariis suis orat et peccantibus liben-
ter indulget: cum ihesu pro inimicis rogat ne male pereant: sed conuer-
tantur ad deum et viuant. **Q**ui omnibus que sunt mundi sponte renun-
ciat et cuncta visibilia obliuioni tradit: cum ihesu in cruce moritur: et
cum paulo in paradysum rapitur. **Q**ui cor suum mundum et quietum ser-
uat: ihesum in syndone munda voluit: et in corde sepelit. **Q**ui in seruicio
ihesu usque in finem perseuerat: cum ihesu in sepulchro suauiter dormiet

et requiescet. **Q**ui beate virgini marie in dolozibus suis cōpatitur
hic iterum ab ea in āgustijs suis cum pio filio suo ihesu consolari me-
retur. **Q**ui omnia verba et gesta ihesu mente recolit et dēte conterit
dulces aromatum species illi p̄parat: que ad solaciū anime tristis op-
time valent. **Q**ui de beneficijs sibi collatis hīliter et deuote grās agit
cum maria magdalena ad monumentum ihesu cum aromatibus venit
Qui post contritiōē et confessionem peccatorū firmiter se emendare
āponit: cum ihesu a morte culpe resurgit. **Q**ui torporem mentis abicit
et nouum feruorem arripit: nouū pascha in spū cum ihesu celebrat: et
alleluia cum eo in choro iubilans cantat. **Q**ui oīa seculi gaudia sp̄nit
pericula fugit. religiosam vitam querit et acceptat: cum ihesu et disci-
pulis eius cenaculum clausum intrat: vt in secreto liberius deo seruiat
purius viuat: et sp̄m sanctum plenius accipiat. **Q**ui oīa tēporalia neg-
ligit et ī meditatione sancta ad celestia totus inardescit: cum ihesu ad
celos pergit et a cendit. **B**eatā animā cui xp̄s viuere est: et mori cum
xp̄o lucrum. **O**portet q̄ sibi ipsi moriā: qui xp̄o viuere desiderat. **O**p̄
q̄ omnia caduca relinquat: cui xp̄s sapere et dulcescere debet. **L**abor
est ī relinquendo: dolor in moriendo: sed eterna salus et vita cum xp̄o
feliciter regnando. **Q**uando hoc erit vt solus deus michi totus sit: et
ego illi tot⁹ intent⁹ et vnitus. **Q**ūdiu ei aīa fidelis non est deo vnita
in gloria: non potest plene esse bt̄a. **S**equere ergo xp̄m passib⁹ amoris
in vita tua per fidem caritate feruentē: vt dign⁹ fias videre eū facie
ad faciē angelos bt̄ificantē. **A**d quā intuentā nos oēs perducere dig-
netur ihesus xp̄s post mortē: qui pro oībus nobis amaram ptulit crucē

De eterna laude dei. Ca. xviij.

Semper laus ei⁹ in ore meo. **Q**ue dulcis vox ī aurib⁹ deuotoꝝ
sed dulcior in p̄ncipia dei et scōrum āgelozum. **S**i omnia organa
musicozum canerēt et laudem dei non resonarent: in vanū conciperēt
nec aīam scām recreant neq̄ faciarent. **O**portet enim q̄ deus et honor
ei⁹ sit causa canēdi et oīs vanitas sit exclusa: si laus debet esse deo gra-
ta et accepta. **S**i intentio tua fuerit pura: tunc poteris exultare ī ve-

ra cordis leticia cum maria. **D**ulcis symphonia in celo et in terra. Lau-
dare deum puro corde et consona voce cum oī creatura: pro sua imensa
bonitate et excellenti magnificencia. **D**eleabile opus laudare deū oī tpe
diligere creatore celi et terre: honorare maxime eterne vite largitore
Siquidem scōrum angelorū vita honor et gloria laudare deum totis p-
cordiis: et nūq̄ a laude cessare: qui nūq̄ pnt fatigari nec inaniter glo-
riari. **H**oc etiam agunt sanctorum anime in celesti patria: liberate de
vinculis corporis. de laqueis sathane. ab oī temptatione ei⁹ secure: et
iam deo vnite in perfecta caritate et pbeni leticia. et ineffabili beati-
tudine replete. **R**ecogitant modo libere cū maxima dulcedine: in qū-
ta fuerunt tribulatione et amaritudine: et quāta euaserunt pericula
et temptamenta. hui⁹ miserie vite. **V**ersa sunt eis oīa lamenta in can-
tica leticie: et dura verbera in augmēta pulchrioris corone. **Q**uod q̄
beata illa patria vbi pacata sunt omnia: tristitia nulla. oīa iocunda:
diuina laude et dulci iubilo plena. **B**ndic ergo et tu anima fidelis do-
minum de celis: lauda deum tuum syon grauata pōdere carnis. **I**nuoca
ihesum in loco certaminis: vt assit tibi a dextris tuis et sinistris cum
angelis sanctis. **O**ra ne preualeat contra te demonum impetus: ne de-
cipiat te mollicies carnis: nec frangat te rigor ordinis. neq̄ labor cor-
poris. **A**scipe pro xpī amore onus sancte crucis: que aperit tibi por-
tam regni celestis. **Q**uid ampli⁹ cupis? **P**ia regi venendi ad xpm est
vincere ppriam voluntatem: sustinere defectum: non querere carnis cō-
modum. **H**abebis certe eternam requiem pro paruo labore: eternum
honorem pro humili statu et infimo loco. **S**it ergo semper laus dei in
ore tuo in p̄speris et aduersis: multū enim in hoc potes promereri: si
plene te resignaueris ad voluntatem dei. **Q**uidquid grauitatis tibi oc-
currerit interius aut exterius: hoc accipe pie et graciose de manu be-
nignissimi creatoris: qui curam gerit de omnib⁹ nobis pusillis et mag-
nis. **Q**ui te fecit ad ymaginem suam: non relinquet te in necessitatib⁹
tuis propter imensam bonitatem suam. **A**peri ergo os tuum in laudem
dei omnipotentis: cuius prouidencia reguntur omnia in celo et in t̄ra.
in mari et in omnibus abissis. **L**auda creatorem tuum qui te fecit

hominem et non bestiam? et si te muscam fecisset: adhuc laudandus es
set et bene fecisset. **N**on potest leo gloriari de fortitudine sua contra mus
cam et culicem? quia si leo potest alcius clamare: non tamen potest ta
alte sicut musca volare. **N**e ergo sit contentio inter magnū et parū
inter diuitē et pauperē: inter fortem et debile. inter sapientē et simpli
cem. inter regentem et seruientem? oēs pariter laudem? dñm deum nr̃m
qui creauit oēm creaturā mira pulchritudine et varietate ad laudem
noīis sui et gloriā: et hoīm vtilitatē largiter et aperte demonstrandā.
Lauda aīa fidelis redemptorē tuum: qui te redemit de manu eterne
mortis per passionē sue benedictę crucis. **C**ui digne regraciari non po
teris: etiā si milies pro ipso mori et crucifigi pesses. **L**auda protectore
tuum: qui te a multis periculis et peccis custodiuit. **L**auda bñfactorem
tuum? qui tanta beneficia tibi tribuit: q̃ vix enumerare sufficis. **E**cce
adhuc cotidie noua dona tibi trāsmittit? et per se etiā ad te in altari
venit: in quo optimum donū quod ipse est et habet tibi ad cōcandū
prebet. **N**il aliud pro hīs a te requirit et tam gratū habet: nisi vt ipm̃
pure et intime ppter seipsum ames et laudes. **C**ū fueris letus et bñ
tibi successerit? lauda et grās age: quia pius dominus te consolari dig
natus est ne in via deficias. **N**am toties panem de celo tibi ad refocil
landum spm̃ tuum mittit? quociens verbum dei audis et legis: ac de in
carnatione et passione xpi deuote meditaris. **C**um fueris tristis aut de
bilis: lauda et grācias age? quia deus te vīitat probat et purgat: ne
superbias et de te presumas. **A**fflictio enim corporis: sepe ē reductio ad
compunctionē cordis. **C**um fueris sanus et fortis: lauda et grācias age?
quia deus dedit tibi vires vt labores et alijs seruias: et tempus nūq̃
otiose expendas. **C**um fueris ī orto vel in pomerio videns diūsas spēs
et arbores. flores et rosas. pira poma. herbarum vires et lilia odorife
ra: lauda et grācias age? quia ostendit tibi deus multa mirabilia opera
sua. in terra germinancia: que omni anno renouat mira potencia ac sa
piencia sua pro magna sua bonitate. et hoīm vtilitate. **I**n oī ergo loco
et tpe lauda deū et grās age: quia plena est oīs terra maiestate eius. et
super celos gloria ei. **L**auda deū cū oībus scīs ī terris: quē laudāt oēs

angeli in celis. **S**i laudas angelis assimilaris: si nō laudas ingratus es
et peior bestia. **E**cce volucres celi cantāt. pisces natāt. canes latrāt. pe
cora clamāt. et oīa elementa ad laudem dei se mouent: et magnificenci
am creatoris sui naturalib⁹ motibus demonstrāt. **I**n cunctis ergo que
agis habe deū pre oculis tuis. caue offensas. grās age pro beneficijs im
penis et in fine cuiuslib⁹ operis tui corde ten⁹ regraciādo deo sic cōclu
de. **D**eo grās. deo laus: nunc et in eternū. **O**is spūs laudet dñm. Amen.

ExPLICIT Ortulus Rosarum.

Incipit prologus in librum qui dicitur vallis liliorum.

Iustus germinabit sicut liliū et flozebit in eternū ante dñm
Ne libellus potest notari vallis liliorum ad distinctionē
alterius precedentis: qui ortus rosarum intitulat. Quia sicut
ille tractat de multis virtutibus tamquam de rubeis rosis in ortulo ihesu na-
tis: sic iste loquitur de multis virtutibus tamquam de candidis liliis in valle
humilitatis a dño ihesu plantatis: et spūs scī intima aspersione dulciter
irrigatis. **N**ā testante bñs gregorio qui sine humilitate virtutes con-
gregat: in ventum puluerē portat. **D**e hīs quibus liliis loquitur etiā spon-
sa xpī humilis et deuota aīa ad ihesum sponsum suum in canticis can-
ticorum: ore cātans et corde iubilans de visitatione sua et donis eius
Dilectus meus inquit michi et ego illi: qui pascitur inter lilia. **E**t iterum
Dilectus meus candidus et rubicundus: inter vīera mea cōmorabitur.
Cui laus honor et gloria in secula seculorum Amen.

ExPLICIT prologus.

Incipiunt Capitula libri sequentis Qui dicitur vallis liliorum.

De triplici statu humane vite.	Ca.	i.
De laude dei in paupertate.	Ca.	ii.
De probatione deuotorum per contraria.	Ca.	iii.
De vero amatore dei.	Ca.	iiii.
De gratitudine aīe pro oī bono.	Ca.	v.
De conformitate aīe deuote cū crucifixo.	Ca.	vi.
De ambulatione aīe pure cum deo.	Ca.	vii.
De pace cordis et quiete in deo.	Ca.	viii.
De recollectione cordis cum deo.	Ca.	ix.
De vigilatione et orōne contra tēptationes.	Ca.	x.
De timore eterne pene contra vicia carnis.	Ca.	xi.
De memoria dñice passionis.	Ca.	xii.

De inuocatione sancti nominis ihesu et beate marie.	Ca. xiiij.
De forti certamine contra vicia.	Ca. xliij.
De stabilitate in loco et in ordine.	Ca. xv.
De diuino solatio in tribulatione.	Ca. xvi.
De custodia consciencie.	Ca. xvij.
De solitudine et silentio.	Ca. xvij.
De refugio pauperis ad deum adiutorem suum.	Ca. xix.
De paupere et infirmo lazaro.	Ca. xx.
De claro intellectu sacre scripture.	Ca. xxi.
De magnis meritis paciencie pro xpo.	Ca. xxij.
De bonis moribus humilis monachi.	Ca. xxij.
De prouida locutione et fraterna compassione.	Ca. xxiiij.
De incerta hora mortis.	Ca. xxv.
De eterna laude dei.	Ca. xxvi.
De laude sanctorum angelorum.	Ca. xxvij.
Oratio deuoti amatoris dei.	Ca. xxvij.
De vnione cordis cum deo habenda.	Ca. xxviii.
De vera pace in solo deo.	Ca. xxix.
De recta intentione ad deum.	Ca. xxx.
Oratio humilis et contriti spiritus	Ca. xxxi.
De bona societate cum ihesu et sanctis eius.	Ca. xxxij.
De summo bono et ultimo fine in solo deo.	Ca. xxxij.
Expliciunt capitula.	Ca. xxxiiij.

Incipit vallis liliorū. Ad laudem dei. pro solatio tribulatozū

De triplici statu vite huāne Ca. 1.

Bonū flos cāpi: et lilium cōualliū. **H**ec ē vox xpī ad sanctā ecciam in generali: et ad quālibet aīam deuotā in spāli. **C**ristus ei est speciosus sponus scē eccie et caput oīm fī deliū: flos oīm virtutū et lilium conualliū. amator huilitatis et castitatis. **Q**ui gō vult xpō seruire et celesti sponso placē: studeat vicia sua vincere. lilia virtutū colligē. oīū vitare. libere studere. liberos scribē manib⁹ opari qđ vtile ē: frequentē orare. et deo itime vacare. tumult⁹ fugere. secretū diligere: et de alienis reb⁹ et sibi noctuis tacere. **H**abit⁹ nāq; exterior pāz valet sine interiorē utute corā deo. **V**as est foris ornatum: s; intus vacuū. **S**icut ex bono vase vini bon⁹ odor pcedit: sic ex bono corde religiosi bona ūba et scā opa pcedūt ad laudem dei et vtilitatē pximi. **A**ttēde gō fr̄ statum tuū in quo stas et corā hoībus ābulas: vt deo digne placere studeas: et alios scīs et moribus scīs edifies. **T**otū ei in te redūdabit quicqđ boni feceris: et quicqđ mali corā deo comiseris. **Q**n̄ gō comedis et bibis. dormis et q̄scis. et vbi cūq; volueris p libitu tuo trāsīs: tunc facis opa carnis et assimilāris bestiīs t̄renis q̄ discurrunt comedunt et bibunt: et replent ventrē suū donec saturent. **E**t si q̄s eis resistit illum stimulāt cornib⁹ et ungulis terrēt vultib⁹. et mordent dentib⁹. et clamāt vocib⁹ horrendis. **T**ales sunt carnales hoīes. gulosi auari. supbi iracūdi et litigiosi: spm̄ dei nō hñtes s; passioēs suas sequētes. **S**; qñ vigilas et oras legis et cantas psalmos et ymnos de deo et scīs eius: vel qñ ieiunas et abstinēs a vicijs et pximo seruis: ā pro peccis tuis doles gemis et ploras. cōfiteris et veniam petis: tunc facis opa spūs scī et scdm̄ spm̄ ambulas et religiosē vite ordinē seruas. **T**unc etiā scīs angelis assimilāris in celis: qui semp dū laudāt et cantāt et benedicūt: et numq̄ faciē suā ab eo auertūt. **Q**n̄ vero superbis irasceris detrahis. marmuras. fallis mentiris. alios percutbas. et de malis eozum gaudēs et de bonis tristaris: aut quando proxi

mi despicias. et comodū tuū in oībus q̄ris: tunc diabolu sequeris et de-
monib⁹ assimilaris: per maliciā et vicia q̄ cōmittis. **N**ā ipsi passiones
suas et nequicias sequunt̄ q̄ntum possunt et audent facere: et in malis
delectantur quia boni non sunt: et alios seducere et pervertere nituntur.
Vita ergo iustoz āgelis similis: vita carnalium bestiis equalis: vite su-
perbozum demonib⁹ comparat̄. **C**ave serue dei ne laqueis eozum inuol-
uaris: et in iudicio ab eis accuseris et confundaris.

De laude dei in paupertate. **Ca. ij.**

Pauper et iops laudabunt nomē tuū dñe. **Q**uā sentis te aridū
frigidū et tristē in orādo meditāda bona de deo: non debes ap-
terea desperare nec desistere ibim huius iuocare: s; in paupertate spūs tui
deū lauda et grās age: et istū versiculū p cōsolatiōe libēter lege. **P**au-
per et iops laudabūt nomē tuum dñe. mlti ei scī et deuoti fuerūt ecia
q̄nq; aridi. et p longū tēp⁹ a deo derelicti: vt discerent paciā et aliā
cōpati. p doloris et iopie expienciā: et non psumerēt nimis de seipsis i
tpe deuotiōis et iubilatiōis. **L**ege ecia ūsum istū sequentē cū ppheta
i psalmo. **E**go autē medic⁹ sum et paup: et dñs sollicit⁹ ē mei. **I**n dño
confido: q̄a ipse vrit⁹ et sal⁹ mea. **D**ex ē: nā oē bonū a deo. **N**oli g⁹ p-
sumere cū let⁹ fueris: nec te deice tristitia grauat⁹: s; sicut dño placu-
erit in oculis suis: sic esto content⁹ in oīb⁹. **N**il ei boni habes a teipso
s; totū ē a deo. **C**ū grā deuotiōis dat⁹: sol de celo lucet. et aīa illūiatur
et q̄si in diuicijs exultat. **S**; miser deciperis: si psumis et iularis. **C**um
vero occulte subtrahit⁹ grā et ab ingrato tollit⁹: tunc vero pauper es et
infirm⁹: et paz potes sustinere. et tēdet orare. **S**; h p beneficio acci-
pe. q̄ deus te pauperē facit et hūiliat cū electis suis: et prutit dorsum
tuum filioz virga p excessib⁹ tuis occultis et negligēcijs multis cotidi-
anis: vt tibiipsi vilescas et nūq̄ alte de te sapias: sicut cōsulit sanctus
paulus ad romanos. **N**oli inq̄t altum sapere: sed time. **M**agnum lucrū
aīe. de se viliē sentire: et deo oē bonum fundit⁹ ascribere.

De probatione deuotoz per contraria. **Ca. iij.**

Audete iusti in dño. **I**n celo sp̄s gaudiū: in iferno sp̄s est luc-
tus: in mundo vtrūq; ad tēpus: ad pbandū hoīes bonos et ma-

los. In estate sunt dies clariores: et in hyeme obscuriores. Sic est etiam cum anima deuota. quando gratia dei venit et eam illuminat: tunc multa abscondita cognoscit et intelligit: catat et iubilat cum magna deuotione quam sentit. Sed in tempore temptationis cum subtrahitur gratia deuotionis: tunc est in hyeme et frigore: in obscuritate intellectus et in pauore mentis. Tunc paciencia est necessaria et deo magis accepta: et crescunt uirtutes per aduersa: et augentur per paciam eterna premia. Humiliatur anima et purgatur per flagella: confunditur superbia: et euascescit uana gloria. Quamdiu uiuit anima in corpore exercetur in utroque: pro profectu amplius in christi amore. Magna ergo ars magna uirtus est: bene uti bonis et malis. Benedic ergo anima mea domino in omni tempore: lauda deum tuum spon die ac nocte: et erit merces tua magna utrobique coram deo in celo et in terra. et omnia seruient tibi prospera et aduersa: bona et mala. leta et tristia. Dominus apostolus paulus ait. Diligentibus deum omnia cooperantur in bonum: et nichil deerit timentibus eum. Beati qui in omnibus sequuntur voluntatem dei.

De uero amatore dei.

Ca. iij.

Diligite dominum omnes sancti eius pusilli et magni: quia pusillum et magnum ipse fecit. Verus amator dei amat pure deum. scilicet deum propter deum et propter se solum fruendum: et non propter lucrum ab ipso habendum. nec propter aliquod proprium commodum. nec solatiu a premio inde promerendum: sed totaliter et finaliter propter suam infinitam bonitatem et superexcellentem dignitatem. Ideo in laudem dei psalmista frequenter dicit et repetit. Confitemini domino quoniam bonus: et hoc dicere dulce est amati. Sed dicere. quoniam ieternum misericordia eius: dulcius sapit penitenti et dolenti de peccatis suis. Ne ergo despet homo fragilis in malis: ad diem sepe quoniam ieternum misericordia eius. Ille autem amplius placet deo: quam profundius se humiliat: et feruentius ipsum amat. Beatus qui se uilior omnibus reputat: et cauet omne quod deo displicere cognoscit. Beatus qui propter deum et beneplacitum eius totum opus suum facit ex caritate cum pura intentione: et quidquid boni cogitat: hoc ad dei honorem et laudem et gloriam integre refert. Beatus qui nil sibi retinet: sed totum deo libere reddit quod a deo accepit.

De gratitudine anime pro omni bono.

Ca. v.

Magnificate dominum mecum: et exaltemus nomen eius in idipsum. Ille magnifice deum laudat: qui de minimis etiam beneficijs gratias maximas

agit: q̄a ille dat q̄ sup oīa maxim⁹ ē. **N**il tibi parū nec vile esse debet
qđ altissim⁹ tibi ex grā libere p̄stat. **N**ō q̄rit de⁹ nec exigit aliqđ ma
gis q̄ vt gratis amet⁹: et oīs offensa caueat: atq; gratitudo sp̄ et vbiq;
ei reddat. **M**agn⁹ corā deo ē: q̄ se ex uera huilitate sp̄nit et subternit
et oībus bonis et bñficijs indigū se iudicat: nec in aliq̄ bono vane ex
ultat nec laudem cōcupiscit. **M**aior tñ ille q̄ sicut iob p̄cussus contēp
t⁹ cōiciat⁹. depauperat⁹. neglēs. tēptat⁹. afflic⁹. derisus. et cōfusus
grās agit. letat⁹ et benedicit⁹: et oīa grauamīa et exilia sibi cōtingēcia
p̄ maxis lucris cōputat et p̄pter deū sustinet: et conq̄zi cessat. **B**tūs q̄
virgā doloris sicut iob de manu dei pie accipit: et tōlēt volūtati dīne
se offert et cōmittit. **B**tūs qui h̄ sp̄ q̄rit et eligit qđ deo magis placet:
et p̄ delicijs vilia capit: et lesus letior manz: et dāpnū tpale aīe lucz
reputat. **D**e conformitate aīe deuote cum crucifixo. **Ca. vi.**

De ambulatione aie pure cum deo. Ca. vij.

dei bene seruat: qui ociosum verbū nūq̃ p̃fert: qui ope oñdit qđ ore
p̃dicat: qui p̃p̃riā gloriā non q̃rit: s; oīa bona q̃ facit et in alijs videt:
pure ad gloriā dei refert. Qui autē sibi placet stulto placet: et deo displi-
cet. Deo in oībus bonis q̃ agis et dicis deo placē studeas: vt ampliora
bona ab eo recipias. De bonis nature qđ gloriaris: cū scis mortalis a
vermibus mox rodendus. Audi senē iuuenis reb; te distrabentib;: q̃a
requiē non inuenies nisi ad cor tuū redeas: et deū super oīa bona que-
ras et intime diligas.

De pace cordis et quiete in deo.

Ca. viij.

In pace scūs est locus ei; Quis ē in bona pace? Qui mitis est
et huīlis corde. Quid vis scire de statu alior; q̃liter scit cū eis?
et teipm negligis in multis. Ecce q̃ meli; scit se huiliare et pati ppter
deū: h; melius ē in pace. Huic oē on; fit leue: ppter deū quē h; in corde.
Etūs qui loquit cū deo orādo meditādo cātando legendo: et de alienis
tacet q̃ fiunt ī mundo. Ubicūq; es et trāsīs vel fugis: cogitatio tua te
cum trāsīt. Bona meditatio letificat. mala cōtristat. Ira pturbat. īuidi-
a excecatur. odiū necat. Deuota lēio instruit. orō accēdit. opatio verbum
īplet. Sermo scūs corda mundat. van; maculat. ociosus scādalizat. du-
rus grauat. p̃p̃ placat. moralis edificat. hystozialis fidem cōfirmat. ce-
lestis ad ethera leuat. Mūda g; cor tuū ab oī militia: et eris in bona
pace. Nō ē pax bona nisi ī deo et cū virtuoso: q̃ oīa bñ agit ppter deū
quē diligit. Mane in silēcio et sustine modicū p̃t deū: et ipse liberabit
te ab oī onere et īquietudine. Btā vita et bona conscia dāt fiduciā ad
deū ī t̃bulatione et in morte: mala aut cōscia sp ē ī timore et in lite. I-
racund; cito cadit de vno malo in aliud pei;. Pacēs et mitis de hoste
facit aīcum: et deum iueniet sibi sp̃ p̃piciū ppter pietatē erga peccantē.

De recollectione cordis cum deo.

Ca. ix.

Qui nō colligit mecū disp̃git: ait dñs n̄r ihesus xp̃s. Cū fueris
multū disp̃sus et indeuor; ppter multiplices diaboli fantasias
et amaras passionēs corō et hoīm displicēcias te īquietantes: stude te
recolligere in secreto per orōnem dñicā et angelicā salutationem: et
prosterne te soloten; ante scām crucē vel btē virgīs marie p̃maginē.

aut alicui? scī deuotā picturā: ad dei honore scōrumq; meōziam factā.
Inuoca p̄cipue ihesum et mariā cū oībus angelis et celi ciuib? p̄ mīa
et grā diuine cōsolatiois tibi itez reddenda: et dic cū scō dauid ī psal
mo. **D**ñe ante te oē desīdriū meū: et gemit? me? a te non ē abscondi
tus. **D**ñe spes mea a iuuetute. ad te cōfugio in t̄bulatione mea. **O** dñe
doce me sp̄ sequi et facere voluntatem tuā: et relinq̄re meā. **Q**uia hoc
beneplacitū ē tibi: et vtile m̄ pro salute aīe mee. **D**ñe nūq̄ michi con
tingat aliqd cogitare vel desiderare ā operari qđ displicet tibi: aut alte
ri nocet: sicut p̄cepisti michi et oībus seruientib? tibi. **C**ū contrariū
ago corripe me in mīa tua: et nō in ira perdes me. **Q**uia de? me? es tu
et ego pauper et fragilis seru? tu? grā et mīa tua in oībus maxime e
gena. **H**ic nomē sc̄m tuū nūc et in eternū super oīa benedicm̄.

De vigilatione et orōne contra tēptationes. **Ca. x.**

Vigilate et orate: vt non itretis ī temptationē. carnis vel sp̄s
vel diaboli vel mundi. **C**aro suggerit concupiscenciam: sp̄s
superbiā? diabol? inuidiā: mund? vanitatē. **C**rist? aut e contrario do
cet? nā suadet seruare castitatē. huilitatem. caritatē. et contemptū mū
di: ad p̄merendum regnū dei: et euadendū penas inferni. **D**igilandum
igit et orandū oī tpe: et in oī loco? quia nullibi securitas ab aduersa
rio maligno: qui non dormit nec quiescit a tēptando? sed circuit et q̄
rit quē decipiat et molestat: et a bonis exercicijs impedit. et ab orō
ne cessare faciat. **I**deo dñs nr̄ ihesus xp̄s sciens nequicias diaboli et
vtilitatē orōnis fortitudinē hostis et debilitatē hoīs t̄amonet fortiter
discipulos suos et oēs fideles vigilare et orare: si nō velint ab hostib?
suis id ē vicijs supari. **D**igilate igit et orate vt nō itretis ī tēptatio
nē diaboli: nec ei cōsenciatis. **S**i nō potes totū psalteriū legē. lege v
nū psalmū? vnū ūsum. vnū deuotū ymnū de ihesu de maria: ā de aliq̄ scō
ad excitandū cor tuū sursum ī deū: p̄ gemitū et viue vocis oraculū. **O**ro
pe ē ei de? oībus iuocantib? se cū huilitate. **N**ā huilis orō iusti pene
trat celos? dat fiduciā ad deū: et frāgit diaboli consiliū et vires minas
et nugas. **S**i īpediris foris ab hoīb? t̄tra cubiculū tuū sc̄m xp̄i con
siliū: et clauso ostio ora prēm tuū ī abscondito. **I**pse ei scit qđ cogitas

et desideras: et quod opus est tibi. Sic ergo in omni petitione ora. **P**rofit fiat spiritus voluntas tua non mea: fac mecum sicut placitum est tibi et utile mihi. Si fueris cum alijs in choro: lege et canta cum eis sicut angelus coram deo. Sic canta exterius ut concupungaris interiorius: sic placeas hominibus: ut non displiceas deo et sanctis angelis eius. Deus enim magis attendit concupundionem cordis: quam clamorem alte vocis. Quia per humilem precem deus placatur: per vanam gloriam offenditur. Per meroris fletum gratia acquiritur et virtus augeatur: per dissolutionis sonum devotio perditur: et pro omni culpa et negligencia pena reddetur. A quibus malis divina pietas nos spiritus custodiat: et ad celestia regna perducatur. Amen.

De timore eterne pene contra vicia carnis. Ca. xi.
Confige timore tuo carnes meas. Utile est hec oratio contra carnis vicia: et ad superbiam mentis depzimendam. Ista enim duo mala cotidie hominem impugnant et vexant: anima enim caro illicita concupiscit: anima spiritus de bono superbit et laudem querit. Utrumque magnum malum: utrobique periculum graue. Cum te temptat caro misera cito moritura cogita eterni ignis tormenta: et sic ignem concupiscencie extingues igne iehenne: et motus maiores expellent minores: ut spiritus saluus fiat per ignem. Brevis est omnis delcatio carnalis: fallax et vana omnis mundi leticia: omnis decor corporis omnis honor et gloria. Sicut dolor capitis cogit dissolutum gemere et flere: sic timor mortis et ardor inferni faciunt passionatum et temptatum a peccatis abstinere. Qui sine timore est: cito corrumpitur in malum: et qui se non humiliat coram deo et sanctis eius: confundetur in iudicio a demonibus: et punietur durissime ab eis. Firma et vera sententia ista stat nec fallit: siue homo siue angelus sit: deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Multa autem domini ab eterno cum sanctis et electis suis usque in eternum. Time ergo superbe iudicium dei in omnibus sanctis tuis: et noli gloriari in vanis reputationibus tuis. Cum feceris totum quod poteris et debes: adhuc deficiis in multis: et vix vnum pro mille reddere vales. Time virgam dei: time baculum. time iudicium futurum: nil transibit impunitum: nil erit in bonis irremuneratum. Si cella tua arderet: nonne timeres et cito surgeres et fugeres? Ecce quid facit timor et tremor et cogitatio de penis futuris: quod nullis finientur

tēporibus. Expellunt nāq; teporē et inducūt orationis feruorē: ppter
nimiū inferni horrore.

De memoria dominice passionis contra dissolutos. **Ca. xij.**

Beatī qui lugēt: qm̄ ipsi consolabunt̄. **A** quo? Certe a xp̄o in se
creo cor: non de h̄ mundo in vanis reb̄. **L**euia ei et iocosa
verba et frequēs risus: nō cōgruūt sacre passioi xp̄i et amarissimis vul
nerib̄ ei. **S**i ei haberes vnā acutā spinā de corona ihesu ī capite tuo
aut in dorso tuo trāffixam: nūquid rideris? **N**ime. **S**z pze dolore ma
gis flet̄ et alte clamarē. **S**i etiā vnū clauū crucis in pede habēs: vbi
ires et curreres? **N**ulq; utiq; irē nec currerē: sz magis sederē et dole
rē: et p expienciā dolorū meorū xp̄o cōpati discerē. **E**t vtinā amarissimē
possem flet̄: in remissionē oīm pecōrum meorū. **O** q̄ scūs dolor et dul
cis flet̄: ex cōpassione sanctorū vulnerū dñi nr̄i ihesu xp̄i largiter effu
sus. **Q**ū ḡ grauaris ā tēptaris ā ifirmaris: recurre cito ad orationis
scutū et scē crucis vexillū: et in scōrum vulnerū xp̄i fixuris q̄ze vicioz
tuorū salutiferā medicinā: per deuotā orationē et seriosam passiois ei
recozdatiōē. **P**ondera scē crucis magnitudinē longitudinē et altitu
dinē: in qua ihesus xp̄us pepēdit nud̄ diris clauis p te confix̄. **N**u
mera attēte q̄ multe acute spine in corona dñi fuerūt: q̄ scm̄ verticem
capitis filij dei tā acriter pūxerunt et largissimē cruētare fecerunt. **P**o
ne hec et cetera arma passiois ihesu xp̄i iuxta te pro bona custodia di
ei ac noctis: ne inuidus hostis diabolus inueniat te vacuū a diuinis p
maginibus: et iquinet cor tuū sordidis picturis et vitiis. **S**it tibi p
de lectulus tuus sine plumis in memoriā scē natiuitatis dñi nr̄i ihesu
xp̄i quasi angustū et pauperculū presepe virtutib̄ plenū: in quo puer
ihesus vagiebat in cunabulo pānis iuolūt̄: modico feno pro serico pal
lio tect̄. puog lacte m̄ris virginis refect̄. **S**it duricia et vilitas cul
cite tue recozdatiō q̄dam duri et lapidei sepulchri dñi nr̄i ihesu xp̄i.
p te crucifixi: et vere mortui. et ī corde t̄re sepulti ac grādi lapide clau
si. **H**ic ergo in pace xp̄i quiesce oībus oblitis q̄ sunt in mūdo: oīa repu
tans vilia et pro nichilo que magna vident̄ ut iocūda: et cū eo resur
gas nūc in virtutib̄ et grā: et in nouissimā die cū electis in glōria sem

piterna. Amen.

De iuocatioe sci nois ihesu et bte marie virgis mris ei. Ca. xiiij

Dirige dñe dñe me: in conspēu tuo viā meā. **V**ie tue dñe ihesu
xpe vie pulchre vie munde et secure: ad ābulandū in eis recte
et perfē. Et oēs semite tue pacifice et scē: ad perducendū oēs fideles
tuos et huiles corde in regnū tuū celeste. **O**bicūq; g° pgis ābulas stas
et resis: iuoca ihesum et mariā piā matrē ei: et hunc scm versiculū
libenter p conductū vie lege. **D**irige dñe dñe me: in conspēu tuo viam
meā. **D**einde consumit istū ad x. **P**erfice pie ihesu gressus meos in se
mitis tuis: vt non moueant vestigia mea ad videndū vana: et loquen
dum ociosa aie mee nociua. **P**ost hec etiā hunc dulcē versiculū p via
tico ciboz assume: et qsi baculū in manu firmū tene: et sepe orās deuo
te lege. **I**hesus et maria sint mecū sp in via: in oī loco et in oī tpe pro
bona custodia: ne forte per deuia errem: et dispergar per multa fāta
mata int⁹ et extra. **H**ec scā orō ihesus et maria breuis ē ad legendum
leuis ad portādum. facilis ad tenēdū: dulcis ad cogitandū. fortis ad p
regendū. fidelis ad custodiendū. socialis ad ābulandū: delectabilis ad
recreandum. alicabilis ad cōsolādum. potēs ad adiuuādum: prudens ad
perducēdum rēo itinere oēm pauperē peregrinū et seculi contēptorem
ad vitā eternā. **H**ec scā orō hz secum meliores comites et potentiores
milites pre oībus regibus et principib⁹ mundi: et altiores scōs pre oī
bus scīs in celo et in terra. **H**ec scā orō trahit ad se i feruore spūs totā
celestē curiā: q sequit cum oī reuerēcia dñm suū ihesum xpm et dñam
suā sanctā mariā matrē ihesu benedictā: oī laude dignissimā ab oīb⁹
honorandā. **Q**ui istos p socijs secum hz in via huius vite: etiā pios
prōnos inueniet mortis tēpore. **N**oli iā ihesum deserē: si cupis cū ihesu
et maria sp viuē et gaudere. **N**ō g° et secure ābulat: q ihesum et mariā
i corde portat: ore sepe noīat. labijs benedicit: manib⁹ plaudit. pedib⁹
tripudiat: voce clamat. corde iubilat: oculis plozat. vultu suspirat: os
culis placat. brachijs āplectit: et flexis genib⁹ adorāt. **E**t tū qui ihesum
et mariam sedule inuocat. deuote salutat: amoroze commemorat eximie
honorat: letissime collaudat. altissime glorificat: ardentissime amat. sua

uissimè erudat: iocundissimè celebrat et cātat. **O** q̄p̄ dulcis ē ihesus: et q̄p̄
dulcis scā maria dīlca mater ei⁹. **B**et⁹ pegrin⁹ q̄ in oī loco et tpe exi
lī sui in corpe mem̄t p̄rie celestis: vbi ihesus et maria gaudent parit̄
cū oīb⁹ āgelis et scīs suis ī maxia leticia et eterna glā. **B**et⁹ pegrin⁹
qui non q̄rit māsonē in mūdo: s̄ cupit dissolui et esse cū xp̄o in celis.
Bet⁹ pauper et mendic⁹ qui cotidie trāsit p̄ pane celi: et donec accipi
at vnā micā nō cessat supplicare huilī an̄ dei mēsam. **B**et⁹ qui vocat̄
ad cenā agni: et donec pueniat ad cōuiuiū supernū accipit ei⁹ sacramē
tū. Quociēs ei aliq̄s deuote cōicat. ā sacerdos ad honore dei reuerēt̄
et deuote celebrat: tociēs cū benedcō ihesu et benedcā m̄re sua spūali
ter māducat et bibit. **I**ste ē discipul⁹ ihesu capellan⁹ btē marie virgīs
soci⁹ angeloz: cōciuis apostolor⁹: domestic⁹ dei: cognat⁹ sanctor⁹: aicus
celi. **H**ic turbas fugit. fabulas vitat: verba ihesu cogitat. et cor suū cū
ceteris sensib⁹ suis sollicite custodit: ne ihesum et mariā et oēs sanctos
offendat. **H**ic accipiet benedictionē et mīam a dño ihesu salutari suo:
et q̄rito ad eū clamauerit exaudiet eū de celo scō suo: in quocūq; loco
fuerit et periculo. **N**ā cū discipuli ī mari nauigarēt et p̄re timore sub
mergēdi ih̄m inuocarent: statī ipse ihesus affuit et dixit. **Q**uid timidi
estis? **H**abete fiduciā: ego sum: nolite timē. **V**ox ei⁹ ihesu vox dulcis ad
cōsolandū: fortis ad protegendū: iocunda ad letificandū: benigna ad
indulgendū: graciōsa ad tribuendū vitā eternā. **A.**

De forti certamie contra vicia per exēpla sanctorum. **Ca. xiiij**
Agite et confortet̄ cor v̄m. **S**icut p̄ passiōz et crucem
ih̄u et scōz martirū penas discim⁹ adūsā tolerare: sic ecīā p̄ be
atā virginē mariā et per oēs scās virgines viduas et continētes dis
cim⁹ carnalia vicia vincē: diuicias contēpnere. honores fugere: et per
cōtemptū oīm mūdanoz celestia q̄rere et amare. **O** serue dei stude vi
rozū fortiū pacienciā īsupabilē sequi. diabolo et cōsilio ei⁹ resistere et
p̄ debilū puellarū constanciā virginalē oīa dēlcabilia carnis cū ceteris
vicijs longe a te picere et sp̄nere. **S**i bō t̄palia dē dēderit p̄ sua clemē
cia paupertati tue noli inde miser extolli: noli stulte cor apponere: q̄a
nescis q̄diu h̄ eris et istis frueris. **N**oli longā optare vitā s̄ bonā: q̄a

melior ē bona conscia: q̄ oēs thesauri mundi. Q̄nto ei plus habueris
de rebus terrenis: tāto districti⁹ inde iudicaberis. **N**eu fallax grā et bre
uis glā mūdi. in diuicijs hōribus platuris et delicijs h⁹ vite gaudere?
post q̄ sequunt⁹ maxim⁹ dolores et flet⁹ cū diabolo sp̄ ardere: vbi nul
la ē redemptio a penis eor⁹. **S**z o q̄ magna locūditas elector⁹ cū āgelis
sp̄ letari: vbi summa felicitas oīm bonor⁹ cū deo et scīs ei⁹ sine fine du
rabit. **Q** q̄ felices viri et prudentes virgines: qui oīa ppter xpm̄ reli
q̄unt: et per artā viā ad eternā p̄m peruenire studuerunt. **S**cito
te ergo oēs fideles et deuoti serui ihesu xpi: q̄a opz vos contra varias
tēptationes carnales et spūales pugnare. vigilare. orare. ieiunare. et
laborare q̄ diu viuitis. **O**pz carnē castigare ne intumescat et cōcupis
cat contra spm̄: et ne decipiat et p̄ualeat contra aīam trahēdo ipsam
in gehennā. **Q**uid prodest hic carnē delicate nutrire? et postea in īfer
no grauissīe torq̄ri? **E**t quid iuuat h̄ laudari et hōrari ab hominib⁹? et
in futuro cōfundi et cōdēpnari cū ip̄is et demonib⁹? **I**n mūdo doc
tor et magn⁹ reputari? et in numero electōrū non cōputari: maxia cō
fusio et derisio est corā deo et oībus scīs ei⁹. **P**ro xpo aut pati et vili
pendi a maliuolis: maxim⁹ honor laus et gloria apud deū et oēs scōs.
Hinc ipse ait discipulis suis: et consolāt vbiq; oēs fideles p̄ noīe ei⁹ in
iuriā et p̄ssurā patientes. **H**ic eritis cum vos oderint hoīes et exp̄o
brauerint ppter nomē meū: gaudete et exultate: ecce enī merces v̄ra
multa ē in celis. **A.**

De stabilitate in loco et in ordine. Ca. xv.

Stabilis estote in ope dñi sp̄. **V**ic michi bone fr̄ qd utilitatis
et scitattis ibi confert hīc inde discurre et multa vbiq; videre
et audire: et ad regnū celor⁹ non posse peruenire: **H**ic q̄ ab oī euaga
tione cor suū et corp⁹ custodit: et cito ad scipm̄ cū gemitu redit et vo
niā petit. **D**e tibi q̄ sepe foris euagari: et tēpus īfructuose expēdis
et alios scādālizas. **P**ax multa libēter in cella manēti: deo in secreto
vacāti. sepe orāti: sacros libzōs scribenti. scripturas studiose legenti: ac
scīs meditationib⁹ affectuose īsistenti. **O**ciosus et fabulosus multa cor
reptione dign⁹ et a cōi colloquio sepandus: ne forte simplices et pusil-

los ificiat: et vanis verbis ac morib⁹ perūsis scādalizet ac perturbet
Time dissolute et iocose futura ignis purgatoz⁹ tormēta: vbi p quoli
bz leui et ocioso verbo et cogitatu maligno patieris a demonib⁹ duris
lima verbera. Multo meli⁹ ē g⁹ mō timere et cauere penitere et flere:
q̄ in futuro cū ip̄is sine fine torq̄ri et a demonib⁹ fustigari. Certe nō
ē risus et ioc⁹ in iferno sp ardere: vñ nullo auxilio poteris liberari. Si
q̄s ista frequentē pēsaret et stricte pōderaret: oīa mūdāna cito contēp-
neret et oīa dēlcāmenta carnis abhorreret: vt et nas penas euāderet:
et ad cēstia gaudia p⁹ mortē perueniret. Sz ve eis modo et amplius
in futuro: qui diuina iudicia modicū attendunt: et fere oīa pro leuib⁹
ducunt: quia penas illas in corpoze non sunt experti.

De diuino solatio in tribulatione pro xpō. Ca. xvi.
In mūdo pressurā habebitis: sz cōfideite ego vici mūdū. Dicit⁹
in puerb⁹s a multis: solaciū ē miseris sociū habere ī penīs. Quis
ē iste soci⁹ tā bon⁹ et pi⁹? q̄ scit cōpati miseris et ifirmis? Iste est dñs
nr̄ ih̄s xp̄s p nobis passus et crucifix⁹: q̄ ī euāgelio dicit se medicū et
pastorē esse aīaz: et cōsolatorē tribulatozū paupm. et ifirmoz lapsozū
et vulneratozū. Non ē inq̄t op⁹ sanis medic⁹: sz male hñtib⁹. Et silit̄
de eodem loquit⁹ sc̄s dauid: ita cōsolādo tristes. Iuxta ē dñs hñs q̄ tri-
bulato sunt corde. Et itez in alio psalmo de q̄libz tēptato et tribulato
ne despet: ita per seipm loquit⁹ d⁹ dices. Cū ipso sum in tribulatione:
eripiā eū et gloriāficabo eū. Est ei vere magna cōsolatio tristib⁹ et va-
rijs modis afflictis: quia xp̄s fuit ecīā tēptat⁹ tristis et in multis dolo-
rib⁹ p nobis afflict⁹. Nisi ei esset vtile et salubze aīe nr̄e pati et t̄bula-
ri in mūdo: non permittēt h̄ d⁹ fieri: qui ē summe bon⁹ et iust⁹ ī oībz
vñs suis. Qui g⁹ pprio filio suo nō peparcit a flagellis: tu quis es q̄ au-
des contra dicere verberib⁹ ei⁹. reus ī multis pccis? Iustū ē ei vt ser-
uus mal⁹ et iutilis non contradicat dño suo percussus saltē in modico
qn̄ fili⁹ in oībz dīlcus et ī nullo culpabilis tātis plagis fuit percussus.
Iustū ecīā ē vt de eodem calice egrot⁹ sanand⁹ modicū breuē bibat:
de quo medic⁹ san⁹ totū amaritudis poculū sibi oblatū bibit: vt totū
mortis venenū purgaret: et hoīem in aīa et corpe necatū pfecte senaēt

et ab eterna morte liberaret. **A**lleuiat igit multum onus serui: in considera-
tione grauioris poteris innocētis dñi sui. **M**itigat valde dolor languē-
tis. si diligēt pēsat qm hū afflictio pie tollerata ē purgatio p peccis: et
spes et ne salutis. **M**agnū nāq et hōrificiū ē paupi seruo si ipse fuerit
dñi sui pāno eodem vestit⁹. et purpura fili⁹ regis insignit⁹: cū q mereat
ad regis et nū nupcias itroire. **D**ñi ihū sunt hūilitas cor⁹. paupertas ī
necessarijs: paciā ī adūsīs. perseverācia ī virtutib⁹. **Q**ui virgā dei p
munere accipit. salutē aīe ex verberē reportat: et coronā ap̄ioris glē
in celo recipiet. **B**tus q ītelligit sup egenū et pauperē ihū p nobis nu-
dū et inopē scm cū esset ditissim⁹ oīm: et sequit eū patienter ferendo
crucē suā in cotidianis laborib⁹ p salutē aīe sue vsq ad mortē.

De custodia consciencie in oī loco et tpe. **Ca.** xvij.
Prima mea in manib⁹ meis sp. **N**ichil vtili⁹ et salubri⁹ cupi-
enti ad vitā eternā peruenire: q sp cogitare de aīe sue salute.
Lege et percurre oīa: nō ē salus aīe nisi in deo et in bona vita. **H**inc
ait dñs et redemptor aīarū discipulis suis. **Q**uid pdest hoī si mundū
vniūsum lucret⁹? aīe vero sue detrimentū paciāt⁹? **Q**ui istud frequenter
cogitat et magis de aīe sue salute curā gerit q de tpali lucro vel corpa-
li cibo? hū vero sapiēs negociator ē: qā et na et spūalia oībus pcuris
preponit et qrit. **I**ste ē vn⁹ de bonis et fidelib⁹ xpī seruis: q de duobus
talentis qtuor. et de quib⁹ decē facit: et vnū non abscondit in terra nec
deludit nec a se picit nec contēpnit. s; pauperi poti⁹ tribuit vt pro se
oret: ā ad altare deo offert regitiādo sibi etiā pro mīmo dono qd ac-
cepit. **B**tus seru⁹ super pauca fidelis et prudens. q oīa tēpora sua vtilit
expēdit: et de extraneis reb⁹ ad se nō pertinentib⁹ tacet: s; tāq surdus
et mutus ppter deū scm pacifice tumult⁹ seculi pertrāsīt: et aīam suam
an se in manib⁹ suis semper portat. **N**oli g. de statu aliorū curiose que-
rere: nisi qntum caritas dei et fraterna cōpassio exigit. **N**oli laudes ho-
minū appetere q vane sunt: nec vituperia expauescē q nō obsunt: sed
aīam purgāt et hūliant: et in celo alte coronant. **N**emo dignus est a
deo sublimari: nisi qui scit pro deo vitupia pati. **S**icut enī tu dñe de⁹
passus es pro me: ita et ego debeo pati pro te et sequi p posse. **T**u enī

scō petro dixisti: seq̃re me. **B**eu in dñe: quia tā paz possum pati pro
te. **S**epe ppono: et de decē vix vnū pficio. **M**ulta sunt verba: s; opera
pauca. **T**otū ē culpa mea: et excusatio nulla. **N**ā desidia et negligencia
p̃ria: augent pccā mea. **Q**uid g̃ restat ad ista dicere et cogitare? nisi
veniā petere et orare? **P**eccavi dñe: miserere mei. **H**ic eī oēs scī ante
te fecerunt et docuerūt: et adhuc cotidie oēs fideles faciūt. **O** oēs scī et
aīci dēi orate pro me: quia infirmus sum et oībus bonis indigeo: et ab
oībus iuari huīliter peto. **O** Oratio pauperis.

O sancte scōrum dñe deus meus: inclina aurē tuā ad precē pauperis
serui tui. **A**diuua me et saluus ero: et meditabor in iustificationibus
tuis sp̃. **O** vtinā merear vnus de pusillis gregis tui esse in regno tuo
qđ preparasti huīlib; et diligentib; te. **D**iligā ergo te dñe vire; mea
ex toto corde meo: sicut p̃cepisti ore scō tuo. **T**u spes mea et salus mea
et totū desideriū meū. **D**a m̃ intellēm claz contra oēm errozē: cor mun
dū contra oēm ipuritātē: fidem rectā contra oēm dubitationē: sp̃ fir
mā contra oēm diffidenciā: caritatē feruētē contra oēm accidiā et neg
ligenciā: magnā pacienciā contra oēm turbationē: scām meditationē
contra turpē ymaginationē: cōtinuā ozōnē contra diaboli ypugnationē
diligentē attētionē ad lēionē contra frequentē mētis euagationē: bo
nam occupationē contra corō tediū et sompnolenciā: deuotā sacre pas
sionis tue recordationē contra oīm vicioz mortificationē. **A**deslo michi
in hīs bonis dēi meus: et confirma me in oīb; verbis scīs tuis. **A**mē.

De solitudine et silencio. **Ca.** xvij.

Ecce elongaui fugiēs: et māsi in solitudine. **Q**uare? **P**ropē mul
ta bō idē pueniēcia: et ad cauēdū distractionēs corō mei ī mul
tis reb; visis et auditis: quia q̃ oculus non videt nec auris audit cor
non dolet nec cito turbat. **I**git̃ latere et tacē bonū est p̃ pace corō: et
optētū deuote ozōnis. **A**d hec iuuāt loc; secret;: et recessus a turbis v
bi non ē strepit;. **S**icut eī piscis extra aquā cito morit̃: ita mōchus ex
tra cellā leuīt distrabit̃ et inq̃nat. **N**ā prudens apes mel ex florib; col
ligēs statī inde euolat et secretū gaudens repetit: et h̃ in alueario cau
te abscondit: vt habeat vñ ī hyeme latenter viuāt. **I**deo eī suauitatem

odoris abscondit: ne foris vagādo frēm laboris sui itēx perdat. **Nā** p-
ciosa aromata ī pixide clausa foris flagrat: aperta et ostēsa virtutem
odoris cici? amittat. Flores q̄ manib? attacti ledunt? intra septa po-
meri clausi seruātur: et muris altis firmati tutāt. Crescūt rose ī ortis
clausē secure: arescunt et calcantē pedib? in vijs p-ruēte. Sic vag? et
instabilis mōch? vilesceit sepe foris visus: fugiēs aut turbas et manēs
in? reputat scis. **Candela** ardens a vēto cito extinguit? ī lucerna la-
tēs custodiē. Sic feruor deuotionis in secretario cubiculi tui? seruat:
et in negocijs extēnis facili? dissipat. Agit cellā et silenciū dilige: si vis
deuot? et pacific? itus pmanē. Opz q̄ valde fortis sit et custodit? q̄
foris iter hoies ābulat et iteri? nō ipediatur nociuis. **Maneas** g? libe-
ter in solitudine et in cella deuotionis causa? sicut btā virgo maria mā
sit sola in cubiculo clausa: loquēs cū scō ā zelo sibi misso a deo de celo?
vt etiā ad te veniat scūs ā zelus dñi nuncijs celestis et custos aīe tue
fidelis: et recedat a te longi? spūs malign? cū oībus fātāsis suis. Dix-
it qdā deuot? silenciū amatoz. **Raro** loquor diu hoib?: sine aliq̄ lesione
conscie int?. **Et** alius qdam. Opz q̄ sit valde edificabile verbū: q̄ emē
det silenciū. **Et** terci? ait. **Mobile** ē verbū: in suo tpe dcm. **Et** quart?
adiexit. **Qui** os suū firmiter claudit: nō detrahit nec mētiē. **O** q̄ lauda-
bile et iocundū loquētis verbū: nil mali. nil vani. nil doli. nil falsi hñs
admixtū. **Multi** multa loquūtur: s; nō sine piculo lingue ppe ad malū
Pax igitur multa custodiēt os suū: et manēt in cella. et sepe orant?
Lauda q̄ taciturnū utuolum. ierepa vagū verborum? caue dolosum.
fuge tumultū: dilige secretū. seq̄re huilē et deuotū? sustine paciēter tibi
molestū: ppter xpm p te crucifixū. **Fr** interrogauit senē. **Qs** ē statutū
in ordine pro pace et deuotioē magis proficiū? Rndit notabile verbū.
Seruare in prib? silenciū statutū: vitare tumult? hoim et ocium. **Hec**
tria in ordine valde necessaria: deo et āgelis accepta? s; laborare ma-
nu contra ocium? amare ledionis studium contra cordis tedium: et cō-
tinuare orōnis vsum cōtra diaboli dolum. **Hec** laudāt scī pēs antiq̄ et
nouī? quia fr̄ tacēs et deo vacās ab ipso celitus benedicitur: et ad con-
tēplanda diuina secreta aptior iuenitur et alti? illustratur. **Vag?** vero

et fabulosus q̄ ociose circuit donis celestib⁹ indign⁹ efficit: et alijs est molest⁹. **R**escit supb⁹ diu tacē: q̄a cupit doct⁹ videri et p̄ alijs laudari. Qui p̄sumptuose loquit⁹ a multis vituperat⁹: qui aut̄ verecūde tacuerit grāz ab astātib⁹ merec̄. **M**agna huilitas corō sentire de seipso vilia: et de alijs sp̄ meliora. **G**radis superbia habūdare in sensu suo: et stare in p̄pria volūtate deo et cōitati fr̄m cōtraria. **H**ec ē lepra pelliā quā odit de⁹: et p̄cutit sepe subitanea morte. **B**iplex et innocēs huiliter obediens: vbiq; let⁹ et secur⁹. **L**audabilis fama habē pauca ūba: cauē leuia loq; vtilia: et oīa agere cū modestia. **O**ib⁹ adde modū mod⁹ ē pulcher rimavirt⁹. **E**t hoc est qđ ait x̄ps. **H**abete sal in vobis: et pacē habete inter vos. **E**t paulus apls. **O**is sermo v̄r sale condit⁹ sit. **E**t scūs iob. **Q**uo potest cōedi: qđ non ē sale condit⁹? **C**ast⁹ et pudicus custodit cor suū. os suū et oēs sensus suos p̄nos sp̄ in malū: vt non peccet et deū ac p̄ximū offendat. **N**on ē corde compunct⁹: qui vana libent̄ audit et recitat coram aīis. **P**erdit cito compunctiois grām: q̄ non custodit corō et oris ianuā. **M**ōchus p̄nus ad loquendū: facile excedit loquēdi mēsurā. **S**i haberes ih̄m crucifixū in corde tuo fixū: non exiret tā cito de ore tuo verbū vanū et ociosum. **S**z q̄a nō habes ih̄esum firmit̄ ī corde tuo clausum: ideo sepe q̄ris solaciū forinsecū debile et friuolū: parū iuuas int⁹ a dolorib⁹ p̄mentib⁹ cor tuū. **S**olus ei ih̄esus p̄stat vex aīe solaciū: et sanat oēs lāguores vicioz. **I**n breui momento et vnicoverbo: potest liberare dolentē ab oī malo. **N**ā aplior ē grā dei in bono: q̄ culpa in malo. **C**ur audis vanos rumores seculi: qui sepe te cōturbāt et distrahunt in corde? **Q**uare negligis dulces sermoēs x̄pi: qui te consolari p̄nt et confortare in oī tribulatione tua die ac nocte?

De refugio pauperis ad deū adiutorē suū. **Ca. xix.**

Ibi derelict⁹ est paup: orphano tu eris adiutor. **V**tūs ille pauper cui de⁹ ē adiutor in oī tribulatione sua: cōsolator ī āgustia vnica spes et confidencia in extremis: corona glorie in regno et no b̄titudinis. **P**reciosa virt⁹ volūtaria paupertas assumpta p̄ x̄pō: cui⁹ merces eterna permanet cū āgelis in celo: vbi fur non appropriat ad furādū: nec raptor ad predandū. neq; latro ad occidendū. **I**n multis pericu

lis et curis cotidianis sunt diuites h⁹ scilicet a quibus liber est seru⁹ xpi re
nunciās oībus que sunt mūdi. **M**agna libertas aīe fidelis que nil p^opie
tatis h³ in aliq⁹ re mundi p^opter regnū dei et amorē ihesu xpi: s³ omīa
possidet in xpō p^o nobis pauper et dolēs scō. **Q**ui pēdens nud⁹ in cruce
non habuit vbi caput suū reclinaret: vel manū ā pedem vsq⁹ mouerit.
Quis huic paup⁹ in oīb⁹ indigēcijs filis? **V**ere null⁹ p^opter h³ exaltatū ē
nomē ei⁹ soli⁹ sup⁹ oīa in celo et in t^{ra}: et sup⁹ oīa benedēm in secula.
O bona pauperies. nisi te de⁹ an⁹ tuliss⁹: tunc tua miseries: cūctis ingra
ta fuiss⁹. **F**elix paupertas rer⁹ q⁹ tollit superbiā oculor⁹: et occasionē mul
tor⁹ vicior⁹. **V**ere ille ē pauper spū q⁹ de nullo ūbo et scō bono supbit.
nec in altiore gradu esse cupit ne graui⁹ cadat. **O** q⁹ magna vir⁹ ab
dicata paupertas nil hōis in p^opio: q⁹ aīe aperit celi portā: auget glorie
coronā: et cū martirib⁹ mere⁹ accipē pacie palmā p⁹ h⁹ vite āgustia:
in xpi seruicio consummatā. **N**ā h³ ē veraciter et fidelit⁹ xpō seruīre: p^o
ei⁹ amore penuriā et alia multa incōmoda sustinē. **H**ūis q⁹ de necessita
te et infirmitate sua facit virtutē: et de oī q⁹ patit⁹ sequit⁹ dei voluntatē
Noli g^o pauper nimis contristari cū inopiā pateris: nec idignari si de
ridēris: ā ab aīcis tuis relinq⁹is. **C**ouerte cor tuū ad xpm pauperē p^o
te scē et infirmū: q⁹ze solatiū tuū a deo et in deo solo. si optas sp⁹ esse i
gaudio. **N**ā oīa alia solatia foris q⁹sita nulla sunt: nec durāt nec suffici
unt quātumcūq⁹ videntur magna. **E**lige itaq⁹ ihesum xpm dei filiū in
spālem amicū et cognatū tuū: reliq⁹s oēs relinq⁹ p^opter ipm. **C**auē oēm
sociū volentē te īpedire a scō seruicio xpi: et trahē ad seculū et por
tas īferni. **L**ata ē ei⁹ via q⁹ ducit ad īferos: et multi sunt qui intrāt per
eā ait ihesus xpūs. **S**ol⁹ ipse sufficit ad perfectū solaciū hōndum: qui po
test dare regnū cel⁹ oībus relinquentib⁹ regnū mundi et oēm ornatū
eorū. **T**ransit ei⁹ mund⁹ et concupiscencia ei⁹: tāq⁹ fumus vēti et flos a
gri arefēs. **S**ta ergo fr⁹ paupercule firmissimē in bono p^oposito sp⁹ seruī
endi deo: et p^omane cū frīb⁹ tuis die ac nocte in laborib⁹ multis i loco
īsto quē p^opt⁹ deū p^oimit⁹ elegisti: et parētes ac cognatos spōte reliq⁹sti
et itēgre te deo optulisti: ut ecia cū eis maxie cōgaudas i regno xpi et
oīb⁹ scīs. **N**ā p^o p^ouo labōe et breui doloē i mūdo: redet⁹ ē et na reges

in celo. **R**ecogita sedule sacra vulnera xpi. et acerbata vulnera pauperis lazari: et proderit tibi in agone quando debes mori et de hoc mundo transire.

De paupere et infirmo lazaro. **Ca.** xx.

Ego sum pauper et dolens: deus adiuua me. **N**ec vox pauperis et infirmi: ad deum suspiratis pro regno dei. **O** pauper et infirme. sustine patienter pro modicum tempus dolores corporis. et penuriam in cibis et vestibus: quia non diu habebis et dolebis. **G**ratias age deo: quia leuius est mori flagellari cum pauperibus et debilibus: quam postea cruciari in inferno cum fortibus et diuitibus. **R**ecordare malorum tuorum propteritorum quibus deum et proximum sepe offendisti: et sustine virgam domini in remissionem peccatorum tuorum: de quibus non plene penitisti nec satisfecisti. **M**emento etiam pro consolatio tua omnium gravium dolorum et sanctorum vulnerum christi: quia multa et grauiora ipse flagellatus pro te sustinuit. **M**emento quod pro alleviatione tua pauperis et ulcerosi lazari pro morte in sinu abrahe letę receptus: et pavesce finem delicati diuitis pro conuiuia sua in infernum sepulci: unde nunquam poterit liberari. **D**ice nunc quid potius eligendum sit tibi. an pati modicum et egere cum lazaro infirmo. et gaudere spiritum cum christo: an deliciarı breuiter superflue cum diuite sano et subito mori et sepeliri in inferno et ardere iugiter cum diabolo. **I**ntelligenti satis dominum est paucis verbis. **H**ominis qui intelligit et emendat se tempestiue de omnibus malis suis ne dampnetur cum impijs: duris verberibus cruciandus. **Q**uę ei mori sacra verba non compungunt nec corrigunt: postea seu a verbera sine fructu lacerabunt: nec unquam torquere cessabunt. **A**lbi his malis liber est lazarus pauper et infirmus: ab angelis sanctis in sinu abrahe letissime portatus. **A**udi adhuc multa beneficia dei huic pauperi lazaro misericorditer ostensa. **N**on habuit ut esset amicos diuites se visitantes: nec aliquos seruos a socios sibi seruientes: sed sicut dicit ihesus: canes ad eum veniebant. et lingebant vulnera eius. **I**psi soli in tanta miseria pro solacio sunt relictı. **E**t quid miserabilius quam hominem humano solacio destitutum: et bestiis consolandum reliqui. **R**ec tamen ex ore pauperis impatiencie sonuit a vox murmuris: sed potius gratiarum actio et vox laudis. **S**ed cui negabat humana impietas solacium: brutorum feritas mansuete exhibuit obsequium. **T**u ergo infirme ne murmuraueris si ad horam isolatus relinqueris et infirmitatum stimulis agiteris: sed cogita tibi ex

diuina mīa dispensante id euenire: vt hic scē? h̄ uir? nō pereas. Ipse
forte ī minutissimis peccis: tu aut in grauissimis crebri? offendisti. Pa-
cienter ergo dolores infirmitatū sustine: et te derelictū interdū ab hoī-
bus gaude: vt cū lazaro meraris celestis regni ianuā introire.

De claro intellectu sacre scripture. Ca. xxi.

Declaratio sermonū tuorū illuīat: et intellcū dat paruulis. Que
cūq; in lege veteri et noua scripta sunt ad doctrinā aīme nrē
scripta sunt: vt deo fidelē seruīam? odiēdo malū et adhēndo deo sum-
mo bono corde puro ītegro et pfcō h̄ et in futuro. Que igit ignozas
huīlī? q̄re: et q̄ nō bñ ītelligis pete reuerētē a doctozib? tibi declarari.
Nā declatio sermonū dei illuīat corda puuloz. Si nō potes adhuc alti-
ora cape: tūc pua cū puulis discē: sicut dñs ih̄s dicit. **V**inite puulos
venire ad me: taliū ē ei regnū celoz. Que g? ītelcū tuū excedūt noli
temere pscrutari: s; oīa h̄ spūi scō cōmitte. et firmis vera ēē crede: q̄a
sp̄s sc̄us doctoz ē oīs veritatis: et nō p̄t testis ē falsitatis. **Q**uā multi
h̄nt multa dubia non ē culpa nec viciū sacre scripture: s; cecitas mētis
eorū et negligēcia studiū in sacris libris: q̄ cōtinēt eterna salutis necia
documēta. **I**git canonicas scripturas libētē lege: et expositiōēs doc-
torū cū diligēcia aduerte: et intelligere stude. **N**ec tñ ppter diligēciā
studiū: ē ab orōe et missarū celebratiōe cessandū. **S**epe ei in orōe et in
missa multa secreta deuotis pādunt: que pōpōis et curiosis scrutatoz
b? occultāt. **P**rodest autē valde puulis et rudib? cū simplicia verba eis
pōnunt: nocēt vero subtilia: attñ iuuāt si obscura dcā explanātur. **E**t
qui diligēter ad lctōnes in choro et refectozio aduertūt: et cauti? per-
scrutant qd īntrīnsec? verba historie continēt: pascunt fauo mellis ex
oī verbo dei qd audiunt et legunt. **U**nde q̄diu homo corpore mortali
viuit semper magis addiscere p̄t: et ad altiora capiēda pficere: sed ad
clarā intelligēciā angelozū et beatorum visiōē non attinget: donec
ad eterne b̄titudinis gloriā xp̄o auxiliāte perueniat. **S**olid? et fortis
cibus nocz paruulis et īfirmis: mollis cib? et tenuis pot? nutrit infan-
tes. **S**implicia organa et moderata cātica dulcius sepe resonāt et letifi-
cāt: alti clamores quasi dura tonitrua debiles animos magis terrēt q̄

recreāt. **C**rebra fulmīa excecāt ocu'os: lux in laterna conseruat aciem
visus. **P**rofunda fluīna submergunt incaute natātes: per pontē trā-
seuntes euadūt pericula aq̄ securi. **S**epe per iter planū agn'liber trā-
sit. vbi bos fortis cadit et rapit' ligat' et mactat'. **S**ic simpliciē credens
et huiliter obediens grāz iuenit: et sibi cōfidens perdit qđ hz. **A**lta ex
tollunt leui' supbos: et in fine cōfundūt glantes. **V**idi simplices i orōe
ex deuotione flere: et alte clamātes et discātantes nil tale in corde sen-
tire. **Q**uare h' accidit? **Q**uia simplex et huilis deo placē studet: in oī qđ
agit et loq̄tur. **V**ox simplicis corđ apud deū in celo: vox vagi cordis
et dissoluti cātoris corā hoīb' i vicis et plateis ciuitatis. **Q**ui sensum
psalmoz seriose attēdit et morose legit et cātāt: magnā deuotiois dul-
cedinē concipit. **V**ere ei suauis est dñs rcis corđ: qui gloriā ei' q̄ant
non p̄riā laudem. **B**enedict' sermo ex ore loquētis et cātātis: vnde cō-
pungit' cor audiētis. **G**all' añ p̄ cantat prius seipm̄ alia suis verberat
et excitat: sic bonus frater et deuot' orator se p̄mit' corrigere debet:
anteq̄ aliū increpet. **N**ile bene et prudenter docet: qui a seipso incipit
et primo enēdat: qđ in alijs notat et rephendit. **S**ic scūs nau' alios
instruēs: huiliter se pccōre pze alijs noiat dicēs. **Q**uia ihūs xp̄s venit
in hūc mundū pccōres saluos facere: quoz p̄im' ego sum: qui nō sum
dign' vocari apl'us. **E**t quare o scissimē paule? **Q**uia persecut' sum eccīaz
dei. **V**n g' scūs et vas elcōnis vere digne gloriificand'. **N**on ex meip-
so. non ab hoīb'us: s' per vocationē et reuelationē ihesu xp̄i: a quo di-
dici mitis et huilis esse: et euāgelio ei' obedire. **N**ichil boni michi ac-
tribuo: sed quicquid cōgi et docui hoc totū p̄ncipaliter ascribo: qui
me vocauit per grām suā ad fidem quā p̄dico et seruo vsq̄ ad mortē
Nam sola grā dei sum id qđ sum: et grā ei' in me vacua non fuit: s' sp̄
in me manet et manebit: donec perueniā ad eum qui me p̄cioso san-
guine suo redemit et saluauit.

De magnis meritis paciencie pro xp̄o. **Ca. xxij.**

Paciēcia vrā possidebitis aīas vrās. **Q**n g' aliq's dure tibi
loquit' a iuste te increpauerit: non statim irascaris nec dure rñ-
deas: sed tace aut huiliter loq̄re: et sustine pacienter sicut fecit ihesus

Nā accusat⁹ a multis tacuit: et flagellat⁹ non murmurauit. Aut si op⁹
ē loqui et profit⁹: tunc rñde benigne et doce prudenter: sicut xp⁹ dura
alapa percussus rñdit seruo pontificis verbis rcis et māfuetis. Sic ei
alios magis edificas: et teipm a confusioē liberas. In oī euentu rerū et
contradictione linguaz p̄auarū tene paciā: et tace pie ad obiecta.
Attende p̄fectum aīe tue in oībus. q̄ magni meriti sit paciēcie virt⁹:
q̄ ornat aīam virtutib⁹: et ducit ad palmā cum martirib⁹. Hanc xp⁹
docuit: et fcis in passione exēplificauit. Cū ei accusaret⁹ a p̄cipib⁹ sa-
cerdotum et seniorib⁹ populi: nichil rñdit. Impleuit ope qđ dixit ser-
mone. Discite a me q̄a mitis sum et huilis corde: et inuenietis requiem
aīabus vris. Non inuenit⁹ alicubi req̄es vera et pax secunda: nisi in solo
deo. in vera huilitate et benigna paciēcia: in qua vincunt⁹ oīa aduersa.
Sit ergo in deo tota spes tua: non in aliqua creatura parua vel mag-
na: quia sine deo oīa vana. et cū deo oīa bona.

De bonis morib⁹ huilis monachi. Ca. xxiii

Hoge dilecte mi fuge. Quare? Propt̄ multa picula mūdi: q̄ sepe
hoī contingunt qui in seculo conuersat⁹. Nā q̄ deo vacare appe-
rit libēter sol⁹ ē et orat. studet et scribit⁹: et sic per multa bona excerci-
cia a vicioz periculis custodit⁹: et tēpus suū fructuose expēdit et alios
edificat. Qui autē libenter foris ābulat et hinc inde fabulari desiderat:
raro est qui cor suū maculat et in deuotioz ad cellā pacis aīcam redit.
Sermo pius et modestus cunctis accept⁹: dur⁹ et inconsideratus offen-
dit aīcos. Qui verax est vera loquitur: et qui fictis verbis aliū decipit
odietur. Ver⁹ huilis de bonis operib⁹ laudes nō querit: s̄ oīa bona de
o ascribit et mala sibi. Qui mendaciū ore p̄fert xp̄m a corde fugat: et
qui alta querit seipm confundit et iuste decipitur. Qui plane et rcē loq-
tur: ab oībus honoratur et amat⁹. Oēs fratres sum⁹ ab vno deo crea-
ti: oēs pccōres ex parentibus nati sed per grām xpī ad fidem vocati et
baptizati mudamur et xpō vnimur. Nemo ergo aliū contēpnat. nemo
derideat neq̄ in aliquo ledat⁹: s̄ potius p̄pter deū iuuēt et īstruat in q̄
eum valet: sicut sibiipsi fieri desiderat qñ indiget. Qui ergo debile ī fide
sacris verbis confortat: panem celi languenti porrigit. Qui triste cōso-

latur: potū vite sitiēti pīnat. Qui iracundū sermone blādo mitigat?
fauo mellis linguā canis vagit: ne duris morib⁹ aliquē ledat. Qui dis-
solutū tacere facit: magnā pacē inter fratres deuotos generat. Qui ali-
is se p̄ferat: stultū se ostēdit et confusione dignū. Qui ī oībus se hūi-
liat: grām āpliozem mereē et gloriā. Pius et hūilis laqueos diaboli
ozando frāgit et euadit: quos superbus vane gloriādo incurrit et pe-
rit. A quib⁹ pius ihesus nos sp̄ custodiat: et ad celi gaudia perducatur.
De prouida locutione et fraterna cōpassione. Ca. xxiiij.

Medice cura teipm. **I**stud in mente sp̄ habeas anteq̄ loquaris
et alquē corripias: ne forte āplius pecces indiscrete vel iniuste
aliquē arguendo. Os iusti et prudentis seruat tēpus et modū loquēdi:
et personā ac naturam hoīs prius attendit: ne forte perdat aut ledat
quē sanare debuerat. Os bene eruditū et discretū est quasi vas solidū
auro ornatū. vnguēto plenum: balsamo odoriferum et oī honore dig-
num. Ex bonis verbis tuis et religiosis morib⁹ seculares edificant⁹:
pigri excitantur. negligētes arguunt⁹. dissoluti cōpungūtur: ignari in-
struūtur. deuoti inflāmantur. Magis ei per viuida exēpla hoīes tra-
hantur ad contēptum seculi et emendationē vite: q̄ p multa verba se-
cularis sciēcie. Non ē magna ars et virtus velle alios docē et corripe-
re sed seipm bene regere et correptionēs pie suscipere et seruēter se ī illis
emendare: hec magna ē sapiēcia apud deū et homines. Disce dubiosa
ad meliora trahere. ignota non iudicare: aperta mala cauere. p̄rium
scandalū tegere: mores et dēscūs ifirmoz supportare: et que nō potes
emendare deo cōmitte. Cogita quia de⁹ in multis te portauit et adhuc
cotidie portat: nec tñ te emendas sicut sepe dicis et p̄ponis: sed pie te
tolerat et exspectat: vt peniteas et infirmitatē tuā magis cognoscas. et
veniā hūiliter p̄tās: et neiem sp̄nas. nec temere iudices. Porta ergo
frēm tuum in paucis: sicut te deus portat in multis. Paucis verbis
deuotus et humilis vtiē: ne per excessum intus distrabitur. Superbus
rigide loq̄t: iracund⁹ alios pturbat et corrept⁹ turbat. Mitis corrept⁹
paciēter sustinet: obsecrat magis q̄ increpat: peccāti cōdolet et aīcum
teis se p̄bat. Qui p̄sse alijs appetit: piculis se expoīt et vilescit. Alma-

tor vane gl'e nescit diu tacē: ne videat' ignar' esse. **E**rubescit vilia et
seruilia opa facē: et post alios stare et in ifimo loco sedere. **E**t tñ hōz
maxim' ē in oībus huilitatē oñdere: et alijs inferiorē se sentire: et oī
bus libenter velle ppter xpm seruire q̄ ait. **E**go in medio vrm sum: si-
cut qui mīstrat. **D**isce iuuenis prius tacē ante q̄ loq̄ris: ne corā senibus
confundaris. **T**uci' ē tacere: q̄ insipientē loqui. **M**agna ars scire tacē
cū fueris corrept': et magna sapiā loqui modeste in tpe suo qđ iustū ē
et decet corā eruditīs. **I**nsipiens nescit seruare tēpus et modum et ordi-
nem: ideo multa mala sibi occurrūt et iuste reprobat'. **I**uuenis audax
et ad loquendū velox: insipienti similis: et casui proxim'. **S**i instruct'
audit et correptus tacet et obedit: spes magni pfectus erit: et in vir-
tutibus quasi lilium flozebit. **G**radis superbia stare in p̄pria volunta-
te deo cōtraria: et nolle acquiescere senioz consilijs et verbis. **S**z quia
difficile ē hōi in omnib' verbis et factis modū tenere et se custodire:
ideo religiosi eligunt et querūt in secreto manere et tacere: turbas fu-
gere et deo in oratione vacare.

¶ De incerta hora mortis et celeri fine hui' vite. **Ca. xxv.**
Vigilate: quia nescitis diē neq; horā. **F**elix aīa q̄ sepe cogitat
de nouissia hora: qñ oīa sunt cessatura in hac vita leta et tris-
tia. honores et vituperia. **F**elix anima paupercula ppter dēū peregrina
scā: que spernit oīa mundana culmina: quātumcūq; sint magna et de-
cora. **I**n illa vltima hora peribunt ab oculis omnia castella ville et op-
pida: omnia vasa argentea et aurea: omnia fercula lauta et pocula va-
ria cum aromatib' dulcorata. **C**essabunt pariter lira tuba tibia et ci-
thara. omnis lud' iocus risus. saltus plausus. cantus et discant'. clamor
in plateis et in domib': quia ad nichilū redigentur oīm viuenciū cor-
da: et pauebit a facie dei oīs terra. **¶** Q̄ sapiēs q̄ cotidie hec p̄sat: et
ad futura bona et eterna gaudia p̄cipiēda cū fletu se preparat. **B**tūs
qui sponte deserit quecūq; carnaliter delectāt in terra: vbi oīa sunt perī-
culis et laq̄is plena. **B**tūs peregrin' qui sepe gemit et dolet in hoc exi-
lio: et cupit dissolui et esse cū xpo in celesti regno. **B**eatus q̄ odit hūc
mundū et que in mundo allicere p̄nt ad peccandum: et fugit cū belia

190

in desertū ad mōsteriū a facie multoz periculoz: q̄ sepe trahūt hoīem incustoditū ad infernū. **B**etūs q̄ vigilat die ac nocte contra tēptatiōēs suas: et frequēter orat cū helya dicēs. **S**ufficit m̄ dñe: tolle aīam meā. **Q**ui a meli⁹ ē michi cū bona spe mori et decedere in grā: q̄ videre mala et viuere inter tot pericula. **N**ā q̄ diu aīa ē in corpore et corp⁹ alitur cibis tērenis: nō ē homo pur⁹ a pccis oībus: nec liber a temptatiōib⁹ suis: neq̄ cert⁹ a calib⁹ futuris. **D**ecipiē g⁹ valde et errat tamq̄ insipiēs corde qui hic diu viuere appetit. et multa agē pponit: et nescit an crastinū habebit. **M**emēto homo nobilis et diues in delicijs suis: q̄ lis eris p⁹ mortē in tēra sepult⁹. **E**t q̄d pderūt tunc oēs diuicie: **E**n hodie rex viuit et imperat: et cras non iuenitur nec audiet. **H**odie in alto folio sedet et aureo pallio uestit⁹: et cras sub tēra sepeliē et āpli⁹ nō videtur. **H**odie a mltis hōratur: et cras a nullo curat⁹. **H**odie magnificat⁹ ab oīb⁹: et cras pziuatur diuicijs et honorib⁹ villis et castellis. **H**odie speciosus p filijs hoīm et in numero regū: et cras cib⁹ vermiū et fetoz nariū. **S**icut nud⁹ venit in mudū: sic q̄si pauper et exul pgit in sepulchrū. **N**ā oīm deliciay et pomparū seculi breuis finis: mors dolor lud⁹ et pauor iuadit oēs. **M**oriet⁹ dñs papa et cardinalis: et succedit ali⁹ cito moritur⁹. **N**emo q̄ppe vni⁹ diei certitudinē viuēdi hz: nec ipetrat⁹ p̄t a papa bullā nūq̄ moriēdi: nec optinē pecunia prebendā iugit⁹ manentē. **S**epe ei⁹ p⁹ ipetratā grām et prelaturā repētina mors venit: et oīa sū tollit. **S**icq̄ fit vt tā paup et nudus homo de roma recedit: sicut prius ad curiā venit. **L**egitur de multis antiq̄s p̄rib⁹ i libris q̄ valde diu vixerūt: q̄ fuit. q̄ fuit. et sic de alijs sequentib⁹: et i fine concludit⁹. et mortu⁹ ē. **O**ēs ei⁹ morimur: et tāq̄ aqua labimur i terrā. vñ facti sum⁹. **Q**uid ē totū tēpus vite nr̄e nisi nūc breue instās: quasi ventus volās et aurora mane p̄trāsien⁹. et hospes non reuertēs. **Q**uasi fulgur celi i īdu oculi: sic pereūt oīa regna et tpa mūdi. **N**umera oēs dies horas mēses et ānos vite tue: dic vbi iā sunt. **T**rasierūt tāq̄ vmbra solis: et perierūt sicut aranea texēs. **F**lauit vētus et perit op⁹ ei⁹. **N**ic hil g⁹ stabile et durabile super terrā: de qua scūs ē adā et filij ei⁹. **T**otū ei⁹ vanū et fragile: quicquid videtur i seculo magnū decoz et delcābi

le. Non ergo te decipiant illecebre: nec fragant iurie. Qualitercūq; sit aliqd ornatū colorib⁹, ā auro et argēto et gēmis p̄ciolis decoratū: viles cit et arefcit mortuū ac sepultū. In oī igit ope qđ agis et in quocūq; loco fueris: vbiq; pergis et trāsīs: meōz esto finis vite tue et vltimē hore quā nescis. **Felix** q̄ cupit cū paulo dissolui: et ēē cū xp̄o. **Hoc** enī multo meli⁹ q̄ in carne diuci⁹ viuere et a deo peregrinari: et in fluctib⁹ seculi quassari et turbari. **Si** ih̄m in mēte sp̄ geris et vere diligis et ad eū cotidie oras: tūc utiq; fiduciā habebis de regno suo qui ait **Volo** p̄r vt vbi ego sum: illic sit et mīster me⁹. **Beatus** ille seru⁹: qui mēruerit audire in extremis dulce verbū xp̄i. **Euge** serue bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis: intra in gaudiū dñi tui.

De eterna laude dei et desiderio eterne glorie. Ca. xxvi
Lauda aīa mea dñm a quo oē bonū p̄cedit: et nūc et in eternū p̄manebit. Ad ip̄m g⁹ oīa referre debes sicut ad oīs boni p̄ncipiū et finē: et cū magna gratitudinē ip̄m ītime laudare: vt itēz ī te fluant dona celestis gr̄e largiori munē: donec puenias ad fontē p̄hēnis vite: et ad p̄riam claritatis et̄ne et visionē dīne p̄ncie et gl̄e. **Nil** q̄ppe tibi meli⁹. nil salubrius. nil suau⁹. nil iocūdi⁹. nil digni⁹. nil alci⁹. nil felicius. nil p̄fati⁹ nil beatius: q̄ ardentissimē amare et altissimē laudare deū. **Hoc** cēties dico: hoc millesies replico. **Nullum** studiū elegāci⁹ nullū opus eminēt⁹. q̄ amare et laudare deū creatōz ac redemptōz tuū ex toto corde tuo. ex tota aīa tua: ex tota mēte tua. et ex oībus viribus tuis. **Hoc** age q̄ diu viuīs sentis et intelligis: h̄ p̄fice ope et sermone. die ac nocte. mane meridie. vesp̄e. oī hora. oīq; momēto. pro posse nosse. integre pure adhere sp̄ deo: vt sit deo oīa in oībus. ante oīa et super oīa a te dilect⁹ benedict⁹ laudatus et superexaltat⁹ in secula: et tibi bene cū eo sine fine. **Exulta** ergo aīa fidelis in dño deo tuo: sicut bt̄a virgo maria exultauit in ih̄u salutari suo. **Exulta** et lauda deū tuū q̄ te fecit et redemit: quia debitor dei es in valde multis et magnis bñficijs et cotidianis bonis tibi benigne collatis: p̄ quib⁹ oībus plene et digne deo regraciari numq̄ sufficis: etiā si angel⁹ scūs esses. **Attamen** lauda et gr̄as age vt homo mortalis: mīa dei indigens et eam semper

quærens et implorans. **N**on cesses orare et laudare deum licet sepe cadis pec-
cas et eum offēdis: non tamen inde despabis: sed magis te humiliabis et orabis.
Ama et amaberis: quia amor omnia mala præterita emendat purgat et sanat:
illuminat et accendit: fugat tristitiam et parit cordis gaudium. quale mundus
non novit: nec caro et sanguis sentire valet. **L**auda deum et laudaberis
te iudicet et benediceris: sanctifica et sanctificaberis: magnifica et magnifica-
beris: glorifica deum et glorificaberis ab eo in corpore et in anima. **S**ed quoniam
erit hoc domine. quoniam replebis os meum laude perpetua: et exultabit cor meum et
anima mea cum sanctis tuis in gloria tua. **S**ustine tempus adhuc modicum:
et videbis mirabilia magna cum sonuerit tuba novissima. **T**unc dabo
sanctis meis pro omni labore et dolore requiem et vitam eternam. **Q**uid vis apostoli?
Propterea nichil. **T**u solus sufficis in deus meus saluator meus: qui das vi-
tam eternam amatoribus et laudatoribus tuis: pro parvis imensa. pro infimis
summa. pro perituris eterna. **D**a teipsum deo et totum quod habes: da eis
quicquid agis sanctis et vales: et eris dicio et carior deo quam fuisti. **D**ic cum
sancto paulo. **T**amquam nichil habentes pro proprio: et omnia possidentes in deo. **Q**ua-
siviles et pauperes ac tristes in hoc mundo: sed divites ac hilares semper
in domino: certe de futuro premio in celo. **D**omine deus salutare vultus mei et
deus meus: quoniam letificabis me in regno tuo cum clarissimo vultu tuo. **O** quoniam illu-
minabis omnes tenebras meas splendore lucis eterne: quando auferes omnia obsta-
cula mea de medio cordis mei pax vera beatitudo summa et felicitas perfecta
O quando sine omni impedimento contrariorum sequeris te secure et libere quocumque
ieris domine. **O** quando oculis meis clare te videbo sine speculo sine e-
nigmate: sine pabolis sine figuris. sine questionibus sine dubiis: sine opi-
nionibus sine interrogationibus a magistris. **O** quando omnia sciam que credo in
scripturis sanctis et lego in libris variis et audio auribus meis a locutionibus in
multis locis. de deo meo. de angelis et omnibus angelorum choris: de gloria et
beatitudine celestis patrie. de pace et ineffabili gaudio civium supernorum. **O** quan-
do ibi ero quando veniam et appareto in conspectu tuo: et contemplabor letam
faciem tuam et gloriam regni tui cum cherubin et seraphin et omnibus sanctis. **S**ed
nondum venit hora illa: clausa est adhuc ante me celi porta. **I**deo gemo
corde et ore quamdiu hic fuero: donec veniam ad te deus meus.

De laude scōrum angeloz in celo. Ca. xxvii.

In conspēu angeloz psallā tibi. **O** rex altissimē deus summe laudabilis. creator oīm rerū āgelozum et hoīm q̄dīn morabor in terris: et elongabor a te et ab oībus scīs āgelis tuis in celis: **D**eu me pauperē et ī felicē q̄diu māducabo cū hoīb? panē terrenū panē laboris et doloris et priuabor pane angelozū continēte oīs saporis suauitatē. **O** dñe qū audīā vocē laudis tue ex ore āgeloz tuozū in celo: sicut btūs iohēs apostol? religat? ī exilio audiuit vocē multoz āgelozū psallenciū ī vnū scūs scūs sanā. **O** vtinā essem vn? cū ipsis et talē vocē habere: q̄ libēter vellē te laudare cū eis: et sup oīa altissimā celi cātica cātare et magnificare nomē scīm tuū inētnum. **O** cherubin et cheraphin q̄ dulciter qm pulchrit? qm feruēter et excellēter cātatis et iubilatis corā deo: sine oī tedio. sine fatigatione sine cessatione in etna felicitate. **I**deo oīs vox huāna ē m rauca: oīs cāt? disson? oīs psalm? arid?: oīs musica grauis. oīs cithara surda: oē organū mutū. oīs mundi leticia grādis tristitia: oīs ludus vlulat?. oīs cibus et pot? insipid?: oīs caro fenum. oē vinum fel et acetū: oē mel venenū. oē iocundū asperū: oīs decoz fetor. oīs ornatus sterc?: oīs hōz et glā vanitas et fum?. oē p̄ciosum et nobile vile et deformē. **I**mmo oīa nulla cōpatione et ne vite et ne glē. et ne leticie in conspēu dī et āgeloz: q̄ altissimē collaudāt scām et gloriosam trinitatē die ac nocte sine fine. **S**z q̄a ad ista sublimia celoz cātica ascendere neq̄o nec plene ea cōprehēdere sufficio: ideo meipm plāgo et valde despicio et corā deo et oībus hoīb? flecto genua mea: et humiliter veniā peto. **N**ā opa mea vere nulla sūt sine grā et mīa tua dñe: quā maxime oīdis sup cēm creaturā tuā sine numero et mēsurā. **O** altitudo diuiciāz sapīe et sciēcie dī: qm p̄funda sunt iudicia tua et vera a seculo vsq̄ in finē seculozū. super bonos et malos. super gratos et ingratos. super pios et īpios: ita q̄ nemo possit plene inuestigare opa tua. nec debeat iuste conqueri in aliquo scō iprouiso. **B**enedcūs g? sp̄ deus me?

Oro deuoti amatoris et laudatoris dī. Ca. xxviii.

Origat dñe orō mea sicut incensum in cōspēu tuo. **C**upio dñe de me? cū oīb? scīs tuis et creaturis in oī loco et tpe deuote te laudare

dare. benedicere et p̄dicare. et puro corde sp̄ amare: et super oīa opera
tua nomē sc̄m tuū magnificare et exaltāe ī perpetuū. **Q**m tu es de⁹ me
us: et ego paup̄ seru⁹ tu⁹. **T**u lux mea et spes mea de⁹ me⁹. **T**u fortitu
do mea paciā mea: laus et gl̄a mea de⁹ me⁹. **T**u sapiā mea et p̄udencia
mea: pulchritudo mea et dulcedo mea de⁹ me⁹. **T**u musica mea et citha
ra mea: organū meū et tympanū meū de⁹ me⁹. **T**u psalm⁹ me⁹ et ymn⁹
me⁹: cāntus me⁹ et iubil⁹ me⁹ de⁹ me⁹. **T**u galea mea et lorica mea: ar
cus meus et gladi⁹ me⁹ de⁹ meus. **T**u thesaurus me⁹: aux meū. argētū
meū. talētum meū: ad solūedum oē dēbitū meū de⁹ me⁹. **T**u do⁹ mea et
castrū meū: et palaciū meū de⁹ me⁹. tu scutū meū. et vexillū meū: turris
fortitudinis et dēfēsor vite mee d. m. tu ortul⁹ me⁹ et pomeriū meū: vi
ridariū meū et refrigeriū meū d. m. tu aula mea et mēsa mea: cib⁹ me⁹
et potus me⁹ d. m. **V**is ei⁹ cibus q̄ nō ē a te coct⁹ et patus: īsipidus est
ī d. m. tu cynamomū mei et balsamū suauitatis mee: nardus mea et
elcā mirra mea cū p̄ciosis vnguentis d. m. tu rosa mea et liliū meū: tu
sertū meū et corana mea d. m. tu thalam⁹ meus et lectul⁹ me⁹: sudariū
meū ad targentū. lintheū ad īuoluendū d. m. tu lucerna mea et lāpas
mea: cādelabzū meū et sydus meū d. m. tu liber me⁹ intus et foris scrip
tus: biblia mea ī q̄ tota sacra scriptura iacet. m̄gr⁹ meus et de⁹s meus.
tu l̄cōr⁹ meus et īstructor meus: medicus meus et apothecarius meus
de⁹s me⁹. **I**n te oīa īuenio et habeo te donāte et miserāte: et quicquid
extra te q̄ro et dēsid̄ro: parū vel nichil michi p̄desse sentio. **I**pi ḡ: cor
meum īn lege tua scā: redde michi leticiā salutaris tui: dilata cor meū
ad currendā viā tuā: cōfirma me īn verbis tuis: quia non ē qui adiu
uet: non ē qui p̄ter saluū faciat et ad vitā eternā perducatur. **E**xaudi
me de⁹s meus cum dēprecor: cum tribuloz cum letoz. cum sanus sum: ī
oībus me tibi cōmendo. et te īn eternū benedico. Amen.

De vnione cordis cum deo habenda Ca. xxix.

Querre aīa mea īn requiē tuā: q̄a dñs benefecit tibi. **I**p̄e ei⁹
ē rēq̄es tua et pax tua: ipse vita salus et b̄tudo tua. **I**git̄ oīa
opa bona q̄ facis vides et audis sp̄ ad laudem dēi referas: vt pacē et bo
nā cōscienciā habeas. **N**ō īn te nec ī alijs fies nec maneas nec exultes:

sz i deo solo pure firmit et perfe: q dat oia et operat oia i oib9 p sua
magna boitate et imesa clemencia. Quis michi det tale graz. vt oia ad
laudem et honore dni dei mei refera et rce facia sicut teneor et possum
face: et nulla res pua vel magna a deo me retrahat: nec ificiat nec co-
turbet nec in aliq ipediat. Sz forte m no est possibile: ad h mo posse
venire. Est tn totu deo possibile: q aiam deuota pt sibi p graz in amo-
re cito venire. Hoc ei percus et pur9 amor dei i mometo face pt quo
cientscuq voluerit: et oib9 oblitis sibi soli sim perfe vnit9. et igne
amoris ei9 vehemeter accensus et liqfact9. O de9 me9 amor meus in
loco peregrinatiois mee: qn ero t tot9 vnit9 cu oibus aie mee viri-
bus a te michi datis et gracie ifusio. Dileat an te oia creatura tua
de9 me9: tu sol9 m loqzis assis et illuies: q es oia in oib9 et super oia
celi luaria et naliter benedicus. **F**elix aia in h mudo desolata. a deo
cosolata: ab hoibus ignota. a scis angelis no: a malis negla. a bonis
reqsita: a superbis despa. ab huilib9 dilca: a secularib9 sepata. a spua
lib9 cōgregata: a magnatis derisa. a paruulis hozata: foris qsi mortua
intus spvua: carne afflicta. spu leta: corpore debilis. mete fortis: vultu
deformis. consciencia pulchra: labore fatigata. oroe roborata: onere ps-
sa. solatio erecta: carne in mudo teta. spu ad celu rapta et xpo copula-
ta. **F**elix q ihesum et maria et oes angelos et scos dei h3 aicos in hac
vita. duces in via: consules in dubio. doctores in studio: lcores in me-
sa. sodales in cella: familiares in colloqo. catores in choro: custodes in
piculis. adiutores in plio: defensores contra hostes. intercessores p peccis
subuetores in extremis. confortatores in agone: aduocatos in iudicio
pronos cora deo: susceptores in celo. **S**it tibi religiose et deuote fr post
q reliqsti scdm p terrenis parentib9 de9 celi pr: ihus fr: virgo maria
mr: angeli aici: religiosi cognati: oes fideles xpinqui: senes auiculi. iu-
venes frs: coniuges mrs. virgies sozores: pauperes nepotes: pegri-
ni consobzini: mites et huiles cosodales: sobz et casti comensales: infir-
mi et debiles faillares: afflicti et oppressi contubernales: derisi et despei
multu aicabiles: oes deuoti hozabiles: oes mudu spnentes et xpo serui
entns coheds regni celestis. **H**ec e generatio sca nobilisq pgenies:

ex deo nata: deo placita: fide fundata. spe roborata: caritate ornata: pa-
ciencia armata: signe probata: constancia firma.

De vera pace in solo deo querenda. Ca. xxx.

Pax vobis ego sum: nolite timere. In xpo ihu tota salus et vera
pax anime consistit. Et qui xpm diligit hanc pacem et in eo quiescit: nec ul-
tra eum nec super eum quid querere plus afficiat. Pax anime fidelis in hac vita: fer-
re multa aduersa pro amore dei et nomine christi. Decipit et errat: qui aliter sen-
tit et cogitat. In vanum laborat: qui deum in omni seculo suo et cogitatu non pre-
ponit: nec ipsum pure querit et cupit. Non est pax ipsius dicit dominus: sed pax mul-
ta diligenter legem tuam domine. Pax quam christus docuit et promisit: in profunda
humilitate existit: et in abnegatione proprie voluntatis. in mortifica-
tione omnis prauae delectationis: in abiectione omnis mundane laudis et exter-
ne consolationis in rebus perituris. Custodi ergo cor tuum ab intra. et omnes
sensus tuos ab extra: ne capiaris aliquo illecebraz et recreatione anime tue
nociva. Iuuat sepe creature si ad creatoris laudem et honorem dei recte
et pure referantur: vel ad aliquam utilitatem sui vel alterius profectum modera-
te et discrete assumantur. Nocet autem sepe res pulchre si curiose inspiciantur
et male concupite aspiciantur et de super delectantur: et contra rationem et honorem
dei placet et animam mouet. Nam sicut boni se custodiunt: ita incauti vincun-
tur vicibus. Temptant diuicie. corrumpunt pecunie: inficiuntur delicie: necant
epule multe: inflant sciencie. timet potentie: eleuant homines: respuunt periculum
si huiles mores: vane laudes seducunt animas leues. Fatui sunt omnes et ve-
cordes: qui ista terrena querunt et pro magno reputant: que animam faciare
non possunt: nec quiescere permittunt. Omnia temporalia defectuosa et in durable sunt
et preter deum nihil est perfectum. nec pro summo gaudio et optio bono ha-
bendum. In nulla ergo creatura viuua. vel pulchra pictura. aut nobili
genitura. a alta statura: a magna platura. pone cogitatum et desiderium
tuum: si non vis falli. turbari. et inquietari: quia totum vanum lubricum et nox-
ium est: nisi omnia trabas ad deum a quo omne bonum. et in quo omnia viuunt et con-
sistunt. Non ergo vane gloriaberis homo fragilis et mortalis: in multis cul-
pabilis et ad malum cito labilis. et ab standum et permanendum in bono debi-
lis: nec confidas tibi ipsi nimis: nec stes fixus in te nec in alijs alte cogita-

do et psumendo: s; quicqd boni consideras et itelligis in te et in oibus
creaturis: totu deo pure et integre offer et ascribe. Tūc pacē et quie
tē coris iuenies in xpō et nō in aliquo bono creato: et implebis in te et
de te dulce et scm verbū xpī ab eo in monte predicatū. Btū mūdo corde
qm ipsi deū videbūt. Cui laus honoz et glā ab omni creatura i. s. l. 21.

De rcā intetione ad deū erigenda. Ca. xxxi.

Oculi mei sp ad dñm: qm ipse euellet de laqo pedes meos. In oī
cogitatione locutione et operatione tua habeas sp rcāz et purā i
tentionē ad deū: vt oīa facias ad laudem et gloriā et hōrem dei et p
imī edificationē. Ipse ē causa oīm bonoz meritoz: atq; largitor eternoz
premioz. Ipse principiū et finis oīm opm tuoz ēe debz: ne perdas frēm
laborū tuoz. Si memor fueris tribiliū iudicioz dei: nō vane glaberis
Nellā pestis vana gloria: et velle laudari foris ab hoībus. Hoc utiq;
vanissimū ē et superbie signū: grē dei contrariū. Quid g. facies? et in
quo confides et spabis? Non in te nec in hoīe. nec in aliq remūdi. nec
in stellis celi. s; i solo creatore deo tuo: q fecit te et hz te et oīa creata
sū in manu et ptāte sua sine onē et adiutore. Dic g. et ora cū dñs i psal
mo. Oculi mei sp ad dñm: qm ipse euellet de laqo pedes meos. Et itez
Dñe ante te oē desideriu meū: et gemit⁹ me⁹ a te non ē abscondit⁹. Re
lictis g. vanis rōnib⁹ et consilijs hoīm: in cūctis necitatib⁹ tuis poti⁹
cū precib⁹ et scis desiderijs recurre confidentē ad dñz deū tuū: qm ipse
ē q euellet de laqo pedes tuos: vt nō mouearis a rcā via virtutis et ve
ra huilitate: s; sis fix⁹ i deo vsq; i finē. Qē op⁹ bonū ppē bñ scm letifi
cat consciāz: illuīat mentē: et apliozē meret⁹ grāz. Qē at malū op⁹ mel
tificat agentē et maculat famā bonā: et ipedit dñe cōsolatiois influē
ciā. Qui aliqd ppē vanā gloriā facit: elatiois vēto lucernā extinguit: et
q ppē mūdū agit et apparē appetit: cito dō irascēte i lutū cadit. Non g.
leteris in aliq felicitate h⁹ mūdiquē admodū stulti: sed sta sp in timore
dei. et cognitione fragilitatis tue. Frequēs lapsus et facilis error tu⁹:
docebūt te huiliē et vitiliē de teipso sentiē. Neiez velis i hac vita nimis
laudare: qā nescis qlis sit qsq; futur⁹. Nec temere iudices cadentē: qā p
dō cito erigē flentē. Pro oīb⁹ ora: et oēs deo cōmitte. Estovilis i ocu

lis tuis: vt fias magn⁹ corā oculis dei: q̄ huiles respicit. et altos alōge
congnoſcit et ſubito pſternit. Si ab hoībus deſpiceris et alij tibi pre-
ponunt. ne triſteris nimis: quia meli⁹ et ſecuri⁹ ē huiliari cū mitib⁹
et ſimplicib⁹: q̄ a deo reprobari cū diuitib⁹ et elatis. Caue laudari. ti-
me magnificari: erubeſce hōrari. fuge reputari. q̄re latitare. Elige deo
vacare: ſacris lēionib⁹ et deuotis precib⁹ ſedule imorari. Nō ē ſine lau-
de et honozare: qui ppter deū ſpnit laudes et honozes. Nec ē ſine ſolacio
diuino: qui oīa hūmundi gaudia reputat p nichilo: et oīa ſibi contra-
ria ſuſtinet libenter pro xpō: et cotidie āhelat eſſe cum eo in celo.

Oratio huilis et contriti ſpūs. Ca. xxxij.

Ad te dñe leuauī aīam meā: qui habitas ī celis. **O** dñe de⁹ qui
oīa prouide ac iuſte diſponis in celo et in t̄ra cū āgelis et hoī-
b⁹ et oīb⁹ creaturis tuis: accipe p magnis laudib⁹ et gratificationi-
b⁹ tibi debitis oēs tribulatiōes et āguſſias cor⁹ mei in vera cōtritiō-
ne pccōrū meorū tibi mō oblatas. Conuerte m̄ oē malū in bonū. et bo-
nū ſp̄ in meli⁹: p gla noīis tui et aīe mee et na ſalute. Tu ſcis oēm īfir-
mitatē meā et magnā ignoranciā meā atq̄ cotidianā inſtabilitatem
memorie mee: q̄ cito vagoz hīc inde longi⁹ a te ſepiſſe. Parce m̄ dñe
ſcōm multitudinē miſerationū tuarū: et reduc me cici⁹ ad te. Conſerua
cor meū apd te in deuota orōe et ſacra meditatioē die et nocte: q̄ntū
michi eſt poſſibile in h̄ fragili corpe. Cupio placare benigniſſimā faciē
tuā munerib⁹ ſacris et precib⁹: et p̄cipue trib⁹ paupm obulis: contri-
tione cor⁹: ſ. confeſſioē oris. et ſatiffactione huilis opis. Dñe de⁹ me⁹ ſū
me amabilis. memēto mei paupis: q̄a hō ſum fragilis. non angel⁹ ſcūs
pccōr magn⁹. non īnocens agn⁹: tepid⁹ orator. non feruid⁹ contēpla-
tor. Et ideo nec dign⁹ ſeruitoz tu⁹: nec inter deuotos oratores de beo
cōputari nec videri. nec noīari. Dñe mi cariffimē: accepta ſit tibi obſecro
huilis orō mea et amara contritiō pccōr meorū: p dulci cātu et iubi-
latioē āgeloz: et cōcordi laudatioē oīm celeſtiū ciuiū ſupnoz. Verūp-
tū non deſpero nec deſpabo de venia et mīa tua: q̄uis ſepi⁹ cado et gra-
uoz ī meipſo ex īfirmitate mea. Non ceſſo nec ceſſabo a laude tua in
vita mea: ſz laudabo et magnificabo te. donec ad te pueniat o de⁹ aīa

mea. **N**ā te sp̄ laudare et sup̄ oīa amare? sūma felicitas āgeloz et btōz
ī p̄ia. **¶ De bona societate cum ihesu et sanctis eius. Ca. xxxiij**

Querite dēū et uiuet aīa v̄ra. Nichil meli⁹: nil aīe felici⁹. Qui ali⁹
q̄rit: nichil in fine optinebit. Si g⁹ vis habē bonū sociū p̄ sola
tio: tūc q̄re ih̄m cū pastorib⁹ in p̄sep̄io: ā cū sc̄is magis in m̄ris greio
ā cū symeone et āna in tēplo: ā cū martha in castello: ā cū maria mag
dalena in sepulchro: ā cum apostolis in cenaculo: ad accipiēdum sp̄m
sc̄m cum magno gaudio. **B**t̄us q̄ in h̄is et alijs sc̄is locis ih̄m deuote
q̄rit: nō corpe: s̄ sp̄ et veritate. **B**t̄us q̄ in oī loco et oī tpe ih̄m int̄ie
q̄rit: et magnis d̄siderijs ad ei⁹ clarā visionē et p̄nciā ābelat: et cotidie
se p̄parat. **B**t̄us q̄ ih̄m in vita sua p̄ passionē et crucē sequit⁹: q̄a ī ex
tremis b̄n sibi cū ih̄u erit: et ab auditioē mala nō t̄iebit. **N**ō solū ih̄m
q̄re: s̄ ecia⁹ discipulos ih̄u et oēs diligētes ih̄m: et q̄ paciēf ferūt adū
sa p̄pter ih̄m. **A**mor nāq; ih̄u et aīcorū ei⁹ mundū sp̄nit: et oē vanum
et ip̄uz lōge a se r̄pellit. **R**elinq; g⁹ aīcos et notos ac sodales extrane
os qui ī solitudiē et deuotioē te īpedire p̄nt: et q̄re p̄ singl̄ari solatio
tuo in secretario celle familiaritatē cū sc̄is apl̄is et cognatos ih̄u: vt lo
quāt̄ ē de regno dei et statu ei⁹ ne b̄itudis: et quō p̄ multas t̄bulatioēs
pollis ad eozū societate p̄uēire. **A**ccede āt aī oēs sc̄os et sc̄as celestis
curie ciues ad secretū tabernaculū atq; oratoriū b̄te marie virginis a
sc̄li turbis remotū: et q̄re ibi solatiū aīe tue p̄cib⁹ īsistēdo. **A**udi quō
āgel⁹ d̄ni cum maria loquit⁹ de incarnatioē xp̄i. et redemptioē generis
huāni. **F**elix dies et bt̄a hora: si poteris ibi facē morā cū āgelo gabri
ele et bt̄a virgīe maria audiēdo ab eis misteria celestia. **C**rede firmissi
me oīa ēē vera p̄ āgelū marie nunciata: sicut maria credidit deo et an
gelo ei⁹ sibi misso de celo. **D**eīn quē diligēter sc̄m ioh̄em baptistā p̄cur
sorē d̄ni n̄ri ih̄u xp̄i in h̄emo latētē: et flexis genib⁹ saluta eū deuotif
sīe supplicādo. **A**ue sc̄issīe et d̄licissīe aīce ih̄u xp̄i ioh̄ēs. **M**ulta bona
et magna mirabilia audiui de te: q̄ sc̄e et miraculose sis nat⁹: q̄ stric
te et religiose fuisti a puero in solitudiē cōuersat⁹: ne leui saltē fame
ā cogitatioē peccares. **Q**uere ab eo q̄diu ibidem sol⁹ māserit: et mane
as cū eo q̄ntu placet et tēp⁹ p̄miserit. **D**isce ab eo q̄d cōderit et bibe

rit: et quis ei necessaria ministraverit? ut p̄r ei⁹ et m̄r a'iq̄ sibi miserit
et q̄nq; ad eū venerit. vel ipse ad eos videndos exierit: an etiā scūs an
gelus gabriel ad eū q̄nq; descenderit et multa secreta ei revelauerit? et
an ihesus ei p̄sonalit̄ apparuerit et man⁹ ei⁹ confortauerit: sicut scrip
tū ē in euāgelio. **E**tei man⁹ dñi erat cū eo. Quicqd̄ de istis sit totaliter
spūi scō comitte? q̄ ipm̄ impleuit docuit et rexit: et totā vitā ei⁹ ututib⁹
ornauit? et vsq; exitū vite in hēmo et inter hoīes et in vinculis et in
carcē custodiuit: et tādē cū martirij palma aiām ei⁹ suscepit. **D**einde
ad apostolos xpī p̄cedē. et q̄re scm̄ petrū. et vadē eū eo in tēplū ad orā
dū vel etiā in cenaculū ascēdē ad accipiendū spm̄ scm̄. **Q**uere etiā pau
lum in damasco et in epheso: et p̄ge cū eo vbiq; ad p̄dicādum euāge
lium xpī non in corpore. s; in spū. **E**cce quō pl⁹ oībus laborat. et q̄
sepe orat: et q̄ frequent̄ in orādo et contēplando rapiē per excessum i
celū. **S**ublimis volat⁹ iste non oībus dat⁹: et tñ ad yma descēdens di
cit. **E**go non arbitror me cōphēdisse. **E**t itē post alta ad instrue
dum huīles in vita et in passione xpī ait. **N**ichil arbitrat⁹ sum me sci
re iter vos: nisi ihesum xpī et hūc crucifixū. **S**eque scm̄ paulū: et du
cet te rcā viā ad xpī et p̄ crucē ad celū. **V**adē vltēri⁹ et q̄re andrēā
aplm̄ in achaie ptib⁹ p̄dicantē xpī: et audi ūba pendentis in cruce p̄
xpī noīe. **S**igna ea in corde tuo. et stude implere cū gaudio inspirāte et
iuuāte spū scō: quēcūq; loq̄tur de passioē xpī et scē crucis laudib⁹. **Q**uē
consequent̄ scm̄ iacobū maiore passum et occisum ab herode: et bibe cū
eo calicē passionis hui⁹ miserabilis vite. paciēter tollerādo dolores p̄
amore dēi et aiē tue salute. **D**eīn procedē et q̄re iohannē apostolū xpō
dilectm̄. et pro noīe ihesu in exilio religatū. ab oīb⁹ secularib⁹ curis et
negocijs segregatū? vbi diuina reuelatione alci⁹ illustrat⁹. apocalipsis
librū de statu toci⁹ ecclē militātis et triumphātis figuris et mysticis
verbis scripsit: et post hec etiā pro oīm ecclīaz et fidelīū eruditione et
consolatione sanctū euāgeliū de diuinitate xpī vltim⁹ edidit. **L**ege et
stude in istis et alijs sacre scripture libris pro captu tuo et cōsolatione
exiliij tui in hoc mundo? non vt doctus et sapiēs videaris: sed mītis et
paciens. humilis et obediens vsq; ad mortem efficiaris. **Q**uerre ad

buc alios scōs apostolos p cōsolatione tua ī xpī seruicio occupatos: p
fide et amore xpī occisos: verbo et exēplo multos edificātes. **V**ide sc̄m
iacobū frēm dñi eplaz canonicā scribentē: formā xpīane vite et religi
onis perfectionē continentē. **Q**uē et sc̄m thomā in india. q̄ vulnera xpī
reuerēter palpauit. firmē credidit: et cū feruēti amore apte clamauit
dicēs. **D**ñs me? et dā me?. **Q**uere etiā cū magno desiderio sc̄m et erudi
tum aplm sc̄z matheū euāgelistā scribentē hebraicis lris xpī euāgelii
toti mundo pfutur: oib? nationib? pplis et linguis varijs ad salutē des
tinatū. **S**ili mō et affcū q̄re alios scōs apostolos et discipulos ihū xpī
in locis suis verbū vite retinentes. et pplm docentes: et vsq; ad mortē
in vinea dñi laborātes. **I**lli sunt sc̄i et aīci dei: q̄ sanguine fuso cū cora
na martirij meruerunt vitā eternā. **L**ege g. libentē vitā et passioēs eo
rum: et cōsolaberis in laborib? et dolorib? tuis? quia nichil ē qđ tu fa
cis et pateris p xpō in seruicio dei: cōparatione scōz et aliorū deuotoz
De summo bono et vltimo fine in solo deo ponendo. **Ca. xxxiiij.**
Sciabo? cū apparuerit gloria tua. **O** dñe quō p̄t hō ad hāc glo
riā puenire? **P**er contēptū sui et oīm t̄renoz: et per ardentē a
more oīm celestiu bonoz. **T**estes sunt aīe scōzum letātes in regno celo
rum: et oēs fideles certātes et laborātes contra tēptatioēs vicioz. **A**b
hō gloriofo fine et sumo bono eternalit̄ fruēdo longe distāt supbi demo
nes. infideles pagani. pueri iudei et hēlici idurati. hoīes carnales mū
dū diligētes. deum negligētes: et in terrenis bonis et hōib? ac laudib?
finē suū et felicitatē constituentēs. **Q**ui heu dā ppter hō hōda augenda
et seruāda currunt laborāt student vigilāt. et fere nūq̄ q̄escunt: nec sol
licitare cessāt donec aliqđ acq̄rāt. **E**t cū acq̄sierit siue rem siue idircm
fuerit adhuc non contentāt: s; ad altiora scādere et glāri sup ceteros
concupiscūt et itumescūt: doctos se iactāt. magnos se estiant: et ab alijs
hōzari affectāt. **E**t tñ totū ē vanū lubricū et nichilū: et finalit̄ piculo
sum et perditū qđ q̄runt et cupiūt. **C**erte erratis et vosipfos decipitis
q̄b? mūd? adhuc dulcis ē et iocunda vita p̄ns? q̄a nil certi hētis de oī
b? bonis vris: et cotidie morti et iudicio dei futuro p̄iquatis. **N**ichil
ei ē in hac vita ita iocundū quī hēat aliquid amaritudinis ānexum? nil

in creaturis tā preciosum et bonū et delectabile: qđ possit aīam hoīs sa-
ciare et bñficare. ab oī malo eripe. et oī bono replere et semp letifi-
care. nisi sol⁹ de⁹ summe bon⁹ et nus et imensus. **H**ic ē creator oīm re-
rum visibiliū et inuisibiliū āgeloz et hoīm: qđ ē aīa et sup oīa et in
oīb⁹ de⁹ benediā in secula. **Q**uid eī digne de deo dici pōt ā cogitari ab
aliq creatura ī celo et in t̄ra. **E**xcedit nāq de⁹ oīa: aīa cui⁹ oculos oīa
vident vana et nulla. **I**deo fatua ē oīs aīa et permanebit sp egena et
misera: qđ extra deū aliq querit et diligit que a dilectioē et hōre dei mē
tē separat. **M**agna et mirabilia opera tua dñe: et cogitare et perscu-
tari singula nō ē michi nec alicui creature possibile. **Q**uid igit facia
qđ non possum altiora cape nec secreta celestia penetrare: neq cū āge-
lis faciē dei me contēplari. **I**ndignū me fateor tātis bonis frui: et cum
scīs in celo conuersari. **D**eo me sp humiliabo et despiciā corā deo et om-
nib⁹ hoīb⁹ qđ diu fuero: et eris vilis in oculis meis: vt de⁹ misereatur
mei pccōris nunc et in oīb⁹ hōis. **R**ecogitabo oēs ānos meos ī ama-
ritudine aīe mee qbus irā merui: et placabo in gemitu et fletu deum
quē offendi sepi⁹ verbis scīs visu auditu et ceteris sensib⁹ meis: quos
michi ad seruiendū sibi dedit in toto corde meo qđ diu in corpore viuo
de⁹ ne desperē et deiciar in malis meis. recordabor dñe oīm bonoz tu-
oz et oīm mīarū tuaz qđ a seculo sunt: donec ad te auxiliāte grā tua
merear salu⁹ puenire. **L**ibera me ab oīb⁹ malis irruētib⁹ subito in me
que retrahūt sepius cor meū a celestib⁹ bonis meditādis. **A**desto michi
pie de⁹ et pone me iuxta te: ne inciā vagari et elongari a summo bo-
no qđ tu es dñe. **N**ā in te solo totū bonum meū. **D**ā teipsum michi et
sufficit anime mee dñe deus salutis mee. **A**men.

ExPLICIT vallis Iliorum.

Incipit alphabetū monachi in scola dei ihu xpi studere volentis.

Vias tuas dñe demonstra michi: et semitas tuas doce me
Obsecro te deus meus: doce me vias bone vite pro salu-
te aīe mee. lcio prima.

Non a nesciri: et p nichilo reputari. Hoc tibi salubrius
est et vtili: q̄ laudari ab hoībus. lcio ij.

Eniūol⁹ esto oībus bonis et malis: et nulli onerosus. lcio iij.

Vstodi cor tuū ab euagatione: os tuū ab ociosa locutione: et cete-
ros sensus tuos sub rigore discipline. lcio iiij.

Ellige solitudinē et silenciū: et iuenies quietē magnā et consciāz bo-
nā. Vbi enī multitudo ibi frequent⁹ strepit⁹: et magna distractio cor⁹

lcio v.
Ellige paupertatē et simplicitatē et cū paucis sis content⁹: et non
facile murmurabis. lcio vi.

Verge hoīes et seculi rumores: quia nō satis potes esse deo et hoībus
eternis et trāitoriois. lcio vij.

Gracias age deo sp corde et ore: qualitercūq; tibi succedit in grau-
mine et dolore. Rā deus oīa dispensat puidē in mundo: vero et recto
iudicio ab eterno. lcio viij.

Humilia te in oībus et sub oīb⁹: et mereberis grām ab oīb⁹. Eris
q̄ deo accept⁹: et hoībus dīlct⁹: et diabol⁹ fugiet a te cici⁹: ppter hū-
lilitatis virtutē sibi valde contrariā. lcio ix.

Nō oī ope bono habeas interionē purā ad placendū deo qui inspec-
tor est cor⁹: et diligit iustos et puros. lcio x.

Rurissimos reputa aīcos et pzōnos: qui te pzemunt et vituperant
Si enī rcē sapias et consideras: lucrū inde acquires. Rā p̄sunt tibi in bo-
no: qui obsunt in malo lcio xi.

Libore et dolore. cū gemitu et fletu acquiriē regnū dei: delicijs et
honorib⁹ perdiē paradysus. lcio xij.

Agnū donū dei ē pauperē esse in mūdo ppter xpm: et infimum te
nere locū. Magna superbia: altū petere gradum. Ad alta sp diabolus

suadet. honores abire. fugē de spectu: vt cadat ascēsor ei⁹ retrosum: cū
ad breue dñat⁹ fuerit paupm. **Minima dona p magno reputa: et eris
dign⁹ maiora accipere.**

lcio. xiiij.

Neminē spernas. nulli noceas: afflicto cōdoleas. egeno subuenias:
et nūq̃ te extollas.

lcio. xiiij.

Omnē tēpus vtilit̃ cū deo expendas: nichil ei⁹ p̃ciosius tpe: in quo
pmereri potes regnū dei in perpetuū. Oībus q̃ te amabilē benignum
et affabilē: sine dissolutione exhibeas. Oīa bona ad laudem dei referas
et sine cōsilio et deliberatione nichil facias.

lcio. xv.

Primo sp̃ q̃re in opere tuo an deo placeat vel displiceat: nec timorē
nec amore age cōtra cōscienciā tuā. In dubijs ad scripturā et obediēciā
plati tui recurre: nec tibiip̃si nimis cōfide. Qui⁹ discis tacē q̃ loqui: po-
tiusq̃ velis īstrui q̃ docē: tuci⁹ ē ei⁹ velle latere q̃ apparere.

lcio. xvi.

Quicūq̃ ad te nō p̃tinent de hīs nō iudices nec te ītromittas: vt
pacē semper habeas. Qui cōia sedatur et singularia vitat magis dili-
getur: et cici⁹ ad bonū finem perueniet. Qui tēpestiue facit q̃ debet:
letior postea erit.

lcio. xvij.

Reuerte cito ad interiora cor̃s tui: et claudē ostia oris tui: ne va-
gari incipias per varia d̃sideria mūdi cōsilio diaboli. Nocēt mala au-
dita: tēptant pulchra visa: turbāt illata vituperia. Recede g̃ ab iracū-
do indocto dissoluto: et mane in silencio cū deo.

lcio. xvij.

Sobrius esto in vidu. modest⁹ in vestitu: puidus ī verbis. honestus
in morib⁹: matur⁹ in cōsilio. fortis in ad īlis. huilis in prosperis:
grat⁹ pro beneficijs. hilaris in despectib⁹. paciens in dolorib⁹: discre-
tus in oībus agendis.

lcio. xix.

Time deū offendere in mīmis negligētijs et defectib⁹ tuis: noli p̃su-
mere in bonis: nec desperare in ad īlis. Timor dei facit recedere a peccō:
et sollicitat ī bono opere: vt bonū bñ fiat. Totū de deo cōmitte: et q̃
tibi est graue fiet cito portabile. Pax tua in paciēcia multa: leuis est
oīs tribulatio pro vita et̃na.

lcio. xx.

Vende deo oīa cōmoda tua: et dabit tibi solatia meliora: aduenien-
te gr̃a in vna hora. Nemo ditior nemo liberior eo. q̃ se et oīa deo d̃dit

et xpm amando emit q mundu cruce redemit. **leio xxi.**

Dns sit vita tua. leio tua: meditatio tua. locutio tua. spe desideriu tuu. lucrū tuu: tota spes tua. et merces tua. Si aliud qz is q pure deū. dampnū pacieris: laborabis. et reqem nō inuenies. **leio xxii.**

Mnos et psalmos canere monachoz op⁹ est et clericozū: quib⁹ cō gaudent āgelozū chozi: laudantes deū iugiter in regno celozū. Seruire carni mors aīe. cib⁹ vermiū. nidus demonū. vita pecoz: fomes morboz corruptio corpm. inqñatio moriū: pōitio bonozū. acq̄sitio multozū malozū et doloꝝ. Seruire deo bñtudo aīe. sanitas corpis. prudēcia spūs vita celestis. Dulces ymnos deo canit: q in tribulatione sua deū sp lau dat. Inciū et finis oīs boni religiosi. deū corde amare ore laudare: et frēm suū exēplum edificare. **leio xxiii.**

Alchee fr⁹ descende de altitudine secularis scie⁹: veni et disce in scola dei viā huilitatis māfuetudinis et pacie: p quā possis xpo docēte ad etne bñtudinis gloriā secure peruenire. **A.** **Conclusio.**

Scribe nouelle monache alphabetū istud i corde tuo q̄si in libro vite: et per singulos dies cartulā tua inspice: et bonos mores assuesce. Pauca sunt verba: sed magna hñt misteria et perfectoz opa. Ornant exteri⁹: et quietāt interi⁹. Il contēptu mūdi et sui ipsius abnegatione i cipit vita boni religiosi monachi: et p̄oficit vsq ad contemplationē dei **Benedictio.**

Beatus discipulus ille qui sequit xpm per iter asperū: tradens ei om ne velle suū et nolle: p̄ortās cotidie p xpo crucē suā: vt habeat glori am magnā et vitā eternā. **Amen.**

ExPLICIT alphabetū monachi in scola dei ihu xpi studere volentis.

Incipit consolatio paupm et infirmoz et hñs articulis subdiuidit⁹.

Pauper
debilis
lazarus infirm⁹
ioseph peregrin⁹

Claudus de specus
colūbanus tacit⁹
simplician⁹ indoct⁹
turtur solitarius.

Incipit consolatio paupm et infirmor.

Consolamini consolamini popule meus dicit dñs de⁹ vester
Pauper

Noli pauper trīstari: quia diues non es.

Debilis

Noli murmurare debilis corpe. quia sepi⁹ infirmaris: nec habes qđ
delectat.

Lazarus infirm⁹.

Gaudē in dño frater lazare qđ multis vulnerib⁹ mō repleris: qđ tibi
bi preparat⁹ eterna reqes p modico vili cibo male pto: et p breui do
lore in corpe sustētato. **P**ro micis tibi negatis habebis splēdidas e
pulas in cōuiuio celestis regis: et cōēds sp panē celi de mēsa ihesu xpī
in regno pñs sui. **P**ro vulnerib⁹ tibi īflctis habebis coronā mire pul
chritudis: ornatā florib⁹ īmense suauitatis. **P**ro canib⁹ lingentib⁹
vulnera tua. habebis āgelos tibi scruiētes in leticia magna: laudātes
dñm pro tua multiplici īopia et benigna paciēcia.

Ioseph peregrin⁹.

Letare fr̄ ioseph īnocens et māsue p longa peregrinatione tua
in terra aliena: vbi non habes aīcos te vīstātes et hōzantes: et mu
nūscula tibi dulcia offerētes: qđ magna erit merces tua in celesti pñā
et consolaberis ab āgelis ī quo latēs cubiculo: qđ tibi preparabūt am
plam et splēdidā mansiōē in celo: quia hūiliorē locū et viliorē ves
tē elegisti in hoc mūdo. **Claudus d̄ specū⁹.**

Gaudē fr̄ claudiane qđ a multis iā d̄spiceris: quia nō vales currē p
vicos et plateas cū fortibus et diuitib⁹: qui letantur in varijs delicijs
carnis: et subito descendūt ad īferos. **T**u vero in secreto maneat: et ī
desinēter p te et alijs ora ac xpīm speciali⁹ lauda: qui multas occasiōes
peccādi tibi abstulit: et celestis regni portā per artā viā ītrare oñdit.

Colūbanus tacit⁹.

Iubila fr̄ colūbane hūilis et taciturne: sine dolo sine felle **E**sto
nūc obediēs vsqz ad mortē: qui abnegādo temetipm tollis vere crucē
tuā eundo post xpīm. **I**deo gaudebis cū oībus scīs et elcīs dei in perpe-

tuū: nec timebis dāpnari cū diabolo in ignē eteēnū.

Simplicianus indoctus.

Enta et lauda deū fr̄ simpliciane: qm̄ reliquisti prudenciā h̄ seculi et fallacias diaboli cū nundinis suis: et curas t̄renas suas lōge abiecasti. Grās age quia meruisti audire veri salomonis sapiām dñi nr̄i ihesu xp̄i: in sua hūilitate et māsuētudine. Disce frāgere p̄p̄iā voluntatē et carnis vincē voluptatē: et cotidie certa cōtra diaboli ipugnationē et cor̄s euagationē. Sta firmiter. pugna virilit̄: noli recedere a certaminis loco et bono cōsortio: q̄a tecū est dñs ds tu⁹ et āgeli ei⁹: āte quoz conspēm fugiet cito spūs malign⁹ tam q̄ fum⁹ a vento repulsus.

Turtur solitarius.

Turbi turtur gembūde: attende desiderator vite solitarie et castitatis amator eterne. Qñ te subtrahis a tumultib⁹ hoīm. orādo meditādo studendo: tunc appropinquas celestib⁹ choris angeloz⁹: et recedent a te īpetus demonū et ymagines turpiū ydolorū: oīmq; nocenciū monstra viciozū. Nemo tā quiete viuit in cōgregatione. tā letant̄ ex h̄ mundo trāsūt: sicut ver⁹ obediēs. mitis et hūilis cor̄s. renunciās perf̄cē oī p̄ p̄uevolūtati: subdit⁹ deo et hominib⁹ p̄pter deū ex virtute sine mora. Magna virt⁹ magna grā: vincē seipm̄ et mori oī hora. Dura pugna: s; glorioza et eterna p̄emia reddent̄ pro victōria cōsummata.

Incipiunt capitula sequentis.

De rcā via iustozū ad regnū celozum.

Ca. i.

De bona custodia cor̄s et ozis.

Ca. ii.

De frequēti īuocatione noīs ihesu et marie.

Ca. iii.

De certamine cōtra cotidiana vicia.

Ca. iiii.

De optimis bonis aīe.

Ca. v.

De vera et interna cōsolatione aīe.

Ca. vi.

De recollectione cor̄s in silencio ozis.

Ca. vii.

De remedijs contra vanā gloriā et laudem.

Ca. viii.

De mundicia cordis a vicijs et passionib⁹ occultis.

Ca. ix.

De vera pace cordis in virtutib⁹.

Ca. x.

Incipit breue epytaphiū monachorū.

De recta via iustorū ad regnū celorū. **Ca.** primū.

Ita iustorū recta facta ē: et iter scōrum preparatū ē. Quōd
per dolorē et laborē. Sic ei itur ad regnū celorū. Nō ē
alia via ad vitā eternā. Nō. Recta sola via crucis. Ita est
Hāc xp̄s ubi docuit: et scō exēplo suo sequēdā oīb⁹ pōs
tedit. Hāc oēs scī secuti sunt usq; ad mortē: iuxta illā dñi sententiā. In
trate p̄ angustā portā: q̄ ducit ad vitā. **O** mōche. q̄d facis in cella? Le
go scribo colligo mella. **H**ec aīe mee solacia. **B**n dixisti. Nā cella mō
chorū in labore et studio librorū flagrare debet. **O** clerice q̄d facis in
choro. **L**ego cāto crimīa ploro. **R**ecē rñdisti. Nā chorū clericorū in cano
re et iubilo psalmozū occupari debet: et dñi corde et ore laudare sicut
āgeli i celo. **O** religiose q̄d edis in mēsa? **F**el xp̄i vulnera pēso. **N**ume
ro cōdoleo: p̄ singula vulnera ploro. q̄ntū potero. **I**uste et optie pēsa
sti. Nā mēsa egenorū i merore et fletu dolorū xp̄i ūsari debet: et deo re
grari. **O** deuote quid bibisti in cena? **B**ona dogmata nectare plena.
Recē rñdisti. Nā cena deuotorū in sacra lectione et sensu verborū delectari
debet. **N**ōne aīa plus est q̄ corp⁹? **S**i sapit bon⁹ hauist⁹ in ore: multo
meli⁹ sapit bonus intellect⁹ scripture in corde.

De bona custodia corō et oris. **Ca.** ij.

Oxi custodiā vias meas: vt non delinquā i lingua mea. **N**ūq̄
sis ociosus nec ūbosus: nec curiosus nec ridiculosus. **A**n labore
et i labore memor sis dñi dei tui. vt te custodiat sp̄. Inē hostes ūsaris:
et inē picula maris fluctuas. **I**deo incessanter orādu ē ne vincaris a vi
cijs: et in pfundo malorū desperādo submergaris. **S**ta firmiter et noli
deficē i cotidiano certamīe: et a trib⁹ bestijs maxie caue. **M**ane certa
cōtra accidiā: meridie cōtra gulā: vesp̄e cōtra carnis lasciuiā. **C**ais vult
diu dormiē: lup⁹ vult multū cōedere: asin⁹ vult i stratu lasciuiē. **C**anē
excita virga: lupū percutē baculo: asinū flagellā spinis acutis. **V**irga
est timor mortis: bacul⁹ ē ardor īferni: spine passio xp̄i et scōrū mar
tirum cruciatus. **H**is tribus armis vincunt vicia carnis.

De frequēti iuocatione noīa ihesu et marie. Ca. iij.

Adiuna me et salu⁹ ero. **S**tude deū iuocare in oī ope mane me
ridie et vesp̄e. cū scō daniēle: et iuuaberis in oī nccitate cor⁹
poris et aīe. **I**hm habe ī corde: et eris mūd⁹ ab oī sorde. **S**it aue maria
sepe in orō: et repleberis spūs scī cōsolatione. Solitudo et silenciū orō
et ieiuniū: arma sunt monachorū. Laborare in die. vigilare et orare ī
nocte: scōrū exercitiū spāle. **H**oc deo et āgelis ē acceptū: demonib⁹ cōtra
rium: iuuenib⁹ vtile. senib⁹ delectabile: pigris graue. deuotis leue et su
aue. **C**ū non potes bñ vigilare studeas ihm iuocare: et fugiet a te dia
bolus bonorū iimicus. **S**i non potes dormire p̄t risticia: studeas mari
am salutare cū leticia: et aderit tibi āgelus scūs bonorū aīcus. **S**i tede
orare studeas psalmos ruinare: et confortabit te spūs scūs consolator
optim⁹: doctor intim⁹: illustrator cor⁹ maxim⁹.

De certamine cōtra cotidiana vicia. Ca. iij.

Regnū celorū vim patiē: et violēti rapiunt ill⁹. **P**rocirco idue
arma scē crucis: certa sicut fortis miles: stude vt bon⁹ cleric⁹:
ora vt deuot⁹ monach⁹: labora vt fidelis dei seru⁹: et eris ī celo glorio
se coronat⁹. **C**lau⁹ clauo expellit: viciū virtute superat. **I**ra silentio cō
pescit: gula ieiunio refrenat. **O**ciū labore fugat: risus dolore cassatur.
Odiū amore necatur: hostis bñficio placat. **P**ax cor⁹ pacia acq̄ritur:
et q̄ alios leuiter arguit: indignationē cito icurrit. **P**arua ei rerū im
plicatio: mltē pacis ē acq̄sitio. **S**epe h̄ dicit: et sepe repetendū ē vt bñ
custodiatur. **N**il dictū facil⁹: nil scō beati⁹ xpō referēte. **S**i scitis hec:
bñ eritis si feceritis ea. **V**erboſi multi: taciturni at pauci. **C**upidi mul
ti: pauci paucis contēti. **N**emo perfecē contētat: nisi sūmo bono plene
fruatur. **I**nops ē oīs mēsa pane carēs et sale. **I**nsipida refectio si desit sa
cra lcio: et affluunt iānia verba. **O**ptimū ferculū aīe: verbū dei audire
et bñ masticare. **I**lli dulci cibo pascitur: qui sacris verbis delectat. **D**iu
arid⁹ et indevot⁹ erit: qui vana libēter audit et q̄rit.

De optimis bonis aīe.

Ca. v.

Diligā te dñe virt⁹ mea. **I**nē nobiles nil v̄tute nobili⁹: inē igno
biles nil vicio deteri⁹. **I**nē pulchros et honestos nil castitate pul

chrius? inter sciēcias nil sapiā alci? inter deuotos libros nil vitā ihū
xpi salubri? Inē oēs pces et laudes dei nil p̄ n̄r sandi? nil aue maria
dulci? et āgelis iocūdi?. Oīa vota et desidria scōp̄ orō dñica excellit
oīa dca p̄betarū et mellifua verba psalmozū et cāticozum plenissīe et
secretissīe in se continet. oīa necessaria petit: deū summe laudat. deo aī
mā coniungit? et de terra ad celū leuat: nubes penetrat. et āgelos trās
cendit. **Beatus** qui attēte singula verba xpi pensat.

De vera et interna consolatione aīe. Ca. vi.

Uncienti dabo māna absconditū: et nomē nouū. **M**anna ab
sconditum ē consolatio scī spūs de spe venie et contritioē peccō
rum: cū p̄posito bono et firma intētiōe se sp̄ emendādi et p̄ficiendi.
Verax ē de? et oīa verba ei? vera sunt et firma. **Fidēlis** et ver? amic?
non mentit? nec agit ī dolo cū p̄ximo suo. **Qui** aliū decipit: nō ē veri
tas ī eo. **Qui** de bono superbit: non ē grat? nec fidelis deo. **Noli** super
bire: ne perdas donum qđ accepisti de celo sine merito tuo. **Cūrā** habe
de bono noīne? s; noli meliozē te fingere: nec sandiozē alijs credere. **Bo**
na vita bonū nomē facit? et qui male se regit: bonū nomē perdit. **No**
mē nouum iterū acquirit: qui malos mozes relinquit. **N**le veracit? qua
si hodie nat? viuere incipit? qui in spū ābulare p̄ponit: et oīa nociua
vitat et spernit. **M**elioz ē bona fama ex scitate vite: q̄ odor vngenti
preciosi et diuicie multe.

De recollectione corđ in silencio oris. Ca. vii.

Secretum meū michi **C**um distract? fueris ex colloq̄is longis?
recollige te iterū in longo silencio itus manēdo in secreto sol?
et gemēdo p̄ cōmissis. **C**ito fit distractio corđ ex reb? visis et auditis:
s; frequēs orō et interna compūctio expellit ymagines noxias et curas
supfluas. **Qui** nil cōmodi q̄rit nec concupiscit in terris. et elongat se a
tumultib? cūctis? p̄t cito libē uolare ad xpm ī celis: sicut ait deuotissīa
m̄r scī augustini in excessu mētis. **V**olemus inquit ad celum fideles.

De remedijs contra vanā gloriā et laudem. Ca. viiij.

Unitas oīs hō viuēs. **N**oli extolli de aliq̄ bono corā hoīb? ?
q̄a habes multos defcūs int? quos nouit deus: et tu non vides

nec ponderas sicut debēs. Qui laudem huānā q̄rit de singulari scō: sepe
cōfusione iurrit deo p̄mittente corā multis in apto. Dana glā et amor
p̄prie laudis decipiūt multos priuādo eos bonis eternis: vt pz in virgi
nib⁹ stultis. Quid stulti⁹ q̄ vana diligē et vera respuere? Quid puer
suus? p̄ deū negligere et hoīem attendere? Quid amenci⁹? p̄ mundū as
picere et celū despicere? Cor diuitis in terra: cor paupis i celo. Cor huī
lis sub deo: cor superbi contra deū.

De mundicia cordis a vicijis et passionib⁹ occultis. Ca. ix.
Beatū mūdo cor x. **M**unda cor tuū a vicijis: vt vere sis bonus.
Quare miser vis laudari de bonis q̄ nō hēs? Vere despicabilis
es in multis. q̄ merito erubescē possis: q̄uis libēter h̄ nō audis ē dici
ab alijs. Qui sunt q̄ vanitatē amāt? Qui huānā laudem affectāt? Huī
lis et sibiip̄s vilis in veritate stat et nūq̄ se de bono eleuat: s̄ sp̄ se hu
miliat et pecōrē fateē et dolet. Inspice te rcē et īterne: et noli leuī cre
dere līgue aliene et fame v̄tose. Vidi laudātē sociū suū i facie: et post
tergū detrahentē pessīe. Cōsideraui arguentē aīcū i caritate seriose: et
excusantē eū publice ipso nesciēte. Qñ veritas et caritas sibi obuiāt:
tūc q̄ pacis et salutis sunt p̄ter tradāt. Laua man⁹ tuas ab ope puer
lo. et p̄hibe labia tua a verbo ocioso: oculos a visu nociuo: cor a cogi
tatu maligno: et eris mūdo corā deo. Sepe lauas man⁹ et faciē ne dis
pliceas hoīb⁹: multo magis laua consciām tuā a vicijis: vt placeas deo
et āgelis ei⁹ q̄ vident abscondita cordis.

De vera pace cordis in virtutib⁹. Ca. x.
Beatū pacifici. Cor puz diligit de⁹ i pace habitat xps: super
huīlem et mitē req̄scit spūs scūs. In tumultu p̄diē ihs. in risu
offendit: i ira expellit. in mēdatio cōspuitur: i detractone spoliatur. in
dolo pcutitur: i odio crucifigitur. Quicq̄d malū p̄ximo īgeritur: ihs
sibi sc̄m conq̄ritur. Caue offēdere deū: caueas sc̄dualisare p̄ximū ad p̄
maginē dei sc̄m. Reuoca errantē. īstrue ignorātem: da bonū exemplū
tolle oē offendiculū. Seq̄re ihs in paciēdo obp̄obziū: p̄ malo restitue bo
nū: et recipies p̄o oī mēdico hic passō p̄miū eternū: et gaudiū cū
angelis sc̄is in regno celoz. Amen. Et sic est finis.

Incipiunt capitula libelli sequentis.

De renunciatione seculi. Ca. i.

De remedijs vicijs. Ca. ii.

De exemplis heremitarum. Ca. iii.

De paciencia martirum. Ca. iiij.

De studio doctorum. Ca. v.

De labore et oratione confessorum. Ca. vi.

De extirpatione vicijs. Ca. vii.

De exercitijs monachorum. Ca. viij.

De corona et premio monachorum. Ca. ix.

Expliciunt capitula.

et vana meditaris?

Multum peccas euagando:
tempus perdis ociando.

De remedijs vicijs. Ca. ii.

Apprehenda arma et scutum:
euagare non est tutum.

Ociari grande vicijs:
fabulando perdis premium.

Operando vince tedium:
orando quere remedium.

Incipit vita boni monachi.

De exemplis heremitarum. Ca. iii.

Mone ergo in cenobio:
vive caste sine proprio.

Fuge tace cum arsenio:

sece solus cum machario.

Sepe ora cum anthonio:

labora cum pachomio.

ieiuna cum euagrio:

vigila cum hylario.

De paciencia martirum. Ca. iiij.

Noline dolores cum laurencio:

despice honores cum vincetio.

Dilige ihesum cum ignatio:

fer dampna rerum cum eustachio.

Confitere christum cum titurtio:

resiste draconi cum georgio.

Coronaberis cum martiribus:

si resistis malis instinctibus.

De renunciatione seculi. Ca. i.

Monache ad quid venisti?
quare mundum reliquisti?

Cur cappam istam induisti?

et popam mundi despexisti?

Rone ut deo seruires?

et cor tuum custodires?

Cur ergo sic vagaris?

De studio doctor. Ca. v.

Ege scribe cū iheronimo:
viro sancto et doctissimo.
Canta ymnos cum ambrosio:
psalms dauid in psalterio.
Stude doce cum augustino:
de summo bono et diuino.
Cuius librorū magna copia:
illustrat sancta ecclesia.
Disce mori mūdo cum gregorio:
perseuerando in monasterio.
Posta ih̄m cum martirio.
visita egrum in exilio.
Letaberis cum doctoribus:
si fidem seruas cum morib⁹.

De labore et orōe cōfessor. Ca. vi

Mitare sc̄m benedictum:
serua oē verbū tibi dictum.
Bonum est laborare manib⁹:
melius orare cū fletibus.
Quere ih̄m cum bernardo:
cum hugone et richardo.
In canticis canticorum.
et in choro angelorum.
In studio clericorum:
et in verbis seniorum.
In cōmentis magistrorum:
et in libris deuotorum.
Premiaberis cum confessorib⁹:
si abnegaueris te in omnib⁹.

De extirpatione vicioꝝ. Ca. vii.

Que curiosa legere:
que pnt mentē distrabere.
Stude vicia tua cognoscere:
et viriliter eis resistere.
Ambula cum simplicibus:
adhere innocentibus.
Benefac tibi contrario:
supplica pro aduersario.
Et eris carus dei filio:
ac dign⁹ scōrum consortio.

De exercitijs mōchoꝝ. Ca. vii.

Monachorū est orare:
gemescere et plorare:
pro suis defectibus.
Carnem suam castigare:
vigilare ieiunare:
a voluptatibus.
Linguam refrenare:
aures obturare:
a vanitatibus.
Oculos custodire:
pedes premunire:
ab excursibus.
Manibus laborare:
labijs exultare:
corde iubilare:
in dei laudibus.
Caput denudare:
basē inclinare:
genua curuare:

crucifixi pedib?

Prompte obedire?

numq̃ contraire.

suis maiorib?

Libenter seruire?

cito subuenire:

infirmis fratribus.

Curas mundi abicere?

celestibus intendere:

totis conatibus.

cum tota celi curia.

Ad qua nos post multa pericula:

perducatur agnus sine macula.

Cui laus per eterna secula.

A M E N

ExPLICIT vita boni monachi.

De corona et p̃mio mōchoꝝ. Ca. ix

Ne vincaris a demonio?

omnia fac cum consilio:

et facile non errabis.

Rescis enim q̃diu hic eris?

certum istud est q̃ morieris:

numq̃ tamen desperabis.

Esto internus et deuotus?

deo totus mundo ignotus:

et eris semper letus.

Multum tibi vilis et despectus?

fratri tuo pius et subiectus:

maturus et facetus.

De bonis da deo gloziam?

Et de malis pete veniam:

omnem remittens iniuriam.

Sicq̃ per dei gratiam?

peruenies ad patriam:

post huius vite miseriam.

Ubi ihesus et maria?

in summa gaudent gloria:

Rigmo de vita ihesu imitanda.

et sanctorum.

Uitam ihu xpi stude imitari
caste iuste pie disce consulari
De nato ihesu cane dulciter:
de passu ihesu dole grauitur.
Leta misce tristibus:
tuis exercitijs.
Mala terge fletibus:
caue a delicijs.
Ihesum quere diligenter:
clama pulsa vehementer.
In deuotis pinnis delectare:
dulce est de ihesu cogitare.
Dulcius cum ihesu iubilare:
dulcissimum celos penetrare.
Ihesu ob amorem:
omnem fer laborem.
Sustine vim paciens:
tace ut sis sapiens.
Mores rege aures tege:
sepe ora sepe lege.
Omnī die omni hora:
te resigna sine mora.

De inuocatione nois ihesu marie

Assuesce ihm inuocare:
mariam sepe salutare.
Cruce sancta te signare:
omnes sanctos honozare.
Contra demones certare:
vigilare et orare.
Sacra verba ruminare:
deo laudes decantare.
Infimis renunciare:
ad superna cor leuare.
Extra ihesum nil amare:
nichil velle nil optare.
In domino semper spera:
age recta profer vera.
Coram deo te humilia:
et gratiam inuenies.
Ama pauca et simplicia:
et pacem multam senties.
Qui modo est humilior:
in celo erit altior.
Et qui nunc viuit strictior:
in futuro canet letior.
Secundum merita singulorum
redduntur premia beatorum.

Incipiunt capitula libri sequētis qui dicitur. **Manuale paruulorum.**

De vocatione paruulorum ad xpm	Ca. i.
De doctrina ihesu et humilitate eius.	Ca. ii.
De puritate et sublimitate sci iohannis apostoli.	Ca. iij.
De scitate et excellencia sci pauli apostoli.	Ca. iiii.
De magna humilitate sci francisci.	Ca. v.
De bona ymaginatione contra malum.	Ca. vi.
De breuitate ois rei sub celo.	Ca. vii.
De deuotione sancti dauid regis in oratione.	Ca. viii.
De paupertate spūs propter xpm.	Ca. ix.
De studio simplicis fratris in passione xpi.	Ca. x.
De puritate multarū virtutū.	Ca. xi.
De laude dei ex ore iusti.	Ca. xii.
De arta custodia cordis et oris.	Ca. xiii.
De frequencia orandi.	Ca. xiiii.
De eterne vite premio promerendo.	Ca. xv.
Expliciunt capitula libri sequentis.	

Incipit liber qui dicitur. **Manuale paruulorum.**

De vocatione paruulorum ad xpm.

Ca. i. xv.

Sinite paruulos venire ad me: talium est enim regnum celorum. **H**ec sunt verba ihesu xpi summi pastoris et celestis doctoris nostri in scola dei: que discipulis suis et turbis loquebatur: cum paruuli sibi a parentibus presentarentur ad tangendum. Quos pius magister et dulcis dominus sicut sanctus marcus narrat complexans et manus suas super eos imponens benedicebat eos et ait. Amen dico vobis. quisquis non receperit regnum dei velut paruulus: non intrabit in illud. Et iterum secundum matheum ad omnes maiores ait. Nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli: non intrabitis in regnum celorum. O bone pastor et dulcis magister qui dulciter loqueris et veraciter doces: et paucis

verbis ostentis oībus hoīnibus rectā viā tendēdi per huilitatem ad regnum dei. **H**ec sancta verba consolantur huiles et pauperes: arguunt superbos et diuites: confortant simplices et inocentes. **D**e? ei? superbis resistit: huilibus autē dat grām in pñci: et gloziam ī futuro. In oīb? ergo bonis que agis loqueris et cogitas: ab humilitate noli recedere ne perdas totum quod facis. **N**ā nulla valent opera bona nisi fuerint in humilitate fundata: et caritatis melle perfusa: et ad honozē dei purā intentione facta. **C**ave superbiā: oīm viciozū foueā et virtutum ruinam. **E**sto innocens et quasi paruulus sine dolo. ab omni malicia purus: et eris deo et hominibus dilectus et in te pacatus.

¶ De doctrina ihesu et huilitate ei?. **Ca. ii.**
Discite a me ait ihesus: quia mitis sum et humilis corde. **N**on humilitas virtus xpi. quantū confundis superbiam vanitatis nre? qui de paruis bonis cupimus laudari: et de multis malis nolum? vituperari. **O** bone ihesu tu pro nobis multa mala pertulisti que non fecisti: et innumera nobis bona contulisti que non meruim?: nec digni sumus habere. **N**am totū gracie est et immense pietatis quicquid boni fecisti nobis et adhuc cotidie facis: pendo delictis nostris et benefaciendo in multis. **G**ras semper tibi pie de? sed ve nobis ingratis tepidis et superbis: pro innumeris beneficijs tuis et promissis.

¶ De puritate et sublimitate scī iohānis apostoli. **Ca. iij.**
Ecce puer me? elect? quē elegi. **Q**uid fecit beatū iohannē apostolum tam clarum ingenio. et tam predilectum a dño nostro ihesu xpō? ut tam alta caperet et scriberet de deo ultra omnes doctores in mundo? **M**agna puritas eius mentis et corporis: perfecta quoq; caritas ardens erga deum et proximos suos non verbo tantum et lingua: sed opere et veritate. **H**oc enim ipse aperte testatur in epistola sua de gemina caritate scribens. **S**i ergo non potes cū sancto iohāne euangelista altiora contemplari de sancta trinitate? stude humilitatem et pacienciam cristi cum infirmo lazaro cogitare et sequi. **E**t si

non vales cū scō paulo ad terciū celū euolare: stude cū btā maria magdalena ad pedes ihesu plorare et veniā petere.

De scitate et excellencia scī pauli apli. Ca. iij.

Quā elcōnis michi est iste? **Q**uid fecit sanctū paulum tā magnum et sublimē apud deū? **C**ontēpt⁹ mundi et oīm terrenozū cū abnegatione suūpsius et mortificatione carnis: et abiectiōne onnis tpalis honoris. **Q**uid plus super hec oīa? **P**erfect⁹ amor dei et pximi sine aliquo lucro terreno et ppio cōmodo xpō seruiēdo in hoc mundo. **Q**uid iter multas reuelationes sibi a deo scās magis docuit et cōmendauit fidelib⁹ romaīs chozith⁹s galathis et ceteris oīb⁹ i vniūso orbe cōstitutis? **I**hm xp̄m et hūc p nobis crucifixū. **P**ro quo ipse multa pati optauit. et mori nō formidauit: quia sacra stigmata passionis eius cotidie in corde et corpore suo pro nomine eius et amore portauit.

De magna huilitate scī francisci Ca. v.

Hic est qui contēpsit vitā mundi. **Q**uid fecit huilum et sc̄m franciscum tam deuotū et deo dilectū in hac vita? et tam altum in gloria? **D**ere p̄fōfanda huilitas sua. **E**t quia inter oīa beneficia diuina et excercicia cotidiana passionē xpī et sacra vulnera doloris ei⁹. īmensi amoris plena in mēte portauit? recoluit. condoluit grauissime ponderauit. amarissime fleuit: et ardentissime amauit. **P**am magna grā confertur huilib⁹: et passionem xpī cotidie recolentibus. **V**erus enim huilis non se reputat nec eleuat de bonis que facit? sed oīb⁹ vihozem se estimat: et cunctis inferiorē veraciter confiteē. **H**ic p̄pria mala sua inspicit et plangit: et aliozū bona videns congaudit? pro quibus deū laudat et benedicit: orans vt sui misereatur et a malis liberet.

De bona ymaginatione contra malū. Ca. vi.

Ade retro sathanas. **Q** miles xpī loquere hec verba contra oīa mala fantasmata diaboli: nam arma tua sunt sancta verba et opera xpī. **I**gitur contra ignita carnis iacula: pensa amara cristi vulnera. **C**ontra tedium cordis: sit semper in ore dulcis ihesus. **C**ontra

omnes malas suspitiones et indignationes tuas de alijs: cogita omnes
culpas tuas quas fecisti ab iicio natiuitatis tue vsq; modo: et desiste
indignari. Sint oia bona tua alijs coia: et ad laudem dei facta: sed mala
tibi soli imputa: et ad feruentioze emendatione conuerte. **D**um vacat
tempus et hora ab externo labore: sit protin? psalm? et laus dei in corde
et in ore. **C**or non potest diu quiescere nec lingua tacere: aut ei bona
aut mala ymaginat? aut tristia pensat. aut leta reuoluit: sicut molen-
dinum qd a vento mouetur. **N**e ergo mala subito irruant et maculet?
sacra verba tamq; munda grana cordi tuo inferre: et ea diligenter reuol-
uendo in cibum conuerte. **O** utina tot bona verba dicas et ores qd
ociosa dixisti: et tot bona recogites et rumines: quot mala et noxia
cogitasti. **A**peri cor tuum xpō et claude diabolo: vt sit aia tua in celo
et non in seculo. **L**oquitur tibi xpūs in omni verbo dei: et in oī libro
scripto digito spirit? sancti. **Q**uecūq; ei in scripturis scis legis scribis
et intelligis: solacia sunt aie fidelis in tribulatione: et remedia cōtra
diaboli venena: et reuocant cor vage mētis ad deum suum in celum.

De breuitate oīs rei sub celo. **Ca. vii.**

Quoniam oīs homo viuens. **H**odie homo est: et cras non in-
uenitur. **P**erit diues. perit pauper. perit iuuenis. perit senex.
Perit pulcher. perit niger: perit doctus. perit indoctus. **P**erit magnus.
perit paruus: perit nobilis. perit ignobilis. **P**erit dñs. perit seruus: perit
prelatus. perit subditus. **P**erit honoratus. perit refutatus: perit magister
perit discipulus. **P**erit clericus. perit laicus: perit canonicus. perit mona-
chus. **P**erit theologus. perit astrologus: perit medicus. perit in omni
arte peritus. **E**cce oia pereunt: preter amare deū et iuste viuere.

De deuotione sci dauid regis in orōne. **Ca. viij.**

Quis enim in oībus sicut dauid fidelis? pergens ad imperium
regis celestis. **H**ic in die fuit miles fortis in bellando cōtra
hostes suos: et in nocte deuotus monachus orando cum gemitu et lacri-
mis pro peccatis suis commissis. **M**axime autem reuerenciabatur deo pro in-

numeris beneficijs sibi spēaliter datis. et oībus creaturis generaliter collatis: q̄s ad gloriā scī noīs sui mirabiliter creauit et ornauit. Et ne de bonis acceptis superbiret: ait deū laudando. **N**on nobis dñe nō nobis. sed noi tuo da glāz. Et ne ī adūsis deficeret ait. **A**diutor me⁹ esto dñe ne dereliquas me. Et ne vñq̄ ingrat⁹ esset ait. **V**it nomē dñi bñdēm ex hoc nūc et vsq̄ in seculum.

De paupertate spūs ppter xpm. **Ca. ix**

Nūq̄ nichil habentes in hoc mundo: et oīa possidentes cum xpō. **O** sancta paupertas spūs super oēs diuicias mundi et honores amanda: quā xpūs docuit et vsq̄ in finē vite seruauit: et omnib⁹ perfectis pro exēplo reliquit. **H**āc multi sapiētes nobiles diuites et potētes xpm sequētes: ppter regnū celoz sponte e'egerunt. **O** quāta libertas pure aīe: que nichil habere dēsidērat de statu et ornatu seculi amoze ihesu xpi. **V**ere magna securitas cōsciencie et iocūditas cordis stare in subiectione et obediencia: et ppter xpm crucifixū se abnegare plene vsq̄ ad mortē. **O** celeste māna supbis absconditū. huīlibus reuelatū īnocentib⁹ ppinatū. a deuotis pregustatū: q̄ p spāli solatio recolunt xpm pro se passum et crucifixū.

De studio simplicis fr̄is in passione xpi. **Ca. x**

Sillus tua ego sum: dicit dñs. **P**lus scītatis et puritatis scīe et pzudencie contra oēs neq̄cias diaboli et errores mūdi ac sordes vicioz iuenit simplex et īnocens fr̄ in vita et passione dñi: q̄ alt⁹ speculator et subtilis disputator in cōsideratione totius machine mūdi. **V**itā et passionē xpi docemur imitari: machinā mūdi speculari sine laude et gloriā dei vanitas est et stulticia. **M**elius est orare humiliter deum: q̄ subtiliter perscrutari celum. **D**ei enī est gubernare omnia qui creauit omnia: hominis est seruare mandata ei⁹ et cauere peccata. **O**mnes sancti essemus: si ista facerem⁹. **S**ed quia multi ista non faciunt nec bene viuunt: ideo multa mala eis iusto dei iudicio contingūt. **F**uge ergo frater seculum: intra let⁹ claustrum: sequere san⁹ xpm per arcam viam ad celum. **B**onum est tibi cum vno oculo ītrare celum q̄ cū duob⁹ in īfernū: vbi erit flet⁹ et stridor dēnciū pro oībus malis

in perpetuū. De eis.

¶ De puritate multarū virtutū. Ca. xi.

Estote rōnabiles sine dolo. **¶** O sc̄m et suauē verbū: ex ore sc̄i petri apostoli prolātū. Placet namq; maxime deo et āgelis ei⁹ castitas cum huilitate: sciencia sine īflatione: prudencia sine p̄sumptione: eloquencia sine vana glōria: leticia sine dissolutione: tristicia sine amaritudine: paciencia sine murmure: locutio sine mendatio: r̄nsio sine fallacia: p̄missio sine crastino: laudatio sine vituperio: dilectio sine vicio: orō sine tedio: gr̄tudo deo p̄o oī bono sine termino: meditatio sine dispersione: contēplatio sine obscuratio: operatio sine iniquinatione: quies sine pigr̄tatione: vnio aīe cum deo sine ītermissione. Ecce ver⁹ israhelita: in quo dolus nō est. **O** q̄ bon⁹ deus israhel: hīs qui rēo sunt corde. Dic ergo cū dauid in psalmo: neglecto oī bono tereno intime orando. Michi autē adberere deo bonū ē: ponere in dño spem meā. Sicut fuerit volūtas in celo: sic fiat. Nil aliud volo. nil cupio nisi te solū dñe: p̄o oī labore meo et p̄mio in celo. Amen.

¶ De laude dei ex ore iusti. Ca. xij.

Rēos decet laudatio. **¶** Beatus qui oīa bona opera sua facit cum pura intentione: simpliciter ad laudem dei. Beatus qui ōni tempore cor suū ad beneplacitū dei dirigit: et nullū p̄p̄iū commodū finaliter querit. Beat⁹ qui oīa imunda p̄dola antiqui hostis a se longe proicit: et ad arma xp̄i crucifixi humiliter in angustijs confugit et orat. Hic bene procedit: et cū ihesu vbiq; per mare et aridam pergit: donec ad patriā cū eo p̄ueniat. **¶** O ihesu dulce nomē super omnia nom̄a sanctorū in celo et in terra: cui oē genuflectit celestiū terrestrium et infernoꝝ. angelozum et hominū. Tu via iustozū. glōria beatozum: spes egenoz. salus infirmozum: amatoꝝ deuotoꝝ. et consolatoꝝ omnium tribulatoꝝ. Esto michi adiutoꝝ et p̄tectoꝝ in oī necessitate: p̄pter nomen sanctum tuū benedictū in secula. Cum pauper fuero laudo te: cum tristis fuero laudo te. Cum letus fuero laudo te: vbiq; fuero semper laudo te. Amen.

De arta custodia cordis et oris. **Ca .xiiij.**

Oz mundū crea in me dē. **H**ec orō valde vtilis ē et potēs
contra oē viciū dure tēptans: et subito cordi irruēs. **N**il labori
osius et utili⁹ q̄ custodire cor a vanis fātasijs: et os a verbis ociosis
Nil fructuosius q̄ spūalib⁹ vacare exercitijs: orādo meditando. studen
do psallendo: et caritatis opera libenter faciendo. **P**auca verba suffi
cunt ad necessitatē. longa texūt supfluitatem. leuia inducūt vanitatē.
curiosa ip̄ortant distractionē: dura exēcitāt turbationē: alta generant
elationē: simplicia ostendūt huilitatem: vera parāt iocunditatē: falsa p
uocant indignationē: bona merentur laudem: mala penam: sancta vita
eternam gloriā. **B**onus ergo custos cordis sui sollicite etiā custodit
ostiū oris sui: ne pdat grām deuotionis interioris p incuriam sermonis
exterioris.

De frequencia orandi **Ca .xiiij.**

Quoniam opz sp̄ orare. **O** q̄ dulcis et salubris amonitio: q̄
pura et scā oratio celos tāgens et terrā dēferens: deo colloquēs
et hoībus tacens. **H**oc itaqz verbum xp̄s ait ad apostolos suos: et ad
oēs religiosos. **S**icut ei corpus viuit et nutrit⁹ cibis terrenis: ita aīa
sacris verbis et orōnibus. et meditationib⁹ confortat⁹. **D**at fiduciam
orandi ingens dolor cordis pro cōmissis: et humilis confessio oris de
perpetratis: cū intentione se emendandi in istis. **N**il quippe bona volū
tate dicit⁹ et deo accepti⁹: et aīe nostre salubrius. **T**ociens namqz deū
oras: quociens pro peccatis tuis gemis et doles. **E**t quia cotidie pec
cas: idēo cotidie etiā orare et gemere debes: ac veniā petere pro of
fensis. **M**ultum oras si multum doles: parum oras si parū doles. **P**az
impetras si parum attēdis ad ea que legis et cantas. **I**n multis fit ex
cessus: sed cotidiana oratio et gemitus cordis cum feruore sancti spiri
tus expurgat languores hos omnes. **Q**ui nō orat et gemit pro culpis
cotidianis: penam sibi auget in penis futuris. **N**on ergo pigeat semp
orare et deo deuote gracias agere: quia ipse numq̄ cessat nobis benefa
cere. **N**eo nullus locus. nullum tempus. nullum opus. nullus labor. nul
lus dolor ab orando nos impedire debet: super quos deus oculos suos

apertos hic et ubiq; semp habet. Quociens ei dñi dei tui recordaris et gemis: tociens cū eo secrete loq̃ris et oras. Si non potes sp̃ voce orare: poteris tñ et debes mēte et desiderio ad deū clamare gemere et plorare. Sp̃ ei deū orat q̃ semper bona cogitat: bona loquit̃. et bona facit ad honorē dei. 21.

¶ De eterne vite p̃mio p̃merendo. Ca. xv.

Ecce merces vr̃a multa est in celo. **¶** Omne gaudiū p̃ns breue est et heu multis malis iūlutū: regnū autē dei gaudiū sp̃ plenum et eternū: sup̃ra oēm sensum et intellectū eleuatū. Hoc nullus tibi dare potest nec auferre: nisi solus de⁹ creator oīm. iudex uiuor̃ et mortuor̃: reddens singulis p̃ merito operū suor̃. Propter hoc regnū cōsequēdum p̃merendum et eternalit̃ possidēdū: fortiter ē certandum. laborādum. alacriter vigilandū. et feruenter orādum: sepe ieiunandū sepe gemendū. sepe lugendum. sepe cōfitendum. sepe coīcandum: deuote mīstrandum. deuote celebrādum: deuote psallendū. diligētē studendum. stricte silendum. libēter seruiendum. p̃opte obediendū: patienter ōne graue ferendum. oē carnale cito respuendū. oē seculare ubiq; vitandū omne turpe fugiendum. omne honestū sectandū. oē viciosum odiendū omne virtuosum amandū: oē curiosum amputandum. oē simplex et purum eligendum: oē terrenum relinquendum. oē celeste et diuinum summe āplectendum. Hec est via vite celestis et formula renunciationis seculi in statu religionis: ducens paruulos mites et castos ad eterne vite beatitudinē. et gloriā sanctor̃ eternalit̃ cū xp̃o p̃frundā. 21.

¶ Explicit libellulus qui dicitur. Manuale paruulorū.

Incipiunt capitula libelluli sequentis qui dicitur. **Doctrinale iuuenū.**

De recōmendatione sacre scripture.	Ca.	i.
De differēcia clerici et monachi.	Ca.	ii.
De thesauro eloquioꝝ diuinoꝝ.	Ca.	iii.
De bonis scriptoribus libroꝝ.	Ca.	iiii.
De firma custodia libroꝝ.	Ca.	v.
De ornatu claustrī bene fundati.	Ca.	vi.
De indocto clerico sine sacris libris.	Ca.	vii.
De cantu ecclesie in ymnis et psalmis.	Ca.	viii.
De festis xpī et reliquijs sanctorū.	Ca.	ix.
De moribꝫ huīlis frīs et vicijꝫ superbi et pigri.	Ca.	x.
De abnegatione sui et oīm rerum.	Ca.	xi.
De desiderio celestium gaudioꝝ.	Ca.	xii.
Expliciunt capitula.		

Incipit libellulus qui dicitur doctrinale iuuenū.

De recōmendatione sacre scripture. Ca. primum.

Noli a iuuentute tua excipe doctrinam: et vsqꝫ ad canos
inuenies sapienciam. **I**git̃ āte omnes artes discere sacra
scripturā legere et recte intelligere. firmiter credere. be-
ne ac iuste viuere: vt ad vitam eternam possis xpō fauē
te feliciter peruenire. **N**am ignorancia diuine legis mater est erroꝝis
et ianua mortis: priuatio honoꝝis. virtutis et salutis. **V**erbum autem
dei et doctrina xpī lumen vite? salus mundi. porta celi. cibus anime:
iocunditas cordis. deum super omnia amantis. **D**icit metrista deuotus
monachus factus. **H**oc est nescire: sine cristo plurima scire. **S**ed si cris-
tum bene scis: satis est si cetera nescis. noxia tibi. **N**il ergo sacre scrip-
ture preponendum nil cristo superponendū: nil sibi coequandum. qui
dicit. **E**go sum ostium ouium: per me si quis introierit saluabitur. **E**t
iterum. **E**go sum via veritas et vita. **N**emo venit ad patrem: nisi per

me. **N**emo venit ad celū: nisi per me. **N**emo liberat̃ ab inferno nisi per
Dñ scūs petrus cōtra iud̃os libera voce clamat et dicit. **N**on ē aliud
nomē sub celo datū hoīb̃us in quo op̃z nos saluos fieri: nisi nomē dñi
nr̃i ihesu xp̃i filij dei.

¶ De differēcia clerici et monachi. Ca. ij.

Oves mee vocē meā audiunt ait dñs. **N**ille vocē ihesu audit
qui mundū spernit: carnē domat. diabolo resistit. et vicia sua
vincit: et ihesum ex toto corde suo diligit et ap̃osse sequit̃. **E**st magnū
viciū in scolis loqui incongrue latinū: sed mai⁹ est viciū corā angelis
offendere cotidie deū peccis: nec inde dolere. **E**st etiā magnū viciū ap̃
logicos nescire solue argumentū: sed mai⁹ ē viciū ap̃ mōchos frāgere
ieiuniū et silenciū. **E**st magna cōfusio ap̃ rethores titubare in lingua
et verbis: sed maior est rephensio ap̃ deuotos cātores errare ī p̃mnis et
psalmis: nec attendere ad sensum verboz in scripturis. **D**icit̃ q̃ scien-
cia non habet hostē nisi ignorantē: et consciencia nō habet acriorem
arguentem: nisi seipsam male se regentem. **D**e nullo magis cōqueri et
indignari habes q̃ de teipso o homo iobediens deo: consciencia p̃pria
te accusant absq̃ teste aliquo in iudicio. **C**ū ei contra virtutē et con-
scienciā agis: teipsum ledis et confundis. **A**giť in oībus agendis: sis
custos cordis et oris ad malū cito p̃zon⁹. **N**ō hec iuuant optime in so-
litudine manere: orare studere scribere operari.

¶ De thesauro eloquioz diuinorū. Ca. iij.

Letabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.
Ubi? **I**n libzaria nostra: multis sacris codicibus ornata. **N**am
libri doctoꝝ: thesauri sunt clericoꝝ. **D**ocent enim ignaros. argu-
unt ociosos: excitant torpentes. stimulant dormientes: corrigunt er-
rantes. erigunt corruentes: terrent ridentes. cōsolantur lugentes: lau-
dant humiles. vituperant superbientes: confortant debiles. reprimunt
presumentes: concordant rixātes. mitigant turbatos: letificāt tristes
subsannant vane gloriātes: iustificant pios. dampnant peruersos:
sanant languentes. saluant penitentes: honozant veraces. cōfundunt

fictos. et mendaces. defendunt iustos et misericordes: vindicant omnes inique
agentes. sicut scriptum est in psalmo. **O**disti omnes qui operantur iniquitatem:
prodes omnes qui loquuntur mendacium. **N** quibus malis nos semper custodiat ihesus
christus dominus noster. **A.**

De bonis scriptoribus librorum. **Ca. iij.**

Audi israel precepta domini: et ea in corde tuo quasi in libro scribe.
Q dulce verbum et utile consilium cordi firmiter inferendum: et pie
memorie iugiter commendandum. **S**ed quia cor hominis est instabile et me-
moriam multum vaga et labilis. ideo oportet adhibere infirmo animo utile reme-
dium contra oblivionem et frequentem errorem: ut verba dei scribantur in
libro. ne pereant semina sancta ex ore prolata. **Q**uoniam quidem vox audita cito
perit: littera autem scripta diu manet ad legendum et predicandum. **P**rodest autem
multum exemplar bonum et correctum ad bene scribendum: et delectat ad
sepe legendum. **U**nde quidam amator scripture ait sacros libros scribenti
Scribe correcte: distinde. protrahere recte. **N**ec nimis festines: ne imper-
fecta multa relinquantur. **N**ille enim rem benefacit: qui nil negligit quod status
et ordo rei requirit. **N**on conturberis in labore pro tedio: nam deus est cau-
sa omnia boni operis: qui reddit unicuique propriam mercedem secundum propriam intenti-
onem in celis. **C**um mortuus fueris non desperabis: orabunt enim pro te: qui
legerint volumina tua olim a te satis bene scripta. **D**icit dominus in euange-
lio. **Q**ui dederit potum calicem aque frigide sitienti: non perdet mercedem
sua. **M**ultum magis qui dat aquam vivam sapientie salutaris legenti in li-
bro digito dei scripto: non perdet mercedem suam in celo.

De firma custodia librorum. **Ca. v.**

Ponite librum istum in latere arche federis in testimonium coram
domino: ut sit in bona custodia et magna reuerencia coram sacer-
dotibus et omni populo. **H**ec verba et multa alia precepta locutus est
moyses famulus domini ante mortem suam: mandans levitis custodire librum
legis in archa dei aurea diligenter obserata. **H**gitur cum magna caute-
la et firma clausura seruanda est libraria sacrorum eloquiorum ab om-
ni putredine pulueris: ab incendio ignis. et stillicidio humoris: a raptu

furis et strepitu clamoris: a luto pedum et morsu vermium: ab omni macula et ruptura foliorum. Non ei dignum est in sacro libro legere: qui nescit bene custodire. et in apto loco negligit reponere. Sic accipe librum in manibus tuis ad legendum: sicut symeon iussit puerum Iesum in vinas suas ad portandum et osculandum. Et postquam legisti claude librum: et gratias age de omni verbo ex ore dei: quia inuenisti in agro dominico thesaurum occultum. Ab omni igitur sordibus seruandum est thesaurus ecclesie. a sanctis doctoribus elaboratur et editus: a bonis scriptoribus scriptus et collectus: pro multorum consolatione a deo prouisus.

De ornatu claustrum bene fundati. Ca. vi.

Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Placet namque deo et sanctis eius claustrum bene fundatum: a tumultu seculi segregatum: multis deuotis fratribus et sacris libris ornatum. Hoc etiam pie creditur placere omnibus deum amantibus et diuina libenter audientibus: quia claustrum summi regis est castrum. et celestis imperatoris palatium: paratum religiosis personis ad habitandum et deo fideliter seruandum. Vere locus iste sanctus est deo et angelis acceptabilis: demonibus terribilis. deuotis amabilis. ad obsecrandum deum multum optabilis: delectabilis suauis et honorabilis. Non est hic aliud sicut legimus et canimus nisi domus dei ad orandum: aula dei ad laudandum: chorus dei ad cantandum: altare dei ad celebrandum: porta dei ad intrandum celos: scala dei ad transcendendum nubes: atrium dei ad sepeliendum mortuos: hospitale dei ad recipiendum peregrinos: cenaculum dei ad reficiendum pauperes: mensa dei ad communicandum egros. Sicut sancti angeli in celo deum semper laudant. et stelle in firmamento celi clare fulgent: sic religiosi et deuoti monachi nocte surgentes ymnos et psalmos in choro cantant: deo laudes immolant. angelos letificant. demones fugant: et seipsum alarum vocibus excitant ne dormitent. Sicut nobilis ciuitas muris portis et seris firmatur: sic etiam religiosum monasterium multis deuotis fratribus sacris libris et doctis viris. tamquam gemis et preciosis lapidibus decoratur. ad laudem dei et honorem omnium sanctorum suorum: qui cum eo gaudent nunc in celis: quia secuti sunt

vestigia passionis ei⁹ in terris.

¶ De indocto clerico sine sacris libris. Ca. vij.

Seru⁹ tuus ego sum: da michi intellectū dñe. **N**ā legere et non
intelligere: negligere est. **E**t quō possum intelligere nisi aliq⁹
docuerit me? **E**t quis meli⁹ docebit q̄ tu d⁹ in oībus? **B**eatus homo
quē tu erudieris dñe: et de lege tua docueris eū. **M**elior est auditio et
eruditio doctrine tue: negociatione auri et argenti et cunctis opib⁹.
Igit⁹ ad te dñe confugio: docere me facere voluntatē tuā et relinq̄
meā. **I**n hoc stat totū qđ summe est necessariū: vt oī tpe dicam. **P**ater
fiat voluntas tua: sicut in celo et in terra. **N**ichil in melius: nil anime
mee salubri⁹. **D**ñe tu oīa bona mea. **T**u doctoz me⁹ tu liber me⁹: quia
sine te indoct⁹ sum: et ad oīa inutilis. **D**e clerico indocto et sine sacris
libris: q̄ sibi et alijs sepe est causa erroris. **N**ā cleric⁹ sine sacris libris
quasi miles sine armis: equ⁹ sine frenis: nauis sine remis: scriptoz sine
pēnis: auis sine alis: ascensoz sine scalaris: sutoz sine subulis: tectoꝝ sine te
gulis: fabꝝ sine malleis: sartoz sine acu et filis: rasoꝝ sine cultris: sa
gittatoꝝ sine iaculis: viatoꝝ sine baculo: cec⁹ sine ductore. **O**ēs isti paz
vel nichil valent nec pꝛoficiunt: sine istrumētis et bono istructore. **S**i
militer claustrum et cōgregatio clericorū sine sacris libris: quasi coq⁹
na sine ollis mensa sine cibis: puteus sine aquis: riuus sine piscib⁹: sac
cus sine vestib⁹: ortus sine florib⁹: bursa sine pecunijs: vinea sine
botris: turris sine custodib⁹: domus sine vtensilib⁹. **A**b omnibus
hīs malis et anime dāpnis custodiat nos pi⁹ dñs noster ihesus xp⁹s
et sit ipse nobis oīa in omnib⁹ nunc et imperpetuū. Amen.

¶ De cantu ecclesie in p̄nīs et psalmis. Ca. viij

Laus eius in ecclesia sanctorū. **¶** Surge frater qui dōm⁹: et il
luīabit te xp⁹s. **¶** Surge piger. campana pullat vocat te cristus
¶ Surge cito: periculum est in mora. **E**cce ihesus venit cum maria: et
omnis angelozum choꝝus te exspectat cum corona: quam potes pꝛome
reri in hac hora. **S**ed sathanas econtrario suggerit. **A**ce et dormi ad
huc modicum: satis mane est. adhuc tempestiue venies. **S**ic suadet et

blandit̃ caro fragilis: trahit et decipit hostis callid⁹: cum ei obediť et
dormit̃. **N**ichil ei est tam bonū sc̃m et iocundū: tā diuinum et salutife-
rum: quā malig⁹ demon hoc nititur impedire et ad mal. sp̃ trahere. **D**ñe
nōne bonū semen seiaſti in agro tuo: vnde g⁹ habet zizania? **I**nimicus
hoc fecit. **S**ed quō hec euellam dñe? **R**espondet sc̃us petrus. **R**esistite
ei fortes in fide. **E**t beat⁹ iacob⁹ similiter. **R**esistite diabolo: et fugiet
a vobis. **S**i malum ingerit: noli cōsentire. **S**i delectat caro: respue con-
tere et repelle. **I**git̃ iuocand⁹ est ihesus et sp̃s sc̃us cū oib⁹ donis suis
qui huīlib⁹ dat grām: vt det etiā tibi virtutē cōtra diaboli maliciam.
Sp̃s ei sc̃us suggerit menti sp̃ bona: huīlia pudica sobria honesta pa-
cifica: simplicita benigna deuota celestia eterna. **S**ed heu sp̃s malig⁹
nus fallacia plen⁹ aut apra mala suggerit: aut si bona q̃dam p̃dicat:
mala intentione facit vt seducat. **I**pse oīs doli artifex mille modis im-
pugnat: repulsus redit et tēptat. **C**ū bona agis dolet: si dimittis gau-
det: mala autē suad̃ re nūq̃ cessat. **S**it ergo crebro deuotus psalmus in
ore: dulcis ihesus i corde: sc̃a marĩ in voce. **N**am hñs auditis noībus
fugiet longe a te hostis imundus. **Q**uot enim sancta verba nominas:
tot iacula in hostem iactas. **S**i cessas ozare et legere: hostis ic̃ipit vin-
cere et gaudere. **S**ed si in prece perseueras: fugit superbus et cōfusus.
Ante ozōnem oīa p̃ncipia excludē: in ozōne ihesum xp̃m tibi p̃fige: aut
in presepe aut in cruce. **P**ost ozationē gratias age: et quocumq̃ ierit
cum eo vade et permane. **I**n oībus que agis cogitas et loqueris: sit fi-
nis. **B**enedictus deus de omni bono in celo et in terra.

De festis xp̃i. et reliquīs sanctorū. **Ca. ix.**

Domine dilexi decorem dom⁹ tue: et locum habitatioīs glorie
tue. **H**ec domus tua deus multipliciter et sublimiter deco-
ratur festis tuis et sanctorū tuorū reliquīs venerandis in multis lo-
cis: vnde deuotio fidelium maxime excitatur ad laudandum. **D**ecoratur
eti dñe celos sanctis angelis: firmamentum sole luna stellis: aera auib⁹
aquas p̃scibus: terram hominibus et bestijs: cum alijs innumeris bo-
nis pro vlibus nostris. **E**t nunc in fine seculorū pro speciali mune-

re dedisti teipm nobis in sacramento tāq̃ dulce māna in cibū: ne esse?
 in hoc mundo sine deo et angeloz cibo. **E**t ideo oīs loc⁹ et eccīa vbi
 fuerit stostia consecrata in altari vel in archa clausa: debet haberi in
 maxia reuerencia: cū oībus libris vasis ac vestib⁹ ad cultū dei perti-
 nentib⁹. **V**ide ergo et considera mira dei opera in sancta eccīa. **T**ēpla
 xpī et sanctorum castra sunt xpīanozū: vt in eis vigilent et ozent: et
 contra diabolū pugnet. **F**esta xpī et sanctorum. designant gaudia
 celozum: vbi nunc cū xpō regnant. qui mundū contempserūt. **R**o-
 mina sanctorū et p̃cipue ihesus et maria sunt plage et tonitrua de-
 moniozū: quibus terrentur vt fugiant a facie eozū. **G**esta sanctorū
 confirmant corda pusillozū: vt constātes sint. et per artā viā eos seq̃n-
 tur. **S**cripta sanctorū lucerne sunt viatozū: ne in fide errēt s̃z sancto-
 rum deis firmiter credāt. **S**igna scōzū confundunt scā malozū: ne
 bonos opprimāt. et in suis malicijs glozient. **O**ssa sanctorū roborāt
 fidem populozū ne mori timeāt: sed cū electis resurgere confidāt. **P**-
 mages sanctorū excitāt mētes deuotozū: ad amorē et venerationē eoz
 vt p̃o nobis ozent. **V**idēre sanctorū scripture sunt laicozū. vt vi-
 deant quid agere et quo tendere debent. **O**rgana musicozū in eccīa
 mouēt corda tepidozū. ad optanda eterna p̃mia beatozū. **C**anti-
 ca psalmoz accendunt aīas aridozū: ad p̃stinū feruorem per oza ml-
 tozū. **C**armīna p̃mnoz recreant aures clericozū vt cātent et exul-
 tent in conspectu dei et angelozum. **S**icut fistule multe in organo dul-
 cem sonum reddunt audientib⁹: sic multi fratres concorditer psallen-
 tes valde placent deo: et oībus celi ciuib⁹. **O**ēs ergo simul ozem⁹: et
 xpī iuocem⁹. **A**d societate ciuiū supernoꝝ: p̃ducāt nos rex angelozū

De morib⁹ huīlis frīs: et vicijs supbi et pigri. **Ca.** x.

Respexit de⁹ in orōnem humilium: et non spreuit p̃ces eozum
Optima doctrina docens nos huīliter orare: et de misericor-
 dia dei non desperare. **V**ide ergo domine huīlitem meā. vilitatem me-
 am. infirmitatem meā. et cotidianum defectū meum: et dimitte michi
 oīa p̃cā mea p̃pter nomen sanctum tuū: et merita sanctorum tuozū in

celo et bonorū in terra. **N**ō veniat michi pes supbie. nec vana glā decī
piat me: nec mala tristitia decīat me. **N**ulla q̄q̄ dēspēctio cōturbet me:
ne forte peccē tibi per īpacienciā meā. **E**sto michi adiutor ī bonis: et
p̄tectoz a malis dē me? mīa mea. **T**u spes mea a iuuentute mea: con/
solator me? in oī tribulatione mea. **T**u salutare vultus mei dē meus
et nemo alius. **I**n te tota salus virt? et glōria mea.

De huīli fratre.

Frater huīlis et deuotus: paup̄tatis amator. simplicitatis sectator?
paciēcie seru?. obediēcie fili?. castitatis custos. īnocēcie testis?. con/
cordie soci?. discipline discipul?. pacis amic?. sibi rigid?. alijs benign?
hic secretū q̄rit. tumultū fugit. silenciū amat. longa colloq̄auit. soli
dō vacare appetit. oīa terrena dēspicit. oī tpe cū xpō esse dēsiderat.

De supbo frē.

Frater superb? heu huīli contrari? audax et auster?. vagus et ver/
bosus. multis tediosus. et onerosus. facilis ad iram. difficilis ad veniā
petendā: p̄p̄tia q̄rit. coīa negligit. raro bñ content?. nūq̄ in se pacat?

De pigro fratre.

Frater accidiosus quasi semper īfirm?. vltim? fere in oī loco et ho/
ris: otio et sompno deditus. **T**ardē ad op? venit. cito inde recedit. p̄pro/
nus ad exitum. segnis ad reditū: letus ad p̄randium. tristis ad ieiunā/
dum. velox ad dormiendū. piger ad surgendum: raucus ad cantandū
sonorus ad fabulandum. surdus ad obediendum: claudus ad laboran/
dum. **T**epoz cordis grauis anime morbus generat tedium operis: et
querit solaciū foris parui valoris. **N**on vincit meli? nisi diligēcia
boni operis. studio sacre lēctionis: et vsu frequētis orōnis cum memoriā
dñice passionis. **Q**ui vult vicia vincere opz eum sepius violenciā face/
re nature: et xpī graciā huīliter implorare et patienter expectare.

De abnegatione sui et oīm rerum. **Ca. xi.**

Qui non renunciauerit oībus que possidet: non potest meus esse
discipulus. **D**ñe deus durus videt hic sermo tuus? et quis po/
test eum īplere? **A**udi fili mi et docebo te: et non erit tibi graue et ī

possibile facere qđ dixi. Dilige me et relinque te: et inuenies me in omni loco et tpe. Ego summū bonū et summe desiderabile aīe tue. En sto añ ostiū cordis tui et pulso: aperi m et introibo ad te: quia ego salus et vita tua. Ego oīa in oībus: et super oīa amandū et laudandū. Ego totus tuus h et ubiqz pns: sed cecus me non videt. et surdus non audit: et stultus nō intelliget hec. Tu ergo esto totus meus et in nullo te qrens: et sapiet tibi suauissimē pre oībus deus tuus. Dñe verū est qđ loqueris: placet michi oē qđ dicis. Igitur relinqū me cito ppter te: ne tarde inueniā te. Tu in me et ego in te per amorē: quē accēdis in me. Oro te dñe mane apud me libere: ne deficiā reliquū a te tamq̃ exul in carcere. et peregrinū in itinere. Adiua me et saluū ero: et meditabor in oībus vīs verbis et factis tuis die ac nocte. Diligā te dñe virtus mea pure et perfecte ppter te: et oīa a te facta ppter te. Nec me nisi ppter te: et sp plū q̃ me. Oīa autē infra te: et te solum super oīa bona in celo et in terra. Tu solus michi sufficis plene et pfecte: ideo nil volo nec cupio nisi te qes ante oīa et super oīa et i oībus deus benedictus in secula. R.

De desiderio celestiu gaudior. Ca. xij.

Beati qui habitāt in domo tua dñe: in secula seculorum laudabūt te. O dulce et celeste verbū: laudabunt te. Non se sed te: oīa bona tibi ascribendo. nil sibi vane attribuendo. Sed quō laudabunt te? Altissime deuotissime. purissime. suauissime. feruentissime. clarissime. securissime felicissime. Quid plura? Noli q̃rere vltra āpliora et meliora: vbi deus est oīa. totus presens prestans et illustrās omnia: et beatificans oēs et singulos in gloria. O vere vita beata: digne laudanda. summe amanda. maxime desideranda: vbi omnia bona simul perfecte cum deo et in deo vnita: iocundissime sine amissione et aliqua minoratione perpetue firmissimeqz durabunt. Beati ergo oēs qui habitant in domo tua domine: in secula seculorū laudabūt te. Inter hec sepe suspiro exul in mundo elongatus a regno dei: et cū sancto in psalterio intime oro. O quādo cōsolaberis me quando letificabis me cū vultu tuo in regno tuo. Educ de carcere aīam meā vt confitear nomini scō tuo

et laudem te cū oībus sanctis tuis per eterna secula seculorū. Amen.

Explicit libellulus qui dicit̃ Doctrinale Iuuenū.

Incipiunt capitula tractatuli dicti hospitale pauperū.

De contemptu oīm mundanozū bonorū.	Ca. i.
De quinq; panib; in deserto hui; vite.	Ca. ii.
De duplici pugna carnis ac spūs.	Ca. iii.
De instabilitate humani cordis.	Ca. iiii.
De obediencia simplicis ac huīlis fratris.	Ca. v.
De triplici signaculo sancte crucis.	Ca. vi.
De pia cōpassione cum infirmis.	Ca. vii.
De perseverācia in bonis inceptis.	Ca. viii.
De varijs antiqui hostis insidijs.	Ca. ix.
De scuto bone voluntatis contra hostes.	Ca. x.
De laude dei in omni opere bono.	Ca. xi.
De vicio vane glorie et ppe complacencie.	Ca. xii.
De varijs bellis ipiozum. et paciencia piozum.	Ca. xiii.
De malicia prauozum contra inocentes.	Ca. xiiii.
De iuidia diaboli contra salutem hoīm.	Ca. xv.
De armatura xpi et sanctorū contra vicia.	Ca. xvi.
De vtilitate frequentis orōnis.	Ca. xvii.
De priuaris orōnibus quasi iaculis acutis in hostes.	Ca. xviii.
De versiculis ante iniciū operis legendis.	Ca. xix.
De septem virtutū gēmis bone congregationis.	Ca. xx.

Expliciunt capitula.

Incipit tractatulus dictus Hospitale pauperum.

De contemptu oīm bonozū mundanozū. Ca. i.

Dominus regit me et nichil michi deerit: in loco pascue
ibi me collocavit. ¶ Quid habet homo amplius de omnibus
bonis suis et diuicijs terrenis? nisi victum et vestitum?
Unde ergo superbit? Et cum obierit omnia hic dimittet: et
nichil secum sumet. nisi modicum operculum ad tegendum corpusculum
suum sepeliendum. postea a vermibus corroendum. Qui de omnibus preter-
itis reddet rationem deo quibus usus est siue paucis siue multis: tamquam de
expensis pro viatico sibi concessis: que cum usura stricte requirentur.
Quantumcumque aliquis magnus fuerit diuicijs vel honoribus subleua-
tus: non est ex hoc sanctior: nec perpetuus bonorum suorum dominus. sed
tamen seruus conductus ad tempus sub potestate superioris domini sui celestis
regis et eterni imperatoris ac iudicis: qui omnia tribuit ad lucrum bene
agendi. non ad spacium et causam peccandi. Reddet autem pius dominus
mercedem congruam immo ultra condignum bonis seruicis suis. pro paruo
labore eternam requiem: pro breui tristitia eterna gaudia: pro omni
contumelia et iniuria pro se passa eternam gloriam et coronam. ¶ Patet etiam
nunc unicuique dona sua quantum sibi placuerit: secundum occulta iudicia
sua iusta et recta: in omni loco et tempore sine errore. Nam bonis omnia ad bonum
ordinat: et malis ad penam conuertit: ita ut nemo de diuicijs dei iuste con-
queri possit: nisi de seipso indigno et ingrato: meliora de proximo opti-
ma semper de deo. ¶ Quidam honorabilis vite sacerdos in partibus hol-
landie post mortem illustris domini sui predicauit sermonem in populo di-
cens. Dominus noster comes hollandie mortuus est: carissimi oratis pro eo.
Fuit hic paruo et breuissimo tempore: habens aliquos usufructus et
redditus annales: quos iam amisit et secum sumere non potuit. Si mo-
do haberet aliqua hereditaria manencia bona: maxime sibi conuerteret.
¶ Cum quidam nobilis princeps mori deberet. ait coram multis sibi
astantibus ministris. ¶ Qui semper pauper custos ouium fuisset: secu-
rius mori posset quam ego. ¶ Alius quidam magnus dominus cum egrotaret:
venerunt multi prostantes aliquid pro memoriali et seruicij impe-
lis. ¶ Domine domine quid ego habebam? et quid dabitis michi modo?
Tunc ille ait. Ecce omnes isti qui sua sunt querunt: et nemo de anima mea

cogitat: et ego ignoro ubi hac nocte hospitabo et manebo. Et sic mortuus est et sero penitens cognouit omnia mundana esse vana et deceptoria que quasi in momento et tamquam fumus euanescent. Felix ergo pauper rebus et in virtutibus diues: qui cum propheta in fine vite sue dicere potest confidenter. Dominus regit me et nichil michi deerit: in loco pascue ibi me collocavit propter nomen sanctum suum.

De quinque panibus in deserto huius vite. Ca. ii.

Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo dei. Deus dominus saluator noster locutus est olim antiquis sanctis per legem et prophetas: et nunc adhuc nobis cotidie loquitur in scripturis sanctis per sanctos doctores veteris ac noui testamenti expositores: quid credere et qualiter viuere et deo seruire debeamus. Libenter ergo lege et scribe verba sanctorum ex ore dei: pro salute multorum. Dixit deuotus sacerdos dominus florentius dauentriensis uni de fratribus suis. In differens michi est nec multum refert. utrum in antiquo vel in nouo testamento lego: utrumque enim deus fecit. Cum venerabilis magister gherardus groot horas legeret cum discipulo suo: postea ab eo quaesuit intelligis bene iohannes que legis? Qui respondit. Non omnia. Dixit ergo sibi secrete. In singulis versibus et verbis psalmi varius et mysticus sensus michi occurrit. Gracias deo et sanctis doctoribus: qui me fideliter variis sensibus instruxerunt. Igitur de misericordia et gratia dei accipe quinque panes in deserto huius vite: ad virtuose viuendum utiles et efficaces. Primus panis est dolor cordis de omnibus malis preteritis in seculo gestis. Secundus est confessio oris de cotidianis defectibus in ordine commissis: et de magna negligencia multi boni operis. Tercius est panis diuine consolationis in oratione: de spe venie et de remissione peccatorum. Quartus est panis gratificationis pro beneficiis a deo acceptis: tam in prosperis quam in aduersis. Pro quibus omnibus deus sit iugiter benedictus cuius misericordie non est numerus: qui usque modo non desinit benefacere nobis. Quintus est panis interne iubilationis et contemplationis: de spe eterne beatitudinis, et magnitudine future glorie cum deo et omnibus sanctis eius.

Lauda ergo deū pro quīq; panibus istis et multis alijs bñficijs suis
in hīs trib⁹ signatis scilicet bonis nature gr̃e et phennis glorie

De duplici pugna carnis et spūs. Ca. iij.

Narrauerunt michi iniqui fabulationes: sed non vt lex tua
Custodi ergo oēs sensus tuos: ne seducaris a vanis et ille-
cebrosis demonum figmentis. Nam q̃ diu homo viuit pugnare
oportet ne vincat: sed nō semper eꝯ fortiter tēptatur. Igit̃ in h̃
bello positus clama precibus et sedulis cordis gemitib⁹ ad domi-
nū in celis. Caro trahit deorsum: spūs trahit sursum. Caro querit
mollia et blanda: spūs scūs econtra suadet dura et aspera. Si seq-
ris carnē decipieris: si sequeris spm̃ coronaberis. Attende diligen-
ter et caue te ab oī parte: quia nō es securus ab hostium iaculis:
vbicumq; fueris int⁹ vel foris. Sint vulnera xpī cordi tuo firmi-
ter infixa: ihesus et maria custodes in omni via. Istos pro armis
indue: et pro gladio et baculo in manu retine. Cū indoctis in exp-
tis et indiscretis. cū iportunis et audacibus noli multū loqui: ne
leuiter offendaris. Cū humilib⁹ et simplicib⁹ deū diligentib⁹ libe-
ter loquere et cōsiste. Iuuat bona societas colloquēs de deo: nocet
mala societas: fabulans de mūdo. Caue obloquētes: sequere sim-
plices et tacentes.

De instabilitate hūani cordis. Ca. iij

Edet aīam meam vite mee. Quare: ppter laborē et dolo-
rem et multa aduersa que michi occurrūt: et a deo me se-
parant. Quid igit̃ faciam et quo me vertam? vt melius habeam
Sustine patienter et expecta dñm confidenter: quia iuxta ē domi-
n⁹ hīs qui tribulato sunt corde: et huīles spū saluabit. Nā ppter
superbiā et mentis elationem curuandā: iuste patimur affligimur
deprimimur et despiciimur. Reduc ergo admentē vicia et peccā tua
cum foris despiceris: et tacebit querela et indignatio tua de ob-
iectis. Nemo purus a peccō: nemo liber a sordē: nemo innocens a
culpa et pena: oēs enī peccauim⁹. Solus deus purus sanctus et i-

mortalis: eternus: immensus: inuisibilis: et super omnia laudabilis in secula.
Sic ergo tota spes et leticia tua in deo: et bona voluntas etiam parata
pati penam propter deum. Omne gaudium mundi cito transit: et omnis laus eius
plena ira et dolo. Omnis etiam dilectio carnis penam habet sibi annexam:
et meretur confusionem et despectum. Qui multa habet: multam eundem
ex eis pacietur. Qui modicis scit contentari: pacatior erit. Infelix est
et miser: qui deo non seruit. Perdit totum quod habet: qui deum non
amat. Vanus est et instabilis: qui in creaturis spem ponit et deum neg-
ligit. Beatus cui deus est omnia in omnibus: et cum paulo apostolo letetur
dicit. Michi autem absit gloriari: nisi in cruce domini mei ihesu christi. Per
quem mundus michi crucifixus est: et ego mundo. **¶** Legitur in pro-
verbijs de pigro et instabili corde in dei servicio: vult piger et non vult
hoc est. Vult bene comedere et bibere: et non vult laborare et ieu-
nare. Vult diu dormire: et non vult cito surgere. Vult fabulari: et non
vult vigilare et orare. Vult alios dure corripere: et non vult modi-
cum sustinere. Vult alios docere: et seipsum negligit emendare. Huic de-
betur virga et baculus: nisi se emendauerit in praedictis defectibus. Qui autem
permanerit stabilis in virtutibus: erit hic et in eternum benedictus. Amen.

¶ De obediencia simplicis et humilis fratris. Ca. v.

¶ Ir obediens loquitur victorias: ait sapiens. Quoniam Quia qui sim-
pliciter obedit. vincit seipsum propriam voluntatem relinquendo:
et alterius voluntatem humiliter sequendo. Inde magna pax et concor-
dia oritur: bona conscientia acquiritur: et cordis leticia augietur. Iste
confidentiam ad deum optinet et mori non timet: quia deus est spes eius
cuiusque ad mortem perfecte obedire paratus fuit. Nam opera bona in obe-
diencia simpliciter facta: deo sunt gratissima et maxime meritoria. Qui
superiori vel equali aut inferiori se subdit et obedit: diabolus vincit et
prostermitur: qui instigare solet ne quis alteri humiliter cedat: sed duriter
resistat. Ex quibus ire rixe et alia multa mala inter fratres et paca-
tos sepe nascuntur. Nec humilis ihesus christus non docet: sed potius ad
simplicem obedienciam omnes reuocat dicens. Discite a me: quia mitis sum

et humilis corde. Homo obediens hominibus propter deum: maximum honorem deo facit. et ei placet. **S**ine obedientia aut parua aut nulla sunt opera nostra esset mandata aut ponderanda. Cum humili et prompta obedientia etiam complacent deo valde parua et vilia seruicia ex caritate pro utilitate communi sancta. **V**erum obediens non est tardus nec negligens nec quiescens: sed pro posse paratus ad omnia deo placita. **S**ive ergo obediens orat. siue laborat: siue vigilat siue dormit: siue loquitur aut tacet. siue stat aut ambulat: siue scribit aut legit: siue intrat aut exit: siue comedit aut ieiunat: omnia ex virtute obedientie in bonum et ad meritum sibi conuertuntur. **I**gitur spiritus in gaudio est et pace quam seipsum vincit abnegat spoliatur et vilificatur: et ad obediendum propter deum deo et eius vicario corde et animo omni hora sponte se resignat. **A**peri te huic celum sancti angeli: fugite demones superbi: occurrite patriarche et prophete: succurrite apostoli et euangeliste: intecedite martires et confessores: supplicate sacerdotes et diacones: implorate virgines vidue et continentes: subuenite omnes christi fideles fratres et sorores: suscipite animas pauperum humilium simplicium et obedientium fratrum vobiscum de argastulo corporis: et in sinu abrahe cum paupere quondam lazaro collocare: ut requiescat in pace christi dulciter. et sine timore confidenter: donec in nouissimo die resurgat cum omnibus sanctis in eterna gloria feliciter. **A**men.

De triplici signaculo sancte crucis. **Ca.** vi.

Pone me ut signaculum diuini amoris super cor tuum ad amandum me super omnia: et scribe sancte crucis signum in pectore tuo: et omnia sacre passionis mee vulnera contra maligni spiritus iacula. **C**ruce etenim mea salutis via: triumphale signum. et inexpugnabile scutum: fugat corporis et anime pericula. **I**gitur in tribus locis precipue statue sancte crucis signum: super cor. super os. et super brachium tuum contra omne vicium. **S**igna cor tuum ne cogites mala. sed semper bona de deo et beneficiis eius: ut habeas cor custoditum. ab omni malicia tutum: cum deo et omnibus sanctis unitum. **S**igna os tuum. ut non loquaris mala nec leuia. nec proteruia: sed bona sancta et utilia. et eris deo carus et acceptus: et ab hominibus iuste laudatus. **S**igna brachium tuum. manus tuas et digitos tuos

ne facias aliqua illicita: sed pietatis opera primo profutura: et de om-
nibus istis deum benedic et lauda. **C**ogita ergo semper et ubique bona: loquere
semper bona: age semper bona: et erit passio christi conformis vita tua: triplici sig-
naculo sancte crucis premunita. Per crucem christi superabis omnia tentamenta le-
sa tristitia dulcia et amara: quod subito irruit ad cordis tui secreta. **D**ixit enim
est aliquid tam bonum quod proponis facere: quoniam diabolus nititur te impedire: et
ad malum semper trahere et maculare. **N**oli ea attendere noli reputare
sed omnia tamquam stercoza respue. **I**hesum iuoca. cruce te consigna: ad mariam
iuxta crucem fuge: geme plange condole. a cruce noli recedere: sed cum ihesu
et maria opta vivere et mori in hac vita: ut itres cum eis in tabernacula
eterna. **21.**

De pia compassione cum infirmis. **Ca. vii.**

Disparate inuicem in caritate: quia caritas operit multitudi-
nem peccatorum. **N**emo de se presumat nec infirmos despiciat:
quia nullus scit quid adhuc de se fiet. et an perseueret. **O**mnes fragiles
sumus: omnes adiuuare indigemus: omnes bonum cupimus et malum ab-
horremus. **E**stote ergo misericordes ait dominus: sicut et pater vester celestis
misericors est. **N**oli nimis esse iustus ne obstupescas et indurescas: et
perdas aut ledas egrum quem sanare et consolari debueras. **S**uperexal-
tet ergo misericordia iudicium: iuxta beati iacobi apostoli sententiam.
Quam benignus sacerdos dominus florentius secutus dixit. **S**emper plus lucra-
tus sum pietate: quam rigore et terrore. **V**erum est: sic christus docet. **Q**ualiter
te facis erga fratrem proximum: talem inuenies alium postea reo iudicio ad-
te ipsum. **Q**uecumque enim bona agis in fratrem debilem tristem. ac lesam: christo
facis tamquam angelus reuerenter domino deo ministrando. **I**gitur cautus sis
et sollicitus. ut tempus tuum utiliter expendas: et omnia bona ad lau-
dem dei referas: et nichil tibi vane attribuas. **N**am dei dona sunt om-
nia que habes: scilicet esse vivere intelligere cogitare loqui et operari.
Quando laudem et gloriam dei in hijs queris sursum ad deum cum ange-
lis in celum pergis: sed quando inanem gloriam queris et gaudes et tibi-
ipsi places et super alios te eleuas: tunc deorsum cadis et celum perdis:
gratiam amittis. et penam incurris: ob superbiam et mentis elationem.

quā diabolo instigāte concipis et a te nō abicis et despicias. **F**etet enī et imudus est ante dēum et corā angelis ei⁹: oīs qui exaltat cor suum et in seipso gloriā. **Q**ui autē vere huilis ē et sibi vilis oībus benign⁹ pauperi misericors. infirmo cōpassi⁹. tribulato consolati⁹. errāti iūstru⁹. cadenti erecti⁹. dubitāti confirmati⁹. hic accipiet benedictionē et mīam a deo in hoc exilio: et vitam eternā in celo. **A**men.

De perseverācia in bonis inceptis. **Ca. viij.**

Sustinete hic et vigilate mecum. **H**ec locut⁹ est ihesus discipulis suis: cū iret ad locum passionis sue passur⁹ mortem pro nobis. **H**ec cogitare et ad se trahere debet quicumq; monasterium vel deuotam congregationē intrat: quasi xp⁹s sibi ore dicat. **S**ustine hic et vigila mecum: ora et prepara te ad temptationes futuras. **E**xemplum enī vigilandi et orandi ostendi tibi et alijs vt ita facias: et in bonis inceptis perseueres. **Q**ui enī perseuerauerit vsq; in finem: hic saluus erit. **M**ulte temptationes bonorū: multe et consolationes eorum. **N**on sunt tamen condigne oēs passionēs iustorum: ad futura premia eternorum gaudiorū. **C**um venerit tēptatio: mox assit orō. **N**on desperes nec recedas a loco: constans esto et commenda te deo. **F**elix quem faciunt aliena et ppria pericula cautum humilem et mansuetum: misericordem compacentem. obsequiosum. affabilem. et neminem spernentem. **B**eata congregatio vbi ihesus est in medio eorum: vita virtus pax et concordia morum. **N**on autem mireris nec scādāliseris. nec turberis. neq; formides et desperes. **S**i interdum contingunt aliqua dēfectuosa in cōgregatione bonorum fratrum aut sororum et in religiosiis locis et personis: aut si aliqui recedunt a bonis inceptis: aut quidam murmurant in abstinencijs: aut tepescunt in virtutibus et deuotis exercicijs a deo et sanctis institutis. **N**am fragiles sumus et instabiles: ad malum proni et ad surgēdum pigri. **E**t nisi deus gracia sua nos semper adiuuet: stare et perseuerare non valemus: nec hostibus nec vicijs resistere. **D**eo autem iuuante omnia possumus: et incipere et proficere et consummare. **I**gitur ad cautelam attende. quia in angelis suis deus rep-

perit prauitatē: et prim⁹ homo cecidit ī paradiso vid⁹ a pomo. Et mul-
tudo filioꝝ israel perijt in deserto: murmurādo īobediendo. carnes
cōcupiscendo. Eciā xp̄o p̄nte et p̄dicante contigerūt aliq̄ defediosa et
īperfecta inē apostolos et sequaces suos: quis eoz īter eos esset prim⁹
et maior in regno celoꝝ. Quos ipse pia redargutione cōpescuit. et exē-
plo suo ac verbo docuit non alta q̄rere. sed huiliter īuicem seruire et
īuicem ex caritate pure diligere. Qd̄ nobis facere et īplere concedat:
ihesus xp̄us de⁹s n̄r. **A.**

De varijs antiqui hostis īsidijs. Ca. ix.

Resistite diabolo: et fugiet a vobis. Quōd? Per fidem et crucem
ī ihesu xp̄i. Quibus armis? In vigilijs et ieiunijs. in laboribus
diurnis et orationibus nocturnis. in sacris lectionibus et deuotis me-
ditationib⁹: in paupertate et castitate: in humilitate et simplicitate
in silencio a vaniloquijs. in solitudine a seculi tumultib⁹: in compassi-
one cum afflicis. in supplicatione pro aduersarijs. in p̄fecta obedientia.
et multa paciēcia. in forte certamine contra vicia: in perseverancia
omniū virtutū. in abnegatione proprietatis. et contemptu altitudis
laudis et honoris. Qui enim in hīs et alijs p̄ijs agit⁹ et exercitijs
sedul⁹ et firmus permanserit: vere deo placet. et diabolo resistit. Nam
varijs modis et dolis religiosos magis q̄ alios temptat odit terret et
īnuetat: ita q̄ nemo liber ab eius laqueis existit: in quocumq̄ loco
et statu aut in qualicumq̄ ordine et clausura fuerit. Quid igitur res-
tat facere? Ad dñm confugere. ad ihesum clamare gemere et ploꝛare.
vt ipse te sp̄ adiuuet confortet et custodiat: et post multa picula ad se
vbi vera et eterna pax est benigne cū grā pducatur. **O** q̄ bñ et pruden-
ter facit q̄ oīa terrena relinquit: et oēs vias peccandi vitat: et in se-
creto a negocijs seculi se abscondit. **O** q̄ vtiliter et fructuose studet: q̄
in vita et passione xp̄i cotidie se exercitat: et oīa curiosa et alta q̄ a
deo et īternis r̄trahūt dimittit: et de vltimo fine et iudicio sepissime p̄sat
fidei et prudēs seru⁹ q̄ huilia exēpla xp̄i et scōꝝ ei⁹ deuote sequit⁹: et
latas vias magnoz cauet et fugit. **Nā** diuitib⁹ et magnatis maxie īst

diat̃ diabolus: et per honores et delicias decipit et perdit. **A** quibus
pauperes et simplices sunt sepe magis liberi: sed non penitus securi.
Nā videntes multos doctos in h̃ mundo florere et socios suos ad alti
ora conscendere: temptant̃ similia habere et licite possidere. **S**ed x̃ps
contra dicit: et meli⁹ suadet dicens. **V**edite q̃ possidetis: et a vobis nō
habetis nec fecistis nec creastis. et date pauperib⁹. **N**olite thesaurisa
re vobis super terrā: vbi oīa pereūt. **T**hesaurisate vobis thesauros ī
celis: vbi oīa bona ī eternū manēt. **F**uge ergo mundū et sequē x̃pm:
vt euadas infernū et ītres cū eo celum.

De scuto bone voluntatis contra hostes. **Ca.** x.

Scuto circūdabit te veritas ei⁹: non timebis a timore noctur
no in longis matutinis: nec in die a demonio meridiano in la
boribus multis et ieiunijs strictis. **I**hesus x̃pus via veritas et vita sa
lus virtus sapientia aderit tibi a dextris tuis et sinistris in omnibus
que legis cantas et agis: vt perseueres letus in dei semper laudibus.
Ipse adiutor tuus custos et p̃tector fortis: ab oībus hostibus malig
nis. **S**i deus pro nobis ait paulus? quis contra nos? **N**is non timere
hostem? **A**ma x̃pm. **Q**uanto enim plus in te crescit amor dei: tanto pl⁹
vilescit amor mundi. et perit timor mali. **A**mor dei mortem nō timet:
nec diabolū nec infernū. **T**ene ergo fortiter scutum bone volun
tatis in amore dei: et peribit omnis timor et fraus inimici. **B**ona vo
luntas obit omne malum: cauet pro posse omne peccatum. respuit fic
tum. negat falsum: fugat mendacium: detestatur omne vanum et inho
nestum. **B**ona voluntas beneplacet deo: diligit omne bonum omne ve
rum. iustum et sc̃m? querit pure vbiq; honorem dei in omni opere et
sermone bono: in omni loco et tēpore q̃ diu vixerit in mundo. **B**ona
voluntas cōgaudet proximo in bono. cōtristatur de malo? subuenit in
necessarijs: orat pro delictis. indulget offensis? miseretur infirmis: con
sultat meliora errantibus. **B**ona et perfecta voluntas habet deum sem
per p̃re oculis: et cupit soli deo placere in bonis operibus et cogitati
onibus suis? aliorum p̃fectum corde et ore amat. et suum reputat: pro
p̃riam voluntatem cito abicit. laudem spernit. reputari subterit. omnia

enī vana reputat q̄ a deo retrahunt. et in īfimis delectāt. **O** frater pau-
percule īfirme et despecte: noli deficere in tribulatione et dolore: quia
probaris cum xpō in cruce: et cum martiribus in clausura et carcere.
Sustine ergo modicū patienter et libenter: qui non potes multa fer-
re gaudenter sicut multi sancti fecerūt. **F**er saltem pauca leuia verba
qui non vales pati dura verbera. **S**ustine tu pro xpō aliqua tibi gra-
uia: quando tam multi seculares sustinent pro mundo grauioza sine nu-
mero. **N**oli perdere meritū tuū per impacienciā: qui omni die et hora
potes promereri per piam sufferenciā regnum dei et eternam gloriā
In tribulatione et dolore statue ante passionem ihesu xpī: et feres le-
uius omne graue quod te premit. **N**emo est in mundo: cui non occur-
rit aliquid contrariū in corpore vel in animo. **N**ullus sine labore et do-
lore sub celo: vnusquisq; sibi ipsi onus est et passio: siue solus sit siue cū
alio in ocio vel negotio. **N**ecessaria ergo gracia dei et magna paciēcia
intus et extra: tamq̄ scutū bone voluntatis cōtra inimici iacula: et car-
nis vicia et mundi blandimenta. **A**ndue armaturā xpī serue dei: et cer-
ta vt bonus et fidelis miles crucifixo firmiter adherendo. **T**ota vita
xpī crux fuit: sic et tua erit. **I**pse enim dicit. **Q**ui vult venire post me
tollat crucem suam et sequatur me in regnum meum.

De laude dei in oī opere bono. Ca. xi.

Auda aīa mea dñm. **O**mnia bona fac ad laudem dei: et quā-
doq; aliqua bona cogitas loq̄ris et operaris: dic in fine. deo
laus deo gracias. **Q**uia sine deo et gracia eius nil boni potes perficere
nec incipere. nec bene recē et virtuose cōsummāre. **D**e oīs boni iniciū
et finis: dat et repetit qđ dedit. **R**ecedat ḡ supbia iactācia et vana gla-
veniat et itret huīlis orō deuota meditatio. graciaꝝ actio. et vox lau-
dis oī tpe. **Q**uō potest aliquis venire ad puritatem et pacē cordis
Audi breuiter. et serua versum istū in psalmo. **D**ecлина a malo: et fac bo-
num. **C**ustodi cor tuum a malis fātalsis: os tuum a verbis nociuis: ma-
nus tuas ab actibus illicitis. **E**cce hic homo accipiet benedictionem a
dño: et mīam a deo salutari suo. **C**ogita ergo semper bona: loquere sp

bona: age sp bona: et erit in pace vita tua cū cōscientia bona. Pax oī bono hūili mansueto simplici oībus renunciātī: et vsq; ad mortē obediēti. De oī malo iniq; et doloso perūso supbo inobediēti neī pl; q; sibi nocenti.

De vicio vane glorie et p;e cōplacencie. Ca. xij

Nolite in sublime tolli: ait hūilis ihesus. **N**ō g; vane glori eris terra vilis et cinis ī teipso cū bñ tibi fuerit? nescis eī qd futura pariet dies: si stabis an corruēs. Dicit beat; paul; ad romanos Noli altū sapere: sed time. Noli superbire in bono: ne cadas in malo. De; eī superbis resistit tā āgelis q; hoīb; superbientib;: et de seipsis psumētib; et sibi cōplacentib;. Deu superbia insidiat; omnib; prelatis et subditis: secularib; et religiosis. Superbia morib; valde contagiosus cito inficit cor hoīs: tēptat castos et deuotos iustos et innocētes: doctos et potētes. Quis ergo gloriabit; castū se habere cor inter hoīes? vt viuāt ab oī malicia purus. Vere null;. O deus tu solus scūs. tu solus dñs. tu sol; altissim; ihesu xpē: tu ante oēs. et inter oēs. tu super oēs āgelos et scōs benedict; in secula. Ora itaq; dñe deus sana aīam meā: quia peccaui tibi. Cor mundū crea in me. et oēs iniq; tates meas dele: vt sim tot; purus. tot; tuus: tibi placit; et accept;. Michi aut; vilis et abiectus in oculis meis: vt inueniā grām et mīam corā te et oībus scīs tuis. nūc et sp pie ihesu xpē.

De varijs bellis ipioz et paciencia piozum. Ca. xij.

Ex pugna impugnautes me: quoniam multi bellantes aduersum me. Paciencia ergo est tibi necessaria: et p;ipue gracia dei cōfortans te int; et extra in oī loco et tpe. Multa sunt bella in mundo mult; labor et dolor sub celo: sed nō in celo. Et q; enumeret oīa mala mundi? et occulta iudicia dei? Quis nisi de; solus iudex iustus fortis et paciēns? hominum maliciā vincens lucens et pluens super bonos et malos. Non est qui se abscondit a calore et noticia eius: et possit pterire iudicium eius et effugere man; eius. In oī enim loco oculi dñi contemplant; bonos et malos. Dic ergo cū dauid ī psalmo. Oculi mei sp ad dñm: qm ipse euellet de laqueo pedes meos. Et nisi quia domin;

adiuuit me: paulomin⁹ habitasset ī inferno aīa mea. **N**on ponas spem tuā et pacē in hoīe: nec in aliq̄ creatura celi et terre: si non vis errare falli et turbari. **S**al⁹ in solo deo uiuo uero etno et summe bono: qui oīa creauit ex nichilo: et regit recto iudicio.

De malicia p̄uoz contra īnocentes. Ca. xiiij.

Bene fac dñe bonis et rcis corde. **B**ti qui ābulant in īnocencia sua corā te dñe: et sine dolo in bona simplicitate querūt te. **B**ti cēs qui ante oīa et in oībus uerbis et factis suis laudem tuā gloziam tuā. honozē tuū. et amorē tuum scdm oēm voluntatē tuā p̄tendunt: et nil p̄prietatis in oīni opere suo hnt nec habere cupiunt. **B**it ihesus in corde tuo in oī loco et tpe. in labore et quiete: sine fictione sine murmure. sicut decet huīlem seruū dei: ad oīa bona paratum die ac nocte. **N**on sic ip̄i nō sic: sed tamq̄ puluis quē picit uentus a facie terre: ī quib⁹ nō est timor dei ante oculos eoz: nec amor dei in cordib⁹ eoz. **Q**uid ergo in eis et inter eos regnat? **O**is iniusticia lis et discordia: supbia iuidia auaricia. fraus et nequicia. **H**ec uita p̄uoz. q̄ non cessant malignari: et bonos ac simplices īquietare. **S**ed bonis ad meritū ip̄is malis ad suppliciū: bonis ad uirtutū p̄fectum: ip̄is ad malozum cumulū. **V**a nobis dñe cū bonis in uirtutib⁹ perseverare. **A**men.

De iuidia diaboli contra salutem hoīm. Ca. xv.

Iuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum: et inde lis et discordia multa inter homines est exorta. **D**eu diabolus pessim⁹ hostis generis humani. p̄inceps tenebrarū. et rex super oēs filios superbie: nō cessat adhuc temptare et inquietare fideles deo seruientes. **F**ecit discordiam in celo inter angelos: litem in paradiso inter deū et hominē: inter adam et uxorem eius trahens eos ad peccādum: inter abel et cayn ad litigandum et occidendum: inter iacob et esau ad odiendum. **C**ircuit cotidie per mundū ad peruertēdum: inter secularē et religiosum ad deridēdū: inter laicum et clericū ad detrahendū: inter doctū et ignarum: inter stultum et sapientem. **F**remit inter supbum et huīlem: inter fortē et debilem: inter magnū et parū: inter pulchrū et deformē.

inter nobilem et degenerē: inter senem et iuuenē: inter p̄latum et sub-
ditum: int̄ stabile et vagabundū: inter deuotū et dissolutum: inter ta-
curnū et loquacē: inter simplicē et astutū: inter veracē et mendacem
Inter hos et alios multos bonos et malos sathan discurret: nitēs ad
malū trahere: et a bono īpedire. **A** quo nos custodire et p̄tegere digne-
tur ihesus xp̄s dñs nr̄. q̄ per crucē suā p̄ncipē mūdi vicit: et p̄ccio-
so sanguine suo de manu ei⁹ nos redemit: qui cū x̄

De armatura xp̄i et sanctorū cōtra vicia. Ca. xvi.

Accipite et induite armaturā dei: vt possitis resistere ī die ma-
lo: et in oībus p̄fecte stare. Qui eī perseverauerit vsq; in finē:
hic salu⁹ erit. Et si quis aliqn̄ ceciderit et in aliquo offēderit: non tñ
desperet. sed cito peniteat et resurgat: cauti⁹ se custodiat et emendet.

O q̄ bonum consiliū et salutare remediū certās contra oē malum dic-
tum vel sc̄m: p̄mittens certāti et penitēti magnū meritū: et vincēti
ac perseverāti eternū gaudiū post hoc exilium possidendū. **U**nde sal-
uator p̄dicās regnū dei et contēptum mundi ait. Penitentiā agite
et appropinquabit regnum celoz. **E**t iterū. **M**ensurā bonam et confer-
tā et coagitatā et sup̄fluentē dabūt in sinum v̄rm. **A**rma milicie
nr̄e nō carnalia ab extra: sed sp̄ualia dona ab ītra: caritatis opa huīlia
seruicia: orōnes fletus et ieiunia. **A**rma aurea sunt sanctissima noīa
ihesus et maria: et omniū sanctorū noīa deuote inuocata. **A**rma pau-
peris et huīlis serui dei sunt crux clauis lancea. p̄ciosa quinq; vulnera
et oīa passionis xp̄i stigmata in memoria scripta. **A**rma argentea
sunt sacre scripture eloquia: doctoꝝ volūta. clericoꝝ iura: canonicōꝝ
decreta. monachoꝝ statuta: deuotoꝝ preces. humilium mores: obedi-
entium exēpla. **A**rma enea et cāvida: sunt sanctorū martirū p̄elia
et graua eoz tormenta pro fide catholica: ad destruendum p̄dolava-
na: et ad exaltandum nomen ihesuxp̄i crucifixi super omnia regna et
culmīa mundi et lūaria celi. **A**rma ferrea sunt cilicia et ieiunia et
penitencium dura opera carni onerosa: longe vigilie. preces multe. la-
crime amare pro aīe salute: calores in estate. labores in messe. frigora
in hyeme: dolores in capite: in dente. in crure. ī pede. et in alijs mēbris

corporis: ad domandū vicia carnis: et ad resistendū diaboli sagittis. **A**rma virginū viduarum et matronarū sunt castitas verecundia taciturnitas humilitas. modestia honestas. sobrietas. abstinentia a delicijs et ornamentijs noxijs: mansio in domib⁹. cautio a vñs publicis: et firma custodia cordis et oris in oībus operib⁹ tēpibus et locis. **H**is armis nos indue ihesu pñssie: et ab hostiū defende piculis: vt ad te secure puenire mereamur. intercedentib⁹ scīs tuis pro nobis. **A.**

De utilitate frequētis orōnis. Ca. xvij.

Aud me orō deo vite mee: i oī loco et tpe. **U**bicūq; ergo fueris assistit tecū scā orō pro socio et solacio: siue breuis siue longa p tēpib⁹ congruēcia. **D**euoto seruo dñi oīs locus apt⁹ ad orādum: oē tempus breue ad bona meditādū. **S**criptū eī est. et cotidie in missa legit plenī sunt celi et terra gloria tua. o sanna in excelsis. **D**is fructuose et breuiter orare: tunc offer deo cor tuū plene et ora. **O**bsacro saluifica benedic et scīfica me dñe qui habitas in celis: fiat volūtas tua in me oī tpe. **E**t si recte sapias et bene intelligis ac pūde conspicias: tūc oīs bona actio locutio et cogitatio de deo de virtutib⁹ et scīs scripturis ē supplex orō. **H**ec ad celū pulsat. veniā petit: grām et glāz ipetrat. **E**t qñ h facis ad laudem dñi cōgaudent scī angeli: turbant demones. edificant pñmi frēs et sorores: qui ad orādum excitant orōne frequēti. **N**on g cesset os ab orōne. nec man⁹ ab opere: nec cor a meditatione: nec pes tardet a diuino seruicio. **S**urgat tecū orō nocte de lectulo: vigilet et cātet tecū pñmos et psalmos in psalterio: q̄scent tecū in dormitorio: pcedat et sequat⁹ tecū in choro: sedeat tecū in refectōrio: doceat te in locutorio: soluat tecū grās cibo sobrie sumpto: trāseat tecū in agro: plātet tecum species in orto: redat tecū in cubiculo: mūdet tecum pedes a luto verbor⁹: lauet tecum man⁹ a sordē opm: comitetur tecum in oī loco priuato et aperto: habitet tecū in silencio: sit tecū in pñcipio laboris in medio et in fine ei⁹. **A**d laudem et gloriā scē trinitatis.

De priuatis orōnibus q̄li iaculis acutis in hostes. Ca. xvij

Verbo dñi celi firmati sunt: et spū oris eius oīs virtus eorum **V**erbū dñi scutum aīe fidelis ad protegēdū: et iaculū acutū cō

tra inimicū. **M**ulte fraudes antiqui hostis: multe vane immissiones eius
cōtra deuotos simplices et huiles. **S**ed xp̄us dei virt̄ et sapiencia oīm
potēciō ē in celo et in terra: q̄ vno solo verbo potest sathanā vincere
et conterere sub pedib⁹ suozum. **I**git̄ si repentin⁹ timor irruit sup te:
ora et lege. **E**sto nobis dñe turris fortitudinis: a facie iimici. **S**i caro
putrida stimulat: ora et lege. **C**ōfige timorē tuo carnes meas: a iudicijs
enī tuis timui. **S**i praua suspicio īfluit: ora et lege. **C**or mundū crea ī
me de⁹: et spm̄ rectū īnoua ī viscerib⁹ meis. **S**i mala tristitia te p̄mit
ora et lege. **R**edde michi leticiā salutaris tui: et spū principali cōfirma
me. **S**i vana gloria inflat: ora et lege. **N**on nobis dñe non nobis: sed
noi tuo da gloriā. **S**i desperatio molestat: ora et lege. **S**pes mea dñe
a iuuentute mea: de ventre mris mee tu es protector meus. **S**i tedium
mentem occupat: ora et lege. **A**diuuā me et salu⁹ ero: et meditabor in
iustificatībus tuis sp̄. **S**i sompnus opprimit: ora et lege. **A**llumina o
culos meos ne obdormiā in morte: ne qñ dicat inimicus me⁹ p̄ualui
aduersus eum. **S**i accidia īpugnat: ora et lege. **E**xcita domine poten
ciam tuā et veni. **C**onfirma me in verbis tuis: ne deficiam in via. **S**i
labor aggrauat: ora et lege. **V**ide huilitatem meam et laborē meum:
et dimitte vniuersa dilecta mea. **S**i iracundia conturbat: ora et lege.
Da paciam dñe et pacem seruo tuo: ne perdam coronam anime mee ī
celo. **T**u ei dixisti. **I**n paciēcia vr̄a: possidebitis aīas vr̄as. **S**i appe
tit⁹ honoris et altior stat⁹ te allicit et īplicat: ora et lege. **I**nclina cor
meū deus in testimonia tua: et non in avariciā. **A**uerte oculos meos
ne videāt vanitatē: in via tua viuifica me. **S**i cibus et pot⁹ imodera
t⁹ te tēptat: ora et lege. **R**egnū dei nō est esca et pot⁹: sed pax et gau
dium in spū scō. **S**pūs est qui viuificat: caro non prodest quitq̄. **S**i cu
riositas audiēdi noua aut vidēdi pulchra te mouet: ora et lege. **O**īs
gloria filie regis ab intus. **O**īa ei infima caduca: oīa mūdāna vana:
quātūq; sint decoza. **I**n solo deo oīa bona plena sine fine. **S**i ībesum
sequeris: et oībus renunciaueris: oīa in eo possidebis. **P**ost multa sa
cra verba hoc vnū retine: sepe ora sepe lege. **M**ichi adherere deo bo
nū est: ponere in dño totam spem meā.

De versiculis ante iñcium operis legendis. **Ca. xix.**

N corde meo obsecundi eloquia tua: vt non peccem tibi. **N**am cito corruit homo in malum: si non habuerit aliquid boni in corde suo de deo ihesu salutaris suo. **U**t ergo pñpñe habeas deũ i mente: omnia que audis et vides legis et pensas trahere ad deum. **M**emor esto noĩs dñi dei tui die ac nocte: vt bene sit tibi cũ eo: quia sine eo semp male tibi erit vbicũq; fueris et quitq; habueris. **Q**ñ suscitaris in nocte: aperi oculos tuos et lege versiculum istũ. et dic ad te ipsum. **S**urge surge qui dormis. et illuĩabit te xpũs: qui promisit coronã vigilãtibus et orantib; **C**um pulsãt iterum mox lege. **E**cce sponsus ihesus venit. exite obuiã ei. **Q**ui tarde venit confundẽt. et benedictione carebit. **C**ũ vocatus fueris ad laborem lege. **I**n nomine ihesu xpi nazarenĩ surge et ambula: et fac opera tibi iniuncta: quia melior est obediẽcia. q̃ victima pñria. **I**ntra laborem sepe ora. psalmos deuote rumina: fabulas caue. ihesum inuoca. et ienua flecte. **A**d sonum campane lege aue maria: et ei te cõmenda. **A**d pulsum chozi lege. **H**oc signum magni regis est: eamus et offeramus ei munera aurum thus et mirram. **Q**uando chozum intras lege. **I**ntroibo in domum tuam domine: adorabo ad templum sanctũ tuum in timore tuo. **Q**ñ cum alijs stas in choro lege. **I**n conspectu angelorum psallam tibi: adorabo ad templum scm̃ tuũ et confitebor nomini tuo. **Q**ñ exis de choro lege. **P**educ me dñe in semita mandatorum tuorũ: quia ipsam volui. **Q**uãdo intras sacristiã lege. **V**ere locus iste scũs: in quo sacerdotes et mĩstri se pñparãt ad diuina celebranda. **Q**uando gradum dormitorij ascendis. lege. **A**scendo ad patrẽ meũ et patrẽ vestrũ: deum meũ et dñm vestrũ aliã. **Q**ñ descendes lege. **Z**achee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. **Q**uãdo intras cellam lege. **A**perite michi portas iusticie. iñgressus in eas cõfitebor dño. **H**ec requies mea i seculũ seculi: hic habitabo qm̃ elegi eã. **Q**ñ exis foras lege. **D**irige dñe deũ meũ: in conspcũ tuo viã meã. **D**ñe sequor te quocũq; ieris: quia verba vite et ne habes. **C**ũ redieris lege. **B**onũ est nos h̃ esse. faciam; hic tria tabernacula cũ ihesu et maria et tota celi curia: q̃a meli; hic q̃ in platea. **C**ũ pulsãt ad prandium lege.

Btūs qui manducabit panē in regno dei. **M**e9 cibus ē: vt faciā volū-
tatē patris mei qui est in celis. **A**nte gustū cibi lege. **C**ibabis nos pa-
ne lacrimarū: et potū dabis nobis in lacrimis in mensura. **S**i male sa-
pit cibus lege. **D**ederūt in escā meā fel: et in siti mea potauerunt me a-
ceto. **C**ū ergo ihesus accepisset acetū dixit p̄ri. **C**ōsummatū est: et mox
īclinato capite emisit sp̄m. **F**elix qui cū ihesu in cruce moriē: vt cum eo
resurgere mereat. **S**i cib9 bene sapit et pot9 p̄ro cōi patet lege. **Q**m̄
dulcia faucib9 meis eloq̄a tua: super mel et fauū ori meo. **O** q̄ suauis
est dñe sp̄s tuus: et q̄ magna multitudo dulcedinis tue quā abscon-
disti timentib9 te. **A**nte iniciū operis lege. **A**diutoriū n̄m in nomine
dñi: qui fecit celum et terrā. **O**īa ad laudem dei. **L**ege. **A**desto op̄s deus
pater et filius et sp̄s sc̄us. **L**ege. **A**ssiste michi o pia virgo maria: cum
ihesu dilecto filio tuo saluatore meo. **I**n fine oīs laboris lege. **D**eo gra-
cias. deo laus. p̄ oī bono. **A**nte lectionē ī libro lege. **O** eterna sapiēcia
reuela oculos meos: et cōsiderabo mirabilia de lege tua. **E**mitte spiritū
tuū et creabunt in me virtutes et dona gr̄e: cū spe future glorie. **P**9
studīū pone libzū ad locum suū: et recogita q̄ legisti: meōzans verbum
dñi qđ ī cena dixit. **S**i hec scitis: btī eritis si feceritis ea. **I**n oī verbo
dei īuenies manna celi: si rcē intelligis et bene viuīs. **S**i male viuīs:
lapis est non panis suauis. **C**onuerte cor tuū ad huīlem et piū ihesum
et īuenies aīe tue solaciū: et oīa aduersa cōuertent tibi in bonū et
eternū gaudiū.

De septē virtutum gēmis bone congregationis. **Ca.** xx.
Generatio rectoz benedicet: et iter īpiozum peribit. **B**enedicti
o dñi super caput iusti: maledcūs vero qui declinat a mādatis
domini. **I**n oī bona et deuota congregatione fulgent precipue septem
cōmendabiles virtutū gemme: tamq̄ deuotionis signa deo et angelis
placita: sed deōnibus contraria. **P**rima gemma est obediencia in sub-
ditis: vt oēs superiori suo sponte p̄opte et huīliter obediāt: et vnus-
quisq̄ p̄p̄iā voluntatē suā relinquat. et cum xpō oī hora dicat. **P**ater
non sicut ego volo: sed sicut tu vis. **P**ater fiat voluntas tua bona: et
non mea mala. **S**ic vincitur diabol9 et consilium ei9 annullat: crescit

obediencie meritum: et augetur celeste premium. **¶** Secunda gemma est concordia in bonis moribus: vt sibi laborent vigilent orent ieiunent edant et inuicem se confortent: iuxta verbu iacobi apostoli. **O**ra te p inuicem vt saluemini. **¶** Tercia gema est constancia in locis: ne locu suu leuiter deserat: nec p comodis pprijs mutent: sed p xpo firmiter se sustineat: vt a xpo audiāt. Vos estis qui permansistis mecu in temptationib⁹ meis. **¶** Quarta gema est paciencia in aduersis: vt parati sint dura et aspera p vita eterna sufferre q sibi pnt contingere: siue a seipsis siue ab alijs deo iusto pmittente. In loco enī ubi multi congregantur ex diuisis etatib⁹ et nationib⁹: raro est qui ibi contingat aliqua turbatio in verbis vel factis. Ideo necessaria ē paciencia optima medicina contra oēm turbationē: iuxta sci pauli doctrinā. Alter alteri⁹ onera portate et sic adimplebitis legē xpi. Que aut ista sunt onera cotidiana experientia docet: scilicet infirmitas corporis et imperfectionis animarū et virtutum defectus in oibus nobis: quia nemo perfectus in oibus nisi solus deus. **¶** Quinta gema est mansuetudo sermonis ad consolodales: nutriens caritate: delens irā et faciens pacē inter frēs: vt nemo aliū verbo signo facto risu ioco serio turbet ledat aut offendat: sed sicut seipm attendat diligat et xpm pte oculis sp habeat qui dicit. Discite a me quia mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiem animabus vris in mundo: et vitam eternā in celo. **¶** Sexta gemma est gratitudo pro beneficijs dei. laudans et benedicens deū pro oibus bonis ab initio mundi: vsq; ad finem et consummationē seculi. Tanta ei sunt beneficia dei in celo et in terra: vt nemo explicare nec numerare ea sufficiat. Ideo oia deo retribuenda sunt: et ab oibus laus sp soluenda. **¶** Septima gema est perseuerancia finalis in oibus virtutib⁹ pdictis: cu multis alijs donis istis annexis. Hec ducit prudentē et fidelem seruū in paucis pro quicq; talentis lucrat in gaudiū dñi sui eterne pacis requiem: ubi cu ihesu et oibus scis gaudebit semper in gloria. Amen.

¶ Explicit libellus dictus. Hospitale pauperū.